

[illegible] agnoscit [illegible]

Malleus maleficarum

Apologia autoris in malleū maleficarū.

Vm inter ruentis seculi calamitates: quas proh dolor non tam legim⁹ ꝙ
passim experimur: vetus oriens damno sue ruine irrefragabili dissolut⁹:
ecclesiā quā nouus oriens hō xp̄s iesus aspersione sui sanguinis fecūda-
uit: licet ab initio varijs heresim contagionibus inficere nō cessat. Illo tn̄ preci-
pue in tempe his conat: qn̄ mundi vespere ad occasum declinante ⁊ malicia ho-
minū excrescente nouit in ira magna: vt Joh. in Apoca. testat se modicuꝫ temp⁹
habere. Quare ⁊ insolitam quandā hereticā prauitatem in agro dominico suc-
crescere fecit: heresim inquā maleficaꝝ a principaliori in quo vigere noscit sexu
denotando. Que duꝫ innumeris machinat insultibus: hoc tn̄ in singulis: quod
cogitatu terribile: deo nimiū abominabile ⁊ omnibus xp̄ifidelibus odibile cerni
tur: operibus explet. Ex pacto em̄ cum inferno ⁊ federe cū morte fetidissime ser-
uituti ꝓ eaꝝ prauis explendis spurcicijs se subijciunt. Preterea ea que in quoti-
dianis erūnis: hominib⁹: iumentis ⁊ terre frugib⁹ ab eis deo ꝑmittente ⁊ virtute
demonū concurrente inferunt. Inter que mala: nos inquisitores iacob⁹ sprēger
vna cum carissimo ab apostolica sede in exterminiuꝫ tam pestifere heresis socio
deputato: licet inter diuinoꝝ eloquioꝝ ꝓfessores sub predicatoꝝ ordine militan-
tium minimi. Pio tn̄ ac lugubri affectu pensantes quid remedij: quid ve sola-
minis mortalib⁹ ipsis pro salutari anthidoto foret administrāduꝫ huic operi pre
cunctis alijs remedijs pios submittere humeros dignum iudicauimus: confisi
de melliflua largitate illi⁹ qui dat omībus affluenter. ⁊ qui calculo sumpto de al
tari forpice tangit ⁊ mundat labia impfectoꝝ: in finem optatū cuncta perducere
Verum cū in operibus hominū nil fiat adeo vtile ⁊ licitum: cui non possit aliq̄
pernicies irrogari. Ingeniola etiā nostra ad acumen nō ꝑueniūt veritatis: nisi li-
ma alterius prauitatis plurimū fuerint abrasa. Ideo qui de nouitate operis nos
redarguendos estimat: ad certamen illius ꝯfidenter accedimus. Sciat tamen ħ
ipsum opus nouū esse simul ⁊ antiquū: breue ꝗ pariter ⁊ ꝓlixum. Antiquum certe
materia ⁊ auctoritate: nouū vero partiū compilatōne earumqꝫ aggregatiōe. Bre
ue ꝓpter plurimoꝝ auctoꝝ in breuem ꝯstrictōneꝫ: longum nihilominus propter
immensam materie multitudinē ⁊ maleficiaꝝ impscrutabilem maliciam. Nec ħ
dicimus ceteroꝝ auctorū scriptis presumptuose derogando nostrumqꝫ opus ia-
ctanter ⁊ inaniter extollendo: cum ex nostro ingenio pauca ⁊ quasi nulla sint ad
dita. Vnde nō nostrum opus: sed illoꝝ potius censet quoꝝ ex dictis fere sunt sin
gula contexta. Qua simul ex causa nec poemata condere nec sublimes theorias
cepimus extendere: sed excerptoꝝ more procedendo. Ad honorem summe trini
tatis ⁊ indiuidue vnitatis: super tres partes principales: originem: progressum ⁊
finem. Maleficaꝝ malleum tractatum nuncupando aggredimur. Recollectio-
nem operis socio: executōne vero his quibus iudicium durissimuꝫ imminet: eo
ꝙ in vindictam maloꝝ: laudem vero bonoꝝ constituti cernunt a deo: cui omnis
honor et gloria in secula seculorum Amen.

**Tenoꝛ bulle apoſtolice aduerſus hereſim maleficarum cū ſua ap-
probatōne ⁊ ſubſcriptōne doctoꝝ alme vniuerſitatis Colonieñ.
in ſequentem tractatum Incipit feliciter.**

Innocentius epiſcopus ſeruus ſeruoꝝ dei.

Ad futuram rei memoriaȝ. Summis deſiderātes affectibus ꝓut paſtoꝛalis ſol-
licitudinis cura requirit: vt fides catholica noſtris potiſſime tempoꝛibꝰ vbiqȝ au
geat ⁊ floꝛeat: ac om̄is heretica prauitas de finibus fideliū ꝓcul pellatur ea libē
ter declaramꝰ ac etiam de nouo ꝯcedimus ꝑ q̄ hmōi pium deſiderium noſtrum
votiuum ſoꝛtiatur effectum: cunctiſqȝ propterea per noſtre operatōnis miniſteri
um quaſi per ꝓuidi operatoꝛis ſarculum: erroꝛibus extirpatis: eiuſdem fidei ze
lus ⁊ obſeruantia in ipſoꝛum coꝛda fideliū foꝛtius impꝛimatᷓ. Sane nuꝑ ad no-
ſtram non ſine ingenti moleſtia peruenit auditum ꝙ in nonnullis partibus ala-
manie ſuperioꝛis: necnon in Maguntineñ. Colonieñ. Treuerenſi. Saltzburgē.
⁊ Bremeñ. ꝓuincijs: ciuitatibus: terris: locis ⁊ dioceſibus q̄ȝplures vtriuſqȝ ſex-
us perſone: ꝓpꝛie ſalutis immemoꝛes ⁊ a fide catholica deuiantes. cum demo-
nibus incubis ⁊ ſuccubis abuti ac ſuis incantatōnibus: carminibus ⁊ ꝯiuratio-
nibus alijſqȝ nefandis ſuꝑſtitijs ⁊ ſoꝛtilegijs: exceſſibus: criminibus ⁊ delictꝭ mu
lierū partus: animaliū fetus: terre fruges: vinearum vuas et arboꝛum fructus:
necnō homines: mulieres: iumenta: pecoꝛa: pecudes ⁊ alia diuerſoꝝ generū ani
malia. Vineas quoqȝ pomeria: pꝛata: paſcua: blada: frumenta ⁊ alia terre legu-
mina perire: ſuffocari et extingui facere ⁊ pꝛocurare: ipſaqȝ: homines: mulieres:
iumenta: pecoꝛa: pecudes et animalia: diris tam intrinſecis q̄ȝ extrinſecis doloꝛi
bus et toꝛmentis afficere et excruciare: ac eoſdem homines ne gignere et mulie-
res ne concipere: viroſqȝ ne vxoꝛibus et mulieres ne viris actus coniugales red-
dere valeant: impedire. Fidem ꝓterea ipſam quam in ſacri ſuſceptōne baptiſmi
ſuſceperunt oꝛe ſacrilego abnegare. Aliaqȝ q̄ȝplurima nefanda: exceſſus ⁊ crimi-
na inſtigante humani generis inimico committere ⁊ perpetrare non verentur in
animarum ſuarum periculum: diuine maieſtatis offenſam ac pernicioſuȝ exem-
plum et ſcandalum plurimoꝛum. Quodqȝ licet dilecti filij Henrici inſtitoꝛis in
pꝛedictis partibus Alamanie ſuperioꝛis: in quibus etiā pꝛouincie: ciuitates: ter-
re: dioceſes. ⁊ alia loca huiuſmodi ꝯpꝛehenſa foꝛe cenſentur: necnō iacobus ſpꝛē
ger per certas partes linee rheni: oꝛdinis fratrum pꝛedicatoꝝ ⁊ theologie pꝛofeſ-
ſoꝛes: heretice prauitatis inquiſitoꝛes: ꝑ literas apoſtolicas deputati fuerint: pꝛo
ut adhuc exiſtūt: tamen nonnulli clerici et laici illarum partium querentes plu-
ra ſapere q̄ȝ opoꝛteat: pꝛo eo ꝙ in literis deputatōnis huiuſmodi ꝓuincie: ciuita-
tes: dioceſes: terre et alia loca pꝛedicta: illarūqȝ perſone: ac exceſſus hmōi: nomi
natim ⁊ ſpecifice expꝛeſſa non fuerūt: illa ſub eiſdem partibus minime contineri
⁊ ꝓpterea pꝛefatis inquiſitoꝛibus in ꝓuincijs: ciuitatibus: dioceſibus: terris et lo-
cis pꝛedictis hmōi inquiſitionis officium exequi non licere: ⁊ ad perſonarum ea
rumdem ſuper exceſſibus ⁊ criminibus antedictis: punitionem: incarceratione:
et coꝛrectōnem admitti non debere pertinaciter aſſerere non erubeſcunt. Pꝛopꝑ
quod in pꝛouincijs: ciuitatibus: dioceſibus: terris ⁊ locis pꝛedictis exceſſus ⁊ cri

mina hmōi non sine animarꝫ earundem euidenti iactura ⁊ eterne salutis dispendio remanet impunita. Nos igitur impedimenta quelibet que ꝑ ipsorꝫ inquisitorum officii executio quomōlibet retardari posset de medio submouere. ⁊ ne labes heretice prauitatis aliorūq₃ excessuum hmōi in perniciem aliorꝫ innocentum sua venena diffundat: oportunis remediis prout nostro incumbit officio prouidere volentes: fidei zelo ad hoc maxime nos impellente: ne propterea cōtingat: Prouincias: ciuitates: dioces. terras ⁊ loca predicta sub eisdem partibus Alamanie superioris debito inquisitōnis officio carere eisdem inquisitoribus: in illis officium inquisitōnis hmōi exequi licere ⁊ ad personarꝫ earūdem sup excessibus ⁊ criminibus predictis correctōnem: incarceratiōnē ⁊ punitiōnē admitti debē. Perinde in omībus ⁊ per omīa ac si in literis predictis ꝓuincie: ciuitates: dioce. terre ⁊ loca ac persone ⁊ excessus hmōi nominatim ⁊ specifice expressa forent: auctoritate aplīca tenore presentiū statuimus. Proq₃ potiori cautela literas ⁊ deputationem predictas: ad prouincias: ciuitates: dioc. terras ⁊ loca: necnon personas ⁊ crimina hmōi extendentes. Prefatis inquisitoribus: qđ ipsi ⁊ alter eorꝫ: accersito secū dilecto filio Johanne gremper clerico Constañ. dioc. magistro in artibus eorꝫ moderno: seu quouis alio notario publico per ipsos ⁊ quemlibet eorꝫ ꝓ tempore deputando in prouinciis: ciuitatibus: dioc. terris ⁊ locis predictꝫ ꝯtra quascunq₃ personas cuiuscūq₃ conditōnis ⁊ ꝑeminentie fuerint: hmōi inquisitionis officium exequi: ipsasq₃ personas quas in ꝑmissis culpabiles reperierint. iuxta earum demerita corrigere: incarcerare: punire ⁊ mulctare. Necnon in singulis prouinciarꝫ hmōi parochialib⁹ ecclesiis verbū dei fideli populo quotiens expedierit ac eis visum fuerit ꝓponere ⁊ predicare: omīaq₃ alia ⁊ singula in premissis et circa ea necessaria ⁊ oportuna facere ⁊ similiter exequi libere ⁊ licite valeant: plenā ac liberam eadem auctoritate de nouo concedimus facultatem. Et nihilominus venerabili fratri nostro Epō Argentiñ. per apostolica scripta mandamus quatenus ipse per vel aliū seu alios premissa: vbi: quando ⁊ quotiens expedire cognouerit fueritq₃ ꝓ ꝑte inquisitorꝫ hmōi seu alteri⁹ eorꝫ legitime reqsit⁹ solēnit̄ publicans: non ꝑmittat eos ꝑ quoscunq₃ super hoc contra predictarꝫ ⁊ presentiū literarꝫ tenorem quauis auctoritate molestari: seu alias quomodolibet impediri. Molestatores ⁊ impidientes ⁊ cōtradictores quoslibet ⁊ rebelles cuiuscūq₃ dignitatis: status: gradus: preeminentie: nobilitatis et excellentie aut conditionis fuerint ⁊ quocūq₃ exemptionis priuilegio sint muniti. Per excōicatōnis: suspensionis et interdicti: ac alias etiā formidabiliores: de quibus sibi videbit̄ sententias: censuras ⁊ penas omī appellatōne postposita cōpescendo: et etiā legitimis sup his ꝑ eum seruandis ꝓcessibus: sententias ipsas quotiens opus fuerit aggrauare ⁊ reaggrauare: auctoritate nostra procuret. Inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Non obstantib⁹ ꝑmissis ac constitutōnib⁹ et ordinatōnib⁹ apostolicis contrariis quibuscunq₃. Aūt si aliquibus ꝯmuniter vel diuisim ab apostolica sit sede indulti q̄ interdictū: suspendi vel excōicari nō possint ꝑ literas apostolicas: non facientes plenam ⁊ expressam ac de verbo ad verbū de indulto huiusmodi mentionem ⁊ qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali cuiuscunq₃ tenoris existat: per quam presentibus non expressam vel totaliter nō insertam effectus huiusmodi gratie impediri valeat quomodolibet vel differri: et de qua cuiusq₃ toto tenore habēda sit in nr̄is lr̄is mentio specialis. Nulli ergo

omnino hominum liceat hanc paginam nostre declaratōnis: extensionis: cōcessionis ⁊ mandati infringere: vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit: indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri ⁊ Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum rome apud sanctum Petrum. Anno incarnatōnis dominice Millesimoquadringentesimooctuagesimoquarto. Noñ. decemb. Pontificatus nostri Anno primo.

Sequitur in sequentem tractatum approbatio et subscriptio doctorum alme vniuersitatis Colonieñ. iuxta formam publice instrumenti.

In nomine domini nostri iesū christi.

Amen. Nouerint vniuersi presens publicum instrumentuꝫ lecturi: visuri ⁊ audituri. Qd̄ anno a natiuitate eiusdem dñi nostri. M. cccclxxxvij. Indictioñ. quinta. Die vero sabbati: decimanona mensis maij: hora quinta pꝰ meridiē vel quasi: pontificatꝰ Sanctissimi in xp̄o patris ⁊ dñi nostri dñi Innocentij diuina ꝓuidētia pape octaui: Anno. iij. In mei notarij publici ⁊ testiū infrascriptoꝝ ad hoc spāliter vocatoꝝ ⁊ rogatorū p̄ntia: ꝑsonaliter ꝯstitutus: Venerabilis et religiosus frater Henricus institoris sacre theologie ꝓfessor ordinis p̄dicatoꝝ heretice prauitatis inquisitor: A sancta sede ap̄lica: vna cū Venerabili ⁊ religioso fratre Jacobo sprenger etiā sacre theologie ꝓfessore: ac ꝯuentus p̄dicatoꝝ Coloñ. priore collega suo spāliter deputatus ꝓ se ⁊ dicto collega suo ꝓposuit atq̄ dixit ꝙ modernꝰ summꝰ pontifex. s. dñs Innocen. papa p̄fatus: ꝑ vnam patentē bullā cōmisit ipsis inquisitoribꝰ. Henrico ⁊ Jacobo ordinis p̄dicatoꝝ ⁊ sacre theolobie ꝓfessoribꝰ p̄dictis facultateꝫ inquirendi apostolica auctoritate: suꝑ quascūq̄ hereses: p̄cipue auteꝫ suꝑ heresim maleficarum modernis tempibus vigentem: ⁊ hoc ꝑ quinq̄ ecclesias metropolitanas: videlicet Moguntinā. Coloñ. Treuereñ. Saltzburgeñ. ⁊ Bremeñ. cū omni facultate cōtra tales procedendi vsq̄ ad vltimū exterminiū: iuxta tenorem bulle apostolice: quam suis habebat in manibus: sanam: integram: illesam ⁊ nō viciatam: sed omni prorsus suspitioñ. careñ. Cuius quidem tenor bulle sic incipit. Innocentius ep̄s seruus seruoꝝ dei. Ad futuram rei memoriam summis desirantes affectibus. prout pastoralis sollicitudinis cura requirit vt fides eathelica nostris potissime tempibus vbiq̄ augeatur et floreat ⁊c̄. Finit autem sic. Datuꝫ Rome apud sanctum Petrum Anno incarnatōnis dominice Millesimoquadringentesimooctuagesimoquarto: nonas decembris. Pontificatus nostri Anno primo. Et quia nonnulli animarum rectores ⁊ verbi dei predicatores publice in eorum sermonibus ad populum asserere ⁊ affirmare non verebantur maleficas nō esse: aut ꝙ nihil in nocumentū creaturaꝝ quacunq̄ oꝑatōne efficere possent. Ex quibus incautis sermonibꝰ nonnunq̄ seculari brachio ad puniendū huiusmodi maleficas amputabat facultas ⁊ hoc in maximum augmentum maleficarum ei confꝑtationem illius heresis. Ideo prefati inquisitores totis eorum viribus cunctis periculis ⁊ insultibus obuiare volentes: tractatum quendaꝫ nō tam studiose q̄ȝ ⁊ laboriose collegerūt. In quo nō tam huiusmodi predicatoruꝫ ignorantiā ꝓ catholice fidei conseruatōne repellere nisi sunt: quantum etiā in exterminiū maleficaꝝ debitos modos sententiandi ⁊ easdem puniendi iuxta dicte

bulle tenorē ⁊ sacroꝝ canonū instituta laborarūt. At qm̄ ꝯsonum ratōni est vt ea
que cōi vtilitate fiūt: etiā cōi approbatōne doctoꝝ roborent. Ideo ne p̄fati recto
res discoli ⁊ p̄dicatores sacraꝝ literaꝝ ignari estiarent p̄dictū tractatū sic vt p̄mit
tit collectū: minus bene doctoꝝ determinatōnib⁹ ⁊ sententijs fulcitū: eundez al
me vniuersitati Colonieñ. seu nonnullis ibidem sacre pagine ꝓfessoribus. ad di
scutiendum ⁊ collationandū obtulerūt: vt si qua rep̄hensibilia ⁊ a catholica ve
ritate dissona reperirent: eorum iudice sic refutarent: qd̄ tñ cōsona catholice veri
tati approbarent: quod subscriptis modis factum fuit.
In primis. Egregius dn̄s Lambertus de monte manu sua ꝓpria se subscripsit
ꝓut sequit. Ego lambertus de monte: sacre theologie humilis ꝓfessor. Decan⁹
pro tempe facultatis sacre pagine eiusdez studij Colonieñ. fateor hac manu mea
propria istum tractum trispertitum: ꝑ me lustratuz et diligenter collationatū quo
ad eius partes primas: nihil continere saltem meo humili iudicio qd̄ sit ꝯtrariū
aut sententijs nō errantiū phoꝝ: aut ꝯtra veritatez sancte catholice ⁊ aplice fidei:
aut contra doctoꝝ determinatōnes a sancta ecclia approbatoꝝ aut admissorum.
Tercia etiā ꝑs vtiq3 sustinenda ⁊ approbanda q̄ ad illoꝝ hereticoꝝ punitōnes de
quib⁹ tractat in q̄tum sacris canonib⁹ nō repugnat. Iterū ꝓpter expimenta i hoc
tractatu narrata: q̄ vtiq3 ꝓpter famā tantoꝝ viroꝝ p̄cipuoꝝ etiā inquisitoꝝ credū
tur esse vera. Consulenduz tñ videt q̄ iste tractatus doctis ⁊ viris zelosis: q̄ ex eo
sana varia ⁊ matura ꝯsilia in exterminiū maleficaꝝ cōferre pñt cōicetur: simul ⁊
ecclesiarum rectoribus timoratis ⁊ conscientiosis dumtaxat ad quoꝝ doctrinam
subditorum corda in odiū tam pestifere heresis incitari poterūt: ad cautelam bo
norum pariter ⁊ malorum inexcusabilitatem atq3 punitōnem: vt sic misericordia
in bonis ⁊ iusticia in malis luce clarius pateat: ⁊ in omnibus deus magnificetur
ipso prestante cui laus ⁊ gloria. Deinde ad idem venerabilis magister Jacob⁹
de stralen etiam ꝓpria manu sua se subscripsit in hunc modum. Ego iacobus de
stralen sacre theologie ꝓfessor minimus: post visitatōnē tractatus memorati sen
tio conformiter per omnia his que ꝑ venerabilem magistrū nostrū Lambertum
de monte decanum sacre theologie superius annotata sūt: quod attestor hac scri
ptura manus mee ad dei laudem. Pariformiter eximius magister Andreas
de ochsenfurt etiam propria manu se subscripsit vt infra. Conformiter mihi An
dree de ochsenfurt sacre theologie professori nouissimo videtur censendū de ma
teria oblati tractatus: quantum prima facie apparuit. qd̄ contestor manus mee
scriptura: ad finem in eodem expressum ꝓmouendum. Consequenter autem
egregius magister Thomas de scocia: similiter se propria manu sua subscripsit
prout sequit: Ego Thomas de scocia sacre theologie doctor licet immeritus: cō
formiter sentio per oīa venerabilibus magistris nostris p̄cedentibus in mate
ria p̄fati tractatus ꝑ me examinati: qd̄ attestor manu propria mea. Subseq̄n
ter ⁊ scd̄a subscriptio contra p̄fatos p̄dicatores incautos sic acta fuit. In primis
positi fuerūt articuli ꝓut sequit. Primo inquisitores heretice prauitatis deputa
tos auctoritate sedis apostolice iuxta formaz canonum ꝯmendāt mḡri sacre the
ologie subscripti ⁊ hortant q̄ dignent ꝓsequi cum zelo eoꝝ officiū. Secūdo q̄
maleficia posse fieri ꝑmissione diuina ex cooꝑatione dyaboli ꝑ maleficos aut ma
leficas non est contrariū fidei catholice: sed consonum dictis sacre scripture: im
mo necessariū est: iuxta sn̄ias doctoꝝ sanctoꝝ illa quandoq3 posse fieri admittere.

Tercio predicare ergo maleficia non posse fieri erroneū est: qr̄ sic p̄dicantes impediūt quantū in eis est opus pium inquisitoꝝ in preiudiciū salutis animaꝝ secreta tn̄ que qn̄qꝫ ab inquisitoribus audiunt non sunt omnibus reuelanda.

Vltimo exhortandi veniūt oēs principes ⁊ quicunqꝫ catholici vt assistere dignentur tam pijs votis inquisitoꝝ ꝓ defensione sancte catholice fidei. Demū vero subscripti ⁊ suprascripti doctores predicte facultatis theologie manibus ꝓprijs se subscripserūt: ꝓut ego Arnoldus notarius infrascripius ex reuelatiōe honesti Johannis vorda de Mechlinia alme vniuersitatis Colonien̄. bedelli iurati qui mihi hoc retulit audiui: ⁊ vt ex manibus etiam supra ⁊ infrascriptis apparuit vidi in hūc qui sequit̄ modum. Ego Lambertus de monte: sacre theologie humilis ꝓfessor ita sentio vt prescribit̄: teste hac manu mea ꝓpria ꝓ tempe decanꝰ.

Ego iacobus de stralen: sacre theologie ꝓfessor minimꝰ ita sentio vt supra scribitur: qđ testificor manu mea ꝓpria. Ego Vdalricus kridwiß de eßlingen sacre theologie professor nouissimus: vt prescriptum est ita sentiendum hac manꝰ prie scriptura censeo. Et ego conradus de campis sacre theologie professor humilimus prout supra cum maioribus meis in idem concurro iudicium. Ego Cornelius de breda minimꝰ professor ita sentio vt prescriptū est: qđ testificor manu mea propria. Ego Thomas de scocia: sacre theologie ꝓfessor licet immeritus ꝯformiter sentio venerabilibus ꝓfessoribus prescriptis: teste manu mea propria. Ego Theodericus de būmel sacre theologie humilimus ꝓfessor ita sentio sicut scriptum est per magistros meos prescriptos: qđ testor manu mea propria. In assertōne articuloꝝ prescriptoꝝ conformis iudicij sum cum venerandis magistris nostris preceptoribus meis: ego Andreas de ochsenfurt sacre theologice facultatis ꝓfessor ac theologoꝝ vniuersitat̄ Colonien̄. collegij minimus.

Nouissime aūt ⁊ finaliter iam dictus venerabilis et religiosus frater Henricꝰ Institoris inquisitor. habuit ⁊ tenuit in suis manibus quandā aliam literam pgameneam Serenissimi regis Romanoꝝ. sigillo suo rubeo rotundo in capsa cere glauce impressa: impressula pgameni inferius impenden̄. sigillatam: sanam ⁊ integram: non viciatam: non cancellatam: neqꝫ in aliqua sui parte suspectā: sꝫ omī prorsus vicio ⁊ suspicion̄. caren̄. Ita qꝛ in faciliorem expeditōnem huius negocij fidei idem Serenissimus dominus Romanoꝝ rex prefatus ipsam eandem bullam apostolicā supra tactam tanqꝫ xp̄ianissimus princeps tueri et defendere voluit atqꝫ vult: et ipsos inquisitores in suam omnimodā protectōnē suscipit. Mādans ⁊ precipiens oībus ⁊ singulis romano imperio subditis vt in executōne talium negocioꝝ fidei ipsis inquisitoribꝰ omnem fauorem ⁊ assistentiam exhibeant: ac alia faciā prout in eadē la plenius continetur et habetur. Cuiꝰ quidē litere regalis principiū ⁊ finis hic infra annotant̄ in hūc modū. Maximilianꝰ diuina fauente clementia Roma. rex semꝑ augustus: Archidux austrie: dux Burgun. Lothar. Brabantie: Lymburgie ⁊ Luczenbur. et Gelrie. Comes flandrie ⁊c. Finis vero. Datū in oppido nostro Bruxellen̄. nostro sub sigillo: mēsis nouembris die sexta: Anno domini Millesimoquadringētesimooctuagesimosexto regni nostri Anno primo. De et super premissis omnibus ⁊ singulis iam dictus venerabilis ⁊ regiosus frater Henricus inquisitor pro se ⁊ collega suo antedicto ipsis a me notario publico supra ⁊ infrascripto fieri et confici vnū vel plura pu-

blicum seu publica instrumentū ꝛ instrumenta in meliori forma petijt. Acta sūt hec Coloñ. in domo habitatioñ. venerabilis magistri Lamberti de monte predicti infra ciuitatem ecclesie sancti Andree Coloñ. sit. in camera negociorum ꝛ studij eiusdem magistri Lamberti inferius Sub anno domini. indictioñ. mensis: die horis et pontificatu quibus supra: prensentibus ibidem predictis magistro Lamberto et Johanne bedello: Necnon honestis viris Nicolao cuper de Venroide: venerabilis curie Colonieñ. notario iurato. ꝛ Cristiano ivintzen de enkirchen clerico Colonieñ. diocesis testibus ad premissa fidedignis rogatis et requisitis.

Et ego Arnoldus kolich de enkirchen clericus Coloñ. iuratus. Quia premissis omnibus et singulis dum sic vt premittitur fierent ꝛ agerentur vna cum prenominatis testibus presens fui. Eaqꝫ sic fieri vidi et vt prefertur ex relatione bedelli audiui: Idcirco presens publicum instrumentuꝫ manu mea propria scriptum et ingrossatū exinde confeci: subscripsi publicaui et in hanc publicam formam redegi: Signoqꝫ et nomine meis solitis et consuetis signaui rogatus et requisitus in finem ꝛ testimoniū oim ꝛ singuloꝝ premissoꝝ.

Sequit tabula subsequentis opis seu tractat⁹.

Tabula sequens

presentis opusculi continet primo diuisionez totius libri in partes. et post hoc cuiuslibet partis questiones siue capitula. deinde numerum annexum qui ostendit folium in quo quelibet questio siue capitulum incipiat ⁊c̄.

Ꝟper bullam

ergo Innocentij octaui aduersus heresim maleficarū nouissime emanatā qōnes q̄dragintaocto discurrēde: tria principaliter habent declarare. Primo originem. secundo progressuz. tercio finale remediū. Originem q̄ ad multiplicationem: finale remediuz quo ad illius heresis exterminium. Prima pars super tria que ad maleficialem effectum concurrunt vt sunt demon: maleficus ⁊ diuina permissio. Continet in numero questionis decem ⁊ octo quarum quatuor suꝑ potentias demonum relique super eaꝝ opera. Est autem prima ⁊ totiꝰ operis introductoria.

Divisio secunde partis.

Secunda pars operis

continet sedecim capitula sub duabus questionibus. Quarum una i principio et altera in fine ponitur. Et prima super remedia maleficia amovientia. Capitula autem intermedia modum procedendi maleficoruz in maleficijs inferēdis pertractāt. Prima questio: An quis possit p bonos angelos ita beneficiari q a malefic. demonibus non possit maleficiari. folio. xlij.

Sz quo ad remedia

Diuisio tercie partis.

Tercia pars operis

Super modos vero

Finis



Malleus Maleficarum.

Malleus maleficarum

Operis huius prima pars incipit feliciter.

Questio .j.

UTrum asserere maleficos esse sit adeo catholicū q̄ eiꝰ oppositū ꝑtinaciter defendere oīno sit hereticum. Et arguit̄ q̄ nō sit catholicū quicq̄ de his asserere. xxvj. q. v. epi. Qui credit posse fieri aliquam creaturā aut in melius deteriusue transmutari. aut in aliā speciem vel similitudinem transformari q̄ ab ipso omniū creatore. pagano et infideli deterior est. Talia autē cum referunt̄ fieri a maleficis ideo talia asserere nō est catholicum sed hereticū. Preterea nullus effectus maleficialis est in mundo Probat̄. Quia si eēt opatōe demonū fieret. Sed asserere q̄ demones possint corporales transmutatōes aut impedire aut efficere nō videt̄ catholicū quia sic perimere possent totū mūdū. Preterea omnis alteratio corporalis puta circa infirmitates aut sanitates ꝓcurandas reducit̄ in motū localē. patet ex septimo physicorum. Quorum cunq̄ est motꝰ celi. Sed demones motum celi variare non pñt. Dyonisiꝰ in epistola ad Policarpū. Quia hoc solius dei est. ergo videt̄ q̄ nullā trāsmutationem ad minꝰ veram in corporibꝰ causare possunt. et q̄ necesse sit huiusmodi transmutatōnes in aliquam causam occultā reducere. Preterea sicut opus dei est fortius q̄ opus dyaboli: ita ꝛ eius factura. Sed maleficiū si esset in mundo esset vtiq̄ opus dyaboli contra facturā dei. ergo sicut illicitū est asserere facturam supstitiosam dyaboli excedere opus dei. ita illicitum est credere vt creature et opera dei in hominibus ꝛ iumentis valeant viciari et operibꝰ dyaboli. Preterea id qd̄ subiacet virtuti corpali non habet virtutem imprimendi in corpora. Sed demōes subdunt̄ virtutibus stellarū quod patet ex eo. q̄ certi incantatores ꝯstellationes determinatas ad inuocandum demones obseruant. ergo non habent virtutem imprimendi aliquid in corpora. ꝛ sic multominus malefice. Itē demones non operant̄ nisi per artem Sed ars non potest dare verā formā. vnde in. c. de mineris dicit̄. Sciant auctores alchimie species trāsmutari nō posse. Ergo ꝛ demones per artem operantes veras qualitates sanitat̄ aut infirmitatis inducere non possunt. sed si vere sunt habent aliquā aliam causam occultā absq̄ opere demonū et maleficorꝝ. Sed ꝯtra in decre. xxxiij. q. j. si ꝑsortiarias atq̄ maleficas artes nōnunq̄ occulto iusto dei iudicio ꝑmittente ꝛ dyabolo ꝑparante ꝛc̄. loquit̄ de impedimento maleficiali q̄ ad actus ꝯiugales tria ꝯcurrere. s. maleficā. dyabolū ꝛ dei ꝑmissionem. Preterea fortiꝰ agere pōt in id qd̄ est minꝰ forte. Sꝫ virtꝰ demonis est fortior virtute corpali iob. xl Non est ptās sup terram que ei valeat ꝯpari. qui creatus est vt neminē timeret. Rñsio. Hic impugnandi sunt tres errores hereticales quibꝰ reprobāt̄ veritas patebit. Nam quidā iuxta doctrinam. s. Tho. in. iiij. di. xxiiij. vbi tractat de impedimento maleficiali conati sūt asserere maleficiū nihil esse in mundo nisi in opinione hominū que naturales effectus quorū cause sunt occulte maleficijs imputabant. Alij qui maleficos ꝯcedunt sed ad maleficiales effectus illos tantūmodo imaginarie ꝛ fātastice ꝯcurrere asserūt. Tercij qui effectus maleficiales oīno dicunt esse fantasticos et imaginarios. licet demō cū malefica realiter concurrat. Hoꝝ errores sic declarant̄ ꝛ reprobant̄. Nā pmi

In opposi[tum]

oĩo de heresi notant͛ per doctores in
iiij. p̄fata di. p̄cipue per sanctū Tho. in
iij. ar. ⁊ in corpore. q. dicens illā opini-
onem esse oĩo cōtra auctoritates san
ctoꝝ ⁊ procedere ex radice infidelitat͛.
Qui vbi auctas scripture sacre dicit ꝙ
demones habēt potestatē supra corpa
lia ⁊ supra imaginatōez hoim qñ a do
ꝑmittunt͛. vt ex multis scripture sacre
passib⁹ notat͛. Ideo illi q̄ dicūt malefi-
ciū nihil eē in mūdo nisi in estimatiōe
hoim. Etiā nō credūt eē demones nisi
in estimatōne vulgi tm̄ vt terrores q̊s
hō sibipsi facit ex sua estimatiōe impu
tet demoni. Et ꝙ etiā ex imaginatione
vehemēti aliq̄ figure appent i sensu ta
les q̄les hō cogitat ꝙ ⁊ tūc credunt͛ de
mones videri dicam⁹ vel etiā malefici.
Et qm̄ hec vera fides repudiat ꝑ quaꝫ
anglos de celo cecidisse ⁊ demones eē
credim⁹. Iō ⁊ fatemur ipos ex subtili
tate sue nature multa posse q̄ nos non
possum⁹. Et illi q̄ eos ad talia faciēda
inducūt malefici vocant͛. ꝫ ibi. Quia
v̊o infidelitas i baptizato heret͛ noiat͛
iō tales d̄ heresi rep̄hendunt͛. Alij duo
errores demones ⁊ eoꝝ naturalē potē
tiā nō negātes ꝫ inter se q̊ ad effectum
maleficialē ⁊ ipam maleficā dissidētes
inq̄ꝫtum vn⁹ ꝯcedit maleficā realr̄ coo-
perati ad effectū nō tñ verū ꝫ fantasti-
cū. Alt͛ v̊o ꝑ ꝯtriuꝫ effectū realē in leso
ꝯcedēs ꝫ maleficā fantastice putat co-
opari. Fundamentū erroris ex duob⁹
passib⁹ canoñ. q̄ habent͛. xxvj. q. v. epi.
sumpserūt. vbi p̊ rep̄hendunt͛ mlr̄ieres
q̄ credūt se cū dyana vel herodiana no
cturnis horis eq̄tare. Inspiciat͛ ibi ca-
non. Et q͛ sepe fantastice ⁊ imaginarie
talia solūmodo fiūt. ideo et illi errātes
d̄ omnib⁹ alijs effectib⁹ ita fieri iudicāt.
Scd̄o. Quia ibi continetur ꝙ qui cre-
dit vel asserit posse fieri aliquā creatu-
ram aut in meli⁹ deteriusue immutari
aut trāsformari in aliā speciē vel simitu
dinem q̄ꝫ a deo omniū creatore. infide-
lis est et pagano deterior. Unde pro-
pter hoc quod ibi dicit͛ deteriusue im-
mutari dicunt illum effectum non esse
realem in maleficiato sed tantummo-
do fantasticuꝫ. Sed ꝙ hi errores here-
sim sapiant ⁊ contra sanū intellectum
canonis militant. ostendit͛ primo tam
per legem diuinā q̄ꝫ etiam ecclesiasti-
cam et ciuilē. et hoc in generali. demū
in speciali verba canonis exprimendo
licet etiā in sequenti questione clarius
hoc deduceret͛. Nam lex diuina in ple
risq̄ꝫ locis precipit maleficas non solū
esse vitandas: sed etiā occidendas. cu-
iusmodi penas non imponeret si non
veraciter et ad reales effectus et lesio-
nes cū demonibus cōcurrerēt. Mors
em̄ corporalis non infligit͛ sine corpo-
rali ⁊ graui peccato licet aliud de mor
te aïe que ex fantastica illusione seu
etiā tentatiōe oriri pōt. Hec est senten
tia sancti Tho. in. ij. di. vij. in questōne
An vti auxilio demonū sit maluꝫ. Nā
Deut. xviij. precipit͛ oēs maleficos et
incantatores interfici. Leuiti. etiā. xix.
dicit͛. Anima que declinauerit ad ma-
gos et ad ariolos et fornicata fuerit in
eis ponā faciē meā ꝯtra eā et interficiā
eā de medio ppl̄i mei. Et iteꝝ. xx. Uir
vel mulier in quib⁹ phitonic⁹ vel diui-
nus spūs fuerit moriat͛ lapidib⁹ obru-
ent eos. Et dicunt͛ phitones in q̄b⁹ de-
mon operat͛ miros effectus. Preterea
hec sunt ꝙ ꝓpter hoc pctm̄ ochozias in
firm⁹ mortu⁹ fuit. iiij. Regū. j. et saul. j.
Paralip. x. Diuinoꝝ deniq̄ꝫ eloquioꝝ
tractatores q̄d aliud in eoꝝ script͛ suꝑ
ij. di. vij. et. viij. tradiderūt de potestate
demonū et magicis artibus eorū scri-
pta inspiciant͛ cuiuscūq̄ꝫ doctoris suꝑ
ij. li. sent͛. et inueniet nullo discrepante
magos ⁊ maleficos v̊tute demonū ꝑ-
mittēte deo miros effect⁹ non fantasti-
cos posse ꝓducē. Taceo de varijs alijs

locis in quib⁹ sanct⁹ tho. diffuse hmõi operib⁹ ptractat vt in summa ptra gen ti.li.iij.c.j.⁊.ij.in prima pte.q.cxiiij.ar. iiij.Et in scda scde.qo.xcij.⁊.xciij. Inspiciant deniq postillatores ⁊ glosatores de magis pharaonis Exo.vij. Inspiciant ⁊ dicta Aug.xviij.de ciui. dei ca.xvij.Et in scdo de doctrina xpiana Similiter alioꝝ doctoꝝ quibus omnibus contradicere valde absurdum est nec a vicio heresis excusari pōt immo in iure hereticus censet quicunq erat in expositōne sacre scripture.xxiiij.q.j heresis.Et quicūq aliter sentit d his q fidez pcernūt q romana tenet eccia.e. c.⁊.q. Hec est fides q deniq ptra sanū intellectū canonis militāt ondit per legem eccliasticā.Nam ⁊ canonū doctores sup.ca. Si psortiarias ⁊ maleficas artes.xxiiij.q.j.⁊ ex de frigidis ⁊ maleficiatis.qd aliud ptendūt nisi de maleficiali impedimēto circa act⁹ piugales declarare quō dirimit ptractū aut Thēdū mrioniū.Dicūt em sicut ⁊ Tho.in iiij.vbi supra.q si maleficiū supueniat mrionio añ carnalē copulā.tūc si est ppetuū impedit ⁊ dirimit mrioniū ptractū.cuiusmodi snia nō daret sup illusoriū ⁊ fantasticū effectū vt de se pz. Videat Hosti.in summa copiosa. siliter Gotfri.⁊ Kay.qui etiā nullibi legunt difficultasse.An talis effect⁹ possz censeri imaginari⁹ ⁊ nō realis.s3 hoc tanq p se notū relinqbant.Et quō possz censeri ppetuus vel tempalis declarant si p⁹ trienniū duraret nec dubitabant an imaginarie p maleficā seu illusorie intromitteret.Sed q vere ⁊ realiter pōt talis defect⁹ pcurari vtute demonis ppter pactū cū eo initū.vel etiā p ipsum demonez absq malefica. l3 h rarissime fiat in eccia vbi sacrm mrionij meritoriū existit.s3 q inter infideles h ptingat hoc est q2 iusto titulo illos possidere se cernit vt petr⁹ de palude in suo qrto recitat de sponso q despōsauerat idolum ⁊ nihilomin⁹ ptraxerat cū quadā iuuēcula.quā tū cognoscē nō pter dyabolū qui semp se in corpe assumpto interposuerat.cuz tū in ecclesia dyabol⁹ conat potius per maleficas pter suū lucrū in pditionē aiaꝝ tales effect⁹ intromitere.⁊ qualiter hoc facere pōt ⁊ quibus medijs inferi⁹ declarabit.vbi d septem modis nocendi hoib⁹ p psiles effect⁹ tractabit.Ex alijs etiā questōnib⁹ quas theologi et canoniste circa hanc materiā mouent hoc idez pz. discutiētes quō possit tolli ⁊ en licitū sit p aliō maleficiū tollere ⁊ qd si malefica mortua sit p quaz maleficiū est immissum. De q casu Gotfridus in sua sūma mētionē facit de quib⁹ in questiōib⁹ tercie ptis patebit.Cur deniq tam diligēter canoniste varias penas pmulgassent distinguēdo de occulto ⁊ mãifesto peccato maleficoꝝ seu poti⁹ diuinatoꝝ cū noxia supstitio varias hēat spēs vt si notoriū sit eucharistia denegetur. Si occultū pnia.xl.dierū.de pse.di.ij. p dilectione.Item si clericus q deponēd⁹ et in monasterio detrudend⁹. Si laycus excōicand⁹.xxvj.q.v.Nō o3.Itē q tales infames debeāt censeri et q ad eos concurrūt imo nec ad accusatōnez debēt admitti.ij.q.viij.quisquis nec. S3 ⁊ per legem ciuilem hoc idem ostenditur.Nam Azon in summa super.ix.libro Codicis Rubrica de maleficis.l. post corneliam.de siccarijs ⁊ homicidis dicit. Sciendu3 q omes illi quos vulgos maleficos vocat ⁊ etia3 illi qui artem diuinandi sciunt patiunt capitalem pena3.vt.l.nemo.C. de maleficis. Item inferūt penam.l. culpa.l .null⁹. He em leges his verbis vtunt.Nemini permittitur diuinare alioquin supplicium capitis gladio vltore feret pstratus ⁊ subdit.Sūt et alij q arte magica vite innocentū insidiant animos

mulierũ ad libidinẽ flectũt. ⁊ hi bestijs
obijciunt vt eo. C. l. multi. Decernunt
etiã leges ꝙ ad eoꝝ accusatõnem quili
bet admittat sicut ⁊ canoñ. in ca. in fa-
uorem fidei. libro. vj. de here. Vñ sub-
ditur ibidem. Ad hanc accusatõez qui
libet admittit quasi in crimine lese ma
iestatis. Ipsam em̃ propemodum pul
sant maiestatem diuinaz. Item ꝙ que-
stionibꝰ ad interrogandũ subijciat sub
dit. Et quilibet nulla dignitate obstan-
te questioni subijcit ⁊ qui conuincitur
vel si detegat facinꝰ suum sit eculeo de
ditus vngulisqꝫ sulcantibꝰ latera perfe-
rat penas dignas suo facinori vt eo. C
l. si ex. ⁊c. Nota ꝙ olim duplici pena ta
lis plectebant. capitis ⁊ vngulis ad di
laceratõnem corporis seu ad deuoran-
dum bestijs obijciendo. Iam aũt cre-
mant forte propter femineũ sexũ. Itez
prohibent participatõez. Vnde subdi
tur. sed nec permittant tales ad limen
alterius accedere alioquin concremã-
tur bona. nec aliquis dz eos suscipe vel
consulere alioquin deportant in insu-
lam ⁊ om̃ia bona publicant. Hic nota
tur pena exilij cum amissione omniuz
bonorũ qui tales consulũt aut suscipi-
unt. Has penas vbi predicatores po-
pulis et rectoribus terrarũ publicant.
plus aduersꝰ maleficas ꝙ̃ ex alijs scri-
pturaꝝ allegatõnibus marcescũt. Pre
terea ⁊ ꝑ leges commendant qui eorũ
maleficijs obstant. Vnde vbi supra. l.
eorum. Alij aũt qui faciunt id ne labo
res hominũ ventorũ grandinisqꝫ lapi-
datione sternant. non pena: sed p̄mio
digni sunt. Qualiter aũt sit licitum ta
lia impedire inferius patebit vt priꝰ ta
ctuz est. Omnia aũt hec negare aut fri
uole illis resistere quomõ potest scru-
pulo heretice prauitatis carere? Iudi-
cet vnusquisqꝫ nisi fortassis eum igno-
rantia excusabit. ꝫ cuiusmodi ignoran
tia excuset stati inferiꝰ patebit. Conclu

dendo ex om̃ibus p̄missis catholicaz ⁊
verissimã assertõez ꝙ malefici sunt qui
demonũ auxilio ꝓpter pactũ cũ eis ini
tum maleficiales reales effectꝰ ꝑmittẽ-
te deo ꝓcurare pñt nõ excludendo qui
⁊ p̄stigiosos effectꝰ ⁊ fantasticos etiam
ꝑ media p̄stigiosa ꝓducere valeãt. Sz
quia p̄sens speculatio suꝑ maleficiales
effectus versat qui plurimum ab alijs
differũt. ideo ꝑ hoc nihil ad ꝓpositum.
cum tales potius sortilegi vel incanta
tores dicunt ꝙ̃ malefici. Demuz quia
fundamentũ sui erroris capiũt ex ver
bis canonis precipue duo vltimi erro
res nõ loquendo de primo qui seipsuz
ꝯdemnat dum nimiũ contra veritatez
scripture exorbitat. Ideo ad sanum in
tellectũ canonis est procedendũ. ⁊ pri
mo contra primũ errorem dicentiũ me-
diũ esse fantasticũ ꝫ extrema esse realia
Vbi notanduz ꝙ dum q̃tuordeim sũt
spẽs capitales in genere suꝑstitiõis q̃s
recitare causa breuitatis nõ expedit. tñ
qr clare recitant ab ysidoro. viij. etimo.
⁊ scda scde per sanctũ Tho. qõ. xcij. tñ
etiam quia inferiꝰ vbi de grauitate hu-
ius heresis tractabitur de ipsis mẽtio
erit. ⁊ hoc questione vltima huiꝰ prime
ꝑtis. Et species sub qua hꝰmõi mulie-
res continent vocat species phitonuz
in quibꝰ demon vel loquitur vel mira
opat. Et est sepius prima i ordie. Spe
cies aũt sub qua malefici continentur
vocat species maleficoꝝ. Et qr inter se
plurimuz distant. nec oportet ꝙ qui in
vna specie laborat ꝙ etiã sub alijs ꝯp̄-
hendat. Ideo sicut canon de illis mu-
lierculis mentionẽ facit ⁊ nõ de malefi
cis. ita false canonẽ interpretat q̇ hmõi
imaginarias deductõnes corporuz ad
totũ genus superstitionis ⁊ om̃es spe-
cies eiꝰ reducere velint vt sic ille mulie
res imaginarie solũ ita ⁊ oẽs malefice
trãsferant. ⁊ ꝑ ampliꝰ canonez falsificat
q̇ ex illo arguẽ vellet maleficã solũmõ

imaginarie ad effectū maleficialē egritudinis vel morbi ꝯcurrere. Preterea tales sic errātes ꝑamplius reprehendūtur dū extrema cōcedūt realia. s. demonē operantē ꝛ effectū morbi realē. medium aūt instrumēti. s. ꝑsonā maleficā dicūt fantastice cōcurrere cū tñ mediū semper naturā ꝑticipat extremoꝝ. Nec valet si dicatur ꝙ etiā fantasia sit quid reale quia sicut fantasia vt talis nil pōt efficere nec concurrere ad demonis operationē nisi per pactū initū cū demone in quo pacto malefica se totā obtulit et astrinxit dyabolo vere ꝛ realiter ꝛ non fantastice ꝛ imaginarie solū. ita etiā oportet ꝙ cooperetur dyabolo vere ꝛ corporaliter. Nā ꝛ ad hoc sunt oīa maleficoꝝ opera vbi semper aut per pactū aut per visū. aut per locutionē seu per alicuius maleficij instrumenti repositi sub limine domus operatione sua maleficia exercent. ꝓut in sequenti questiōe patebit. Preterea si quis verba cano. diligenter inspiciet considerabit q̄tuor que ꝓdicatores ꝛ sacerdotes ꝑ ecclesias sibi cōmissas oīi cū instantia populo ꝓdicare deberent. s. ꝙ extra vnū deū nemo arbitretur aliquid esse numinis vel diuinitatis. Scđo ꝙ cū dyana vel herodiade equitare est cū dyabolo qui se ita fingit ꝛ nominat trāsmeare. Tercio ꝙ talis eq̄tatura fit tūc fantastice. quando dyabolus mentē ꝑ infidelitatē sibi subiectam agitat taliter vt ea q̄ solo spiritu fiant, corporaliter fieri credunt. Quarto ꝙ tali dñe habeāt in oīibus obedire. Vnde ad maleficiales actus hec verba extendere est absurdum. cū sint diuerse species. An autē malefici etiam localiter transferantur in sua specie sup̄stitiōnis vel solum imaginarie sicut phitones. tractabitur de illo in capitulis scđe ꝑtis capitulo tercio ꝙ vtroq; modo. Et sic secundus error cum primo eliditur quoad fundamentū ꝛ sanū intellectum canonis. Tercius insuper qui ex verbis canonis effectū maleficialē asserit fantasticū ex verbis canonis etiā elidit. Nā in eo ꝙ dicit q̄ credit posse fieri aliquam creaturā aut in melius deteriusue trāsmutari aut in aliā speciem vel similitudinē transformari q̄z ab ipso omnium creatore ꝛc. infideli deterior ē. He tres partes si nude intelligant sunt ꝯtra ꝓcessum scripture ꝛ determinatōnem doctoꝝ. Nam posse fieri aliq̄s creaturas a maleficis vtpote vera animalia imperfecta. inspiciatur seq̄ns canon. nec mirū post allegatū canoñ. epi. quid Augus. determinat de magis pharaonis q̄ virgas in serpentes verterunt inspiciatur glo. sup illud Exod. vij. Vocauit pharao sapiētes. inspiciatur ꝛ alia glo. strabi ꝙ demones discurrūt ꝑ mūdū qñ ꝑ incantatōem malefici ꝑ eos aliq̄d efficere conantur ꝛ colligūt diuersa semina. ꝛ ex eoꝝ adaptōne pūt ꝓrūpere diuerse spēs. Inspiciatur ꝛ Alb. in de aīalibus. Inspiciatur ꝛ s. Tho. j. ꝑ. q. c. xiiij. ar. iiij. Quoꝝ dicta breuitatis cā obmittuntur. solū h̄ supest vt intelligatur ibi fieri ꝓcreari. Scđm etiā ꝙ in melius deteriusue valeat transmutari intelligatur solūmodo a deo auctoritate ꝛ ad correctōem seu etiā punitionē. sepius tñ ista misterio demonū exercentur. Et sicut de p̊ dr. dñs ꝑcutit ꝛ ipse medetur. ꝛ ego occidā ꝛ ego viuē faciā. Ita de scđo dr imissionē ꝑ anglos malos vt supra tactum ē. In ꝑfato deniq; ca. nec mirū inspiciātur ṽba aug. q̄ dicūtur malefici ꝛ cuiusmōi eoꝝ operatōnes qñ hoibus inēdū ñ solū ifirmitates sed ēt mortē infert. Terciū ēt sane intelligē expedit cū moderni malefici sepius ope demonū trāsformātur i lupos ꝛ alias bestias. Sed canō loq̄tur de reali trāsformatōe ꝛ eēntiali ꝛ ñ de ꝑstigiosa q̄ sepius fit. d̄ q̄ ēt Aug. xviij. de ci. dei. c. xvij. multa refert vt de famosissima maga circes. ꝛ d̄ socijs dyomedis ꝛ de prē ꝑstātij. De q̄

materia in cap̄.scđe ptis patebit.Et an
sp sunt pn̄tes vel abn̄tes malefici et an
illā formā dyabol⁹assumat vel ipse hō
p se videat talis ca.vj.ꝛ.vij.

Ed q2 scđa ps q̄ōnis dic̄ ꝙ his
oppositū asserēs pticinat sit here
ticū.Queriť.an tľes debeāt hn̄i
tanq̄ꝫ manifeste dep̄hēsi i heretica pra
uitate.vel solū vt de heresi vehemēter
suspecti.Et vr̄ ꝙ p̄ mō.nā bern̄.in glo.
ordinaria in.c.ad abolēdā.§.pn̄ti.ꝛ v.
dep̄hensi.ex̄ d̄ here. Pn̄ti nihilomin⁹
ordinatiōe sancim⁹ vt:q̄cūq̄ꝫ manifeste
fuerit in heresi dep̄hensi ꝛc̄.declarat ꝙ
trib⁹modis q̄s censeť māifeste dep̄hē-
sus.facti vicꝫ euidēťia.puta q2 publice
p̄dicat hēsim vel legitima p̄batōe p te-
stes.vľ ex sua ꝯfessiōe.Et q2 tales publi
ce p̄dicāt seu tem ꝯ̄ꝫ p̄fata oīa se oppo-
nūt asserētes maleficas n̄ eē.aut ꝙ nul
lo mō vaicāt hoīb⁹nocē.iō tanq̄ꝫ mani
feste dep̄hensi in tali prauitate sub hac
distinctōe ꝯtineńť.Ad eundē ēt sensuꝫ
ē eiusdē bern̄.gl.in.c.excōicam⁹.scđo
sup v̄bo dep̄hensi publice.Ad idē eti-
am facit.c.sup.q̄busdā.ex̄ de v̄.sig. In
spiciat ibidē lector.c.ꝛ repiet veritateꝫ
Sꝫ ꝯtra.q2 h̄ nimis durū vr̄.tū p̄pť pe-
nā ānexā q̄ notať in.c.ad abolendaꝫ.§.
pn̄ti.ex̄ de here.vbi in clerico poniť de
gradatio.ꝛ ꝙ seculari relinquať arbitrio
ptātis seculari aīaduersione debita pu-
niend⁹.tū etiā p̄pter ig̃rantiā ꝛ multi-
tudinē eoꝝ q̄ culpabiľ i tali errore cer-
niť.Et ex multitudie tali rigor iusticie
est tpand⁹.di.xl.vt ꝯstitueret.Rn̄.Cuꝫ
nr̄a sit intentio potius a vicio heresis
hmōi p̄dicatores p posse excusare q̄ꝫ i-
cusare cū vt dī ex̄ de p̄sump.c.lr̄as.§.q̄
circa.mandam⁹q̄ten⁹cū p̄pter solā su-
spitōeꝫ q̄uis vehementē nolum⁹ illuꝫ
de tamgraui crimie ꝯdēnari ꝛc̄.vbi gl.
sup ver.ꝯdēnari.Procedi pt ꝯtra taleꝫ
sic vehementer suspectū:ꝫ nō dꝫ p̄pte-
rea ꝯdemnari.nisi assit vt ibideꝫ decla-
ratūr violenta suspitio.attamen q2 su-
spitio uem excludere nōpossumus.et
hoc propter friuolas eorum assertōnes
contra fidei veritatem.Et cum hoc tri-
plex sit suspitio.leuis vehemens.ꝛ vio
lenta.de quibus in ca.accusatus.et ca.
cum cōtumacia.li.vj.de here.ꝛ p nota
ta p archidyaconum ꝛ Joh.andre sup
ca.ccusatus ꝛ verbo vehemens.ꝛ de p̄
sump.ca.literas.De violēta etiā loqui
tur canon.dis.xxxiij.quorundaꝫ.Jđo
querendū cuiusmodi suspitōni talis p̄
dicās subiacet.Et quidem cū talia do
gmatizātes nō equaliter se ad hmōi er
rores habere noscuńť.eo ꝙ aliq̄ ex sim
plici ignorantia iuris diuini.aliqui eti
am sufficiēter informati adhuc fluctu-
ant facillādo ꝛ plene assentire nolunt.
ꝛ cum error in mēte hereticum non fa-
ciat nisi assit pertinacia volūtatis.opor-
tet etiam dicere ꝙ ad suspitionem sup
crimen heresis:non se equaliter habe-
ant.Attamen quia per ignorantiā pu-
tant se posse euadere.Aduertant pau-
lulum q̄ꝫ grauiter peccāt qui:ex huius-
modi ignorantia delinquūt.Nam licꝫ
multiplex sit ignorantia.tamen in re-
ctorum animarum ignorantia quecū-
q̄ꝫ sit:non potest dici ignorantia inuin-
cibilis seu ignorantia particularis ƀm
philosophos que a iuristis ꝛ theologis
dicitur facti.Sed censetur in eis igno
rantia vniuersalis que est ignorantia
iuris diuini.quia est eorum que quis
de iure ex lege diuina scire tenetur di-
stinctione.xliij.Nicolaus papa.Dispensa-
tio celestis seminis nobis iniuncta est.
Ve si nō asperserimus.Ve si tacueri-
mus.Tineńť em̄ habere scientiam sa-
cre scripture distin.xxxvj.p totum.Et
ad hoc ad subditoꝝ animas informan
das eadem distin.capi.ij.§.ecce.ꝛ.§.si
quis vult.licet ƀm Ray.Hostiē.Tho.
non requiratur ꝙ habeat scientiā emi-
nentem.sed ꝙ habeat ꝯpetenteꝫ id est

sufficientē ad suū officiu; exequendū.
Attamen pro eoꝝ aliquali consolatio
ne dummodo damna precedentia lu-
cris sequentibꝰ deinceps recompēsant
est eis ad vertendu;. Qꝛ hec ignorātia
iuris licet dicaꝛ interdu; affectata cras
sa ꝛ supina. Dicitꝛ tamen affectata idē
voluntaria dupliciter. Quia interdu;
cum scientia intentōnis. Interdu; cu;
ignorantia tentōnis. Prima licet i nul
lo excusat sed damnat. De qua Psal.
noluit intelligere vt bene ageret. Se-
cunda tamen diminuit voluntarium:
ita et peccatum. Quia fit quando qs
teneꝛ aliquid scire sed nescit quod tene
atur. Que etiā fuit in Paulo. j. Timo.
j. Misericordiā ꝯsecutus sum: qꝛ igno
rans feci in incredulitate. Qui tamen
dicitꝛ affectata indirecte. qꝛ propter ali-
as occupationes negligit addiscere ea
que scire teneꝛ. nec vult laborare in stu
dio ad sciendū illa ꝛ excusat nō a toto:
sed a tanto. Et etiā iuxta Ambrosium
sup illud Roma. ij. An ignoras ꝙ be-
nignitas dei ad penitentiā te adducit.
dicit Grauissime peccas si ignoras ḡ-
uissime. id est valde periculose. Ideo p̄
sertim iam in tempibꝰ ad succurrendū
animaꝝ periculis omnē ignorantiā re
pellamꝰ ꝛ durissimum iudicium quod
nobis imminet super districtā ratōne;
ꝛ talentū nobis creditu; semp pre ocu-
lis habeamus ne ipsa ignorantia etia;
in nobis noteꝛ crassa vel supina p me-
thaphorā hoīs crassi vel supini qui nō
videt etiā ea q̄ corā ipso sunt. Dicit em̄
cancellariꝰ in floribꝰ regulaꝝ moraliū.
ꝛ in scd̄a regula. ꝙ culpabilis ignoran
tia iuris diuini nō cadit in faciententē
qd̄ in se ē. Rō est. Quia spūssanctꝰ talē
hoīem de necessarijs ad salutē q̄ vires
eiꝰ excedūt docere imediate paratus est.
Ad primū argumentū solutio p; p sa-
nū intellectu; canonis. Ad scd̄m dicit
Petꝛ. de tharā. pmereret vtiq; ex magna
sua inuidia q̄ aduersus hoīe; agitaꝛ. si
a deo pmitteretꝛ. ꝙ aūt deus pmittit si-
bi aliqua ꝛ aliq̄ nō. hoc cedit in maiorē
ipsiꝰ dyaboli ꝯtumeliā ꝛ displicentiam
ꝙ deꝰ in oībus vtiꝛ eo ꝯtra suā volū-
tatem ad manifestatōe; glorie sue. Ad
terciū dicitꝛ ꝙ alte ratōne; egritudinis
aut alterius effectus maleficialis aliq̄s
motus localis inq̄ntum demon p male
ficam colligit determinata actiua que
vic; ledere possunt ꝛ apponit detemiā-
tis passiuis ad inferendū dolorem vel
nocumentū aut actū aliquem spurcissi
mū. Et si queritꝛ an motꝰ ille rerū a de-
mone localis reducaꝛ in motū celeste;
Dicendū est ꝙ non. Quia non mouē-
tur ex virtute naturali: sed mouenꝛ ex
obediētia naturali q̄ subijciunꝛ virtuti
demonis qui habet hoc ex virtute na-
ture sue ꝙ potest supra corpora. Pōt
dico non ꝙ possit influere rebus mate
rialibus aliquā formā vel substantialē
vel accidētalem absq; āminiculo alteri
us rei naturalis. Sed quia potest deo
pmittente res localiter mouere ꝛ ex re
bus ꝯiunctis dolorē vel aliquam qua-
litatem pducere. Vnde effectus male
ficialis non subijcitꝛ motui celi sic nec
ipse demon licet res ille ꝛ instrumenta
subijciantꝛ. Ad quartū dicendū. Opus
dei pōt ope dyaboli viciari put ad pn̄s
loq̄mur de effectu malificiali. Sz qꝛ h
nō pōt nisi diuina pmissione. ið nō sequi
tur ꝙ dyabolꝰ sit deo fortior. demū qꝛ
nō viciat opa dei p violētiā cū sic etia;
destruē posset. Ad q̄rtū simplr notū ē
ꝙ corpa celestia nō hn̄t vtutē impmen
di i demones cū nihil agat vltra suā v-
tutē. h ꝙ a magꝭ aduocati sb certa ꝯstel
latōe veniūt duplici ex cā h facē videꝛ.
Primo qꝛ sciūt vtutē illiꝰ ꝯstellatōnis
iuuare ad effectū quē magi optāt. Se-
cūdo faciūt vt hoīes inducāt ad vene-
rādū aliqd̄ numē i stell. ex q̄ veneratōe
ēt añ tpa ritꝰ ydolatrie pcessit. Ad vlti-

nū q̄tū ad terminos argumēti sup aꝛ-
rū alchimicū. dōm fm scm̄ Tho. in. ij
di. vij. in solōne vni⁹ argumēti. vbi de-
clarat de ꝟtute demonū i opando. Qꝛ
lȝ q̄daz foꝛe subales ꝑ artē induci pos-
sint ꝟtute naturał agentꝫ vt qn̄ foꝛa ig-
nis inducit ꝑ artē i lignū h̄ tn̄ nō pt fie
ri vl̄r eo ꝙ ars nō pt iuenire sp seu ꝯiū
gere ꝓꝑia actiua ꝓꝑijs passiuis pōt tn̄
facē aliq̄d sil'e ꝛ sic alchimiste faciūt ali
q̄d sil'e auro q̄tū ad accidētia exterioꝛa
ꝫ tn̄ nō faciūt veꝝ aurū. qꝛ foꝛa subalis
auri nō ē ꝑ caloꝛē ignis q̄ vtunt alchi-
miste ꝫ ꝑ caloꝛē solis i loco determina
to vbi viget ꝟtus mineralis. et iōo tale
aurū nō hȝ opatōeȝ ꝯñteȝ spēm ꝛ sil'e ē
de alijs coꝝ opatōib⁹. Ad ꝓpositū. De
mones opant ꝑ artē circa effect⁹ male-
ficiales ꝛ iō absqꝫ āminiclo alteri⁹ agē-
tis nullā foꝛmā subalē vel accidētalem
inducē pñt ꝛ qꝛ nō dicim⁹ ꝙ maleficia i
ferat ꝑteȝ absqꝫ āminiclo alteri⁹ agentꝫ
iō etiā cū tali āminiclo pt veras q̄lita-
tes egritudis aut alteri⁹ passiōis indu-
cere. ꝫ q̄liter h̄ āminicła seu āministra-
tionis instroꝝ hñt ad effectū maleficia
lem cū demonib⁹ concurrere vel nō pa
tebit per sequentia.

Questio secunda:

Ñ catholicū sit
asserē ꝙ ad effectū maleficia-
lē sp hēat demon cū malefico
ꝯcurrē vel ꝙ vn⁹ sine altero vt demō si
ne malefico vel ecōuerso talē effectum
possit ꝑducere. Et arguit ꝙ ꝙ demō si-
ne malefico. Aug. in li. lxxxiij. q. Oia q̄
visibil'r fiūt etiā ꝑ inferioꝛes ptātis ae-
ris fieri posse credūt. Sȝ oia nocumē-
ta coꝛpalia nō st inuisibilia ꝫ poti⁹ sen-
sibilia. igit etiam a demonib⁹ fieri pñt.
Preterea ex scripturꝫ nocumēta iob il
lata vbi ignis de celis cecidit ꝛ familiā
cū gregib⁹ pecoꝝ vno impetu cōsum-
psit ꝛ turbo demū deijcēs liberos occi
dit demō ꝑ se absqꝫ maleficꝫ cōcurrente
tm̄mō diuina ꝑmissione opat⁹ ē. ḡ a sil'i
in alijs q̄ maleficis ascribunt. patꝫ ꝛ de
vij. virꝫ sare ꝟginis q̄s demon occidit.
Preterea q̄cq̄d pōt ꝟtus inferioꝛ absqꝫ
āminiculo ꝟtutꝫ supioꝛis pōt ꝛ virt⁹ su
perioꝛ absqꝫ āminiculo ꝟtutis inferio-
ris. Sȝ ꝟtus inferioꝛ pōt cōcitare grā-
dines ꝛ inducere infirmitates absqꝫ au
xilio ꝟtutis supioꝛis. Dicit em̄ albert⁹
de ꝓprietatib⁹ rerū ꝙ saluia putrefacta
certis modis vt ibidē ponit si ꝓiecta fu
erit in fontē mirabiles ꝯcitabit in aere
tempestates. Preterea si dicatur ꝙ de
mon vtit maleficio nō ꝓpter indigenti
am ꝫ ꝓpter eius quā querit ꝑditionem
Contra Aristo. iij. ethicoꝝ. Malicia ē
voluntariū. qd ꝓbat ꝑ hoc ꝙ null⁹ opa
tur iniuste voluntarie nō velle iniustum
esse. ꝛ volūtarie stupꝛanteȝ nō velle in-
continentē eē. ꝛ ꝑ hoc etiā legislatoꝛes
puniūt malos q̄si volūtarie mala ope-
rantes. Demon ḡ si opat ꝑ maleficam
operat tanqꝫ ꝑ instrm̄. ꝛ cū instrm̄ de-
pendet ad voluntatē pncipalis agentꝫ
ꝛ nō voluntarie agit si cōcurrit nō erit
ei actio imputāda nec ꝑ ꝯñs puniēda.
Sȝ ꝯtra ꝙ nihil possit efficere in inferi
oꝛib⁹ absqꝫ maleficis. Primo de gene-
ratōne. Oñis actio est ꝑ ꝯtactū. Et qꝛ
nō est aliqs ꝯtactus demonis ad coꝛpa
cū nihil hēat cum eis cōe. ḡ vtit aliq̄ in
strumēto illi influēdo ꝟtutē ledendi ꝑ
ꝯtactū. Iuxta h̄ etiaȝ ꝙ maleficia pos-
sint fieri absqꝫ ope demonū. ꝓbat ꝑ te-
xtum ꝛ glo. ad Galath. iij. O insensate
gallate quis vos fascinauit veritati nō
obedire. glo. quidam habent oculos
vrentes qui solo aspectu inficiūt alios
ꝛ maxime pueros. Est ad hoc etiā aui
cen. vj. naturalium. li. iij. ca. vlti. ita di-
cens. Multotiens aūt aīa opat in coꝛ-
poꝛe alieno sicut in ꝓprio quemadmo-
dum est opus oculi fascinātis ꝛ estima
tionis opantis. Et eandem sententiaȝ

etiã ponit Agazel li.v. suo physicoꝝ
ca.ix. Putat etiã Auicenna licet nõ te
neat̃ in illo ꝙ ṽtus imaginatiua etiã
absq̃ visu possit extranea corpa imu-
tare. vbi nimis extendit virtutẽ imagi-
natiuã. ⁊ capim⁹ hic virtutẽ imaginati
uam nõ inq̃ntum distinguit̃ contra ali
as virtutes sensitiuas interiores vt est
sensus communis ⁊ fantasia et estima
tio. sed inq̃ntum includit oẽs illas vir
tutes interiores. Sed bene verũ ꝙ tal'
ṽtus imaginatiua põt trãsmutare cor-
pus ꝯiunctum. scilicet illud in quo est
sicut homo potest ambulare supra tra
bem q̃ est in medio vie. Si ṽo posita
fuerit super aquã ꝓfundam non aude
bit ambulare super eã. eo ꝙ imagina
bitur in eius anima forma cadendi ve
hementer impressa cui obedit materia
eius ⁊ virtus membroꝝ eius ⁊ nõ obe
diunt eius cõtrario. s. ad directe ambu
landum. In hoc ergo ꝯuenit hec imu
tatio cum oculo fascinantis inq̃ntum
imutat̃ corpus ꝓpriũ primo ꝫ non cor-
pus alienũ de q̃ imutatõe iã loq̃mur.
Preterea si dicat̃ ꝙ talis imutatio cau
sat̃ a corpe viuo mediante aia in aliud
corp⁹ viuũ. Contra. q: ad p̃ñtiam inter
fectoris manat sanguis ex vulneribus
occisi ꝗ etiã absq̃ virtute aie corpa p̃nt
mirabiles effectus ꝓducere. Item ho-
mo viuens ⁊ ꝓpe cadauer homis occisi
transiens etiã nõ sentiẽdo illud adhuc
terrore ꝯcutit̃. p̃terea sic̃ res naturales
h̃nt quasdã ṽtutes occultas quaꝝ ra-
tio ab hoie assignari nõ põt. sic̃ ꝙ ada-
mas trahit ferrũ ⁊ multa q̃ Aug. enu-
merat. xx. de ci. dei. Ita mulieres ad i-
mutatõnes faciendas in corpib⁹ alieĩs
certis reb⁹ vti p̃nt. absq̃ auxilio demo-
num que etiã nostrã rõnem excedunt.
Et q: excedũt non debem⁹ ꝓpterea de-
monib⁹ quasi ex maleficis insimul cõ-
uersantes ascribere. Preterea malefici
certis vtunt̃ imaginib⁹ ⁊ reb⁹ instrumẽ

talib⁹ quas interdũ ponũt sub limine
ostij dom⁹ aut ad certa loca. vbi pecu-
des ꝯueniũt aut etiã hoies q̃ maleficiã
tur ⁊ interdũ moriunt̃. Sꝫ q: hmõi ef-
fect⁹ p̃nt euenire ex imaginib⁹ illis inq̃n
tum h̃nt quasdã influẽtias a corpib⁹ ce
lestib⁹ receptas. ꝓbat̃. Nã sicut corpa
naturalia subdunt̃ corpib⁹ celestibus.
ita ⁊ artificialia. Sed corpa naturalia
p̃nt recipe q̃sdã ṽtutes occultas. ꝗ ⁊c.
⁊ artificialia. vñ videt̃ ꝙ eoꝝ opa possẽt
p tales impssiones practicari et nõ per
demones. Preterea si ṽa miracl'a p̃nt
fieri ex ptãte nature in eo q̃ opat̃. ita et
mirãda ⁊ stupẽda opa ex ṽtute nature
ꝓbat̃. Nã greg. dicit. ij. dyalo. Sancti
miracula faciunt aliq̃n ex p̃ce. aliq̃n ex
ptãte. exemplũ dat̃ de vtroq̃. Petrus
orãdo suscitauit thabitã mortuã. Ana-
niã ⁊ saphirã mentiẽtes morti increpã
do tradidit absq̃ p̃ce. ergo ⁊ hõ p virtu
tem aie sue poterit materiã corporalẽ
in altero etiã transmutare seu imutare
de sanitate in infirmitatẽ ⁊ econuerso.
Preterea corp⁹ humanũ est nobili⁹ q̃
alia corpa inferiora. ꝫ ꝓpter apphensio
nem aie hũane imutat̃ corp⁹ humanũ
ad calorẽ ⁊ frigus vtꝫ in irascẽtib⁹ ⁊ ti-
mentib⁹. imo etiã hec imutatio pertin
git q̃nq̃ vsq̃ ad egritudinẽ ⁊ mortẽ. ꝗ
multomagꝭ põt sua ṽtute materiã cor
poralẽ imutare. Sꝫ ꝯtra ẽ. Suba spũa
lis nõ põt imprimere aliquã formã ni
si ãminiculo alteri⁹ agentꝭ vt supra ta-
ctũ est. vñ ⁊ aug. in p̃fato li. Nõ est pu-
tandũ istis trãsgressorib⁹ ãgelis ad nu-
tũ seruire hãc visibiliũ rerũ materiã. ꝫ
soli deo. ergo multominus hõ ex pote
state naturali efficere põt effect⁹ male
ficiales. R̃ñdendo q: nõ desunt erran-
tes in hac materia maleficas excusan-
tes ⁊ demones tantummodo aut icul-
pantes aut q̃busdã naturalib⁹ trãsmu-
tatõnib⁹ eaꝝ facta ascribẽtes. Ideo ho
rũ falsitas oñdit̃ primo per descriptio

nem maleficoꝝ. De qua ysid. viij. ethi
mo. c. ix. Malefici dicunt̄ ob facinoꝝ
magnitudinē. s. mala ꝑ cūctis malefa
ctorib⁹ efficientia. vn̄ subdit. hi elemen
ta ꝯcutiunt opere. s. demonuꝫ ad gran
dines ⁊ tempestates ꝯcitādas. Iteꝫ di
cit. Mentes hominuꝫ turbāt intellige
ad amentiā odiū ⁊ amorē inordinatuꝫ
Item subdit. Ac sine vllo veneni hau
stu violentia tantū carminis aīas inte
rimūt. Ad idem. xxvj. q. v. c. nec mirū.
⁊ sunt verba Aug. in de ciui. dei. vbi de
claratur ꝗ dicunt̄ magi et malefici. Ma
gi sunt ꝗ vulgo dicunt̄ malefici ⁊ ob fa
cinoꝝ magnitudinē sic nuncupant̄. hi
sunt ꝗ ꝑmissu dei elemēta ꝯcutiūt. ho
minū turbāt mentes min⁹ ꝯfidentiuꝫ
in dō ac sine vllo veneni haustu violē
tia tantū carminis interimūt homies.
Vn̄ ⁊ Lucan⁹. Mens hausti nulla sa
nie polluta veneni incantata perit de
monib⁹ eñ accitis audent ventilare et
quousq̄ suos ꝑimāt malis artibus ini
micos. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ in hmōi operib⁹
sempꝛ hñt demones cū maleficis ꝯcur
rere. Scd̄o qꝛ cū quadruplices effect⁹
penales assignare possum⁹. s. misteria
les. noxiales. maleficiales ⁊ naturales
Et ministeriales dicunt̄ ꝗ misterio bo
noꝝ angeloꝝ sicut noxiales malorum
spirituū immittunt̄. Moyses eñ egy
ptū in. x. plagis ministerio bonoꝝ per
cussit vbi magi in. ix. tantū per malos
spūs cōcurrūt. et triduā posteꝫ propter
peccatū dauid circa numeratōneꝫ po
puli ꝯmissum. ⁊ de. lxxij. milib⁹ homi
nū vna nocte ꝓstratis de exercitu Sen
nacherib vtiq̄ hic ꝑ angelos domini. s.
ꝑ bonos dominū venerantes ⁊ cogn̄scē
tes peracta fuerunt. Noxiales vō effe
ctus cum in scripturis nominant̄. Im
missiones per angelos malos sm̄ q̄s
populus ille in deserto sepe percussus
fuit. Et maleficiales effect⁹ dicunt̄ qn̄
demon ꝑ maleficos ⁊ ꝑ magos opat̄. si
cūt ⁊ naturales ꝗ ex influentijs corpo
rū celestiū in istis inferiorib⁹ circa mor
talitates sterilitates terraꝝ ⁊ grandies
⁊ his similib⁹ causant̄. Et inter hos ef
fectus magna fit dr̄ia. ideo cū iob noxi
ali plaga fuit a demone ꝑcussus ⁊ non
maleficiali ideo nihil ad ꝓpositum. Si
quis vō curiosi⁹ instaret sicut plerum
q̄ hec materia curiosas patit̄ a malefi
carū defensorib⁹ instātias. sꝑ in cortice
verboꝝ aerem verberantes ⁊ medullā
veritatis nūq̄ penetrātes. Cur iob nō
maleficiali effectu ꝑ demonē sicut noxi
ali ꝑcussus fuit. His curiose etiam re
spondere pōt ꝙ iob fuit ꝑcussus a dya
bolo solū. et nō mediante malefico vel
malefica. Quia hoc gen⁹ supstitōis vł
nondū erat inuentū. vel si erat inuen
tum. diuina tamē ꝓuidentia voluit vt
potestas demonis mūdo ad precauen
dum ei⁹ insidias ꝓ dei gloria innotesce
ret cū nihil nisi a deo ꝑmissus efficere
pōt. Et de tempe quidē quo primū ge
nus supstitionis inuentū fuit. Et dico
primū gen⁹ quo ad demonū inuocatōeꝫ
nō quo ad purā ydolatriā. Dicit Vin
centius in spec. hysto. allegans plures
doctores ꝙ prim⁹ inuentor artis magi
ce ⁊ mathemace fuit zorastres qui dici
tur fuisse Cham filius Noe. h sm̄ Au
gustinus de ciui. dei. sol⁹ risit nascendo
⁊ hoc nō nisi ope dyaboli. Hic etiā cū
esset rex superat⁹ est a Nino filio beli ꝗ
edificauit niniuē. vel ampli⁹ sub ꝗ ce
pit regnū assyrioꝝ tempe Abrae. Hic
etiā Ninus ob inordinatū amoreꝫ pa
tris fecit fieri imaginem patri mortuo
ad quā quicūq̄ confugiebant malefa
ctores liberi erant ab omni punitione
debita. Et ex hoc ceperūt hoīes imagi
nes adorare vt deos. sed hoc pt⁹ primā
etatē. qꝛ sub illo tpe non erat ydolatria.
ꝓpter recentē memoriā creatōnis mū
di. vt dicit. s. Tho. scd̄a scd̄e. q. xcv. ar.
iiij. vel etiā incepit a Nembroth. ꝗ cos

gebat hoies ignem adorare.et sic in se-
cunda etate incepit ydolatria.q̄ est pri-
mū gen⁹ supstitōis.sicut diuinatio se
cundū.⁊ obseruantia terciū. Malefico
rū aūt ritus reducit ad scōm gen⁹ sup-
stitionis.s.ad diuinatōez que fit p expſ
sam demonū inuocatōez.cui⁹ etiā sunt
tria genera.scilz nigromātia.planetarij
seu poti⁹ mathematici.⁊ diuinatio p som
nia.hec ideo posui vt pri⁹ lector intelli
gat noxias illas artes nō subito sed p
cessu tempis fuisse inuentas nec abso-
num esse asserere maleficas tpe Job nō
fuisse. Sicut em̄ p incrementa tempo-
rū vt Grego.in moralibus dicit creuit
sciētia sanctoꝝ ita et noxie artes demo
nioꝝ. Et sicut iam repleta est terra sciē
tia dñi Esaie.xj. Ita iaz mūdi vespere
ad occasum declinante⁊ malicia hoim
excrescente ⁊ charitate refrigescēte sup
abundat omnis maleficoꝝ iniquitas.
Ipse tñ zoroastres cum esset intentus il-
lis actibus ⁊ solūmodo consideratōni
astrorū a dyabolo succensus est. Hec
vbi supra. De tempe aūt quo malefici
legunt cū demonib⁹ ad maleficia infe-
renda conuenisse tactū est supra:⁊ habet
Exod.vij.quo ad magos Pharaonis
qui in plagis super egyptū demonum
assistentia sicut moyses ministerio bo-
noꝝ angeloꝝ signa plurima pperrarūt
Vnde concludit veritas catholica vi-
delicet q̄ ad effectum maleficialez licz
non ad effectū noxialem semper habz
maleficus cum demone cōcurrere. Et
per hec patet rñsio ad argumēta. Naz
ad primū nō negat quin effectus noxi
ales que visibiliter cernunt sup homi-
nes iumenta terre fruges.⁊ que etiam
ex influentijs corpoꝝ celestiū sepe pro
ueniūt etiam a demonib⁹ deo pmitten
te inferunt. Dicit em̄ Aug.iij.de ciui.
Demonib⁹ subsunt ignis ⁊ aer quantū
eis a deo pmittitur.patet ⁊ per glosam
super illud. Immissiones per angelos
malos que dicit. Deus punit per ma-
los angelos. Ex quib⁹ etiā patet respō-
sio ad scōm de Job.⁊ ex his que prius
tacta sunt de initio artis magice. Et ad
terciū de saluia putrefacta ⁊ in puteuz
piecta dicit. q̄ licet sequat effectus no
xialis absq̄ auxilio demonis licet non
absq̄ influentia corporis celestis. Loq̄
mur autem de effectu maleficiali vnd
non est simile. Ad quartū dicit verum
esse q̄ demones vtunt maleficis tantū
modo propter eorum perditōnem. Et
cum infertur quod non essent punien
di.quia concurrunt tanq̄ instrumenta
que mouent ad nutum non propriuz:
sed principalis agentis. Rñdet q̄ sunt
instrumenta animata ⁊ libere agentia.
⁊ licet post expressum pactū initū cum
demonib⁹ nō iam sint sue libertat.q̄s
vt ex eaꝝ fassionib⁹ accepim⁹.⁊ loquor
de mulierculis combustis ad plurima
maleficia coacte si verbera demonum
subterfugere volūt cooperant. prima
tñ pfessione q̄ sponte se demonib⁹ sub-
iecerūt manent ligate.

D alia vo argumēta in quibus
a pbat maleficiales effect⁹ posse
absq̄ opere demonuz a vetulis
pcurari. Dicendū q̄ ex vno pticulari
pcludere vniuersale est dissonū ratiōi
Et cum in tota vt videt scriptura sacra
nō inuenit tale nisi hic vbi agit de fasci
natōne seu inuultuatōne vetulaꝝ. Jdo
nō valet p hoc concludere q̄ semp ha-
beat ita euenire. Insup est etiā dubiuz
p glosam. An absq̄ opere demonū ta-
lis fascinatio fieri possit eo q̄ ex glosis
ibi elicit q̄ fascinatio capitur triplicit.
Vno modo dicit ludificatio sensuum
q̄ fit p artem magicaz ⁊ sic pōt fieri mi
nisterio demonum. nisi prohibeantur
a deo immediate mediante vel mini-
sterio sanctoꝝ angeloruz. Secūdo mo
do pōt dici inuidia.vt ibi Aplus dixit
Quis vos fascinauit id est tanto odio

ꝓsecutus est. Tercio ꝙ ex tali odio fiat
imutatio ad malũ in corpe alicuiꝰ per
oculos alterius aspicientis in eum. Et
de fascinatõne hoc modo dicta ꝯmuni
ter loquunť doctores ſm quez moduz
etiam Auicenna ⁊ Algazel vt in argu
mentis deduciť locuti sunt. Nã ⁊ san-
ctus Thom̃. hanc fascinatõnem decla
rat prima parte. q. xcvij. ꝑ hũc modum
Ex forti inquit imaginatione aïe imu-
tanť spiritus corporis coniuncti. Que
quidem imutatio spirituũ maxime fit
in oculis ad quos subtiliores spũs ꝑ-
ueniũt. Oculi em̃ inficiũt aerem conti
nuũ vsqꝫ ad determinatũ spacium per
quem modũ specula si sint noua ⁊ pu
ra contrahũt quandã impuritatem ex
aspectu mulieris menstruate. vt aristo
teles dicit i libro de somno ⁊ vigil'. Sic
igitur cum aliqua anima fuerit vehe-
menter ꝯmota ad maliciam sicut ma-
xime vetulis ꝯtingit efficiť ſm moduz
predictũ. Aspectus eius venenosus et
noxius ⁊ maxime puerꝫ qui habẽt cor
pus tenerum ⁊ defacili receptiuũ im-
pressionẽ. Subdit tamen ꝙ possibile ẽ
etiã ꝙ dei ꝑmissione vel ex aliquo oc-
culto facto cooperetur ad hoc maligni-
tas demonũ cũ quibꝰ sortilege vetule
pactũ aliqđ habent.

Ed ꝓ ampliori intellectu soluti
onũ aliqua dubia mouenť ex q̊
rum solutõne veritas magꝫ pa-
tebit. Videtur em̃ obstare primo illud
quod superius dictũ est. Qꝫ substantie
spirituales nõ possunt trãsmutare cor
pora ad aliquã naturalem formam ni
si ãminiculo alteriꝰ agentis ergo mul-
tominus hoc poterit efficere imagina
tio quamtũcunqꝫ fortis i anima. Pre-
terea est articulus condemnatꝰ in ple-
risqꝫ vniuersitatibus precipue tamen
parisiensi. ꝙ incãtator aliquis proijcit
camelum in foueam solo visu eo ꝙ si-
cut intelligentie superiores imprimũt
inferiores. sic anima intellectiua imp̊-
mit in aliã ⁊ etiam in animã sensitiuã.
Item ad hoc est articulus ꝯdemnatꝰ.
ꝙ materia exterior obedit substantie
spũali si intelligať simpliciť ⁊ ſm om-
nẽ modũ transmutatõnis. Quia sic so
li deo vt prius patuit obedit. His visis
fascinatio de qua loq̃mur qualiter sit
possibilis ⁊ qualiter nõ. declarať. Non
em̃ est possibile homini ꝙ ꝑ naturalez
virtutem anime sue ꝑ oculos talẽ vir-
tutem emittat que nõ mediante trans-
mutatione ꝓprij corporis neqꝫ medij no-
cumentũ inferre possit corpori homis
q̃d aspicit maxime cum ſm opinionẽ
ꝯmuniorez videamꝰ intra suscipientes
nihil extra mittentes. Nõ est etiã possi
bile homini ꝙ virtutẽ naturalẽ aïe sue
ꝓ volũtate sua transmutiõez facit ima
ginãdo in oculis suis q̃. mediante trãs
mutatõne medij. s. aeris possit corpus
hoïs quẽ aspicit in aliquaz trãsmutare
qualitatem ſm quod sibi placuerit. Et
quia ſm hos duos modos predictos
non potest vnus homo aliuz fascinare
cum nulli hominũ potest inesse realis v̇
tus per naturalẽ virtutez aïe sue. Ideo
velle probare quod maleficiales effe-
ctus possent prodiri ex naturali aliq̃ v̇
tute sup ad infringendũ opa malefici-
orum q̃ virtute demonũ fiũt est pluri-
mũ alienũ a veritate. qꝛ etiam ſm hos
duos modos fascinatio reprobať sicut
⁊ p̃fati duo articuli. Qualiter tñ sit pos
sibilis licet superiꝰ tactũ sit tamẽ clari-
us sic deduciť. Potest em̃ contingere
ꝙ homo vel mulier aspiciens corpus
alicuiꝰ pueri moueat ipm mediante vi
su ⁊ imaginatõne vel aliq̃ passione sen
sibili. Et quia passio sensibilis est cum
quadã imutatiõe corporali ⁊ oculi sũt
tenerrimi propter qđ sunt impressiõis
multũ receptiui. Ideo quandoqꝫ ꝯtin
git ꝙ ꝑ aliquã passionẽ interiorẽ trans-
mutanť oculi in aliquã malã qualita-

tem maxime cooperante ad hoc aliq̄
imaginatione cuius impressio cito re-
dūdat in oculos ⁊ propter eoꝝ tenerri
tudinem ⁊ propter vicinitatem radic̄
sensuū particulariū ad imaginationis
organū. Cum aūt oculi sunt transmu-
tati in aliquā qualitatē nociuā contin-
gere pōt qȝ transmutent aerem sibi cō
tiguū aliquā qualitatē malā et illa ꝑs
alique ⁊ sic vsqȝ ad aerem ꝯtiguū ocu-
lis pueri q̄ aspicit̄ ille aer ꝯtiguus po
terit quādoqȝ in materiā dispositam q̄
non dispositā cui consonat transmuta-
re oculos ipsius pueri in aliā qualita-
tem malā ⁊ mediantibus oculis ipsi⁹
pueri aliquas alias partes interiores.
Unde nec cibū digerē nec in membr̄
fortificari aut augmentari poterit. Ex-
perimentū hui⁹ rei manuductiuū est.
Quia videmus hominem patientē in
oculis quandoqȝ ex aspectu suo ledere
oculos eū aspicientis qȝ cōtingit ex h̄
qꝛ oculi mala qualitate infecti infici-
unt aerem medium et aer infectus in-
ficit oculos directos ad oculos infir-
mos eo qꝛ ſm rectā lineā infectio illa
deriuat̄ in directū ad oculos inspicien
tiū cooperante ad hec multum imagi-
natōne ei⁹ qui aspiciendo oculos infir-
mos imaginat̄ se ledi. Plura possent
exempla manuductiua adduci q̄ breui
tatis causa obmittunt̄. Concordat his
quedā glo. sup illud psal. Qui timēt te
videbūt me ⁊ le. dicens. Magna vtus
in oculis est qȝ in naturalib⁹ apparet
animal eīn visum pdest ictericis prior
videns lupis vocem aufert vel sic. Ba
siliscus si prior videt occidit si prior vi-
det̄ occidit̄. Et ratio quare basilic⁹ vi-
dendo occidit hominē nisi qꝛ ex aspe-
ctu ⁊ imaginatōne excitat̄ in eius cor-
pore materia venenosa per quam ocu-
li primo inficiunt̄ et demum aer conti
guus ⁊ sic alia ⁊ alia pars aeris vsqȝ ad
aerem homini ꝯtiguū quē aerē ꝑ aspi-
ratōnem cū homo attraxit intoxicat̄ ⁊
morit̄. Prior aūt visus ab homie vbi
homo volens basiliscū occidere circū
munit se speculis ex quib⁹ dum basili-
sc⁹ inspicit ex reuerberatōne aer infici-
tur ⁊ sic vsqȝ ad basiliscū ꝯtingit et occi
dit̄. Sed dubiū. Cur hō occisor bestie
nō morit̄ ⁊ hic occultā quandā causā
opinari necesse est. Hec sine p̄iudicio
⁊ temeraria assertōne dicta sunt tantū-
modo dictis sanctoꝝ inherētes catho-
licam veritatē concludam⁹ qȝ ad ma-
leficiales effectus de quib⁹ ad pn̄s loq̄
mur malefici cū demonib⁹ semꝑ con-
currere ⁊ vnum sine altero nihil posse
efficere. Ad argumenta patet respōsio
de fascinatōne ad primū. Ad secundū
dicit̄. Juxta Vincen. in specu. natu. c.
xiiij. Qȝ vulnus infectū spiritib⁹ inter-
ficientis ex forti imaginatōne illō vul-
nus trahit aerem infectū transeuntem
iam interfectore sanguis ebuliens ex-
tra manat. quia ad presentiam interfe-
ctoris aer inclusus in vulnere sicut ab
interfectore intrauit. Jta ad eius p̄sen
tiam ꝯmouet̄ ex qua ꝯmotiōe sanguis
erumpit. Sunt quidā alias causas al-
legantes quasi illa ebullitō sanguinis
sit ei⁹ clamor de terra sup homicidam
p̄sentem. ⁊ hoc propter maledictionē
prime homicide cayn. ad illō de horro
re. dicendū hoc qꝛ hō transiens ꝓpe ca-
dauer hois occisi horrore ꝑcutiat̄. licet
illud nō sentiat. hoc fit ex spū quantu-
lamcūqȝ infectōnē recipiente ⁊ eā ani
me repn̄tante. Sȝ hec nihil cōcludunt
aduersus opera maleficoꝝ cū oīa il-
la naturaliter vt dictū est fieri valeant.
Ad terciū sicut dictū est supra malefi-
coꝝ ritus deducunt̄ ad scōm gen⁹ sup-
stitōnis qȝ dicit̄ diuinatio. reb⁹ vo sup
stitiose vti in obseruātijs q̄busdā redu
cit̄ ad terciū gen⁹. ideo argumentū nō
est sufē. demū etiā qꝛ reducunt̄ non ad
quālibet diuīatōē: ſȝ ad illā q̄ fit ꝑ expꝛ

fam demonū inuocatōez. Et hoc etiaz
cū multis modis fieri possit.s.p nigro-
mantiā.geomantiaz.idromantiam ꝛc.
Inspiciat se.se.q.xcv.ar.v. Ideo h̄ di-
uinatio maleficoꝝ vbi maleficijs sunt
intenti. sicut supmū gradū in flagitijs
tenet ita ꝛ aliud iudicium de eo existit
Vn̄ qn̄ arguit ꝙ q2 occultas rerū ṽtu-
tes cognoscē nō possum⁹ et malefici ēt
occult rebꝰ intendūt. Dicit ꝙ si intēde
rent rebꝰ naturalibꝰ ad aliq̄s effectꝰ na-
turales ex naturali ṽtute ꝑcedendos
h̄ licitū foret vt de se pz. Vel etiā ꝓce-
dendo ꝙ si intenderēt supstitiose rebꝰ
naturalibꝰ.vtpote rebꝰ hmōi certas ca
racteres vel aliq̄ noīa ignota inscriben
do.ꝛ illis ꝓ acq̄renda sanitate vel ami
cicia ꝛ ꝓ aliq̄ vtilitate ꝛ nō ꝓ nocumē-
to aliq̄ inferēdo vtēnt.tūc licet absq3 ex
p̄ssa demonū inuocatōne lic3 nō absq3
tacita fieri ista possent ꝛ illicita iudicāt
Quia tn̄ hec ꝛ his siliā reducūt ad ter
ciū genꝰ supstitōnis.s.ad obseruantiaz
vanitatū vt dictū est.ideo nihil ad ꝓpo
situz.sup heresim maleficoꝝ fortificat.
Etiā solutio ꝙ huic tercō generi q̄tuor
assignant spēs. Quia vel vtit q̄s obser
uantijs ad sciam acq̄rendā vel ad cōie
cturas sumēdas fortunioꝝ vel infortu-
nioꝝ.vel ad suspēsiones sacroꝝ ṽborū
vl' ad corpa imutāda ī meliꝰ. Vn̄ ꝛ no
tant sanctꝰ Tho.in ti.illo q̄ōnis vbi q̄-
rit. An obseruatōnes ordinate ad cor-
poꝝ imutatōez sint licite.q.xcvj. in sū-
ma p̄fata.ar.ij.addit.puta ad sanitatez
obseruatōnes q̄ maleficoꝝ cū hic locū
hn̄t sed vt dictū est sub scd̄o genere ꝑti-
nent supstitionis ideo nihil ad ꝓposi-
tum.Ex his etiā ad quartuz argumen-
tum respondet.ꝙ quia duplices ī his
obseruātijs fieri possunt imagines ni-
gromantice ꝛ astronomice ꝛ inter h̄ ta
lis est differentia. Qꝛ in nigromantic
semꝑ fiūt expresse inuocatōnes demo-
nū ꝓpter expressa pacta cum eis inita.

Inspiciat solutio secūdi argumenti p̄
fate q̄ōnis. In astronomicis ṽo sit pa-
cta tacita.ꝛ ideo nulla īuocatio nisi for
tassis tacita.puta ꝓpter figuraꝝ ꝛ cara-
cterū signa q̄ eis inscribunt.ꝛ iteꝝ ima
gines nigromātice vel fiunt sub certis
ꝯstellatōnibꝰ ad recipienduz certos in-
fluxus ꝛ imp̄ssiones celestiū corporuz
etiā certis figuris ꝛ caracteribꝰ insigni-
tivt in anulo.lapidevel aliq̄ p̄ciosa ma
teria.vel fiūt simplr.absq3 obseruantia
ꝯstellationū.s3 indifferēter ex quacūq3
materia etiā vili ad inferenduz malefi-
cia vbi ꝛ qn̄ ad aliq̄ loca reponunt. Et
de his effectibꝰ cū suis imagiuibꝰ iam
sermo ē ꝛ nō de alijs. Ideo argumētū
nō facit ad ꝓpositū. Qualit deniq3 cer-
te imagines supstitiose.de quibꝰ tactū
est nullā hn̄t efficaciā inq̄tum sunt ar-
tificilia solū.l3 forte materialia ī eis ꝯsi
derata possent hr̄e efficaciā si ꝛ inq̄tuz
hr̄ent naturalē aliquā ṽtutē ex imp̄ssi-
one corpoꝝ celestium.si cui placet. do
ctorē ibidē inspiciat. Sꝑ tn̄ dicit eē illi
citū imaginibꝰ vti. Imagines ṽo ma-
leficaꝝ absq3 naturali aptitudine ad ef
fectū fiūt.solummō aūt ex iussu demo
nū reponūt ꝛ applicāt vt manualit ad
effectū ꝓcurrāt in maiorē cōtumeliam
creatoris vt ꝛ ꝑamplꝰ irritatꝰ malaq3 fi
eri in flgitioꝝ taliū vindictā amplꝰ ꝑ-
mittat. Vn̄ ꝛ sacratioribꝰ āni tꝑibꝰ hu-
iusmodi fieri ꝓcurāt. Ad quintū dcm̄
ꝙ Greg. ibi intellexit ptātem grē non
nature. Vn̄ ꝛ ibidem subdit. Qui filij
dei ptāte sunt vt Joh.dicit. Quid mi-
rū si signa ex ptāte faciūt. Ad vlimuz
dcm̄ ꝙ silitudo nō valet. q2 alia ē actō
aīe circa corpꝰ ꝓpriū.ꝛ alia circa corpꝰ
alienū. Nam q2 corpi ꝓprio vnit aīa vt
forma.ꝛ appetitꝰ sensitiuꝰ ē actꝰ alicuiꝰ
organi corpalis. Ideo ad apprehensio
nē aīe hūane pōt ꝯmoueri appetitꝰ sen
sitiuꝰ cū aliq̄ imutatōne corpali calorē
ꝛ frigus.vel etiā vsq3 ad mortē. Ad ex-

teriora vo corpa immutanda nulla apprehensio aie hūane sufficit nisi mediante imutatōne extrinseci corpis sicut ō fascinatōne dictū est. Vnō et malefici ex nulla ptāte naturali ß solūmō auxilio demonum. et ipsi demones āminiculo alic⁹alteri⁹ rei vt p spinas ossa crines ligna ferrū et hmōi qū intromittūt. aut instrm aliqō reponūt vt successiue patebit maleficiales effect⁹ pcurant.

d Eīnde magis spūali tenori bulle aplice inherendo psiderandū est de origine maleficorꝫ et eorū operū multiplicatōne. et p̄ de ipis maleficis. scōo de eorꝫ opib⁹. Vbi notandū ꝙ qꝛ ad hmōi effectū tria hūt pcurrere. s. demon. malefica. et diuina pmissio. xxiij. q. j. si p sortiarias. Aug. etiam dicit ꝙ ex pestifera sacietate hoim et demonū hec supstitiosa vanitas adinuēta est. Ideo origo et multiplicatio hui⁹ heresis ex pestifera hac sacietate sumit ꝙ etiā ex alijs elicit. Nā attento ꝙ hec heresis maleficorꝫ nō solum differt ab alijs heresib⁹in ß ꝙ ipsa p pacta nedū expssa. verūetiā placita ac federata in omnē creatoris ac sue creaturarꝫ cōtumeliā et nocumētū insanit cū tū omes alie simplices hereses p nullū pactū tacitū vel expssum cū demonib⁹ instituūt nō absqꝫ instinctu satoris ois infidie. erroꝛib⁹ pp difficultatē credendorꝫ assentiūt. Verūetiā differt ab omi noxia et supstitiosa arte in ß ꝙ sup oia genera diuinationū ipa maleficorꝫ heresꝫ supmū attinet gradū malicie qō etiam nomē a maleficiendo seu male de fide sentiendo sibi vsurpat vt pri⁹tactū est. Attēto etiā ꝙ int alios act⁹hūt p augmento illi⁹pfidie qtuor exercere vicꝫ. fidem catholicā in toto vel in pte ore sacrilego abnegare seipsos in corpe et aia deuouere. Infantes nondum renatos ipsi maligno offerre spurcicijs dyabolicis p carnales act⁹cū incubis et succubis demonib⁹insistē q̄ oia vtinā aliena ab oi vitate et figmēta forēt dicenda Dūmō eccie a tāta labe infectōnis existeret imunis. cui tū heu obstat et aplice sedis p bullā determiatio verꝫ et expiētia rerꝫ mgrā q̄ nos ex ꝓprijs earꝫ fassionib⁹ ac flagicijs ppetratꝫ intm certificauit ꝙ absqꝫ dispēdio ꝓprie salutꝫ iā ab eorꝫ inquisitōib⁹desistē nequim⁹. Idō de illorꝫ origine et multiplicatōe pestifera tractaturi. qꝛ laboriosū existit. iō a legētib⁹ sic sūma cū diligētia singła st pscrutāda ꝙ et admittēda q̄ rōni psona et scripturarꝫ traditōib⁹nō dissona inueniunt. Et qꝛ inter oms actus ad multiplicatōez eorꝫ deseruientib⁹ duo eorū plurima coopant. s. incubi et succubi demones et infantiū sacrilege oblationes. Iō de ipsis spāliter tractabimus. ita tū vt p̄ de ipsis demonib⁹. scōo de ipsis maleficis. et tercio de ipsa dina pmissione mentio hēat. Et qꝛ demones p intellectū et volūtatē opant et potius sub vna cōstellatōne q̄ȝ sub altera ad ß vt semen ad plis pcreatōez vigoretur. Inquirendū erit de ipsis pstellatiōib⁹ a demonib⁹obseruatꝫ. Et ita principaliter querunt tria. Primo an ß heresis p ppatōez ad demones incubos et succubos possit originaliter multiplicari Scōo an ne p ppatōnez ad corpa celestia q̄ etiā cause st hūanorꝫ actuū eorū opa possint vigorari. Tercio an ne per oblatōnes sacrilegas infantes demonib⁹offerētes possit ipa heresꝫ augmētari. tū infra scōam et terciā tractabitur scōa qō principalis. s. de influētijs corporꝫ celestiū. et hoc pp decentē ptinuationē sup opa maleficorꝫ. Circa primū tres erūt difficultates. Vna generalis de incubis illis demonib⁹. Altera specialis a quib⁹demonib⁹hmōi act⁹exercent. Tercia singularꝫ q̄ ad ipsas maleficas demonib⁹se subijcientibus.

Tercia questio prime partis

Primuz videtur ꝙ nō sit catholicum asserere ꝙ ꝑ incubos et succubos
demones possint hoīes ꝓcreari. ꝓcrea
tio hoīm instituta est añ pctm̄ a deo in
hoc ꝙ homini mulierē in adiutorium
de costa formauit. Quibꝰ ꝛ dixit. Cre
scite ꝛ multiplicamini Geñ. j. Et iterū
Adam inspiratus dixit. Erunt duo in
carne vna. Geñ. ij. Similiter ꝛ pꝰ pec
catū in lege nature dictum est ad Noe
Crescite ꝛ multiplicamini. Geñ. nono
In tempe etiam noue legis a xp̄o hec
ꝯiunctio ꝯfirmata. Math. xix. Non le
gistis ꝙ ab initio qui fecit homīes ma
sculū ꝛ feminā fecit eos. ĝ alij modi ho
mines ꝓcreandi non debent assignari.
Si dicat̄ ꝙ demones cōcurrūt non vt
principia naturalia ꝫ vt artificialia q̄n
do studiose coopant̄. ad naturales con
ceptus hoīm semen recipiendo. ꝛ iteꝝ
transfundendo. Cōtra. Quia aut hoc
posset dyabolꝰ in om̄i statu vicꝫ matri
moniali ꝛ extra. aut in vno tantuꝫ. Nō
primo modo. qꝛ tūc opus dyaboli essꝫ
fortius q̄ꝫ opus dei q̄ quēlibet statum
instituit aut ꝯfirmauit. puta ꝯtinentiū
ꝛ ꝯiugatoꝝ. Nec scd̄o modo. qꝛ ꝺ hoc
nullubi legitur in scripturis vt ex vno
statu ꝛ nō ex altero hm̄ōi hominū fie
ret ꝓcreatō. Preterea procreare homi
nem est actus viui corporis. sed demo
nes assumptis corpibus non dant vitā
quia illa tantummodo formaliter fluit
ab anima que ē actꝰ corpoꝝ phisici or
ganici potentia vitam habentis. ij. de
anima. ergo ꝑ huiusmōi assumpta cor
pora opera vite exercere nō possunt. si
dicat̄ ꝙ assumūt corpus nō vt vitā tri
buant sed vt semen naturale retineant
ꝛ transfūdant. Contra. In operibꝰ an
gelorum bonorum et malorum sicut
nihil est superfluum nec etiam in ope
ribus nature. Sed cum demon natu
rali virtute qua etiam omnē virtutem
corporis excedit possit inuisibiliter ꝛ se
men colligere ꝛ iterum applicare. Igi
tur aut ratio dabitur. ꝙ non possit inui
sibiliter hoc facere. aut si potest alterū
erit superfluū. fortificatur ratio. Nam
in libro de causis dicitur. ꝙ virtus in
telligentie est infinita inferius q̄uis sit
finita superius. sed omnia corporalia
sunt infra intelligentias ergo et infini
tate sue virtutis potest ea qualitercun
q̄ꝫ vult imutare. Sed intelligentie sūt
angeli siue boni siue mali. ergo possūt
absq̄ꝫ hoc ꝙ corpora assumāt transmu
tationes in seminibus facere. Prete
rea semen recipere ab vno et transfun
dere in aliū fieret ꝑ motū localem. sed
demones nō possunt corpora mouere
localiter. ꝓbat̄. Anima est subā spūa
lis sicut ꝛ demon: ꝫ aīa non pōt locali
ter mouere corpꝰ nisi a se viuificatum.
Unde si aliqꝺ membꝝ mortificet̄ red
ditur immobile ergo ꝛ demones aliqꝺ
corpus mouere localiter. nisi ab eis vi
uificatū non possunt. Dictū est autem
ꝛ quasi per se notū ꝙ demones non vi
uificant aliquod corpꝰ. ergo nec semē
poterūt mouere localiter de loco ad lo
cum. Preterea. omnis actio est per cō
tactum vt dicit̄ primo de generatione.
Non videt̄ aūt ꝙ possit esse aliq̄s cōta
ctus demonis ad corpora cū nihil ha
beat cū eis cōe. Cum ergo semē immit
tere ꝛ mouere localiter sit quoddā age
re videt̄ ꝙ demones illa facere nō pos
sint. Preterea demones nō pn̄t moue
re corpora magis ꝓpinquiora eis in or
dine nature. vt sunt celestia. ĝ nec alia
magis distantia. Añcedens probatur.
Quia cū mouēs ꝛ motū sint simul. vij.
physicoꝝ. Sequeret̄ ꝙ demones mo
uentes corpa celestia eēnt in celo. ꝙ ne
q̄ꝫ ꝫm nos neq̄ꝫ ꝫm platonicos hꝫ veri
tatē. Sed contra. Augstinꝰ. iij. de tri

nitate. Demones colligunt semina q̄
adhibent ad corꝑales effectus: hoc au
tem sine motu locali fieri non potest:
ergo demones possunt semina recepta
ab aliquibus in alios transfundē. Itē
glosa strabi super istud Exo. vij Voca
uit pharao sapientes ⁊c. Dicit ꝙ demo
nes discurrūt per mundū ⁊ colligūt di
uersa semina: ⁊ ex eoꝝ adaptione pos-
sunt ꝓrumpere diuerse spēs. Videat
etiā glosa ibidem super illa verba. Vo
cauit pharao. Itē Geñ. vj. super illud
Videntes filij dei filias hominum ⁊c
glosa duo dicit. Primo ꝙ ꝑ filios dei
filij seth intelliguntur: ⁊ per filias ho-
minū filie cayn. Secūdo dicit ꝙ non ē
incredibile non ab hoibus ſꝫ a quibus-
dam demonibus qui mulieribus sunt
improbi huiusmodi homines id est gi
gantes esse ꝓcreatos: de q̄bus in litera
dicitur. Gigantes aūt erant super ter-
ram. Quia ⁊ post diluuiū corꝑa nō so
lum viroꝝ ſꝫ etiam mulierum incredi-
bilis pulcritudinis extiterunt. Re-
sponsio. Quia de potestate ac operib⁹
dyaboli circa maleficiales effectus plu
ra oportet causa breuitatis obmittere:
ideo pio lectori tanq̄ per se nota relin
quūtur: vel ad minus si noscere velit ī
scriptis docto super. ij. sen. distin. v. sin-
gula ad vnguem elucidata inueniet.
Conspiciet eñ ꝙ cuncta opera sua per
intellectum ⁊ voluntatē demones ex
equuntur. Item ꝙ hec data naturalia
non sunt immutata. Sed iuxta Dio-
nisiū. iiij. ca. de di. nomi. manserunt in
tegra ⁊ splendidissima q̄uis eis vti ad
bonū virtutis non valeant. Inueniet
etiam quantū ad intellectū ꝙ triplicī
acumine scientie vigent. scilicet. subti-
litate nature exꝑientia tempoꝝ ⁊ reue
latōe supnoꝝ spirituū: inueniet etiā in
quibus ⁊ qualiter cōdictōes ⁊ natura
les hoim ipressiones ex influētijs cor
poꝝ celestiū ꝑdominātes agnoscūt vñ

⁊ eliciunt aliq̄s magis esse dispositos
ad maleficia exequenda quā alios q̊s
etiā ꝑceteris ad huiusmodi exequēda
magis infestant. Quantū vero ad eius
volūtatē reperiet ip̄am immobilit̄ ma
lo inherere semper peccare peccatis: su
perbie: inuidie ⁊ summe displicentie
q̊d deus ꝓ sui gloria eo vtitur contra
suam voluntatē. Cognoscet qualiter
ex his duobus scꝫ intellectu ⁊ volun-
tate mira operatur ita ꝙ non est pote-
stas in terra que eis potest comparari.
Job. xlj. Nō est suꝑ terrā potestas que
ei valeat compa ri. qui factus est vt ne
minem timet. vbi glo. Et licet neminē
timet meritis tamē sanctoꝝ subiacet ī
ueniet etiā qualiter cognoscit cogitati-
ones cordiū nostroꝝ qualiter etiā pos-
sit transmutare corꝑa adminiculo al-
terius agentis substantialiter ⁊ accidē
taliter: qualiter etiā possit mouere cor-
dora localiter immutare etiā sensus ex
teriores ⁊ interiores ad aliquid cogitā
dum qualit̄ etiā possit immutare ho-
minis intellectū ⁊ voluntatem licet in
directe que omnia licet ad p̄sentē no-
stram deseruirent speculationē. volu-
mus tamen ex illis solummodo eorū
ꝓprietates concludere vt ad questiōis
discussionem procedatur. Sūt autē
ꝓprietates a theologis assignate ꝙ sūt
spiritus impuri: licet non immundi
ex natura. q̄ in eis s̄m dyonisiū inest
furor irrationabilis amēs concupiscē
tia fantasia proterua intellige quo ad
peccata eoꝝ spiritualia. s. suꝑbiam: in-
uidiā ⁊ iram. Unde sunt humani ge
neris inimici mente rationales absq̄
tamen discursu intelligentes in nequi-
cia subtiles nocendi cupidi semper in
fraude noui immutāt sensus: inq̄nant
affectus: vigilantes turbāt: dormiētes
ꝑ sōnia inq̄etāt: morbos inferūt: tēpe-
states cōcitāt: ī lucis angelos se trāsfor
māt semꝑ infernū secū portāt: erga nr̄a

leficos diuinū cultū sibi vsurpant:ma
gice artes ꝑ eos fiunt super bonos do
minari appetūt ꝛ amplius ꝓ posse infe
stāt electis ad exercitiū dant semꝑ fini
hois insidiant. Et licet mille nocendi
habeant modos ꝛ artes.xvj.q.ij. vtpo
te q̇ conat a ṗncipio ruine sue vnitatez
ecclesie rescindere charitatē vulnerare
sctōꝝ opeꝝ dulcedinē inuidie felle in-
ficere:ꝛ oibus modis hūanum genus
euertere ꝛ ꝑturbare.ꝑtās tñ eius i lum
bis ꝛ vmbilico manet. Job penl.quia
videlicet ꝑ luxuriā carnis multū dñan
tur hoibus:sedes em̄ luxurie in viris
est in lūbis:qꝛ inde deciditur semen si
cut mulieribus ab vmbilico. His pre-
suppositis ad intellectū questionis de
incubis ꝛ succubis demonibꝰ dicēdū
ꝙ asserē ꝑ incubos ꝛ succubos demo-
nes hoies interdū ꝓcreari intantū ē ca
tholicū ꝙ eiꝰ oppositū est asserere ne
dum dictis sanctoꝝ ʒ ꝛ traditōi sacre
scripture ꝯtrariū qd̄ sic deducit. Nam
Augustinꝰ hāc questionez nō q̇dem q̇
ad maleficos ʒ q̄ntū ad ipas opatiōes
demonū ꝛ ad fabulas poetarū in vno
loco mouet ꝛ sub dubio reliquit. Licz
postea q̄ztū ad ꝓcessum sacre scriptu-
re determinat. Nā libro.iij.de ciui.dei
ca.ij.dicit. Vtrū potuerit venꝰ ex con
cubitu anchisis eneam parere in me-
dio relinq̄mus. Nam pene talis q̄stio
in scripturis oꝛit qua querit. Vtrū ṗ-
uaricatores angeli cum filiabus hoim
cōcubuerūt. Vñ natis gigantibꝰ id est
nimiū grandibus ꝛ fortibus viris tūc
terra repleta est. Sz libro.v.capi.xxiij.
questionem determinant in hec verba
Creberrima fama est multiqꝫ se exper
tos vel ab eis qui experti erāt de quoꝝ
fide dubitandū nō est se audisse confir
mant siluanos ꝛ faunos quos vulgus
incubos vocāt improbas extitisse mu
lieres ac earū appetisse ac ꝑegisse con-
cubitū. Et quosdaz demones quos du

sios galli nūcupant assidue hāc imūdi
ciam ꝛ temptare ꝛ efficere pluries ta-
lesqꝫ asseuerant vt hoc negare impudē
tie videat. Hec ille. Postea ibidez de
terminant scd̄am questionez videlicet
ꝙ illud Gen̄. Videntes filij dei id est
seth filias hominū id est Cayn:non de
incubis solū intelligit. Quod autē in-
cubos esse nō sit credibile. Ad istd̄ ibi-
dem est glosa q̇ sic dic̄ vt prius tactum
est. Nō est incredibile non ab hoibus
ʒ ab angelis vel q̇busdam demonibus
q̇ mulieribus sunt improbi eiusmodi
homines:id est gigantes esse ꝓcreatos
de quibus in lr̄a dicit. Gigantes autē
erant super terrā qui ꝛ post diluuiū ꝛc̄
vt supra. Ad idem est glosa Esaie.xiij.
vbi ꝓpha desertionē babilonice ciuita
tis ṗdicit ꝛ monstra in ea habitanda
Ibi inq̇t hitabunt strutiones ꝛ pilosi
ibi saltabūt. Demones intellige ibi lo
co pilosi. Vñ glosa dicit. Pilosi sunt
siluestres homines:hispidi:q̇ incubo-
nes vel satiri certa genera demonū:et
Esaie.xxxiiij.super illo vbi ꝓphetat de
solatōem terre idumeoꝝ q̇ ꝑsequeban
tur iudeos. Erit inq̇t cubile draconuz
ꝛ pascua strutionū ꝛ occurrent demo-
nia. Glosa interlinealis id est monstra
demonū adinuicē. Et glosa bti Greg.
ibidem. Qui alio pilosi noie figurant
non hij quos greci panos latini vero i
cubos vocant. Ad idem ē btūs Isido
rus libro.viij.ca.vltimo sic dicēs. Pi-
losi q̇ grece paniti:latine incubi appel
lantur. Vñ ꝛ incubi dicuntur ab incu
bando hoc ē stuprando. Sepe em̄ im
probi existūt etiā mulieribus ꝛ earū ꝑ
agūt concubituz quos demones galli
dusios nuncupāt: qꝛ assidue hāc pera
gūt imūditiā. Que aūt vulgo incubo-
nem vocāt:hūc romani faunū ficariū
dicūt. Ad quem Oratius dixit: faune
nympharū fugientiuz amatoꝛ ꝑ meos
fines ꝛ aprica rura lenis incedas. Insu

per illud apostoli pau. prima Chorin thiorum vndecimo. Mulier debet ha bere velamen super caput suū propter angelos. Multi catholici exponūt qd̄ sequit̄ ꝑpt̄ anglos.i.incubos. Ad idē est Beda in historijs anglorū. Item Guil.in libro de vniuerso pte vlti.tra cta. vj.multipliciter. Preterea h̄ deter minat sctūs doctor pma pte.q.xv. Et i scd̄o scripto.distin.viij. Et q̄libet.viij. q.x.atq̃ sup Esaiam capitulis.xiij. ꝛ. xxxiiij. Vn̄ talia negare dic̄ Thomas īprudentie est. Id em̄ qd̄ multis videt̄ nō potest oīno falsum esse s̄m philoso phū inde somno ꝛ vigilia in fine ꝛ i.ij. ethico. Sileo de historijs multis ꝛ au ctenticis tā catholicorū q̄ ethnicorꝫ q̄ incubos esse palā asseuerūt. Causa aūt q̄re demones se incubos faciūt vl̄ suc cubos nō delectatiōis ē causa cū spūs carnē ꝛ ossa nō habeat. Sꝫ hec ē potis sima vt ꝑ luxurie viciū vtriusq̃ hoīs naturā ledant corpis videlicet ꝛ aīe vt sic ad oīa vicia hoīes ꝓniores existant Nec dubiū qn̄ ꝛ sub certis cōstellatio nibus semia vigorare sciūt sub q̄b9 ho mines etiā concepti semꝑ malicijs exi stunt deprauati. Vn̄ et enūeratis ꝑ al tissimū multis luxurie vicijs a quibus suū populū mundū esse voluit ꝛ q̄bus infideles irretiti erāt.ait Leuitici.xviij Ne polluamini in oībus his q̄bus cō taminate sunt gētes quas ego eijciam ante cōspectū vr̄m e q̄bus polluta ē ter ra cuius scelera ego visitabo. Dic̄ glo sa super verbo gentes. Demones inq̄t q̄ ꝓpter multitudinē dicunt̄ gētes vni uersi q̄ cū oī peccato gaudent: p̄cipue tn̄ fornicatōe ꝛ idolatria q2 in his ꝛ cor pus ꝛ aīa maculat̄ ꝛ totus hō q̄ terra dicit̄. Oē em̄ pctm̄ qdcunq̃ fecerit hō ex̄ corpus est: q̄ aūt fornicat̄ in corpus suū peccat. Si cuilibet intueri histori as de incubis ꝛ succubis inspiciat vt supra Bedam in historijs anglorum ꝛ Guilhelmū Thomā deniq̃ brabanti num in libro q̄ de apibus intitulat̄. Ad argumentū. Ad pm̄ū de nāli ꝓpagati one instituta a deo inter marē ꝛ femi nā dicit̄. Qꝫ sic dei pmissione sacramē tum matrimonij potest opere diaboli viciari per maleficia vt supra patuit. Ita a simili ꝛ a fortiori in quolibꝫ alio actu venereo inter marē ꝛ feminā. Sꝫ si querit̄. Quare potius in actu ꝛ sup actū venereū diabolo permittit̄ malefi cia exercere q̄ super alios humanos act9. Dicit̄ q̄ multiplex causa assignat̄ a doctoribus de quibus infersius sub il la parte vbi de pmissione diuina discu titur. Ad p̄ns sufficit causa q̄ prius ta cta est scꝫ q̄ potestas demonis ē in lū bis hominū. Quia inter omnia certa mina duriora sunt p̄lia tetraminis vbi continua pugna et rara victoria. Nec valet vbi dicit̄: q̄ tūc opus diaboli essꝫ forti9 ope dei cū actus mr̄imoniales a deo īstitutos possꝫ viciari: q2 nō viciat ꝑ violentiā: imo cuꝫ nihil valeat inficē nisi a deo pmiss9. Id̄o magis ꝑ hoc eius īpotentia cōcludit̄. Ad scdm̄: verꝫ est q̄ ꝓcreare hoīem ē act9 viui corpis: ꝫ cū dicit̄ q̄ demones nō p̄nt dare vitā q2 illa fluit formaliter ab aīa. Itē verꝫ est ꝫ q2 māliter discindit̄ a semine ꝛ de mon incubus illud imittere potest deo pmittente per coitum ꝛ non tanq̄ ab eo decisum: ꝫ per semen alicuius ho minis ad hoc acceptū vt dicit sanctus doctor in prima parte.q.lj.ar.iij. vtpo te quod idem demon qui est succubus ad virum fiat incubus: ad mulierem sicut etiam aliarum rerum semina as sumunt ad aliquarum rerum genera tionem vt Augustinus dicit.iij de tri nitate. Vnde si queritur cuius filius sic natus existit. Patet q̄ non est filius demonis sed illius hominis cuius est semen acceptū: ꝫ cū instatur quod ni hil est supfluū in operibus angelorꝫ si

tit τ nature concedit. Sʒ cum infert ꝙ demon potest inuisibiliter semē τ recipere τ infundere verū est: hoc aūt potius operat visibiliter vt succubus et incubus vt sic per talē spurcitiam inficiat corpus τ animā τ in vtroqꝫ homine mulieris scʒ τ viri vt i corpore. q. tactum est. Preterea plura possent demones inuisibiliter qui tamē non permittunt etiam si vellent exercere: pmittuntur aūt visibiliter vel in exercitiuʒ bonoꝝ vel correctionem maloꝝ. Posset deniqꝫ contingere ꝙ loco demonis succubi alter semen reciperet ab eo: τ incubū loco alterius demonis se faceret τ hoc triplici ex causa. Puta qꝛ demon deputatus mulieri reciperet semen ab altero demone deputato viro vt sic vnusqꝫsqꝫ circa sibi a principe demonioꝝ cōmissum habeat maleficiuʒ exercere cum vnicuiqꝫ ꝓprius deputetur angelus etiā a malis vel ꝓpter feditatem actus quaʒ demon vnus facere abhorreret: cum vt in sequenti questione patebit certi demoines ex nobilitate nature certos actus τ spurcitias facere abhorrerent: vel ꝙ inuisibiliter loco viri seminis suū semen id est ꝙ icubus recepit inuisibiliter se interponendo mulieri intromittat: quā interpositionem facere non est contra eius naturam aut virtutem: cum etiam in corpore assumpto inuisibiliter τ incontrectabiliter se interponere potest sic supra de illo iuuene qui ydolū desponsauerat patuit. Ad terciū. Hoc qđ dicitur ꝙ virtus angeli est infinita respectu superioꝝ: hoc est quia eius virtus cōprehendi non potest ab inferiorib⁹ qꝛ semp supexcedit eaʒ ita ꝙ non limitat ad vnū effectū tantū. Et hoc iō: qꝛ supma in entib⁹ habēt ꝩtutes maxie vniuersales. Vñ ꝓpter h ꝙ est infinita superi⁹ nō potest dici ꝙ possit indifferenter in oēm effectū illū ad ꝓducendum quia sic etiā diceret infinita inferius sic supius. Demū qꝛ inter agens τ patiēs debet esse ꝓportio: τ nulla potest eē ꝓportio inter substantiā pure spūalem τ corpalem: iō nec ipi demones possent in aliquē effectū nisi mediante aliquo alio pncipio actiuo. Jnde ē ꝙ seminibus rerū vtunt ad effectus ꝓducendos: iuxta Aug⁹. iij. de trini. Vñ h argumentum redundat in pcedens nec p illud fortificat nisi quis vellet declaratōem eius hre: quare intelligentie asserunt habere ꝩtutes infinitas supius τ non inferius: τ daret sibi ex ordine reꝝ corporaliū τ corpoꝝ celestiū q̄ sm se i plures τ infinitos effectus influere possēt. Hoc aūt non fit ꝓpter debilitatem inferioꝝ. Cōcludit ꝙ demones licet absqꝫ hoc ꝙ corpa assumant possint transmutatōes in seminibus facere: hoc nihil arguit contra hoc qđ hic intēditur de incubis τ succubis quorū actus exercere non possunt nisi in assumptis corpibus sm ꝙ supra tactū ʒ est. Ad quartū ꝙ demones non p possunt mouere corpora localiter: vñ nec semen τc ꝓbaturqꝫ ibi de anima per similitudinem. Dicendum ꝙ aliud est loqui de substantia spirituali ipius angeli aut demonis: τ aliud de ipa anima. Hoc eñ ꝙ anima non potest mouere corp⁹ localiter nisi viuificatū ab ea vel p contactū corpis ad aliud corpus nō viuificatū: h est qꝛ tenet infimū gradū in ordine substātiaꝝ spūaliū: ex quo etiā cōtingit ꝙ illud corpus qđ habet mouere etiā p contactū oportet ꝙ sit ꝓportionatū: nō sic aūt est de demonibus q̄ꝝ ꝩtus omnino corpalem ꝩtutē excedit.

Ad qntū dicendū ꝙ cōtactus demonis ad corp⁹ semis vel cuiuscūqꝫ alius nō est cōtact⁹ corpalis ȝ ꝩtualis et fit sm ꝓportiōem cōuenientē tā mouenti quā mobili ita qđ illud corpus qđ mouet nō excedat ꝓportiōem virtutis de

monis vt sunt corpa celestia: et etiaz tota terra vel elementa mundi. Et quare illa excedunt dicere possumus vt dic sctūs Thomas in questionib⁹ de malo.q.x.de demonibus. Qz hoc est vel ꝓpter conditōem nature: vel ꝓpter dānatōem culpe. Est eñ ordo rex sic ꝓm naturā ipax: ita et ꝓm motum: et sic superiora corpa celestia mouenť a supioribus substantijs spūalibus vt sunt angeli boni. Ita inferiora corpa moueri pñt a substātijs spūalibus inferioribus vt sunt demones. Et siquidē hoc contingit eis ꝓm conditōem nature: ꝓm q aliqui ponebāt demones nō esse ex illis supioribus angelis. Sz ex illis que perficiunť a deo huic terrestri ordini vt erat philosophox opinio: vel etiā si cōtingit ex pena peccati vt theologox sētentia est: tunc a celestibus sedibus detrusi in hūc aerem tanq̄ ad penam nō pñt ipm aut terrā cōmouere. Hec addita sunt ꝓpter duo argumenta que tacite soluūtur: scz de corpibus celestib⁹ q illa etiā possent mouere. Si possent corpora localiter mouē: qz sunt eis magis ꝓpinqua: vt etiā vltimū argumentum ptendit. Rńdetur eñ q non valz qz illa corpora excedunt ꝓportionem virtutis eox: siqdem prima opinio locum habet. Si vero non ꝫ scđa tūc itx non possunt mouere ꝓpter penā peccati. Est etiā ad argumentum vbi qs obijceret: q idem est motus totius et ptis sicut totius terre et glebe in.iij.phisico. Vnde si demones possent mouē partem terre: possent etiā mouere terram nō valet vt patet intuenti distinctionez Colligere aūt semina rerū et applicare ad certos effectus nō excedit eox virtutem naturalez deo eis pmittente vt de se patet. Sūmarie cōcludať q non obstante qđ qdam dicūt: q demōes in assumptꝭ corpibus nullo modo posse generare: et q p filios dei significenť filij seth et nō angeli incubi sic et p filias hominū. Ille que de stirpe Cayn descenderant. Quia tñ ꝯrium a multis vt patuit asserit et q multis videť nō potest oīno esse falsum ꝓm philosophū in septimo ethicox et in fine de sōno et vigilijs Jam etiā modernis temporibus attestanť facta et dicta maleficarū talis vere et realiter exequentiū. Ideo dicimus tria. Primo q p tales demones spurcissimi actus venerei nō delectatōis ꝫ infectionis aīe et corporū quibus succubunt aut incubūt causa exercentur. Secundo q per talem actum cōpleta conceptio et generatio a mulierib⁹ fieri potest: inq̄ntū semē humanuz apponere possunt in loco conuenienti ventris mulieris ad materiam ꝓportionatam ibidem pexistentez. Et simili: sic et semina aliarū rerū colligere possūt ad cōplendūz aliquos effectus. Tercio q demonibus attribuiť in taliū generatione illud tantum q est motus localis nō aūt ipa generatio cuius pncipium non est virtus demonis aut corporis ab eo sumpti: ꝫ vtus illius cuius semē fuit: vñ et genitus nō demonis ꝫ alicuius hominis filius est. Et per hec patet responsio ad argumēta vbi quis argueret vellet: q demones generare nō possent ꝓpter duo. Primo q generatio cōpleť per vtutē formatiuā q̄ est in semie corpe viuo resoluto. Et corp⁹ a demonib⁹ assumptū: qz nō est tale ꝫ ꝛc. Patet rńsio: qz demō vtute semis formatiuam reponit ad locū debitū ꝛc. Scđo si dicať q semen non habet vtutē generandi nisi q̄diu calor aīe in eo retineť: quē tñ exalare necesse est p magnaz distantiā delatū. Est eñ rńsio q demōes possunt aliqua reponere ad conseruationem seminis ne calor vitalis euaporet. Vel etiam quia velocissime mouētur ꝓpť victoriā mouētis sup rē motā. Ideo nō poterit euaporari taz facilit.

Quarta questio a quibus demonibꝰ huiusmodi exercentur

Utrum catholicū sit asserere ꝙ actus incuboꝝ ⁊ succuboꝝ demonū cōueniāt oībus spiritibꝰ imundis indifferenter ⁊ equaliter. Et videt ꝙ sic: qꝛ oppositū asserere essec ordinē quendā bonū inter eos affirmare: ꝓbat. Sicut ad rōnem boni ꝑtinet modus ⁊ ordo: Augꝰ in libro de natura boni: ita ad rationē mali ꝑtinet inordinatio. Sed in angelis bonis nihil est inordinatū: ergo ⁊ in malis nihil potest esse ordinatum. Vñ indifferent hmōi actibus habent insistere. Inde etiam illud. Ubi nullus ordo ꝫ sempiternꝰ horror inhabitat i terra videlicet miserie ⁊ tenebrarum. Job.x. Preterea si nō oēs indifferent his actibꝰ insistūt h eis cōpetit vel ex natura vel ex culpa vel pena: nō ex natura: qꝛ post peccatum omnes indifferenter vt in ꝓcedenti questione tactum est: sunt in natura ipoꝝ spiritus impuri licet non imūdi quantū ad diminutionē naturaliū bonoꝝ. In neqcia subtiles nocendi cupidi: per superbiam tumidi ⁊c̃. ergo cōpetit eis ꝗ ad culpā vel penam. Tūc sic. Ubi ē maior culpa ibi maior pena: sed sup̱iores angeli magis peccauerūt: ergo in eoꝝ penā magis his spurcitijs hñt insistere. Si hoc non est: dabit ratio alia: cur non illis actibus indifferent insistant. Preterea vbi non est subiectio ⁊ obediētia ibi omnes indifferenter operantur ꝫ in demonibꝰ nulla est subiectio ⁊ obedientia: ꝓbatur. Quia illa sine cōcordia haberi non possunt: ꝫ in demonibus nulla est concordia. Prouerbioꝝ xiij. Inter superbos semp̱ sunt iurgia. Preterea sicut equaliter omnes ꝓpter culpā post diem iudicij in infernuꝫ detrudentur: ita ⁊ ante illud tempꝰ in aere caliginoso ꝓpter officium eoꝝ detinent nec legit esse inequalitas ex parte mancipationis: ergo nec inequalitas ex parte officij ⁊ temptatiōis. Sꝫ contra glosa.j.ad Cor.xv. Quādiu durat mundus angeli angelis homines hominibus: demones demonibus p̄sunt Item Job.xl. dicitur de squamis leuiathan p̱ quas membra diaboli significātur ꝙ vna vni adheret: ergo inter eos ē diuersitas a ordinis ⁊ actionis. Incidentaliter querit. An a bonis angelis ipsi demones ab hmōi eoꝝ spurcitijs exequendis interdū impediant vel nō Et dicendū ꝙ qꝛ ꝑtātes dicunt angeli quoꝝ ditioni v̓tutes aduerse subiecte sunt vt Grego. dicit ⁊ Augꝰ.iij. de tri. Spūs vite desertor atqꝫ peccator regitur p̱ spiritū vite rōnalem pium et iustum. Et sicut ille creature sup̱ alias influentiā hñt que sunt p̱fectiores ⁊ deo ꝓpinquiores eo ꝙ totus ordo p̄latiōis primo ⁊ originaliter est in deo: ⁊ ꝑticipat a creaturis ꝭm ꝙ ei magis propinquat. Ideo etiā boni angeli ꝗ maxime appropinquāt deo ꝓpter eius fruitōeꝫ qua demones carent sup̱ ipsos demones hñt p̄lationem ⁊ per eos regunt. Et cū instat ꝙ demones premissis medijs multa mala faciunt: aut ergo non impediunt qꝛ nō subsunt bonis angelꝭ qui eos impedire possent aut si subsūt tunc cum ad negligentiaꝫ presidentis pertinere videtur ea que per subditos male fiunt. Videt ꝙ in angelis bonis sit aliqua negligentia. Respōdetur ꝙ sancti angelo sunt ministri diuine sapientie. Vñ sicut diuina sapientia ꝑmittit aliqua mala fieri p̱ malos angelos vel hoīes ꝓpter bona que ex eis elicit. Ita ⁊ boni angeli non totaliter cohibent malos a nocendo siue hoīes siue demones. Rñsio catholicū est asserere quendaꝫ ordinē actionū interioꝝ ⁊ exterioꝝ: etiā p̱ quandā p̄lationem esse i

demonibus. Vñ ꝛ q̃dam spurcitie ab aliq̃bus infimis ꝑpetrantur a q̃bus su piores ꝓpẽ nobilitatez nature secludũ tur. Et declarat̃ hoc primo generaliter ꝛ triplici congruentia qua talis cõgru unt eoꝝ nature diuine sapie ꝛ ꝓprie ne quitie. Demũ magis in speciali. Ex na tura quidez. Nã constat ꝙ a principio creatõ is semper q̃daz aliĳs superiores fuerunt ex natura cũ inter se differant specie nec duo angeli vnius speciei exi stant cõmuniorẽ opinionem sequẽdo q̃ etiã dictis phoꝝ cõcordat ꝛ Dionisi us qui ponit. x. ca. celestis ierarchie in eodem ordine esse ꝑmos medios ꝛ vl timos: cui etiã necessario oportet assẽ tire: tũ ex immaterialitate eoꝝ tũ etiaz ex in corpalitate. Inspiciat qui vult di cta doctoris in. ĳ. di. ĳ. Et qꝛ peccatum naturã nõ tollit: ꝛ demones post casuz data naturalia non amiserũt vt supra tactũ est: ꝛ opatões reꝝ sequũtur natu rales eaꝝ cõditiões: iõ sicut in natura sic ꝛ in opationibus sunt varĳ ꝛ multi plices. Congruit etiam hoc diuine sa pientie vt ea que ab ipso sint ordinata sint. Roma. xiĳ. Que a deo sunt ordi nata sunt. Et quia demones sint a deo deputati ad exercendũ homines et ad puniendum damnatos. Ideo in exer citĳs eoꝝ ab extra q̃ ad homines sunt varĳ ꝛ multiplices. Cnogruit etiam ꝛ nequitie ipsoꝝ. Quia eñ humano ge neri aduersantur: ideo cũ ordinate im pugnant: ideo magis hominibus no cere estimant sicut faciunt. Vnde con stat spurcitĳs illis nephandissimis nõ equaliter insistũt qđ etiã magis specifi catur tali rõne. Nã cum opatio sequit̃ naturaz rei vt dictum est: quorũcunq̄ sunt nature subordinate: oportet ꝙ eti am opatões sibiinuicẽ subordinent̃ sic ptz in rebus corpalibus. Quia eñ infe riora corpa nãli ordine sũt infra corpa celestia actões ꝛ motus eoꝝ subdunt̃ actionib⁹ ꝛ motibus celestiũ corporuz ꝛ qꝛ vt dictũ est demões nãli ordine in ter se differũt. ideo etiã nãlibus actio nibus intrinsecis ꝛ extrinsecis ꝓsertim in hm õi spurcitĳs pagendis. Ex q̃bus cõcludit̃ ꝙ quia hmõi spurcitie pluri mũ preter nobilitatez angelice nature exercent̃ cũ etiã in actibus humanis i fimi ꝛ fetidissimi actus in se quidẽ con siderando non quantũ ad officiũ natu re ꝛ ꝓcreationis reputant̃. Demũ cũ de quo libet ordine aliqui cecidisse cre duntur non est inconueniens asserere ꝙ illi demones qui de infimo choro et iterum illi qui infimi in illo existunt his spurcitĳs ꝛ ab aliĳs deputantur et insistunt. Hoc etiam plurimuz est ad uertendum: ꝙ licet de incubis ꝛ succu bis mulieribus infestos scriptura tra dit: tamen nusq̄ legitur in vitĳs qui buscũq̄ cõtra naturã loquendo nõ so luz de sodomitico ꝫ etiã de q̃cũq̄ alio pctõ ex vas debitũ perpere agendo se icubos ꝛ succubos fecisse. In q̃ maxia illoꝝ peccaminũ enormitas oñdit̃ cuz indifferent̃ oẽs demones cuiuscũq̄ or dinis illa pagere abhorrẽt ꝛ verecũdũ estimãt. Et ħ videt̃ velle glosa sup Eze chielẽ. xix. vbi dr. Dabo te in man⁹ pa lestinoꝝ. i. demonũ: q̃ etiã erubescunt de via tua scelerata viciũ cõtra naturã intelligẽs: ꝛ intuenti patet: ꝙ de demo nib⁹ oportet auctatem intelligẽ. Nul lũ eñ pctm̃ tã sepe de⁹ reproba morte in mult! cõdẽnauit. Dicũt etiã nõ nul li ꝛ vaciter credit̃ ꝙ nullus talis viciĳ postq̄ tẽpus mortal' vite xp̃i qđ ad an nos. xxxiĳ. extẽdit in ħ scelẽ ꝑseuerãs excesserit nisi spãli grã redẽptoris pote rit liberari qđ ex eo ptz ꝙ octogenarĳs ꝛ cẽtogenerĳs isto crimie iueniũt̃ sepe irretiti q̃bus tpš xp̃i qꝛ vite moꝝ disci plina fuit: ꝛ iõ illo ꝓprete vix vnq̄ sine difficultate pmaxia ab ħ scelẽ cõtiebit ꝫ t'ꝙ ordo sit iter eos etiã ad officia ex

teriora q̃ ad ipugnatões dem õstrãt eo
rum nomina. Nam licet vnũ ⁊ idẽ no-
men .s. diabol⁹ multipliciter exprimat
in scripturis ⁊ h̃ ꝓpter diuersas eoꝝ
ꝓprietates. Tñ his imundis operibus
vn⁹ presidere in scripturis tradit sicut
etiã ⁊ certis alijs vitijs. Est eñ vsus scri
pture ⁊ locutõnis quẽlibet imundum
spũm noiare diabolũ a dya qd ẽ duo
⁊ bolus qd est morsellus. q2 duo occi-
dit .s. corp⁹ ⁊ aniam. ⁊ ꝭm ethimologiã
licet grece interp̃tat diabol⁹ clausus er
gasculo ⁊ hoc sibi conuenit cũ nõ per-
mittit sibi nocere q̃tũ vellet. Vel dya
bolus q̃si defluẽs. q2 defluxit .i. corruit
specialiter ⁊ localiter. Nominat etiam
demon .i. sapiens super sanguinez. vel
sanguineus .s. super pctã q̃ sitit ⁊ procu
rat triplici scia q̃ viget .s. sbtilitate natu
re expientia tempoꝝ ⁊ reuelatõe bono
rũ spũum. Nominat etiã belial qd int
pretat absq3 iugo vel absq3 dño q2 pro
posse pugnat ꝯtra eũ cui deberet eẽ sb
iect⁹. Vocat etiã beelzebub qd interp̃
tat vir muscaꝝ .i. aniaꝝ peccantiũ que
reliq̃rũt veꝝ sponsum xp̃m. Itẽ satha
nas .i. aduersari⁹. Vñ .j. Pe. ij. Aduer
sarius vr̃ diabolus circuit ⁊c. Item ve
hemoth .i. bestia. q2 facit hoies bestia-
les. Ipe tñ demon fornicatõnis ⁊ prin
ceps illius spurcicij dr̃ asmode⁹. qd in
terpretat factura iudicij. q2 ꝓpt hmõi
viciũ factũ fuit terribile iudiciũ super
sodomã ⁊ q̃tuor alijs ciuitatib⁹. Sic ⁊
demon supbie dr leuiathan. qd intpre
tatur additamentũ eoꝝ. q2 ⁊ lucifer tẽ
tãs primos pentes de supbia promisit
eis additamentũ diuinitatis. De quo
⁊ per Esaiã dñs. Visitabo super leuia
thã serpentẽ veterẽ ⁊ tortuosuz. ⁊ demõ
auaricie ⁊ diuitiaꝝ dr mãmona. Quẽ
⁊ xp̃s in euãgelio expressit Math. vj.
Non potestis deo suire ⁊c. Ad argum
ta ad primũ ꝙ q2 bonũ potest inueni-
ri sine malo, sed maluz nunq3 inuenit
sine bono. q2 fundat sup creaturã q̃ in
se bona est. Et id demones inquantuz
hñt naturã bonã ordinati sunt i natu-
ralib⁹ ⁊ in eoꝝ actionib⁹. ad illd Job
x. pt dici. ꝙ demones ad exercitiũ de-
putati nõ sunt i inferno ꝫ isto aere ca-
liginoso. Vñ h̃ hñt ordinẽ iter se quez
tũc in inferno nõ hẽbunt. Vel etiã di-
ci potest ꝙ etiã iam ois ordo in eis ces
sat quo ad ipam btitudinẽ ꝯseq̃ndam
cũ a tali ordine irrecupabilit ceciderũt.
Et dici potest ꝙ etiã in inferno erit in
ter eos ordo ptãtis ⁊ penaꝝ afflictõnis
inq̃ntũ aliq̃ ad affligendũ anias depu
tabũtur ⁊ nõ alij. Sed h̃ ordo magis
erit a deo q̃3 ab ipis sicut etiã ⁊ eoꝝ tor
menta. Ad terciũ cũ dr ꝙ supiores de
mones. q2 magis peccauerũt ⁊ magis
puniũtur etiã his actib⁹ imũdis ampli
us deberent insistere. Respondet. q̃a
culpa ordinat p penã ⁊ nõ per nature
actũ seu opationem. id non insistũt ill'
imũdicijs ꝓpter nobilitatẽ nature nõ
ꝓpter eoꝝ culpã aut penã. Et licet oẽs
sint spũs impuri ⁊ ad nocendũ cupidi
tñ vnus amplius altero inq̃ntũ potio-
ra naturalia sunt obtenebrata. Ad q̃r-
tum dicitur ꝙ est concordia int demo
nes nõ amicicie ꝫ neq̃tie ex qua hoies
odiũt ⁊ dei iusticie repugnat q̃tũ pñt.
Talis eñ concordia inter impios repi
tur vt eis se adiũgãt ⁊ subijciãt ad ꝓpri
am nequitiã exeq̃ndã q̃s potiores viri
bus vidẽt. Ad quintum licet carceral
mãcipatio omnib⁹ eq̃liter deputet iã
in aere ⁊ post in inferno. nõ tñ ex h̃ na
turalia in eis sunt eq̃liter ad eq̃les pe-
nas ⁊ officia eq̃lia ordiata. imo q̃to sũt
nobiliores in natura ⁊ potiores in offi
cio. tãto eñ grauiori subiecti tormẽto
Vñ Sapie. vj. Potentes potent tor
menta patientur.

Est ergo questio super influẽ
tias corpoꝝ celestiũ in qua tres

alij errores reprobātur. ⁊ ē qn ta in ordine.

Sed ꝓ ampliori ꝑmissoꝝ declarati one etiā obuiādā q̄buſcunq̧ pretenſis obiectionib⁹. Queriť de maleficoꝝ opibus q̄ ad q̄ntuplicē cām. q̄tuor ex illis reprobādo ex quibus influere nō poſſunt. quintā vero ꝯcludēdo. ſ. virtu tem intellectiuā ex qua fluere hn̄t q̄ et licet bona ſit ſm naturā. eſt tn̄ mala ſ3 volūtatem. quatuor aūt cauſe reprobā tur ꝯ illos q̄ aut maleficas aut eorum opa eſſe negant. ⁊ ſunt corpoꝝ celeſtiū influentie. illoꝝ corpoꝝ ⁊ orbiū moto res mouentia hoīm. excreſcens mali cia. ⁊ ymaginū ac caracteꝝ ⁊ verborū efficacia.

Utrum poſſit quo-

quo mō catholice cenſeri ꝙ origo ⁊ multiplicatio malefi coꝝ opeꝝ ꝓceſſerit ex influentijs cor corpoꝝ celeſtiū ſeu ex ſupabūdāti ma licia hoīm ⁊ nō ex ſpurcitijs incuboꝝ ⁊ ſuccuboꝝ demonū. ⁊ videť ꝙ ex pro pria malicia. Nā aug. in li. lxxxiij. q. di cit ꝙ ad hoīs voluntatē cā deprauatio nis ei⁹ redit ſiue aliq̄ ſiue nullo ſuadē te deprauata ſit. Sed malefic⁹ depra uať ꝑ pctm̄. ergo cā illi⁹ nō eſt diabol⁹ ſ3 volūtas hūana. Ad idē dicit de libe. arb. ꝙ q̄libet eſt cā ſue malicie. q̄ð etiā ꝓbať rōne. Pctm̄ hoīs ex li. arb. ꝓce dit. ſ3 diabol⁹ nō pōt li. ar. mouere. hoc eñ libertati repugnaret. ergo diabol⁹ nō poteſt eſſe cā. nec illi⁹ cuiuſcunq̧ al teri⁹ pcti. Preterea in li. de eccleſiaſti cis dogmatib⁹ dī. Non oēs cogitatio nes nr̄e male a diabolo excitātur ſed aliquotiēs ex nr̄i arbitrij motu emer gūt. Demū ꝙ ex influētijs corpoꝝ ce leſtiū poſſint oriri ⁊ nō a demonib⁹ ꝓ batur. Sicut oīs multitudo reducitur ad vnū. ita oē multiforme reducitur in aliq̄ð vniforme ꝑncipiū. Sed act⁹ hu mani ſunt varij ⁊ multiformes tam ad vicia ꝙ̄ ad v̄tutes. ergo videť ꝙ reducā tur in aliq̄ ꝑncipia vniformiter mota ⁊ mouētia. Sed talia non pn̄t aſſignari niſi ex motib⁹ celeſtiū q̄ ſūt vniformes ergo illa corpa ſunt taliū actōnū cauſe Preťea. ſi celeſtia corpa nō eēnt hūa noꝝ actuū ad v̄tutes ⁊ vicia cauſe. aſtro logi nō adeo freq̄nter vera predicarent de belloꝝ euētib⁹ ⁊ alijs humanis acti bus. ſunt ergo aliquo mō cā. Preťea corpora celeſtia mouētur a ſubſtātijs ſpūalibus ſm theologos ⁊ phos oēs. Sed illi ſpūs ſunt ſupiores aīab⁹ nr̄is ſicut ⁊ corpa celeſtia corpib⁹ nr̄is. ergo ambo inſil' hn̄t imprimere in animam ⁊ corp⁹ hoīs ad cauſandā q̄ſcūq̧ actus hūanos. Preterea corpa celeſtia pn̄t i primere in ipos demones ad cauſādū certa maleficia. ergo a fortiori in ipos hoīes. Aſſumptū ꝓbať ex trib⁹. Nam certi hoīes q̄ lunatici dicūtur infeſtāť a demonib⁹ plus vno tpe ꝙ̄ alio quod nō facerēt ſed poti⁹ omni tpe moleſta rent niſi in certis lunatōib⁹ etiā ipi de mones inq̄etarētur ad inferēdū hmōi ꝓbatur etiā ex nigromāticis q̄ certas ꝯſtellatōes obſeruāt ad inuocandum demones ꝙ nō facerent niſi ſcirent il los demones corpib⁹ celeſtib⁹ eſſe ſub iectos. Probať etiā ex illo ꝙ demōes ſm aug. in. x. de ci. dei. quibuſdā corpi bus inferiorib⁹ arcēť. ſ. herbis. lapidi bus. animātib⁹. ⁊ ſonis quibuſdā cer tis ⁊ vocib⁹ ⁊ figuratōib⁹. ſ3 cū corpora celeſtia ſint virtuoſiora ꝙ̄ corpa inferi ora. Ideo multo magis actōib⁹ corpo rū celeſtium. Et iteꝝ amplius malefi ci ſubijciuntur vt eoꝝ opa ex influētijs illorum corpoꝝ ⁊ nō ex aſſiſtentia ſpi rituum maloꝝ ꝓueniant. Fortificať argumentū ex. j. Reg. c. xvj. vbi ſaul q̄ vexabatur a demone alleuiabatur qn̄ dauid cytharam percutiebat coraз eo ⁊ ꝙ recedebat ſpiritus malus. Sed cō tra. Impoſſibile eſt effectū ſine cauſa

sua producere.sed opera maleficoꝝ
sunt talia ꝙ non possunt nisi opere de
monū fieri. patet ex descriptōe operū
maleficoꝝ.ex Jsido.libro.viij. ethim.
Malefici dicūtur ob magnitudinem
facinoꝝ. Hi eṁ elementa cōncutiunt
mentes hominum turbant ⁊ absqꝫ vllo
veneni haustu sola vi carminū animas
interimūt ⁊c. Hmōi aūt effectus non
possunt ex influentijs corporum cele-
stiū mediante homine causari. Prete
rea phs in ethi. Difficile inquirit ꝗd
sit principiū operatōnis in anima. Et
ostendit ꝙ oportet esse aliquod extrin
secū. Omne eṁ quod incipit de nouo
habet aliquaꝫ cām. Jncipit eṁ homo
opari qꝛ vult. Jncipit aūt velle. qꝛ ꝓcō
ciliatur.si aūt preconciliatur ꝓpter ali
quod consiliū precedens.aut ergo est
procedere in infinitum. aut optet po-
nere aliquod principiū extrinsecū qȯ
primo mouet hominem ad conciliān
dum nisi forte aliquis dicat ꝙ hoc ē a
fortuna ex quo sequeret omnes actus
humanos esse fortuitos.quod ē absur
dum. Principiū ergo in bonis ad bo
na dicit esse deum qui non est cā pcti.
Jn malis aūt cum homo incipit age-
re velle ⁊ conciliari ad peccandū opor-
tet ꝙ hui⁹ etiā sit aliqua cā extrinseca.
⁊ non potest esse alia nisi diabolus pre
sertim in maleficiis vt supra patuit. ꝗa
corpus celeste non potest ad tales act⁹
influere.ergo patet veritas. Preterea
cui⁹ potestati subiacet motiuū.ei⁹ po-
testati subiacet ⁊ motus qui a motiuo
causatur. Motiuū aūt voluntatis est
aliquid apprehensum per sensum vel
intellectum quorum vtrunqꝫ subiacet
potestati diaboli. Dicit eī Augustin⁹
in libro.lxxxiij.q. Serpit hoc malum
scilicet quod est a diabolo per omnes
addit⁹ sensuales. dat se esse figuris ac-
comodat se coloribus adheret sonis.
latet in ira ⁊ in fallacia sermonis. odo-
rib⁹ se subijcit infundit saporib⁹. ⁊ qui
busdam nebulis implet oēs meatus
intelligentie.ergo videtur ꝙ in potesta
te diaboli est mouere volūtatem ꝗ est
directe cā peccati. Preterea omne qȯ
se hꝫ ad vtrūlibet indiget aliquo deter
mināte ad hoc ꝙ exeat in actū ꝫ li.arb.
hoīs ad vtrūlibet se hꝫ.s.ad bonū ⁊ ma
lū.ergo ad hoc qȯ exeat i actū pcti in-
diget ꝙ ab aliꝗ determīat ad malum.
Maxime aūt hoc videt fieri a diabo-
lo presertim in operib⁹ maleficoꝝ cum
ei⁹ volūtas est determinata ad maluꝫ
ergo videtur ꝙ mala volūtas diaboli ē
cā male volūtatis precipue i maleficis
⁊ potest fortificari rō per hoc ꝙ sic bo-
n⁹ angel⁹ se hꝫ ad bonū.ita mal⁹ ange-
lus ad malū. Sed ille reducit homies
ad bonū.ergo iste ad malū. est eṁ dic
dyonisi⁹ lex diuinitatis imobiliter sta
bilita vt yma a summis perficiantur.

Responsio.qꝛ ꝗstio quo ad origineꝫ
maleficoꝝ operū fundatur.super iflu-
entiam luminariū celestium ostendit
per reprobationem trium errorum ꝗ
hoc asserere conantur.s.planetarioruꝫ
generaliacorum ⁊ fatalium ordinē po
nentiū hoc non esse possibile quo ad
primum. Nam si querit an ex impres
sione luminariū celestiū causet in ho-
minibus vicium maleficoꝝ tunc ad di
uersitatem moꝝ attendendo ⁊ veritatē
fidei saluando oportet sub distinctōne
differere videlicet ꝙ mores hominum
a sideribus causari: potest intelligi du
pliciter. Aut necessario ⁊ sufficienter.
Aut dispositiue et contigenter. Si di
catur primo modo tunc non solum ē
falsum immo hereticum. eo ꝙ cristia-
ne religioni adeo repugnat ꝙ etiaꝫ ve-
ritas fidei in tali errore saluari non po
test. Ratio. Dum eṁ ponit omnia a si
deribus necessario euenire. iam tollit
meritum et per consequens demeritū
Tollit et gratiam et per consequens

gloriam. Tum quia honestas mor͡ꝝ ꝑ hunc errorem preiudiciū patit͛ dū culpa peccantis in sydera refunditur licē tia maleficiēdi sine reprehensione cō cedit͛. ⁊ homo ad orandum ⁊ colendū sydera icuruatur. Si aūt dicat͛ mores hominū a dispositōib⁹ sydeꝝ variari dispositiue ⁊ contingenter sic pōt h͛re veritatē q̄ nec rōi nec fidei repugnat. Planū em̄ est ꝙ dispositio corꝑis varia multum facit ad variationem affectionū ⁊ moꝝ aie. vt plurimū em̄ aīa complexōnes corꝑoris imitatur. vt dr̄ in sex ꝑncipijs. Vn̄ ⁊ colerici sunt iracundi. ⁊ sanguinei sunt benigni. ⁊ melancolici sunt inuidi. flegmatici pigri. hoc aūt non est necessario. anima em̄ dn̄atur suo corꝑi maxime qn̄ ē adiuta per grām. Multos em̄ videmus colericos mansuetos ⁊ melancolicos benignos. Quoniā ergo virtus corꝑorū celestiū opatur admixtionē ⁊ qualitatem complexionum. Hinc est ꝙ ꝑ cō sequens quodāmō opat͛ ad qualitatē moꝝ valde tn̄ de longinq̄. Plus enim facit ad q̄litatē ꝯplexionis virt⁹ nature inferioris q̄ virtus sideris. Vn̄ augu. v. de ci. dei. in solutōe cuiusdā questionis de duob⁹ frīb⁹ q̄ sil͛ infirmabantur ⁊ curabātur. cū querebat͛ vnde hoc eēt magis cōmēdat rōem ypocratis q̄ astronimi. Ipocras em̄ rn̄dit ꝙ h̄ erat ꝑpter similitudinē cōplexiōis. ⁊ astronomus respondit ꝙ erat ꝑpter idēptitatē constellatōnis. Meli⁹ em̄ respondit phisic⁹. q̄ cām reddit magis ꝑpriā ⁊ magis ꝓpinquā. Sic ergo dicendū ꝙ impressiones syderū aliquo modo disponunt ad maliciam maleficorum siquidem aliqua influentia in eorum corꝑoribus predominatur potius ad hmōi nephanda q̄ ad alia opera q̄cū q̄ viciosa seu virtuosa. q̄ tn̄ dispositio non debet dici necessaria ꝓxima ⁊ sufficiens, sed remota et contingēs. Nec valet si quis obijceret ph̄m li. de ꝓprietatibus elementorū. vbi dicit ꝙ regna vacua facta sunt et terre depopulate apud coniunctionem iouis et saturni arguendo quasi: q̄ talia ex libero arbitrio dependebant hominum ergo etiā influentie luminarium super li. ar. haberent efficaciam. Respondetur enim ꝙ philosophus per hoc dictum non vult innuere ꝙ homines illi non poterant resistere illius influentie constellationis ad dissensionem inclinantis. sed quia noluerunt quia sicut phtolomeus in almagesti. Sapiens homo dominabitur astris. Quis em̄ coniunctio iouis ⁊ saturni eo ꝙ saturnus habet influentiam melancolicā et malā et iupiter valde bonam possit ad rixā vel discordiam homines inclinare. illi tamen inclinatōni homīnes per libertatem arbitrij possunt resistere ⁊ valde faciliter cum adiutorio gratie dei. nec iterum valet si quis obijceret dictū damasce. li. ij. c. vj. vbi dicit. constituūtur multotiens comete et signa quedam mortis regum. Respondetur em̄ ꝙ etiam sequendo opinionem Dama. quē fuit vt patet in predicto libro contrarie opinionis vie philosophice sine non: nihil per hoc concluditur quo ad necessitatē actuū humanoꝝ. opinat͛ em̄ Dama. ꝙ cometa nec naturaliter generatur nec est vna de stellis i firmamēto posit͛. vn̄ nec ei⁹ significatio est natural͛ nec ifluētia. Dic̄ ei ꝙ comete nō sūt ex his q̄ a ꝑncipio genita sūt astra. ꝫ diuia iussione ꝑm ipm tp̄s ꝯstituunt͛ et rursus dissoluūtur. Hec Damasce. Prenūciat aūt de⁹ ꝑ tale signū mortē regis magꝭ q̄ alioꝝ tū q̄ ē ꝑsona cōis tū q̄ ꝑt ex hoc oriri turbatio regni. de cui⁹ custodia magis sollicitātur āgeli ꝓpt͛ cōe bonū q̄ʒ etiā ministerio et generant͛ ⁊ dissoluūtur. Sʒ nec phorum opinio obstat q̄ dicūt ꝙ stella cōeta sit

impressio calida ꝛ sicca generata in su-
periori pte aeris ꝓpe ignē: ex cuius va
pore calido ꝛ sicco globus illius vapo
ris adunatus apparet corpꝰ stelle. par
tes aūt illius vaporis discōtinuate cir-
ca illū globū ꝛ longū ꝓtense in suis ex
tremitatibus illi globo coniuncte sunt
q̄si eius come: ꝛ ſm hanc positōem si-
gnificat ꝛ causat nō per se sed per acci-
dens mortalitatē ꝓuenientem ex infir
mitatibꝰ calidis ꝛ siccis. Et qꝛ vt plu-
rimū diuites nutriunt calidis ꝛ siccis
Ideo illo tpe multi diuites moriuntur
inter quos mors regum ꝛ pncipuȝ est
magis notabilis: ꝛ hec positio nec di-
stat a positōe Dama: si q̄s bene cōside
rat: nisi q̄ ad opationem ꝛ coopationē
angeli quā nec phi excludere possunt
imo vbi vapores nūq̄ȝ in sua siccitate ꝛ
caliditate ad generandū cometā cōcur
rerent adhuc opatione angeli sepe con
currere hn̄t causis predictis sicut ꝛ stel
la que sancti Thome doctoris transi-
tū indicauit que vtiq̄ȝ nō ex superis in
firmamento positis prosilijt ȝ opatōe
angeli ex materia aliqua p̄iacente for-
mata ꝛ officio pacto iteꝝ resoluta fuit.
Vn̄ videmus q̄ ſm quācūq̄ȝ istaꝝ opi
nionū nullū penitus habent celi lumi
naria dn̄ium sup li. arbitriuȝ. Vn̄ nec
cōsequent sup maliciaȝ ꝛ mores homi
num. Nota insuper quare astronomi
vt sepius vera p̄dicunt ꝛ q̄ eoꝝ iudicia
vt plurimū sup vnā ꝓuinciā aut gēteȝ
vnius terre eueniūt. Huius rō est: qꝛ
eni sua iudicia sumūt ex astris q̄ etiam
hn̄t maiorē influentiā capiendo ꝓba-
biliorē non necessitantē in actibus taȝ
nature q̄ȝ volūtatis ꝛ i actibꝰ hoim in
generalibꝰ sic vniꝰ gentis vel ꝓuincie
q̄ȝ in pticularibus vnius psone: qꝛ ma
ior effectus stellaꝝ iprimit in totā vnā
gentē q̄ȝ in vnū hoiem: ꝛ qꝛ maior pars
gentis vniꝰ magis sequit affectus natu
rales corpis q̄ȝ vnus singlaris homo:

ideo ꝛc. ȝ h̄ incidentalit est tactū. Se-
cūda via p quā p̄fata nr̄a catholica as-
sertio declarat est p reprobatōem erro
rū genitaliacoꝝ ꝛ deā fortune colentiū
mathematicoꝝ. De quibus Isid. viij.
ethi. c. ix. genetaliaci dicunt ꝓpt natali
um cōsideratōem siderū q̄ vulgo ma-
thematici dicunt. Fortuna vero vt ibi
dem dic. c. ij. a fortuitis nomē hr̄e dicit
q̄si deā quandā res hūanas varijs casi
bus ꝛ fortuitis illudentē. Vn̄ ꝛ cecam
appellant eo q̄ passim in quoslibet in-
currens sine vllo examine meritoꝝ et
ad bonos ꝛ ad malos venit. hec Isido
rus. Sȝ talē deā credere aut q̄ lesiōes
in corpibus ꝛ creaturis q̄ ꝛ maleficorū
opibus inferunt nō ab ipis maleficis
ȝ ab ipa dea fortune ꝓuenirēt: sicut et
ydolatria: ita ꝛ asserere maleficas ipas
ad hoc eē natas vt talia p eas in mūdo
exerceri possint silr a fide alienū existit
imo ꝛ a cōi phoꝝ traditōe si cui placet
inspiciat doctoreȝ sanctū li. iij. sūme fi-
dei ꝯtra gentiles. q. lxxxvij. ꝛ sequenti
bus: et inueniet plura: licet h̄ vnicum
ꝓpt eos q̄ fortassis copiā libroꝝ nō ha
bent non videt obmittendū: q̄ quia in
hoie tria sunt vt ibi notat que a tribus
celestibus causis diriguntur: volūtatꝭ
actus itellectus actus ꝛ corporis actus
quoꝝ pncipiū a deo tm̄ ꝛ imediate: se-
cūdū ab angelo: ꝛ terciū a celesti corpe
dirigit. Nā electōes ꝛ voluntates ime
diate a deo in bonis opibus dirigunt.
dicēte scriptura ꝓuerb. xxj. Cor regis
supple: qd̄ maiori potētia videt posse
resistere eo minus alij non possunt: qꝛ
in manu dn̄i et quocunq̄ȝ voluerit in-
clinabit illud. Et aplus. Deus est qui
opatur in nobis velle ꝛ perficere p bo
na voluntate. Cognitio vero humana
intellectiua a deo mediantibus angelꝭ
ordinat. Ea vō q̄ ad corpalia ptinēt si-
ue sint exteriora siue interiora i vsum
hois veniētia a deo mediātibꝰ āgelis ꝛ

celestib⁹ corpib⁹ dispensantur. Dicit ei btūs dionisi⁹. iiij. de diuinis nomini. ꝙ corpa celestia sunt cause eoꝝ que in hoc mūdo fiūt: nō tū necessitatē inferentia. Et cum homo sit ordinat⁹ ſm corpus sub corpibus celestibus. ſm intellectū vero sub angelis. ſm volūtatē aūt sub deo potest cōtingere ꝙ homo spreta inspiratione dei ad bonū ꝛ illuminatōe boni angeli ducat affectōne corpali ad ea ad que influentia luminariū celi inclinant vt ꝛ sic tā volūtas ꝙ̄ intellectus malitia ꝛ errorib⁹ inuoluāt Non est aūt possibile hmōi erroribus quib⁹ malefici irretiti sunt ex influentijs luminariū celi inuolui licet ad fūdendum sanguinē vel furta aut latrocinia vel etiā incontinentias pessimas perpetrare possit quis ex illis inclinari sicut etiā ad alia quedam naturalia Etiā vt guil. in de vniuerso dicit. Qꝛ p experientiā habetur si meretrix nititur plātare oliuam non efficitur fructifera que tamen per castam plantata fructifera efficit. Et aliquis etiā medicus in sanando. ꝛ agricola in plantādo. et miles i expugnādo aliqua ex impressione celestis corpis efficiūt q̄ alij etiā easdem artes hn̄tes efficere nō possūt Tercia via sumitur ex reprobatōe fatalium effectuū. Ubi notandum ꝙ fatū esse aliquid vno modo catholice asserit. Alio modo asserere ē omnino hereticum. Si eīm fatū estimetur esse ſm estimationem quorundā gentiliū ꝛ etiam quorundā mathematicoꝝ q̄ putabant ꝙ ex vi positionis siderū causaretur infallibiliter diuersitas moꝝ. ita ꝙ talis efficeret necessario maleficus vel virtuosus in moribus qꝛ talem eū esse causaret vis q̄ in dispositōe sideꝝ sub qua talis vel conceptus vel natus eēt ꝯphenderet. Et istam vim vocauerūt noīe fati. Sed qꝛ ista opinio nō tm̄ est falsa immo heretica ꝛ omnino detestāda ꝓpter incōuenientia q̄ necessario sequerēt. vt supra tactum est circa reprobationem primi erroris. qꝛ videlicet tolleret ratio meriti ꝛ demeriti imo grē ꝛ glīe ꝛ ꝙ de⁹ maloꝝ nroꝝ auctor eēt ꝛ p̄ra alia. Jō fatū sic oīno refutat qꝛ nihil ē. scōm quē acceptōz etiā Grego. dicit i omel. epiph. Absit a fideliū cordib⁹ vt fatū aliqd eē dicāt ꝛ lȝ h̄ opinio videat eadē eē cū p̄ria q̄ ē plāetarioꝝ. ꝛ h̄ ꝓpt eadē icōuenientia q̄ vtrobiq̄ cernūtur. tn̄ sunt diuerse q̄ntū inter se diuersificātur vis sideꝝ ꝛ influx⁹ generalis septē planetaꝝ. Si autē estiet fatū eē ſm quādā dispositōz siue ordinatōz cāꝝ scdaꝝ ad ꝓducēdū effectus diuinit⁹ ꝓuisos. Hoc mō fatū vere est aliqd eo ꝙ ꝓuidētia dei p causas medias exeqt suos effect⁹. Jn illis videlicet q̄ scdis caus subdūt lȝ i alijs nō vt ē creatio. aiaꝝ glificatio ꝛ grē collatō. Licet etiā angeli ad grē ifusionē cooperari pn̄t intellectū ꝛ volūtatis capacitatē illuminādo ꝛ disponēdo. ꝛ sic q̄dā ordinatio effectuū vna ꝛ eadē dr̄ prouidētia ꝛ etiā fatū. Si eīm cōsiderat vt ē i deo, sic dr̄. ꝓuidētia. si āt ſm ꝙ ē i causis medijs ordiatis a deo ad effect⁹ aliq̄s ꝓducēdos sic hȝ rōz fati. Et h̄ mō Boeci⁹ loquēs de fato. iiij. de ꝯsol. dicit. Fatū est reb⁹ mobilib⁹ inherēs dispositio p quā ꝓuidētia suis q̄q̄ nectit ordinib⁹. Sed tn̄ scti doctores h̄ nomie vti recusauerūt ꝓpter eos q̄ illō ad vim positōnis sideꝝ retorq̄bāt. Uñ aug. v. de ciui. dei dicit. Si ꝓpterea quisq̄ res humanas fato tribuit. qꝛ ipām dei voluntatē vel potestatē fatū vocat sniam teneat ꝛ linguā corrigat. Patet etiā ex premissis tacita responsio ad q̄stionē an omnia fato subdātur. ꝛ an etiā maleficorum opa illi subdāt. Quia si fatum dicitur ordinatio causaꝝ secūdarum ad effectus diuinitus prouisos. i. vbi deus disposuit p causas secundas

ꝓducere effectus tales.sic inq̄ subdūt
fato.i.subdūtur causis scdis: sic a deo
ordinatis vt sunt influentie corpoꝝ ce
lestiū.Ea vero q̄ imediate a deo fiunt
vt est creatio reꝝ.glorificatio subarum
spūaliū ⁊ alia hmōi non subdūt. Et h̄
est qđ dicit Boeti⁹ vbi supra ꝙ ea que
sūt prime deitati ꝓpinq̄ fatalis ordis
mobilitatē excedūt. Vn̄ maleficorum
opa q̄ nō subsunt scdis causis cū t̄lia
ꝑter cursum cōem ⁊ ordinē nature eue
niūt. Ideo nec fato ꝫ causis alijs quo
ad eoꝝ originē necessario subduntur.

Onseq̄nter ꝙ nec hmōi malefi
c coꝝ opa possint oriri aut causa
ri a substātijs sepatis q̄ sunt mo
tores orbiū seu corpoꝝ celestiū: cuius
opinionis fuit Auicen̄.⁊ sui sequaces
hac rōe moti.q̄ em̄ substātie ille sepa-
te altioris sunt v̄tutis aiabus nr̄is ⁊
ab ipa aia interdū cū fuerit in sua ima
ginatōe ad solā quādā apprehensionē
interiorē circa aliqđ extrinsecū imuta
tur corp⁹ ꝓpriū.interdū etiā alienū seu
extrinsecū. vbi gr̄a. Aliqs ambulans
supra trabē in alto positā cadit de fa-
cili.q̄ imaginat̄ casum ex timore.non
autē caderet si esset trabes illa posita
sup terrā vbi casum timere non posset.
Itē ad solā apprehensionē anie incale
scit corp⁹ vt in cōcupiscētib⁹ vel iratis:
aut etiā infrigidat̄ sicut in timētibus.
potest etiā imutari ad aliquā egritudi
nem puta febrē vl' leprā ex forti imagi
natione ⁊ apprehēsione ad tales egritu
dines. ⁊ sicut circa corp⁹ ꝓprium ita et
circa alienū vt illud imutet̄ ad sanita-
tem vel egritudinē. ⁊ h̄ ponit causam
etiā fascinatōis de qua supius tactū ē.
Et q̄ scdm istam positionem effectus
maleficaꝝ haberēt reduci ad motores
orbiū licet nō p̄cise ad ipa corpa cele-
stia. Ideo vltra illa q̄ ibi tacta sūt. Di-
camus adhuc ꝙ talia sic contingere ē
impossibile. q̄ cū motores orbiū sint
substātie intellectuales ⁊ bone non tā
sm naturā q̄ ⁊ sm voluntatē qđ patet
ex eaꝝ opatōnibus ad bonū toti⁹ vni-
uersi. Illa aūt creatura cui⁹ ope magi
ce opatōnes fiunt. ⁊ si sit bona sm na-
turā nō tn̄ potest esse bona scdm volū-
tatem. Ideo nō pōt esse idem iudiciū
de ambab⁹ substātijs. Et ꝙ non potest
esse bona sm voluntatē ꝓbat̄. Nam
p̄stare p̄rociniū aliqbus in his q̄ sūt ꝯ
ria virtuti nō est alicui⁹ intellect⁹ bene
dispositi: talia aūt fiunt in hmōi opati
onib⁹ maleficoꝝ. fiūt em̄ vt in scda pte
opis ptēbit plurima homicidia. forni-
cationes. pueroꝝ ⁊ iumentoꝝ occisio
nes ⁊ alia maleficia ꝓcurātur. vn̄ vten
tes his artib⁹ malefici a malefaciendo
vocantur. nō est ergo bene disposita se
cūdū virtutē talis intellectualis natu
ra cuius auxilio hmōi artes malefica
rū innitūt̄. licet sit bona sm naturā. q̄
hꝫ esse ⁊ illud oia appetūt vt cuilibet i-
tuenti patet. Itē nō est intellectus be-
ne dispositi familiarem esse sceleratis
⁊ eis patrociniū exhibere ⁊ nō quibus-
dam virtuosis. Hui⁹ aūt opibus male
ficoꝝ vtuntur homines scelerati quia
a fructibus eorum cognoscuntur. Au
xilio aūt substantiarum orbes mouen
tium: in bonum quelibet creatura incli
natur a natura. licet corrumpatur per
accidens sepe. ergo ille substantie non
possunt esse originalis cā maleficaruꝫ
Preterea intellectus bene dispositi ē
reducere homines in ea que sunt hōi
ꝓpria bona que quidem sunt bona rō
nis. abducere ergo ab istis ⁊ pertrahe-
re ad alia minima bona est intellectus
indecenter dispositi. Per huius autē
artes non adipiscūtur homies aliquē
profectum in bonis rationis que sunt
scientie ⁊ virtutes sed in quibusdaꝫ mi
nimis vt sunt deprehensiones ⁊ exerci
tia latronum ⁊ mille nocumentoꝝ. er-
go origo non est a substantijs separat̄

sed ab aliqua alia virtute non bene disposita scdm virtutem. Preterea nō ē bene dispositus sm intellectum qui p aliqua scelera cōmissa prouocatur ad auxilium alicui ferendum. Hoc autē fit in istis artibus maleficoꝝ. nā vt patebit in executione haꝝ fidē abnegāt innocentes pueros occidūt. Substantie eñ sepate que sunt orbium motores: ꝑpter suam bonitatem nō his maleficijs auxiliū prestant. Concludēdo ꝙ hmōi artes sicut non possunt a corporib9 celestib9 ita nec ab eoꝝ motoribus oriri. ꝛ cū necesse hñt oriri ex aliq̄ ṽtute alicui creature collate. ꝛ illa etiam nō pōt esse bona scdm voluntatē licet sit bona scdm naturā. ꝛ hmōi creature sint ipi demones. relinquitur ꝙ coꝝ virtute hmōi fiant nisi fortassis adhuc obstat friuola estimatio ꝙ ex hoīs malicia concurrente super maleficoꝝ verba cōminatoria ꝛ imagines repositas ad certū locū virtute quadam stellaꝝ seq̄rent. vt verbi gratia. qñ maleficus diceret imaginem aliquā reponēdo. faciā te cecam aut claudā et ħ eueniret. Tunc ideo eueniret ꝙ talis a sua natiuitate ex virtute stellaꝝ sortiret ꝑ ceteris hominib9 talem virtutem. quātūcūq; alij talia verba proferrent et essent instructi per disciplinam ad ꝑferendū. adhuc tñ efficaces in hmōi operibus esse nō possent. Ad que singula respondendo declarabitur. Primo ꝙ ex malicia hominū hmōi effectus causari nō pñt. Secūdo ꝙ nec ex vocib9 q̄rūcunq; hominū concurrente quacūq; constellatione etiam ad quascunq; imagines.

c ¶ primo ꝙ non ex malicia q̄ntūcunq; humana possint oriri hmōi maleficoꝝ opera sic declaratur. Nam malicia hominis siue sit habitualis inquantum quis ex frequentatis actibus acquirit habitū iclinantem ad perpetrādum pctā non ex ignorātia nec infirmitate. vnde censeꝛ peccare ex malicia. Vel sit actualis malicia que dicitur ipa mali electio q̄ etiam ponitur peccatum in spiritumsanctum. nunq̄ potest circa ipm maleficum tantum efficere ꝙ talia opera vt sunt immutationes elementorum et lesiones circa corpora indifferenter hominum ꝛ iumentorum absq; assistētia alicuius altioris virtutis prouenient quod declaratur primo ex parte cause. secundo ex parte effectus maleficialis. Naꝫ hoc quod non potest homo efficere absq; malicia puta per sua naturalia imminuta: minus potest ꝑ ipsa naturalia iam diminuta. Patet cum iam sit virtus actiua etiam diminuta. Sed homo per peccata qualitercunq; per malitiam cōmissa diminuitur in bonis naturalib9. probatur auctoritate et rōne. Nam Dyonisi9. iiij. ca. de diui. nomi. dicit. Maluꝫ est effectus naturalis habitudinis. ꝛ loquiꝛ de malo culpe. Vnde et nemo noscēs malum operatur illud: quod si operatur ex defectu operatur. Ratio sic. Sicut se habet bonum gratie ad maluꝫ nature. ita se habet malum culpe ad bonum nature. sed per gratiam diminuitur malum nature vt fomes qui ē inclinatio ad culpam. ergo per culpaꝫ a fortiori diminuitur bonum nature. Nec obstatur si dicatur de fascinatione que interdum procuratur ex innultuatione seu inspectione alicuius vetule maliciose puerum aspicientis vnde puer immutatur ꝛ fascinatur. quia sicut supra tactum est. hoc tantummodo contingere potest circa pueros ꝑpter teneram complexionem. Hic autem loquimur de corporum quorūcūq; hominum et iumentorum ac etiā elemētoꝝ ad grādines immutatōes Si quis velit latius intelligere: ispici

et doctorem sanctum in questionibus de malo. Utrū peccatū possit corrum pere totū bonū nature rc. Ex parte de niqꝫ effectuū maleficialiū declarat. nā ex effectibus devenitur incognitionez cause. Unde sicut illi effectus quo ad nos qui fiunt preter ordinem nature. create nobis note per virtutē creature nobis ignote. licet non sint ꝓprie mira cula sicut illa que fiunt preter ordinez totius nature create qualia sm pote statem operatur ille qui est supra oēm ordinem totius nature create qui est deus benedictus: scdm quaz acceptōz dicitur. Tu es qui facis mirabilia ma gna solus. ita maleficiales effectus di cuntur miraculosi inquantū fiunt ab aliqua causa nobis ignota ꝛ preter or dinem nature create nobis note. Ex q̄ bus elicitur ꝙ virtus corporalis hois ad huiusmodi opera causanda non se extendere potest que semper hoc hꝫ vt causa cuꝫ suo effectu naturali nota sit naturaliter absqꝫ admiratōe. ꝛ ꝙ effe ctus maleficiales possunt aliquo mo do dici miracula inquantum noticiaz humanam excedunt. patet ex se ipsis cum naturaliter non fiunt. patet ꝛ per omnes doctores. preserti Augustinū in li. lxxxiij. q. vbi dicit. Qꝫ magicis ar tibus fiunt miracula plerūqꝫ similia il lis miraculis que fiunt per servos dei Et iterum in eodem dicit. Magi faci unt miracula per privatos contractus boni cristiani per publicam iusticiam mali cristiani per signa publice iusti cie que omnia sic declarantur. Nā iu sticia divina est in toto vniverso sicut lex publica in civitate. Virtus aūt cre ature cuiuslibet in vniverso se hꝫ vt vir tus alicuius private ꝑsone in civitate. Ideo boni cristiani inquantū ꝑ divi nam iusticiam miracula faciunt dicū tur facere miracula per publicam iu sticiam. Magus autez qꝛ operatur ex pacto inito cum demone: dicitur opa ri per privatum contractum quia opa tur per demonem qui sua naturali vir tute potest facere aliquid preter ordi nem nature create nobis note per vtu tem creature nobis ignote. ꝛ erit mira culum quo ad nos sed non simpliciť. quia non potest operari preter ordinē totius nature create et per oēs virtutes creaturarum nobis ignotarum. Sic eñ solus deus dicitur facere miracula Iuxta illud. Tu es deus qui facis mi rabilia magna solus. Mali aūt cristia ni faciunt per signa publice iusticie. si cut invocando nomen cristi vel exhi bendo aliqua sacramenta. si cui placet inspiciat sanctum Thomam in prima parte. q. cxj. ar. iiij. potest etiam attēde re ea que in secunda parte operis. c. vj deducentur inferius. Consequēť ꝙ nec per voces ꝛ verba concurrente virtute stellarum.

D Emum ꝙ nec ex vocibus quo rūcunqꝫ hominum concurren te quacunqꝫ constellatione sup quascunqꝫ imagines. Nam cum intel lectus hominis huius dispositōis est. ꝙ eius cognitio ex rebus causatur cuꝫ intelligentem necesse sit fantasmata speculari. Non est eius conditio ꝙ ex sua conceptione seu intellectuali ope ratione intrinseca vbi illam solam per vba exprimeret res ab extra, hēat cau sare. aut ꝙ conceptio intellectus exꝑs sa per verba haberent corpora immu tare. Tales eñ homines qui talez ha berent virtutē non essent nobiscū vni[9] speciei: sed equivoce dicerētur hoies. Preterea si dicatur ꝙ illa efficiūt per verba concurrente virtute stellaꝝ a na tivitate vnde contingit ꝙ pre ceťis ho minibus dum ꝓferunt verba ꝙ per il la aliqđ efficiūt cū tñ aliij etiā ꝓferētes eadē nō possent aliquā trāsmutatōnez efficere. qꝛ virt[9] stellaꝝ a nativitate eis

nõ deseruit. Ptz ex p̄cedentib⁹ illa eē falsa ex reprobatione trium errorū. pla netariorū. genetaliacorū. ⁊ fatalem ordi nem ponentiū. Preterea cū verba ex primunt mentis conceptū. et corpora celestia non possunt imprimere intelle ctū nec etiam eorū motores nisi per se absq̄ motione corporū celestiū intelle ctum vellent illuminare ⁊ hoc solum modo fieret ad opa bona. quia ad ma la perpetrãda nō illuminat̃ intellect⁹: ꝫ obumbrat̃ qđ nō est officiū bonorū spirituū ꝫ malorū. Ideo patet ꝙ si ver ba eorū aliquid efficiũt hoc non est vi gore alicuius corpis celestis ꝫ assisten tia alicuius virtutis intellectiue q̄ eti am ⁊ si sit bona fm naturã nō tamē pt esse bona scđm voluntatem inquantū semp ad malum machinat̃. ⁊ talis erit demon. vt supra ostensū est. Et ꝙ nec per ymagines possint talia efficere q̄si corpora celestia sup ipas aliquid influ erent quia hmōi ymagines quantum cunq̄ caracteribus ⁊ figuris sint insig nite sunt effectus hominis operantis per artem. Celestia autē corpora effe ctus causant̃ naturales cuiusmodi nō sunt effectus maleficorū qui dicuntur maleficiales. vtpote in malum creatu rarum preter consuetum ordinē natu prosilientes: vnde nihil ad ꝓpositum. Preterea supra ostēsum est etiã ꝙ du plices sunt ymagies. astrologice ⁊ ma gice. que etiam ad bonū aliquod pri uatum obtinendū ⁊ non ad corruptio nem ordinantur. Maleficorū ãt yma gines sunt omnino alterius cum semp ad nocumentū creturarū ⁊ ex demonū iussu ad aliquē locum occulte reponū tur vt desup ambulantes aut dormiẽ tes ledant̃ vt ipe malefice fatent̃. vnde ⁊ ab ipis demōibus efficiũt q̄cq̄d cau sant ⁊ nō ex corporū celestiū influētijs Ad argumēta. Ad primū dictū Augu stini est intelligendū ꝙ causa deprauã tionis hois redit ad hois voluntatem sicut ad causā effectū ꝑficientē. q̄ pro prie dicit̃ eē causa. nō sic aũt est causa effectū ꝑmittentē vel disponentē vel cōciliantē aut ꝑcipientē q̄bus modis s. ꝯciliatiue. dispositiue. ⁊ ꝑceptiue dy abolus dr̄ causa pctī ⁊ deprauationis. De⁹ aũt solūmodo ꝑmissiue q̄ mala ꝑ mittit ꝓpter bona. Iuxta Aug. i ench. Dyabolus ãt disponit interi⁹ suggerē do ꝑsuadit interi⁹ ⁊ exterius acrius sti mulando. Precepit aũt his q̄ ei totali ter se subdiderūt vt sunt malefici q̄bus nō est opus interi⁹ instigari ꝫ tm̄ exte rius ⁊c̄. Et ꝑ hoc etiã ad scđm ꝙ quilibꝫ est causa sue malicie directe intelligen do. ⁊ ad ꝓbationes patet eadē respon sio. quia licꝫ repugnat libero arbitrio moueri ꝑ modū ꝑcipientis: nō autem ꝑ modū disponentis. Ad terciū. Mo tus ad virtutes aut ad vicia dispositi ue possunt causari ab influentijs cor porū celestiū. ⁊ capit̃ mot⁹ ꝑ quadã na turali inclinatione ad virtutes huma nas ⁊ vicia. opa aũt maleficorū q̄ꝛ exce dunt cōem ordinē nature. ideo illis in fluentijs subiacere nō possunt. Ad q̄r tum idē patꝫ. q̄ꝛ sunt cause humanorū actuum corpa celestia. ꝫ illa opa non sunt humanit⁹ adinuenti. Ad q̄ntum ꝙ motores orbiū possint imprimere in animas si intelligat̃ immediate sic im primunt illuminãdo ad bonū ⁊ nō ad maleficia vt supra tactū est. Si aũt in telligat̃ mediate tūc iuxta influētiam corporū celestiū imprimūt indirecte et dispositiue. Ad sextū. hoc ꝙ demones fm certa augmenta lune hoies vexant ꝯtingit ꝓpter duo. Primo q̄dem ad hꝫ vt infamēt creaturã dei. s. lunã. vt Hie ro. ⁊ Crisosto. dicūt. Scđo q̄ꝛ cum nō possint opari nisi mediantib⁹ nãlibus ꝟtutib⁹ vt s̄. dictū est. Ideo ꝯsiderant corporū aptitudines ad effect⁹ inducē dos ⁊ q̄ꝛ cerebrū est humidissimū oim

partiū corpis vt Aristo. dicit ꝛ natura les oēs. Ideo maxime subijcitꝰ opatio ni lune q̄ ex sua ꝓprietaté hꝫ mouē hu mores. In cerebro āt ꝑficiuntur vires aīales. Et ideo demones ꝭm certa au gmenta lune ꝑturbāt hoīs fantasiam qn̄ ꝯsiderant cerebꝝ ad hoc dispositū. Ad aliud ꝙ demones aduocati in cer tis ꝯstellationibꝰ adueniūt. faciūt pro pter duo. Prio vt hoīes in hunc erro rem inducāt ꝙ credūt aliqd̄ numē eē in stellis. Scdo q꞉ ꝯsiderant ꝭm aliq̄s ꝯstellationes materiā corꝑalez magis esse dispositam ad effectꝰ ꝓ q̄bus ad uocanꝰ. Ad terciū ꝙ sicut dicit Augꝰ. xxxvj. de ciui. dei. Pervaria genera la pidū herbaꝝ lignoꝝ aīaliū carminū ꝛ instrumentoꝝ musicoꝝ demones al liciunꝰ nō vt aīalia cibis ꝫ vt spūs sig nis inquantū. s. hec eis exhibeꝰ in sig num diuini honoris cuius ipi sunt cu pidi. Tamen q꞉ sepe obijcitꝰ ꝙ demo nes possunt impediri ꝑ herbas ꝛ armo nias a vexatōe hominū vt in argumē to allegaꝰ de saul ꝑ armoniā citharis. Vn̄ nitunꝰ defendere ꝙ aliq̄ possent effectus maleficiales ꝓducere ꝑ certas herbas ꝛ occultas causas absq̧ auxi lio demonū tm̄modo ex influētia cor poꝝ celestiū que plus possunt impri mere in hmōi res corꝑales ad effectus corꝑales quā in ipos demones ad pro ducendū hmōi effectus maleficiales. Ideo latius cū sit respondendū est ad uertendum ꝙ herbe vel armonie non possunt sua naturali ꝟtute totaliter ex cludere vexationē qua dyabolus pos sit hominem vexare si sibi ꝑmitteretꝰ a deo vel angelis bonis. possunt tamen illam vexationē mitigare et ita parua posset esse vexatio illa ꝙ possent eā pe nitus excludere. ꝫ hoc facerēt nō agē do in ipm demonem cū sit spūs sepa tus in quem nō pōt naturaliter agere quodcunq̧ corpus. ꝫ agēdo in ipsum

vexatum a demone. Omnis enī causa limitate ꝟtutis ꝓducere pōt effectum intensiorem in materiā dispositam q̄ꝫ non dispositā. cui ꝛ ꝯsonat illud Phi ij. de aīa. Actus actiuoꝝ sunt in patiē te predisposito. Demō aūt est agens li mitate ꝟtutis. ḡ vexationē intensiorē facere potest dyabolus in hoīe disposi to ad illā vexationē siue ad illd̄ ad qd̄ diabolus intendit adducere q̄ꝫ in hoīe dispositionis contrarie. Puta dyabo lus potest vexare intensius passiōe me lancolica hominē dispositū ad illam q̄ꝫ hoīem ꝯtrarie dispositōis. Certū est aūt ꝙ herbe et armonie multū possūt īmutare dispositionē corꝑis. ꝛ ex ꝯn̄ti motus sensualitatis. hoc pꝫ de herbis cū quedam inclinant ad leticiā quedā ad tristiciā. ꝛ sic de alijs. Hoc etiā pꝫ de armonijs per phm. viij. Politꝰ. vbi vult ꝙ diuerse armonie habent ꝓuo care diuersas passiones in hoīe. Hoc etiaꝫ refert Boetius in musica sua. Et autor de ortu scientiaꝝ vbi loquēs de vtilitate musice dicit ꝙ valet ad curan dum vel alleuiandū diuersas infirmi tates. Et ita patere pt ꝙ ceteris paribꝰ sit vexatio debilior. Non āt video quō herbe vel armonie possint in homine dispositionē aliquā causare ꝓpter quā homo nullo mō posset a demone ve xari si tamen ꝑmitteretꝰ. quia dyabolꝰ mouendo solum motu locali vapores ꝛ ipsos spiritus inordinato motu pos set hominē multū vexare. Herbe aūt vel armonie nullā dispositionē causa re possent in homine sua naturali ꝟtu te per quā ꝓhibeꝰ demon predictā cō motionem facere. Cōtingit tamē qn̄q̧ ꝙ dyabolo nō ꝑmittitꝰ hominē vexare nisi vexatione ita parua ꝙ ꝑ aliquam fortem dispositionē ad cōtrariū tolle retur totaliter. ꝛ tunc alique herbe vel armonie possent corpus hoīs ita ad cō trarium disponere ꝙ illa vexatio tota

liter amoneret. verbi gratia. Dyabol⁹
q̄n̄ꝗ posset hominē vexare vexatione
tristicie ita debiliter ꝙ p aliquas her-
bas vel armonias que haberent cau-
sare dilatationē ꝛ diffusionem spiritu
um q̄ sunt motus ꝯtrarij tristicie tota-
liter ammoueret illa tristicia. Qꝫ autē
Aug. li. ij. de doctri. christi. ꝯdemnat li
gaturas ꝛ quedā alia de q̄bus ibi dif-
fusius scribit hoc attribuens arti ma-
gice. hoc est q̄ꝫtum ad illud ꝙ nō pos-
sunt ex sua naturali ꝟtute. qð patet ex
hoc ꝙ dicit sic. Ad hoc genus ꝑtinent
oēs ligature atꝗ remedia que medi
coꝝ ꝯdemnat disciplina. Jn quo satis
patet ꝙ illa condemnat q̄ꝫtum ad vsuꝫ
respectu cuius non habent aliquā effi
catiam ex sua naturali virtute. Quan
tum aūt ad illud qð. j. Regū. cap. xvj.
habet. Qꝫ saul q̄ vexabat a demōe al-
leuiabatur q̄n dauid citharā ꝑcutiebat
corā eo ꝛ ꝙ spirit⁹ mal⁹ recedebat ꝛc.
Sciendum ꝙ bene veꝝ est ꝙ p tactuꝫ
cythare ꝟtute naturali illius armonie
alleuiabat aliquantulū afflictio saulis
inquantū illa armōia aliqualiter dul-
corabat appetitum eius per auditum
per quam dulcorationem reddebatur
minus aptus ad illam vexationē. Sꝫ
ꝙ spiritus malus recederet quādo da-
uid cytharisabat hoc erat propter vim
crucis quod satis expresse dicit in glo
sa vbi sic dicitur. Erat dauid in cāticis
musicis eruditus diuersoꝝ sonorum
rationabilis moderatusꝗ concentus.
Vnitatēꝫ essentie significat que varijs
modis quotidie resonat. Dauid mali
gnum spiritum in cythara compescu
it: non quia tanta esset vis in cythara:
ſꝫ in signo crucis qui in ligno crucis ꝛ
cordaꝝ extensione id est venarum ge-
rebatur que iam tunc demones effu-
gebat.

Sequitur quo ad ipsas male
ficas demonibus se subijcien-
tibus. Et ē sexta quo ad questi
onem ꝛ secundum membrū.

Ro tercia et an-

nexa difficultate quo ad ipsas
maleficas demonibus se subijcientib⁹
plura super modum aggrediendi hu-
iusmodi spurcitias possunt difficulta-
ri. Primo ex parte demonis ꝛ corpis
ab eo assumpti ex quo elemento sit il-
lud formatum. Scðo ex parte actus.
an semper cum infusione seminis ab
altero recepto. Tercio ex parte tempo
ris ꝛ loci an potius in vno tempore q̄ꝫ
in altero exerceat. Quarto an visibili
ter quo ad circumstantes se agitat. Ex
parte mulierum an tantummodo ille
que ex huiusmodi spurcitijs procreā-
tur a demonibus frequentantur. Se-
cundo an ille que ab obstetricibus tē-
pore partus demonib⁹ offerunt. Ter-
cio an remissior sit in talibus ipa vene
rea delectatio. Ad que omnia ad pn̄s
cum non sit respondendū eo ꝙ tantū-
modo generalitati studem⁹. ꝛ in secū-
da parte operis illa singula p eoꝝ ope
ra explanantur vt patebit i quarto ca-
pitulo vbi de singulis modis fiet mē-
tio. ideo ad scðm principale tendam⁹
Et primo cur in tam fragili sexu hoc
genus perfidie inuenitur amplius q̄ꝫ
in viris. Et erit questio prima genera-
lis quo ad conditiones generales mu
lierum. Secunda specialis cuiusmo-
di mulieres amplius inueniuntur su-
perstitiose ꝛ malefice. Tercia singula
ris quo ad ipsas obstetrices que oēs
alias in malicia excedunt.

Vo ad primum. cur in sexu tā
q fragili mulieꝝ maior mltitudo
maleficaꝝ repit q̄ꝫ inter viros ꝛ

quidem incontrariū argumēta deducere nō expedit: cū ipa experientia preter verbo𝔯 ꝛ fidedigno𝔯 testimonia talia facit credibilia. Dicam⁹ sexū nō despiciendo in quo deus sp magna fecit fortia vt ꝯfundet. ꝙ diuerse a diuersis sup hec assignant rōnes. Semp tamē in principali ꝯcordātes. vnde ꝛ ꝑ mulie𝔯 auisamēto ipa materia bene ē predicabilis affectantqꝫ audire vt experientia sepe docuit dūmodo discrete ꝓponatur. Nam aliq doctores hanc rationem tradunt. Dicūt eñ tria esse in re𝔯 natura. lingua. ecclesiasticus ꝛ femina. que mediū in bonitate aut malicia tenere nesciunt. ſꝫ vbi limites sue ꝯditionis excedūt. ibi quendā apicem ꝛ supremū gradū in bonitate aut malicia vendicāt. In bonitate qdem quādo a bono regunt spiritu vnde ꝛ optima sunt. In malicia vo qñ a malo spiritu regunt vnde ꝛ pessima efficiūtur. De lingua eñ patet cum eius ministerio pluria regna fidei xp̄iane sunt subiugata vñ ꝛ ap̄lis xp̄i in igneis liguis spiritussanctus visus est. Ptꝫ ꝛ in alijs sapiētibus ꝑdicatoribus quotidie lingua canū vulnera ꝛ vlcera languentis lazari lingentes. Juxta illud. Lingua canū tuo𝔯 ex inimicis animas eripiētes. Unde ꝛ dux ꝛ pater predicatorū ordinis in figura cattuli latrantis ꝛ accensam faculā in ore gestantis ꝑmonstratus est vt suo latratu vsqꝫ in ꝑsens habeat lupos hereticos arcere a gregibus ouiū xp̄i. Patet ꝛ ex quotidiana experientia ꝙ vnius viri prudētis lingua interdū infinito𝔯 hominū strages prepedit. ꝓpter que non immerito in eius ꝯmendationē Salomon ꝓuer. decimo. plura cecinit. In labijs sapiētis inuenitur sapientia. Et ite𝔯. Argētum electum lingua iusti: cor impio𝔯 pro nihilo. Jterum. Labia iusti erudiunt plurimos: qui autē indocti sunt in cordis egestate morient. Cuius causa ibidem. xvj. subdit. q̄a hominis est preparare animū ꝛ deū gubernare linguam. De mala vo lingua inuenies Ecci. xxviij. lingua tercia multos cōmouit ꝛ dispersit illos a gente in gentem. ciuitates munitas destruxit. ꝛ domos magnato𝔯 effodit. Et dicit ligua tercia eo𝔯 q̄ inter duas ptes cōtrarias incaute vel maculose loquit. De secundo. s. ecclesiasticis itellige clericos et religiosos in vtroqꝫ sexu. Criso. sup illud. Eiecit vendentes ꝛ ementes de templo. Sicut omne bonū a sacerdotio ita omne malū ab eo egredit. Hiero. in ep̄la ad Nepocianū. Negociatorem clericū ex inope diuitem ex ignobili gloriosum quasi quandā pestē fuge. Et beatus Bern. omel. xxiij. super Cant. loquēs de cleric dicit. Si insurgeret apertus hereticus mitteret foras et aresceret. si violentus inimicus absconderēt se forsitan ab eo boni. Nūc vero quō abijcient aut quo abscondēt se. Omnes amici ꝛ tamen oēs inimici omes domestici ꝛ nulli pacifici omes proximi ꝛ omnes que sua sunt q̄runt. Et alibi nostri prelati facti sunt pilati. nostri pastores facti sunt tonsores. Et loquit etiā de prelatis religioso𝔯 qui onera grauia inferioribus imponunt digito āt suo minimo nō tangerēt. Et Greg. in pasto. dicit. Nemo amplius in ecclesia nocet q̄ꝫ q̄ ꝑuerse agens nomen vel ordinē sanctitatis habet: delinquentem nāqꝫ hūc redarguere nullus presumit. ꝛ in exemplū culpa vehemēter extendit qñ pro reuerentia ordinis peccator honorat. De religiosis etiāꝫ dicit btūs Aug. ad Uincentiū donatistam. Simpliciter fateor caritati vestre corā dño deo nr̄o q̄ testis est super animāꝫ meam ex quo deo seruire cepi quoniam difficile sum expertus peiores sicut ꝛ non meliores q̄ꝫ qui in mo-

nasterijs defecerunt aut profecerunt. De mulierum vero malicia differitur. Eccci. xxv. Non est caput nequius super caput colubri. et non est ira sup iram mulieris. Cōmorari leoni et draconi plus placebit quam habitare cū muliere nequam. Et inter plura que sequuntur et precedūt ibidem de muliere nequam concludit. Breuis est omnis malicia sup maliciam mulieris. Hinc Crisosto. sup Matheū. xix. Non expedit nubere. Quid aliud est mulier nisi amicitie inimica. ineffugabilis pena. necessariū malum naturalis tentatio. desiderabilis calamitas. domesticū periculū. delectabile detrimentū. malū nature bono colore depicta. ergo si dimittere illā peccatum est cum oportet tenere iam vere tormētū necessariū est: vt aut dimittentes adulteria faciamus aut quotidianas pugnas habeamus. Tullius de nique .ij. rhetorice dicit. Viros ad vnūquodque maleficium singule id est plures cupiditates impellūt. mulieres ad omnia maleficia cupiditas vna ducit muliebriū enim viciorum oim fundamentum est auaricia. et Sene. in suis tragedijs. Aut amat aut odit mulier nihil terciū dedisse est: flere feminā est mendacium. Duo genera lachrymarum habentur in oculis feminarum. veri doloris vnū. insidiarum aliud. mulier cū sola cogitat mala cogitat. De bonis aūt mulieribus tāta laus est vt etiā beatificasse viros legantur et saluasse gentes terras et vrbes. Patet de Judith Delbora et Hester. Hinc aplus. j. Corint. vij. Si qua mulier habet virum et hic cōsentit habitare cū illa non dimittat virum: sanctificatus est enim vir infidelis per mulierē fidelem. Ideo Ecci. xxvj. dicitur. Mulieris bone btūs vir nūerus enim ānorum duplex. Multa ibi narrat laudabilissima per totū pene caplm de excellētia bonarum. Et puer. vltio. De mlieri forti. q pia etiā

in nouo testamēto in feminis clarueūt vt in virginibus et alijs sanctis feminis que perfidas gentes et regna ab ydolatrie cultu ad xpianā religionē deduxerūt. Si quis inspicere velit Vinc. in spe. hysto. li. xxvj. ca. ix. de regno vngarie per gillā xpianissimā. Et de regno francorum per lothlidē virginē et clodouco desponsatā inspiciat et mira inueniet. vnde quecunque vituperationes leguntur in concupiscentiā carnis interptari pnt vt semper mulier pro carnis concupiscētia intelligatur. Juxta illud. Inueni amariorē morte mulierē. et bona mulier subiecta carnis concupiscētia. Sūt et alij alias rōnes assignātes cur in maiore multitudine reperiantur femine supstitiose quam viri et dicūt esse tres causas. Prima est. quia prone sunt ad credēdū. et quia pricipaliter demō querit corrūpere fidē. ideo potius eas aggreditur. Vnde et Ecci. xix. Qui cito credit leuis est corde et minorabitur. Secunda causa est quia a natura propter fluxibilitatem complexionis faciliores sunt impressionis ad reuelatōes capiendas per impressionē separatorum spirituū qua complexione etiā cū bene vtuntur multū bone sūt cū male peiores sunt. Tercia causa quia lubricā hnt linguā. et ea que mala arte sciunt eis cōparibus feminis vix celare possunt. sequam occulte cū vires nō habeant per maleficia vindicare querūt faciliter. Vnde Ecci. xxv. vt s. Cōmorari leoni et draconi plus placebit quam habitare cū muliere nequam. breuis omis malicia sup maliciā mulieris. Jtem pōt et addi illa cū fluxibiles sunt io citius pueros demonibus offerre pnt sicut et faciunt. Sūt et tercij alias rōnes assignātes quas predicatores caute debēt proponere et dicere. quod licet in veteri testamēto scripture vt plurimū mala loquantur de mulieribus et hoc propter primā preuaricatricem mulierem. s. euam et imitatrices eius tamen ex post in nouo testamento pro-

ꝓpter mutationē nominis vt eua ī aue.
Et vt ait Hiero. Totū q̄d intulit ma-
li maledictio eue: totum abstulit bene
dictio marie. Unde plurima ⁊ semper
laudabilia sunt de ipis predicāda. Sz
quia adhuc modernis tempꝛibus hec
perfidia amplius in mulieribus q̄ꝫ in
viris inuenit̄ vt ipa experientia docet
curiosius causam inuestigando vltra
premissa dicere possumus ꝙ in omni-
bus viribus tam anime q̄ꝫ corꝑis cuꝫ
sint defectuose non mir̄ si plura male
ficia in eos quos emulant̄ fieri procu-
rant. q̄ꝫtum em̄ ad intellectū seu ad in
telligendum spiritualia alterius vidē-
tur esse speciei a virꝭ cui auctoritas et
ratio cum varijs scripture exēplis al-
ludit. Therentiꝰ ait. Mulieres ferme
vt pueri leui sententia sunt. Et Lactan
tius. iij. institutionū. Nunq̄ꝫ aliq̄ꝫ mu-
lierem philosophiā sciuisse nisi teme-
stes. Et Prouer. xj. quasi describens
mulierē dicit. Est circulus aureus in
naribus suis: mulier pulchra ⁊ fatua.
Ratio naturalis est. q̄a plus carnalis
viro existit vt patet in multis carnali-
bus spurcitijs. qui etiā defectus notā-
tur in formatione prime mulieris cuꝫ
de costa curua formata fuit id est d̄ co
sta pectoris que est torta ⁊ quasi cōtra
ria viro. Ex quo defectu etiā procedit
ꝙ cu sit animal imperfectū sp̄ decipit.
Propter q̄d sp̄ decipit Catho instruit
insidias lachrymas ⁊c̄. Et illud. Dū fe
mina plorat: vir̄ decipe laborat. Patꝫ
in vxore Sampsonis que multū infe-
stans eum ad declarandū sibi ꝓbleu-
ma ꝓpositum sodalibus ab eo exposi
tum eis reuelauit ⁊ sic decepit. Patet
⁊ in prima muliere ꝙ ex natura mino
rem habent fidem cū dixit serpenti in-
terroganti. quare non ederent de om̄i
ligno paradisi. respondit. de omni ⁊c̄.
ne forte moriamur ī quo ostēdit se du-
bitare ⁊ non fidē habere ad verba dei:

que omnia etiam ethymologia nomi-
nis demonstrat. Dr̄ enim femina a fe
⁊ minus. quia sp̄ minorem habet ⁊ ser
uat fidem ⁊ hoc ex natura quo ad fide
litatē. licet ex gr̄a simul ⁊ natura fides
in beatissima virgine nunq̄ꝫ defecerat
cum tamen in om̄ibus viris defecisset
tp̄e passionis xp̄i. Mala ergo mulier
ex natura cū citius in fide dubitat etiā
citius fidem abnegat q̄d est fundamē-
tum in maleficis. Quantuꝫ deniq̄ꝫ ad
aliam potentiā anime. s. voluntatem.
ex natura cū odit aliquē quē priꝰ ama
nit tunc estuat ꝑ iram ⁊ impatientiaꝫ.
⁊ sicut maris estus sp̄ bulit ⁊ currit: sic
talis est tota impatiens. Alludit huic
rationi auctoritas diuersa Eccl'i. xxv.
Non est ira sup̄ irā mulierꝭ. Et Sene.
trageđ. viij. Nulla vis flāme tumidiq̄ꝫ
venti tanta nec teli metuenda torti q̄n
ta cum coniunx viduata tedis ardet et
odit. patet in muliere que false accusa
uit ioseph ⁊ icarcerare fecit. q̄ꝛ noluit
sibi in scelus consentire adulterij. Ge-
nesis. xxx. Et reuera potissima causa
deseruiens in augmentū maleficarū ē
dolorosum duellum inter maritatas
⁊ non maritatas feminas ⁊ viros imo
⁊ inter ipas feminas etiā sctās: q̄d tūc
de ceteris. Vides em̄ in Geñ. quanta
fuit impatiētia ⁊ inuidia sare ad agar
postq̄ꝫ ꝯcepit Geñ. xxj. Quāta rachel
ad Lyam ꝓpter filios quos nō hēbat
rachel Geñ. xxx. Quāta anne ad fenē
nam fecundam ipa sterili existe. j. Re-
gum. j. Quāta marie ad moysen. Nu-
meri. xij. Uñ murmurauit ⁊ detraxit
moysi ꝓpter q̄d est lepra ꝑcussa. Quā
ta marthe ad magdalenā ipsa sedente
⁊ martha ministrante Luce. x. Uñ et
Ecci. xxxvij. Tracta cū muliere de his
que emulat̄. q̄si dicat: non est tractādū
cū ea q̄ꝛ sp̄ emulatio id est inuidia ē in
mala muliere. Et que inter se sic agitā-
tur quāto magꝭ aduersus viros. Que

re etiam vt narrat Valerius. Forone us rex grecorum die qua mortuus est dixit Leoncio fratri suo. ad summam felicitatem nihil mihi deesset si mihi semper vxor defuisset. Cui Leoncius. Et quomodo vxor obstat felicitati. Et ille. Mariti hoc omnes sciunt. Et Socrates philosophus interrogatus si ducenda esset vxor. Respondit. Si non capies solitudo arbitrans excipiet. hic generis interitus hic heres alienus. Sed si cepis illic perpetua sollicitudo: conquestus querularum: dotis exprobratio affinium grauis super cilium: garrula socrus lingua. successor alieni matrimonij incertus liberorum euentus. hec dixit vt expertus. Nam vt ait Hiero. contra Iouinianum. Hic socrates duas habuit vxores quas ingenti patientia sustinens non potuit tamen ab earum contumelijs clamoribus et vituperationibus liberari. Unde quadam die ipsis querulantibus contra eum et ipse domum egressus vt earum molestias euitaret et ante domum sederet: proiecerunt ille mulieres super eum aquam immundam super quo ipse non perturbatus quia philosophus ait. Sciebam quod post tonitrua pluuie sequerent. Et de quodam legitur cuius vxor submersa erat in fluuio quod cum quereret cadauer eius ad educendum de aqua ibat per fluuium contra aquam: et interrogatus causam cum res graues descendant infra et non supra quare quereret contra aquam. Respondit. Mulier ista in vita semper fuit contraria dictis et factis siue mandatis meis. ideo quero contrario modo si forte etiam mortua contrariam voluntatem vltra consuetum tenuisset. Et quidem sicut ex primo defectu intelligentie abnegationem fidei facilius viris incurrunt. Ita ex secundo. s. inordinatis affectionibus et passionibus varias vindictas querunt excogitant et infligunt siue per maleficia siue alijs quibuscunque medijs. Unde non mirum tantam multitudinem maleficarum in hoc genere existere. Quantum insuper defectum in memoratiua potentia cum hoc sit in eis ex natura vicium nolle regi sed suos sequi impetus sine quacunque pietate ad hoc studet et cuncta memorata disponit. Unde Theophrastus. Si totam domum ei commiseris seruiendum: et si aliquid tuo arbitrio reseruaueris etiam minimum vel magnum fidem sibi adhiberi non putabit et iurgia concitet ei nisi cito consuleris parat venena aruspices et ariolos consulit. ecce maleficia. Sed quale sit dominium mulierum audi Tullium in paradoxa. Nunquid ille liber est cui mulier imperat leges imponit prescribit iubet vetat quod ei videtur nec ille imperant aliquid negare potest vel audet. Ego istum non modo seruum sed nequissimum seruorum appellandum puto licet amplissima familia natus sit. Unde et Seneca in persona furiose medee. quid amodo cessas sequere felicem impetum pars ista vltionis qua gaudes quota est etc. vbi multa ponit ostendens quod mulier non vult regi sed suo impetu procedere etiam in damnum suum sicut de multis legitur mulieribus que vel ob amorem vel dolorem. quia vindictas facere non potuerunt: seipsas occiderunt sicut et de laodice narrat Hiero. super Danielem. que existens vxor regis Antiochi regis syrie. zelans ne plus amaret beronicem quam eam habebat vxorem beronicem et filium eius ex eodem antiocho primo fecit occidi et postea seipsam veneno occidit. Unde quia non vult regi et suo impetu procedere. Ideo Criso. non immerito dicit. O malum omni malo peius mulier mala siue illa pauper sit siue diues. Si enim vxor diuitis sit non cessat nocte et die vix callidum stimulare sermonibus blanda nequter et importuna violenter. Si vero pauperem virum habet ipsum quoque ad iracundiam et rixas incitare non desinit. Et si vidua sit ipsa per semetipsam omnes despicit passim et ad omnem au-

daciam spiritu suꝑbie inflāmat. Que
ramus inuenimus fere oīa mūdi re
gna ꝓpter mulieres fuisse euersa. Pri
mum eñ ꝙ fuit regnuꝫ felix.s. Troye
ꝓpter raptum vniꝰ femine.s. helene de
structum est multis milibꝰ grecoꝝ oc
cisis. Regnū iudeoꝝ multa mala ⁊ ex
terminia habuit ꝓpter pessimā reginā
iezabel ⁊ filiā eius Athaliaꝫ reginā in
regno iude q̄ occidi fecerat filios filij
vt eo mortuo ipa regnaret ꝫ vtraqꝫ oc-
cisa. Regnū romanoꝝ multa mala su
stinuit ꝓpter Cleopatrā reginā egypti
pessimā mulierē. ⁊ sic de alijs. Unde
⁊ nō mirꝫ si mundus iam patit ob ma
liciam mulieꝝ. Demū inspiciēdo cor-
poris ipius carnalia desideria. Unde
innumera nocumēta vite humane cō
tingunt vt merito cū cathone vticeñ.
dicere possimꝰ. Si absqꝫ femia possit
esse mundus ꝯuersatio nostra nō esset
absqꝫ dijs cū reuera si mulieꝝ nō eēnt
nequicie etiā tacendo de maleficis ad
huc ab innumeris periculis mundus
remaneret exornatus. Valeriꝰ ad Ru
finum. Chimerā mulierē esse nescis ꝫ
scire debes ꝙ monstrū illud triforme
insigni venustet facie leōis olētis ma
culetur ventre capre virulente cauda
vipere armetur. vult dicere Qr ē aspe
ctus eius pulcer. tactus fetidus. ꝯuer
satio mortifera. Audiamus ⁊ aliā pro
prietatem ꝑ vocem. Nā sicut est men-
dax in natura sic et in loquela. Nam
pungit ⁊ tamen delectat. vñ ⁊ eaꝝ vox
cantui syrenaꝝ assilatur que dulci me
lodia transeuntes attrahunt et tādem
occidunt. Occidunt q̇dem qr ⁊ marsu
pia euacuant. vires auferūt. ⁊ deū per
dere cogunt. Iteꝝ Valerius ad Rufi
num. Hec loquens placet delectatio:
⁊ pungit delictū. flos venerꝭ rosa est. qr
sub eius purpura multi latitāt aculei.
Prouer. v. Nitidiꝰ oleo guttur eiꝰ id
est locutio nouissima eiꝰ amara q̄si ab

sintheum. Audiamus ⁊ aliā in eiꝰ in-
cessu statu ⁊ habitu ibi est vanitas va-
nitatum. Nō est homo in mūdo q̇ tm̄
studet placere deo benigno q̄tuꝫ mu-
lier etiā mediocris suis vanitatibꝰ stu
det hoibus placere. De quo exemplū
in vita pelagie qñ dedita mūdo discur
rebat ꝑ anthiochiā ornata nimis: quā
sanctus pater nonius noīe videns fle
re cepit et dixit socijs ꝙ toto tēpe vite
sue tantā diligentiā nunqꝫ adhibuerat
deo placere ⁊c. que demū orōnibꝰ eiꝰ
conuersa est. Hec est ō qua Eccle. vij.
⁊ de qua iam ecclesia lamentat ꝓpter
ingentem multitudinē maleficaꝝ. In
ueni amariorē morte mulierē q̄ laque
us est venatoꝝ sagena cor eius. vincu-
la sunt manus eius: q̇ placet deo fugi-
et illā. q̇ āt peccator est capietur ab ea.
Amarior ē morte id est diabolo. Apo
cal. vj. Nomen illi mors. Nā licet dia
bolus induxit euaꝫ ad peccandū: eua
tamen seduxit adam. Et sicut peccatū
eue non induxisset nobis mortem ani
me ⁊ corporis nisi subsecuta fuisset cul
pa in adam ad quā induxit eua ⁊ non
dyabolus. ideo amarior morte. Iterū
amarior morte. qr hec naturalis ⁊ inte
rimit tm̄ corpus ꝫ peccatum a mulie
re inchoatū occidit aiam priuādo gra
tia ⁊ corpus similiter in penā peccati.
Iteꝝ amarior morte. quia mors corpa
lis est inimicus manifestus ⁊ terribil.
ꝫ mulier inimicus blandus ⁊ occultꝰ
Et ideo amarior ⁊ periculosior laque
us iam non dicit venatoꝝ ꝫ demonū.
quia iam capiuntur homines non so
lum per carnalia desideria eas viden
do audiendo cum eaꝝ facies sit ventus
vrens ⁊ vox serpentis sibulus. Iuxta
Bernardum. Uerum etiā innumeros
maleficiendo homines ⁊ iumēta. Sa
gena dicit cor eius. i. inscrutibilis ma
licia que in cordibus earum regnat.
Et manus sunt vincula ad detinendū

vbi manū ad maleficiendū creaturam apponūt tūc diabolo coopante h effici unt qd pretēdūt. Cōcludam⁹. Omia p carnalē ɔcupiscentiā. q̄ qz in eis est isatiabilis. Prouerb. penul. Tria sunt insatiabilia zc. z q̄rtū qd nunq̄ dicit suf- cit scz os vulue. Vn̄ z cuz demonibus causa explēde libidinis se agitāt. Plura hic deduci possent: h intelligētibus satis apparet. nōmirū q plures reperiunt infecti heresi maleficoz mulieres q̄ viri. Vn̄ z ɔsūr heresis dicenda ē nō maleficoz h maleficarū vt a potiori fiat denoiatio. Et bn̄dictus altissimus q̄ virilē speciē a tanto flagitio vsq̄ in pn̄s sic ɔseruat in q̄ vtiq̄ cū p nobis nasci z pati voluit: ideo z ipm ɔuilegiauit.

Cuiusmodi mulieres ampli⁹ inueniūtur superstitiose z malefice.

Quo ad secūdū cuiusmodi mulieres ɔceteris inueniunt supstitiose maleficijs infecte. Dicēdū vt ex ɔcedenti questiōe patuit. q quia tria generalia vicia. scz infidelitas. ambitio z luxuria. ɔcipue in malis mulieribus regnare videnk. Ideo ille ɔ ceteris maleficijs intendūt q̄ pre ceteris illis vicijs dedite sunt. Iterū quia inter illa tria vltimū ampli⁹ ɔdominak. ido qz insatiabile zc. ideo z ille inter ambitiosas ampli⁹ infecte sūt q̄ p explendis suis prauis cōcupiscētijs ampli⁹ inardescūt vt sūt adultere fornicarie z magnatoz cōcubine. z h ex septēplici maleficio vt in bulla tangik. venereū actū z conceptus in vtero varijs inficiendo maleficijs. Primo mentes hoim ad inordinatū amorem zc. imutando. Secundo vim generatiuam impediēdo. Tercio mēbra illi actui accōmoda auferendo. Quarto hoies prestigiosa arte in bestiales formas mutādo. Quinto vim generatiuā quo ad femellas destruendo. Sexto aborsum ɔcurando. Septimo infantes demonibus offerēdo absq̄ alijs aialibus z terre frugib⁹ q̄bus varia nocumēta inferūt. de q̄bus in sequētibus tractabik. h ad pn̄s d nocumētis hoim demus rōnes. Et pmo cōclusio sup eos quos maleficiunt ad amorem vel odiū inordinatū z post eadem materia p maiori intelligētia sub difficultate ē discutienda. cōclusio aūt hec est. Nam sctūs Tho. in. iiij. di. xxxiiij. de impedimēto maleficiali pertractans sicut ostēdit quare pmittik dyabolo a deo maior ptās maleficij super actus venereos hois q̄ sup alios: rationes assignādo. Ita dicere a simili oportet q he mlieres ampli⁹ infestank que hic actibus ampli⁹ deseruiūt Dicit eīm q qz corruptio pcti prima p quam hō factus est seruus dyaboli i nos p actū generantē deuenit. Ideo maleficij potestas pmittik dyabolo a deo in h actu magis q̄ in alijs: sicut etiam in serpentibus magis ostendik virtus maleficiorum vt dicik q̄ in alijs aialibus. quia p serpentē dyabolus tanq̄ p suū instrumentū mulierē tēptauit. Vn̄ etiam vt postea subdit. lz mātrimoniū sit opus dei tanq̄ ab eo institutū. adhuc p opa dyaboli interdū destruik. Non quidez p violentiā qz censerek sic fortior deo. Sed ex diuina pmissione ɔcurādo impedimentū actus cōiugalis vel tēporale vel perpetuū. ex q̄bus hoc quod experientia docet: dicamus q ɔpt hmōi spurcicias explendas tā ergase q̄ z seculi potentes cuiuscunq̄ etiam status z conditionis innumera maleficia pertractant eoz animos ad amorem herenm vel philocaptionem adeo immutando vt nulla confusione aut psuasione ab eis desistere valeant. Ex q̄bus etiam et exterminiū fidei seu piculum intolerabile quotidie iminet q eoꝝ animos imutare taliter sciunt q eis nul-

lum nocumentũ siue p se siue ab aliis
fieri pmittant sicq̧ quotidie crescunt.
Et vtinã experientia nos minime edo
cuisset: imo ꝛ odia talia etiã in sacramẽ
to matrimonij ꝯiunctis suscitata p ma-
leficia ꝛ sic̃ infrigidatões generatiue
potẽtie. vt nec redditionẽ nec exactio-
nem debiti matrimonialis locũ ꝓ ꝓle
habere valeant. Sed q2 amor ꝛ odiũ i
aĩa existunt quã etiã demon intrare ne
quit: ne alicui hec quasi incredibilia vi
deant̃ sub questione sunt discutienda
cũ etiã opposita iuxta se posita magis
elucescunt.

Questio: an malefice mẽtes hoĩm ad amorem vel odiũ valeant ĩmutare. et est septima in ordine.

Verit̃ an demo-
nes p ip̃as maleficas mẽtes ho
minũ ad amorẽ vel odiũ inordinatũ
ĩmutare ꝛ incitare valeant. Et arguit̃
ꝙ nõ s̃m premissa. Tria sunt in homie
volũtas. intellectus ꝛ corpus. Primũ
deus sic̃ habẽt p se regere: quia cor re-
gis in manu dñi. ita secundũ p angelũ
illustrare ꝛ ip̃m corpus p influxus ce-
lestiũ corpoꝝ dirigere. Preterea intra
corpa demones nõ possunt esse illa im
mutando. ergo minus infra aĩam ei9
potentijs odiũ vel amorem imitendo.
Patet ꝯsequentia. q2 ex natura maio-
rẽ habent potestatẽ supra corporalia
ꝙ̃ supra spũalia. ꝛ q̃dem ꝙ nõ possunt
ĩmutare supra patuit in plerisq̧ locis.
q2 nullam formã substantialẽ vel acci
dentalẽ inducere possunt nisi admini-
culo alicui9 alterius agentis. sicut etiã
quilibet alius artifex. est etiã ad idem
xxvj. q. v. epi. in fi. Qui credit aliquã
creaturam posse transmutari in meli9
vel in deterius nisi ab ip̃o oĩm creato-
re infideli ꝛ pagano deterior est. Pre-
terea oĩe agens ex ꝓposito cognoscit
suũ effectũ. Si igit̃ diabolus poss; mẽ
tes hominũ ĩmutare ad odiũ vel amo
rem: posset internas cogitationes aĩe
me videre qḋ est cõtra illud qḋ in li. de
ecclesiasticis dogmatibus dicit̃. Dya-
bolus internas cogitatões non põt
videre. Et iterũ ibidẽ. Non oĩes cogi
tationes nostre male a dyabolo excitã
tur: s̃; aliquotiens ex nostri arbitrij mo
tu emergunt. Preterea amor ꝛ odiũ
sunt circa voluntatẽ que radicat̃ in ani
ma. ergo nõ possũt causari a dyabolo
quacunq̧ arte. tenet cõsequentia. quia
illabi aĩe. vt dicit Aug9. illi soli est pos-
sibile q̃ eam creauit. Preterea. si dicat̃
ꝙ potest mouere sensitiuas interiores
ꝛ sic consequent̃ voluntatẽ non valet.
quia vis sensitiua est dignior ꝙ̃ vis nu
tritiua. Sed dyabolus non potest for-
mare actũ virtutis nutritiue vt formet
carnẽ aut os. ergo etiã nõ potest causa
re aliquẽ actum interioꝝ viriũ anime
Sed contra. Dyabolus nõ solũ visibi
liter s̃; etiã inuisibiliter hoies tempta-
re dicit̃. h aũt falsũ esset nisi interi9 cir
ca aĩam ꝛ eius potentias aliq̃d causa-
re posset. Preterea Damasc. in suis sẽ
tentijs. Omis malicia ꝛ omis immundi
cia a dyabolo excogitata sunt. Et dyo.
iiij. c. de di. no. multitudo dmonũ cau-
sa omniũ maloꝝ ꝛ sibi ꝛ alijs est. Re-
sponsio. Hic primo danda est distin-
ctio de causa. ꝛ secũdo qualiter potest
interiores potentias aĩe ĩmutare que
dicunt̃ sensitiue interiores. ꝛ sic tercio
concludet̃ ꝓpositũ. Quo ad pmũ cõ-
siderandum est ꝙ causa alicui9 potest
aliquid dici dupliciter. Uno modo di
recte Alio modo indirecte. Indirecte
quidem sicut cũ aliquod agens causat
aliquam dispositionẽ ad aliquem effe
ctum dicit̃ esse occasionaliter ꝛ indire
cte causa illi9 effectus. sicut si dicat̃ ꝙ
ille q̃ secat ligna est occasio combustio

nis ipo℞.⁊ hoc modo dicere possum⁹ ꝙ dyabolus est causa oim pctõ℞ nro℞ q₂ ipse instigauit primũ hoiem ad peccandũ ex cui⁹pctõ consecuta est in toto genere humano quedam pronitas ad omia peccata.⁊ sic intelligenda sũt verba Damasc.⁊ dyo. Directe aũt dicitur aliqd esse causa alicui⁹ inquãtuȝ opaꝛ directe ad illud.⁊ hoc modo dyabolus nõ est causa omis pcti. Non eñ omia pctã cõmittunꝛ dyabolo instigãte sed quedaȝ ex libertate arbitrij ⁊ carnis corruptione. Quia vt Orige. dicit Etiam si dyabolus nõ esset hoies haberẽt appetitũ cibi ⁊ venereo℞ ⁊ hmõi circa que inordiatões multe cõtingũt nisi p rõnẽ talis appetitus refreneꝛ. et maxime psupposita corruptõne nature. Refrenare aũt ⁊ ordinare hmõi appetitũ subiacet li.ar. sup quẽ etiaȝ dyabolus minus habet potestatẽ. Sed q₂ p hanc distinctionẽ nõ possum⁹ discernere qualiter interdũ amor hereos seu philocaptio pcurari põt. Est vlterius aduertendũ ꝙ dyabolus lȝ non possit esse causa illi⁹ inordinati amoris directe cogendo hois voluntatẽ potest tamen esse p modũ psuadẽtis. Et h iterũ dupliciter. scȝ visibiliter ⁊ inuisibiliter Visibiliter sicut cum in aliqua specie hois sensibiliꝛ apparet etiã ipis maleficis ⁊ eis sensibiliꝛ loquiꝛ ⁊ psuadet pctm. sicut tẽptauit primos parentes in padiso in spẽ serpẽtis. xp̃m in deserto in aliqua spẽ visibiliꝛ ei apparẽs. Et q₂ nõ est putandũ ꝙ soluȝ sic psuadeat hoiem. q₂ sequereꝛ ꝙ nulla alia pctã fierent ex instructione dyaboli nisi que dyabolus visibiliꝛ apparẽs psuaderet Ideo dicendũ est ꝙ etiaȝ inuisibiliꝛ instigat hoiem ad peccandũ. quod quidem fit dupliciter. p modũ psuasionis et p modũ dispositõis. Per modũ psuasionis sicut cũ ꝓponiꝛ alqd ṽtuti cognitiue vt bonũ.⁊ h põt fieri tripliciter. q₂ vel ꝓponiꝛ q̃tũ ad intellectũ vel q̃tuȝ ad sensum interiorẽ. vel q̃tũ ad sensuȝ exteriorẽ. Q̃tũ ad intellectũ quideȝ. q₂ intellectus humanus potest adiuuari ab angelico intellectu bono vł ali qd cognoscendũ p modũ illuminationis cuiusdã. vt Dyo. dicit. Ratio q₂ sicut intelligere ẛm phm est quoddã pati. Ideo põt imprimere in intellectuȝ aliquã speciẽ. vñ actus intelligendi eliciꝛ. Et si dicaꝛ ꝙ etiaȝ dyabolus h facere posset sua ṽtute naturali q̃ nõ est diminuta. vt ptȝ ex p̃cedentibus. Dicendũ ꝙ nõ potest p modũ illuminatiõis sed p modũ psuasionis. Ratio: q₂ intellectus hois est isti⁹conditionis: ꝙ q̃to magis illuminaꝛ tanto magis cognoscit verũ: ⁊ q̃to magis cognoscit verũ antomagis põt sibi cauere a deceptione. Et q₂ hanc deceptionẽ dyabolus finaliter intendit. ideo quecunq₃ eius psuasio nõ põt dici illuminatio licȝ possit dici reuelatio inq̃tũ p impressionẽ quandã in vires sensitiuas interiores aut exteriores vbi visibiter psuaderet aliqd imp̃meret. vñ intellectuaꝛ cognitio psuadereꝛ ad aliquẽ actũ exercẽdũ qḋ q̃r fieri põt vicȝ vt in vires interiores aliqd imp̃mẽ possit. Aduertẽduȝ ẽ ꝙ q₂ corpalis nã nata ẽ nãlr moueri localiꝛ a spũali. Ptȝ h in corpib⁹ nris q̃ ab aiab⁹ moueꝛ silr i corpib⁹ celestib⁹. Nõ ẽ aũt apta nata formari ab ea immediate ⁊ loqmur p̃cipue ď formis a forł manẽdo nõ ab iformãdo vñ oȝ ꝙ ꝯcurrat aliqḋ corpale agẽs. vt pbaꝛ in. vij. meth. Materia corpaꝛ nãlr obedit bono vł malo angelo ad motũ localeȝ q̃ stãte q₂ ďmões sic p motũ localẽ semina colligere pñt ⁊ cõtũgere seu adhibere aliqb⁹ effectib⁹ mirabilr faciẽdis vt ď magis pharaonis ꝯtigit vbi pduxerũt serpentes ⁊ vera animalia vbi debita actiua debitis passiuis cõiungebant. Jdeo quecunq₃ ex motu locali mate-

rie corpali accidere pn̄t nihil ꝓhibet ꝗ demones fieri nisi diuinitus impediatur. Quo iterū stante si volum⁹ intelligere quō pōt fantasiā hoīs ꝛ interiores potētias sensitiuas incitare ad appari tiones ꝛ impetuosos actus ꝑ motū localem. Notandū ꝙ sicut phs in lib. de som. ꝛ vigil. assignat causaȝ apparitionis somnioꝝ ꝑ motū localē ex eo ꝙ cū aial dormit descendente plurimo sanguine ad principiū sensitiuū simul descendūt motus siue impssiones relicte ex sensibiliū motionibus preteritis et que cōseruate fuerūt in spiritibus siue virtutib⁹ sensibilibus interiorib⁹ q̄ sūt fantasia seu imaginatio que idem sūt ꝼm sctm̄ Tho. vt patebit: Est em̄ fantasia seu imaginatio q̄si thesaurus q̄daȝ formarū ꝑ sensuȝ acceptarū. Vn̄ cōtingit ꝙ ita mouēt principiū apprehensiuum. i. potentiā cōseruatoriā specierū ꝙ apparēt in fantasijs ita recēter ac si tūc principiū sensitiuū a reb⁹ ipis exterioribus recenꝫ imutareꝫ. Verū est ꝙ nō oēs h̄ intelligūt. ꝗ si q̄s se occupare vellet cōsiderare haberet numerū ꝛ officiū sensuū interiorū. q̄ ꝼm Auicen. in lib. de aīa. licet dicat esse q̄nqꝫ. scȝ sensū cōem. fantasiā. imagitiuā. extimatiuā. memoriā. Tamē ꝼm btm̄ Tho. i pma pte. q. lxxix. dicit esse q̄tuor tm̄ eo ꝙ potentiā imaginatiuā ꝛ fantasiam ponit vnā: timeꝫ ꝓlixitas idō obmittiꝫ declaratio. eo ꝙ etiā qꝛ in plerisqꝫ locꝭ ō his ꝑtractaꝫ: tantumodo hoc qō dictuȝ est fantasiā esse thesauū formarū ꝛ alicui videreꝫ memoratiuā esse hmōi. distingue. qꝛ fantasia est thesaurus seu cōseruatoriū formarū ꝑ sensum acceptaruȝ memoria aūt thesaurus intentionuȝ q̄ sensū nō accipiunꝫ. Quis em̄ vidēs lupū fugit nō ꝓpter indecētiā coloꝝ aut figure q̄ sūt forme recepte a sensib⁹ exterioribus ꝛ reposite in fantasia. ꝗ fugit qꝛ inimicus natureꝫ hoc habet per quādā intentionē ꝛ apprehēsioneȝ ex estimatiua q̄ apprehendit vt nociuum ꝛ canē vt amicū. ꝗ cōseruatoriū illaruȝ intentionū est memoria. qꝛ recipe ꝛ retinere in corpalib⁹ reducunꝫ ad diuersa principia. nā humida bene recipiūt ꝛ male retinēt. E cōtrario aūt est de siccis. Ad ꝓpositū hoc qō cōtingit in dormiētibus de apparitiōib⁹ somnioꝝ ex spirituū. i. spērū in cōseruatorijs repositarū ꝛ hoc ex naturali motu locali ꝓpter cōmotionē sanguis ꝛ humoꝝ ad principia illa. i. ad v̄tutes sensitiuas interiores. ꝛ dicim⁹ motu locali intrinseco in capite ꝛ in cellulis capitis. Hoc etiā pōt accidere ex cōsili motu locali ꝑ demones ꝓcurato. ꝛ nō tm̄ in dormientibus ꝗ ꝛ in vigilātibus in q̄bus demones pn̄t admouere ꝛ cōmouere interiores spūs ꝛ humores ꝛ spēs cōseruate in conseruatorijs educanꝫ de thesauris ad principia sensitiua. i. ad v̄tutes illas imaginatiuā ꝛ fantasticam vt res aliq̄s habeat talis imaginare: ꝛ talis diceꝫ interior tēptatio ꝛ nō mirū ꝙ demon h̄ possit sua naturali v̄tute cuȝ q̄libet hō ꝑ se vigilans ꝛ vsum ratōnis habēs ꝑ voluntariā cōmotionē specierū ꝯseruatarū educere pōt de suis thesauris scȝ cōseruatorijs hmōi species vt res aliq̄s ad suū placitū imagineꝫ q̄ stante vt iam clare intelligiꝫ materia de amore hereos. Naȝ qꝛ demones vt dictū ē cōmouere pn̄t hmōi spēs ꝛc. faciūt ista dupl̄r. Aliq̄n absqꝫ ligamie vsus rōnis. vt de tēptatōe dictū est ꝛ ꝑ exemplū de volūtaria adhesione q̄ interdū fit. Aliq̄n aūt ꝙ total̄r vsus rōis ligeꝫ. ꝛ h̄ etiā possum⁹ exemplificare ꝑ naturales q̄sdā defectus vt in freneticꝭ ꝛ ebrijs. Ergo nō mirū ꝙ demones sic ligare possunt deo ꝑmittente vsum rationis. ꝛ tales dicunꝫ arrepticij ꝛ inde arrepticius ab arripio arripis. quia arreptum a demone. et hoc dupliciter.

vel absq̃ malefica ⁊ maleficio: vel cuȝ
ea absq̃ maleficio. q: vt ph̃s in prefa-
to lib. dicit ꝙ aliq̃s in passione existẽs
a modica silitudine mouet̃: sic amans
ex modica silitudine amati. ⁊ sic etiaȝ
odio habenti. Ideo demones q̃ ꝑ actꝰ
hoim experiunt̃: q̃bus passionibꝰ ma-
gis subdunt̃ illos ad hmõi amorem vl̃
odiũ inordinatũ instigãt: eo fortius in
eoꝝ imaginationẽ ⁊ efficatius imp̃mẽ
do hoc qd̃ intendũt quãto etiã id faci-
lius pñt. Facilꝰ aũt possunt quãto eti
am amans facilius speciẽ reseruatam
ad principiũ sensitiuũ. i. imaginationẽ
educit: ⁊ in eiꝰ cogitatõne delectabilꝰ
morat̃. Cũ maleficio vo qñ talia ꝑ ma
leficas ⁊ ad maleficarũ instantiã ꝓpter
pactũ initũ cũ eis ꝓcurat. de q̃bus enu
merare pre multitudine tam in spũali
bus q̃ȝ secularibꝰ nõ ẽ possibile. Quot
eñi adulteri pulcerrimas vxores dimit
tentes in fetidissimas alias inardescũt
Nouimꝰ vetulam tres successiue abba
tes vt publica oim fratrũ fama in illo
monasterio etiã in hodiernũ diẽ refert
nõ solum in his maleficiasse ß ⁊ inter-
emisset: ⁊ quartũ iam sili modo demẽ
tasse qd̃ ⁊ ipsa publica voce fatet̃ nec ve
retur dicere feci ⁊ facio: nec desistere a
meo amore poterũt: q: tantũ de meis
stercoribus comederũt q̃ȝtitatẽ ꝑ extẽ-
sum brachiũ demõstrando Fateor au
tẽ q: nobis nõ aderat vlciscendi ⁊ inq̃
rendi sup eam facultas: ideo adhuc su
perest. Et q: dictũ fuit in principio di
stinctionis ꝙ inuisibiliter instigat dya
bolus hoiem ad peccandũ nõ solũ per
modũ ꝑsuasionis vt dictũ est: imo etiã
ꝑ modũ dispositõis. lȝ non deseruit ad
ꝓpositũ tñ sic declarat̃. Per ꝯsilẽz eñi
admonitõem spirituũ ⁊ humoꝝ fac̃ ali
quos magis dispositos ad irascenduȝ
vl̃ ꝯcupiscẽdũ: vl̃ ad aliq̃d hmõi. Ma-
nifestũ est eñi ꝙ corꝑe aliqualit̃ dispo-
sito est hõ magis ꝓnus ad cõcupiscen
tiam ⁊ iram ⁊ hmõi passiones: q̃bꝰ in-
surgentibus hõ disponit̃ ad consensuȝ
Sed q: p̃cedentia difficile est p̃dicare:
ideo faciliori modo ꝓ ppl̃i auisamen-
to sũt declaranda. ⁊ quibus remedijs
possint tales maleficiati liberari tracta
tur in tercia parte.

Modus ꝓponendi premissa de amore hereos in sermõibꝰ ad populum.

p Redicator de supradict̃ sic mo
uet questionẽ. An catholicum
sit asserere ꝙ malefice valeãt ad
amorẽ alienarũ feminarũ inordinatuȝ
mentes hoim imutare ⁊ eoꝝ corda sic
succendere vt nulla cõfusione plagis.
verbis aut factis ad desistendũ valeãt
cogi: ⁊ similr̃ ad odiũ int̃ matrimonia
liter cõiunctos incitare: vt nec redditi-
onis nec exactionis debiti matrimoni
alis locũ ꝓ ꝓle habere valeant. quini-
mo interdũ eos oꝑtet currere ad ama-
sias in tẽpeste noctis silentio ꝑ multa
terrarũ spacia. Sup que si voluerit ar
gumẽta aliqua ex precedẽti questione
sumat. si nõ. dicat tãtũmodo ꝙ questi-
ones iste patiunt̃ difficultates propter
amorẽ ⁊ odiũ: q̃ cũ fundant̃ in volun-
tate que in suo actu sp̃ libera ẽ: nec co-
gi põt ꝑ aliquã creaturam nisi a deo q̃
eam regere põt. vñ nec demon vl̃ ma
lefica eius ṽtute ad amorẽ vel odium
voluntatẽ cogere videt̃. Item q: volũ
tas sicut ⁊ intellectus s̃biectiue existũt
in aia: ⁊ illabi aie illi soli est possibile q̃
eam creauit. ideo difficultatẽ patit̃ que
stio q̃ ad veritates enucliandas in suis
ꝑtibus. his tñ nõ obstãtibus dicenduȝ
est primo sup philocaptionẽ ⁊ odiũ. se
cũdo sup maleficiũ generatiue poten-
tie. De primo ꝙ licet in intellectũ ⁊ vo
luntatẽ hois imediate demon nequeat
oꝑari. tñ s̃m oẽs doctores theologos i
ij. sen. de ṽtute demonis in oꝑando in

corpus ꝛ in potētias corpis siue corpi
alligatas: siue sint sensus interiores si-
ue exteriores pmittēte deo agere valēt
Hoc pbaꝛ aucte ꝛ rōne ex pcedenti q̄
stione si placet inueniet. si non. dicat au
ctoritatē ꝛ rōnē. Job. ij. Demoni dixit
deus. Ecce in manu tua. i. in ptāte est
Job. ꝛ h̄ erat q̄ ad corpus. qd ptꝫ. qꝛ in
aīam noluit dare. vn̄ dixit. Verūtamē
aīam eiꝰ serua. i. illesā serua. Ratio q̄a
eñ dedit in corpus dedit etiā sup oēs
potētias corpi alligatas. vt sunt quinq̄
exteriores ꝛ quatuor interiores. scꝫ sen
sus cōis. fātasia siue imaginatiua. esti-
matiua ꝛ memoratiua. si nō pōt aliter
declarari deꝛ de porcis ꝛ ouibus exem
plū. vbi porci p memoratiuā redire sci
unt: ꝛ oues lupū ꝛ canem discernūt ex
naturali imaginatōe. vnū tanq̄ inimi
cū. alterū tanq̄ amicū sue nature. Cō-
sequenꝛ cū omīs nostra cognitio intel
lectiua ortū habet a sensu: cū intelligē
tem iux̄ phm in. ij. de aīa. necesse sit fa-
tasmata speculari. Ideo sicut demon
pōt interiorē fantasiā imutare: sic etiā
intellectū obtenebrare. Et h̄ quidē nō
erit imediate agere in aīam: ſꝫ median
tibus fantasmatibꝰ. Iteꝫ qꝛ nihil amaꝛ
nisi cognitū. deꝛ exempla ad placitū
de auro qd amat auarus: qꝛ intelligit
eiꝰ virtutē ꝛc̄. Ideo obtenebrato intel
lectu obtenebraꝛ ꝛ volūtas in suis affe
ctionibus. Hec aūt pōt facere demon
ꝛ absq̄ malefica ꝛ cum malefica. imo ꝛ
accidere pn̄t ex sola incautela oculorū
ꝛ de singulis tradēmꝰ exempla. Nā vt
Jacobi. j. dicitꝛ. Vnusq̄sq̄ tēptaꝛ a cō-
cupiscētia sua abstractus ꝛ illectꝰ. De-
inde cōcupiscētia cū cōcepit parit pec-
catū. pctm̄ vo cū consūmatū fuerit ge
nerat mortē. Sic sichem cū vidissꝫ di-
nam exeuntē ad videndū mulieres re
gionis adamauit eā ꝛ rapuit ꝛ dormi-
uit cū ea ꝛ cōglutinata est anima eius
cum ea. Gen̄. xxxiiij. ꝛ ſm glo. Infir-
me aīe sic accidit qn̄ postpositis ppriis
vt dina aliena negotia curat seducitur
cōsuetudine ꝛ fit vna vnitate sensus cū
illicitis. De scd̄o q̄ etiā absq̄ maleficꝛ
oriaꝛ interdū ex tēptatione demonum
principaliter sic declaraꝛ. Nam amon
sororē suam thamar speciosissimā ada
mauit ꝛ deperierat in ea valde ita vt ppꝛ
eius amorē egrotaret. ij. Reg. xiij. Nō
eñ intantū facinꝰ stupri q̄s psiliret ni-
si in toto corruptus ꝛ a diabolo grauiꝛ
tēptatus. Vn̄ glo. ibideꝫ. Hoc monet
nos: ꝛ ideo deꝰ pmisit vt sp caute aga-
mus ne vicia in nobis dn̄enꝛ ꝛ pnceps
pcti qui falsam pacē piclitātibus spon
det: nos patos inueniēs improuise tru
cidet. De hoc scd̄o genere amoris re-
fertus est liber sctōꝝ patruꝫ q̄ refert q̄
licet oēm tēptationē carnalis cōcupi-
scentie sibi subtraxissent tn̄ vltra q̄ cre
di pōt temptabanꝛ aliquotiēs amore
mulierū. Vnde ꝛ. ij. Coꝝ. xij. aplꝰs di
cit. Datus est mihi stimulꝰ carnis mee
angelus sathane q̄ me colaphizet. vbi
glo. Tēptando p libidinē datus ē mi-
hi. Tēptatio aūt cui nō cōsentiꝛ nō est
pctm̄ ſꝫ materia exercēde virtutis. et h̄
intelligiꝛ de tēptatōne q̄ ab hoste nō a
carne que sp est ad minus pctm̄ venia
le etiā si ei nō consentiaꝛ. Poterit pdi-
cator aliqua exempla deducere si pla-
cuerit. De tercio q̄ amor hereos pue-
niat ex maleficiis demonū discussū est
supra. ꝛ de hac loquimur tēptatiōe. Et
si quis diceret quō possꝫ discerni q̄ nō
ex dyabolo ſꝫ solū ex maleficio talis a-
mor inordinatus pcedit. Dicenduꝫ q̄
ex multis. Primo si taliter tēptatꝰ pul
cram ꝛ honestā habeat vxorē ꝛ opposi
tū constat de altera ꝛc̄. Scd̄o si iudici-
um rōnis oīno ligaꝛ q̄ nullis plagis
seu verbis aut factis aut etiā confusio
nibus ad desistendū ab ea duci valeat.
Et tercio potissime qn̄ se cōtinere non
potest qn̄ interdū inopinate se etiam p

longū spacium nō obstante asperitate itineris ꝓut ex taliū cōfessione quiꝗ̄ sētire pōt se transferre habeāt siue de die siue de nocte. Naz sic dicit Chrys. sup Math. xx. de asina quā xps eqtauit. ꝙ cū demon volūtatē hoīs pctō possidet q̄si ad libitū trahit q̄ placet. exemplū dans de naui in mari pdito gubernaculo que ad libitū venti ꝓijcit. ⁊ sicut q̄ equo potent insidet ⁊ rex tyranni habens possessionē. Quarto discernit in eo ꝙ inopinate ⁊ subito vehunt ⁊ imutant interdū vt nihil eis obstare possit. Elicit etiā ex ipiꝰ ꝑsone infamia. ⁊ anteqū ad vlteriorē q̄ōnē de maleficijs circa potētiā gnātiuā ꝓcedamꝰ q̄ etiā annexa est: p̄mo soluenda sūt argumēta.

Sequūtur solutiones argumentorum

D argumenta aūt respōdendo Ad primū ꝙ volūtas homis regat a deo sicut intellectꝰ ab angelo bono. Ptz solutio. Intellectꝰ em̄ sicut tātūmodo illustrat ab angelo bono ad cognitionē veri. vñ sequit amor boni. q2 verū ⁊ ens cōuertunt. ita etiaz intellectus pōt a malo obtenebrari in cognitionē veri apparētis: ⁊ h̄ p cōfusionez specierū principijs sensitiuis. i. virtutibus ⁊ potētijs sensitiuis interioribus rep̄sentatis. vñ sequit amor inordinatꝰ apparētis boni puta corpalis delectatōis quā etiā tales q̄rūt. Ad secūdū argumentū ꝙ intra corpa non pñt esse illa imutādo. ptim ē verū ptim nō. ⁊ h̄ q̄ ad triplicē imutationē. Non em̄ pñt illa imutare q̄tū ad eductionē alicuiꝰ forme siue substētialis siue accidentalis q̄ etiā pottꝰ dicenda est productio q̄ imutatio sine adminiculo alicuiꝰ alteriꝰ agentis aut etiā sine diuina ꝑmissione. Si aūt loq̄mur de imutatione q̄lificatiua vt de sanitate ⁊ infirmitate. sic vt ex p̄cedētibꝰ ptz pñt varias i firmitates etiā vsq̄ ad ligamē rōnis immittere. ⁊ sic odiū ⁊ amorē iordinatuz ꝓcurare. Pōt etiaz addi tercia imutatio q̄ fit qñ angelꝰ bonꝰ vl' malꝰ illabit corpi sic dicimꝰ ꝙ deꝰ tātūmō ilbit aie .i. cētie aie. Sz vbi dicimꝰ ꝙ āgelꝰ illabit corpi p̄cipue malꝰ vt i obsessis ibi n̄ illabit infra terminos essentie corpis. q2 sic ille solumodo q̄ dat esse scz deus creator illabi pōt ⁊ ꝑtinet tanꝗ̄ qui habet intrinsecaz opationē aie. Dicit tn̄ illabi corpi qñ aliq̄d opat circa corpus q2 ibi est vbi opat. vt dicit Dam. ⁊ tūc opat infra termios corpalis q̄titatis ⁊ infra terminos essentie corpis. Vñ elicit ꝙ corpꝰ h3 terminos duplicis rōis q̄titatꝰ ⁊ cētie. Et ē distinctio sic int suppositū ⁊ naturā. vñ sic corpi illabi pñt ita ⁊ potētijs affixis orgāis corpalibus ⁊ p ꝯñs pñt impressiōes facere in potētias vñ p accidēs talis opatio ⁊ impressio resultat in intellectū cū eiꝰ obiectū sit fātasma sic color visꝰ vt dr i. ij. de aia. ⁊ ꝯñr p accidēs vsq̄ ad volūtatē ꝙ volūtas suū obiectū rcipit ab itellectu sb rōne boni sm ꝙ intellectꝰ apph̄edit aliq̄d in rōne boni veri ⁊ apparētl. Ad terciū argumētū cog̃scere cogitatiōes cordis ē dupli̇r. vl' in suo effectu vl' vt sit in intellectū. P̄mo mō nō solū angelus s̄ etiā hō cognoscere pōt: l3 angelꝰ subtiliꝰ vt patebit. Naz interdū cogitatio cognoscit nō solū p actum exteriorem sed etiam p imutationē vultus. et etiā medici aliquas affectiones animi p pulsum cognoscere pñt. Vñ aug. in lib. de diuinatione demonū dicit ꝙ aliqñ hoim dispositiones nō solū voce ꝓlatas s̄ etiā cogitatōe cōceptas cum signa quedā ex animo exp̄munt in corpore tota facilitate pdiscūt. q̄uis in libro retractationū hoc dicat nō esse asserendum. quō h̄ fiat estimo ꝙ retractat. Si q̄s diceret eum sensisse ꝙ cogitationes demon cognosceret in intellectu

Alio modo possunt cognosci cogitationes ꝓut sūt in intellectu: ⁊ affectiões ꝓut sūt in volūtate. ⁊ sic solus deꝰ cogitatiões cordiū ⁊ affectiões volūtatū cognoscere pōt. Cuiꝰ rō est. qꝛ volūtas creature rōnalis soli deo sbiacet: ⁊ ipse in eā solus opari pōt: q̄ est pꝛincipale eiꝰ obiectū ⁊ vltimꝰ finis. ⁊ ideo ea q̄ in volūtate sunt vel ex volūtate sola depēdent: soli deo sunt nota. Manifestū ē aūt ꝙ ex sola volūtate depēdet ꝙ actu aliq̄s aliqua ꝯsideret. qꝛ cū aliq̄s habz habitū sciētie vel spēs itelligibiles i eo existētes vtit eis cū vult. Pꝛobat etiā ex his que dicta sunt. qꝛ angelꝰ nō pōt illabi aie: ergo nō potest ꝑ naturaz videre ea que sūt in aia: ⁊ q̄ꝫdiu sūt in intimo aie. Vñ qñ arguit. Demon nō pōt videre cogitatōes cordiū: ergo non pōt corda seu mētes hoim ad amorē vel odiū incitare. Dicit ꝙ sicut cognoscit scꝫ ꝑ effectus ⁊ subtilioꝛi modo q̄ꝫ hō: ita etiam subtilioꝛi modo potest imutare ad odiū vel amorē cōmouēdo fantasmata ⁊ intellectū obtenebꝛando. Est etiaz aliq̄d timoꝛosis cōscientijs ⁊ virtuosis ꝓ eoꝝ consolatiōe aduertendū ꝙ imutatio sensibilis exterioꝛ ⁊ coꝛpalis q̄ cōcomitat cogitatōnes hois qñq̄ꝫ est ita exilis ⁊ indeterminata ꝙ dyabolus ꝑ eam in certam cognitionē cogitatōnis venire nō pōt. pꝛesertim qñ studijs aut bonis opibus vacant interpellatim. ⁊ tales tūc in somnis plus vexat. expꝑientia hec docet. Qñq̄ꝫ est ita foꝛtis ⁊ determinata ꝙ ꝑ illā pōt cognoscere cogitationē q̄ꝫtū ad speciē: vt ꝙ cogitat de inuidia vel de luxuria. sꝫ an ꝑ eam possit certitudinaliter cognoscere q̄ꝫtum ad omes circūstantias. vt vicꝫ sup talē vel talem sub dubio dimittamꝰ sic ⁊ reperimus. nisi qꝺ verū ē ꝙ tales circūstātias ex actibus postmodū cognoscere pōt. Ad q̄rtū ptꝫ qꝛ lꝫ illabi aie tm̄ conueniat deo. tñ illabi coꝛpi ⁊ ꝑ ꝯñs potētijs affixis coꝛpi modo supꝛa tacto. sꝫ pōt ꝯuenire angelo siue bono siue malo. vñ amoꝛ ⁊ odiū in tali hoie causari possunt. Ad illud ꝙ v̄tus sensitiua sit dignioꝛ q̄ꝫ nutritiua q̄ tñ nō pōt imutari ab eo. Dicendū ꝙ imo sup vim nutritiuā etiā posset ita vt aliq̄d citiꝰ vel tardius dirigeꝛ in os vel in carnē. sed ad illud nō coopaꝛ sicut ad impediendū vel agitandū vires sensitiuas interioꝛes vel exterioꝛes: ⁊ hoc ꝓpter suuz lucrū qꝺ ex sensuū deceptione ⁊ intellectus illusione ꝑ̄limū ꝓcurat.

Questio octaua. an generatiuā potentiā seu actū venereuz malefice ipedire possūt quod maleficiū in bulla cōtinetur.

Ecūdo eadē veritas scꝫ ꝙ adultere foꝛnicarie ⁊c̄. amplius existūt malefice ostendiꝛ per impedimentū maleficiale sup actū generatiue potētie: ⁊ vt veritas magis elucescat arguiꝛ pꝛimo. ꝙ nō sit possibile. qꝛ si tale maleficiū esset possibile possꝫ etiā maritatis ꝯtingere qꝺ si cōceditur tūc cū matrimoniū sit opus dei ⁊ maleficiū opus dyaboli: foꝛtiꝰ erit opꝰ dyaboli ope dei. Si v̄o cōcediꝛ ꝙ tantūmodo foꝛnicarijs ⁊ nō maritatis tunc redibit opinio ꝙ maleficiū nihil sit in re: sed tm̄ in opinione hoim cuiꝰ oppositū in pꝛima. q. tactū est. aut dabiꝛ ratio cur istis ⁊ nō illis cōtingere possūt ⁊ cū nō videꝛ sbesse alia rō nisi qꝛ opꝰ dei matrimoniū existit. Et illa rō s̄m theologos nō cōcludit vtꝫ in. iiij. dist. xxxiiij. d̄ impedimēto maleficiali. manet adhuc argumentū ꝙ opus dyaboli erit foꝛtius opere dei. ⁊ cū hoc sit cōueniens asserere. ergo etiā incōueniēs est asserere ꝑ maleficium posse impediri actum venereum. Item dyabolus non potest impedire actus aliarū viriū

naturaliũ vt comedendi ambulandi erigendi: qđ videt͛ esse verũ ex eo quia interimere possent totũ mundũ. Preterea cũ actus venereus equaliter se habet ad omnẽ mulierẽ si impedit͛: impedit͛ etiã ad omnẽ mulierẽ: ƺ hoc est falsum: ergo ꝛ primũ: ꝙ falsum sit docet expientia cũ tales qui dicũt se maleficiatos sunt potentes ad alias: licet nõ ad illas quas cognoscere nõ potest: qꝛ videlicet nõ vult: vñ nihil potest in re. In ɔ͛riũ ꝛ ꝑ veritate est. c. Si ꝑ sortiarias. xxxiij. q. viij. Itẽ oim theologoꝝ ꝛ canonistarũ sententia vbi tractãt de maleficiali impedimento matrimonij. Item ratio alludit cuƺ maioꝛ sit potestas demonis ꝙ̃ hominis: ꝛ hõ impedire potest potentiã generatiuã siue ꝑ herbas frigidissimas siue ꝑ alia ipedimenta ꝛc̃. vt q̃sq̃ imaginari potest ꝙ̃ ꝛ demon qui acutioꝛis scientie existit h̃ facere pamplius potest. Rñsio ex duobus q̃ supꝛa tacta sunt ṽitas satis patere potest licet modus impediẽdi nõ sit speculatiue declaratus. Nã tactum est ꝙ maleficiũ non est solũ in opinine hoĩm quasi nihil in re: imo effectus innumeri maleficiales accidere pñt vere ꝛ realiter deo ꝑmittente. Ostensuƺ est etiã ꝙ deus amplius ꝑmittit sup vim generatiuã ꝓpter maioꝛẽ ei⁹ coꝛruptionem ꝙ̃ super alios actus humanos. Sƺ de modo quo tale impedimentuƺ ꝓcuratur est aduertendũ ꝙ nõ ꝓcurat solũ circa vim generatiuaƺ ƺ etiã circa vim imaginatiuã seu fantasiã ꝛ super hoc notat. Pe. de palu. in suo. iiij. dist. xxxiiij. q uinq̃ modos. Dic̃ eñ ꝙ quia demon ex hoc ꝙ est spiritus habet potestatẽ super creaturã coꝛpalem ad motum localam ꝓhibendũ vel faciendũ. Ideo potest coꝛpa impedire ne sibi appꝛopinquant directe vl͛ indirecte interponẽdo se q̃nq̃ in coꝛpe assumpto: sic̃ accidit sponso q̃ desponsauerat ydoluƺ ꝛ nichilominus cõtraxerat cũ iuuẽcula nec ꝓpter hoc poterat eã cognoscere. Scd̃o modo hoiem iflãmare ad actũ illũ vel etiã refrigerare ab actu illo adhibendo occulte ṽtutes rex quas optime nouit ad hoc validas. Tercio modo turbãdo estimationẽ ꝛ imaginationem qua reddit mulierẽ exosam quia potest vt dictũ est in imaginationem imprimere. Quarto repꝛimendo directe rigoꝛẽ membꝛi fructificatoĩ cõgruenti sic̃ etiã motũ localẽ repꝛimere potest. Quinto ꝓhibendo missionẽ spiritũ ad membꝛa in q̃bus est ṽtus motiua quasi intercludendo vias semis ne ad vasa generatoĩs descendat vl͛ ne ab eis recedat: vel ne excidat vl͛ emittat͛ ꝛ multis alijs modis. Et subdit hoc qđ supꝛa actũ est ab alijs doctoꝛibus concordando dicens. Plus eñ permittit deus super hũc actũ per quẽ ꝑmũ peccatuƺ diffunditur ꝙ̃ super alios actus humanos: sic̃ ꝛ super serpentes q̃ magis incantatiõibus deseruinut ꝙ̃ alia aĩalia: ꝛ post pauca dicit. Idẽ etiaƺ de muliere est: qꝛ potest imaginatiõeƺ ei⁹ sic dementare vt exosum habeat viruƺ ꝙ pꝛo toto mũdo nõ ꝑmittit se cognosci. Post vult dare rõnem quare plus maleficiunt͛ viri circa talem actum ꝙ̃ mulieres: ꝛ dic̃ ꝙ quia tale impedimẽtum fit interdũ per obstrusionẽ vasis: vel etiã ꝑ motũ localem repꝛimẽdo rigoꝛem membꝛi: que potius ꝛ facilius in viris contingere pñt: iõ plures viri maleficiant͛ ꝙ̃ mulieres. Posset etiaƺ q̃s dicere ꝙ iõ qꝛ plures muleres supstitiose sunt ꝙ̃ viri: ꝛ potius allicere cupiunt viros ꝙ̃ mulieres: vel etiã in despectuƺ hoc faciũt mulieres cõiũcte vt vtrobiq̃ faciãt occasionẽ adulterandi dũ vir alias cognoscere p̃t ꝛ nõ ꝓpꝛiaƺ ꝛ sil͛r vxoꝛ etiã alios habeat querẽ amatoꝛes. Addit etiã ꝙ de⁹ ꝑmittit ampli⁹ seuire in peccatoꝛes ꝙ̃ in iustos. Vñ

angelus dixit Thobie. In illos q libidini vacāt accipit demoniū ptātem. licet etiā aliqñ in iustos sic in Job: ʒ nō circa vim generatiuā ꝑpter que debēt facere cōfessiones ꝛ alia bona ne ferro manente in vulnere frustra sit medicinaʒ apponere. hec Pe. ʒ de amotione talis effectꝰ patebit in tercia pte opis.

Incident aliter aliqua dubia declarantur.

Accidentaliter vo: si qrit. Quare actus ille aliqñ impedit respectu vniꝰ mulieris ꝛ nō respectu alterius. Rñsio ꝑm Bonauē. hec ē vl' qꝛ sortilegus seu malefica ad hoc respectū psone determinate diabolū immutauit: vel qꝛ deꝰ respectu psone cuiuslibet ipedire non pmittit. Occultuʒ em̄ dei iudiciū hic latet: vt ptʒ in vxore thobie. Et addit: si qrit qūo diabolus h facit. Dicendū q ipedit generatiuā nō impedimento extrinseco ledēdo organū ʒ extrinseco impediendo vsum. Vñ qꝛ ē impedimentū artificiale non naturale: iō pt impedire ad vnā qō nō ad alias: vel tollendo excitatōem ꝯcupiscentie ad illā ꝛ non ad aduersus aliam ꝛ hoc p ꝟtutē ꝓpriā vel herbā vl' lapidem vel p aliquā naturā occultam. Et hec cōueniunt cū dictis Pe. de palude. Preterea cū in potētia talis actꝰ beneqꝫ ex frigiditate nature seu natura li defectu ꝯtingit. Si qrit qūo pt discerni q ex malificio vel non maleficio cōtigerit. Rñdit Hostieñ. in sūma: licet hoc nō sit pdicanduʒ publice qñ virga nullatenꝰ mouet ꝛ nūqꝫ potuit cognoscere h est signuʒ frigiditatis: ʒ qñ mouet ꝛ erigit pficere aūt non potest est signū maleficij. Notandū insup q non solū fit maleficiū ne quis actum illum exercere valeat: ʒ etiā aliquando fit ne mulier cōcipiat vel vt aborsum faciat. Sed nota ꝑm canonū sanctiones: q q cūqꝫ ꝓpter vindicte libidinē explendā: vel ꝓpter odiū aliqd fecerit viro vl' mulieri ꝓpter quod nō posset generare vl' concipere reputat homicida. ex de homic. si aliqs. Et nota q cōit loquit. c. de amatoribus seculi qui suis amasijs per pocula ne ꝯfusionē incurrant talia ꝓcurāt: vel etiā p certas herbas naturā nimiū infrigidātes absqꝫ auxilio demonū: vñ penitētes sic homicide sunt puniēdi. Malefici aūt ꝓ maleficia talia ꝓcurātes sunt ꝑm leges vltimo supplicio puniēde vt supra in pma questione tactū est. Et ꝓ solutōe argumētoꝝ vbi difficultat an mrimonialit coniunctis talia cōtingere possint. Est vlteriꝰ aduertendū q licet ex his q tacta sunt nō pateat sup hoc veritas tñ vere ꝛ realiter illis in mrimonio sic ꝛ ex cōtingere pñt. Et prudens lector q copiam libroꝝ habet inueniet tam apud teologos q canonistas pcipue. ex. ꝛ in materia de frigiō ꝛ maleficiat ꝛ in. iiij. distin. xxxiiij. mutuo cōcordātes: ꝛ duos errores reprobātes: psertim circa mrimonialiter cōiūctos q sentire videbantur q tale maleficiū nō posset cōtingere inter mrimonialiter cōiunctos motis illis rōnibꝰ q diabolus non posset opera dei destruere. Et primus error qui ab eis reprobatur est contra illos qui dicebant maleficium nihil esse in mundo: sed tantum esset in opinione hoim q ex ignorantia causaꝝ occultaꝝ ꝛ quas etiaʒ nullus hoim scire potest aliquos effectus nāles maleficijs iputabant: qsi illos efficerent non occulte cause ʒ demones per se vel maleficos. Et hic error licet ab oibus alijs doctoribus sub simplici falsitate reprobatur tñ a sctō Tho. acrius impugnatur vbi ipm tanqꝫ heresim cōdēnat dicens: q hic error ex radice infidelitatis ꝓcedit Et quia infidelitas in xpiano heresis dicit: ideo tales vt heretici merito sūt suspecti. De qua tamen materia etiaʒ

in pma questione tactū est: licet ibi nō taliter sit declaratū. Nā si quis alia dicta doctoris sancti in alijs locis ꝯsiderat: rōnes inuenit q̄re asserit talem errorem ex radice infidelitatis ꝓcedere. Nam in q̄stionibus de malo vbi tractat de demonib⁹ ⁊ in.q.j.an demones habeant corpa naturaliter sibi vnita. Inter alia que ibi recitanꝭ mētio de illis q̄ singulos effectus ad ꝟtutes celestiū corporū q̄bus ⁊ subesse dicebāt occultas causas effectuū inferiorꝝ dicens Considerandū est ꝙ peripatetici aristotelis sectatores nō posuerūt demones esse: ꝫ ea q̄ attribuunꝭ demonib⁹ dicebant ꝓuenire ex ꝟtute celestiū corporꝝ ⁊ aliarꝝ naturaliū rerꝝ. Vn̄ Aug⁹. dicit x. de ciui. dei. porphirio visum fuisse ꝙ herbis ⁊ lapidibus ⁊ aiantibus ac sonis certis ⁊ vocibus ac figurationibus atq; figmentis q̄busdam etiam obseruatis in celi conuersione motibus siderum fabricati in terra ab hoibus potestates siderū idoneas varijs effectibus exequendas. Ex q̄bus apparꝫ error ꝙ omnia reducebant in causas occultas siderū ⁊ demones tm̄modo fabricarētur ex opinione hominū. Sꝫ ꝙ hec positio sit falsa manifeste ꝓbat sctūs thomas. ex hoc ibidem: ꝙ repiunꝭ alique opationes demonuꝫ que nullo modo pn̄t ex aliqua naturali causa procedere. puta ꝙ aliquis obsessus a demone loquatur linguam ignotam: ⁊ multa alia inueniuntur opera demonū tam i arreptitijs q̄ȝ nigromanticis artibus q̄ nullo modo pn̄t nisi ex aliquo intellectu procedere: ad minus bona ſm naturam: licet mala ſm voluntatem. Et ideo coacti fuerunt ꝓpter inconueniētia tacta alij ph̄i ponere demones esse licet post in varios errores inciderunt alijs putantibus animas hominum a corporibus exeuntibus demones fieri Vnde ⁊ multi aurispices pueros occiderunt vt aias eorꝝ suos cooperatores haberent: ⁊ plures alij ibi errores recitanꝭ. Vn̄ patet ꝙ nō immerito doctor sctūs dic̄ talē opinionē ex radice īfidelitatis ꝓcedere. Si cui placet legat Augusti. in. viij. ⁊. ix. de ci. dei super varios errores infideliū circa naturam demonū: quare etiā cōis ratio omniū doctorꝝ que in p̄fata distinctōe allegatur contra hmōi errantes scꝫ qui maleficium aliquid esse negantes magne est efficacie in sententia: licet breuis sit i verbis: vbi dicūt ꝙ qui maleficiū nihil esse in mundo asserunt: ꝯrianꝭ oīum doctorꝝ sententijs ⁊ sacre scripture declarātis demones esse ⁊ demōes hr̄e potestatē supra corpa ⁊ supra imaginatōes hominuꝫ deo ꝑmittente: vn̄ ⁊ sup eos malefici mira opari possunt circa creaturas. Vn̄ ⁊ merito ipoꝝ demonū instrumenta ⁊ ad quorꝝ instantiā demones interdū ad creaturarꝝ nocumenta opanꝭ malefici dicunꝭ. Et q̄dem ꝙ per reprobatōeꝫ hui⁹ pmi erroris a doctorib⁹ non fit mentio de mr̄imonialiꝭ cōiunctis: tamē ꝑ reprobatōem scdi erroris hoc patet. Dicūt em̄ ꝙ aliorꝝ error erat ꝙ licet maleficiū esset ⁊ abundaret in mundo etiā contra carnalē copulaꝫ tn̄ q2 nullū tale maleficiū p̄t ꝑ̄ferri perpetuū: iō nunq̄ȝ dirimeret mr̄imoniuꝫ iam cōtractū. Ecce ꝙ mentio fit de matrimonialiter cōiūctis. Improbando aūt hūc errorē: licet ꝥ declarare nō deseruiat ad ꝓpositū: tn̄ ꝓpter eos q̄ copiam librorꝝ nō hn̄t. Notādū ꝙ iprobant perhoc ꝙ talia asserere dicunt esse contra expimentuꝫ ⁊ contra iura antiqua ⁊ noua. Vnde dant taleꝫ catholici doctores distinctionem ꝙ impotentia ex maleficio procurata aut est temporalis aut perpetua. Si temporalis tunc nō impedit. Tunc aūt presumiꝭ esse temporalis qn̄ infra spaciū triū ānorꝝ cohabitātes ⁊ q̄ntū pn̄t operā dantes siue ꝑ

ecclesiastica sacramēta siue per alia remedia sanari pñt. Si vero non sanent aliquo remedio extūc psumit esse ppetua: et tūc aut pcedit mřimonij contractionē et cōsūmationem: et sic impedit mřimonium ꝯtrahendū et dirimit iā contractū: aut sequit mřimonij ꝯtractōe; ꝫ non cōsūmatōem et sic etiā vt dicunt aliqui dirimit mřimoniū iam ꝯtractū dicit em. xxxiij. q. j. c. j. ꝙ cōiugiū cōfirmat officio sc; carnis: vt dz glosa aut sequit mřimoniū consummatū: et tunc vinculū mřimoniale nō dirimit plura ibi notant. ex de frigid. etc. p Hostieñ. et Goffre. et doctores etiā theologos vbi supra. Ad argumenta. Ad primū satis ptz ex his q dicta sunt. Nā pmo ꝙ dei opa pñt destrui p opa diaboli si maleficiū posset inter ꝯiugatos contingere: nō valet instātia: imo oppositū patet cū nihil possit diabolus nisi deo pmittente. Itē qz nō p violentiam destruit vti tyrānus: ꝫ per quandā artem extrinsecā vt supra patuit. Ad scdm patuit supra quare potius de⁹ permittit super hūc actū venereū q̄ super alios actus: pt etiā sup alios qñ deus pmittit. Vñ nō valet ꝙ pimat mundū. Ad terciū silr patet ex dictis.

Questio nona an malefice pstigiosa illusione opantur circa mēbra virilia quasi illa oīno sint a corpibus euulsa.

Tercio eadem veritas declarat per diabolicas opatōes circa membꝛ virile: cuius rei veritas vt magis elucescat q̄ritur. An malefice valeant mēbra virilia virtute demonū vere et realiter vel solūmodo prestigiosa apparitōe auferre: et arguit ꝙ vere et realiter p argumētū a fortiori. Maiora pñt demones vt hoīes occidere vł localiter trāsferre vt supra patuit de iob et thobie. vij. viris occisis: ergo etiā pñt membra hoīs vere et realiter auferre. Preterea glo. super illud. ps. Immissiones p angelos malos. Deus punit p malos angelos sic populū israeliticū sepe puniuit varijs languorib⁹ vere et realiter corpib⁹ immissis ergo et hmōi infirmitates circa membꝛ tale imittere pt. Si dicatur ꝙ potest diuina pmissione tūc sic in pcedentibus dictū e st: ꝙ deus amplius pmittit vim generatiuam maleficiari ꝓpter pmā corruptōem peccati que p actū generantē in nos deuenit: ḡ etiā amplius permittit sup membꝛ illius potentie generatiue vt ipm totalit auferat. Preterea maior fuit conuersio vxoris loth in statuā salis. Geñ. xix. q̄ auferre membꝛ virile: ꝫ illa fuit vera et realis et nō apparēs conuersio: qz adhuc visibiliter vt dz supest illa statua. Et facta fuit per malū angelū vt coacti a bonis q prius cecitate eos pcusserant vt hostiū domus inuenire nō possent sic etiā alie punitōes sodomitarū qz et glo. ibidē asserit ipam etiā illo vicio infectam: ergo et ista facere possunt. Preterea: qcūq; pt inducere formam nālem pt et illā auferre. S; demones formas naturales plures induxerūt vt ptz de magis pharaonis q vtute demonū ranas et serpentes fecerūt. Ite; Augusti. in li. lxxxiij. q. dicit ꝙ oīa que visibiliter fiūt etiā p inferiores ptātes aeris. Hec non absurde fieri posse creduntur: ꝫ hoc possunt facere hoīes vt aliqua arte vel incisione membꝛ auferatur: ergo et demones ista facere inuisibiliter qd alij visibiliter pñt. S; ꝯtra Aug⁹. xviij. de ciui. dei Non est credendū etiā hoīs corpus demonu; arte vel ptāte in bestiali lineamēta posse cōuerti: ḡ etiam a silī non pt auferre h qd ad veritatē corpis humani deseruit. Ite; iij. de trinitate dicit. Non est putandū

mis trãsgressoribus angelis ad nutũ seruire hãc visibiliũ rerũ materiã ꝫ soli deo. Rñsio. Nulli dubiũ qn malefice q̃dam mira operant̃ circa mẽbra virilia vt ex visis ⁊ auditis plurimoꝝ immo ⁊ ex ipa publica fama ꝯstat de h̃ ꝙ ꝑ sensum visus aut tactus veritas illius membri cognoscebat̃: qḋ q̃liter fieri potest. Dicenduꝫ ꝙ licet dupl̃r fieri possit. s. vere ⁊ realiter vt argumẽta prima tetigerũt ⁊ p̃stigiosa oꝑatõe: ea tñ que a maleficis fiũt circa hmõi non fiunt nisi p̃stigiosa illusione: q̃ tñ illusio nõ habet locũ in imaginatõe patiẽtis: q² imaginatio eius p̃t vere ⁊ realit̃ estimare aliquã rem nõ esse p̃sentem: licet ꝑ nullaꝫ oꝑationem sensus exterioris scꝫ visum aut tactũ percipit esse p̃sentẽ. Vñ potest dici vera ablatio membri ex ꝑte imaginatiõis patientis licet nõ ex ꝑte rei qḋ q̃liter fit sunt plura notanda. Primo duo modi quibus ista fieri pñt. Nõ mirũ ꝙ diabolus sensus hũanos exteriores decipere p̃t: qui interiores de q̇bus supra tactũ est illudere p̃t formas reseruatas educendo ad p̄ncipia sua sensitiua: decipit aũt eos in sua nãli oꝑatõe: vt qḋ visibile est fit illi inuisibile: tangibile intangibile audibile inaudibile: ⁊ sic de aliis. Hec aũt veritas ita nihil ponit ex ꝑte rei ꝙ oĩa fiunt ex immutatõe organoꝝ destruentium ad visum auditũ ⁊c̃. vt sunt oculi ⁊ man⁹ q̇bus imutatis iam fallit̃ sensus indicium. Possumus ista ex nãlibus q̇busdam demonstrare: nam sic̃ vinũ dulce ꝓpter infectõem lingue in febricitante videt̃ amaꝝ: vñ gust⁹ decipit̃ nõ ex ꝑte rei ꝫ ex ꝑte humoꝝ. Ita ⁊ ibi nulla deceptio ex parte rei: qn ibi sit virga adherens: ꝫ deceptio ex ꝑte organi sens⁹. Iterũ sic̃ supra dictũ est de vi generatiua illã impediendo ꝑ impositionem alicui⁹ alterius corpis eiusdeꝫ coloris ⁊ apparentie: ita ⁊ aliq̇ḋ corpus planũ figuratũ colore carneo iterponere pñt inter visum ⁊ tactũ oculoꝝ ⁊ manuuꝫ ⁊ inter ipm veruꝫ corpus patientis ita ꝙ suo iudicio nihil valeat videre ⁊ sentire nisi corpus planuꝫ ⁊ nullo mẽbro interruptũ. Videãt̃ dicta scti Thome in. ii. distin. viii. arti. v. de p̃stiogis illusionibus: ⁊ sil̃r ṡa ṡe. q. xci. ⁊ in questionib⁹ de malo: frequent̃ allegans illud Aug⁹. in li. lxxxiii. q. serpit hoc maluꝫ demonis ꝑ oẽs aditus sensuales dat se figuris: accomodat se coloribus: adheret zonis: odoribus se subiicit: infũdit se saporibus. Preterea alludit ratio ꝙ nõ solũ per interpositõeꝫ alicui⁹ corꝑis plani non membrato: talis illusio p̃stigiosa in vidente ⁊ tangente fiat imo ⁊ ꝑ modũ quo certi spũs seu spẽs reseruati educunt̃ ad sua p̄ncipia sensitiua interiora scꝫ ad imaginatõem et fantasiam: vñ cõtingit aliq̇d imaginari ac si primo eliciãtur ex sensu exteriori. Nã vt in p̃cedenti questione tactũ est Demones v̇tute ꝓpria pñt localit̃ corpora mutare: ex trãsmutatione autem spiritũ ⁊ humoꝝ etiã ṡm nature operationẽ cõtingũt: aliq̃ ṡm imaginationẽ vel sensum videri nãliter dico: quia et phs in de som. ⁊ vigil̃. assignans causã apparitiõis somnioꝝ dicit. ꝙ cum aĩal dormierit descendente plurimo sãguine ad p̄ncipiũ sensitiuuꝫ simul descendunt motus siue impressiones relicte ex sensibiliũ motionib⁹ q̃ in spiritibus sensibilibus conseruant̃. Termini fuerũt suꝑius declarati ita ꝙ tunc aliqua appareãt ac si tũc p̄mo a reb⁹ exterioribus sensus imutarẽt̃. Et q² h̃ natura facere p̃t a fortiori diabolus formas seu spẽs corꝑis plani ⁊ nõ mẽbro virili organisato educere potest ad vim fantasticã ⁊ imaginatiuã ⁊ inde sensus iudicẽt ac si in reꝝ v̇itate ita esseꝫ. ꝑ hũc etiã moduꝫ vt patebit inferi⁹ hoĩes vident̃ aĩalia cum tñ non sint in rerũ veritate.

s Ecundo notādi sunt alij modi faciliores ad intelligendū ⁊ ꝑdicandū. Nam qꝛ ꝑstigiū nihil aliud est ſm Isidō. viij. ethimol. c. ix. ꝙ̄ sensuū q̄dā delusio ⁊ ꝑsertim oculoꝝ. Vn̄ ⁊ dꝛ a ꝑstringo qꝛ aciem oculorū ꝑstringit ita vt res videant̄ alit̄ esse ꝙ̄ sint. Et vt alexander de ales dic̄ ꝑte. ij. Prestigiū ꝓprie sumptū est illusio demonis que nō habet causā ex ꝑte mutatōis rei: ſꝫ solūmodo ex ꝑte cognoscē tis q̄ deludit̄: siue q̄ntū ad interiores sensus: siue quātū ad exteriores. Vn̄ in genere loquendo etiā de humana ꝑstigiosa arte dicamus. Tribus modis ꝑt fieri. Vna absq̄ demonibus: ⁊ illa potius dꝛ delusio: qꝛ artificialit̄ fit agitatōe hoīm ostendentiū vel occultantiūm aliquas res: sic̄ fit in traiectiōibus ꝑ ioculatores vl̄ ꝑ mimos. Ali⁹ modus fit etiā sine ꝟtute demonū vtpote nālit̄ ꝟtute corpoꝝ nāliū vl̄ etiā mineraliū q̄ q̄ habēt possunt ſm quandā virtutem hm̄ōi rebus inditā rem ostendere vl̄ facere apparē non sic̄ est. Vn̄ Tho. ꝑma ꝑte. q. cxiiij. arti. iiij. ⁊ ſm alios plures q̄dā herba succensa seu accensa fumigans facit trabes apparere serpentes. Tercius modus delusionis est q̄ fit per demones deo tn̄ ꝑmittente. Hn̄t enim demones ex natura vt patuit q̄ndā potestatē sup quasdā res inferiores q̄s pn̄t exercere circa illas qn̄ deus sinit vt tunc etiā res appareant aliter ꝙ̄ sint. Pro quo notandū tercio ꝙ demō ꝑt q̄nq̄ modis illudere aliquem ꝙ iudicat rem aliter ꝙ̄ est. Primo artificiali traiectione vt dictū est: quia quicquid homo scit per artē melius ipe scire potest. Scd̄o modo naturali applicatōe alicuius rei vt dictū est per interpositionem alicuius corꝑis vt alteꝝ occultetur vel etiā ex fantasijs hoīm illas per turbando. Tercio modo vt qn̄ in assūꝑto corꝑe ostendit se esse aliquā rē que non est: sicut Greg. in primo dialogorum: narrat de moniali q̄ comedit lactucā que tamen vt ipe demon fassus fuerat lactuca nō ſꝫ demon in lactuce spē aūt in ipa lactuca erat: vel etiā contigit Anthonio in massa auri quā in deserto repperit: vel etiā qn̄ hominem verū tegit ⁊ facit vt brutū animal videatur ꝓut iam dicet̄. Quarto modo vt qn̄ turbat organū visus vt videat̄ res nubilosa que est clara vel ecōuerso vt vetula appareat iuuencula. Nā ⁊ post fletū apparet aliter lumē ꝙ̄ ante. Quinto modo vt in imaginatiuā potentiā oꝑando ⁊ trāsmutationē spērum sensibiliū ꝑ cōmotionē humoꝝ vt supra tactum est faciendo vt tūc quasi recētes ⁊ noue apparitōes in ipis potentijs sēsitiuis causent̄. Et sic trib⁹ vltimis modis demō illudere ꝑt ꝑstigiosa arte sensus hoīs: ⁊ etiā scd̄o modo. Vn̄ nulla difficultas q̄n membꝝ virile occultare ꝑstigiosa arte velit. Euidens indiciū siue expimentum qd̄ nobis in officio inquisitōis existentib⁹ reuelatū fuit infra ponet̄ vbi de his ⁊ alijs fact̄ plura recitant̄ in scd̄a parte tractatus.

Quomodo maleficiū a defectu naturali ꝑt discerni.

i Ncidentalis questio cū certis alijs difficultatibus. Qꝛ si q̄rit̄ Petro ablatū est membꝝ ignorat aūt an ꝑ maleficiū seu alias diuina ꝑmissione ꝑ demonis potentiā sit ablatū sunt ne modi cognoscēdi ⁊ discernendi inter ista. Rn̄deri ꝑt ꝙ sic. Primo ꝙ tales quibus accidunt vt plurimum sunt adulteri seu alias fornicarij. Vnde dum amasijs non ad nutū seruiunt seu eas relinquere volunt alijs adherēdo tunc in vindictam talia procurant: aut alias potentiam illius membri amputant. Secūdo cognoscitur per hoc ꝙ non est durabile. Nam si non sit ex

maleficio tunc non est durabile: ꝫ quā doqꝫ redibit. Sed hic iteꝝ suboꝛit dubitatio an hoc sit ex natura maleficij ꝙ non sit durabile. Rñdetur ꝙ potest esse ꝑpetuū ⁊ durare vsqꝫ ad moꝛtem: sic etiā de impedimento maleficiali ī matrimonio. Judicant canoniste ⁊ theologi: ꝙ reperit̄ tempale ⁊ perpetuum. Nam dicit Goffre. in sūma. Maleficium non potest solui semper ꝑ illū qui fecit: vel quia est moꝛtuus: vel quia nescit delere ipm: vel quia maleficiuꝫ est perditū. Vñ a simili dicere possumus ꝙ maleficiū petro illatum erit perpetuum: vel quia illa malefica que fecit nō potest eū sanare. Sunt em̄ malefice in triplici genere. Naꝫ quedam sanant et ledunt. Quedā ledūt: ꝫ sanare neqūnt Quedā tm̄modo sanare vident̄. i. lesiones ammouere vt inferius patebit: sic em̄ nobis cōtingit. Nam due malefice mutuo rixantes dum vna alteri improperaret: vna dixit. Non sum tam pessima sic̄ tu quia quos ledo sanare scio. Vel etiā durabit vbi ante eius sanationē malefica discederet vel locū mutādo vel ab hac vita discedendo. Naꝫ et sctūs Tho. dicit. Maleficium qᵭlibet ita p̄t esse ꝑpetuū ꝙ non p̄t habere humanū remediū: qꝛ ⁊ si habet remediuꝫ nō est tñ hoc homini notū vel licitū: licet deꝰ possit p̄stare remediū ꝑ sanctuꝫ angelū demonē licet non maleficā cogendo. Verūtamen summū remediū ꝯtra maleficiū est penitentie sacramentum. extra de frigid̄. Nam ⁊ infirmitas coꝛpalis sepe ꝓuenit ex peccato. extra de peni. cū infirmitas: q̄liter etiā maleficia sint auferēda patebit in tercia pte tractatꝰ: ⁊ in scd̄a pte. capitulo. vj. tres alie differentie tanguntur.

Solutōes argumentoꝝ

p Atet ad pmū. ꝙ nulli dubiū q̄n sic deo ꝑmittente occidere pñt homines: ita et membꝛum illud seu alia auferre pñt vere ⁊ realiter. Sꝫ tūc demones nō opant̄ ꝑ maleficas de quibus iā mentio habet̄. Et ꝑ hec etiaꝫ ad scd̄m ptꝫ solutio. Sꝫ ad illud ꝙ qꝛ deus amplius ꝑmittit vim generatiuam maleficiari ꝓpter ⁊c̄. ergo etiaꝫ ꝑmittit̄ vt illud membꝝ vere ⁊ realiter auferatur: non valet vt semꝑ hoc fiat: qꝛ non esset ꝑ modū maleficij hoc fieri: nec etiam malefice hoc affectāt duꝫ talia operant̄ ꝙ non habeāt ptātem restituendi membꝝ qñ volūt ⁊ sciūt. Ex quo patet ꝙ nō vere: ꝫ p̄stigiosa arte aufert̄. Ad terciū de conuersione vxoꝛis loth dicimus vera fuit ⁊ nō p̄stigiosa arte: nunc aūt loq̄mur de arte p̄stigiosa. Ad quartum ꝙ demones possunt inducere aliquas foꝛmas substātiales: ḡ etiā auferre. Dicit̄ quantū ad magos pharaonis ꝙ fecerunt veros serpentes. ⁊ possunt demones circa aliquas imꝑfectas creaturas ad miniculo alicuiꝰ alteriꝰ agētis aliquos effectus ꝓducere que non possunt circa hoies de quibus deo magis est cura. Juxta illud. Nunq̄d deo cura est de bobus. Possunt tñ semper vt dictū est deo ꝑmittente hoibus etiā nocere vere ⁊ realiter: aut etiā p̄stigiosa arte: ⁊ per hec etiaꝫ patet solutio ad vltimum argumentum.

Qūestio decima an malefice operantur circa homines in bestiales foꝛmas p̄stigiosa arte illos transmutando.

q Uarto ipa veritas declaratur vbi etiam homines transfoꝛmant in bestias: quod qualiter fiat. arguitur ꝙ non sit possibile h̄ fieri vicesimosextoquestione. v. Episcopi. ex consilio acquirensi. Quisquis credit posse fieri aliquam creaturam aut melius aut de-

tertius immutari aut trāsformari in aliā speciem. vel aliā in similitudinē nisi ab ipso creatore q̄ oia fecit ꝛ p quē oia facta sūt. procul dubio infidelis est ꝛ pagano deterior. ꝛ vtamur argumētis scti tho. in .ij. snia. di. viij. An demones possint imprimere in sensus corpales pstigijs deludēdo. Ubi primo arguit ꝙ non. Nā illa forma bestie q̄ videt oportet ꝙ sit alicubi. ꝫ nō pōt esse tm̄ in sensu. qꝛ sensus nō hꝫ aliquā spēm nisi a rebus acceptā. ꝛ ibi nō est vera bestia p auctoritatē Cañ. allegatā. nec iterū potest eē in re q̄ videt: sicut ꝙ mulier videat bestia. qꝛ due forme substātiales nō pñt. eē in eodē sil'r semel. ergo cū illa forma bestie q̄ videt nullibi possit esse idō nulla pstigiosa illusio in oculo videntis fieri pt. cū visio p aliquā formā necessario hēat terminari. Preterea si dicatur ꝙ forma illa sit in aere circūstāte. h̄ nō pt eē. tū qꝛ aer nō est susceptiu9 alicui9 forme seu figure. tū etiā qꝛ nō sp vnus ꝛ idem aer circa illā psonā ppt fluxibilitatē manere pōt pcipue qñ mouetur tū etiā qꝛ sic videret ab oib9 talis transformatio qd̄ tñ non fit qꝛ demones nō videntur ad min9 sctōꝝ viroꝝ visiones decipere. Preterea sensus visiuus seu potētia visiua ē potentia passiua. ꝫ oē passiuū mouet ab actiuo sibi pporcionato. actiuū aūt pporcionatū sensui ē duplex. Unū quasi originās actum. s. obiectū. Aliud aūt q̄si deferēs sic̄ mediū. sed forma illa q̄ videt nō pt eē obiectū sensus. neqꝫ etiā mediū q̄si deferens. De primo. s. ꝙ nō pt eē obiectū qꝛ a nulla re sumi pt vt in pcedenti argumēto tactū est cū non sit in sensu a re accepta. nec in ipa re nec etiā in ipso aere q̄si in medio deferēte vt pri9 tactū est in tercio argumēto. Preterea si demon mouet vim cognitiuā interiorem aut hoc facit se obijciendo virtuti cognitiue. aut hoc facit imutādo ipam. non aūt hoc facit se ei obijciendo. qꝛ oporteret ꝙ vel assumeret corp9: ꝛ sic non posset interius ingredi ad organū imaginatōnis. cū duo corpa nō sint simul in eodem loco. neqꝫ in assumēdo fantasma. qd̄ etiā eē non pt. qꝛ fantasma ñ est sine q̄ntitate. Demon aūt oi q̄ntitate caret. sil'r etiā nō pt hoc facere imutādo. qꝛ aut imutaret alterādo qd̄ videtur nō posse facere. qꝛ ois alteratio fit p qualitates actiuas quibus demōes carent. Aut immutaret trāsmutando siue localiter mouēdo qd̄ videt eē icōueniens duab9 rōnibus. Primo q̄dē qꝛ transmutatio organi nō posset fieri sine sensu doloris. Scd̄o qꝛ fm hoc demon non ostenderet hōi nisi nota. cū tñ aug9. dicit. ꝙ oñdit hoi formas ꝛ notas ꝛ ignotas. ergo videt ꝙ demones nullo mō pñt imaginatōꝫ vel sensum hois decipe. Sed ꝯ aug. xviij. de ciui. dei. dicit ꝙ trāsmutatōnes hoim i aialia bruta q̄ dicūt arte demonum facte non fuert fm veritatē ꝫ solū fm apparentiā. Hoc aūt fieri nō posset si demones hūanos sensus trāsmutare nō possent. Preterea alluditꝛ autoritas aug. in li. lxxxiij. q. q̄ etiā pri9 allegata fuit. serpit hoc malū demonis p oēs additus sensuales ꝛc. Responsio si lector voluerit sup modū trāsmutandi inspicere inueniet in scd̄a pte opis. ca. vj. varios modos. Ad pñs tm̄mō scholastice pcedēdo. dicam9 triū doctoꝝ snias cōcordātes in eo ꝙ diabol9 pt fantasiā hois decipere. vt homo ver9 aial videat. int q̄s etiā vltima subtilior ceteris. q̄ ꝛ sancti tho. est. Et prima est dñi Anthonini i prima pte summe ti. v. c. v. §. v. declarantis ꝙ diabol9 fantasiam hois ad decipiendū qñqꝫ opatur: ꝛ pcipue circa illusionē sensuū. ꝛ declarat naturali ratione. canonis auctoritate ꝛ expimēto rū multiplicitate. Primū sic. Corpa naturaliter subdūtur ꝛ obediūt nature

angelice q̄ntū ad motū localē. Angeli aūt mali etiā si amiserint grām non tñ ꝟtutē naturalē. vt sepiꝰ supra tactum ē Cū aūt potētia fātastica siue imaginatiua sit corpalis. i. affixa organo corporeo naturaliter subdit etiam malis. vt possint eam trāsmutare causando varias fantasias ex decensione humorū ꝛ spūum ad ꝑncipiū sensitiuū ꝓcurata ab eis. Hec ille ꝛ subdit. Patet ꝛ ex h canone. c. xxvj. q. v. epi. Illud nō est obmittendū ꝙ, q̄dā scelerate mulieres pꝰ sathā retro conuerse demonū illusionibus ꝛ fantasmatibꝰ seducte credūt se et ꝯfitētur cū dyana horis nocturnis dea paganoꝝ. vł cū herodiade ꝛ cū innumera multitudie mulieꝝ equitare sup q̄sdam bestias. ꝛ multa terraꝝ spacia intempeste noctis silētio ptrāsire. ꝛ infra Quapropt sacerdotes predicare dn̄t pplo dei vt nouerint omnino hec falsa eē. ꝛ non a diuino ẜ a maligno spū talia fantasmata mentibꝰ fideliū irrogari. siquidē ipe sathanas transformat se in diuersaꝝ psonaꝝ spēs atq̄ silitudines ꝛ mētez quā captiuā tenet i somnis deludēdo p deuia q̄q̄ deducit. Et quidē intellectus huiꝰ canonis in pma q̄stione tactꝰ est quo ad quatuor q̄ predicāda sunt. Sed ꝙ nō valeant etiā vehi vbi hoc affectāt ꝛ nō impediūtur diuina ꝟtute. sic nō esset verus intellectꝰ qꝛ sepissime hoīes inuiti ꝛ nō malefici p multa terraꝝ spacia corpaliter trāsferātur. Sed qꝛ vtroq̄ mō pt fieri sequit in prefata sūma. ꝛ in. ca. nec mirꝝ. ea. q. Augꝰ. narrat ꝙ in libris gentiliū legit de quadaz maga dicta circes q̄ socios vlixis mutauerat in bestias qd magicis p̄stigijs potiꝰ fingebat q̄ȝ in reꝝ veritate compleretur alterando fantasias. hominū Patet hoc etiā p plura exempla. Legit em̄ in vitaspatrū ꝙ quedam iuuēcula qꝛ assentire noluit cuidaz iuueni de turpitudine eā sollicitanti ipe iuuenis turbatꝰ ex hoc a quodā iudeo ꝓcurauit maleficiuz fieri ꝯ illam. quo pacto. mulier conuersa est in equaz. q̄ ꝯuersio nō fuit ẜm rei veritatem ẜ ẜm ludificationē demonis imutātis fantasiam ꝛ sensum ipius mulieris ꝛ aspiciētium eā vt videret equa q̄ erat vera mulier. vñ ducta ad btūm Machariū nō potuit diabolꝰ ita opari ꝙ illuderet sensus eius sicut alioꝝ ꝓpter suam scītatem. nā sibi videbat mulier vera nō eq̄ cuiꝰ tandē orōne liberata est ab illa illusione. dicēs hoc sibi accidisse qꝛ non vacabat diuinis nec freq̄ntabat sacrmēta vt dicebat: ideo diabolꝰ ptātem habuerat sup eam. ꝛ si alias eēt honesta. Potest igr diabolꝰ p cōmotionē interioꝝ spūm ꝛ humoꝝ opari ad immutādū actū ꝛ potentiā nutritiue. sensitiue ꝛ appetitiue ꝛ cuiuscūq̄ potētie corpalis organo vtētis. ẜm btm̄ tho. j. p. q. cxj. Sicut credi pt fuisse gestum sup simonem magū in incātatōibus suis q̄ de eo narrātur. Sed nihil hoꝝ pt diabolus facere nisi deo pmittēte q̄ cū angelis suis bonis freq̄nter reprimit maliciaz eius decipere nos ꝛ nocere querentis. Vñ dicit augꝰ. loquens de maleficis. Hi sūt q̄ pmissu dei elementa ꝯcutiūt hoīm mētes pturbāt minus confidentium in deo. xxvj. q. v. nec mirū. Horū etiā opatōe p maleficā artē fit quādo q̄ȝ vt vir nō possit videre reuxorē ꝛ econuerso. ꝛ hoc p imutatōz fantasie representando ei talē vt rem odibilē ꝛ horribilem. Ipe etiā diabolus vigilātibus ꝛ dormientibus suggerit representatōes turpiū fantasie ad decipienduz ꝛ inducendū ad malū. Verꝝ qꝛ pctm̄ nō consistit in imaginatōe ẜ in voluntate. iō ex hmōi fantasijs per diabolum suggestis ꝛ alteratōnibus varijs homo non peccat nisi voluntate ꝓpria pctō assentiat. Scđa snīa ad idē modernoꝝ doctoꝝ declarātes primo quid sit p̄stigi

nū et quot modis demon ꝑt hmōi il
lusiones causare. Hic nota ꝙ Antho
nius allegat ea q̄ in precedenti.q.ix.ta
cta sunt. vn̄ nō est opus illa renouare.
Tercia sn̄ia est scti tho. ⁊ est respōsiua
sup argumentū quo querit̄ vbi sit illa
forma bestie q̄ videt̄. Aut in sensu aut
i re. aut in aere circūstāte. ⁊ est tal̄ ꝙ il
la forma bestie q̄ videtur nō est nisi in
sensu primo interiori ⁊ p fortē imagina
tionē resultat in sensum exteriorē quo
dāmō. ⁊ ꝙ ibi sit ꝑt p demonis opatōꝫ
contingere dupliciter. Vno mō vt spe
cies animaliū dicamꝰ q̄ sunt in thesau
ro imaginatōnis reseruate fluāt opati
one demonū ad organa sensuū interi
oꝝ. sic etiā in somno contingit ꝓut su
pra declaratuꝫ est. Et ideo qn̄ ille spēs
cōtingūt organa sensus exterioris pu
ta visus vident̄ ac si essent res p̄ntes ex
et actu sentiret̄. Aliꝰ modꝰ ꝑt esse ex i
mutatione organoꝝ interioꝝ q̄bꝰ mu
tatis fallit̄ sensus iudiciū sicut pꝫ i eo
q̇ habet gustū corruptū cui oīa dulcia
videntur amara. ⁊ paꝝ differt a primo
Hoc aūt facere p̄nt etiā hoīes virtute
quarūdam reꝝ naturaliū sicut ad va
porationē cuiusdā fumi trabes domꝰ
vident̄ serpētes. ⁊ multa expimēta hꝰ
inueniunt̄. vt etiā supra tactum est.

Solutiones argumentorum

Ad argumēta pꝫ ad primum ꝙ
textꝰ ille sepe allegat̄ ⁊ male in
telligit̄. Nam quo ad hoc ꝙ lo
quitur de transformatione in aliā spēꝫ
vel siītudinē declaratū ē q̄liter hoc fi
eri ꝑt prestigiosa arte. Sed quo ad ħ
ꝙ dicit ꝙ nō possit fieri aliqua creatu
ra v̄tute demonis. si capit̄ fieri ꝓ crea
ri manifestū ē ꝙ nō. si v̇o capit̄ fieri ꝑ
naturali ꝓductōne sic certū ē ꝙ p̄nt fa
cere aliq̄s creaturas impfectas. quod
qualiter fit declarat sanctus tho. vbi.s̄
Nam dicit ꝙ oēs transmutatōnes cor
poraliū reꝝ q̄ p̄nt fieri p aliquas virtu
tes naturales ad quas ptinent semina

q̄ in elementis huiꝰ mundi inueniūt̄
puta in terra vel aquis sicut relinquūt
sua semina serpētes et rane ⁊ his siīa.
p̄nt fieri p opatōnes demonū hmōi se
minibꝰ adhibitis. sicut cū aliq̄ res trās
mutat̄ in serpētes vel ranas q̄ p putre
factionē generari p̄nt. Ille vero trans
mutationes corpaliū reꝝ q̄ nō possūt
virtute nature fieri nullo mō opatōne
demonū ẜm rei veritatē pfici p̄nt. sicut
ꝙ corpus humanū mutet̄ in corpꝰ be
stie. aut ꝙ corpus mortui reuiuiscat.
quod si fieri videatur apparētia est pre
stigiosa. aut diabolꝰ in assumpto corpe
se agitat corā hoībꝰ. fortificāt ista. Naꝫ
albertꝰ in li. de aīalibꝰ vbi q̄rit. An de
mones seu etiā dicamus malefici pos
sint facere vera animalia. R̄ndit ꝙ sic
deo pmittente. ⁊ hoc quo ad impfecta
animalia. ẜ nō p̄nt in instāti sicut deus
facere: ẜ motu quodā licet subito sicut
pꝫ de maleficio. Exod. vij. super isto.
Vocauit pharao sapientes dicit. De
mones discurrūt p mundū ⁊ colligunt
diuersa semina ⁊ eoꝝ adaptatōne p̄nt
ꝓrumpe diuerse spēs. Et glo. ibidē sic
dicit. Dū p incantatōꝫ demonū male
fici aliq̄d efficere conāt̄ discurrūt p mū
dū ⁊ semina subito eoꝝ de q̄bꝰ ħ agitāt
afferūt. ⁊ sic ex illis pmittēte deo nouas
spēs reꝝ ꝓducūt. Hec etiā supiꝰ tacta
sunt. At vbi si difficultas suboriretur.
An talia facta demonū eēnt opa mira
culosa dicēda. R̄nsio patuit ex ꝑcedē
tibꝰ. ꝙ etiā demones aliq̄ v̄a miracula
facere p̄nt ad q̄ virtꝰ nature pticularis
se extēdere potest. Et licet talia sint ve
ra nō tn̄ ad veri cognitōꝫ ab eo fiūt. ẜꝫ
quē sensum opa antixp̄i p̄nt dici signa
mendacia. qꝛ ad seductōꝫ hoim fiunt.
Patet ⁊ solutio ad aliud argumentuꝫ
de subiecto forme dicamꝰ. Bestie forā
q̄ videt̄ nō est in aere nec i ipa re: vt pa
tuit. ẜ in ipo sensu. ꝓut ex sn̄ia scti tho.
vt supius declaratu ē. Ad illud q̇d oē
passiuū mouet̄ ab actiuo sibi ꝓporcio

nato concedit. Et qn̄ subinfert ꝙ forma illa q̄ videt nō pōt eē obiectū originās actū seu eliciens eo ꝙ a nulla resumat. Dicit ꝙ imo a re q꞊ a specie sensibili i imaginatōe reseruata quā educere p̄t ꝛ imaginatōni seu etiā sensitiue potētie offerre p̄t vt supradictū est. Ad vltimū dōm. ꝙ demon nō imutat potentiā sensitiuā ꝛ imaginatiuā se ei obijciendo vt ostensum est: ꝫ eā transmutando. non quidē alterādo nisi q̄tum ad motū localē. q꞊ nō p̄t de se imprimere nouas sp̄es vt dictū est. immutat autē transmutando. i. localit̄ mouendo. ꝛ ħ iter̄ facit nō substātiā organi diuidendo vt sic consequat̄ sensus doloris. sed mouēdo sp̄ūs ꝛ humores. Qꝫ aūt vlteri⁹ obijcit̄. ꝙ sequeret̄ ꝙ ſm hoc demō non possit aliq̄d noui hōi demōstrare ſm imaginatiuā visionē. Dicendū ē ꝙ nouū aliq̄d potest intelligi dupliciter. Vno mō totalit̄ nouū ꝛ ſm se ꝛ ſꝫ sua p̄ncipia. ꝛ ſm hoc demon nō p̄t aliq̄d nouū hōi ſm visionē imaginariam demonstrare. nō eīm p̄t facere ꝙ cec⁹ nat⁹ imaginet̄ colores vel ꝙ surd⁹ nat⁹ imaginet̄ sonos. Alio mō dr̄ aliq̄d nouū ſm sp̄ēm toti⁹. puta si dicam⁹ eē nouū in imaginatōe ꝙ aliq̄s imaginet̄ montes aureos quos nūq̄ vidit q꞊ tn̄ vidit ꝛ aurū ꝛ montē p̄t naturali motu imaginari fantasmata aurei mōtis. ꝛ hoc modo potest demon aliq̄d noui imaginationi offerre.

Quid de lupis interdū hōimines ꝛ pueros ex cunabilis rapientes ꝛ comedētes sentiēdū sit; an etiam prestigiosa arte per maleficas.

Incidentalis questio de lupis interdum homines ꝛ pueros e domib⁹ rapientes ꝛ comedentes ꝛ cum magna astucia discurrentes ita vt neq꞊ aliqua arte aut potētia ledi aut capi valeant. Dicendū est ꝙ hoc interdū habet naturalē causam. interdū vero prestigiosam artē dū p maleficas contingūt. De primo Albertus in de animalib⁹ dicit ꝙ ex q̄nq꞊ causis ꝓuenire p̄t. Aliq̄n ꝓpter famis augmentū sicut ꝛ cerui aliq̄n ꝛ alie bestie hōibus appropinquāt. Aliq̄n ꝓpter ferocitatē viriū ꝛ hoc in regionibus frigidis. ꝛ etiam qn̄ habent catulos. Sed q꞊ de his nihil ad ꝓpositū dicim⁹ ꝙ demonum illusione fiūt. qn̄ de⁹ ꝓpter pctā punit aliquē pp̄lm. Iuxta illud Leuiti. xvj. Si non feceritis mandata mea mittaꝫ in vos bestias agri que consumāt vos ꝛ pecora vestra. ꝛ Deut. xxxij. Dentes bestiaꝝ immittā in eos cum furore ꝛc̄. Per quem aūt modū. An sint veri lupi vel demones in formis sic apparentib⁹. dicitur ꝙ sunt veri lupi sed obsidētur a demonib⁹ vel agitantur dupliciter. Vno mō absq꞊ malefico꞊ opatione sicut quadragita duob⁹ pueris contigit a duob⁹ vrsis de silua exeuntibus quos iugulauerūt ꝓpt̄ irrisionē factaꝫ helisco ꝓphe dicēdo: ascende calue ꝛc̄. Et de leone q̄ ꝓphaꝫ dei iussum nō implētē occidit. iij. reg. xiij. Et historia d̄ epo vienēsi. q̄ letanias miores instituerat an̄ ascēsiōꝫ dn̄i eo ꝙ lupi ciuitates i trātes hoīes vorauert̄ publice. Alio mō etiā malefico꞊ illusiōe. sic̄ guill̄. vbi s̄ narrat d̄ q̄dā viro q̄ se puerti putabat i lupū cert̄ tp̄ib⁹ q̄b⁹ i antr̄ latitabat. Illuc ei certo tp̄e iuit ꝛ sibi iteri cū fixus manēt videbat̄ ꝙ lupus ip̄e fact⁹ circūiret pueros deuorādo. ꝛ cū illō real̄r solū demō q̄ndā lupū possidēs facēt putabat falso se sōniās circūire. ꝛ sic tādiu demētat⁹ fuit q̄usq꞊ iuēt⁹ ē iacē i silua rapt⁹. Delectat̄ i his demō vt paganoꝝ errorē q̄ hoīes ꝛ vetulas i bestias mutari credebāt: iducat. Vn̄ discernit̄ ꝙ ex singl̄ari dī pmissiōe ꝛ dmonū opeꝛ̄tia eueniūt ꝛ n̄ ex nāli d̄fectu. qn̄ nll̄a arte aut potētia ledi aut capi p̄nt. sic vicē.

fn̄ spe.histo.li.vj.c.xl.narrat. In gallis inq̄t ante xp̄i incarnatōem ꝛ an̄ bellū punicū lupus vigile vagina gladium abstulit.

Questio .xj. ꝙ obstetrices malefice cōceptus in vtero diuersis modis interimūt aborsuz ꝓcurāt. ꝛ vbi hoc nō faciūt demonibus natos infantes offerunt.

Quinto sexto et septimo insinuatur veritas supradicta ꝓbaī p q̄tuor horrendos actus q̄s circa ifantes i vtero ꝛ ex vtero mr̄is exercēt q̄ cū p mulieres demones exercē hn̄t ꝛ nō p viros: iō potius mulieres q̄ȝ viros sibi associare ille isatiabilis homicida satagit ꝛ sunt hmōi op a. Nā canoniste plusq̄ȝ theologi de maleficiali ipedimēto trctantes vbi supra. Dicūt ꝙ maleficiū fit non solū ne q̄s actū carnalē exercere valeat de quo supra tactū est. Sed etiā fit ne mulier ꝯcipiat vel si ꝯcipit: ꝙ tūc aborsuz faciat. Et addit tercius modus cuȝ q̄rto ꝙ vbi aborsum nō ꝓcurāt ꝙ tūc infanteȝ ꝯsumūt vel demoni offerūt. De pmis duob⁹ modis nō est dubiū cū p nālia hō absq̄ȝ demonū auxilio vt p herbas vel alia ipedimenta ꝓcurare posset ꝙ mulier nō posset generare vel ꝯcipere vt supra tactū est. Sȝ de alijs duob⁹ ꝙ etiā a maleficis ꝓcuranī differenduȝ est nec op⁹ est argumēta deducere vbi euidentissima indicia ꝛ expimēta hec reddūt credibilius. Et de pmo ꝙ certe malefice ꝯ hūane nature inclinatōem imo aduersus oīm bestiaꝝ cōditiones lupina dūtaxat spē excepta ifantes de vorare ꝛ comedē solēt. Est inq̄sitor cumanus de q̄ supra mētio habita est q̄ hec nobis retulit ꝙ ea de cā ab incolis comitatus burbie vocat⁹ ad inq̄sitōeȝ facienda eo videlicȝ ꝙ q̄dā cū puerꝝ ex cunis amisisset ꝛ explorādo ꝯuētionē mulierū nocturno tpe vidisset ꝛ ppendisȝ ifantē occidi ꝛ liq̄re ebibito deuorare. Jō vt pus tactū ē vnico anno q̄ ꝛ fuit an̄⁹ ꝓxie elaps⁹.xl. ꝛ vnā maleficas igni tradidit certis alijs ad dn̄ū archiducis austrie. Sigismūdi fugā capiētibus: assūt ꝓ ꝯfirmatōe hui⁹ scripta q̄dā Johāni nider i suo formicario cui⁹ vtiq̄ȝ ꝛ eoꝝ q̄ scripsit recens memoria supest: vn̄ nō icredibilia sic apparēt ex istūt: ȝ ꝛ h̄ ꝙ maiora dāna i his oibus obstetrices malefice ꝓcurāt ꝓut malefice penitētes nobis ꝛ alijs sepi⁹ retulerunt dicētes. Nemo fidei catholice ampli⁹ nocet q̄ȝ obstetrices vbi eīn pueros nō interimūt tūc q̄si aliq̄d acturi foris ex camerā ifantē deferūt ꝛ sursuȝ i are eleuātes demōib⁹ offerūt. Mod⁹ aūt i hmōi flagitijs q̄ obſuaī i.ij.iam pte patebit ꝛ.c.vij.q̄uaȝ et aggredi necesse ē pus vnica dūtaxat decisione q̄stionis de pmissione diuia pmissa. Dictū est eīn a ꝓncipio tria necessario ad maleficialē effectū cōcurrē: demonē cū malefica ꝛ diuinā permissionem.

Duodecima questio

Deinde cōsiderādū ē de ipa pmissiōe diuia: circa quā q̄tuor q̄rūī. Pmo an necessariū sit ipaȝ pmissionē ad maleficialē effectū cōcurrē. scd̄o ꝙ de⁹ iuste pmitit creaturā ex nā peccabilē etiā actū maleficialē ꝛ alia horrēda flagitia ppetrare alijs duab⁹ pmissionib⁹ p̄suppositis. Tercio ꝙ maleficiorum flagitia cuncta mala que deus fieri permittit excedunt. Quarto qualiter hec materia sit populo publicanda.

Circa terciū pricipale huius prime partis tāgens diuinam permissioneȝ

queritur. An diuinã pmissionẽ in his
opibus maleficoꝝ cõmẽdare ita sit ca
tholicũ ꝙ eius oppositũ.s.redarguere
illam omnino sit hereticũ. ⁊ arguitur
ꝙ nõ sit hereticũ asserere.ꝙ deus tãtã
ptãtem nõ pmittat diabolo in hmõi
maleficijs.refutare em̃ illa q̃ in contu
meliã creatoris possunt cedere ẽ catho
licũ ⁊ non hereticũ. Sed asserere ꝙ di
abolo nõ pmittat̃ talis ptãs nocendi
hominib⁹ ẽ catholicũ ꝓbatur.qꝛ oppo
sitũ asserere videt̃ cedere incontumeli
am creatoris. Nã sequit̃ ꝙ nõ omnia
sint subiecta diuine ꝓuidẽtie eo ꝙ ois
sapiẽs ꝓuisor excludit defectũ ⁊ malũ
quantũ potest ab his quoꝝ curã gerit
Cũ aũt ea q̃ p maleficia fiunt si a deo
pmittũtur ab eo nõ excludũtur. ⁊ si ab
eo nõ excludũtur nõ erit sapiens ꝓui
sor ipse deus ⁊ sic nõ subsunt oia sue ꝓui
dentie.qd qꝛ falsum est ideo hoc falsum
ꝙ deus permittat. Preterea ille aliqd
pmittit fieri qd posset impedire si vellz
aut ꝙ non potest impedire etiã si vel
let.ß neutrũ illoꝝ deo potest ꝯuenire.
Non primũ qꝛ talis iudicatur inuid⁹
nõ scdm quia talis iudicat̃ impotẽs.
Tunc queritur incidentaliter.hoc ma
leficiũ petro accidit ⁊ de⁹ potuit ipedi
re et non fecit.ergo deus est inuidus
seu non hz curã de oĩb⁹. Si vo non
potuit impedire etiã si vellet tũc nõ ẽ
omnipotens q̃ omnia sicut inconueni
ens ẽ asserere.s.deũ nõ hr̃e curã omni
um ⁊c̃.ergo ⁊ hoc ꝙ maleficia ex dei p
missione contingunt. Preterea. qcun
qꝫ dimittitur sibi et est dñs actuũ suo
ruz non subest pmissioni aut prouidẽ
tie alicui⁹ gubernantis.sed hoies sibi
ipis dimittuntur a deo ſm illud Eccli.
xv. Deus ab initio constituit hominez
et relquit eum in manu consilij sui.
specialiter etiam mali in suis opibus
relinquũtur ſm illud. Dimisit eos se
cundũ desideria cordis eoꝝ.igitur nõ
oia mala diuine pmissioni subdũtur.
Preterea aug. dicit in Encheri. sicut
etiã phs in.ix.meth. Meli⁹ ẽ q̃daz ne
scire ꝙ̃ scire vt vilia.ß oẽ qd est melius
est deo attribuendũ.ergo de⁹ nõ impe
dit se de illis vilissimis maleficoꝝ opi
bus vt illa pmittat vel nõ. Ad idẽ apl's
ij.Coꝝ.ix. Non est deo cura de bobus
⁊ eadẽ rõne de alijs irrõnalib⁹ creatu
ris.vñ qñ maleficiat̃ vl' nõ.nõ ẽ deo cu
ra.nec etiã ei⁹ pmissioni q̃ ex ei⁹ ꝓuidẽ
tia ꝓcedit subdũt̃. Preterea q̃ ex ne
cessitate contingũt ꝓuidã pmissionez
nõ requirũt sicut nec prudentiã. ptz h
p phm in.vj.ethi. Prudẽtia ẽ recta rõ
contingentiũ de quib⁹ est cõsiliũ ⁊ ele
ctio.ß p'es effect⁹ maleficiales ex neces
sitate ꝯtingũt.puta qñ ex aliqua causa
⁊ influentia corpoꝝ celestiũ accidunt
infirmitates vel aliqua alia q̃ nos iudi
cam⁹ maleficia vñ nõ sp subdũt̃ diuie
pmissioni. Preterea.si permissione di
uina hoies maleficiãtur tunc queritur
Cur poti⁹ sup vnũ ꝙ̃ sup aliũ. Si dica
tur ꝙ ꝓpt̃ pctã.q̃ magis abũdãt i vno
ꝙ̃ in altero.hoc videt̃ esse falsum quia
tũc maiores pctõres ampli⁹ maleficia
rẽtur.c⁹ ꝯriũ dũ apparet eo ꝙ min⁹ in
mũdo ficut puniũtur. Iuxta illd. Be
ne est oibus q̃ ꝑuaricant̃ ita etiã male
ficiant̃. Patet deniqꝫ ex eo ꝙ innocen
tes pueri ⁊ alij iusti ampli⁹ maleficiũt̃.
Sed ꝯ de⁹ pmittit licet nõ velit maluz
fieri ⁊ hoc ꝓpter pfectionem vniuersi.
Dyonisi⁹.iij.c.de di.no. Erit malũ ad
oẽs.i.pfectõz vniuersi ꝯferẽs. ⁊ aug.in
ench. Ex oib⁹ bonis ⁊ malis cõsistit vni
uersitatis admirabilis pulcritudo. In
quantũ etiã illud qd malũ dr̃ bñ ordia
tũ ⁊ in loco suo positũ eminẽti⁹ cõmẽ
dat bona ⁊ illa magis placeãt ⁊ lauda
biliora sint dũ cõpant̃ malis. Itez san
ctus tho. improbat opinionẽ illoꝝ. ꝙ
licet deus nõ velit mala qꝛ neqꝫ creatu
ra aliqua appetit malũ siue appetitu

naturali siue aiali siue itellectuali q̄ ē volūtas cui⁹ obiectū ē bonū. vult tam̄ mala eē vel fieri. hoc dicit eē falsuz. q̄a de⁹ neq3 vult mala fieri neq3 vult mala nō fieri. ꝫ vult ꝑmittere malū fieri ⁊ h̄ ē bonū ꝓpter ꝑfectionē vniuersi. Quare aūt sit erroneū dicere. De⁹ vult mala eē vel fieri ꝓpter bonum vniuersi dicit Quia nihil est iudicandū bonū nisi secundū id qd̄ cōpetit ei ꝑ se ⁊ nō ꝑ accidens. sicut v̄tuosus iudicat̄ bon⁹ in intellectuali creatura ⁊ nō aiali. Malū aūt nō ordinat̄ ad bonum ꝑ se ꝫ ꝑ accidens. q2 p̄ter intentionē eoꝝ q̄ malum opant̄ resultat bonū. sicut p̄ter intētōz maleficoꝝ aut preter intentionē tyrannoꝝ fuit ꝙ ex eoꝝ ꝑsecutione clarescere patientia martiꝝ. Rn̄sio. Questio q̄nta vtilior ad p̄dicandū tanto etiam difficilior ad intelligendū existit. Est ei inter argumenta hoc p̄cipuū non tam laycoꝝ q̄3 ⁊ quorundā sapientū. Malefícia tā horreuda vt supius tacta sᷓt non ꝑmitti a deo causas diuine ꝑmissionis hui⁹ ignorātes. ex qua etiā ignorantia q2 malefice nō supprimūtur ꝑ vltionē debitā iā totā xp̄ianitatez depopulare videntur. vt ergo ad vtrāq3 viam iuxta theologoꝝ s̄niam docto ⁊ indocto satisfiat ꝑ discussiones duaꝝ difficultatū est respondendū ⁊ primo. Qꝫ mund⁹ diuine ꝓuidētie ita subiacet ꝙ ip̄e immediate oib⁹ ꝓuidet. Scd̄o ꝙ vniuersitatē maloꝝ q̄ fiunt siue in malis culpe siue pene siue dāni ex duab⁹ primis ꝑmissionib⁹ circa casum angeloꝝ ⁊ p̄morū parentū iuste ꝑmittit. vn̄ ⁊ patebit ꝙ in his diffidere ꝑtinaciter heresiz sapit cū erroꝛib⁹ infideliū talis se implicat. Quo ad primū notandū. ꝙ p̄supposito illo ꝙ ꝓuidentia deo cōueniat Iuxta illd̄ sap. xiiij. Tu aūt pr̄ gubernas oia ꝓuidētia. oꝑtet etiā asserere ꝙ oia sint ita subiecta sue ꝓuidētie ꝙ etiam oib⁹ imediate ꝓuideat qd̄ vt pateat ostēdam⁹ primo ꝑ reprobatōz cuiusdam contrarij erroris. Nam sup illud Job. xxij. Nubes latibulū ei⁹ ⁊ circa cardines celi ꝑambulat nec nr̄a considerat. Quidā opinati fuerūt iuxta doctrinā scti thō. j. par. q. xxij. Ponē tantūmō incorruptibilia subiacere diuie ꝓuidētie. ꝓut sunt substātie separate ⁊ corpa celestia cū specieb⁹ reꝝ inferioꝝ q̄ etiā sunt incorruptibilia. Indiuidua vero specieꝝ q2 sunt corruptibilia dicebant nō subiacere. Vn̄ sic diuine ꝓuidentie dicebāt subiacere oia inferiora q̄ in mundo aguntur. in vniuersali tm̄ ⁊ nō in ꝑticulari seu singulari. Sz q̄a hoc alijs videbat̄ inconueniens. vt de homine nō esset amplior deo cura q̄3 de alijs animalib⁹. Ideo rabi moyses volens mediū tenere dixit ꝯcordādo cū primis. Corruptibilia oia sic sᷓt indiuidua reꝝ oīno nō subiacere diuine gubernationi sed tantūmō vniuersalia et alia q̄ tacta sunt. Hominē vero ab illa generalitate corruptibilium excepit. ⁊ hoc ꝓpter splendorē intellect⁹ q̄ participant cū substantijs separatis: ⁊ sic s̄m istā opinionē q̄cq̄d hoib⁹ accideret in maleficijs esset ex ꝑmissione dei nō aūt q̄cq̄d animalib⁹ aut alijs terre frugibus eueniret. Et hec opinio licet sit veritati propinquior q̄3 illa que omnino prouidentiam dei de rebus mundi negabat asserens mundum casu eē factum sicut fuerunt Democritus et epicuri. tamen etiaz non caret magna falsitate eo ꝙ necesse est dicere omnia diuine prouidentie subiacere. nō i vniuersali tantum sed etiam in particulari. vt non solum maleficia hominum sed et iumentorum ⁊ terre frugum ex diuina ⁊ prouida permissione eueniūt qd̄ sic ptz. Ad tantū se extendit prouidentia ⁊ ordinātia reꝝ in finē quantuz ipa causalitas se extēdit. sicut a simili in reb⁹ alicui⁹ dominio subiectis q̄ itā

tum subiacent eius ꝓuidētie inquātū
sibi existūt subiecte. Cū aūt causalitas
dei q̄ est primū agens extēdit se ad oīa
entia non solum quantum ad p̄ncipia
speciei ꝫ etiā quantū ad p̄ncipia indi-
uidualia: ⁊ non solum incorruptibiliū.
sed etiam incorruptibilium. Ideo si
cut oīa habent esse a deo ita oīa sunt ꝓ
uisa ab eo .i. ad aliquē finē ordiata. Et
hoc tāgit ap̄ls ad rom. xiij. Que a dō
sunt ordinata sūt. q. d. Sicut oīa a dō
sunt. ita etiā oīa ab ip̄o ordiata sūt. ⁊ ꝑ
conseq̄ns ꝓuidētie ei⁹ subiecte. q: pro
uidentia dei nihil aliud esse noscit̄ q̄ꝫ
rō .i. cā ordis reꝝ in finē. Oīa ergo iq̄n
tum ꝑticipāt de eē intātū etiā subdun
tur diuine ꝓuidētie. Itē de⁹ oīa ꝯgno
scit nō solū i vniuersali seu vniuersalia
imo ⁊ in ꝑticulari seu ꝑticularia. Et cū
dei cognitio ꝯpatur ad res creatas sic
cognitio artis ad artificiata. Ideo sicut
oīa artificiata subdūtur ordini ⁊ ꝓui-
dentie artis ita oīa subdūtur ordini et
ꝓuidentie dei. Sꝫ q: ꝑ hec nō satis fit
vt intelligatur q̄ de⁹ iuste ꝑmittat ma
la fieri. ⁊ maleficia in mūdo licet intel
ligamus hoc q̄ ip̄e sit ꝓuisor oīa gub
nās qō q: conceditur iō etiam deberet
oē malum ab his quoꝝ curā gerit ex-
cludere. Int̄ hoīes eiuidem⁹ ita fieri q̄
sapiens ꝓuisor excludit defectū ⁊ ma
lū quantū potest ab his quoꝝ curā ge
rit. ideo ad intelligenduꝫ ista. cur non
omnia mala deus excludit. Notandū
q̄ aliud est loqui de ꝓuisore ꝑticulari
⁊ aliud de ꝓuisore vniuersali. Proui-
sor eīn ꝑticularis necesse habet maluꝫ
excludere quantum potest quia non
potest ex malo elicere bonū. Deus āt
cū sit vniuersalis ꝓuisor totius mundi
et potest ex particularibus malis plu
rima bona elicere sicut ex ꝑsecutione
tyrānoꝝ pacientiā martiꝝ. ⁊ ex oꝑibus
maleficoꝝ purgationē seu ꝓbationeꝫ
fidel: ⁊ iustoꝝ vt ꝑtēbit. Iō non hꝫ de⁹
oīa mala impedire ne multa bona de-
esse contingat vniuerso. Unde augu.
in enche. Adeo misericors ē omnipo-
tens deus q̄ non sineret aliquod ma-
lum esse in operibus suis nisi adeo es-
set omnipotens ⁊ bonus vt beneface-
ret etiam de malo. Et huius exemplū
etiam habem⁹ in actōibus rerum na-
turalium. Nam corruptiones ⁊ defe-
ctus qui accidunt in rebus naturalib⁹
licet sint contra intentionē nature par
ticularis illius videlicet cui talis cor-
ruptio contingit vt q̄ fur suspendatur
vel q̄ animalia in cibum hominis oc-
cidantur. sunt tamen de intentione na
re vniuersalis. vt videlicet conseruātur
homines in vita ⁊ in bonis vt ⁊ sic bo-
num vniuersi conseruetur. vt eīn speci-
es rerum conseruantur oportet vt cor
ruptio vnius sit conseruatio alterius.
Occisiones enim animalium conser
uat vitam leonum.

Declaratur super permissionem diuinam q̄ deus non potuit conferre creature vt ex natura esset impeccabilis.

Quo ad secundum q̄ vniuersi
tatem malorum siue in culpis
siue in penis iuste deus permit
tat et presertim iam refrigescente ⁊ mū
do ad occasum declinante declaratur
ex duabus propositionib⁹ necessario
presupponendum quarum prima q̄
deus non potest facere siue melius vt
cuꝫ timore dei loquamur. non est pos
sibile vt natura creata vt est homo vel
angelus haberet hoc q̄ ex conditione
sue nature peccare non posset. Secun
da q̄ deus iuste permisit hominē pec
care vel temptari. quibus stantib⁹ cuꝫ
ad diuinaꝫ prouidentiaꝫ ꝑtinet vt vna

quecꝫ creatura i sua natura relinq̄t̄ di
cere oportet. ꝙ ex p̄missis ipossibile ē
ꝙ de⁹ nō ꝑmittat maleficia fieri ꝟtute
demonū. Et primū quidē ꝙ non fuit
possibile creature cōicare ꝙ peccare ñ
posset ex conditōe nature. oñdit a do
ctore sancto i. ij. di. xxiij. ar. j. q2 si hoc
fuisset cōicabile alicui creature de⁹ vti
qꝫ cōicasset eo ꝙ oēs alie cōicabiles bo
nitates ⁊ pfectōnes creaturaꝝ sunt cōi
cate saltim i genere vt vnio ꝑsonal' du
aꝝ naturaꝝ in xp̄o. matnitatis ⁊ virgi
nitatis in maria. vnio gratuita in viato
rib⁹. vnio beatifica in electis ⁊ sic d̄ ali
is. Cū ergo nō legim⁹ hoc alicui crea
ture cōicatū: q2 nec hōi nec angelo. iu
xta illud. Et i angelis suis repperit pra
uitatē. certū est ꝙ hōi a deo nō p̄t cōi
cari hoc ꝙ ex natura sit ipeccabil' licet
hoc p gr̄am inueniant. Scd̄o ad idē
q2 si esset cōicabile ⁊ nō cōicaretur vni
uersum non esset perfectum. cuius ꝑ
fectio in hoc consistit vt omnes boni
tates creaturarum cōicabiles in gene
re sint cōicate. Nec valet argumentū
ꝙ deus cum sit summe potens ⁊ alias
ad suam similitudinem homines ⁊ an
gelos creauit ꝙ etiam hoc conferre po
tuerit ꝙ creatura ex conditione sue na
ture haberet ꝙ peccare nō posset. Vel
etiam ꝙ faceret vt habitus ille gr̄e qui
confirmationem in bono causat esset
pars essentialis nature angeli vel ho
minis vt sic scd̄m naturale suum p̄nci
pium ⁊ naturalem conditionem h̄ret
confirmationem in bono. vt peccare
non posset. Nam primum argumētū
non concludit. q2 licet deus sit summe
potens sicut ⁊ summe bonus non ta
men hoc cōferre potest non ex imper
fectione sue potentie. sed ex imperfe
ctione creature. que imperfectio consi
deratur primo ꝙ hoc recipere non po
test nec potuit homo vel angelus. Rō
q2 cum sit creatura esse suum depēdet
a creatore. sicut causatū a causa sui eē
⁊ creare est aliquid ex nihilo facere. iō
si sibi relinquitur deficit. conseruatur
aūt q̄diu cause influentiā recipit. Ex
emplum sivis de candela: que tamdiu
lucet q̄diu habet ceram. Quo stante
notum est ꝙ deus creauit hominem.
⁊ reliquit eū in manu consilij sui. Eccl̄i
xvij. Et similiter angelum a p̄ncipio
creationis. Et hoc factum est per libe
rum arbitrium cui⁹ sicut ꝓpriū est face
re vel obmittere ita ꝓpriū est a sua cā
recedere et non recedere. Et q2 hoc est
posse peccare: posse ex libtate arbitrij
a deo recedere. ideo non potuit h̄ hō v'
angel⁹ recipere. nec ei potuit a deo cōi
cari vt ex natura haberet libertatē arbi
trij ⁊ etiā ex natura h̄ret non posse pec
care. alia impfectio ex qua hoc nō po
tuit homini vel angelo cōicari est. q̄a
implicat contradictionē q̄ q2 in se nō
sunt factibilia dicimus deus non p̄ot
illa facere. Sed potius dicendum ꝙ
creature non possunt ista recipe. vt vi
delicet aliquid sit viuū ⁊ mortuū siml'
⁊ semel. Ita etiam implicat vt aliquis
habeat liberum arbitrium ex quo pos
sit cause sue inherere vel non inherere
⁊ ꝙ possit non peccare. quia si non po
test peccare nō potest cause sue nō in
herere cum peccatum sit spreto incō
mutabili bono rebus mutabilibus in
herere. Spernere aūt vel non sperne
re est ex libertate arbitrij. Secūdū eti
am argumentū nō valet. q2 si gr̄a cōfir
mationis verteret creature in naturā
ita ꝙ ex principijs essentialibus habe
ret non posse peccare. tunc non h̄ret ⁊
aliquo dono accidentali ⁊ gr̄a non pos
se deficere ⁊ peccare sed h̄ret hoc ꝑ na
turā ⁊ tunc esset deus quod est absur
dum. Hanc solutionem tangit sanct⁹
Tho. vbi supra in solutione vltimi ar
gumenti. cum dicit ꝙ quandocūqꝫ ali
cui nature conuenit aliquod accidens

quod ex influentia superioris tantummodo inest. non pōt inferior natura illud accidens p se habere nisi efficeretur nature superioris. sicut si aer illuminatur in actu p ignē nō pōt esse q sit de natura sua lucidus i actu nisi fiat ignis. Dico ergo q cū cōfirmatio insit creature rōnali solū p gratiā q est quoddā spūale lumen ꝛ similitudo icreati luminis nō potest esse q aliqua creatura ex natura sua ꝯfirmationē habeat vel grām nisi efficeretur diuine nature p esse dicamus eiusdē nature. qd est omino impossibile. Cōcludamus q nō posse peccare p naturā deo tm̄mō cōuenit eo q sicut abesse deficere nō potest cum dat omibus esse ita nec a rectitudine bonitatis deficere cū hoc ei ꝯueniat p cōditionem sue nature. Omibus āt alijs q hoc babent vt peccare non possint cōfertur ex hoc q confirmantur p gratiam i bono. ex qua filij dei efficiuntur ꝛ quodammodo diuine nature cōsortes.

Declaratur questio super duas permissiones diuinas quas deus iuste permisit videlicz diabolum actorē omnis mali peccare simul et primos parentes cadere ex qbus maleficoꝝ opera iuste permittūtur. ꝛ est tredecima in ordine prime partis.

Ecūda questio simul ꝛ propositio q deus iuste permisit quasdaz creaturas angelicas quas aliter condere non potuit nisi q peccare possent etiā actu peccare. Et quasdam simili modo creatas per gratiam ꝑseruare ꝛ hoc absq peruia tentatione. hominem vo iuste permisit ꝛ tentari ꝛ peccare. que omia sic declarantur. Nam ad prouidentiam diuinam ptinet vt vnūquodq in sua natura relinqūatur ꝛ i suis naturalibus operibus non omnino impediatur. qr vt Dionisi9 dicit. iiij. ca. de di. no. Prouidentia non est corruptiua nature sz saluatiua. quo stante cum manifestuz sit q sicut bonū gentis diuinius q̄z bonum vnius. j. Ethi. Ita ꝛ bonū vniuersi excedit bonū pticulare cuiuscūq nature create in particulari. Ideo etiam attendere oportet q si peccatū omino impediretur p hoc multi gradus tollerentur pfectionis. tolleretur em̄ natura illa que potest peccare ꝛ nō peccare. Qz si dicatur. tm̄ habuisset hō ex ꝯditiōe nature vt prius tactū est. Rńdetur Si nullum pctm̄ fuisset subsecutū in actu sz statim confirmatio tūc sp lateret qd gratie deberetur in bonis erga deū ꝛ qd potestas peccādi potuissz ꝛ plura alia quibus ablatis vtiq vniuersi multuz detraheretur. Decuit etiaz vt nullo suggerente ab extra peccaret. sz occasionē peccandi ex seipo susciperet qd ꝛ fecit vbi deo equalis esse voluit. qd est intelligenduz non simpliciter ꝛ directe nec indirecte. sed solum ꝑm quid. ꝛ hoc declaratur ꝓpter auctoritatem Esa. xiiij. In celum ascendā ꝛ similis ero altissimo. non enim simpliciter ꝛ directe. qr sic habuisset intellectū ligatū ꝛ erroneum appetendo aliquid qd sibi erat impossibile. Cognouit enim se esse creaturam ꝛ deo creatū. ꝛ ideo equalem fieri creatori cognouit hoc sibi esse impossibile. Nec etiam indirecte qr cum totum bonum angeli ꝛ creature est in hoc qd deo subest. sicut tota claritas aeris est in hoc q subijcitur radijs solis ideo hoc angelo non potuit appeti. qr appetijsset contra bonū nature sed appetijt dei equalitatem non absolute sz scdm quid. hoc sic est. cum deus habz per naturam suam duo. beatitudinez ꝛ bonitatem ꝛ aliud ꝛ q ab ipo omnis creature beatitudo ꝛ bonitas transfun

dicitur. videns angelus dignitatem nature sue qua creaturis cunctis preeminebat voluit et appetijt a se in oia inferiora beatitudinem et bonitatem deriuari hoc per sua naturalia ita quod ipse primo illa ex natura haberet et sic alie creature ex nobilitate sue nature acciperent. Et quia etiam illa appetijt a deo et sub deo volens esse dummodo ista haberet ideo nec etiam quantum ad modum habendi deo equipari voluit. sed tantummodo secundum quid. Nota insuper quod quia suum desiderium attentauit vt ad actum perduceret. ideo subito suum desiderium alijs exposuit. Et quia subito erat fuit aliorum angelorum visio desiderij et consensus puersus sui desiderij. Ideo peccatum primi angeli aliorum pctā excessit et precessit quātitate culpe et causalitate, nō tn̄ duratione. ita quod illud Apoc. xij. Draco de celo cadens traxit terciam partem stellarum. Et in figura leuiathan habet. Ipse est rex super oēs filios superbie et rex. secundum phm. v. metha. dī principium inquantum mouet per suam voluntatem et imperium sibi subiectos. Ideo et suum peccatum aliorum occasio peccandi fuit. ita quod ipse primus a nullo extrinseco tentatus alios extrinsece tentauit. Et quidem quod dictum est quod instantenea operatio in omnibus illis fuit exemplificatur hoc ex sensibilibus. Nam simul tempore sunt illuminatio aeris visio colorum et discretio rei vise. Hec ad longum posui vt cōsiderando tam stupendam permissionem diuinam super nobilissimas creaturas propter vnum dutaxat peccatum ambitionis quod nō particulares permissiones super maleficorum opa propter maiora pctā quantum ad aliquas circumstantias admittet. Nā maleficorum peccata i varijs circumstantijs pctm̄ angeli et primorum parentum excedūt vt iam in scda questione patebit. Sz et hoc quod prouidentia dei iuste permisit primum hoiem tentari et peccare ex his q dicta sunt de transgressoribus angelis satis patere pōt. Sicut enim ad eundē finē hō et angelus creati fuerūt et in libertate arbitrij relicti. Ideo vt beatitudinis premiū non absque merito perciperent ideo sicut angelus a casu nō fuit pseruatus vt ptās pecandi ex vno. et ptās gre confirmationis ex altero ad decorem vniuersi pateseceret. ita et circa hominē seruari oportuit. Vn̄ et. s. Tho. i. ij. di. xxiij. arti. ij. Illud ex quo deus apparet laudabilis non debet penitus impediri. sed in peccatis etiā deus apparet laudabilis cum per misericordiā parcit et per iusticiam punit. vn̄ nō debuit pctm̄ impedire. tantūmodo breuiter et recapitulando ad propositum redeamus dicamus. Quod iusta dei prouidentia hō in his permissus est multis rōnibus. Prima vt ostendat dei potentia q solus inuertibilis ē ois autē creatura mutabilis. Scda aūt rō vt declaret dei sapientia que ex malo scit elicere bonū. quod nō potuit fieri nisi deus creaturam peccare pmisisset. Tercia vt manifestet dei clementia. in qua xps per mortē suā hoiem perditū liberauit. Quarto vt ostendat dei iusticia que non solum reddit bonis pmia sed et malis supplicia. Quinta vt homo nō sit peioris cōditionis quam alie creature quas omes sic deus administrat vt eas agere proprijs motibus sinat. Vn̄ et hominē proprio arbitrio relinquē debuit. Sexta est laus humana laus enim viri iusti quod potuit et non est trāsgressus Septima ē decorum vniuersi. quia sicut triplex malum culpe pene et damni inuenitur ita ex opposito triplex bonū. s. honestū bonū delectabile et vtile. decoratur. Nam culpa decorat honestas per penam delectabilitas. per damnū summa vtilitas. Et per hec patet responsio ad argumenta.

Solutiones argumentorũ

NAm ad primũ vbi dr̃ asserere ꝙ
dyabolo pmittaṫ ptãs nocendi
hominibus sit hereticũ. Oppo
situm potius patet. qa sicut asserere ꝙ
deus non pmittat hoiem ex libertate
arbitrij peccare qñ vult est hereticum.
ita asserere ꝙ deus pctm̃ dimittat inul
tum. hoc ãt fit p ptãtem nocẽdi homi-
nibus in vindictã maloꝝ ⁊ ad decorez
vniuersi. iuxta illud Aug. in li. soliloq
orum. Iussisti dñe ⁊ ita est vt nũꝗ de-
decus culpe sit sine decore vindicte.
Probatio deniqꝫ argumenti nõ valet
de sapiente puisore q̃ excludit defectũ
⁊ malũ ꝗtũ potest. qꝛ aliud est de eo q̃
habet curã particularẽ ⁊ de prouisore
vniuersali. Nam prim⁹ ex malo nõ pt
elicere bonũ sicut vniuersalis puisor
facit vt p precedentia patuit. Ad scd̃m
patuit ꝙ tam potentia ꝗ̃ bonitas ⁊ iu
sticia diui a patescũt in hoc ꝙ mala p-
mittit. vñ qñ dr̃. Aut deus potest mala
impedire aut nõ. Dicit ꝙ potest impe
dire ꝫ non debuit rationibus pͣctis.
Nec valet instantia si dicaṫ ergo vult
mala fieri cũ potest ipedire ⁊ non vult
qꝛ vt in argumentis p veritate tactuz
est. Deus non potest velle mala neqꝫ
vult mala fieri neqꝫ vult malũ nõ fieri
ꝫ vult pmittere malũ fieri ⁊ hoc pͥpter
pfectionem vniuersi. Ad terciũ Aug.
⁊ phus loquũtur de cognitione huma
na cui melius est non cognoscere ma-
la ⁊ vilia duplici de causa. Primo qa
p ea impedimur interdũ a psideratõe
maloꝝ ⁊ ꝧ ptingit qꝛ nõ possum⁹ simĺ
multa itelligere. Etiã ⁊ ea de causa ꝙ
cogitatio maloꝝ puertit interdũ volũ
tatẽ in malũ. Hec ãt in deo locũ non
hñt q̃ intelligũt oia opa hoim ⁊ male-
ficoꝝ absqꝫ aliq̃ defectu. Ad q̃rtũ apl̃s
curã dei a bob⁹ remouit. vt oñdat ꝙ qꝛ
creatura rõnalis hꝫ p libeꝝ arbitrium
dominiũ sui actus vt dcm̃ est. Ideo vt
ei imputeṫ aliq̃d ad culpã vel ad me-
ritum ⁊ reddaṫ ei iux̃ hoc pena vel pre
miũ. hꝫ deus specialẽ de eo puidẽtiaz
fm̃ que irrõnabilia nõ puidenṫ. Vel
le aũt asserere ꝙ indiuidua irrõnabili-
um creaturaꝝ ex illa auctoritate nõ p-
tinerent ad diuinã puidentiã esset he
reticum. qꝛ esset asserere ꝙ non omnia
subiecta essent diuine puidentie ptra
scripture sacre ꝯmendationem sup di-
uinã sapientiã que attingit a fine vsqꝫ
ad finem fortiter ⁊ disponit oĩa sua-
uiter. ⁊ esset error rabi moyses vt in ar
gumentis p veritate patuit. Ad quin
tum quia homo non est institutor na-
ture. sed vtiṫ naturalibus opibus art̃
⁊ virtutis ad suũ vsum. Ideo puiden
tia humana non se extendit ad neces-
saria que ex natura pueniũt. vt ꝙ cras
sol oriatur. ad que tñ se extendit pui-
dẽtia dei eo ꝙ ipse ẽ actor nature. Vñ
⁊ defectus naturales. etiam si ex cur-
su reꝝ naturalium puenirent adhuc
diuine puidentie subiacerent. quare
⁊ Democritus ⁊ alij philosophi natu
rales errauerunt attribuentes soli ne-
cessitate materie quicquid inferiorib⁹
accideret. Ad vltimũ licet omnis pe-
na infligitur a deo propter peccata nõ
tamen semper maioribus peccatori-
bus maleficia infliguntur. vel quia di
abolus non vult vt illos affligat ⁊ ten
tat quos iusto titulo possidere se cer-
nit. vel ideo vt non ad deum accelerãt
iuxta illd̃. Multiplicate sunt ifirmita
tes. postea accelerauerũt ⁊c̃. Et ꝙ om
nis pena infligitur a deo propter pec-
cata patet ex sequentibus. quia iuxta
Hieronymũ. Quicquid patimur pec
catis nostris meremur.

Declaraṫ ꝙ pctã maleficoꝝ grauiora
sunt pctis maloꝝ ãgeloꝝ ⁊ pmoꝝ pa-
rentũ. Vñ sic inocẽtes puniũṫ ex cul-

pis parētum. Ita ꝛ iam plures innoxij damnificantur ꝛ maleficiunt propter peccata maleficorum.

Questio decimaquarta. ꝛ est tota materia predicabilis.

Ed sup enormitatem criminū querit. An maleficoꝝ flagitia cūcta mala q̄ deus fieri sinit et vsq; in pn̄s a principio mundi fieri permisit tam in culpis q̄ in penis ꝛ damnis excedunt. Et videt q̄ nō p̄cipue q̄ ad culpā. Nā pctm̄ qd̄ q̄s ꝯmittit qd̄ faciliter vitare potuisset excedit pctm̄ qd̄ alter ꝯmittit qd̄ ita faciliter vitare nō potuit. Pꝫ ꝑ Aug. in de ci. dei. Magna est in peccādo iniq̄tas vbi est tāta in n̄ peccādo facilitas. Sꝫ adam ꝛ plures q̄ ex aliquo statu ꝑfectionis seu etiā grē peccauerūt. Facilius ꝓpter assistentiā grē pctā vitare potuissent. p̄sertim adā q̄ in grā creat⁹ fuerat q̄ plures malefice q̄ hmōi dona nō ꝑceperūt. g̃ illoꝝ pctā oīa maleficorum flagitia excedunt. Preterea quo ad penā. maiori culpe maior pena debetur. ꝫ peccatū ade grauissime punitum fuit in hoc qd̄ vt pꝫ in oēs posteros eius pena cū culpa ostendit i trāsfusione originalis peccati g̃ eius peccatum grauius est oībus alijs peccatis. Preterea quo ad damnū Nam iuxta Aug. Ex hoc aliq̄d est malū q2 adimit bonū. g̃ vbi plus de bono amittit ibi maior culpa p̄cessit. ꝫ peccatū p̄mi parentis maius damnū tam in naturalibus q̄ in gratuitis intulit vbi nos innocentia ꝛ immortalitate priuauit quod nullum alioꝝ sequentiū pctā intulit. ergo ꝛc. Sꝫ ꝯ id qd̄ plures rōnes mali includit magis est malū. ꝫ pctā maleficaꝝ sunt hmōi. Nam oīa mala i bonis nature ꝛ fortune ꝓcurare possunt deo ꝑmittente. vt ex bulla pape deducitur. Preterea adā peccauit solūmō faciendo illud quod est vtroq; modo malū q2 ꝓhibitū. ꝛ qd̄ nō erat malum ꝺm se. Sꝫ malefici ꝛ alij pctōres peccant faciendo illud qd̄ est vtroq; mō malū ꝛ ꝺm se ꝛ ꝓhibitū. vt homicidia ꝛ alia multa inhibita. Vn̄ pctā eorum grauiora sunt alijs peccatis. Preterea pctm̄ qd̄ est ex certa malicia est grauius pctō qd̄ est ꝑ ignorantiā. ꝫ malefice ex magna malicia ꝯtemnūt fidē ꝛ sacramenta fidei ꝓut plures confesse sunt. Rn̄sio. q̄ mala q̄ a modernis maleficis ꝑpetrant cūcta alia mala q̄ deus vnq; fieri ꝑmisit ꝺm qd̄ i titlo q̄stiōis tāgit excedūt. ꝛ hoc quo ad pctā q̄ ꝯtingūt in puersitate moꝝ. licet secus sit d̄ peccatis q̄ opponūtur alijs v̄tutib⁹ theologicis. potest ostēdi triplici via. Primo in generali ꝯparādo eoꝝ opa indifferenter ad quecunq; flagitia mundi. Secūdo in speciali ꝯparando ad species superstitionis ex quocūq; pacto cum demonibus inito. Tercio cōparando illa ad peccata maloꝝ angelorum: aut etiā primoꝝ parentū. Primū sic. Nā cū triplex sit malū. videlicꝫ. culpe pene damni. eo q̄ triplex sit bonū cui illa opponunt. s. honestū. delectabile. ꝛ vtile. Et culpe opponit honestū Pene delectabile. Dāno vtile. Qr culpa maleficaꝝ excedit cuncta alia peccata sic apparet. Nā iuxta doctrinā sancti Tho. in. ij. di. xxij. ar. ij. Licet in pctō multa possint considerari ex q̄bus pcti grauitas vel etiā leuitas trahi potest. Vn̄ ꝛ contingit q̄ idem peccatum qd̄ scōm vnū eoꝝ est grauius ꝺm aliud leuius inueniatur ꝓut dicere possum⁹. In fornicatione iuuenis peccat. senex insanit. Tamen illa simpliciter grauiora sunt que plures ꝛ potentiores habent non dico circumstantias solum sed in specie ꝛ quantitate peccati essentiali. peccati grauitatem. Et sic dicere

possumus q̄ licet peccatum ade q̄tuz
ad aliquas circumstantias grauius sit
omnibus alijs peccatis q̄tum ad hoc
q̄ minori temptatōne pulsatus cecidit
quia videlicet tantū ab extrinseco. Et
etiam q2 facilius resistere potuisset ꝓ
pter originale iusticiam in qua creat⁹
erat. Tamen q̄tum ad speciem ⁊ quā-
titatem peccati ⁊ etiam q̄tum ad alias
circūstantias que pctm̄ magis aggra-
uant sicut multa grauiora pctā sunt se
cuta: ita ⁊ inter illa om̄ia maleficoꝝ ex
cedūt qd̄ etiā clarius ex duobus dedu
cit. Nam sicut vnū peccatū dicit mai⁹
altero vel causalitate vt pctm̄ luciferi.
vel generalitate vt pctm̄ ade. vel defor
mitate vt pctm̄ Jude. Vel difficultate
remittendi vt pctm̄ in spm̄sctm̄. Vl' pe
riculo vt peccatū ignorantie. Vel in-
separabilitate vt peccatū cupiditat. Vl'
pronitatate vt pctm̄ carnis. Vel diuie
maiestatis offensione: vt pctm̄ ydola-
trie ⁊ infidelitatis. Vel expugnādi dif
ficultate vt supbia. Vel mentis cecita-
te vt ira. Ita ⁊ post pctm̄ luciferi om̄ia
alia pctā maleficoꝝ opera excedūt: taz
in deformitate crucifixum abnegātes.
q̄ȝ ⁊ pronitate spurcitias carnis cū de-
monibus exercentes. Ac mentis ceci-
tate in om̄e nocumentū tam animarū
q̄ȝ corporuȝ hominum ⁊ iumentorum
toto malignitatis spū debachantes. ꝑ
ut ex supradictis patuit. Qd̄ etiā iuxta
ysid. nomen ostendit. Dicunt em̄ ma-
lefici ob facinorum magnitudinez ⁊c.
vt supra patuit. Deducit ⁊ ex isto. Nā
cum duo sunt in peccato auersio ⁊ con
uersio. Juxta illud Augustini. Pecca
tum est spreto incommutabili bono re
bus mutabilibus inherere. Et ipsa eti
am auersio a deo sit tāq̄ȝ formale sicut
ipsa conuersio tanq̄ȝ materiale. Ideo
tanto aliquod peccatum est grauius:
quanto magis homo per ipsum a deo
separatur. Et quia per infidelitatez ho

mo maxime a deo elongat. ideo ⁊ ma-
ius omnibus peccatis maleficium in-
fidelitatis existit. Et hoc declaratur ꝑ
nomen heresis quod est etiam aposta
sia a fide simul et q̄ tota earū vita pec-
catum est. De primo. Nam cum pec-
catum infidelitatis consistat in renitē-
do fidei. Et hoc potest dupliciter fieri:
vel q2 renitit fidei nondū suscepte aut
suscepte. Si p͛o mō tūc est infidelitas
paganorum seu gentilium. Si secun-
do modo tūc iterum dupliciter. q2 aut
renititur christiane fidei suscepte in fi-
gura aut in ipsa manifestatōne verita
tis. Primo modo est infidelitas iude-
orum. Secundo modo infidelitas he
reticorum. Unde patet q̄ heresis ma-
leficarum inter tres species infidelita-
tis grauissima existit. quod etiam rati-
one et auctoritate comprobat. Naz. ij.
Petri. ij. dicit. Melius erat illis viam
veritatis non cognoscere q̄ȝ post cogni
tam retrorsum conuerti. Ratōne. Naz
sicut grauius peccat qui nō implet qd̄
promisit q̄ȝ ille qui non implet hoc qd̄
nunq̄ȝ promisit. Ideo infidelitas here
ticorum qui profitentur fidez euange-
lij et tamen ei renituntur corrumpen-
tes ipsam grauius peccant q̄ȝ iudei et
pagani. Et iterum. Judei grauius pec
cant q̄ȝ pagani. quia susceperunt fidei
christiane figuram in veteri lege quaz
male interpretantes corrumpūt quod
pagani non faciunt. ideo etiam ipsorū
infidelitas est grauius peccatum q̄ȝ in-
fidelitas gentilium qui nunq̄ȝ fidē euā
gelij susceperunt. De secundo q̄ ⁊ apo
state nuncupantur. Nam f̄m Thomā
scd̄a scd̄e. q. xij. Apostasia importat q̄n
dam retrocessionem a deo et religione
que fit per diuersos modos quib⁹ ho-
mo coniungitur deo. vel per fidē. Vel
per per subiectam ad obediendum vo
luntatē. Vel ꝑ religionē. ⁊ clericatum
Scd̄m qd̄ etiam dicit Raymundus ⁊

Hostien. ꝙ apostasia est temerarius a
fidei statu vel obedientie vel religiõis
excessus. Et cum remoto priori remo-
uetur posterius: sed non econuerso. Jdo
et prima alias duas excedit. scilꝫ apo-
stasia a fide ꝓcedit a religione. de qua
xlviij. distin. quan tulibet. et. xvj. q. j. le
gi nõ debet. Tamẽ ſm Ray. nõ iudica
tur apostata seu fugitiuꝰ etiã si ad lon-
ginqua diu euagetur. nisi postꝙ sic viuit
ꝙ animũ redeundi se disposuisse osten
dit. ff. de re mili. l. desertorez. Et hoc fi-
eret si vxorem duceret vel simile tale.
Similiter et apostasiam inobedientie
vbi quis sponte contemnit precepta ec
clesie ⁊ prelatoꝝ. de qua. iij. q. iiij. alie-
ni. Quia etiã infamis efficitur repellitur
a testimonio ⁊ debet excõmunicari. xj
q. iij. Si aũt. Unde et apostasia d qua
loquimur super apostasiã maleficarũ
dicitur apostasia perfidie q̃ et tanto gra-
uior. quanto ⁊ cũ inimico fidei ratõis
salutis per pactũ expressuꝫ peragitur.
Hoc enĩ habent facere malefice ⁊ hoc
inimicus ille exigit vel in toto vel i pte
Reperte sunt enĩ per nos inquisitores
que omnes fidei articulos abnegaue-
rant. quasdam vero certas in numero
semper tamen confessionem veram et
sacramentalem habeãt abnegare. Un
de et Juliani apostate perfidia non vi-
detur tanta fuisse licet in alijs aduer-
sus ecclesiam maiora exercuisset. de q̃
⁊. ij. q. vij. non potest. Si quis vero in-
cidentaliter quereret. Quid si mente ⁊
corde fidem tenerent quoꝝ scrutator
solum deus est. et non quecunqꝫ ange-
lica creatura vt supra patuit. facerẽt ta
men reuerentiam et obedientiam dy-
abolo per actus exteriores. Dicenduꝫ
videtur ꝙ cum apostasia perfidie du-
pliciter potest fieri. per actus infidelita
tis exteriores absqꝫ expresso pacto cuꝫ
demone inito. sicut qui in terris infide
lium mahumeticam vitam assumeret
aut in terris christianoꝝ cum expresso
pacto ⁊c. Primi vbi mente retinent fi-
dem. actu tamen exteriori negant. licet
non sint apostate nec heretici tñ mor-
taliter peccant. Sic enĩ salomon dijs
suarũ vxorum reuerentiam exhibuit.
Nec enĩ aliquis excusatur si ex metu hoc
faceret. quia ſm Aug. Sanctꝰ est mo-
ri fame q̃ꝫ vesci idoloticis. aliqui habẽt
Sacius. xxxij. q. iiij. Sacius. Malefi-
ce aũt quantũcunqꝫ fidem retinent cor
de et abnegant ore apostate tamen iu-
dicantur eo ꝙ fedus cum morte et pactũ
cum inferno pepigerũt. Unde sanctꝰ
Thomas in. ij. distin. iiij. ar. vltio. Lo-
quens de similibꝰ operibus magicis.
Et qui quocunqꝫ modo auxiliũ petũt
a demonibus dicit. Jn omĩbus ẽ apo-
stasia a fide propter pactũ initum cuꝫ
demone vel verbotenus si inuocatio i-
tersit vel facto aliquo etiaꝫ si sacrificia
desint. non enĩ potest homo duobꝰ do-
minis seruire. Ad idem Albertus vbi
supra distin. viij. vbi queritur. Utrum
magicis ⁊ mathematicis intendere sit
peccatũ et apostasia a fide. Jta respon
dit. Jn talibus est semper apostasia v-
bi vel operis. Si enĩ inuocationes fi-
ant tũc apertum pactum initur cũ de-
mone et tũc est aperta apostasia verbo
rum. Si aũt non fit nisi opere simpli-
ci tũc est apostasia operis. Et q2 in his
omnibꝰ semper est fidei contumelia q2
expectatur a demone quod expectanduꝫ
est a deo ideo semper apostasia iudica-
tur. Ecce q̃ꝫ clare duplicem apostasiaꝫ
ponũt terciam subintelligentes scilicꝫ
cordis que si desit tamen malefice ver-
bis et operibꝰ apostatrices iudicantur
Penis ergo vt patebit ⁊ hereticorum
et apostataruꝫ subiacere debent. Est et
tcia criminis enormitas ꝑ cũctis alijs
heresibus in eis. Nam si iuxta Augu
stinum omnis infidelium vita pecca-
tum est. xxviij. q. j. §. ij. et est glosa sup

illud Romanoꝝ .xiiij. Omne qḋ non est ex fide peccatum est. Quid iudicandum est de tota vita. id est de omnibꝰ alijs operibus maleficarū que tamen non ad complacentiam demonū fiant sicut ieiunare. ecclesias frequētare. cōmunicare et sic de alijs. In omnibꝰ em̄ peccant mortaliter quod sic declarat. Tanta est em̄ labes huius peccati ꝙ facultatem resurgendi: licet non ex toto amputat. eo ꝙ peccatum non corrumpit totum bonum nature et lumen naturale in eis remaneat. Tamen ꝓpter prestitum homagium nisi ab illo absoluant. omnia eorum opera etiam de genere bonoꝛu͂ sunt potius de genere maloꝛū quod in alijs infidelibus non cernit. Nam ſm Tho. scḋa scḋe. qḋ .x. An omnis actio infidelis sit peccatum dicit ꝙ q̄uis opera infidelium que sunt de genere bonoꝝ vt ieiunia elemosyne et huiusmodi non sint eis meritoria ꝓpter infidelitatem que est grauissimum peccatoꝛū. tamen quia peccatū nō corrumpit totum bonū nature: sed remanet in eis lumen naturale. Ideo non omnis actus eorum est mortale peccatum. sed actus procedens ex ipsa infidelitate vel relatus ad ipsam etiam si sit de genere bonoꝛū. puta saracenus ieiunat vt seruat legem. Mahumeti de ieiunio mandantē. Iudeus celebrat suas festiuitates ꝛ hmōi in his est mortale. Et sic intelligit illud Augustini supra allegatū. Omīs infideliū vita peccatum est.

Q malefice grauissimas merentur penas vltra omnes flagitiosos mundi.

Eniqꝫ qꝛ eorum flagicia cuncta alioꝝ peccata excedūt q̄tum ad demeritum pene declarat. Primo quo ad penam hereticis infligendam. Secundo q̄ ad penam apostatis inferendā. Nam heretici quadruplici pena puniunt scḋm Raymundū scilicet excōmunicatōne depositione. rerū ablatione. ꝛ corporali morte. De quibus omnibꝰ lector inueniet super primū. de senten. excom. Nouerit. et super secundū. xxiiij. qḋ. j. Qui contra pacem. et terciū. disti. viij. quo iure. et. xxiij. q. vij. capi. j. et sequenti. super quartū. eodē titulo. scilicet de hereticis. Excōmunicamus primo et secūdo. imo et grauissimas incurrunt penas. Credentes. receptatores. fautores et defensores. Nam vltra penā excōicationis illis inflictam heretici eꝛꝫ fautoribus et defensoribꝰ suis et receptatoribus et ipsoꝝ filij vsqꝫ ad scḋam generationem per lineā paternā. ꝑ lineam vero maternā vsqꝫ ad primū gradū ad nullū beneficiū vel officiū ecclesiasticū admittunt vt eo. ti. quicunqꝫ. et ca. statutū. libro. vj. Sed super terciam penam si heretici habent filios catholicos priuāt paterna hereditate in detestatiōem criminis. Et super quartā penā si post deprehensionem erroris continuo non velit reuerti et heresim abiurare subito debet comburi si laicus est. Falsarij em̄ pecunie statim morti tradunt quanto magis falsarij fidei. Si vero clericus post solennem degradationem relinquitur curie seculari occidendus. Si āt reuertantur ad fidem detrudi debent in perpetuum carcerem. de heretic. Excommunicamus. primo et secundo. et hoc de rigore iuris. Mitius tamē agitur cū eis post abiuratōnē quā ad arbitrium episcopi et inquisitoris facē debent prout in tercia parte operis patebit vbi de varijs modis sententiādi tales tractat. quis etiā dicat deprehēsus ꝛ conuictꝰ seu etiam relapsus. His aūt modis mulctare maleficas nō vr̄ sufficere cū non sint simplices heretice. ſz ꝛ

apostate et vltra hoc ꝙ in ipsa apostasia non hominibꝰ propter metum aut carnis oblectamenta fidem abnegant. vt supra tactū est. Sed ipsis demonibus vltra abnegatōnem etiam homagium corpora ⁊ animas offerendo prestant. Ex quibꝰ satis probabile videtur ꝙ q̄ntumcunq̃ peniteant ⁊ ad fidem reuertantur non debent sicut alij heretici carceribus perpetuis mancipari sed vltimo supplicio puniri. ⁊ hoc etiā ꝓpter damna temporalia hominibus et iumentis varijs modis illata leges imperant. vt patet. C. de maleficis. l. nullꝰ l. nemo. ⁊. l. culpa. Et est similis culpa prohibita. discere et docere. Et loquuntur leges super sortilegos. quanto magis super maleficos. vbi dicunt ꝙ pena illorum est bonoꝝ publicatio et decapitatio. Et si quis tali arte mulieres ad luxuriam prouocauerit: vel econuerso bestijs exponitur. vt dicitur ibidem. l. multi. et de his in prima questione tactum est.

Questiōc decimaquinta: Declaratur ꝙ propter peccata maleficarum innoxij sepe maleficiantur licet etiam interdum ꝓpter peccata propria.

Ed et ꝙ diuina ꝑmissione plures innoxij dānificantur et puniunt̄ in premissis nocumentis propter aliena peccata maleficarum et non propter culpas proprias. Nec alicui hoc videatur inconueniens ostendit sanctus Thomas secunda secunde. q. cviij. Hoc fieri iuste a deo. loquendo de penis presentis vite triplici ratione. Primo quidem ꝙ vnus homo est res alterius. ⁊ sicut quis punitur in rebus: ita et in penam alterius aliquis puniri pōt. Nā filij s̄m corpus sunt quedam res prīs. et serui et animalia res dominorum. ⁊ sic filij puniunt̄ quandoq̃ pro parentibus sicut filius natus ex adulterio dauid mortuus fuit q̄ citius. et animalia amalechitarum iussa sunt interfici. q̄uis ⁊ in huiusmodi sit ratio mistica. vt habetur. j. q. iiij. §. paruulos. Secūdo quia peccatum vnius deriuatur in alterum et hoc dupliciter. Per imitationem sicut filij imitantur peccata parētum et serui ⁊ subditi peccata dominorum vt audacius peccent vt fit in rebꝰ male acquisitis in quibꝰ filij succedūt serui in latrocinijs et guerris iniustis. Vnde sepius interficiunt̄: et subditi ꝓlatorum audacius peccant dum eos peccare cernūt etiam si eadem peccata non committūt vnde et iuste puniūtur. Deriuatur etiam peccatum vnīꝰ in alterum per modum meriti. vt subditorum in malum prelatum. id est ꝙ peccata subditorum merentur peccatorem prelatum s̄m illud Job. Regnare facit hypocritā propter peccata populi. Deriuatur etiam peccatum ⁊ cōsequenter pena per aliquē consensū vel dissimulationē. Hoc est quādo superiores peccata non redarguūt tunc sepissime boni cum malis puniūt̄: vt dicit Augꝰ. in primo de ciui. dei. Exēplum vbi inter nos inquisitores vnus repperit quoddam oppidum mortalitate hominū quasi destitutū: et vbi fama volabat ꝙ quedam mulier sepulta lintheamen in quo sepulta erat successiue deglutiret ⁊ ꝙ pestis cessare n̄ posset nisi ex integro lintheamen degluti endo ad ventrem consumpsisset. Habito consilio desuper sculteus cum ꝑfecto ciuitatis sepulchrum effodientes inuenerūt quasi dimidietatem lintheaminis per os et collum. vsq̃ in ventrē immissam et consumptam. Quo viso motus scultetus gladiū extraxit ⁊ ca-

put amputando extra foueam proiecit sicque subito pestis cessauit. Ex quibus vtique diuina pmissione peccata illius vetule super innoxios propter dissimulationem presidentiũ punita fuerũt. Nã prehabita inquisitõne repertũ fuit ipsam longo tempore vite sue sortilegam et magam fuisse. Exemplũ de punitione dauid in enumeratõne populi p pestem. Tercio fit diuina permissione vt humane societatis vnio commendetur ex qua vnus homo debet pro alio sollicitus esse vt non peccet et ad detestationem peccati dũ scilicet pena vnius redundat in omnes. quasi oms sint vnũ corpus. Exemplũ de peccato Achor Josue. vij. Possumus adhuc addere duos modos prout puniuntur mali interduz per bonos interdũ etiaz per alios malos. Nam vt Gratianus dicit. xxiij. q. v. §. vltimo. Aliquãdo deus punit malos p legitimã potestatem gerentes ex mãdato suo. et hoc dupliciter. Interdum cum merito punientium sicut puniuit peccata chananeorũ per populũ suũ. Interdũ absque merito punientiuz: sed etiam in ipsorũ penam sicut tribũ beniamin puniuit. et deleuit vsque ad paucos. Aliquando punit etiam per populos suos iussu seu pmissione excitatos non tamen intendentes deo obsequi: sed sue satisfacere cupiditati. et ideo cũ sui damnatõne sicut iam punit populũ suũ per thurcos. et sepius ante per alienigenas etiam in veteri lege. Sed nota. q quacũque de causa quis puniatur si non sustinet patienter penas tũc sũt flagella non ad satisfactionem: sed ad vindictam tantũ id est punitionem. Juxta illud Deutro. xxxij. Ignis scilicet pene temporalis succensus est in furore meo. id est in punitione. q alias nõ est in deo furor. et ardebit vsque ad inferni nouissima. id est vindicta hic incipit et ardebit vsque ad extramam damnationem. vt exponit Augus. Et habetur de pe. di. iiij. §. auctoritas. Sed si patienter ferant ipsa flagella et sit patiens in statu gratie habent locũ satisfactionis vt dicit Tho. in. iiij. Etiam si quis puniretur a iudice propter maleficiũ cõmissum vel etiam malefica et hoc fm plus et mius fm deuotionem patientis et qualitatem criminis. Mors aũt naturalis cũ sit vltimũ terribiliũ. non tamen est satisfactoria. q per naturaz inoleuit in penam originalis peccati. Licet fm Scotum etiam voluntarie et cũ deuotione expectata et deo oblata i sua amaritudie possit fieri aliq modo satisfactoria. Mors tamen violenta siue qs eam meruit siue non semper est satisfactoria si patiẽter sustineatur et in gratia. Et hec quidẽ q ad penas pter aliorũ pctã inflictas. Propter pria aũt ẽt deus flagellat in vita pñti et spãliter circa maleficia inferenda. Nam thob. vij Super illos q libidini deseruiũt dyabolus accipit potestatem. qd etiam ex pcedentibus patuit declarando maleficia circa membra et potentias generatiue potentie que deus amplius permittit maleficari. Attamen ad predicanduz populo notandũ q premissis punitionibus non obstantibus fm qs deus pro culpis alienis siue propriis punit hãc regulã iuris pro fundamento teneat et populo proponat q dicit. Sine culpa nisi subsit cã non est aliqs puniendus extra de reg. iu. et hec regula locũ habz in iudicio poli. i. dei. et in iudicio fori. i. in foro hũano siue seculari siue ecclesiastico. Declara de iudicio poli. Nã cuz deus duplici pena spũali et tẽpali punit. In prima inuenitur q nunq sine culpa In scõa inuenitur q interdum bene sine culpa: sz non sine cã. De prima spũali pena q cũ est triplex scilicet. subtractio grẽ. vñ sequitur obduratio in pstitis. nõ fit sine culpa ppria. Scõs pena dam-

ni.id est priuatōnis glorie. hoc etiā nū-
q̄ infligit sine culpa propria vt i adul-
tis. vel contracta vt in paruulis in ori-
ginali decedentibus. ¶ Tercia pena sen-
sus. id est cruciatio ignis infernalis et
am patet. Unde quod dicit Exod. xx.
Ego dominus zelotes visitans pecca-
ta parentū in filios vsq; in terciam & q̄r-
tam generationē. intelligit de imitato-
ribus paternorum scelerū vt exponit gra-
tianus. j. q. iiij. §. quibus. vbi etiam dat
alias expositōnes. De secūda autē pe-
na temporali punit de⁹. Primo ꝓpter
culpam alterius vt supra tactū est. tri-
plici ratione. vel etiam sine culpa alie-
na et propria: sed nō sine causa. vel eti-
am ex culpa propria et non aliena. q̄ð
si vis scire causas propter quas de⁹ pu-
nit & tamen absq; culpa aliena et ꝓpria
videas quinq; modos quos ponit ma
gister in. iiij. distin. xv. capi. ij. Et recipe
tres primas causas. Reliquas duas ac
cipe pro culpis ꝓprijs. Nam dicit qui-
q; de causis de⁹ hominē flagellat in vi-
ta presenti siue penas infert. Primo vt
deus glorificet. Et hoc fit quando mi-
raculose remouet pena siue flagellum
Exemplū de ceco nato. Joh. ix. De la
zaro resuscitato Joh. xj. Secūdo si pri
mū desit immittit tamen vt meritū cu-
mulet per exercitiū patientie. Ac etiam
vt virtus latens intus alijs manifestet
Exemplū in Job. j. et Thob. ij. Tercō
vt virtus conseruet per humiliationem
flagellorum. Exemplū in Paulo qui de
se dicit. ij. ad Corinth. xij. Ne magnitu
do reuelationū extollat me dat⁹ est mi
hi stimul⁹ carnis mee angelus sathane
&c. qui stimul⁹ ſm Remigium fuit que-
dam infirmitas corpalis. He sunt cau
se sine culpa. Quarto vt eterna dam-
natō hic inchoet. vt scilicet aliqualiter
ostendat quid in inferno patiet. Exem
plū in herode Act. xij. et in Antiocho.
ij. Macha. ix. Quinto vt homo purifi-
cetur. vel p expulsionem culpe cum sci-
licet ex flagellis ꝯterit. Exemplum de
maria sorore aaron Nūe. xij. a lepra i-
fecta. & israhelitis prostratis in deserto
ſm Hiero. xxiij. q. iiij. quid ergo. Uel
ad satisfactōnem pene. Exemplū in da
uid qui post remissionē adulterij com
missi quo ad culpam in penā fuit expul
sus de regno. vt patet in. ij. Re. q̄ð no-
tat Greg. de pe. dis. j. si peccatū dauid.
Posset etiā dici omnē penā quā pati-
mur procedere ex culpa nostra saltim
originali cū qua nascimur q2 ipsum est
causa omniū causalitatum. ar. distin. v.
ad eius. Sed & tercia pena que & dam
ni loquēdo de illa quo ad eternā dam-
nationem quā in futuro sustinebūt. ne
mo ambigat quin sup oīs damnatos
in penis sensibilib⁹ cruciabunt. Sicut
eīn gratie visio i patria. ita morali cul
pe pena in inferno succedit. Et sic gra-
dus beatitudinis in patria ꝯmensurā-
tur iuxta gradus charitatis & grē i via
ita & mensura suppliciorum in inferno iu
xta mensurā criminū in via. Hoc ē q̄ð
Deut. xxv. dicit. Pro mensura pecca-
ti erit & plagarum mod⁹. Et si hoc i alijs
peccatis oīb⁹ tamen in speciali male
ficis hoc conuenit q̄ð ad Hebre. x. tan
git. Quanto magis putatis deteriora
mereri supplicia qui filiū dei conculca
uit & sanguinem testamenti pollutū du-
xerit. in quo sanctificat⁹ est. Hec sunt
propria maleficarum fidem abnegantium
& p diuinissimū sacramentum plurima
maleficia vt iam in secūda parte pate-
bit exercentiū.

Sextadecima. Declaratur i speciali veritas premissa cō-parando opera maleficarum ad alias superstitōnis species.

Remissa deni-
q; quo ad enormitatem crimi

nū in maleficis probat.ꝑ compationē ad alia opera magoꝝ et diuinatorum. Naȝ cū quatuordecim sint species circa opa supstitiosa ex triplici genere diuinationū. Quoꝝ primū fit per manifestam demonū inuocationē. Secundū per tacitam solam consideratioeȝ dispositionis vel motus alicuiꝰ rei. vt siderū dierū.aurarū et hmōi. Terciū ꝑ considerationem alicuiꝰ actus humani ad inquirendū aliquid occultū que sortium nomen habent. Et species primi generis diuinatōnis que fit per expressam demonū inuocationē. sint prestigiū. diuinatio somnioꝝ. Nigromantia. Diuinatio phitonica. Geomantia Idromantia. Aeromantia. Piromantia et ariolorꝝ cultus Tho. scđa scđe. q. xcv. ar. xxvj. q. iiij. igit. et. q. v. nec mirū. Species deniq; secūdi generis genealitici. aruspices. augures omen seruātibus chyromantia et spatulamantia. Species etiam tercij generis variant fm omnia illa que sortiū nomē habēt ad inquirendū aliquid occultū. scilicet per consideratōnem punctorum. festucarū. figurarū in plumbo liquefactaꝝ Et de his Thomas. vbi supra. ar. xxvj. q. ij. et. q. iiij. per totū. Tamen hec omnia crimina maleficarum flagicia excedūt. quod de prestantioribus speciebꝰ deducit. Vnde et de minoribus non difficultat. Naȝ in prima specie vbi aliqui prestigiosis quibusdam apparitionibus sēsus humanos decipiūt vt res corporalis aliter sentiatur per sensum visus aut tactus vt in precedentibꝰ tactum est de modo prestringendi. Malefice his non contente circa membra generatiue potentie illa interdum prestigiosa apparitione auferendo licȝ nō in rerum veritate. etiam ipsam generatiuam potentiam pluries auferunt. ne mulier concipere aut vir actum exercere valeat etiam remanente mēbro absq; prestigiosa illusione post cōceptum etiam aborsum procurant sepe procurant cum innumeris alijs malis in diuersis etiam formis bestiaruȝ apparēt vt in superioribus patuit. In secūda deniq; specie que et nigromantia dicit. et fit per mortuorū apparitōneȝ vel locutionem. cum vt dicit tercio lib. ethymol. Nigros grece mors dicit latine. mancia vero diuinatio. faciūt auteȝ talia per sanguinem hominis aut alicuius animalis. sup quibusdam caracteribus. sciētes demones sanguinē amare. id est eius effusionē et peccata. Vnde fit vt vbi mortuos ab inferis se vocare putant ad respondendū ad interrogata. demones in eorū similitudinibus apparentes talia exercēt. Et hmōi artis erat illa maga ꝛ phitonissa de q̄. j Reg. xxviij. q̄ ad instantiā saulis samuelem suscitauit. Nec ex hoc putat quis talia esse licita q̄ scriptura cōmemorat aiaȝ iusti ꝓphete ab inferis vocatā sauli euentū futuri belli etiā ꝑ mlierē phitonissam apuisse. Quia vt augus. dicit ad simplicianū. Nō est absurdū credē aliq̄ dispensatiōe ꝑmissuȝ fuisse. vt non dn̄ante arte magica vel potētia: ȝ dispēsatōne occulta. q̄ phitonissaȝ ꝛ saulē latebat se iusti spūs ostēderet regꝭ aspectibꝰ dina euȝ snia ꝑcussurꝰ. Vel nō vere spūs samuelis a sua requie est excitatꝰ ȝ aliq̄d fātasma ꝛ illusio demonū imaginaria diaboli machinatōibꝰ est facta quā appellat Samuelē scriptura. sicut imagines solent suarum rerum nominibus appellari. Hec ex responsiōe cuiusdam argumenti sup questionē. An diuinatio que sit inuocatōne demonū sit illicita. scđa scđe. qō. xcv. ar. iiij. Ad secundum. Sed si lectori placet videat responsionem sup vltimū argumētum questionis. An gradus ꝓphie sint in beatis in eadem summa. q. clxxiiij. Inspiciat etiā dictū aug. xxvj. q. v. nec mirū. Sed hec paꝝ ad maleficaꝝ opa q̄ nullā in se retinent speciem pietatis

vt intuenti eorū opera patet sanguinez
innocentem fundere non cessantes. oc
culta queqꝫ dyabolicis instructōnibus
manifestantes nec viuis aut mortuis
parcūt vbi animas cum corporibꝫ in-
terimūt. In tercia deniqꝫ specie que et
somnioꝝ diuinatio dicit̄ dupliciter ob
seruat̄. Primo quando quis vtit̄ som
nijs vt valeat aliqđ occultū inuestiga-
re ex reuelatōne maloꝝ spirituuz cum
quibꝫ habent̄ pacta expressa quādo scꝫ
ad hoc inuocant̄. Secundo v̄o quan-
do quis vtit̄ somnijs ad cognoscendū
futura fm q somnia procedūt ex reue
latōne dina vel ex cā naturali intriseca
vel extrinseca quantū pōt se extendere
talis virtus non erit illicita diuinatio.
hec Tho. vbi supra. Pro cuiꝰ intelligē
tia vt predicatores nucleum ad minꝰ
habeant. Notandum ad primū de an
gelis q cum angelus sit limitate virtu
tis efficatius reuelare potest aliqđ fu-
turorum anime disposite q̄ȝ indisposi-
te. Dispositio aūt fit post sedatōez mo-
tuum exterioꝝ ꝛ interioꝝ vt quādo si-
lentes sunt noctes ꝛ sedati sunt motus
fumositatū ꝛ hoc fit circa auroram q̄n-
do digestio est ꝯpleta. ꝛ hoc dico de no
bis peccatoribꝰ sitibꝰ quibꝰ angli ex di
uina pietate ad ꝓsecutōꝫ officij aliq̄ re-
uelāt aut tēpe studij in aurora intellcm̄
de occultꝭ scripturaꝝ informāte. Presi
det em̄ angelꝰ bonꝰ intellectui sicut de-
us volūtati. ꝛ corpa celestia nr̄is corpi
bus. alijs aūt ꝑfectioribꝰ q̄buscūqꝫ. pōt
ꝛ quacūqꝫ hora r̄uelare vigilādo ꝛ dor
miēdo q̄ꝫuis ꝛ iuxta pħm. in de som. ꝛ
vigil. sunt magꝭ apte recipe reuelatōes
vt dictū est vno tp̄e q̄ȝ altero ꝑut ceteri
magi facere ꝯsueuerūt. Ad scōm nota
q ex naturali sollicitudine nature ꝺ re-
gimine corpis ꝯtingit q quedā futura
hn̄t cām naturalē in hoīe somniante. ꝛ
tūc illa somnia seu visiones sunt tantū
mō sig. ꝛ nō cause, sicut ex pte angeli di

ctū est. ꝛ hoc accidentiū futuroꝝ in ho
mine vt sanitatꝭ vel egritudinis vꝉ pe-
riculi ꝛc. Et hec est snīa Aristot. vbi su-
pra. Quia natura repn̄tat in somnis
aīe aliquas dispositōes que sūt in cor-
pore ex quibꝰ postea ꝯtingit infirmitas
vel aliud. vt si quis somnet de occupa
tionibus igneis. signum est q p̄domi
natur in eo colera. si de aeris vt de vo-
latu et huiusmodi signum est sangui-
nis. si aque vel alterius liquoris aquei
signum est fleginatis si de terreis. sig-
num est melancolie. Et ideo per som-
nia quandoqꝫ iuuantur medici ad co-
gnoscendum dispositōnis corporis. vt
etiam dicit philosophus in eodem li-
bro. Sed hec iterum leuia sunt ꝑ com
parationem ad somnia a maleficis su-
perstitiose obseruata. Nam si corpora
liter vt supra tactum est nolunt trans-
ferri: sed tantum imaginarie cernere q̄
a consodalibus maleficis perpetrātur
reponere se habent ad sinistrum latus
in nomine sui dyaboli ꝛ omniū demo
niorum. Vnde fit vt ei singula imagi-
naria visione representantur a simili.
Si aliqua occulta scire pro se vel alijs
hominibus volunt a demonibus per
somnia instruuntur non per tacita sed
per expressa cum eis pacta inita. Nec
iterum per quodcunqꝫ pactum quocū
qꝫ modo per aliquod sacrificium alicu
ius animalis seu sacrilege deprecatio
nis aut cultus etiam latrie exhibitio-
nis: sed seipsas in anima et corpore de
monibus offerentes. fidem penitus sa
crilego ore abnegando. Nec his con-
tente etiam proprios aut alienos in-
fantes demonibus offerunt aut interi-
munt. de quibus supra habitum ē. In
quarta deniqꝫ specie que per phitones
a phiton appolline. iuxta Isidorum
qui auctor diuinandi dicitur fuisse ex-
ercetur. non per somnia aut per mortu
orum allocutōnez. sed per viuos. vt in

arrepticiis. qui sic arrepti a demonib⁹ vel voluntarie aut inuoluntarie ad predicandũ tã ũmodo futura: ꝛ non ad alia flagitia ꝑpetrando agitant qualis fuit illa puella de qua Actu. xvj. Clamãdo post apostolos ꝙ essent veri serui dei. Unde indignatus paulus imperauit spũi exire ab ea. Patz ꝙ modica sit compatio ꝑ respectũ ad maleficas ꝛ eoꝝ opa. que vtiqꝫ sic ob magnitudinẽ facinoꝝ ꝛ enormitatẽ criminũ. iuxͣ Isido. v⁹s. habitũ est nuncupant. Unde causa breuitatis de aliis minorib⁹ speciebus diuinationũ hec ꝓbare non expedit vbi maiores excedere noscũtur. nam vbi predicatori placet applicare alias species vt geomantiã que fit circa corpus terrestre: vt in vngue vel in ferro vel lapide polito. Idromantiam que fit in aqua vel cristallo. Aeremãtiam que fit in aere. Piromantiã que fit in igne. Arioloꝝ que in visceribus animaliũ imolatoꝝ in aris demonũ. Licꝫ he oẽs ꝑ expressam demonũ inuocationẽ fiant. nulla tñ est compatio ad maleficia maleficarũ cum ad nullũ nocumentũ hoĩm iumentoꝝ ꝛ terre frugũ tendũt directe. Sed ad futurorum precognitionẽ. De aliis etiã specieb⁹ diuinationũ que cũ tacita inocatione ꝛ etiam ꝑ tacitũ vt sic pactũ erga demones practicant vt sunt genealitici seu astrologi sic dicti ꝓpter natalium cõsiderationes. Auruspices q̃ dies ꝛ horas obseruant. Augures q̃ gestus ꝛ garrit⁹ auiũ ꝛ omen q̃ verba hoĩm obseruãt. Et cyromantici q̃ ex lineamẽtis manuũ aut spatulis aialiũ diuinãt. Si cui placet inspiciat ꝑceptoriũ Nider circa secundũ preceptũ ꝛ plura inueniet quõ sint licita ꝛ quõ non. Maleficarũ võ opera nunqꝫ sunt licita.

Decimaseptima est declaratiua quartedecime grauitatẽ criminis ad peccata quecunqꝫ demonum comparando.

Ed ꝛ tanta est earũ facinorũ magnitudo ꝙ etiã malorũ angelorũ pctã ꝛ ruinam excedũt. Et si in culpis quõ nõ etiã in infernalib⁹ suppliciis. Et h̃ q̃dem q̃ ad culpas demõstrare nõ est difficile variis rõnib⁹. Primo nã licet eius pctm̃ sit irremissibile: h̃ tñ non est ꝓpter magnitudinẽ criminis habẽdo respectũ ad eoꝝ naturalia. ꝛ ꝑcipue ẽm opinionẽ illoꝝ qui dicũt eos tantũ in naturalibus ꝛ nunqꝫ in gratuitis fuisse creatos. Et qꝛ bonũ gratie excedit bonum nature. ideo illoꝝ pctã q̃ a statu gratie cadũt ꝓut malefice fidẽ susceptã in baptismo abnegãtes existũt. eorum vtiqꝫ peccata excedunt. Si võ dicam⁹ eos ĩ grã fuisse creatos lꝫ nõ cõfirmatos. sic etiã malefice lꝫ nõ creati in grã tamẽ a grã sponte ceciderũt sicut ꝛ ille volens peccauit. Secũdo demonstrat. Naꝫ lꝫ eius pctm̃ sit irremissibile variis õ causis aliis. puta ẽm Aug⁹. qꝛ nullo suggerente peccauit. ideo etiã nullo reparante redire debet. Uel qꝛ ẽm Dama. contra dei formã intellectu peccauit. ꝛ cognitio quãto est nobilior tãto peior est error. Seruus eñ sciens voluntatem dñi sui ꝛc̃. Uel iterũ ẽm eundem Dam. qꝛ nõ est susceptibilis penitẽtie. ideo nec venie. ꝛ h̃ ex natura sua. que qꝛ spũalis tãtũmodo est semel vertibilis. eo ꝙ se totam cõuertit ꝙ in homĩe non fit vbi caro sꝑ repugnat spũi. Uel iterũ qꝛ excelso loco peccauit vt in celo hõ aũt in terra. His tñ non obstantib⁹ eius culpa in multis aliis minorat cõparatiue ad maleficiarũ flagitia. Primo in hoc ꝙ ille iuxta Anselmũ in q̃dam oratione nulla precedente delicti vindicta superbiens peccauit. Malefi

ce do post tantas penas sepe multis a-
lijs maleficijs inflictas imo et post pe-
nas quas percipiunt in ecclesia dyabolo
occasione sue ruine inflictas omia hec
cōtemnūt et nō ad minima pctā morta
lia vt ceteri pctōres qui ex infirmitate
aut malicia absq3 habitu malicie pec-
cant. Sz ex pfunda cordis malicia ad
horrenda flagitia operant. Secūdo q2
licet triplex sit status mali angeli. In-
nocentie Culpe et Miserie seu Pene.
Ipse tn̄ sic ab innocentia semel tantū
cecidit et q ad illam nunq3 restitutꝰ fu-
it. Peccator aūt ad innocentiam p ba-
ptismū restitutus iterū ab illo cadens
multū profundat. Et sup oēs ipse ma-
lefice vt earū flagitia demonstrāt. Ter
cio ille ꝯ creatorē: nos āt et sup oēs ipe
malefice cōtra creatorē et redemptorē
&c. Quarto ille dereliquit deū pmittē-
tem videlic3 eū peccare et non ex pieta
te eū psequentē. nos autē sup oēs ipse
malifice peccatis elongamur a deo p-
mittente et ex pietate nos continuo p-
sequente et beneficijs plimis nos pue
nientem. Quinto ille prestat in mali-
cia deo reprobante et suā grām non ap
ponente nos miseri currimꝰ in illā ma
liciam deo cōtinuo reuocante. Sexto
ille manet obduratꝰ ad punientē nos
obdurati ad blandientē Et si ambo cō
tra deū tn̄ ille contra se requirentē nos
cōtra p nobis morientē. quē vt pmisi-
mus sup omēs malefice dehonestan-
tes offendūt.

Solutiones argumentorum etiam declarant veritatem per cōparationē.

D argumēta. Ad primū pz re-
a sponsio p ea que in principio cor
poris questionis tacta sūt. Vn
de vic3 aliqd peccatum debeat censeri
grauius altero. et quō pctā maleficarū
grauiora cunctis q̄ ad culpā existunt

Ad aliud q̄ ad penam. Dicendū q sic
culpa ade ita et eius pena duplicit con
siderat. vel quo ad psonam vel quo ad
naturam totā vic3 posteritatē ex eo se-
cutam. Primo modo. Sicut maiora
pctā fuerūt post eū perpetrata. q2 vide
licet ipe solūmodo peccauit faciendo
illud qd erat malū nō fm se s3 q2 phi-
bitū. Fornicationes vo adulteria et ho
micidia. vtroq3 modo mala sūt sc3 fm
se: et q2 phibita ideo etiā grauior pena
eis debet. Secūdo vo modo. l3 maxi-
ma pena primū pctm secuta ē. hoc tn̄ ē
p indirectū inqntū vic3 p eū tota poste
ritas originali pctō fuit ifecta. eo q ip-
se primꝰ parens oim p qbus oibus so
lus filius dei satisfacere potuit poten-
tia ordinata. Pro suo aūt psonali me
dictate diuina gratia penituit et salua-
tus pꝰ solutionē factā p xpm. incōpabi
liter aūt pctā maleficarū excedūt i gra
uitate. nō ptente de suis psonalibꝰ pec
catis et pditōibꝰ cū etiā inumeras ali-
as pꝰ se cōtinue trahūt. Ad terciū dicē
dū ex phabitis q h fuit p accidens in
pctō ade q maiorē lesionē intulit. Et
h vic3 q naturā integrā iuenit et q cor-
ruptā necessario nō volūtarie transfū-
dere habuit. vn̄ nō sequit q suū pecca
tū simpliciter grauiꝰ ceteris fuit. Tum
etiā q2 hec idē etiā seqntia pctā fecisset
si tatē naturā inuenissent. sic et fm mor
tale pctm nō priuat gra3 eo q illā non
iuenit. puaret aūt si illā iuenirect. Hec
est solutio scti Tho. in. ij. dist. xxj. art. ij
in solutōe scdi argumēti: quā solutio-
nē si qs ad plenū vult intelligere h3 cō
siderare q adam originalē iusticiā si p
stitisset nō trāsfudisset in posteros, put
Ansel. opinabat. q2 etiā aliqs pꝰ eū pec
care potuisset videbant dctā docto. di.
xx. An pueri mox nati fuissent in gra-
tia confirmati. Itez quolibe. cj. An idē
qui nunc saluant homies saluati fuis-
sent si adam non peccasset.

Sequitur mod⁹ predicandi contra quinqȝ argumēta laicorꝝ quib⁹ ꝓbare videntur sparsim ꝙ deus pmittit tātā ptātē dyabolo ꝛ maleficis circa huiusmodi maleficia inferēda. Qō. xviij

It deniqȝ p̄dicatorꝝ puidus sup certa argumenta laicorꝝ vel etiā ḡitorꝝ quorūdā q̄ intantū maleficas esse negāt ꝙ lȝ maliciā ꝛ potentiā demonis ad inferēdū ex suo desiderio hmōi mala ꝯcedāt diuinā tn̄ pmissionē sibi ꝯdescēdētē negant. Nec volūt ꝙ deus talia fieri permittat. ꝛ lȝ modū arguendi nō habeāt ꝛ in tenebris sicut ceci palpitant. iam vnū iā alterū mediū tangēdo. opus tn̄ est eorꝝ assertiōes ad qnqȝ argumenta reducere. Ex q̄b⁹ vtiqȝ oēs eorꝝ cauillationes ꝓcedere pn̄t. Et primo ꝙ deus nō pmittat dyabolo sb tanta potestate seuire in homines.

Trū ad maleficialē effectū a demone p maleficā ꝓcurandū sp habet concurrere diuina pmissio. Et arguit̄ qnqȝ argumētis ꝙ deus nō pmittit. vnde etiā maleficiū nihil ē in mundo. Et primū sumit̄ ex pte dei. Secundū ex pte dyaboli. Terciū ex p̄te malefice. Quartuȝ ex parte morbi. Quintū ex pte p̄dicatorꝝ ꝛ iudicū q̄ talia cōtra eas p̄dicant ꝛ iudicant ꝛ q̄ vtiqȝ nunqȝ securi essent. Primo sic. De⁹ punire potest hoīem ꝓpter peccata. et punit gladio fame ꝛ mortalitate. Iteȝ diuersis aliīs infirmitatibus variīs et innumeris quibus humana conditio subiacet. vnde qꝛ opus ei nō est adiungere alias punitiōnes: ideo nō pmittit Secūdo sic. Ex parte dyaboli si vera essent que predicant̄ ꝙ videlicȝ vim generatiuā impedire possunt. vt videlicȝ mulier non concipiat. vel si concipiat ꝙ aborsum faciat. vel si nō aborsuȝ ꝙ etiā post partū natos interficiūt. vtiqȝ sic pimere possent totū mundū. Et iterū posset dici ꝙ opa dyaboli essent fortiora opibus dei. scȝ sacramēto matrimoniȷ̄ qd̄ est opus dei. Tercio ex parte hoīs. Nam videm⁹ si maleficiuȝ debet esse aliq̄d in in mūdo: tanc aliq̄ homines plus aliīs maleficiunt̄. De quo si querit̄ vtiqȝ dicit̄ hoc esse ꝓpter punitionē pctōꝝ. ꝫ hoc est falsum. ḡ ꝛ illud ꝙ maleficia sint in mūdo. Falsitas autem ꝓbat̄ ex eo. qꝛ tūc maiores peccatores ampli⁹ punirent̄. hoc est falsū cū min⁹ puniant̄ q̄ aliȷ̄ interdum iusti. ꝙ etiā cernit̄ i pueris innocētibus q̄ asserunt̄ maleficiari. Quarto potest addi ꝛ aliud argumentū ex parte dei. hoc ꝙ q̄s impedire posset ꝛ nō impedit ꝫ fieri pmittit. vtiqȝ iudicat̄ ex sua voluntate ꝓcessisse. Sed deus cuȝ sit sūme bonus nō potest velle malū. ḡ nō potest pmittere vt fiat malū qd̄ ipe impedire potest. Iteȝ ex pte morbi defectus ꝛ infirmitates q̄ dicunt̄ maleficiales sil'es etiā sunt defectibus ꝛ infirmitatibus naturalibus. i. qui ex defectu nature ꝓcedūt. ꝙ em̄ aliq̄s claudicat. excecat̄ vl' rōnē pdit vel etiā morit̄ ex defectu nature cōtingere pn̄t. vnde nō pn̄t secure maleficis ascribi. Vltimo ex pte iudicum ꝛ p̄dicatorꝝ q̄ cū talia aduers⁹ maleficas p̄dicant ꝛ practicant vtiqȝ ꝓpter ingens odium a maleficis contra eos cōceptū nūqȝ essent securi. Sȝ ꝫ argumēta sumant̄ ex qōne. j. sup terciū pn̄cipale p̄me ptis tractat⁹. ꝛ ꝓponant̄ illa q̄ sūt magis ad pp'm quō vicȝ pmittit mala fieri licȝ nō velit malū fieri. pmittit aūt ꝓpter admirabilē pfectionē vniuersi q̄ ꝯsiderant̄ i h̄ ꝙ bona cōmēdant̄ eminētius ꝛ magis placēt ꝛ sunt laudabiliora duȝ compant̄ malis. habent̄ ibi auctes. Itē ꝓfūda di diuie sa

ꝑſentie iuſticie ⁊ bonitatis relucēt que
al's eſſent occulta. Et breuit̄ ꝓ deciſio-
ne queſtiōis poſſūt colligi ex his que
ibi tangunt̄ varia documēta ꝓ infor-
matione populi. vicȝ ꝙ deus iuſte du-
os caſus ꝑmiſit. ſcȝ angeloꝝ ⁊ primoꝝ
ꝑentū q̄ cū ſint maiores alijs oībus ca
ſibus. Nō mirū ſi alij minores ꝑmittā
tur. Qualiter autē ſunt maiores q̄ ad
cauſalitatē nō quo ad alias circūſtāti-
as ſm̄ quas pctā maleficarū. vt in. iij.
q. tangit̄. ⁊ maloꝝ angeloꝝ ⁊ primorū
ꝑentuȝ pctā excedūt. ⁊ quare deꝰ iuſte
ꝑmiſit illos ꝑmos caſus tangit̄ in. ij. q
ex q̄bus plīma colligere ⁊ dilatare po
teſt ad ſuū placitū. Sed ad reſpondē-
dum ſuꝑ argumenta. Nam ad ꝑmuȝ
cū dicit̄. Deus ſufficienter punit ꝑ na-
turales infirmitates. mortalitates. gla
dio ⁊ fame. Reſpondet̄ ex tribus. Pri
mo quia deus nō limitauit ſuam vir-
tutem ad naturalem ꝓceſſum: aut eti
am ad influentias corporū celeſtiuȝ vt
videlicȝ preter illa agere nō poſſit ideo
⁊ preter illa ſepiſſime egit in punitio-
nem peccaminū. mortalitates ⁊ alia in
ferendo preter oēm influentiaȝ corpo-
rū. ſicut in punitione pcti ſuperbie in
dauid ſuꝑ mortalitatē inflictam popu
lo ꝓpter populi numerationē ⁊c. Se-
cūdo hoc vtiqȝ congruit diuine ſapien
tie que cum rebus oīmibus ſic admini
ſtrat vt eas ꝓprijs motibus agere ſinat
Ideo ſicut nō conuenit malicia demo
nis oīno impedire ſed potius decet ip
ſam ꝑmittere vt agat q̄ꝫtum ad bonuȝ
vniuerſi ſpectare poteſt. licet continuo
etiā refrenat̄ ꝑ bonos angelos vt non
tantū noceat q̄ꝫtum nocere vellet. Ita
etiam non cōuenit maliciaȝ humanaȝ
refrenare ſuꝑ ea ad q̄ ex libertate arbi-
trij poteſt. vt eſt fidem abnegare ⁊ ſeip
ſum demoni deuouere que vtiqȝ face-
re in poteſtate ſunt volūtatis humane
Ex quibus etiā duobus cuȝ deus ma

xime offendit̄ iuſte ꝑmittit ea q̄ a male
fica deſiderant̄ ⁊ ꝓpter que fidem abne
gauit ⁊ ad que dyaboli potētia ſe extē-
dit vt eſt hoībus. iumentis ⁊ terre fru-
gibus poſſe nocere. Tercio deus iuſte
ꝑmittit illa mala fieri ꝑ que dyabolus
etiam ꝑ indirectū maxime torquet̄ et
ſūmam recipit diſplicentiam ſed ꝑ illa
mala que a maleficis virtute demonū
fiunt ꝑ indirectum dyabolus maxime
torquet̄ dum contra ſuaȝ voluntatem
deus oībus malis ad gloriaȝ ſui nōis
ad fidei cōmendationem. ad electoruȝ
purgationē ⁊ cumulū meritoꝝ vtitur.
Certū eſt em̄ ꝙ inter oēs diſplicentias
quas dyabolus ex ſuꝑbia que ſemper
contra deum erigit. iuxta illud. Suꝑ-
bia eoꝝ qui te oderūt aſcendit ſemper
hec precipua eſt qua ſibi diſplicet ꝙ de
us oīa ſua machinamēta in ſui glīaȝ
⁊c. cōuertit. Iuſte ergo deus cūcta per
mittit. Ad ſecundū ſuperius reſponſuȝ
eſt ⁊ oportet reſpondere ad duo que i-
cludunt̄ in argumēto. ſcȝ ꝙ nō dicitur
dyabolus fortior deo nec eius factura
imo cernit̄ ꝙ minime virtut' exiſtit cū
nihil poſſit niſi ꝑmiſſione diuina. vnd̄
eius ꝟtus poteſt dici minima compa-
rando ad diuinā ꝑmiſſionē. lȝ ſit maxi
ma comꝑando ad ꝟtutes corꝑales q̄s
naturaliter excedit. iuxta illud ſepe al-
legatū. Non eſt poteſtas ſuꝑ terram q̄
ei valeat comꝑari. Job. xlj. Alterū ad
qđ reſpondendū. Cur vicȝ deus potiꝰ
ſuꝑ vim generatiuam ꝑmittit malefi-
cia fieri quā ſuꝑ alios actus humanos
De quibus etiā ſupra tactum eſt i ma-
teria de ꝑmiſſione diuina ſub titulo. q̄-
modo malefice vim generatiuā ⁊ actū
venereum impedire poſſunt. Eſt em̄ h̄
ꝓpter feditatem illius actus. Et q2 ori
ginale pctm̄ inflictū ex culpa primorū
ꝑentū ꝑ illū actum tranſfundit ⁊ exem
plificat̄ etiam de ſerpente qui primum
inſtrumentū dyaboli fuit ⁊c. Ad ter-

cium dicendū ꝙ sicut intentio ⁊ appetitus diaboli maior est ad temptandū bonos ꝙ̄ malos: licet ex parte temptati magis temptat malos ꝙ̄ bonos: id ē ꝙ amplior abilitas est in malis ad recipiendū temptatōem demonis ꝙ̄ sit in bonis. Ita etiā plus affectat ledere bonos ꝙ̄ malos: licet maiorē abilitatem ledendi inueniret in malis ꝙ̄ in bonis Et huius est ratio: q2 ꝓm Greg. quanto crebrius ꝗs diabolo se subijcit: tāto intolerabiliorē sibi facit vt ei reluctari non possit. Sz cum mali crebrius se subijciāt diabolo eis fit temptatio magis intolerabilis ⁊ frequentior cū non habeant scutū fidei formate quo se tueantur. De quo scuto apl's Ephesi. vj. In omnibus sumentes scutū fidei in quo positis oīa tela nequissimi ignea extinguere. Sz ex alia ꝑte magis ⁊ acrius impugnat bonos ꝙ̄ malos. Et ratio quia cū iam possideat malos non aūt bonos: idō magis conat̄ per tribulationez trahere ad sui dñiū iustos ꝗs non habet ꝙ̄ peccatores possessos: sic aliꝗs princeps terrenus magis insurgit cōtra illum qui plus aufert de iure suo vel q̇ plꝰ nocet regno ꝙ̄ cōtra illos q̇ non sibi ꝯtrariant̄. Ad quartū ꝙ deꝰ ꝑmittit mala fieri non vult tñ mala fieri vltra ꝑmissa que tacta sunt predicator declarare potest ꝑ qnq3 signa volūtatis diuine que sunt: ꝓceptū: ꝓhibitio cōcilium: opatio: ⁊ ꝑmissio: vide sctm̄ Thomā ꝑcipue in ꝑma parte: quia ibi planius declarat. q. xix. ar. xij. Nam licet vna sit volūtas in deo q̄ est ipe deꝰ sicut ⁊ vna eius essentia: tamen per respectum ad eius opera indicat̄ ⁊ significatur nobis eius voluntas multipliciter ꝓm qd psalmista dic. Magna opa dñi exquisita in omnes voluntates eius. Vñ voluntas in deo distinguitur nō ex parte rei: ꝫ ex parte suoꝝ effectuum: ita vt voluntas ꝓprie dicta dicatur voluntas beneplaciti. Voluntas methaphorice dicta dicatur voluntas signi inquantū videlicet ꝑ signa ⁊ methaphora indicatur nobis deū hoc velle. A simili. Sicut paterfamilias vnaz habēs in se voluntatē demonstrat illā quinq3 modis: sc3 per se et per aliū. Per se dupliciter: directe ⁊ indirecte. Directe cū aliqd opatur: ⁊ tunc est opatio. Indirecte aūt qñ non impedit opantem sicut ⁊ in. iiij. phisicoꝝ dr. Remouens et ꝓhibens est mouens per accidens: ⁊ qn̄tum ad hoc dr signum permissio. Per aliū autē declarat se paterfamilias aliquid velle tripliciter. Vel inquantum ordinat aliquē ad aliqd faciendum necessario ⁊ ꝓhibendo cōtratiū: ⁊ sic sūt ꝓceptio in ꝓceptis: ⁊ ꝓhibitio in affirmatiuis ⁊ negatiuis ꝓceptis. Vel inquantū ordinat aliquē ꝑsuasiue ad aliqua cōciliatiue: ⁊ hoc ꝑtinet ad cōsiliū ⁊ sicut voluntas humana manifestat̄ ꝑ hec quinq3 sic ⁊ ipius dei. Q2 em̄ preceptū ꝑhibito ⁊ consilium dicat̄ volūtas dei patet ꝑ illud Math. vj. Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra: id est vt in terra impleamus eius ꝓcepta vitemus ꝓhibita ⁊ impleamus ꝓ posse cōsilia. Et similiter ꝙ permissio ⁊ operatio dicatur dei voluntas patet ꝑ Augustinum qui dicit in enche. Nihil fit nisi omnipotens deus fieri velit: vel sinendo vt fiat vel faciēdo. Ad ꝓpositū cū dicitur illud ꝙ quis impedire posset ⁊ non impedit iudicatur ex sua voluntate ꝯcessisse veruz est. Sz cum infertur. Deus est summe bonꝰ: ergo nō potest velle mala fieri: verum est: volūtate beneplaciti ⁊ ꝑ quatuor signa huius voluntatis quia non potest operari mala nec precipere mala nec vt non ꝓhibeat mala ⁊ persuadeat bona supꝑerogctionis: potest autem velle ꝑmittere mala fieri. Ad aliud quomō cernunt̄ infirmitates ab inuicem vt vna

sit maleficialis: altera naturalis puta ex defectu nature. Rñdetur q̄ varijs modis. Primo medicoꝝ iudicio. xxvj q. v. Non licet. z. q. ij. ca. Illud: vbi verba Augustini ex scd̄o de doc. xp̄iana. Ad hoc genus supstitionis pertinent omnes ligature z remedia q̄ medicoꝝ disciplina condēnat in quibuscunq̄ rebus suspendendis atq̄ ligandis. A simili vbi medici ex circūstantijs videlicet etate complexione sana: z subito q̄si in ictu oculi immutata z q̄ non ex defectu sanguinis stomachi aut labe īfirmitas acciderit. Iudicant illā nō ex defectu nature: s̄ ab extrinseco accidisse. Et ab extrinseco vbi non ex veneno sa infectione: quia sic sanguis z stomachus malis humoribus esset repletus tūc ex sufficienti diuisione iudicāt effectum esse maleficialem. Itē scd̄o cum eis existit incurabilis vt nullis medicaminibus eger p̄t releuari: immo poti⁹ cernunt ip̄m aggrauari. Tercio qꝛ sic subito interdum accidit q̄ iudiciū infirmi super hoc cōtingit. Res gesta vni ex nobis innotuit. Nā quidaꝫ de optimatibus ciuitatis Spirēsis nimis cervicose voluntatis vxorem habuit intātum vt cū ip̄e libens in oībus ei cōplacere studeret: tñ in cunctis fere suis affectionibus ei recalcitrabat z v̄bis cōtumeliosis semper ip̄m molestare satagebat. Accidit inde vt domū ingress⁹ quadam die cum mulier solito more contra se briganti verbis obprobriosis z ire locuꝫ dare z domū exire volebat ip̄a hostiū per quod exire habebat cursu veloci anticipando obseruauit z vociferādo contestabatur q̄ nisi eam verberaret nulla probitas aut honestas sibi inessꝫ. Ad que verba grauia ille manum nō animo letendi extendit z ip̄aꝫ expansis digitis super spatulam leuiꝶ tangendo subito ad terraꝫ collisus omnem sensum perdidit: z per plures septimanas in lecto decumbens grauissima infirmitate detentus fuit: qua in re p̄pensari potest illā infirmitatem nō ex naturali defectu: s̄ p̄ maleficiū mulieris sibi accidisse. Plura imo quasi innumera ꝯsimilia acta sunt z multis innotuerunt. Sunt q̄dam qui p̄ certam practicā experientiam rei capiunt p̄ hūc modū. Nam plūbum liquefactū sup̄ infirmū tenent z in scutellam plenam aqua infundunt z si imago aliqua condensata cerniꝶ: tunc infirmitateꝫ ex maleficio accidisse indicant: z q̄daꝫ an talis imago ope demonum aut naturali virtute erumpat vbi interrogantur talia practicantes rñdere solent: q̄ virtute saturni super plumbū qui alias malus existit sicut sol sup̄ aurū maleficiū sua virtute ostendere solet. Sed quid de his sentiendū sit: an videlicet practica licita sit an non. Circa terciū principale huius tractatus tractabiꝶ canonistis eñ videtur licitum vt vana vanis contundanꝶ: licet theologis omnino ꝯtrarium videaꝶ cuꝫ non sint facienda mala vt eueniant bona. Ad vltimū vbi diuersa queruntꝶ. Primo cum malefice non dicantur. Secundo cur p̄ncipibus eis fauentibus ad p̄niciem omnium inimicoꝝ ip̄oꝝ non cooperantur. Tercio cur p̄dicatoribus z alijs cos p̄sequentibus non nocere valeant. Ad primū dicendum: q̄ ideo vt plurimuꝫ malefice non ditanꝶ vt iuxta cōplacentiam demonis in ꝯtumeliam creatoris quantū possibile est, p̄ vilissimo precio emanꝶ. Et scd̄o ne in diuitijs notentur. Ad secundum cur p̄ncipibus non nocent causa est manifesta: quia quantuꝫ in ip̄is est hoc fit vt ip̄os in amicitia retineant. Et si queriꝶ cur eoꝝ inimicis non noceant. Respondetur quia bon⁹ angelus ex altera parte hoc maleficiū impedit iuxta illud Danielis. Princeps persaruꝫ restitit mihi viginti vna

diebus. Vide docto. in. ij. senten. an in ter bonos angelos sit pugna et qualiter. Ad terciu dicit quod ideo nec inquisitori bus aut alijs officialibus nocere possunt quia publica iusticia vtunt. Exempla varia ad hoc possent adduci: sed tempis prolixitas non patitur.

Explicit pars prima

Incipit secunda pars hu ius operis.

Ecunda pars pri

Secunda pars principalis huius opis. Quia est de modo pcedendi qui a maleficis, pro maleficijs inferendis obseruatur. Et per decem et octo capitula distiguitur cu duabus dumtaxat difficultatibus quaru vna in pncipio sup remedia pseruatiua vt videlicet quis maleficiari non possit: altera in fine super remedia amonentia maleficia: et pro que maleficiati curari possunt cu sm phm in. iiij. phisycoz remouens et phibens coincidunt: et sunt cause per accidens. Ideo vt pro hec totale fundamentu huius horrende heresis habeatur. Circa duo principaliter insistendu erit. Primo circa introitu eaz et pfessionem sacrilegaz. Scdo circa pgressum in modo opandi et horrenda obseruantiam. Tercio impedimenta salubria contra eaz maleficia et remedia pseruatiua: et quia in morali iam laboram materia Vn argumetis varijs et declaratoib vbiqz insistere opus non est: cu ea que pro capitula sequent sint pro precedentes questiones sufficienter discussa. Ideo precamur in deo lectorem ne demonstratoem in omnibus querat vbi acco modata sufficit pbabilitas ea deducedo que constant aut visus vel auditus ppria experientia aut fide dignoz relatibus esse vera. Circa primum autem duo principaliter tangentur. Primo diuersi modi ipius demonis innoxios alliciendi. Scdo diuersi modi ipaz heresim pfitendi. Circa secundum vero sex per ordinez tangent quo ad modu pcedendi et curandi. Quia primo de his que a maleficis pro se et suis corporibus practicantur. Secundo de his que erga alios homines operant. Tercio de his que erga bestias. Et quarto de his qbus terre frugib nocet. Quito de maleficio tantummodo viroruz qbus videlicet maleficijs tantumodo viri et non mulieres insistut. Sexto de questione sup maleficia amouenda: et qbus modis curantur maleficiati.

Est ergo prima questio pro decem et octo capitula distincta cum totidem modis in suis ritibus variantur et multiplicantur.

Questio prima

Vtrum qs possit pro bonos angelos ita benefitiari: quod a maleficis per quoscuqz infra scriptos modos non valeat maleficiari. Et videt quod non. Eo quod per precedentia declaratuz est etiam innoxios et innocentes et iustos pluries a demoib affligi vt Job et plures pueri innocentes qui cernuntur maleficiati cum multis alijs iustis licet non equaliter vt peccatores: eo quod non in perditionem suarum animaru quamuis bonis fortune et corporum affligantur. In contrarium est maleficiarum fassio quod videlicet non omnes ledere valeant: sed tantummodo illos quos cernunt ex informatione demonum diuio auxilio destitutos. Respo sio. Tria sunt genera hominum beneficiati a deo quibus illud pessimuz genus suis maleficijs nocere non potest Et primi sunt q publica 9 eos iusticiaz

exercent:aut officio aliquo publico ad
uersus eos insistunt. Scđi qui de riti/
bus ecclesie seruatis ⁊ venerat⁊ vt per
aq̄ benedicte aspersionē: per salis cōse
crati sumptiōem:per candelarū in die
purificationis:⁊ frondiū in die palma
rum cōsecratoꝝ vsum licitū:cū ad hoc
talia ecclesia exorcisat vt vires demo/
nis imminuant seu muniūt: de quibꝰ
modis patebit. Tercij sunt q̇ per sctōs
angelos varijs ⁊ infinitis modis bene
ficiant. De p̄mis ratio dat ⁊ per varia
acta ⁊ gesta comprobat q꞉ em̄ ois ptās
a deo est ⁊ gladiū portat. Juxta apl'm.
In vindictā maloꝝ ⁊ retributōem bo/
noꝝ non mirū ꝙ tūc angelica potesta/
te demones arcent:qñ iusticia in vin/
dictam illius horrendi criminis exer/
cet. Notant ad idem doctores: ꝙ quia
ptās demonis q̇nꝗ modis impeditur
in toto vel in p̄te. Primo p̄ terminum
sue ptāti a deo impositū: sicut de Job
p̄mo ⁊ scđo tangit. Et de illo de quo ī
formicario nider legitur q̇ iudici fassus
fuerat ꝙ dū quidā ipm inuocasset vt
inimicū suū vita priuaret aut in corpo
re lederet:vel ictu fulminis interime/
ret:cū vocassem demonē ait vt eius au
xilio talia ppetrarē. R̄ndit mihi ꝙ neu
trū facere posset:habet inq̇t fidem bo/
nam ⁊ diligent se signo crucis munit
idcirco non in corpe:ꝫ in vndecima p̄/
te fructuū suoꝝ in cāpo si libet ei noce
re possum. Scđo impedit p̄ impedi/
mentū exterius adhibitum vt in asina
balaam. Nume.xxij. Tercio p̄ miracu
lum impossibilitatis exterius factum.
Et sunt qui ex singulari priuilegio be
neficiantur. De quo terciū genus ho/
minū qui maleficiari non possunt iam
inferius patebit. Quarto per iudiciū
singulariter disponentis per obstacu/
lum boni angeli: vt de asmodeo interfi
ciente sponsos sare virginis: non autē
thobiam. Quinto interdum per cau/

telam sui ipius:quia nō vult interdū
diabolus ledere vt peius inde sequat:
vt cū excōicatos vexare posset: sicut ⁊
corinthum quē vexauit excōicatum.
Corinth.v. tamen non facit vt fidē ec
clesie i clauiū potestate eneruat. Ideo
a sili etiā dicere possumus ꝙ etiā si di/
uina virtute nō arcerent qñ publica iu
sticia exercetur:adhuc tamen sepe ma
num seu ꝓtectionē a maleficis volun/
tarie retrahunt:q꞉ vel timent earū con
uersionē:vel q꞉ desiderāt ⁊ accelerant
eaꝝ damnatōem. Actis deniꝗ ⁊ gestis
hec cōprobant. Nā ⁊ p̄fatus doctor re
fert ꝙ malefici v̄bo ⁊ expiētia testimo/
nium dederūt:ꝙ eo ipo quo p̄ rei pub
lice iusticie officiales capiunt: statim
omnis maleficoꝝ eneruat ptās. Vñ ⁊
quidā iudex petrus noie de quo ⁊ su/
pra mentio facta est:cū quendā malefi
cū stadlin nomine p̄ suos famulos ca/
pere voluisset:tantus tremor eoꝝ ma/
nibus incussus fuit ⁊ naribus tā malꝰ
fetor illapsus:vt se fere desperarent an
maleficum inuadere auderent. Qui/
bus dum iudex imperasset. Secure mi
serum inuadite:quia publica tactꝰ iu/
sticia omnes vires perdet sue nequitie
Et ita rei ꝓbauit effectus: nam captꝰ
⁊ incineratus fuit ꝓpter plurima ab eo
perpetrata maleficia que sparsim hinc
inde posita sunt ⁊ accōmodata diuer/
sis materijs. Sed ⁊ plura que nobis
inquisitoribus in officio inquisitionis
laborantibus contigerunt si recitare
expediret vtiꝗ animū lectoris in am/
mirationē verterent. Sed quia laus i
ore ꝓprio sordescit potius expedit silē/
tio preterire ꝙ notam inanis glorie in
currere:illis dumtaxat exceptis que a/
deo in lucem prodierunt quod celari
non possunt. In oppido nempe rauē/
spurg dum a consulibus malefice inci
nerande interrogarentur:cur nobis in
quisitoribus aliqua maleficia sic alijs

hominibus non intulissent. Respon-
derunt. Licet pluries hoc facere atten
tassent non tamē potuerūt. Et de cau-
sa inq̄rentibus respondebant se nescire
nisi ꝙ sic a demonibus informate fuis
sent: quotiens eñ nocturnis ⁊ diurnis
temporibus nobis infesti fuerūt enar-
rare non sufficimus: iam vt symee cuꝫ
iam vt canes aut capre suis clamoribꝰ
⁊ insultibus nos inq̄etarent: de nocte
ad orōnes licet indeuotas surgentibꝰ
extra fenestrā loci que tamen in tanta
altitudine erat ꝙ nisi per longissimas
scalas quis adire potuisset: ictu validis
simo q̄si ad caput de directo ꝑcutiebat
acus lintheo quo caput tegebat inserē
tes: sic etiā a nobis surgentibus repe-
riebant quasi illos capiti nr̄o immitte
re arte magica voluissent. Sꝫ laus al-
tissimo qui sua pietate absq̄ meritꝭ no
stris nos tanq̄ꝫ publicos iusticie fidei
indignos famulos ꝑseruauit. De secū
dis vero ratio in se patet. Nam ad hoc
exorcizant ab ecclesia ⁊ omnino sunt
efficacissima remedia ad ꝑseruanduꝫ
se ab insultibus maleficarū. Quod si
queritur per quem moduꝫ quis se mu
nire debet. Dicendum primo de his q̄
absq̄ alligationibus sacroꝝ verboruꝫ
fuerit: ⁊ demū de ipis sacris carmini-
bus. Nam de primis licitum est aqua
benedicta: etiā quecunq̄ honesta loca
hominū et iumentoꝝ cū inuocatione
sanctissime trinitatis ⁊ orōne dñica in
saluationem hominum ⁊ iumentoruꝫ
aspergere: sic eñ in exorcismo dicit vt
vbicūq̄ aspersa fuerit careat omni im
mundicia liberetur a noxia nō illic re-
sideat spiritus pestilens ⁊c̄. Homines
enim ⁊ iumenta saluat dñs iuxta pro-
phetam vnūquodq̄ pro modulo suo.
Secundo sicut primum de necessitate
ita hoc secundū licet cereum benedi-
dictum attendere est de congruitate a
spergere videlicet cum tali cereo loca
inhabitantia. Tercio herbas consecra
tas adiungere vel fumigare cum illis
habitabilis in aliquo loco occulto con
iungere plurimum expedit. Sic enim
in ciuitatem Spirensi anno eodem q̄
hic liber est inchoatus contigit: ꝙ duꝫ
quedam deuota mulier cum quadam
suspecta malefica verba habuisset iux̄
morem muliercularum mutuo brigā-
tium rixosa: de nocte tamen cum par-
uulum lactantem cunis imponere vo
luisset: ⁊ mente reuoluēs ea que de die
cuꝫ suspecta malefica peregisset timēs
de periculo pueri herbas benedictas
puero supposuit aqua simili aspersit:
sal exocizatum oꝛiparum immisit: si-
gno crucis muniuit ⁊ cunabulo diligē
ter alligauit. Et ecce circa modium no
ctis vagientem puerum audiuit: ⁊ dū
iuxta morem pueruꝫ contrectare ⁊ cu
nabulū in alto ꝓpe lectum positū mo-
uere voluisset cunabuluꝫ quidem mo-
uit: sed puerum contrectare quia abe-
rat non potuit: tremens paupercula ⁊
de pueri amissione vehementer dolēs
lumine accenso paruuluꝫ vagiantem
sub lectica ⁊ in angulo sine tamen lesi-
one repperit. Qua in re perpendi po-
test quanta insit exorcismꝰ ecclesie ad-
uersus insidias diaboli virtus. Liquet
insuper omnipotentis dei clementia ⁊
sapientia que attingit a fine vsq̄ ad fi-
nem fortiter: disponit etiam istoꝝ pessi
moꝝ hominum ⁊ demonuꝫ maleficia
suauiter: vt vbi querunt fideꝫ imminu
ere ⁊ infirmare: eandem in multorum
cordibus firmant ⁊ radicent validius
Utilitates enim plurime fidelibus ex
huiusmodi malis prouentunt: vbi sic
fides roboratur; demonis malicia ispi
citur: dei misericordia ⁊ potestas ma-
nifestatur: homines ad sui custodiam
actuantur: ⁊ ad reuerenduꝫ christi pas
sionem ⁊ cerimonias ecclesie accendū
tur. Illis etiā diebus sculteus cuius-

dam ville vuisental: dum grauissimis
dolorıbus ⁊ torsionibus corporis esset
maleficiatus: ⁊ ꝙ per maleficia sibi cō
tigisset non tam ab alijs maleficis q̄ꝫtū
⁊ per expientiaꝫ edoctus fuit: dixit em̄
ꝙ singulis dn̄icis diebus se munire cū
sumptione salis ⁊ aque benedicte sole
bat: ⁊ q꞉ vna die ꝓpter cuiusdā celebrā
das obmiserat nuptias eodem etiā die
maleficiatus fuit. Quid deniqꝫ de illo
in Rauenspurg cū a diabolo in forma
vnius mulieris ad carnalem actū solli
citaret᷑: ille plurimū anxius dū desiste
re nollet diabolus: illi pauperi in men
tem venit vt sumptione salis ꝓut in p̄
dicatione audierat se munire deberet.
Vn̄ cum ad introitū stube sal benedi-
ctū sumpsisset mulier toruo vultu euꝫ
inspexit: ⁊ quis diabolorū ip̄m de hoc
docuisset improperando subito dispa-
ruit: vbi diabolus per se in effigie ma-
lefice: aut cum p̄sentia corꝑali malefi-
ce affuerat cū vtrūqꝫ facere deo ꝑmittē
te potest. Sꝫ ⁊ illi tres socij per viā am
bulantes: duo eoꝝ ictu fulminis ꝑcus-
si fuerant: ⁊ tercius territus cuꝫ voces
in aere clamantes audisset ꝑcutiamus
⁊ illum: altera vox cuꝫ respondisset nō
possumus: q꞉ hodie: verbū caro factuꝫ
est audiuit: itellexerat ꝙ ea de causa q꞉
missam audierat: ⁊ in fine misse euan-
gelium Johannis. In principio erat
verbum ⁊c. audiuisset: ideo p̄seruatus
fuisset. Sꝫ ⁊ per sacra verba corpori al
ligata ꝙ miro modo sunt preseruatiua
dummodo septē conditiones in ipsis
seruentur. De quibus ⁊ in vltima que
stione huius secunde partis mentio fi-
et. Eo ꝙ ibi de remedijs sanatiuis sic̄
hic de remedijs preseruatiuis tractabi-
tur. Et illa sacra verba non solum ad p̄
seruandum: sed etiam ad curandū ma
leficiatos tendunt. P̄limuꝫ autē sunt
preseruatiua locoꝝ hominum ⁊ iumē
toꝝ verba tituli triumphalis nostri sal
uatoris: dum scilicet per quatuor par-
tes loci in moduꝫ crucis inscribuntur.
Jhesus ✠ Nazarenus ✠ Rex ✠ Ju-
deoꝝ ✠. vel etiā iungendo nomen vir
ginis marie: aut euangelistarum: aut
etiam verba Johānis. Verbum caro
factum est. Terciuꝫ vero genus quod
a maleficis ledi non potest est singula
rissimum vtpote precipua angelica cu
stodia munitum: interius ⁊ exterius.
Interius per gratie infusionem. Exte-
rius per celestium virtutum id est per
motores orbium celestium protectio-
nem. Et hoc quideꝫ genus in duabus
speciebus electoꝝ diuersificatur: quia
vel munitur contra omnia genera ma
leficioꝝ ita ꝙ in nullo ledi possunt: vel
ꝙ precipue circa generatiuam potenti
am ita castificentur ab ipsis bonis an-
gelis: sicut mali spiritus quosdam ma
los homines: vel inflāmant circa vnā
vel infrigidant circa aliam ꝑ sua male
ficia. Primum de interiori ⁊ exteriori
protectione quo ad gratiam ⁊ quo ad
influentias corporum celestium sic de-
claratur. Nam licet deus per se gratiā
infundat menti nostre: ita ꝙ nulli crea
ture potestas ad talem infusionem se
extendere potest Juxta illud. Gratiaꝫ
⁊ gloriam dabit dominus: tamē dispo
sitiue vt tradit sanctꝰ Thomas in quo
dam loco super tercium sententiarum
quando deus aliquam notabilem gra
tiam vult infundere angelus bonꝰ co-
operatur. Et hoc est quod Dionisius
pretendit quarto capitulo de diuinis
nominibus. Hec est lex diuinitatis im
mobiliter stabilita vt ima a sūmis per
media perficiantur: ita ꝙ quicquid bo
ni a fonte totius bonitatis in nos ema
nat totum per ministerium bonorum
angelorum habemus. Demus exem-
pla cum rationibus. Nam licet ad ver
bi dei conceptionem in virgine beatis-
sima per quam deus homo factus est

sola diuina virtus efficiēter affuerit ta-
men angelico ministerio mens virgi-
nis per salutationem ⁊ per intellectus
confortationem ⁊ informationez mul
tum excitata vel ad bonum ꝑdisposita
fuit. Hōne nam ⁊ prefati doctoris sen
tentia est ꝙ in homine tria sunt vt vi-
demus: scilicet voluntas: intellectus ⁊
potentie alie interiores ⁊ exteriores af
fixe membris ⁊ organis corporalibus
In primū solus deus agere valet quia
cor regis in manu domini: dispositiue
angelus bonus inquantum intellectū
ad veri ⁊ boni agnitionem amplius il
luminat ita ꝙ in secundum et deus et
angelus bonus agere possunt illumi-
nando. Et in tercium similiter bonus
angelus ad bonum: et malus ange-
lus licet deo permittente immissio-
nes malas imprimere potest. Tamen
in potestate humane voluntatis est ta
les immissiones factas acceptare vł re
futare: quas etiam semper homo cum
dei inuocata gratia potest propulsare.
De exteriori etiam custodia: que ꝑ mo
tores orbiuz a deo cōmunicatur est cō-
munis traditio et magis consona tam
sacre pagine ꝙ̄ philosophie naturali
ꝙ omnia corpora celestia mouent vir-
tute angelica ⁊ dicuntur motores orbi
um: ⁊ā xp̄o ⁊ ab ecclesia ꝟtutes celoꝝ
vocantur: ⁊ consequenter a celestibus
influentijs omnia huius mūdi corpo-
ralia reguntur: teste philosopho ꝑmo
metherorūz. Quare ⁊ dicere possum⁹
cum deus singularem habet prouidē-
tiam de suis electis: licet quosdaz ma-
lis huius vite scilicet penalitatib⁹ sub
ijcit: quosdaz tamen ita preseruat ꝙ in
nullo ledi possunt. Et hoc donum reci
piunt vel ab angelis bonis ipis ad cu-
stodiam a deo deputatis. Vel ex influ
entijs celestium corpoꝝ seu a motori-
bus ipoꝝ orbium. Insuper notandū
ꝙ licet aliqui contra omnia maleficia

muniūtur. Aliqui vero contra aliqua
⁊ non contra omnia: sunt tamen aliꝗ
qui singulariter a bonis angelis sup
vim generatiuam ita castificant ꝙ nul
lo modo a malis maleficiari circa illaz
potentiam possunt: sed de his scribere
videtur in parte superfluū: licet in par
te foret necessarium propter hoc ꝙ isti
qui circa potentiam generatiuam ma-
leficiuntur ideo destituuntur angelica
custodia ꝙ vel semper sunt in mortali
peccato: vel nimis libidinoso affectu il
lis spurcitijs insistunt: vnde etiam vt
in prima parte operis tactuz est: deus
amplius permittit potentiam illā ma
leficiari ne dum ꝓpter eius turpitudi-
nem quantuz ⁊ ꝓpter hoc ꝙ corruptio
primi parentis sub originali contagio
ne in totum genus humanum tradu-
ducitur. Dicamus tamen pauca qua-
liter bonus angelus interdum viros
iustos ⁊ sanctos beneficiet ⁊ precipue
circa vim generatiuam. Nam ita factū
est de sancto Sereno abbate: de quo
refert cassian⁹ in colla. patrum. colla.
abbatis Serni prima. Hinc inquit
ꝓinterna cordis atqꝫ anime diurnisqꝫ
precibus: ieiunijs quoqꝫ atque vigilijs
infatigabiliter insistens cunctos estus
carnalis concupiscentie tandez per di-
uinam gratiam in se extinxisse perce-
pit. Deinde maiori zelo castitatis suc-
cēsus prefatis vsus remedijs a deo pe
tijt vt interioris hominis castitas in cor
pus redundaret dei dono. Postremo
autem veniens ad eum angelus in vi-
sione nocturna: eiusqꝫ velut aperiens
ventrem quandā ignitam carnis stru-
mam de eius visceribus euellēs suisqꝫ
oīa vt fuerāt locis intestina restituens
Ecce inqͭ incentiua carnis tue abscisa
sunt ⁊ obtinuisse te noueris hodierna
die ꝑpetuā corpis puritatē iux̄ votū q̄
poposcisti vt ne ipe q̄dem nāli motu q̄
etiaz in puulis atqꝫ lactentibus excita-

tur vlterius pulseris. Sic etiã de bea-
to equicio abbate dicit btũs Gregoriꝰ
primo libro dialogoꝝ. Hunc inq̇t cuꝫ
iuuentutis sue tempore acri certamen
carnis incentiua fatigarẽt. ipe sue ten-
tationis angustie ad orõnis studiũ sol
lertiorẽ fecerĩt. Cunqꝫ hac in re ab om-
nipotenti deo remediũ continuis ꝑci-
bus quereret: nocte quadam assisten-
te angelo eunuchari se vidit. eiusqꝫ visi
one apparuit ꝙ oẽm motũ ex genitali
bus membris absciderent. atqꝫ ex eo tẽ-
pore ita fuit alienꝰ a tentatõne. ac si se-
xum nõ hr̃et in corpore. ecce quale be-
neficiũ castificatõnis. Quia virute fre
tus ex dei omnipotentis auxilio vt vi
ris añ preerat ita cepit postmodum fe
minis preesse. Ita in vitaspatrũ illoꝝ
quos sctũs Heraclides vir religiosis-
simus collegit in libro suo quẽ paradi
suꝫ nominat: meminit cuiusdã scti pr̃is
⁊ monachi quẽ heliã vocat. Hic mise
ricordia motꝰ trecẽtas feminas in mo
nasteriũ collegit ⁊ regere cepit. Trans-
acto aũt biennio iam trigintaq̇nqꝫ an-
nos hñs vite tentatꝰ a carne in hẽmũ
fugit vbi biduo ieiunꝰ orans ait. Dñe
deus aut occide me aut libera me ab
hac tentatõne. Vespe igitur somnus
ei irrepsit. ⁊ tres angelos ad se venire
vidit: quibꝰ querentibꝰ. Cur a mõaste-
rio virginũ fugisset. nec ille ꝓ verecun-
dia respondere auderet. dixerũt ange-
li. Si liberaberis num redibis curam
feminaꝝ gerendo. Rñdit ille ꝙ libens
Tunc illi iuramentũ ab eo excipiẽtes
qd̕ exegerant eũ eunucharunt. Nam
vnꝰ manus. alter pedes. terciꝰ nouacu-
la testiculos eius visus est abscindere.
nõ ꝙ ita vere eẽt ꝫ qꝛ ita esse videbatur
querentibusqꝫ an ne remediũ sentiret.
Rñdit ille se plurimũ exoneratũ. Vñ
quinta die ad lugentes feminas rediit
⁊ per quadraginta annos quibus sup-
uixit nec pristine tentatõnis deinceps

scintillã sensit. Non minꝰ bñficiũ col-
latũ esse legimꝰ beato thoma doctore
nostri ordinis qꝛ cõsanguineis ꝓpt in-
gressum dicti ordinis incarceratꝰ. vt ꝑ
meretricẽ seduceret ad seculũ tentatꝰ
est. q̃ ꝑ consanguineos immissa veste
⁊ ornatu comptissimo. cũ doctor eam
intuitus fuisset ad materialem ignem
cucurrit titionẽ ignituꝫ arripuit ⁊ sug
gestricẽ ignite libidinis e carcere fuga
uit. ⁊ orõni statim ꝓ castitatis dono ꝓ
stratus obdormiuit. Vbi duo angeli
ei apparuerunt dicentes. Ecce dei ex
pte te cingimꝰ cingulo castitatis qd̕ nul
la possit de cetero impugnatõne dissol
ui. Et ꝙ humana virtute meritis non
acquiritur ex pte dei confertur ex do
no. Sensit igitur cincturã. s. tactũ cin
cture ⁊ exclamando euigilauit. Dein
cepsqꝫ tanto munere castitatis se dota
tum sensit: vt ab eodẽ tpe oẽm abhor
reret luxuriã vt nec sine necessitate fe
minis colloqui posset sed ꝑfecta casti
tate polleret hec ex fornicario Nider.
His igr̃ tribus generibꝰ hoim dẽptis
nemo securus a maleficiis. q̇n ex deceꝫ
⁊ octo modis infra scriptis aut malefi
ciatur aut ad maleficiendũ tentat ⁊ in
citatur. De quibꝰ per ordinẽ primo est
differendũ vt post eo clarius quibꝰ re
mediis maleficiati possint releuari di
scutiat ⁊ vt eo clarius pateant ipi decẽ
⁊ octo modi ꝑ totidẽ capitula deducẽ
tur. vt primo circa maleficaꝝ introitũ
pateãt diuersi modi per quos ipe ma
lefice innoxias iuuenculas in augmẽ
tum illius perfidie attrahunt. Secun
do de modo sacrilege professionis ea
rum vbi ⁊ quedã declaratio omagii ꝓ
standi ipi diabolo inducitur. Tercio
de modo quo localiter transferuntur
in corpore vel in spiritu. Et quarto q̃
se incubis demonibus subiiciũt. Qui
to de modo generali ꝓut per sacramẽ
ta ecclesie sua maleficia exercent, Et i

speciali de modo quo demptis corpo
ribus celestibus quascunqꝫ creaturas
deo pmittente inficere solent. Sexto
de modo quo vim generatiuā impedi
re solent. Septimo super modū quo
membra virilia auferre prestigiosa arte
solent. Octauo super moduꝫ quo ho
mines in bestiales formas transmuta
re solent. Nono sup modum quo de
mones intra capita sine lesiōe existūt
qñ pstigiosas apparitōnes opant. De
cimo sup modū quo demones opatio
ne maleficaꝝ hoīes interduꝫ substanti
aliter inhabitāt. Undecimo quo om
ne genus infirmitatis inferre solent. ⁊
hoc in generali. Duodecimo de qbus
dam infirmitatibꝰ in speciali. Tercio
decimo super moduꝫ quo obstetrices
malefice maiora damna inferūt dum
infantes aut interimūt. aut demonibꝰ
execrando offerunt. Quartodecimo
super modum quo iumentis varia no
cumenta inferunt. Quintodecimo su
per modum quo grandines ⁊ tēpesta
tes concitare: ⁊ fulgura fulminare su
per homines ⁊ iumenta solent. Sede
cimo decimoseptimo et decimoocta
uo super tres modos quo tm̄ viri ⁊ nō
mulieres maleficijs sunt intenti. Pꝰ
hec sequetur questio super modos tol
lendi hmōi maleficia. Nec estimat qs
funditus hoꝝ noticiā cape ꝑ eo ꝙ hi
varij modi super varia maleficia īferē
da recitantur. Hoc em̄ ⁊ modicū vtile
immo fortassis et nocere posset neqꝫ ei
ꝓhibiti libri nigromātie hic inserunt
cum hoc genus supstitionis nō libris
aut a doctis sed omnino ab imperitis
practicat. vnū hñs fundamentū. dum
illud nō exprimitur aut practicat im
possibile sit aliquē maleficijs vt male
ficum insistere. Recitant aūt h̄ modi ī
superficie vt coꝝ opa non incredilia vi
deantur sicut hucusqꝫ in magnā fidei
contumeliā ⁊ ipoꝝ maleficoꝝ augmē
tum actū est. Qꝫ si aliqs ex prehabitis
cū dictū est aliquos pseruari ꝑ influen
tias corpoꝝ celestiū vt maleficiari nul
lo mō possint. velit hoc etiā attribuere
illis influentijs dum aliqui maleficiā
tur quasi quedaꝫ necessitas ibi sit siue
ad preseruandū a maleficijs. siue ad ī
ficiendū ab illis. talis non recte mētez
doctoꝝ sapet varijs respectibus. Prio
qꝛ em̄ tria sunt q̄ a tribꝰ celestibꝰ causis
dirigi possunt. s. volūtatis actus. intel
lectus actus. ⁊ corpalia. Et primuꝫ vt
supra tactū est a solo deo ⁊ immediate
dirigit. Scōm ab angelo. Terciū a ce
lesti corpe. licet dirigit nō tñ necessita
tur. Scdo qꝛ em̄ ex dictis manifestū ē
ꝙ electōes ⁊ volūtates imediate a deo
dirigunt. Juxta aplm. Deꝰ est q̄ opat
in nobis velle ⁊ pficere ꝓ bona volunta
te. ⁊ cognitio humana itellectiua a dō
mediantibꝰ angelis ordinat. Jdō etiā
corpalia quecūqꝫ siue sint interiora vt
ꝟtutes ⁊ scientie acqsite ꝑ corpales po
tētias interiores. siue sint exteriora vt
sanitates ⁊ egritudines a celestibꝰ cor
poribus mediantibꝰ angelis dispēsan
tur. qd̄ et dionisiꝰ tangit. iiij. cap. de di.
nomi. ꝙ corpa celestia sunt cause eorū
que in hoc mundo fiunt. tñ hec sunt ī
telligenda quo ad sanitates ⁊ egritu
dines naturales. De aūt egritudines
cum sint supernaturales ꝓpter demo
nis potentiā que illas deo pmittente
fert. ideo non possumus dicere ꝙ ex ī
fluentijs corpoꝝ celestium contingat
ꝙ aliquis maleficiatur. sicut bene dici
potest ꝙ ex influentijs corpoꝝ celesti
um ē ꝙ aliquis maleficiari nō potest.
Et si dicitur ꝙ opposita hñt fieri circa
idem. ⁊ sicut ꝓpositū in ꝓposito ita op
positum in opposito. Rñdetur ꝙ vbi
aliquis preseruatur virtute corporum
celestium ab infirmitatibus his super
naturalibus hoc nō fit virtute corpoꝝ
celestium immediate. ſ; virtute angeli

ca q̄ue illā influentiā cōfortare potest. vt inimicus suis maleficijs non possit sup eaʒ p̄ualere. ⁊ virtꝰ illa angelica p̄t deriuari vel a motore orbis celestis vt si iam in puncto q̄s mori deberet sup periodo naturali deꝰ sua potentia qui sp per medias causas hm̄ōi opat̄ hoc i mutare p̄t v̄tutē conseruatiuā p defectiua nature immitendo ⁊ eiꝰ influētie ita ⁊ dicere possumꝰ de eo q̄ maleficiari posset ꝙ etiā tali mō a maleficijs p̄seruatur. vł fit talis p̄seruatio ab angelo ad custodiā deputato que etiā precipua est inter oēs custodias. Et quod dr̄ Jere. xxij. Scribe virꝝ istū sterilem q̄ in diebꝰ suis nō p̄spat̄. Hoc intelligit q̄ṫū ad electōnes volūtatis in q̄bus hō vnus p̄spat̄. alius nō. qđ etiā cōtingere potest ex influentijs corpoꝝ celestiū. verbi gr̄a. aliq̄s inclinat̄ ex ip̄ressione corpoꝝ celestiū ad aliq̄s electōes vtiles vt de igressu religiōis. vel hm̄ōi Et cū ex lumine angeli illuminat̄ eiꝰ intellectꝰ ad eadē agenda. ⁊ ex diuina opatōe inclinat̄ eius voluntas ad hoc p̄ cōq̄ndū talis dicit̄ bn̄ p̄spari. vł etiaʒ qn̄ q̄s inclinat̄ ad aliquā artē vel ad aliquid vtile practicandū. E contra dicet̄ male fortunatꝰ. qn̄ ex supiorībus causis ad ɔ̄ria eius electio inclinat̄. De q̄bus sententijs ⁊ multis alijs loquitur sctūs tho. in summa contra genti. li. iij et in plerisq; alijs locis quō differt dicere aliquē esse bene vel male natum bene vel male fortunatū. bn̄ vel male gubernatū ⁊ custoditū. Quia ex dispositione relicta a corpore celesti dicitur aliquis bene vel male natus. ⁊ sic etiā fortunatus. Fm vero ꝙ ab angelo illuminatur dicitur bene custoditus ⁊ nō male vbi sequitur illuminatōes. Sed fm ꝙ a deo in bonum ⁊ illud prosequitur dicitur bene gubernatus. Que tamen electiones hic non habent locuʒ quia de ipis non intendimus sicut de preseruatione a maleficijs inferendis. De qua ad presens sufficiat. aggrediēdo caruʒ ceremonialia que ab eis practicantur. Et primo quibus modis innoxios ad earum perfidiam alliciunt.

De diuersis medijs quibus demones attrahunt et alliciūt innoxios per maleficas ad augmentum illius perfidie. Capitu. j.

Unt autez tres modi pre ceteris quibus demones p maleficas innoxios subuertūt. Et ex quibꝰ continue illa p̄fidia augmentat̄. Et primus est p tedium ex importuna t̄palium damnificatione. Nā sic sctūs Gregorius dic̄. Diabolꝰ freq̄nter tentat vt saltim tedio vicat. Intelligas tamen hoc infra vires tentati. ⁊ sup diuinā p̄missionē declara ꝙ deꝰ p̄mittit ne hoīes ignauia torpeant. In cuiꝰ figura dicitur Judic. ij. Has gentes non deleuit deus vt erudiret israel in eis. ⁊ loquitur de finitimis natōībus cananeoꝝ Jebuseis et alijs. Etiā hussite ⁊ alij heretici p̄mittūtur vt deleri non valeant. Ita ⁊ demones per maleficas tantis afficiunt dānis in t̄palibus vicinos ⁊ innoxios vt quasi coacti maleficarum suffragia p̄mo habeant implorare ⁊ demum earꝝ consilijs se submittere. Experientia sepe nos edocuit. Nouimꝰ in diocesi augustiensi hospitē cui ifra ānū. xliiij. eq̄ successiue dum fuissent maleficiati vxor tedio affecta maleficas consuluit et iuxta earum consilia vtiq; nō salubria alios quos expost emerat quia vector erat a maleficijs preseruauit. quāte de

uicꝫ mulieres in officio inquisitionis nobis existentibus conqueste fuerunt ꝙ dum ꝓpter damna vaccis ex priuatione lactis ⁊ aliis iumētis illatis suspectas maleficas consuluissent. etiam remedia oblata percepissent dummodo aliq̄d vni spiritui promittē voluissent. ⁊ illis inquirentib⁹ quid nam ꝓmittēdum foret respondebant par hoc esse dūmō informationibus illius mgr̄i assentirent sup certas obseruātias tēpore diuinoꝝ in ecclesia aut in cōfessionibus sacerdotibus faciendū aliqua sbticendo assentirent. Vbi notandū ꝙ vt supra tactū est mille ille artifex a minimis ⁊ paucis inchoat. vt ꝙ tpe eleuatōnis corpis xp̄i in terrā spumāt aut oculos claudant aut ꝙ aliqua verba inutilia ꝓferant sicut ⁊ nouimus eam q̄ adhuc superest seculari brachio defensa qñ infra missaruꝫ solēnia sacerdos populū salutat dicendo. Dn̄s vobiscum. Ipa semp subiungit vulgari sermone. Ker mir die zung jm ars vmb. Aut ꝙ in confessione post absolutionē factā etiam similia ꝓferant. aut ꝙ nunq̄ꝫ ex integro confiteātur pcipue mortalia peccata. sicꝫ ad omnimodā fidei abnegationē ⁊ sacrilegā ꝓfessionē paulatim ꝑducuntur. Et h̄ mod⁹ seu etiā quicūꝫ consimilis obseruatur a maleficis erga honestas matronas viciis carnalibus min⁹ deditas magis aūt terrenis comodis inhiantib⁹. Sed erga iuuenculas ambitioni ⁊ voluptatibus corporis magis deditas aliū modū obsuāt scꝫ per carnalia desideria ⁊ voluptates corporis. Vbi notandum ꝙ sicut intētio ⁊ appetitus diaboli maior est ad tētandum bonos q̄ꝫ malos. licet ex parte tentatorum magis tentat malos q̄ꝫ bonos. id est ꝙ amplior abilitas repiꝛ in malis ad recipiendum tentationeꝫ demonis q̄ꝫ sit in bonis. Ita ⁊ diabol⁹ sanctiores q̄sq; virgines ⁊ puellas magis seducere conatur. cui experientia superest et etiam ratio. Nam cum malos iam possideat non auteꝫ bonos iō magis conatur seducere ad sui dn̄ium iustos quos nō habet q̄ꝫ possessos malos. Sicut etiam aliquis princeps terrenus magis insurgit contra illuꝫ qui plus aufert de iure suo q̄ꝫ contra alios qui non sibi contrariantur. Expientia Nam in oppido rauenspurg e duab⁹ incineratis prout etiam inferius patebit vbi de modo quem obseruant concitando tempestates tangetur vna illa balneatrix inter alia que fassa fuerat etiam hoc recitauit se multas a diabolo fuisse perpessas iniurias ea de causa ꝙ virginem quandam deuotā et filiam cuiusdam prediuitis quem nominare opus non est cum et ipa iam defuncta sit disponente diuina clemētia ne malicia deprauaret cor eius seducere deberet taliter vt ipsam festiuo aliquo die inuitaret vt et ipe demon in specie iuuenis cum ea colloquia habere posset. Addiderat etiam ꝙ licꝫ sepissime hoc facere attētasset semper tamen vbi iuuenculam fuisset allocuta illa signo sancte crucis se muniuit. Et hoc vtiq; ex instinctu sancti angeli ad effugandum opera diaboli processisse nemo dubitat. Est et alia virgo in diocesi argentinensi constituta que et vni ex nostris confessa asseruit ꝙ die q̄dam dominica duꝫ solitaria in domo paterna incederet vetula quedam illius oppidi ipsam visitandi gratia accessit et inter alia scurrilia verba que protulerat hoc vltimatim subintulit vt eā si placeret ad locum vbi iuuenes omnibus hominibus oppidi incogniti morarentur deduceret. Et dum ait virgo assensum prebuissem et ipsam subsecuta ad domum venissem. vetula subiutulit. Ecce ꝑ gd⁹ ad camerā supiorem ascēdem⁹ vbi iuuenes morāꝛ ꝫ caueas

ne signo crucis te munias quod dum me facturam asseruissem illa precedente ego per gradus sequendo occulte me signo crucis muniui. Unde contigit quod in summitate graduum et ante cameram pariter constitute: illa vetula horribili vultu et stomachato animo se vertendo et me aspiciendo dixit. En maledicaris signo crucis cur te signasti: abhinc in nomine diaboli recedas sicque ad propria redij illesa. Qua ex re colligitur quantis versutijs antiquus ille hostis in seductionem animarum debachatur. Prefata denique balneatrix incinerata per hunc modum asseruit ab alia quadam vetula se seductam cum tamen eius consodalis differenti modo: quia videlicet demonem in via in specie humana inuenisset cum et ipsa intentionis fuisset amasium suum fornicationis causa visitare: et vbi a demone incubo cognita fuisset et interrogata an eum agnosceret et ipsa se eum minime agnoscere asserent. Ille respondit. Demon sum: et si volueris ad tuum beneplacitum semper ero paratus: nec in quibuscunque necessitatibus te deseram. Ad que illa dum annuisset decem et octo annis vsque videlicet ad vltimum vite spurcitijs illis diabolicis inseruiuit cum fidei tamen omnimoda abnegatione. Et est tercius modus alliciendi per viam mesticie et paupertatis. Nam corrupte iuuenculis et spretis ab amatoribus quibus se nubendi gratia ad eorum promissa impudice copulauerant vbi iam omni frustrantur confidentia et se vndique infamatas considerant etiam ad quecunque diabolica presidia se conuertunt aut ratione vindicte illum maleficiando amatorem seu illam cui se coniunxit aut alias omnibus spurcitijs se submittendo machinantur. Et sicut talium iuuencularum non est numerus vt heu experientia docet: ita nec numerus maleficarum ex eis insurgentium pauca ex multis referamus. Est locus in diocesi Brixinensi. vbi iuuenis super vxorem sibi maleficatam talem casum deposuit. Me enim tempore iuuentutis quandam ait adamando dum ipsa iugiter instaret vt eam matrimonio copularem et ego eam spernendo aliam ex alio dominio duxissem in vxorem volens tamen amicitie gratia ei complacere ipsam ad nuptias inuitabam. Qua veniente dum alie mulieres honeste suas propinas seu oblationes presentarent illa que inuitata fuerat manum eleuans ceteris mulieribus que circumstabant audientibus dixit: paucos dies sanos post hanc diem habebis. Et sponsa territa cum eam non agnosceret eo vt premissum est ex alio dominio copulata fuerat dum interrogaret circumstantes que nam esset que ei huiusmodi minas intulisset. Alie ipsam vagam et dissolutam mulierem existere affirmabant non minus tamen ea que predixit et eo ordine subsecuta fuerunt. Nam post paucos dies adeo maleficiata fuit et omnibus membris destituta quod etiam vsque in presens vltra annos decem in suo corpore maleficia cernuntur: si ea que in vno dumtaxat opido illius diocesis reperta sunt inserenda essent liber integer foret conficiendis: conscripta autem sunt et reposita sunt apud eundem episcopum Brixinensem. et vtique stupenda et inaudita vt testis idem existit. Nec silentio pretereundum putamus rem stupendam et inauditam. Nam comes quidam preclarus genere et vuestrani. territorij in confinibus argentinensis diocesis iuuenculam sibi genere preclaram duxit vxorem quam tamen post celebratas nuptias vsque ad tercium annum carnaliter cognoscere non poterat maleficiali impedimento vt rei probauit euentus impeditus. Anxius et quid agere ignorans et sanctos dei iugiter interpellans. Accidit vt ad ciuitatem metensem ob negociorum quorundam expeditionem applicaret: in qua dum per viros et pla

teas seruꝰ ꝛ familia vallatꝰ incedēt q̄n-
dā mulierē q̄ añ illos annos cōcubina
sua fuerat obuiā hr̄et. qua visa dum su
per maleficia sibi illata minime cogi-
taret improuise eā blande ex antiqua
amicicia contracta alloquitur. ꝛ quali
ter se hr̄et ꝛ valeret inuestigat. At illa cer
nens comitis pietatē viceuersa comi-
tem de valitudine sui corporis ꝛ statꝰ dili
genter inuestigauit. Quo respondēte
ꝙ bñ ꝛ ꝓspere cuncta sibi succederēt. Il-
la attonita paululū siluit. ꝛ comes cer
nens eā attonitā ampliꝰ verbis blan-
dis eam aggreditur ad collatōz inuitā
do. At illa de statu vxoris inuestigan-
do: simile responsum accepit: ꝙ bene i
omnibus se hr̄et. Tunc illa an ne pue
ros generasset inq̄siuit. ꝛ comes. tres
mihi ait sunt pueri masculi. quolibet
anno vnū genuit. Tunc ampliꝰ illa stu
pefacta paululū siluit. ꝛ comes. Rogo
te charissima cur tā diligenter inq̄ris i
dicq̄: nec em̄ dubito q̄n mee felicitati
congratularis. Tunc illa. Vere cōgra
tulor: sed maledicat̄ illa vetula q̄ obtu
lit se corpus vr̄m velle malificare vt car
nalē actū cū vxore vr̄a exercere mīme
haberetis. In cuiꝰ signū puteus q̄ ē in
medio curie vestre continet in fundo
ollā certas res maleficiales continen-
tem. q̄ ea de causa ibidez posita fuit. vt
q̄ꝫdiu ibidē contineret̄ tādiu coeundi i
potentia vobis adesset. ꝫ ecce oīa vana
sunt de quibꝰ gaudeo ꝛc̄. Nec comes
diu distulit ad domū regressus puteū
exhauriri fecit. ollā repperit. ꝛ cuncta
concremando potentiā illā perditam
subito recuꝑauit. Unde comitissa de-
nuo nobiles quasq̄ꝫ ad nuptias nouas
inuitauit affirmās se iam dominā illiꝰ
castri ꝛ dn̄ij. q̄ tanto tꝑe virgo ꝑmansis-
set. Castꝛ ꝛ dn̄ium ꝓpter honorem co-
mitis nō expedit noīatim exprimere.
hoc em̄ ipm recta ratio ꝑsuadet. ꝛ vt sb
stantia facti in detestatōz tanti crimis
detegatur. Ex quibus patent varij mo
di a maleficis vsitati in augmentū sue
ꝑfidie. Prefata em̄ mulier q2 ab vxore
comitis expulsa. hoc maleficiū comiti
ex alterius malefice informatione itu-
lerat. Qua de cā innumeri effectꝰ ma-
leficiales sequntur.

Sequitur de mō sacrilege ꝓfessionis. Capitu. ij.

Modus autez sacrilege ꝓfessionis suꝑ expressum pactū fidelitatis cum de
monibus variꝰ existit. vtpote cū et ipse
malefice varijs exercitijs circa malefi-
cia inferēda insistūt. Pro cuiꝰ intelle-
ctu est primo aduertendū ꝙ sicut i ge-
nere triplices apparēt malefice vt i pri
ma ꝑte tractatus tactū est. s. ledētes ꝫ
curare nō valentes. Curantes ꝛ ex aliq̄
singulari pacto cum demone inito nō
ledentes. ledentes ꝛ curātes. ita ꝛ inter
ledētes vnū genus existit supremū in
quo genere existētes oīa alia maleficia
q̄ alie sparsim exercent perpetrare va-
lent. Unde ꝓfitendi vbi describit̄ satis
declarat de alijs spēbus inferioribus.
Sunt aūt he q̄ ꝯ humane nature incli
nationē immo oīm ferarꝫ lupina tātū
mō. excepta ꝓprie spēi infantes vorant
ꝛ comedere solent. Et hec est suprema
spēs in maleficijs exercendis. sunt em̄
q̄ ad innumera nocumenta alia tēdūt
He em̄ grandines ꝛ aures lesiuas cuz
fulminibꝰ exagitant sterilitatem in ho
minibus ꝛ iumentis ꝓcurāt. Infātes
quos nō deuorant demonibꝰ vt supra
patuit offerūt aut alias occidūt. Sed
hoc circa infantes non renatos fonte
baptismatis. quos aūt deuorāt renati
sunt vt patebit sed nō nisi deo ꝑmitten
te. Sciunt ꝛ infantes ꝓpe aquas am-
bulantes in ipas nullo vidente in aspe
ctu parentū ꝓijcere equos sub insesso
ribus freneticos facere de loco ad lo-

cum per aera vel corporaliter vel imaginarie transmeare iudicū ꝛ p̄sidentium animos ne eis nocere valeant im mutare taciturnitatem sibi ꝛ alijs in tormentis procurare. in se capientiū manus ꝛ animos tremorem magnū icutere: occulta alijs manifestare. ꝛ q̄dam futura ex demonū informatōe que videlicet aliquā causam possunt habere naturalē predicere. vide q̄stionē an demones valeant futura p̄cognoscere in ij. sniaꝝ. distin. xij. absentia velut p̄ntia conspicere ad amorem vel odium ioꝛdinatū mentes hominum immutare ictu fulminis non nunq̄ quem volūt vel etiam aliquos homines et iumenta interimere. vim generatiuā aut etiā potentiam coeundi auferre. aborsum procurare. infantes in vtero matris solo exteriori tactu interimere. solo etiaꝫ visu absq̄ tactu interdum homines et iumenta maleficiare et mortem īferre ꝓprios infantes demonibus dedicare ꝛ breuiter omnia vt premissum est pestifera que alie malefice sparsim ꝓcurare sciunt quando dei iusticia talia fieri permittit. He in illo genere supremo existentes perpetrare sciunt. non aūt econuerso. hoc tamen est cōe oīm spurcicias carnales cum demonibꝰ exercere. ideo ꝛ ex illoꝝ modo profitēdi qui in supremo genere existunt aliarū maleficaꝝ modū faciliter q̄s cape pōt Fuerūt aūt tales dudum ante triginta annos in confinibus subaudie versus dn̄ium bernensiū vt recitat Nider in suo formicario. nunc aūt in confinibus lombardie versus dn̄ium ducꝫ austrie. vbi ꝛ inquisitor cumanus vt in p̄cedenti parte tactum est vno anno q̄draginta ꝛ vnam maleficas incinerari fecit. ꝛ fuit annus dn̄i ꝛc. lxxxv. q̄ etiaꝫ adhuc continue inquirendo laborat. Modus autem profitendi duplex ē. Vnus solennis per simile ad votum solenne. Alius modus profitendi priuatus qui seorsum demoni quacunq̄ hora fieri potest. Solēnis inter eos fit vbi malefice i certā contionem statuto die veniunt et demonē in assumpta effigie vident hoīs. qui dū sup̄ fuanda sibi fidelitate cū t̄paliū ꝓspitate ꝛ longitudine vite hortaꝛ. ille q̄ assunt nouiciā suscipiendā sibi cōmendant. Et demon si de abneganda fide ꝛ cultu christianissimo. ꝛ de extensa muliere. sic ei ꝛ beatissimā v̄ginē mariā nuncupant. ꝛ de sacris nunq̄ venerādis inuenerit nouiciā seu discipulū voluntariū. Tūc demon manū extendit: ꝛ viceuersa discipulꝰ seu nouicia stipulata manu illa seruare ꝓmittit. Et demon habitis illis p̄missis statim subiūgit hec non sufficere. Et vbi discipulꝰ q̄ nā vlterius sint facienda inq̄rit. Demon omagiū petit qḋ cōtinet vt in anima ꝛ corpore sibi eternaliter p̄tineat ꝛ ꝓposse alios quoscunq̄ vtriusq̄ sexus sibi associare velit. Adiūgit deniq̄ vt certa vnguēta ex ossibus ꝛ mēbris pueroꝝ ꝛ p̄cipue renatoꝝ fonte baptismatis sibi ꝓficiāt p̄ q̄ cunctas suas volūtates explere cū sua assistentia poterit. Hunc modum nos inq̄sitores experientia teste percepimus in oppido brisaco basiliensis diocesis plenā informatōꝫ capiendo ab vna iuuencula malefica sed conuersa. cuiꝰ ꝛ matertera in diocesi argentinensi incinerata fuerat: que etiā addiderat q̄ p̄ modū quo eiꝰ matertera ipam primitꝰ seducere tentasset talis erat. Quadā eñ die secū p̄ gradꝰ ascendere habebat ꝛ eius iussu camerā intrare. vbi cū vidisset q̄ndecim iuuenes in vestimentis viridi coloris ad modū quo rutheri incedere solent: matertera sibi dixit Elige ex his iuuenibus ꝛ eum quē volueris tibi tradam, ꝛ ip̄e te sibi in spon

ſam aſſumet et cum illa nullum ſe ve-
lit habere aſſeruiſſet grauiter vulnera-
ta tandem acquieuit modum exp̄meſ
premiſſum. aſſeruit etiam ꝙ ſepius ꝑ
longa terraꝝ ſpacia de nocte ſecū trāſ-
lata fuerat etiā ab argētia vſqꝫ coloniā
Hec eſt illa cuiꝰ occaſione in pria que
ſtione ꝓmiſſum eſt nos velle declara-
re. an malefice vere ⁊ corpalr a demoni
bus transferātur de loco ad locū. Et h
ꝓpter verba canonis. xxvj. q. v. epi. vbi
textus ſentit ꝙ ſolūmō imaginarie. cū
tn̄ interdū etiā vere ⁊ corpaliter transfe-
rantur. Interrogata em̄ an ſolū imagi
narie ⁊ fantaſtice ſic incederent per de-
mones illuſe. Reſpondit ꝙ vtroqꝫ mō
ꝓut etiā veritas ſe habet vt inferius de
mō transferendi localiter declarabit.
Aſſeruit etiā ꝙ maiora dāna ab obſte
tricibus inferūtur. q⁊ vt plurimum in-
fantes aut hn̄t interimere aut demoni
bus offerre. ab ipa etiā matertera aſſe-
ruit ſe grauiter fuiſſe ſemel verberatam
eo ꝙ ollam quandā occultatā diſcoo-
periendo plurimoꝝ infantium capita
repperiſſet. Et plura alia retulit prius
p̄ſtito ꝓ dicenda veritate iuramento vt
decuit. eius deniqꝫ verbis ſuꝑ modum
ꝓfitendi fides indubia accomodatur
etiā ꝑ ea q̄ in ſuo fornicario prefatus.
Johes nider doctor p̄cipuꝰ. q̄ etiā no-
ſtris tꝑibus miris claruit ſcripturis re
citat. ⁊ hoc ex relatu inquiſitoris eduē
ſi dioceſis qui etiā in ipa dioceſi mul-
tos de maleficijs reos inq̄ſierat ⁊ inci-
nerari fecerat. Dicit em̄ p̄fato inquiſi-
tore mihi referente ꝑcepi ꝙ in lauſanē
ſe ducatu quidā malefici ꝓprios natos
infantes coxerant ⁊ comederāt. Mo-
dus aūt diſcēdi talē artē fuit vt dixit ꝙ
malefici in certā contionē venerunt et
oꝑe eoꝝ veriſimiliter demonē i aſſum
pta imagine viderent hois cui diſcipu
lus habebat neceſſario dare fidem de
abnegando chriſtianiſſimo de eucha-
riſtia nunqꝫ adoranda ⁊ de calcādo ſu-
per crucem vbi latenter valeret. Seq̄t
aliud exemplū ab eodem. Fuit inſu-
per fama cōis petro iudice in boltin-
gen referente ꝙ in terra bernenſium.
xiij. infantes deuorati eſſent a malefi-
cis q̄pꝫ obrem etiam publica iuſticia ſa-
tis dure exarſerat in tales paricidas.
Cū aūt petrus queſiuiſſet a quadam
capta malefica per quem modum in-
fantes comederent. Illa rn̄dit. Mo-
dus iſte eſt. Nam infantibus nondū
baptiſatis precipue inſidiamur. vl' eti-
am baptiſatis preſertim quādo ſigno
crucis non muniuntur ⁊ orationibus
Lector aduerte ꝙ ideo non baptiſatis
precipue inſidiantur inſtinctu diaboli
vt non baptiſetur ſequitur hos in cu-
nabilis vel ad latera iacentes parentū
ceremonijs noſtris occidimꝰ q̊s poſt
q̄pꝫ putamur oppreſſi eſſe. vel aliunde
mortui de tumulo clam furto recipi-
mus: ⁊ in caldari decoquimus quouſ
qꝫ euulſis oſſibus tota caro efficit pe-
ne potabilis. de ſolidiore materia vn-
guentum facimus noſtris voluntati-
bus et artibus. ac tranſuectionibus ac
comodis. de liquidiori vero humore
flaſcone vt vtrem replemus. de quo is
qui potatus fuerit additis paucis ce-
remonijs ſtatim conſcius efficitur et
magiſter noſtre ſecte. Sequit ad idē
modus alius magis diſtinctus ⁊ cla-
rus. Nam iuuenis quidam cum vxo-
re malefica captus in bernenſium iu-
dicio ſeorſum ab eadem ⁊ in diſtinctā
turrim repoſitꝰ dixit. Si meorum fa-
cinorū veniam conſequi poſſem. om-
nia que de maleficijs ſcio libens pate-
facerem: mori enim video me oporte-
bit. Cunqꝫ per litteratos circumſtātes
audiſſet omnimodam poſſe conſequi
veniam ſi vere peniteret. tunc lete ſe
morti obtulit: et modos prime ue infe
fectionis diſſeruit. Ordo inquit ta-

lis est quo etiã seductꝰ sum. Oportet pri
mo vt dñico die añq̃ aq̃ bñdicta conse
craĩ discipulũ futurꝝ cũ mgr̃is ecclesiã
introire ⁊ ibidẽ abnegare corã eis xp̃ꝫ
eiꝰ fidẽ: baptismã ⁊ vniuersalẽ ecclesiã
Deinde omagiũ p̃stare magisterulo .i.
paruo magistro. ita em̃ demonẽ ⁊ non
aliter vocant. Vbi notandũ q̃ iste mo
dus cũ alijs recitatis ꝯcordat. Nec ob
est q̃ demon interdũ p̃ns est vbi oma
giũ sibi prestatur: iterdũ vero nõ. Do
lose em̃ tunc operatur cernens dispositi
onẽ futuri discipuli. q̃ fortassis ab eius
presentia tanq̃ nouitiꝰ retraheretur ti
moris cã. cũ tñ alias ꝑ sibi notos ⁊ fa
miliares faciliꝰ estimat eum assentire.
Ideoq̃ eũ ⁊ tunc magisterulũ vocant
cũ absens est vt minore terrore ex par
ua estimatõe mgr̃i conentiaẽ. Sequit̃
postremo. De vtre bibit supradicto. q̃
facto statim se interioribꝰ sentit imagi
nes nr̃e artis concipere ⁊ retinere suꝑ
ꝑncipales ritus huiꝰ secte. In hũc mo
dũ ait seductꝰ sum. Et vxor mea quã tã
te ꝑtinacie credo vt potiꝰ incendiuꝫ su
stineat: q̃ minimã fateri velit v̾itatem
sed heu ambo rei sumꝰ: sicut dixit iu
uenis ita veritas ꝑ oĩa reperta est. Nã
precõfessus iuuenis in magna ꝯtritõe
mori visus est. Vxor vero testibꝰ cõui
cta nihil v̾itatis. nec in ipa tortura fate
ri voluit. nec in morte. sed incẽdio pre
parato ꝑ lictorem eideꝫ v̾bis pessimis
maledixit: ⁊ sic incinerata fuit. Ex qui
bus liquet modꝰ ꝓfitendi earꝫ solẽnis
Aliꝰ vero modꝰ priuatꝰ fit diuersis me
dijs. Interdũ em̃ viris aut mulieribꝰ.
aut aliqua alia corꝑali seu tꝑali affli
ctione inuolutis demon astat. interdũ
visibiliter: interdũ ꝑ medias alloquit̃
ꝑsonas. ⁊ si sm̃ eius consilia agere ve
lint oĩa ꝓfutura pollicitet̃ ad nutum
a ꝑuis tñ vt in primo capitulo tactuꝫ ẽ
inchoando vt ad maiora paulatim ꝑ
ducat. Varia possent adhuc deduci
actã ⁊ gesta ꝑ nos in inq̃sitõe repta sed
q2 difficultatẽ hec materia nõ patitur
breuitati studendũ est cuꝫ vlteriori de
claratione.

**Pro declaratõe omagij pre
stãdi aliqua sunt aduertenda.**

Ex sup hoc q̃ diabolꝰ omagiũ
recipit aliqua sunt aduertẽda.
qua videlicet de cã ⁊ q̃ differen
ter hoc faciat. ⁊ primo. Nam licet hoc
faciat ꝑncipaliter ad maiorẽ offensio
nẽ diuine maiestatis creaturã ei dica
tam sibi vsurpãdo. ⁊ ob maiorẽ certitu
dinẽ future illiꝰ dãnatõis quã summe
affectat. Tamẽ sepe repertũ est a nob
tale omagiũ ad certos accepisse ãnos
simul cũ ꝓfessione. Interdũ ꝓfessio
nem tm̃ ⁊ omagiũ ad certos annos di
stulisse. Et dicamꝰ ꝓfessionẽ consistere
in fidei totali aut partiali abnegatõne
Totali vt supra tactũ est cũ fides ex in
tegro abnegat̃. Partiali cuꝫ ex pacto
inito habet cerimonialia quedã ꝯ sta
tuta ecclesie obseruare. vt dñicis diebꝰ
ieiunare. aut sextis ferijs carnibꝰ vesci.
aut certa crimina in cõfessione celare.
vel aliquod simile ꝑpetrare. Omagiũ
vero dicamꝰ consistere in corpis ⁊ anie
traditione. qua de cã aũt talia practi
cantur possumus assignare q̃tuor cau
sas ex ꝑte demonis. Cũ em̃ vt supra in
prima ꝑte tractatꝰ declarat̃ circa scõm
ꝑncipale. An demones ad odium vel
amorẽ mentes hoĩm possint imutare
patuit. q̃ intima cordis nõ possit pene
trare cũ hoc soli deo cõueniat. Ex con
iecturis tñ in illorꝝ cognitõꝫ deuenit.
vt etiã iam inferiꝰ patebit. Ido v̾sutus
ille hostis si considerabit nouiciam in
aggressu difficilem ad consensum tũc
blande eam aggreditur. pauca exigẽs
vt paulatim ad maiora perducat. Se
cunda causa. Nam cum inter abnegã
tes fidem diuersitas credenda est cuꝫ

quedam ore sed non corde. quedaʒ ore et corde dyabolus experiri volens an corde sicut ore sibi profiteatur. certos annos deputat: vt eo in tempe ex operibus et conuersatione menteʒ eius inuestiget. ¶ Tercia causa. Nam si p tantū temporis spaciuʒ cognoscet ipsam ad quecūqꝫ exequenda minus voluntariam et ꝙ iam ore ꝛ non corde sibi adhereat. presumitqꝫ diuinam misericordiā ei propter angeli boni custodiam quā demon in multis experiri potest profuturum tūc ipsam abijcere et temporalibus afflictionibꝰ exponere conatur vt vel sic ex desperatione eius lucrum habere valeat. Huius veritas patet. Nam si causa queritur vnde sit ꝙ certe malefice sub quibuscūqꝫ tormentis etiam maximis nec minimā veritateʒ fateri volūt. vbi tamen alie faciliter ad quecunqꝫ interrogata sua crimina fatentur. Item vnde hoc ꝙ sibipsis postꝙ fasse sunt vitā auferre suspendio conank. Reuera em̄ dici potest ꝙ vbi diuina coactio per sanctū angelū ad hoc non concurrit vt malefica cogatur fateri veritateʒ et maleficiū taciturnitatꝫ abscedere. ꝙ tūc opere demonū fit qd cunqꝫ euenit siue taciturnitas siue criminū confessio. Primū fit super illas quas ore et corde nouit fideʒ abnegasse et simili modo homagiū prestitisse. De quarum etiam perseuerantia certus est vbi per oppositum alias relinquet non tuendo eo ꝙ nouit illas sibi minime proficuas. Experientia nos sepe docuit cuʒ omnes quas incinerari fecimus ex earum confessionibus pat ipsas fuisse inuoluntarias circa maleficia inferenda. Nec hꝫ sub spe euadēdi dicebant cum ex plagis et verberibus eis a demonibus illatis. vbi ad eorum nutū non seruiebant veritas constabat. sepissime vise cum faciebus tumidis et liuidis. Et similiter ꝙ pꝰ confessionem criminū sub tortura semper seipsas vita priuare laqueo satagunt. Veritas ex nostra practica habeꝛ: cuʒ semper post criminū confessionem custodes deputank singulis horis sup talia attendentes. vbi etiam ex negligentia interdū custodum ad corrigias vel peplas reperiebank suspense. Inimico vtiqꝫ vt dictum est hoc procurante ne p contritōnem aut sacramentaleʒ confessionem veniam consequerentur. Et quas corde allicere nunqꝫ poterat quo etiam facillime gratiam apud deū inuenissent. Iam vltimo per temporalē confusionem et horribilem morteʒ in desperatōnem deducere conaꝛ. Quis ꝛ per dei gratiaʒ maior vt pie est credendum veniam p verain ꝯtritōnem ꝛ purain confessionem consecuta sit vbi nō voluntarie illis spurcicijs inheserunt Patent ex his que p dyoceses argentinensem constantiensem et oppidū hagenowie ꝛ rauenspurg acta sūt vix annis tribus euolutis. In primo namqꝫ oppido vna vili peplo et fragili se suspendit. Altera nomine walpurgis de maleficio taciturnitatis miro modo fuit notata alias mulierculas informando qualiter talem taciturnitatem p pucrum masculum ꝛ primogenitum in fornace decoctum procurare deberent Acta et gesta adhuc p manibus habētur. et similiter de alijs in secundo oppido incineratis: sparsim hincinde deducenk. Est et quarta causa cur demones homagiū recipere super certas dif ferunt. super alias vero minime eo videlicet ꝙ cū periodū hoīs cognoscere subtiliꝰ ꝙ̄ astronomi pōt faciliꝰ eis terminū vite vel pfigere vel terminū naturalē. p casu alē mō q̄ dictū est puenire spōt. Hec breuiꝛ pacta ꝛ gesta maleficaꝝ declarank. Primo demonis astutiā in talibꝰ deducēdo. Nā qꝛ fm aug. in li. de natura demonū assignank. vij.

cause. vnde etiã pbabiliter cõiecturant
futura ꝯtingentia. Non ꝙ illa scire cer
titudinaliter valeant. Prima est. qr vi
gent subtilitate naturali q̃ ad opatiões
intellectus ipsorũ. Vñ ꝛ sine discursu
qui necessari⁹ est in nobis rõnis intelli
gunt. Scd̃a qꝛ ꝓpter experientiaꝫ tpm
ꝛ reuelatõne supnoꝝ spirituum plura
sciũt ꝙ̃ nos. Vñ ex ysid̃. allegatᷣ superi
us a doctorib⁹: triplici acumine scire vi
gent demones. Sbtilitate nature. Ex
perientia tpm. Et reuelatõne supnoꝝ
spirituũ. Quarta est ꝓpter celeritatem
mot⁹. vñ q̃ in oriente fieri hñt p̃dicere
põt mira scelleritate in occidẽte. Quin
ta qꝛ sicut sua potentia cuꝫ de⁹ pmittit
pñt inducere morbos. auaꝝ inficere. et
famem inducere: ita pñt ꝛ illa p̃dicere
Sexta qꝛ ꝑ signa pñt subtili⁹ predicere
morte ꝙ̃ medicus vidẽdo vrinã ꝛ pul
sum. Nam sicut ille ꝑ signa videt aliq̃
in infirmo q̃ simplex nõ ꝯsiderat. Ita ꝛ
demon ea q̃ nullus hõ videt naturali
ter. Septima qꝛ ex signis q̃ ꝓcedũt ab
animo hois coniecturãt ea que sũt vel
erũt in anima astutius prudenti viro.
Sciũt em̃ qui instincrus sunt verisili
ter secuturi ꝛ ꝯsequentᷣ cuiusmodi ope
ra. Octaua quia acta ꝓphetarum ꝛ scri
pta noscũt melius ꝙ̃ homines: ꝛ ex il
lis multa futura dependẽt. Ideo ex il
lis multa futura p̃dicere pñt. Hec eti
am tangunt. xxvj. q. iiij. sciendũ. Vñ
nõ mirũ si periodũ homis scire põt na
turalem licet secus sit de termino casu
ali qui fieret ꝑ incinerationeꝫ quaꝫ de
mon finaliter ꝓcurat: qñ vt dictum est
ipsas inuoluntarias repperit timẽs de
eaꝝ reditu ꝛ ꝯuersione cuꝫ tñ alias q̃s
nouit voluntarias etiã ad naturalẽ vt
sic vsqꝫ morteꝫ defendit. Dem⁹ ex vtra
qꝫ p̃te exempla q̃ a nobis repta sunt et
acta. Nam in basiliensi diocesi villa su
pra renũ situata noie oberwiler pleba
num ꝯuersatõne honestũ habuit illius

tñ opinionis seu poti⁹ erroris ꝙ malefi
ciũ nihil esset in mũdo: ꝫ tm̃ in opinio
ne hoim qui hmõi effectus muliercu
lis attribuebãt. quẽ taliter a suo errore
deus purgare voluit qd̃ etiã et alijs de
monũ sup p̃figendũ terminis vite ma
leficis ꝯmercia patefierent. Nam dum
festine pontem ob cuiusdaꝫ negocij ex
peditõne ptransire vellet obuiaꝫ simi
li importunitate quandam vetulã ha
buit cui dum in pontis accessu locum
vt p̃iret dare noluisset: sed importune
incederet casu vetulaꝫ luto intrusit vn
de indignata in verba ꝯtumeliosa ꝓru
pit eiqꝫ dixit. pfaff. impune non transi
bis. Sed ille licet verba parum aduer
teret de nocte se infra cinguluꝫ vbi sur
gere e lecto volebat se maleficiatuꝫ sen
sit: ita vt brachijs alioꝝ sustentari sem
per habuit vbi ecclesiam visitare vole
bat. sicqꝫ per triennũ mansit: sub cura
tamen domestica matris carnalᷣ. Qui
bus expletis duꝫ vetula illa egrotaret
quã etiã ꝑ verba ꝯtumeliosa quib⁹ mi
nata fuerat sp suspectã de maleficõ sibi
illato habuerat. accidit tamen vt ꝓ cõ
fessionis audiẽtia infirmata ad eũ mit
teret. Et sacerdos licꝫ importune dice
ret: cõfiteatᷣ dyabolo suo mgr̃o. Ad in
stantiã tamen matris ꝑ duos villanos
sustentatus inter brachia domũ acces
sit ꝛ ad caput lecti in qua malefica iace
bat sedendo. Duo illi villani ab extra
auscultare volebãt ꝓpe fenestrã: sic em̃
stuba in plano erat situata an malefici
um illatũ plebano ꝯfiteretᷣ. vñ contigit
vt licet infra ꝯfessionẽ mentionẽ nulla
de maleficio illato fecisset. Ipsa tñ con
fessione peracta dixit. Scis ne tu pfaff
quis te maleficauit. Et dum blande il
le rñderet se nescire. illa subintulit. Tu
habes me suspectaꝫ ꝛ bene. Scias me
tibi intulisse tali de cã vt supra tactum
est. Et dum ille ꝓ sui liberatõne insta
ret ꝛ dixit. Ecce tp̃s statutum aduenit

ꝛ mori habeo: sed ita disponā vt paucꝭ
dieb⁹ euolutis post mortē meā sanabe
ris: ꝛ ita euenit. Naz illa iuxta statutū
a demone terminū obijt. ꝛ infra trigin-
ta dies quadaz nocte sacerdos ex inte-
gro se sanū repperit. Nomē sacerdotꝭ
dicit̄ pfaff hestin. iam in diocesi argen-
tinensi. Simile in diocesi basiliēsi vil-
la buhel ꝓpe oppidū geivyler contigit
Mulier quedā capta ꝛ tandem incine
rata: sex annis incubū demonē habue
rat etiā in latere viri dormientis in le-
cto. Et hoc ter in septimana. Sabbatꝭ
quintis ꝛ tercijs ferijs aut alijs nocti-
bus sacratioribus. Tale aūt homagiū
ꝓstiterat dyabolo vt post septimuz an-
num in corpore ꝛ anima ppetue sibi di
cata esset. Pie tū dispensauit de⁹. Naz
in sexto capta ꝛ igni adiudicata vere et
integre confessa veniā credit̄ a deo per
cepisse. Plurimū enim voluntaria ad
mortem extitit asserens ꝙ et si liberari
posset mortem tamen amplius preeli-
geret dummodo potestatem demonis
euaderet.

De modo quo localiter trās-
feruntur de loco ad locum.
Capitulum tercium.

Iam autem ag-
grediendū est de eaꝝ ceremo-
nijs ꝛ quibus in suis operib⁹
ꝓcedunt modis. Et primo de his que
erga se ꝛ ꝓprias psonas operant̄. Et qꝛ
transferri de loco ad locum corporalit̄
est de precipuis earum actionibus car
nalibus etiam spurcicijs cum incubis
demonibus insistere. De singulis ali-
qua deducemus. et primo de earū cor-
porali transuectione. Ubi notandum
est ꝙ hec transuectio patit̄ difficultatez
vt sepius tactum est ex vno duntaxat
ꝓcessu scripture puta. xxvj. q̄. v. Epi-
scopi. Ubi dicit̄ ex consilio acquirensi
Illud non est obmittendū q' quedam
scelere mulieres post sathan retro con
uerse demonū illosionib⁹ ꝛ fantasma-
tibus seducte credent se et ꝓfitent̄ cuz
dyana horis nocturnis dea paganorū
vel cum herodiade ꝛ innumera multi-
tudine mulierum equitare super quas
dam bestias et multa terrarum spacia
in tempeste noctis silentio pertransire
eiꝰ tanꝙ dn̄e in oīb⁹ obedire ꝛc. Qua-
propter sacerdotes dei p̄dicare debent
ppl̄o vt nouerint omnino hec falsa ꝛ n̄
a diuino ꝫ a maligno spū talia fantas-
mata mentib⁹ fideliū irrogari. si quidē
ipse sathanas trāsformat se in diuersa-
rū psonaꝝ spēs atqꝫ siliͣtudines. Et mē
tem quā captiuā tenet in somnis delu-
dendo p deuia queqꝫ deducit ꝛc. Et ad
h̄ p̄dicāt̄ interdū a quibusdā exempla
publice de sancto Germano. ꝛ de quo
dam alio qui filiā suā sup h̄ obseruauit
q̄si oīno hec sint impossibilia fieri. Et i
discrete applicant̄ ad maleficas ꝛ eorū
opa tanꝙ vt ꝛ singula eoꝝ facta in lesi
onibus hominū. Iumentoꝝ: terrefru-
gum: nō sint eis applicanda eo ꝙ sicut
fantastice in transuectionib⁹ ita ꝛ circa
creaturarum lesiones illudunt̄. que q̄-
dem opinio cum in prima questione
tanꝙ heretica sit reprobata vtpote cō-
tra diuinā pmissionem sup dyaboli po
tentiam que ad maiora vt sic se exten-
dere potest: militans similiter et cōtra
sacre scripture intentiōez ꝛ ad eccl'ie san
cte intolerabile dampnū vbi iaz multis
annis impune ex hac pestifera opinio
ne pmanserūt. seculari brachio punien
di facultatem amputādo. Vn̄ ꝛ in im-
mensū sic creuerūt vt iā nō sit possibile
eas eradicare. Ideo diligens lector ea
que ibi posita sunt in destructiōez illi⁹
opinionis ꝯsiderabit et ad p̄ns qualit̄
transferant̄ ꝛ quib⁹ modis hoc sit possi
bile aduertet cum rn̄sionib⁹ sup exem-
pla que ab eis in mediuz deducuntur.

Qꝫ igiť corporaliter possint transferri varijs modis ostenditur. Et primo ex alijs magorū operationibus. Nam si non possent transferri hoc esset. vel q̄a deus non permitteret aut quia dyabolus hoc facere non posset eo ꝙ creature repugnaret. Non primū. qꝛ vbi maiora vtiqꝫ et minora dei ꝑmissione fieri possunt. Sed maiora tam in pueris q̃ in hominibꝰ sepissime facta sunt vtpote iustis et in gratia constitutis. patet. Nam vbi querūt. an campsiones puerorū opere demonum fieri possunt. Et an demon localiter possit transferre aliquē hominē de loco ad locū etiā inuitum. Ad primū respondent ꝙ sic. Naꝫ ꝛ Guilhelmꝰ parisiēsis in vltima parte de vniuerso dicit. Campsiones puerorū fieri possunt: ita ꝙ deo ꝑmittente demon vicez infantis gerere potest vel etiā translationē facere. Tales etiā pueri semper sunt miseri eiulantes. Et licet quatuor aut quinqꝫ matres vix sufficerent ad lactandū nunq̃ tamen impinguanť sed vltra moduz ponderosi existunt. Mulieribus tamen propter nimiū terrorem quē concipere possent nec affirmanda sunt nec neganda: instruende sunt vt literatoꝝ iudicia querant. Permittit em̄ deus propter peccata parentum cum interdum viri impregnatis vxoribus maledicūt. Vellē inquiunt vt dyabolum portares vel similia. Et similiter impatientes mulieres sepe similia proferunt. De alijs etiam hominibus interdum iustis exempla plurima reperiunť. Nam Vincentius in speculo histo. libro. xxvj. capiť. xliij. ex recitatione Petri damiani. refert de puero quinquennij cuiusdā nobilissimi viri. qui puer protunc monachus factus a monasterio nocte illatꝰ est pistrino clauso vbi mane repertus et interrogatus dixit se ꝑ quosdam ad magnū conuiuiū delatū et vt comederet iussum. Est post ꝑ superiora pistrino immissuz. Quid deniqꝫ de his magis q̄ vsitato vocabulo a nobis nigromantici vocanť nuncupanť et per aera sepe a demonibꝰ ad longinqua terrarum spacia vehunť. Qui etiaz alijs interdū hoc idem suadentes eos secū super caballuz qui vtiqꝫ non verus equꝰ sed demon in tali forma existit vehūt. et vt loquanť nec in signo crucꝭ se muniant hortanť. Et licet duo simus hūc tractatuz scribentes: vnus tamē ex nostris sepissime tales vidit et repperit. Nam scholaris quidam protunc: nūc vero sacerdos frisingeñ. dioceť adhuc superesse crediť qui et referre solitꝰ est semel se corporaliter a demone fuisse per aera subuectuz et ad remotas ꝑtes illatum. Superest sacerdos alius in oberdorff oppido. prope Lantzhutam qui protunc consodalis illius existens oculis proprijs illam subuectionē vidit. Et qualiter extensis brachijs in altum clamando et non eiulando translatus fuit. Causa autem vt idem retulit hec erat. Naz ꝯuenientibus quadā die multis scholaribus in potagijs ceruisie omnes in hoc consenserant: vt ille qui ceruisiam afferret nil exponere haberet: et sic vnus ex socijs dum pro ceruisia apportanda exire volebat hostium aperiendo nebulam derisam ante hostiū intuitus fuit: vnde territꝰ rediijt et ꝙ potum afferre nollet causam aperiendo eis insinuauit. Tunc idem qui illatus fuerat indignatus dixit. Et si dyabolus adesset potum apportabo Et sic exiens alijs omnibus videntibꝰ per aera subuectus fuit. Verum quidem ꝙ non solum vigilantibus: sed et dormientibus talia accidere possint fateri necesse est vt videlicet dormiendo per aera localiter et corporaliter trans-

ferantur. Patet et de quibusdam qui
super tegulas domorum et edificia al-
tissima somniando incedunt. Ne quic
q̄ eis obstare potest ad eorum transi-
tum in altum q̄ in profundum. Et si
proprijs nominibus ab alijs circūstā-
tibus vocantur statim ad terram qua
si collisi ruūt. Hec vtiq̄ opere demo-
num fieri plures arbitrant et non abs-
q̄ ratione. Nam cum demones sint in
multiplici differentia. Aliqui de infe-
riori choro angelorū qui etiam exigu-
is penis vltra penam damni quā eter
naliter patient tanq̄ pro paruis deli-
ctis cruciant. qui etiam neminem pos
sunt ledere saltim grauiter: sed solum
principaliter ioculatōnes exercē. Vbi
etiam alij incubi sunt vel succubi pu-
nientes nocturno tempore homies vl'
peccato luxurie coinquinantes eos.
Non mirum si etiaz his trufis insistūt:
Potest deduci veritas ex dictis cassia
ni colla. j. vbi dicit tot esse immundos
spiritus quot in hominibus studia nō
dubie comprobatur. Nam nonnullos
eorum quos etiam paganos vulgꝰ ap-
pellat: nos vero trollen. et abundāt in
regno noruye. aut schretel. Ita sedu-
ctores et ioculatores esse manifestum
est vt certa queq̄ loca vias iugiter ob-
sidentes. Nequaq̄ tormētis pretereū-
tes ledere possunt derisu tantummo-
do et illusione cōtenti fatigare eos po
tius studeant q̄ nocere. Quosdam ve
solummodo in nocturis incubationibꝰ
hominū pernoctare. Alios ita esse fu-
rori ac truculentie deditos vt non sint
contenti illorū tantummodo corpora
quos suppleuerint atroci dilatōne ve-
xare. sed etiam irruere superemineꝰ trā-
seuntes atq̄ affligere illos seuissima ce
de festinent. vult dicere q̄ non tantuz
obsident: immo horribiliter cruciant
quales illi in euangelio Mathei. viij.

describuntur. Ex quibus concludere
possamus primū q̄ non est dicendum
maleficas non transferri localiter. eo q̄
deus non permittat. Si enim super iu
stos et innocentes aut etiaz super ma-
gos permittit quomodo non sup illas
ex toto se dyabolo deuouentes. Et vt
cuz timore loquamur. Nonne dyabo-
lus saluatorem nostrum sustulit ꝛ du-
xit et statuit hincinde vt euangeliū te-
statur. Nec etiam scdm suffragatur ad
uersarijs quasi dyabolꝰ hoc facere non
possit cui vt in supradictis patuit. tan-
ta inest virtus naturalis omnia corpo
ralia excedens q̄ nulla ei virtus terre-
na comparari potest. Iuxta illud. Nō
est potestates super terram ꝛc. imo ipi
lucifero tanta naturalis inest potestas
seu virtus qua maior etiam inter ange
los bonos in celo nō existit. Sicut em̄
omnes angelos in naturalibus exces-
sit et naturalia per casum non sunt im
minuta: sed tantūmodo gratuita. Ido
adhuc in eo remanent: licet obfuscata
et ligata. Unde glosa ibidem super il-
lud. Non est potestas super terraz ꝛc.
Et si omnia superexcat meritis tamē sā-
ctoruz subiacet. Nec valet si quis duo
obijceret. Primo q̄ anima hominis
posset resistere. et q̄ textus videtur sen-
tire de vno in singulari scilicet lucife-
ro cum in singulari loquatur. Et quia
hic fuit qui christum in deserto tente-
uit. Et primum hominem seduxit iam
antez religatus sit et alij angeli nō sint
tante virtutis cum ipse oēs excedat.
Ideo alij mali homines transferre lo-
caliter per aera non possunt. Non va-
lent infantie. Primo dicamus de an-
gelis. Nam minimus angelus omnez
humanam virtutez incomparabiliter
excedit. Rationes sumunt ex pluribꝰ.
Primo quia virtus spiritualis fortior
virtute corporali sicut virtꝰ angeli aut

etiam anime superior q̃ virtus corporalis. Secundo quo ad animā. Quia cum omnis forma corporalis est forma indiuiduata per materiam et determinata per hec et nunc prout iam anima nostra existit. Forme autē immateriales sunt absolute et intelligibiles. Unde etiam potestatem habent absolutam et vniuersaliorem. Ideo anima coniuncta non potest ita subito transferre corpus suum localiter: nec in altum eleuare. Bene autem faceret cum esset separata deo ꝑmittente: que omnia a fortiori potest spiritus omnino immaterialis prout est angelus tam bonus q̃ malus. sicut etiam angelus bonus trāstulit abacuc in momento a iudea in chaldeam. et ex hac ratione etiā concluditur ꝙ illi qui de nocte in somnis per alta edificia vehunt̄ non feruntur a proprijs animabus nec ex influentijs corporum celestiū. sed ab aliqua excellentiori virtute vt supra paruit. Tercio quia sic natura corporalis nata est moueri immediate a natura spirituali ſm locum. tum quia motus localis est primus motuū. viij. phi. tum etiam quia perfectior est inter omnes motus corporeos vt ibidem ꝓbat philosophus ea ratione, quia mobile ſm locū non est in potentia ad aliquid intrinsecū inq̃tum hm̄oi sed soluz ad aliquid extrinsecū. vnde etiā non taz a doctoribus sanctis q̃ et philosophis concludit̄ ꝙ suprema corpora supple celestia mouent̄ a substantijs spiritualibꝰ et separatis bonis ⁊ ſm naturam et voluntatē. tum etiā quia videmus ꝙ anima primo ⁊ principaliter mouet corpꝰ motu locali. Ideo dicere oportet ꝙ ratio corporis humani nec q̃tum ad ipsum corpus nec q̃tum ad ipsam animam obstare potest quin vtrunq̄ moueri possit subito deo ꝑmittente de loco ad locū a spirituali substantia bona ſm voluntatē ⁊ naturam q̄n boni et in gratia constituti transferunt̄. aut bona ſm naturam non autez ſm voluntatez quando mali transferunt̄. Si cui placet videre sanctū Thomā in prima pte q. cx. per tres ibidem articulos aut etiam questionibus de malo. seu etiaz in ij. senten. distin. vij. de potestate demonum super effectus corporales. Modus autez transferendi talis est. Nam vt ex precedētibus patuit vnguentum ex membris puerorum precipue interemptorū ab eis ante baptismū conficere habent et ad demonis instructionē sedile aliquod aut lignū iungere quo facto statim in aera ferunt̄ et hoc siue de die siue de nocte visibiliter seu etiaz si id volunt inuisibiliter ſm ꝙ demon et obstaculuz alicuiꝰ corporis alterum corpus occultare potest vt in prima pte tractatus de prestigiosa apparitōne operū demonū patuit. Veruz licet demon per tale vnguentū vt plurimum hm̄oi practicat in finē vt baptismi gratia infantes priuat et saluatione. tamē et absq̄ his pluries efficere visus ē vbi per animalia que vtiq̄ non animalia vera sed demones sub formis illis existentis ipsas transuexerunt. aut etiā sine aliquo exteriori adminiculo solummodo demonis virtute inuisibilit̄ operante interdum transferuntur. Res gesta de visibili et de diurna transuectione. In oppido ivaltzhut super flumē rheni Constantiensis dyocesis. Malefica quedam oppidanis cuz essz plurimum odiosa ⁊ ad quasdam celebrandas nuptias non fuisset inuitata cū tn̄ pene omnes oppidani illis interessent ipsa indignata vindicare se estimās demonez aduocat et sue tristicie causam aperuit et vt grandinē excitare vellet ⁊ cunctos de chorea dispergere petijt. q̄

annitente ipsam sublevauit τ per aera ad montē prope oppidū videntib⁹ certis pastorib⁹ transuexit. τ vt postmodū fassa fuerat cū aqua sibi deesset ad fundendā in foueā quē modū vt patebit vbi grandines excitāt obseruāt. ipsa in foueā quā paruā fecerat vrinā loco aq̄ immisit τ cū digito more suo astante demone mouit. et demon subito illū humorē sursum eleuans grandinē vehementē in lapidib⁹ super chorizantes tantūmodo et oppidanos imisit. Vñ ipsis dispersis et de causa illi⁹ mutuo conferentib⁹ malefica oppidū ingreditur vnde suspicio magis aggrauatur. At vero cū pastores ea q̄ viderant recitassent suspitio vehemens in violentā creauit. Vñ capta τ fassa qđ ea de causa q̄ inuitata non fuerat talia pꝑetrasset ob multis etiam alijs maleficijs ab ea pꝑetratis incinerata fuit. Et q̄ publica fama de hmōi transuectōnib⁹ etiam apud vulgares continue volat nō expedit plura ad hoc probandū ꝺ his hic inserere. Tantūmodo hec sufficiāt aduersus illos qui h⁹mōi corporales transuectiones aut oīno negant aut ꝙ solūmodo imaginarie et fantastice fiant affirmare conant̄ qui vtiq̄ in suo errore si relinquerent̄ parū esset immo nec aduertendū dūmodo in fidei contumeliā ipsoꝝ error non vergeret. Attento aūt ꝙ illo errore nō contenti etiā alios inserere τ publicare in maleficarū augmentationē et fidei detrimentū non verent̄. Dum asserūt ꝙ oīa maleficia que eis iuste tanq̄ instrumentī demonū vere et realiter imputant̄. eis tantūmodo imaginarie et illusorie tāq̄ innoxijs esse imputanda sicuti τ ipsa transuectio fantastica. Vnde τ pluries impune in magnā creatoris cōtumeliā et grauissimū iam ipsoꝝ augmētum remanserūt. Nec argumēta etiā a principio eis adducta suffragari possunt. Nam primū cum allegant capitulū episcopi .xxvj.q.v. vbi asseritur ꝙ tantū fantastice et imaginarie transferant̄. quis tam insipiens qui velit concludere ꝙ non possint etiam corporaliter transferri. Sicut em̄ ex fine illi⁹ capituli vbi ponit̄: ꝙ qui credit posse hominē in melius vel in deterius transmutari aut in aliam speciem transformari. Infideli τ pagano deterior sit cēsendus. q̄s posset concludere ꝙ nō possent homines in bestias prestigiosa illusione transformari aut etiā de sanitate infirmitates tanq̄ a meliori in deterius transmutari. Jam talis q̄ sic i cortice verboꝝ canonis laboraret. vtiq̄ ꝯ mentē oīm doctoꝝ sanctoꝝ: immo τ contra scripture sacre ꝓcessum sentiret. Ex quibus multipliciter oppositū apparet vt ex supradictis in plerisq̄ locꝭ circa primā ꝑtē tractat⁹ deductū ē. Oportet ergo ad nucleum verborum attendere. Juxta quod in prima questione prime partis tractatus. tactum est. et hic circa solutionem secundi erroris inter tres qui ibi reprobantur ꝙ quatuor iniunguntur predicatoribus populo ad predicandum. transferunt̄ em̄ et corporaliter et fantastice. Juxta qđ ex earū proprijs cōfessionib⁹ patet nō tm̄ illaꝝ que incinerate fuerūt q̄ etiā aliarum q̄ ad fidem et penitentiā redierūt. Inter q̄s τ illa in oppido Brisiaco interrogata a nobis. an ne fantastice et illusorie aut corporaliter possent transferri. Respondit ꝙ vtroq̄ modo. Si em̄ casu aliquo nollent corporaliter transferri scire tamen vellent oīa que in contione illa ab eaꝝ consodalibus agerent̄ tunc talis ab eis seruaret̄ modus: vt illa in noīe omniū dyaboloꝝ ad latus sinistrū se reponeret ad cubitum. extunc quasi vapor quidā glaucus ex eius ore ꝓcederet. Vñ singula que ibi agerent̄ plurie de ꝯsideraret. si vero corporaliter trāſ

ferri vellet modū supradictum seruare necesse esset. Preterea in casu quo canon ille nude absq̧ omni declaratōne intelligendus esset quis tam stolidus vt propterea oīa eorꝝ maleficia et nocumenta esse fantastica et imaginaria affirmaret cum ad sensum omnibꝰ appareat contrarium eo precipue ꝙ plures sint superstitionū species. vtpote q̄tuordeim. Inter quas maleficarū species supremū in maleficijs et nocumētis continet gradum et species phitonum ad quam reduci possunt qui fantastice vehunt minimuꝫ gradum. Demū nec exempla ex legenda sancti germani aut aliorum quorūcunq̧ eis suffragant. Vtiq̧ quia possibile erat demonibus vt seipsos ad latera viri dormientis tempore intermedio quo scrutinium de vxoribus fiebant applicarēt quasi viris condormirent. quod tamē factum fuisse propter honorem sancti non asseritur casus tamen ponitur vt non credatur esse impossibile. oppositum illius quod in legenda ponit. A simili responderi potest ad quascunq̧ alias obiectiones quia sicut inueniuntur ꝙ quedam tantummodo imaginarie. Ita etiam reperiuntur in scriptis doctorū plures fuisse corporalit translatas. Si cui placet Thomaꝫ brabantinum in libro suo de apibus inspicere mira inueniet tam de imaginaria q̄ etiam corporali hominum transuectione.

Sequitur de modo quo se incubis demonibus subijciunt. Capitulum quartum.

Ed quantuꝫ ad modū quo malefice demonibus incubis se subijciunt sex videnda sunt. Aliqua ex parte demonis et corporis ab eo assumpti ex quo elemento sit illud formatum. Secundo ex parte actus an semper cum infusione semis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis et loci an potiꝰ vno q̄ altero tempore se exerceat. Quarto an visibiliter se agitat ex parte mulieris. et an tantummodo ille que ex huiusmodi spurcicijs procreantur a demonibus frequentātur. Quinto an ille que ab obstetricibus tempore partꝰ demonibus inferunt. Sexto an remissior vel intensior sit in talibus ipsa venerea delectatio et primo sup assumpti corporis materia et qualitate. Dicēdum ꝙ aereum corpus assumit ⁊ ꝙ aliquo modo est terrestre inquantum habet terre proprietatem per consideratiōnem: quod sic declaratur. Nam quia aer in se non est figurabilis nisi ſm figurationem corporis alterius in quo includit vnde etiam minime suis terminis terminat: sed tantummodo alienis: vt vna pars aeris alteri continuatur. Ideo simpliciter vt sic non potest corpus aereum assumere. Attento aūt ꝙ aer ē maxime trāsmutabilis ⁊ vertibilis in quodcunq̧ cuius signum est ꝙ quidam nitentes corpus a demone assumptum scindere gladio vel perfodere id efficere non valuerūt. quia partes aeris diuisi statim continuantur d̄ nouo. Ideo patet ꝙ in se aer ē bene cōpetens materia. Sed quia non potest figurari nisi aliquod aliō terrestre sibi adiungatur. Ideo oportet ꝙ aer ille sit aliquo modo inspissatus et ad proprietatem terre accedens: seruata tamen aeris veritate. et hanc condensationeꝫ facere possunt demones et anime separate per vapores grossos ex terra eleuatos. et per eorum motum localem eos congregando et figurando in quibus manent tanq̄ motores tantum et non vt infamatores vitem illi corpori formaliter influentes. quia sic fluit ab

anima in corpus coniunctū. Sunt autem in suis sic assumptis et figuratis corporibus sicut nauta in naui quem mouit. Unde quando querit quale sit corpus quantum ad materiā a demone assumptum. Dicendū quod de eo aliud est loquendum quantum ad principiū assumptionis et aliud quantum ad terminum. Quia quo ad principiū sic est aer. Quantum ad terminum est aer inspissatus ad proprietatē terre accedens. Hec autem omnia possunt demones deo permittente ex natura cum natura spiritualis sit superior nature corporali. Unde et necesse habet sibi obedire intelligendo quod ad motum localem: non autem quo ad formarum naturaliū tam accidentalium quam et substantialiū susceptionē nisi in aliquibus paruis creaturis et hoc adminiculo alicuius alterius agentis vt supra tactum est. Per motū autem localem nulla forma ponitur in remota. vnde sic ad nutum mouere possunt cum aliis circūstantiis Ex quibus tamen si quis incidentaliter quereret quid sentiendū vbi angelus bonus vel malus aliqua opera vite exerceret per corpa vera naturalia et non aerea sicut in asina balaam per quam angelus loquebatur et vbi demones in obsessis corporibus agitant. Dicendum quod illa corpora non dicuntur esse assumpta licet tantum occupata. Inspiciant dicta doctorum in .ij. dis. viij. An angeli corpora assumant. Sed maneamus in proposito. Demones in assumptis corporibus cum maleficis loquuntur vident audiūt comedūt et generant. Quomodo hoc sit intelligenda. et hec est secunda pars huius prime difficultatis. Dicendum ad primū quod ad verā locutionē tria requiruntur. scilicet pulmo cum retractione aeris que non solū propter vocem sed propter refrigerium est cordis vnde et muti habent attractionem necessariā. Secundo requiritur quod formetur ex percussione corporis in aere sicūt cum quis ligno percutit in aere vel campana sonū facit magnū vel paruū: quia materia in se sonorabilis et percutitur cum sonabili instrumento redditur sonus secundum quantitatem corporis et recipitur in aere et multiplicatur vsque ad aures audientis. qui si est remote post spaciū vt videtur preuenire habet. Tercio requiritur vox et dici potest quod sonus in corporibus inanimatis dicitur vox inanimatis corporibus et ibi est lingua que aerem respiratū et iterū emissum percutit in instrumento et vase fuso a deo et viuo naturaliter quod non est in campana. Ideo quod ibi sonus hic vox dicitur. Et hoc terciū potest exemplificari per secundū vt patet. et hec ideo posui vt predicatores habeant modū tradendi populo. Quarto requiritur vt ille qui vocem format conceptum mentis vult alteri per voces exprimere et vt ipse intelligat. Ideo illam vocem organizat. id est distinguit successiue in ore per linguā dentes percutiēdo et per labia claudendo et aperiendo percussum aerem in ore ad aerem extrinsecū emittendo vt sic multiplicādo successiue vsque ad aures audientis qui tūc intelligit conceptum mentis. Ad propositum. Demones carent pulmone et lingua quam tamen artificiatā ostendere possunt iuxta corporis conditionē sicut et dentes et labia vnde non vere et proprie loqui possunt. Sed quia intelligunt et intellectū mentis vbi exprimere volūt tunc non per voces sed per sonos qui habent quandā similitudinē vocū aerem non respiratū et attractum vt in hominibus: sed inclusum in corpore assumpto percutiūt et ad aerem extrinsecum articulatim emittunt vsque ad aures audientis. et quod absque aere attracto et non respirato possit fieri vocis similitudo patet per certa aialia nō respirātia que dicuntur vocare et certa alia instra vt dicit philosophus in .ij. de aia.

Nec enim dum capitur extra aquam subito voces emittit et moritur possunt hec applicari et ea que sequuntur usque ad vim generativam exclusive tamen ad bonos angelos. Si quis velit ulterius speculari de locutione demonum in obsessis corporibus Ibi enim utuntur corporalibus instrumentis veri corporis obsessi. quia illis illabuntur sic intelligendo infra terminos corporalis quantitatis et non infra terminos essentie neque corporis neque anime. Da differentiam inter substantiam et quantitatem seu accidens: sed de his nihil ad propositum. Si cui autem placet inspiciat sanctum Tho. in. ij. sententiarum. di. viij. arti. v. Consequenter autem qualiter vident et audiunt dicendum quod quia duplex est visio. Spiritualis et corporalis. Et prima in infinitum excedit alteram. tum quia penetrat tum quia per distantiam non impeditur iuxta luminis facultatem sibi deseruit. Ideo dicendum quod nullo modo videt angelus sive bonus sive malus per oculos corporis assumpti nec aliquid corporale sibi deseruit sicut tamen in locutione deseruit sibi aer et percussio aeris ad sonum procurandum et ulterius ad multiplicandum usque ad aures audientis. Unde oculi eorum sunt oculi depicti. Libenter autem sub his similitudinibus hominibus se offerunt ut eis eorum proprietates quas naturaliter habent et loquuntur spiritualiter per huiusmodi opera manifestent. Ideo enim et patribus sancti angeli sepe apparuerunt ex dei ordinatione et eius permissione. Malis hominibus sese manifestant ut homines eorum proprietates cognoscentes illis se associent hic in culpis et alibi in penis. Unde dyonisius celestis hierarchie in fine dicit Ex omnibus partibus humani corporis docet angelus suas proprietates considerare. Concludendo quod corporalis visio cum sit operatio corporis viventis per organum corporale quibus demones in se carent. Ideo in assumptis corporibus sicut similitudines membrorum habent ita et similitudines operationum. Et similiter dicere possumus de eius auditu qui multum nobilior corporali eo quod conceptum mentis et anime locutionem subtilius cognoscere potest quam homo audiendo conceptum mentis per verba corporalia expressum. Vide sanctum Thomam in. ij. sententiarum. disti. viij. Si enim in vultu hominis leguntur secreta eius voluntas et ex motu cordis et qualitate pulsus a medicis passiones anime cognoscuntur a fortiori per demones. Sed quo ad comestionem. Dicamus quod completa ratio comestionis quatuor dicit. Divisionem cibi in ore et traiectionem in corpus virtus corporis potentis digerere et quartum. convertere necessarium nutrimentum et superfluum eiicere. Angeli quicunque prima duo in assumptis corporibus comedendo faciunt tercium et quartum non possunt. sed loco virtutis digestive et eiectine adest eis virtus alia qua cibus dissolvitur subito in preiacentem materiam. In christo etiam fuit vera comestio in omnibus. quia habuit virtutem nutritivam et conversivam non autem convertendo in suum corpus quia ille virtutes fuerunt glorificate sicut et corpus unde etiam resolvebatur cibus in corpore subito sicut qui aquam in ignem proiceret.

Quomodo modernis temporibus malefice actus carnales cum incubis demonibus exercent et qualiter ex his multiplicantur:

Ed quo ad actus canales de quibus principaliter intenditur quas etiam cum maleficis tanquam incubi in assumptis corporibus exercent

nulla subest difficultas ex premissis ni si fortassis quis dubitaret. An presentes malefice hꝰmōi spurcicijs intenderent et an originē malefice ex his spurcicijs sumpserint. Ad has duas dubitationes respondendo. Dicamꝰ ad primam. Quicquid de precedentibꝰ maleficis ante annos incarnatōnis dominice. Mille et quadringentos vel circiter actum sit an videlicet his spurcicijs inseruiebant sicut ab illo tempore moderne malefice hoc ignoratur eo ꝙ nusqꝫ hoc ꝙ experientia iam edocuit historia disseruit. Maleficos enī semper fuisse et ex eorū prauis operibus plurima nocumenta hominibus iumentis et terre frugibus euenisse sicut et incubos et succubos demones nemo qui historias peragrat dubitare potest cum traditiones canonum ⁊ sacrorum doctorū plurima a multis centenis annorū de ipsis in posterum reliquerūt et tradiderūt. licet in hoc sit differentia ꝙ incubi demones in retroactis temporibus infesti fuerūt mulierculis contra ipsarū voluntatem prout in suo fornicario nider. ⁊ in libro d̄ vniuersali bono siue de apibus. Tho. brabantinꝰ plurima recitant. Huic aūt positioni qua asserit presentes maleficas hꝰmōi spurcicijs dyabolicis esse infectas non nostra sententia intantū adheret quantū ipsaꝝ maleficarū experta testimonia que cuncta illa reddiderūt credibilia non iam vt hactenꝰ inuitis animis sed sponte pro voluntate refetidissima mirabili seruituti se subijcientes. Quotqͭ eī a nobis seclari brachio ad puniendū relicte fuerūt in varijs dyocesionibꝰ precipue in constañ. et in oppido Rauenspurg multis annis his inheserūt spurcicijs certis sub xx. alijs sb. xij. aut sb. xxx. ānis ⁊ sp cū si dei abnegatione in toto vel in parte testes ibidem oēs incole. Demptis eī secrete penitentibꝰ et ad fidē reuersis non minꝰ ꝙ. xl. et octo in quinqꝫ annis igni tradite fuerunt. nec tñ illis accōmodata fides ꝙtum sponte reuerṡ ad penitentiā credulitas adhibita fuit. oibus in hoc cōcordantibꝰ ꝙ hmōi spurcicijs in augmentū huiꝰ perfidie habēt insistere. De quibꝰ etiā sigillatim in secūda parte operis vbi eorū particularia opera describent̄ tractabit̄. obmittēdo ea que et socius noster inquisitor cumanꝰ in comitatu burbie peregit. q̄ et in spacio vniꝰ anni qui fuit Millesimusquadringentesimusoctuagesimusquintꝰ. xl. et vnam maleficas comburi fecit. Et omnibꝰ publice asserentibꝰ illis spurcicijs dyabolicis inhesisse. Cōstēt ergo omnia aut visus vel auditus propria experientia aut fidedignoꝝ relatibꝰ. Quo ad secundū vbi difficultas an ipsi malefici ex his spurcicijs originem sumpserint. Dicamꝰ ṡm August. hoc vtiqꝫ verū esse omnes superstitiosas artes ex pestifera societate hominū et demonum originem sumpsisse. Sic eī dicit libro. j. de doctrina xp̄iana. et habet̄. xxvj. q̄. ij. illud q̄d est. Omnes artes hmōi vel nugatorie vel noxie sup̄stitōis ex quadā pestifera societate hominū ⁊ demonū q̄si pacta infidel̄ ⁊ dolose amicicie ꝯstituta penitꝰ sūt repudiande. Illo attēto manifestū ē ꝙ sicut diuerse sunt spēs supstitōnis seu magice artꝭ ita ⁊ diuerse sunt eoꝝ societates. et sicut spēs maleficoꝝ inter qͣtuordecim illius artis spēs passima existit. q̄ non p pactū tacitū sed expressum vltra hoc ꝙ cultū latrie per fidei abnegationem ipsis demonibus habent exhibere. Iō et pessimam cum ipsis cōuersando retinent societatem. Iuxta mulierum q̄ semper vanis delectant̄ conditiones. Attento insup ꝙ iuxta doc. scti Tho. i ij. sniaꝝ. di. iiij. arti. iiij. In solutiōe vnius argumenti vbi querit. An geniti

ex huiusmodi demonib⁹ modis preta
ctis sint maioris virtutis q̄ alij homi-
nes. Respondit hoc verū esse nō soluz
ex textu scpture Gen̄. vj. Isti sūt potē-
tes a seculo ꝛc̄. Sed etiaz ea ratione ꝙ
demones possunt scire virtutem semi-
nis decisi. Primo ex dispositōne eius
a quo decisum est. Secundo mulierē
proportionatā ad seminis illius susce-
ptionem. Tercio constellationez iuuā
tem ad effectum corporalem. Et quar-
tum addere possumus etiā ex suis ver
bis scilicet ipsius geniti complexionez
optimā ad effectos illi proportionatos
ex quib⁹ omnibus sic concurrentibus
concludit ꝙ tales sic geniti sunt fortes
et magni corpore. Ideo ad propositū
cum queritur. An malefici ex his spur
cicijs originez sumpserunt: dicamus.
Originez sumpserūt vtiqꝫ ex pestifera
mutua societate vt ex primo notabili
patuit. Multiplicationē vero nō sum
psisse ex illis spurcicijs nemo negare
potest ex secūdo notabili cū non dele-
ctationis: sed corruptionis causa illis
demones intendūt. Erit ergo talis or-
do ꝙ succubus demon ab homine sce
lerato semen scidat qui si est proprius
illi homini deputatus et noluerit se in
cubū facere ad maleficam tradet illud
semen demoni mulieri seu malefice de
putatus. et ille sub certa constellatōne
sibi deseruiente vt talis genit⁹ vel geni
ta fortis viribus ad peragenda malefi
cia persistit se incubuz malefice faciet.
Nec obstat ꝙ illi de quib⁹ textus loq̄
tur non fuerint malefici: sed tantūmo
do gigantes et viri famosi et potentes
quia vt superi⁹ dictū est: maleficia non
fuerūt perpetrata tempe legis nature
et hoc propter recentē memoriā creati
onis mūdi. Unde idolatria locuz ha-
bere non potuit. Jam aūt malicia ho-
minū excrescente dyabol⁹ maiorez ad
seminandum hoc gen⁹ pfidie repperit

oportunitatē. Sed neqꝫ illi termini in
bonū virtutis intelligi possunt vbi illi
asseruntur fuisse viri famosi diceban-
tur.

An semper cum decisione se minis incubus demon malefi- cam aggreditur.

Dillud etiaz vbi querit. An sp
cū infusione seminis ꝛc̄. Respō
det cū mille nocēdi habeat mo-
dos et artes vtpote qui a principio ru-
ine sue conatur ecclesie vnitatez rescin
dere et humanū genus omnib⁹ modis
auertere. xvj. q. ij. Ideo de istis regula
infallibilis non potest dari: sed proba-
bilis distinctio videlicet ꝙ aut malefi-
ca ãnnosa est et sterilis aut non. Si sic
tūc vtiqꝫ absqꝫ seminis decisione cū ad
nihilū valeret et demon in suis operi-
bus etiaz q̄tum potest superfluitatem
subterfugit sicut et natura maleficā ag
greditur. Uel et sterilis non sit tñ de-
lectatōnis causa ex parte malefice cau
sande ipsam aggredit. Si vero ad im-
pregnationē disposita tunc si cōmode
semen a viro decisum habere potest cū
illo ipsam aggredere ob infectionē p-
lis non differt. Uerum si quis quere-
ret an semen emissum per nocturnam
pollutionē ita culligere posset sicut de
cisum per actum carnalem. Ad hoc p
babilis potest dari ratio ꝙ non licet a-
lijs videri potest oppositum. Naz attē
to ꝙ demones vt premissum est virtu-
tem seminis generatiuā attendūt. et ta
lis vis in semine per actū carnalē am-
plius effundit ꝛ ꝯseruat scindit semen
per pollutionē nocturnā emissaz tātū-
modo ex superfluo humore ꝛ nō cum
tanta vi generatiua descindit. Jō cum
eo se min⁹ exercere ad generatōez pro-
lis credit nisi fortassis vim illaz adesse
semini intelligeret. Sed ꝛ hoc oino ne
gare non possum⁹ ꝙ malefica marita-
ta ꝛ p maritū impregnata etiā p cōmi-

ptionem alterius seminis incubus demon pceptum inficere pōt.

An potius vno tempore q̄ₒ altero et similiter de loco.

De illud an obseruat tempora et loca. Dicendū q̄ vltra obseruātiam tempoꝝ quo ad pstellationes quas obseruat quādo ad prolis infectionē operat̄. Obseruat etiam certa tempa quando non infectōnis: sed veneree voluptatis causa ex parte malefice exercēde agitat̄. et sunt sacratiora totius anni tempa vt natalis xp̄i paschalis et penthecosten solennitatib⁹ et alijs festiuis diebus. Et hoc faciunt triplici ex causa. Primo vt sic malefici nō solum perfidi per apostasiā a fide verum etiā sacrilegij viciū incurrūt in quibus ipsi demones delectant̄ vt ipse creator ampli⁹ offendant̄ et graui⁹ in proprijs animab⁹ malefice condemnent̄. Secūda causa q̄ cum deus sic graui⁹ offendit̄ eis maiorē potestatē seuiendi i homines et puniendi illos siue in reb⁹ siue in corporib⁹ etiā innoxios relinqnt. Qz em̄ dicit̄ filius nō portabit iniquitatem patris ꝛc. intelligit̄ quo ad eternam punitionē. temporali aūt sepissime innoxij ꝑpter aliorū facinora affliction e puniunt̄. Unde et alibi de⁹ clamat. Ego deus fortis et zelotes visitās pctā parentū in terciā et quartā generationez. Talis et punitio patuit in filijs sodomitaꝝ submersis ꝑpter parentum scelera. Tercia causa vt maiori oportunitate plures ruere faciāt presertim iuuenculas que festiuis dieb⁹ ocio et curiositatibus dū amplius insistūt eo facilius a maleficis vetulis seducant̄ prout in terra natiuitatis vnius ex his inqsitoribus cum duo simus hoc op⁹ colligentes contigit. Naz iuuencula quedam et virgo deuota sollicitata festiuo die ab vna vetula vt secum per gradus ad camerā ascenderet eo q̄ certi iuuenes pulcherrimi ibidem essent inclusi et dū illa annueret ascendentib⁹ simul vetula pcedente iniūxit iuuencule ne se signo crucis muniret. Et licet illa ānuisset occulte tamen signo illo muniuit qua ex re ptigit vt dum ascendissent et virgo neminē pspexissz eo q̄ demones ibidem existentes suā pn̄tiaz in assumptis corporib⁹ illi virgini nequibāt ostēdere. Vetula maledicendo virgini dixit. Vadas in noīe omniū dyaboloꝝ cur te signasti. Hec ex confessione pura illius virginis collegi. Potest et addi quarta causa vt sic facilius homies seducāt. qui dum psiderant q̄ talia eis a deo sacratiorib⁹ tempib⁹ fieri pmittūtur non estiment illa tam grauia eē sicut si illis tempib⁹ nequirēt facere. De loco vero an plus in locis certis se exercent. Dicendum q̄ ex verbis factisq̄z maleficaruz constat q̄ spurcicias illas oīno in locis sacris exercere nō possūt. Qua i re ppendit̄ efficacia angelice custodie ob reuerentiā illius loci. et quod amplius est. asserunt se nunq̄ȝ habere pacē nisi tempe diuinoꝝ cuz presentes fuerint in ecclesia. et ideo citius et tardius ingrediunt̄ et egrediuntur. licet alia pessima certa cerimonialia habent ad instructōnem demonū obseruare vt videlicet tempe eleuatōnis in terrā spuere. seu cogitatiōes nephandissimas p verba aut sine verbis ꝑponere vt vtinā esses in tali vel tali loco, put iaz in scd̄a parte tangetur.

An visibiliter sicut ex parte malefice ita etiam quo ad circumstantes se mutuo agitant.

De illud an visibiliter vel inuisibilit̄ hmōi spurcicias agāt mutuo dicendū quantuz expientia nos edocuit q̄ licet sp visibiliter ex pte malefice demon incub⁹ opet̄: ita q̄ nō

est necessariũ inuisibiliter propter federatũ pactũ ⁊ exp̄ssum ei appropinq̄re. Tñ quo ad circumstantes sepiꝰ ipse malefice supine iacentes in agris seu siluis vise sunt ⁊ denudate supra vmbilicum. Et iuxta dispositõnez illiꝰ spurcicie coaptatis mēbris tibijs ⁊ cruribus se agitantes demonibꝰ incubis inuisibiliter ibidem q̊ ad circūstantes cooperantibꝰ. licet in fine actus vapor nigerrimꝰ in longitudine hoīs sursuz a malefica in aerem eleuabat: sed hoc rarissime. Et qua de cā nouit ille mille artifex vt iuuenculaꝝ circūstantiā vel aliorum hoim mentes valeat aut allicere aut imutare de quibꝰ gestis ⁊ qualiter in plerisq̧ locis tam in oppido rauenspurg q̄ȝ etiā in dominio nobilium de Roppelstain. et certis alijs terris talia sunt pacta in scđa pte patebit. Sȝ et h̄ ↄtigisse certū est ꝙ maritis visibilit̄ interdum cernentibꝰ incubos demones. quos tñ non demones sed viros putabant cum eoꝝ vxoribꝰ talia pagere duȝ arma arriperēt ⁊ transfodere volebant subito demon disparuit se inuisibilem faciendo. vñ ⁊ mulieribꝰ manus et brachia obijcientibꝰ: licet interdũ lesi fuissent. ipsos tñ viros obiurgantes. an ne oculos haberent aut si a demonibꝰ obsessi forent deridebāt.

Q non solum demones incubi mulieres et eoꝛuȝ spurcicijs procreatis aut eis obstetricibꝰ oblatas infestant. sed quascunq̧ indifferēter cum maiori vel minori venerea delectatõne.

Jnaliter vero concludendo dici potest ipsos demones incubos non tantuȝ mulieribus ex eoꝛuȝ spurcicijs progenitis aut eis obstetricibus oblatis fore infestos: sed toto conatu in quascunq̧ sanctiores virgines illius terre aut oppidi per ipsas maleficas seductrices aut coplatrices anhelare. Hoc enim experientia reruȝ magistra edocuit vbi in oppido rauenspurg. certe combuste ante finalez sententiam. Huic simile asseruerũt quod eis ab earum magistris iniunctum fuisset omni conatu debere in subuersionem sanctarum virginum et viduarũ laboꝛe. Et de venerea delectatione an maioꝛ sit vel minoꝛ cuȝ incubis demonibus in coꝛpoꝛe assumpto quam ceteris paribus cum viris in coꝛpoꝛe vero dicendũ. Videtur ꝙ licet naturalis oꝛdo hoc minus excusat quin maioꝛ sit vbi simile suo simili alludit. tamē mille ille artifex vbi debita actiua debitis passiuis: licet non in natura tamē sub qualitatibus in caloꝛe: vel temperamēto aliquo coniungit vtiq̧ non minoꝛē excitare videtur ↄcupiscentiam. sed de his in sequentibus latius quo ad conditionem sexus feminei declarabit.

De modo generali quo per sacramenta ecclesie sua maleficia malefice exercēt: Et de modo quo vim generatiuā impedire solent. seu etiā alios defectus super quascũq̧ creaturas demptis coꝛpoꝛibꝰ celestibꝰ.

Capitulum quintũ.

Jam autē qualiter alias creaturas in vtroq̧ sexu et terre fruges inficiunt. plura sunt super modos agendi aduertenda. Et primo qualiter homines. deinum qualiter bestias. tercio qualiter terre fruges. Ex parte hominis. primo qualiter vim generatiuaȝ seu etiā actũ venereum ne mulier concipere: aut vir actuȝ exercere valeat maleficijs impediunt. Secundo qualiter actus ille

impeditur respectu vnius mulieris in
terdum et non alterius. Tercio quali-
ter membra virilia auferunt quasi om
nino sint a corporib⁹ euulsa. Quarto
quomodo si aliquid premissorum contin
geret potentia demonis inferente p se
non p maleficam posset discerni. Quin
to quomodo malefice homies vtrius-
qꝫ sexus in bestias p̄stigiosa arte trans-
mutant. Sexto quomodo obstetrices
malefice conceptibus in vtero matris
diuersis modis interimũt. ⁊ vbi h̄ non
faciũt demonibus infantes offerũt. Et
ne hec quasi incredibilia putarentur.
Ideo in prima parte operis per questi
ones et argumentorum solutões sunt de
cisa. Ad quas si opus sit dubi⁹ lector p
inuestiganda veritate recurrere potest
Ad p̄sens tantũmodo acta ⁊ gesta per
nos reperta. siue etiam ab aliis conscri
pta in detestatiõez tanti criminis sunt
deducenda vt priores questões si for
tassis alicui difficiles ad intelligenduz
forent. Ex his que in hac scd̃a pte tra-
dunt fidem capiat: ⁊ ab errore resiliat.
quo nullam maleficam esse. aut nullũ
maleficiũ posse fieri in mundo estima-
uit. Unde primo notandum qꝫ cũ sex
modis homines ledere possunt absqꝫ
modis quibus alias creaturas ledũt.
Et vnus sit quo amore maluz ingerũt
viro alicui ad mulierez vel mulieri ad
virum. Alius quo odium vel inuidiaz
in aliquo seminare procurant. Terci⁹
in his qui maleficiati dicunt. Ne vi ge
neratiua vti valeant ad feminaz vel vi
ceuersa femelle ad virum vel etiã aliis
modis aborsum procurando vt supra
tactum est. Quartus cum in membro
aliquo hominez egrotare faciũt. Quin-
tus cum vita priuant. Sextus cũ vsuz
rationis auferunt. Et fateri cum hoc
oportet qꝫ in omni genere rerum: dem
ptis corporibus celestibus veros defe
ctus et veras infirmitates. licet non ve
ras sanitates ex virtute naturali infer-
re possunt: et hoc ex potenti virtute na
turali et spirituali qua corporali qua-
cunqꝫ eminent virtute. Nulla etiaz in-
firmitas cum altera concordat: seu eti-
am defectus naturalis vbi infirmitas
desit. ideo diuersis mediis vtiqꝫ ad di-
uersas infirmitates et defectus proce-
dunt. De quibus aliqua quantum ne-
cessitas postulat in medium produca-
mus prius tamen ne animus lectoris
maneat suspẽsus cur supra corpora ce-
lestia aliquam immutationem facere
non possunt. Dicemus triplicem esse
causam. Prima quia super eas etiam
quo ad locum penalem existũt qui lo-
cus est aer caliginosus. et hoc propter
ipsorum officium eis deputatus: vide
supra in prima parte tractatus in que-
stione secunda de incubis demonibus
Secunda causa. quia corpora celestia
mouentur a bonis angelis. vide in ple
risqꝫ locis de motoribus orbium. pre-
cipue sanctum Thomaz in prima par-
te. q. cx. in quo concordant philosophi
cum theologis. Tercia causa ꝑpter vni
uersale regimen: et commune bonum
vniuersi cui detraheret in generali. si
malis pmitteret spiritibus in illa cor-
pora celestia aliq̃s immutatões cau-
sare. Unde ⁊ ille imutatões miracu-
lose facte in ve. aut no. testa. a deo p eo-
ruz motores. seu angelos bonos facte
sunt vt in statõe solis sub iosue. Retro
gradatõne sub ezechie obscuratõe in na
turali in passione xpi. In oĩb⁹ aũt ex
post elementis ⁊ elemẽtatis sua malefi
cia deo pmittente: ⁊ p se absqꝫ malefic̃
⁊ cũ maleficis exercere pñt. Et d̃ facto
exercere nõ cessant vt patebit. Scd̃o
notandũ qꝫ in omnibus modis malefi
ciandi. vt plurimũ semp maleficas in-
mãt. vt instrumenta sue malicie per sa

cramenta seu sacramentalia eccl'ie. vel
per quecūq; diuina: seu deo consecra-
ta efficiant vt quando imagine3 cerea3
sub palla altaris ad tempus ponūt: vl'
per crisma sacrum filum trahūt: vel ex
quibuscūq; rebus consecratis. Et hoc
quidem triplici ratione. sicut etiam ꝙ
sanctiorибꝰ anni temporibus: et preci-
pue circa aduentū domini: ⁊ festa nata
lia sua maleficia exercere solēt. Pri-
mo vt non solū homines per talia per
fidi fiant: sed etiā sacrilegi diuina quā
tū in eis est contaminanda. Et sic plus
deū creatorē suū offendant intimiꝰ ani
mas proprias condemnent: et plures
in pctā ruere faciant. Secundo vt
deus sic grauiter per homies offensus
demoni maiorē potestatē in homines
seuiendi relinquat. Sic etiā Gregoriꝰ
dicit ꝙ malis interdū iuxta eorum de-
sideria: et petitōnes concedit. iratusq;
alijs denegat propicius. Tercio vt
sic sub specie bonis apparentis plures
simplicis facilius decipiat quando ꝑ
facta diuinis rebus putant aliquid nu
minis a deo obtinuisse vbi solū maio-
ra pctā sunt commissa. Potest et addi
quarta ratio super sacratiora tempora
et principiū anni. Na3 quia festa plus
frangunt peccatis mortalibus ꝙ me-
chanicis operibus. Iuxta Augꝰ. in li.
de dece3 cordis. Superstitio autem et
maleficia de maximis seruilibꝰ operi-
bus demonis est contra diuinā reuerē
tiā. Ideo vt dictū est homines profun
dius cadere facit ⁊ creator amplius of
fendit. Et super principiū anni dicere
possumus. Iuxta ysidor li. viij. Ethi.
ca. ij. ꝙ sicut Janus a quo ianuariꝰ mē
sus dictus est. qui et in die circumcisio
nis incipit idolū fuit diuersis faciebus
confictum. vna tanq; esset finis anni ꝑ
cedentis. et alia tanq; esset principium
futuri: et vt imminentis anni esset pro
tector et fortunatus auctor in eius re-
uerentiam sed potius demonis in ido
lo faciebant pagani varias cōmotōnes
luxuriosas: et strennuas et iocalia sibi
mutuo tradiderūt. choreas varias du-
xerunt: menses preparauerūt. de qui-
bus mentio fit per beatu3 Augustinū.
in multis locis et fere per totum recitā
tur. xxvj. q. varijs. Et sicut ia3 mali cri-
stiani has corruptelas imitantur. licet
quo ad lasciuiam sint translata ab eis
ad tempora carnispriuij quando cum
laruis et ludis et alijs superstitionibꝰ
discurrunt. Ita et nūc malefice his ꝑ-
suasionibus a demonibus in ipsorum
complacentiam circa principiu3 anni
quo ad diuinum officium et cultu3. vt
festum Andree et festa natalia Christi
existunt sua maleficia exercent. Et qui
dem iam in speciali qualiter per sacra
menta primo. Demu3 qualiter per sa-
cramentalia talia exercent aliqua no-
uiter facta: et a nobis per inquisitōem
reperta referamus. Et oppidu3 quod
nominare non expedit: quia ordo cha
ritatis et ratiōis imperat et suadet: vbi
malefica corpus dominicū sumpsit et
declinans subito vt detestabilis modꝰ
est mulierum peplum ori adhibuit ⁊ i
panniculū dominicū corpus extrahē-
do inuoluit. et in ollā in qua bufo erat
sic a dyabolo informata proiecit ⁊ sub
terra in stabulum prope horreum do-
mus sue occultauit cu3 alijs plurimis
rebus adiunctis ex quibus sua malefi
cia exercere habuisset. Sed assistente
diuina pietate tantū facinus detectum
ad lucem peruenit. Nam sequenti die
mercennario quodam causa sui labo-
ris prope stabulū iter faciente vocem
quasi cuiusdam infantis eiulantis au-
diuit. et quanto propius accessit vsq;
dū ad pauimentū sub q̄ olla abscōdita
erat percussit tanto clariꝰ audiuit: et esti-
mās infantē aliquē a muliere sbtumu
latū scultecū seu ꝑsidentē accessit. ⁊ re3

gestam sua estimatione a paricida per petratam narrauit: qui cito missis seruitoribus ita esse vt ille narrauerat repertū est: exhumare aūt puerum nolebant: ꝫ potius vt custodes a remotis positi si qua mulier accederet sano vsi consilio attendere haberēt. Nec enim dominicū corpus ibi absconditū esse nouerant: vñ ꝛ contigit vt eadem malefica locū accederet ꝛ sub pallio alijs occulte cernentibus ollam abscondit. Unde capta ꝛ questionibus exposita facinus detexit asserens dominicū corpus cum bufone in olla fuisse absconditum ex his pulueribus sua ad libitū nocumenta hominibus seu alijs creaturis inferre posset. Insuper aduertendum ꝙ hanc obseruant malefice communicantes consuetudinē vt si absq̃ nota efficere valeant dominicum corpus sub lingua ꝛ non supra recipiant rationib⁹ his vt estimari potest vt abnegationis fidei remediū nunq̃ percipere velint nec per confessionem neq̃ per sacramenti eucharistie perceptionem. Secūdo vt eo facilius ex ore dominicum corpus accipiat ꝑ earū vt dictum est vsibus applicandū in maiorem creatoris offensaꝫ. Quare ꝛ omniū ecclesie rectoribus ꝛ populum cōmunicantib⁹ semper iniungitur summam adhibere diligentiam vt plurimum aperto ore ꝛ lingua bene extensa cum amotione pepli mulieres communicēt. Et quanto maior adhibetur diligentia tanto plures malefice ꝑ hūc modum notantur. De alijs rebus sacramentalibus innumeras exercēt superstitiones. Interdum imagines cereas quandoq̃ res aromaticas sub palla altaris vt supra tactum est ponētes ꝛ sub limine domus occultantibus vt per transitum ille pro quo positum est maleficiatur. Innumera possent deduci: ꝫ hec minima per maiora maleficia approbantur.

De modo quo vim generatiuam impedire solent.

Capitulū. vj.

De modo autem quo vim generatiuam impedire solent tam in hominib⁹ q̃ in iumentis etiam in vtroq̃ sexu. Potest lector ex his que supra tacta sunt in question. An demones ꝑ ipsas maleficas mentes hominū ad amorē vel odium immutare valeant. Ubi p⁹ solutiones argumentorū specialis fit declaratio de modo quo vim generatiuam impedire valeant deo permittente. Ubi tamen notandum ꝙ tale impedimentum ab intrinseco ꝛ ab extrinseco practicatur. Intrinsece autem fit ab eis dupliciter. Primo vbi rigorē mēbri pro fructificatione accomoda directe reprimunt. Nec hoc videatur impossibile cum ꝛ motum alias naturalem in aliquo membro impedire possunt. Secundo vbi missionem spirituum ad mēbra in quibus est virtus motiua prohibent quasi intercludendo vias seminis ne ad vasa generotionis descendat vel ne excidatur vel emittatur Extrinsece procurant interdum ꝑ imagines vel ex herbarum cōmestionib⁹ Interdum per alias res exteriores puta ex gallorū testiculis vel ex herbarū cōmestionibus. Non tñ credendū est ꝙ ꝟtute illarū rerum vir impotēs reddatur ꝫ occulta virtute demonum illudentem hmōi maleficas per huiusmodi vim generatiuā ne videlicet vir coire aut mulier cōcipere valeat maleficiare possunt. Et huius ratio est ꝙ pl⁹ ꝑmittit de⁹ sup hūc actū ꝑ quē primum pctm̄ diffudit q̃ super alios actus hūanos: sic ꝛ sup serpentes q̄ magis incātationibus deseruiunt q̃ alia animalia

Vñ ꝛ pluries a nobis ꝛ ab alijs inqui sitoribus repertum est ꝙ per serpētes aut per cutem serpentis hm̄oi impedi menta intulerunt. Nā quidam captus maleficus fassus fuerat ꝙ multis ānis sterilitatem tam in hoibus ꝗ̄ in iumē tis quandā domū inhabitantibus per maleficiū intulisset. Nider insuper vbi supra refert quendam maleficū nomie Stadlin in diocesi Lausanensi captū q̄ ꝛ fassus fuerat ꝙ in certa domo vbi vir ꝛ vxor simul permanebant per sua maleficia successiue in vtero vxoris viri septem infantes occidisse. Ita vt sem per aborsuꝫ fecerat femina annis multis. Silr̄ fecerat in eadem domo omnibus pecoribus ꝛ iumentis fetosis q̄rum nullum viuū partuꝫ edidit in eisdem annis. Et cum maleficus questionaret qualiter talia ꝓcurasset: aut quō reus esse posset: facinus aperuit dicēs Subter limen hostij domus serpentē posui qui si amouebitur fecūditas inhabitantibus restituetur: ꝛ sicut predixit ita euenit. Nam licet serpens non fuisset inuentus quia in pulueres redactus terrā tamen omnino asportabāt. Et eodeꝫ anno vxori ꝛ omnibus iumētis fecūditas restituta fuit. Aliud deni ꝗ factum in Kichshofen paucis ꝛ vix quattuor annis elapsis contigit: famosissima quedaꝫ malefica erat vtpote q̄ solo tactu ꝛ omni hora maleficiare et aborsū procurare sciebat. In quo duꝫ vxor cuiusdam potentis impregnata esset ꝛ ob sui custodiam quandam obstetricem ad se recepisset: auisataqꝫ ab eadem obstatrice fuisset ne castruꝫ exiret: ꝛ ꝙ precipue a colloquio ꝛ conuersatione illius malefice supradicte se caueret. Post aliq̄s septimanas immemor illius auisamenti castrū exiēs quasdā mulieres cōgregatas in quodā conuiuio visitādi grā accessit: vbi cū paulu lum resedisset malefica superuenit et ipsam dn̄am quasi salutationis gratia super ventrē ambabus manibus tetigit: ꝛ subito puerū se dolorose mouentem persensit. Vñ territa vbi ad ꝓpria redijt ꝛ rem gestā obstetrici narrasset. Heu inquiens iam puerū perdidistis exclamauit: ꝛ vt ꝓdixit in partu contigit. Nā nec aborsum integrū ꝫ paulatim frusta iam capitis iamqꝫ pedum ꝛ manuū peperit. Magna vtiqꝫ ex diuina ꝑmissione castigatio in penam eius videlicet mariti qui tales maleficas punire ꝛ iniurias creatoris vlcisci deberꝫ. Fuit ꝛ in oppido merspurg ꝯstantiensis diocesis quidam iuuenis intantuꝫ maleficatus ꝙ nullū actum carnalem cuꝫ aliqua dempta vna exercere poterat. Multis etiaꝫ audientibus retulit ꝙ sepissime duꝫ eam declinare ꝛ alias terras inhabitare ꝛ fugam capere volebat. Adhuc interdum nocturno tpe assurgēre ꝛ festine cursu velocissimo: iaꝫ per terrā iā per aerem quasi volādo redire solebat.

De modo quo membra virilia auferre solent.

Capitulum. vij.

Ed ꝛ hoc q̄ mēbra virilia auferre solent: nō quideꝫ in rerum veritate corpora humana illis spoliando: ꝫ prestigiosa arte occultando vt supra in questione desuper tacta declaratū est aliq̄ gesta in mediuꝫ ꝓducamus. In oppido nāqꝫ reuenspurg iuuenis quidā iuuencule adhesit quā relinquere volēs membrū virile ꝑdidit ꝓstigiosa vtiqꝫ arte vt nihil videre aut tangere ꝓter planū corpus posset. Anxius inde cellare quoddā adijt vt vinū emeret ꝛ paululū residēs mulieri cui alteri superuenien te causam tristicie sue apiendo singula enarrauit; ꝛ ita esse corpe demōstrabat

Astuta illa an ne aliquā sușpectaꝫ ha-
beret inq̇siuit. Et ille vtiqꝫ talē ipaꝫ de
nominando ⁊ rē gestā narrando mani
festauit. Et illa. Expedit vt per violen-
tiam aliquā vbi beneuolentia tibi non
suffragatur ꝓ acq̇renda sanitate ipam
inducas. At iuuenis in crepusculo no
ctis viā quā ꝑtransire malefica solebat
obseruauit ⁊ ipam reperiens duꝫ ꝓ sa
nitate corpis sibi reddēda supplicaret
⁊ illa se innoxiā nec quicq̃ꝫ scire assere
ret ipam inuadēdo manutergiū quod
dam ad collū fortiter cōprimendo stri
xit dicens. Nisi mihi sanitatē restitues
de manibus meis ꝑibis. Vñ illa quia
clamare non poterat et iam facies tu-
mefacta nigrescebat. Sine inq̇t me li-
beram ⁊ te sanabo. Et iuuenis duꝫ no
dum seu stricturā laxasset malefica ma
nu ipm inter femora seu coxas tetigit
dicens: iaꝫ habes qd̕ desideras. Et iu
uenis vt postmodū referebat notabili
ter persenserat anteq̃ꝫ visu aut tactu se
ipm certificasset membrū sibi ex tactu
dūtaxat malefice fuisse restitutum. Si
mile. Venerandꝰ quidā pater honesta
te vite ⁊ scientia preclarus in ordine ⁊
conuentu Spirensi referre solet. Qua
dā inq̇t die dū confessionū audiētie in
starē. Iuuenis q̇dam accessit ⁊ int̃ ver
ba cōfessionis membꝝ virile lamenta-
biliter se ꝑdidisse asseruit. Ammirans
ego pater ⁊ verbis suis faciliter crede-
re nolens eo ꝙ leuis corde q̇ facile cre
dit a sapiente iudicat̃. Expientia didi-
ci ꝑ visum nihil cernendo dū iuuenis
locū vestes detegendo demonstrasset:
vñ in me sanoq̃ꝫ cōsilio vsus An ne ali
quā haberet suspectā q̄ ei tale malefici
um intulisset inq̇siui: ⁊ iuuenis vnaꝫ se
habere suspectā ꝫ absentē ⁊ i vuorma-
cia residentē asseruit. Tūc ego hec tibi
iniūgo q̄ntotius ipam accedas ⁊ ꝓmis
sionibus ac blādis v̇bis ꝓ posse ipam
emollire studeas: qd̕ ⁊ fec̃. Nā pꝰ pau
cos dies reuersus est gr̃as mihi referēs
se sanū ⁊ cūcta recuperasse asseruit: et
sic v̇bis credidi expientia tñ visus cer-
tificatꝰ denuo. Sūt tñ ⁊ hic aliqua no-
tāda ad intelligendū clariꝰ q̄ supra de
eadē materia tacta sunt. Prio ꝙ nullo
modo credendū est talia mēbra euelli
aut segregari a corpibꝰ: ꝫ arte p̄stigio-
sa ꝑ demonē vt nec videri aut tangi va
leant occultari. Et ꝫ auctate ⁊ ratione
licet supra tactuꝫ sit vbi Alexander de
ales parte secunda dicit. Prestigium
ꝓprie sumptū est illa illusio demonis
que non habet causam ex parte muta
tionis rei: ꝫ solūmodo ex parte cogno
scentis qui deluditur: siue q̄ntū ad in-
teriores sensus siue quantū ad exterio
res. Super hec tamen verba notandū
ꝙ hic illuduntur sensus duo exteriores
scilicet visus ⁊ tactus ⁊ non interiores
vt sunt sensus cōmunis fantasia ima-
ginatiua extimatiua ⁊ memoria. Licet
sanctus Thomas tantūmodo ponat
quatuor vt supra tactum est. Eo ꝙ fan
tasiam ⁊ imaginatiuam ponit vnam ⁊
bene: pauca enim differentia est inter
imaginari ⁊ fantisari. Thomas in pri-
ma ꝑte. q. lxxix. Et hij sensus imutant̃
⁊ nō exteriores soluꝫ q̄n nihil occultat̃
vel manifestat̃ vel vigilando vl' dormi
endo. Vigilando vt dum res aliter vi
det̃ q̃ꝫ in se sit: vt cū quis videt aliqueꝫ
equū cum assessore deuorantēꝫ: aut in
bestiam esse hominem transformatuꝫ
aut seipm bestiā esse ⁊ cum bestijs de-
bere incedere estimantē: tūc em̄ sensus
exteriores deludunt̃ ⁊ occupant̃ per i-
teriores: quia virtute demonū species
sensibiles dudum reseruare in thesau-
ro specieꝝ sensibilium vt est memoria
non illa intellectiua in q̄ spēs intelligi
biles ꝯseruant̃: ꝫ memoria q̄ est conser
uatrix spērum sensibiliū q̄ etiā est i po-
steriori parte capitis educunt̃ v̇tute de
monū deo interdū ꝑmittēte ad sensuꝫ

cōmunem imaginatiuā. Et tam fortit imprimunt ꝙ sicut necesse habet imaginare equū vel bestiā per impetuosū actuz quo demon educit de memoria speciem equi vel bestie: ita necesse habet estimare se videre per oculos exteriores tantum talem bestiam que iure ab extra non est bestia ȝ per impetuosam demonis opationem mediantibꝰ illis spēbus sic videtur. Nec mirū videatur ꝙ demones possunt: cum ⁊ natura hoc facere potest etiā defectuosa vt patet in freneticis: melācolicis: maniacis ⁊ ebrijs aliquibus qui non possunt discernere. Et frenetici putant se mira vidisse ⁊ videre bestias ⁊ alia horrenda cum tamen nihil sit in reruz veritate. Vide supra i questione An malefice mentes hominū ad amorem vel odiuz possunt immutare vbi plura notantur. Est demum ⁊ ratio in se clara. Nam cum demon habeat quandā potestatem super quasdam res inferiores excipiendo tantūmodo animaz. Ideo potest ⁊ circa istas res aliquas immutationes facere quādo deꝰ sinit vt res appareant aliter q̄ȝ sint. Et hoc vt dixi aut turbando aut illudendo organum visus vt res clara videatur nubilosa: sicut etiam post fletum ꝓpter humores collectos lumen aliter apparet q̄ȝ ante Vel operando in imaginatiuam potentiam ꝑ transmutationem specieruz sensibilium vt dictuz est: vel humores varios mouendo vt appareant ignea vel aquea que sunt terrestria vel sicca vt quidam faciunt ꝙ omnes in habitatione aliqua habent se vestimētis exuere ⁊ denudare putātes se in aquis natare. Vlterius autem super modū prefatum si queritur An huiusmodi illusiones indifferenter bonis ⁊ malis accidere possūt sicut vt inferius patebit corpales alie ifirmitates etiā in grā existentibus inferri a maleficis possunt.

Super quo inherēdo verbis cassiani cassia.ij. abbatis sirent. Dicendū est ꝙ nō. Vnde oēs isti qui sic illudunt ꝑsumunt in peccatis mortalibꝰ esse: dicit enī. Ex verbis anthonij patet demonē nullatenus posse mentem cuiusq̄ȝ vel corpus inuadere nec habere facultatē in cuiuslibet animaz penitus irruendi nisi eā primo destituerit oībus cogitationibus sanctis ac spirituali contemplatione vacuā nudamq̄ȝ reddiderit. Cōcordat cū eo quod philosophia primo de consolatiōe ad Boetiū tangit. Talia tibi contuleramus arma que nisi ꝑor abiecisses inuicta te firmitate tuerentur. Vñ Cassianus ibidē refert de duobus maleficis paganis qui differētes in malicia successiue per sua maleficia demones miserunt ad cellā beati Antonij vt cuz tentationibus exinde fugarent odio viri sancti infecti: eo ꝙ multitudo populi ad eū quotidie confluebat. Qui demones licet amarissimis cogitationū stimulis Antonium pulsarunt. Illos tñ semper repulit signo crucis fronti ⁊ pectori impresso ⁊ orationū incubationibus insistendo. Ita dicere possumus ꝙ omnes qui sic a demonibus ludificantur absq̄ȝ alijs infirmitatibus corporalibus: vtiq̄ȝ diuina gratia inhabitante carent. Vñ ⁊ illud Thobie. vj. Qui libidini deseruiunt in eo diabolus accipit potestatē. Concordat ⁊ illud qđ supra circa ꝑmā partem tractatꝰ in questione. An malefice operant circa hoies in bestiales formas illos transmutando tactū est: vbi iuuencula conuersa fuit in equā sua estimatione ⁊ omniū eam aspicientiuz dempto sancto Machario cuiꝰ sensus diabolus illudere nō poterat: ad quez ducta ꝓ sanitate cū iā verā mulierē ⁊ non equā aspiceret: ⁊ econuerso oēs alij acclamarēt ꝙ equa eis videret. Ipe sanctus suis orōnibꝰ eā ⁊ alios a tali illu

sione liberauit asserēs hoc ei accidisse.
qꝛ diuinis nō vacasset nec sacramenta
vt decebat scȝ confessionis ⁊ euchari-
stie vt decebat frequentasset. Vñ iuue-
nis qui eaȝ de turpitudine sollicitaue-
rat licet renuisset ex honestate tñ iude⁹
maleficus queȝ iuuenis ea de causa vt
iuuēculā maleficiaret accesserat virtu
te demonis eā in equā cōuerterat. Sū
marie cōcludamus ꝙ in bonis fortu-
ne sic sunt res exteriores vt bona tēpo
ralia: fama ⁊ sanitas corpis: licet boni
ꝑ demones ⁊ sua membra ledi possint
in eoꝝ meritū ⁊ ꝓbationē: sicut de be-
ato Job patuit q̄ in talibus per demo
nem lesus fuit. Tamen eis inuitis sic
in nullū peccatum per maleficia trahi
possunt aut violentari: licet ab intra ⁊
in carne ab extra valeāt tentari. Ita eti
am nec hmōi illusiones fātasticas acti
ue ⁊ passiue inferre possunt. Actiue vt
eoꝝ sensus haberēt demones illudere
sicut alioꝝ in charitate non existentiū.
Passiue vt eis eoꝝ membra ꝑstigiosa
illusione haberent auferre. Hec enim
duo beato Job nunq̄ȝ diabolus infer-
re potuisset ꝑsertim passiuū nocumen
tum suꝑ actū venereū qui tante conti-
nentie erat vt dicere posset. Pepigi fe
dus cū oculis meis ne quidem cogita
rem de virgine. A fortiori de muliere
aliena: cuȝ tamen super peccatores de
mon magnā noscit ex verbis euange-
lij Luce. xj. Cum fortis armatus custo
dit atriū suū in pace sunt omnia q̄ pos
sidet habere potentiā. Veruȝ ex his si
quis quereret circa illusiones membri
virilis ꝙ licet illā illusionē non posset
demon existenti in gratia inferre passi
ue an ne posset actiue vt scȝ exñs i grā
illuderet in suo visu qꝛ videret mēbrū
annexū: cū tñ ille qui sibi estimaret ab
latū nō videret annexū nec etiā alij cir
cūstantes qd̓ si cōcedit videt esse ꝯtra
ꝑdicta. Potest dici ꝙ qꝛ non tanta vis
existit i damno actiuo sicut passiuo: ca
piendo actiuū non qui actiue intulit ſȝ
qui damnū ab extra videt vt de se ptȝ.
Ideo exñs in gratia licet posset videre
damnuȝ alterius: ⁊ in illo demon sen-
sus eius illuderet. Nō tñ posset sibiipsi
tale dānum inferre passiue vt scȝ suo
membro ꝓuaretur cū libidini non de-
seruit sicut per oppositū vt angel⁹ di-
xit Thobie. Qui libidini vacāt demo
niū accipit potestatē. Quid deniq̄ȝ sē-
tiendum suꝑ eas maleficas qui hmōi
membra in copioso interduȝ numero
vt viginti vel triginta mēbra insimul
ad nidū auiū vel ad aliqd̓ scrineū iclu
dunt vbi ⁊ q̄si ad viuentia membra se
mouent vel auenā vel pabulum cūsu-
menda ꝓut a multis visa sunt ⁊ com-
munis fama refert. Dicendū ꝙ diabo-
lica ọꝑatione ⁊ illusione cūcta exercen
tur: sic em̄ sensus videntiū illuduntur
modis supra tactis. Retulit em̄ quidā
ꝙ dum membrū ꝑdidisset ⁊ quandam
maleficā cause recuperande sanitatis
accessisset. Illa vt quendā arborē ascē-
deret infirmo iniunxit ⁊ vt de nido in
quo plurima erant membra si qd̓ vel-
let accipere posset indulsit. Et cum ille
magnuȝ quoddaȝ accipere attentasset
non ait malefica illud accipias ⁊ quia
vni ex plebanis attineret subiūxit: hec
omnia vtiq̄ȝ ꝑstigiosa illusione fieri a
demonibus modis supra tactis orga-
num visus per transmutationē specie
rum sensibiliū in imaginatiuam potē-
tiam turbando. Nec em̄ oportet assere
re ꝙ demones sint in assumptis sic mē-
bris ostendentes quemadmodum so-
lent in assumptis corporibus ex aere
maleficis ⁊ interdū hominibus appa-
rere ⁊ cum eis conuersari. Ratio ē: qꝛ
faciliori modo videlicet per motū in-
teriorem localē specierū sensibiliuȝ ex
cōseruatoria seu memoratiua potētia
ad imaginatiuā ista facere possunt. Et

si quis dicere vellet ꝙ etiam simili mo
do facere possent vbi in assumptis cor
porib9 asserunt maleficis aut alijs ho
minibus conuersari vt videlicet tales
apparitiones facerēt p transmutatōes
spēcierum sensibiliū in imaginatiuā po
tentiam vt hoies dum putarent demo
nes in assumptis corporibus esse presen-
tes:tūc non essent nisi tales spēcierū sen
sibiliū in interioribus potentijs imu-
tationes. Dicendum ꝙ si nil altius de
mon ostendere vellet:nisi tantūmodo
humane effigie p̄sentationē:tunc vtiqꝫ
opus non esset ei in assumpto corpore
apparere cum sufficienter per p̄fatam
transmutationem hoc efficere posset.
Nūc aūt qꝛ altiora habet exercere pu
ta loqui cōuesci ⁊ alijs spurcitijs inten
dere. Ideo ⁊ ipm p̄sentem esse oportet
ab extra visui realiter in assumpto cor
pore se obijciendo qꝛ virtus angeli ibi
est vbi operat̄ sm doctores. In questio-
ne vero qua querit̄. Quid si demon p
se absqꝫ malefica membꝝ virile alicui
auferret. An aliqua sit differētia inter
vnā ablationē ⁊ alteram. Dici potest
vltra illa que tangunt̄ in p̄ma pte tra-
ctatus in questione An malefice mē-
bra virilia possint auferre ꝙ vbi demō
per se membꝝ auferret:tūc vere ⁊ reali
ter auferret:⁊ vere ⁊ realit̄ restitueret
quandocūqꝫ restituere haberet. In se-
cundo sicut non absqꝫ lesione ita non
absqꝫ dolore auferret. Tercio ꝙ nunqꝫ
nisi coactus per bonū angelum hoc fa
ceret eo ꝙ materiam sui lucri amputa
re haberet: nouit eñ plura maleficia
super illum actū exercere qꝫ sup alios
humanos actus: sic etiā deus plus p-
mittit illū actū maleficiare qꝫ alios hu
manos actus vt supra tactum est:que
singula locum non habent vbi p male
ficas deo permittente operat̄. Et si du
bitatur an demon plus affectat homi-
nes ⁊ creaturas per seipm ledere qꝫ p
maleficas. Dici potest ꝙ nulla est cō
paratio. In infinitū eñ plus affectat p
maleficas ledere. Tū quia maiorem
infert deo contumeliā creaturā sibi di
catam vsurpando. Scdo qꝛ cum deus
amplius offendit:amplius sibi nocen
di hominibus potestas permittit̄. Ter
cio ꝓpter sui lucrū quod in perditio-
nem statuit animarum.

De modo quo malefice ho mines in bestiales formas trāsformant.

Capitulum. viij.

Ed et hoc ꝙ ma
lefice homines in bestiales
formas virtute demonū quia
talia princip aliter operat̄ transformant.
Licet in prima parte operis questiōe
An alia malefice valeant efficere sat̄
sit declaratū: quia tamen aliquibus il
la questio sub suis argumentis ⁊ solu
tionibus nimis posset esse obscura p̄
serti cū acta ⁊ gesta super hec nō sūt de
ducta. Modus etiā quo seipas sic trā
formāt non est expressus. Ideo p̄sens
addenda est declaratio p solutōes plu
rimorum dubiorum. Et primo ꝙ canon ille
xxvj.q.v.epi.non est sic nude intelligē
dus circa hanc materiā ꝑut plures eti
am docti ꝫ vtinam bene docti decipiū
tur:⁊ q̄ publice in eorum sermonibus as
serere non verent̄ hmōi transmutatio
nes prestigiosas:nullo modo etiā vir-
tute demonum posse fieri. Et hoc vtiqꝫ
in magnum fidei detrimentum vt sepe
tactum est ⁊ maleficarum confortatio
nem que ⁊ multum de talibus cōgau
dent sermonibus. Contingit autē hoc
huiusmodi predicatoribus eo ꝙ in cor
tice ⁊ non in medulla verborum cano

nis laborant vt supra tactum est. Cum enim dicit. Quisquis credit posse fieri aliquā creaturam aut in melius aut in deterius transmutari aut transformari in aliam speciem vel in aliam similitudinem nisi ab ipso creatore qui omnia fecit proculdubio infidelis est. Hic plus lector attendat ad duo principalia. Primo super verbū fieri. Secundo super verba in aliā silitudinem ꝯuerti. Sup primū sit resolutus ꝙ fieri capit dupliciter: videlicet ꝓ creari ⁊ ꝓ naturali ꝑductōe alicuius rei. Primo modo soli deo conuenit vt notum est qui sua infinita potentia aliquid ex nihilo creare potest. Scōo modo distiguendum est de creaturis. Quia aut sūt creature ꝑfecte vt homo asinus ⁊c. Aut sunt imperfecte vt serpentes rane mures ⁊c. que ideo dicunt imperfecta quia ex putrefactione generari etiam possunt: licet em̄ semper de primis loquit canon: non de secundis: quod potest patere eo ꝙ Albertus in libro de animalibus vbi querit An demones possint facere vera animalia. Et respōdit ꝙ sic. ꝯ hoc quo ad imperfecta animalia. Etiā cū ea differentia ꝙ non in instanti sic deus operat sed motu quodā licet subito: sicut patet de maleficis Exo. vij. si placet vide aliqua que i notata questione tangunt circa primam partem operis: ⁊ in solutione primi argumenti. Super scōm vbi tangitur ꝙ non possunt aliquā creaturā transmutare. Dicas ꝙ est duplex transmutatio Substantialis ⁊ accidentalis. Et hec accidentalis iterū duplex: quia vel per formaꝫ naturalem ⁊ inherentem rei q̄ videt vel per formā non inherentē rei que videtur: ꝯ inherentem organis et potentijs ipsius videntis. De primis loquit canon ⁊ precipue de formali seu quidditatiua trāsmutatione ꝑut vna substantia in aliam transmutatur cuiusmodi solus deus qui talium quidditatum creator existit facere potest: loquitur etiaꝫ ⁊ de secunda licet illaꝫ demon efficere possit inquantum per infirmitates diuina permissione immissas aliqua forma accidentalis corporis inducitur: vt vbi leprosa facies appareret vel huius simile: sed quia proprie de his non loquitur: sed de prestigiosa apparitione: ſm quam videntur res trāsmutari in alias similitudines. Dicimus ꝙ has trāsmutationes allegat ca. excludere non potest: quod auctoritate: ratione: ⁊ experientia insimul ex his que super certa experimenta que Augustinus li. xviij. ca. xvij. de ciuita. dei refert deducuntur: et ꝑ varias questiones illa etiam declarando: nam inter alias prestigiosas transformatiōes refert ꝙ famosissima maga circes mutauerit socios vlixis in bestias. Et ꝙ q̄dam stabularie mulieres conuertisset hospites suos in iumenta onera portātis. Refert etiam socios diomedis in aues conuersos: et ꝙ postea longo tēpore circa templum diomedis volassent. Et quod prestantius narrasset de patre suo veraciter: ꝙ ipse pater dixisset se caballum fuisse et annonaꝫ cum alijs animalibus baiulasse. De primo nanqꝫ ꝙ socij vlixis fuissent in bestias mutati: ibi vtiqꝫ sola apparentia fuit ⁊ oculorum deceptio ita ꝙ forma illa bestialis educta fuit de cōseruatorio seu memoria specieruꝫ ad ipam vim imaginetiuam: vnde et visio imaginaria causabatur et consequenter ex forti impressione in potentias alias et organa videns estimabat se bestiaꝫ videre: modo quo supra in precedēti capitulo tactum est: sed quomodo ista fieri possūt virtute demonis sine lesione infra patebit. De secūdo vero vbi hospites in iumenta onera portantia a stabularijs cōuertebant ⁊ silr hoc ꝙ ꝑstātij pater

se equū fuisse et bladū portasse narrat
Notandū ꝙ ibi tres fuerūt deceptōes
Prima, ꝙ illi hoies ꝑstigiosa arte vi-
debant conuersi in iumenta, q̄ conuer
sio facta fuit mō supra tacto. Secūda
ꝙ illa onera vbi excedebant vires por-
tantiū demones inuisibiliter illa attu
lerunt. Tercia ꝙ illi q̄ alijs videbātur
transmutati in spēs, sibi ipis etiā vide
bantur se in bestias conuersos, sic Na
buchodonosor contigit, vbi septē tpa
sup eū fuerūt imutata, vt fenū q̄si bos
comederet. De illo aūt ꝙ socij diome-
dis fuissent in aues cōuersi: ⁊ circa tē-
plū volasse. Dicendū ꝙ ille diomedis
qꝛ in exercitu grecoꝝ circa obsidionē
ciuitatis troye fuerat, vbi ad ꝓpria re-
dire volebat i mari cū socijs ſbmersus
fuit. Ideo cū ex suggestione cuiusdā
idoli templū sibi quasi inter deos an-
numeratꝰ esset cōstructū fuerat, demo
nes in confirmatōꝫ erroris longo tem-
pore tanq̄ aues loco coꝝ volabāt, qua
re ⁊ aliud genus supstitionis a ꝑdictis
ꝑstigijs ibi fuit, qꝛ videlicet non per re
ductionē spēꝝ sensibiliū ad vim ima-
ginatiuā, ſ; in assumptis corpibꝰ tanq̄
aues volantes se oculis aspicientiū in-
gerebant. Qꝫ si querit. An etiā predi-
cto mō ꝑ reductionē spēꝝ sensibilium
aspicientes illudere potuissent vt de-
mones nō in assumptis corpibꝰ ex ae-
re tanq̄ volantes aues se ingessissent.
Dicendum ꝙ sic. Nam et opinio q̄rū-
dam fuit vt recitat sctūs thomas in .ij.
sniaꝝ. di. viij. ar. ij. ꝙ angeli quicunq̄
siue boni siue mali nunq̄ assumerent
corpa, sed ꝙ oia q̄ de eoꝝ apparitōibꝰ
leguntur in scripturis facta fuerint in
ꝑstigijs, vel ſm visionē imaginariam
In quibus verbis notat a doctore san
cto differentia inter ꝑstigiū ⁊ imagina
riā visionē. Quia ꝑstigiū potest habe-
re rem ab extra corpali visui se obijciē-
tem. licet aliter videatur q̄ sit. Imagi
naria aūt visio non hoc necessario req̄
rit, vt videlicet res ab extra obijciatur.
sed potest fieri absq̄ illa exteriori obie
ctione tantummō per illas interiores
spēs sensibiles vbi ad vim imaginati-
uā reducuntur. Vn̄ illoꝝ opinionem
sequēdo socij diomedis nō fuerunt re
presentati ꝑ demones in assumptꝭ cor
poribus ⁊ similitudinibus auiū. ſ; tan
tummodo fantastica ⁊ imaginaria visi
one, per illaꝝ vicꝫ spēꝝ sensibiliū redu
ctionē ⁊c. vt supra. Sed qꝛ doctor san-
ctus opinionē illā vt errorē ⁊ nō vt opi
nionem simplicē reprobat, licet nō vt
heresim forte vt pie creditur. cum etiā
tales apparitōnes imaginarie inducꝫ
⁊ a bonis ⁊ a malis angelis fuerit abs-
q̄ corpibus assumptis vsitate. Idō vt
ibidem dicit cū scti cōiter dicunt ange
los etiā corpali visione apparuisse, ⁊ ta
lis apparitio fit in assumptis corpibus
Textus etiā scripture sacre super tales
corpales apparitiones plus cōcordat
q̄ super imaginarias aut prestigiosas
Ideo ex his ad presens dicere possu-
mus etiam super quascunq̄ visiones
consimiles illis de socijs diomedis. ꝙ
licet illi socij imaginaria visione viden
tium potuissent opere demonum vide
ri modo quo dictum est, tamen potius
presumitur ꝙ per demones in assum-
ptis corporibus ex elemento aeris tā-
q̄ aues volātes fuerint visi, aut ꝙ alie
aues naturales a demonibus agitate
illos representauerint.

Qualiter demones intra corpora ⁊ capita existūt sine lesiōe quando prestigiosas operātur transmutationes. Capi. ix.

Vod si vlterius
super moduꝫ prestigiose trās-
mutationis queritur. An in-
tra corpora ⁊ capita tunc exi-

ſtant. Et an ſi tales ſint tanqꝫ obſeſſi a demonibus eſtimandi. ⁊ qualiter fieri poſſit vt abſqꝫ leſione potentiarum ⁊ virium interiorꝝ poſſint ſpēs ab vna potentia interiori ad aliam deducē. et vtrū tale opus debeat cenſeri miraculoſum factū aut nō. Ad primū oportꝫ diſtinguere de preſtigioſa illuſione. eo ꝙ vt dictū eſt. Illa illūſio fit interdum ſuper ſenſus exteriores. interdū ſuper interiores vſqꝫ ad ſenſum exteriorem. Prima ergo licet poſſit fieri abſqꝫ hoc ꝙ demones intrent potentias exteriores illas occupando. ſꝫ tm̄ exterius deludendo. vt vbi corpus aliqđ occultare vellet per interpoſitionē alicuiꝰ alterius corporis vel alio quocunqꝫ modo. Aut vbi ꝓ ſe corpus aſſumeret ⁊ ſe viſui obijceret. Scđa tn̄ non poteſt fieri niſi ipm caput ⁊ potētias ꝑncipaliꝰ occupet. Et hoc oſtēditur auctoritate et ratione. Nec obſtare poteſt ꝙ duo ſpiritus creati nō poſſint eſſe in vno ⁊ eodem loco. ⁊ aīa ſit in qualibet ꝑte corporis. Eſt aūt auctoritas ſuper hoc Damaſceni. Angelꝰ ibi eſt vbi opat'. Ratō ſcti thome. ij. ſen. di. vij. ar. v. Oēs angeli boni ⁊ mali ex virtute naturali q̄ ꝓſtantior vtiqꝫ eſt quacunqꝫ corꝑali hūt ꝑtātem tranſmutandi corpora noſtra. Patet hoc ne dum ꝓpter ſubſtantiam ⁊ nobilitatē nature. ſed et iō ꝙ tota machina mundi ⁊ creatura corꝑal' amminiſtrat' per angelos Grego. iiij. dialo. In hunc mundū viſibilē nihil niſi per creaturā inuiſibilē diſponi pōt. vn̄ oīa corꝑalia regunt' ꝑ angelos. ſicut ⁊ motores orbiū aſſeruntur non ſoluꝫ a doctoribus ſanctis ſed etiā a phis omnibus. Patet et ex eo ꝙ omnia corpora humana mouentur ab animabꝰ ſicut omnia alia per corpora celeſtia ⁊ ꝑ ipſorū motores. Si cui placet videat ſanctū thomam in prima parte. q. cx. ar. j. Ex quo ꝯcluditur ꝙ qꝛ demones vbi opantur ibi ſunt. Ideo qñ fantaſias et interiores potentias perturbant tunc etiam ibi exiſtūt. Item licet illabi aīe illi ſit tantū poſſibile qui eam creauit tamen demones etiam illabi poſſunt deo ꝑmittente corꝑibus noſtris. Et qꝛ ꝓ tunc poſſunt impreſſiones facere in potētias iteriores affixas organis corporalibus. Ideo ⁊ ꝑ illas impreſſiōes ſicut immutantur organa ita imutant' opationes potentiarꝝ. modo quo dcm̄ eſt ꝙ educere poſſunt ſpēs reſeruatas in vna potentia affixa organo ſicut ex memoria que eſt in vltima ꝑte capitis educit ſpēm equi localiter mouendo illud fantaſma vſqꝫ ad mediā ꝑtē capitis vbi eſt cellula virtutis imaginatiue ⁊ demū conſeq̄nter vſqꝫ ad ſenſum cōmunē cuiꝰ reſidētia eſt i anteriori parte capitis. Et oīa tn̄ ſubito ſic immutare ⁊ ꝑturbare poſſunt vt forme tales neceſſario eſtimentur. Ac ſi exteriori viſui obijcerent'. Exemplū patuit ex naturali defectu in freneticis ⁊ alijs maniacis. Quod ſi queritur quō hoc abſqꝫ dolore capitis efficere poſſit. facilis eſt reſpōſio. Primo qꝛ em̄ organa nō diuidit nec immutat quo ad ipoꝝ ſubiectuꝫ. ſed tantūmodo ſpecies mouet Item ſecundo qꝛ non alterat imitēdo aliquā qualitatē actiuā. vn̄ neceſſario paſſio ſeq̄tur. cū ⁊ ipe in ſe demon omni qualitate corꝑali careat. iō ſine dolore talia opari pt. Item tercio quia vt dictū eſt tantūmō facit tranſmutationes per motum localem ab vno organo ad aliud et non per alios motus ex quibus alterationes leſiue interdum cauſantur. Illud ergo quod difficultatem facit ꝙ quia duo ſpiritus non poſſunt eſſe in eodem loco puta diffinitiue. ⁊ anima etiaꝫ exiſtit in capite quomodo tunc demones ibidem exiſtere poſſunt. Dicendum ꝙ reſidentia anīe aſſignatur centrum cordis in quo vitā

influēdo omnibus mēbris cōicat. Et exemplū datur de aranea in medio tele que sentit tactum ex omni pte. Tamen quia dictū augustini in libro de spiritu et anima. ꝙ est tota in toto ⁊ tota qualibet pte corpis. Ideo dato ꝙ sit in capite. adhuc demon ibi opari pōt. quia alia est eius operatio ab opatōe anime cum operatio anie in corpe est vt informat ⁊ vitam influat. vñ ē ibi sicforma in materia nō sicut in loco. Demon aūt sicut i tali pte corpis ⁊ tali loco immutando ⁊ operando circa spēs sensibiles. Unde quia nulla confusio operationū est inter eos. Ideo vtrūqȝ simul in eadem parte corpis esse pñt. Ad illud. An tales sint tanqȝ obsessi ⁊ arrepticij. i. a demonibus arrepti estimandi. quia specialem hoc vult habere declarationem. An videlicet ħ possibile sit vt opere maleficoꝝ aliquis vt obsessus a demone. i. ꝙ demū eū possideat vere ⁊ corpaliter. Idō de tali materia specialis tractabitur modus i capitulo sequenti. habet em̄ et hoc specialem difficultatem. An operibus maleficoꝝ id fieri valeat. Ad illud tantūmodo. An talia opera maleficorum et demonum sint ad modum miraculorum operum censenda. ita ꝙ debeant opera miraculosa estimari. Dicendū ꝙ sic inquantum fiunt preter ordinē nature create nobis note per virtutem creature nobis ignote. licet non sint ꝓprie miracula sicut illa que fiunt ꝑter ordinem totius nature create qualia sunt miracula dei ⁊ sanctorum. Vide que in prima parte operis sub quinta questione ⁊ reprobatōne tercij erroris tacta sunt vltra que addenda sunt hec ꝓpter eos qui hmōi opera impugnare possent quasi nō debeāt censeri opa miraculosa sed simpliciter opera diabolica eo ꝙ cum miracula sint data in confirmationē fidei non debent cōcedi fidei aduersario. Tum etiam qꝛ sig antichristi dicūtur ab apostolo signa mendacia. Sed dicendum ad ṗmum Q̄ꝛ miracl'a facere ē donū gr̃e gt̄ꝛ date Unde sicut ꝑ malos possunt fieri homines. ita ⁊ ꝑ malos spūs in his videlicet ad que eorum virtus extendere se potest. Unde etiā discernuntur miracula per bonos facta ab illis q̄ per malos fiunt ad minus tripliciter. Prio ex efficacia virtutis opātis qꝛ signa facta ꝑ bonos diuina virtute fiunt in illꝪ etiā ad que virtus actiue nature se nullo modo extendit. sicut suscitare mortuos ⁊ hmōi que demones ſm̄ vitatē facere non possunt. sed in prestigijs tātum vt symon magus de mortuo cuiꝰ caput agitabat que diu durare nō pñt Scđo ex vtilitate signoꝝ. qꝛ signa per bonos facta sunt de rebꝰ vtilibꝰ. vt in curationibus infirmitatū ⁊ hmōi. Signa aūt per maleficas facta sunt de rebus nociuis vel vanis sicut ꝙ volāt in aere vel reddant membra hominum stupida ⁊ hmōi. Et hanc differentiam assignat beatus Petrus in itinerario Clementis. Tercia differentia est q̄ntū ad finem. qꝛ signa bonoꝝ ordinantꝰ ad edificationē fidei ⁊ bonoꝝ morum. Sed signa maloꝝ sunt in manifestū nocumentū fidei ⁊ honestatis. Etiam q̄tum ad modum operandi differūt. quia boni operantur mirabilia per inuocationem diuini nominis pie et reuerenter. Sed malefici et mali quibusdam deliramentis et demonum inuocationibus. Aliud etiam non obstat ꝙ videlicet apostolus opera diaboli et antichristi nominat signa mendacia. quia tunc illa mirabilia que fiēt ab eo diuina permissione sunt vera et etiam falsa diuersis respectibus. Vera i illis que fiunt virtute demonis ad que eiꝰ virtus se extendere potest. Falsa quādo faciet ea ad que sua virtus se nō pt

extenderet vt suscitare mortuos. illuminare cecos. quia in primo vbi facē attētabit aut intrabit corpus defuncti aut illud amouebit ⁊ loco illius ipe in assumpto corpore ex aere se p̄sentabit. et sic in secundo prestigiosa arte visuz aufert. aut infirmitates alias ⁊ subito sanabit a lesione cessando. non qualitates interiores rectificando sicut in legēda Bartholomei ponitur. Possūt etiā oīa mirabilia opa antichristi ⁊ maleficaꝝ dici signa mendacia inquantū solummodo ad decipiendum fiunt iā ⁊ tunc operabitur antichristus. Hec thomas distin. vij. de virtute demonū in operando. Posset etiam hic adduci differentia miraculorum que ponit in compendio theologice veritatis. ⁊ inter mirum et miraculum. quia cum miraculum proprie quatuor requirat scilicet ꝙ sit a deo. et ꝙ sit preter existētiam nature. contra cuius ordinem fit et tercio ꝙ sit euidens. et quarto ꝙ ad fidei corroborationez. quia ergo ī operibus maleficarum primum ⁊ vltimū ad minus deficiunt. ideo mira opera non autem miracula dici possunt. Ea etiam ratione. quia ⁊ si aliquo modo miracula dici possunt: quia tamen q̄dam sunt supra naturam. quedam cōtra naturam. quedam preter naturam Et supra naturam sunt illa in quibus non est simile in natura nec in eiꝰ potentia. vt virginem parere. Contra naturam vt que fiunt vsu contrario nature terminantur autez ad conforme nature. vt ceci illuminatio. Et preter naturam: vt que fiunt ordini simile nature non tamen per principium nature. vt in mutatione virgarum in serpētes quod natura facere potuisset per longam putrefactionem propter ratōnes seminales. sic etiam opera magorum dicentur mirabilia. Rem gestam narrare expedit et paululum eius declarationi insistere. Est oppidum in diocesi Argentinensi cuius nomen occultare ordo charitatis ⁊ honestatis postulat. In quo laborator quadam die dum ligna ad comburendum dumtaxat in domo secaret. Cattus quidā nō parue quātitatis ipm molestare ei importune se obijciendo nisus est. quem abiendo ecce alius maioris quantitatis simul cuz priori acrius ipm aggrediuntur quos iterum vbi repellere volebat. ecce tres pariter et iam versus vultum saliendo iāq inter tibias morsibus lacerando ipm aggrediuntur. Perterritus inde et vt retulit maiori anxietate nunq̄ perplexus signo crucis se muniendo et opus pretermittendo per incisa ligna cattos infestos et modo ad faciem modo ad guttur denuo saltantes iam vnam ad caput iam alteram ad pedes aut super dorsum percutiendo vix abegit. Et ecce post hore spacium dum iterum suo operi insisteret duo famuli oppidi consuluz tanq̄ malefactorem ipsum capientes ad presentiam balíui seu iudicis ducere volebant qui iudex a longe ipsum aspiciens. Nec audientiam sibi prestare volens: imperat vt ad profundum cuiusdam turris seu carceris vbi plectendi includebantur ad mortem proijceretur. Eiulans ille et cur talia pateretur cum in nullo crimine se consciū agnosceret per triduum custodibꝰ carceris querulose lamentabatur. Et hi quidem quanto pro audientia sibi p̄standa amplius instarent. Tanto acrius iudex ira seuiebat verbis contumeliosis asserens quomodo tantus malefactor adhuc reatū suū nō agnoscēt. aut quomodo se innocentē proclamaret cū euidētia facti eiꝰ flagicia horrenda demōstrarēt. Et cū hi nil ꝓficerent tñ suasu alioꝝ consulū iudex inductꝰ audiētiā sibi p̄stare hūit. Eductus ita-

ꝙ de carcere cuꝫ ante iudicem staret et
iudex ipm intueri renueret: pauper ge
nubus alioꝝ circũsedentiũ ꝓuolutus
petijt vt causa sue calamitatis sibi ape
riretur: sicqꝫ iudex in hec verba proru
pit. Tu scelestissim⁹ hominũ quõ tua
flagitia non recognoscis. Ecce tali die
⁊ tali hora tres matronas ꝑcipuas hu
ius ciuitatis vulnerasti vt in lectis de-
cũbentis nec surgere aut mouere se va
lent. Refocillatus paup ⁊ de die ⁊ ho-
ra ac de euẽtu rei apud se ruminans:
dixit. En diebus vite mee mulierem
nunq̃ꝫ percussi aut verberaui: ⁊ ꝙ tali
die ⁊ hora sectioni lignoꝝ insteti testiũ
legittima ꝓductione ꝓbabo. Sed et
vrĩ familiares sequenti hora huic ope-
ri me insistentẽ comparuerũt. Tũc ite-
rum furibundus iudex. Ecce ait quõ
scelera sua palliare nititur. Mulieres
verbera deplangunt demonstraut ⁊ ꝙ
eas ꝑcusserit publice testanẗ. Tũc pau
per amplius super euentum rei rumi
nans. Illa inquit hora creaturas me ꝑ
cussisse recolo: nõ aũt mulieres. Atto
niti circũsedentes ⁊ vt cuiusmodi crea
turas ꝑcusserit referari cupiũt. Tunc
ille rem gestam ⁊ ꝓut supra tactum est
cibus stupentibus recitauit. Et intelli
gentes opus demonis fuisse pauperẽ
solutum ⁊ illesum abire ⁊ ꝙ negotium
nulli reuelaret preceipiũt. Sed nec a fi-
dei zelatoribus qui ⁊ interfuerant euẽ-
tus occultari potuit: super quem mo-
dum aliqua differendo. An ne demo-
nes in assumptis sic effigijs absqꝫ ꝓsen
tia maleficarum apparuerũt aut earũ
corporalis ꝓsentia prestigioso artificio
in bestiales illas formas transmutata
fuerit. Respondendo cõcludere opor-
tet: Qꝫ licet vtrũqꝫ virtute demonum
fieri posset: ipm tñ scdm factum fuisse
amplius ꝓsumitur. Nam motũ loca-
lem vbi demones in effigijs cattoꝝ la
boratorẽ inuaserũt etiã laboratoris ict⁹
⁊ vbera cattis illata mulieribus in do
mo residentibus subito ⁊ per aereꝫ in
ferre potuisse: ⁊ hoc ꝓpter pactum mu
tuo dudum initũ nemo dubitat. Sic
enĩ ⁊ lesionem vel puncturam quaꝫ in
ferre volunt sciunt alicui imagini depi
cto vel fuso vbi aliqueꝫ maleficiare vo
lunt ꝙ nõ illi imagini ꝫ illum quẽ pre
sentare habet iuxta pũcturas sup ima
gines factas ledunt. Varia sup hunc
modum gesta deduci possent. Nec va
let instantia si quis obijceret illas mu
lieres sic lesas fortassis fuisse innocen-
tes eo ꝙ ⁊ per exempla tacta lesiones
etiam innocentibus posse contingere
patet. Dum aliquis ignoranter ꝑ ima
ginem artificialem a malefica leditur
instantia non valet: quia aliud est a de
mone per maleficam ledi: ⁊ aliud per
ipsum demonem absqꝫ malefica: quia
demon per se in effigie animalis tunc
verbera suscipit quando alteri sibi per
pactum coniuncto infert. Et quando
cum eius consensu ad talem apperitio
nem sub tali forma et modo se ingessit
Vnde sic tanummodo noxios ⁊ sibi
per pactum coniunctos nocere potest
et nullo modo innocentes. Per male
ficas autem vbi demones ledere que-
runt tunc etiam innocentes permissio
ne diuina in vltionem tanti criminis
sepe affligunt: verum ꝙ etiam demo-
nes per se interdum deo permittente
et innocentes ledunt et dudum Job
sanctissimũ leserunt: sed ibi nõ fuerũt
nec visus fuit diacolus hmõi ꝓstigiosis
apparitionibus prout in tali facto ⁊ ꝑ
tale fantasma catti qđ animal ꝑfidorũ
est appropriatũ signũ: sic canis ꝑdica
toꝝ in scripturis. Vñ semꝑ mutuo sibi
insidianẗ. Et ordo ꝑdicatoꝝ sub figu-
ra catuli latrantis in primo fundato-
re aduersus hereses ꝑmõstratus fuit.
Presumiẗ aũt ꝙ ꝑ scdm modũ malefi
ce ille tres laboratorẽ inuaserũt: tũ ꝙ pri

mus modus nõ tñ eis placuisset. tũ qꝛ scõs eaꝝ curiositati magis cõgruit. In quo etiã talis ordo circa tria fuatus fuit. Primo ꝙ ad demonũ instantiã sollicitate sup hoc fuerũt ꝛ non demones ad instantiã maleficaꝝ. Sic eĩ sepissime ex eaꝝ fassionibꝰ reptum ẽ a nobis ꝙ ad instantiã demonũ eas continue ad mala ꝑpetranda infestantes plura habẽt facere. Et verisimile ꝙ de se nõ cogitassent paupem molestare. Cã aũt quare demones ad hoc sollicitabant sine dubio extitit ꝙ qꝛ bene noscunt vbi crimina manifesta impunita remanent amplius deus offenditur. fides catholica dehonestatur. ꝛ ipãrum numerus amplꝰ augmentaꝛ. Secundo. habito eaꝝ consensu demones earum corpa localiter trãstulerũt ea facilitate qua ꝛ spũalis virtꝰ pꝛestãt ioꝛ corporali existit. Tercõ ꝙ pstigiosa apparitione modo quo supꝛa tactũ est i formas illas bestiales cõuerse ipm laboratorẽ inuadere hũerunt. nec defense a verberibus sicut vtiqꝫ ea facilitate q̃ translate fuerant eas defendere potuissent. sed verberari ꝛ verberatorẽ manifestare ꝑmiserunt. scientes illa flagicia per effeminatos viros nullũ zelũ fidei habentes remanere ob causas ꝑtactas impunita. Alludit quod legitur de q̃dam sancto viro qui dum semel predicantem diabolum in forma sacerdotꝫ deuoti in ecclesia repꝑisset. et per spm̃ ipm demonẽ agnouisset esse verba sua obseruauit. et an bene vel male pplm̃ informaret attendebat. Et duꝫ ipm irreprehensibilẽꝛ potius criminum obsurgatorem perpendisset. finito ꝑmõe eo accersito dum causam super his q̃reret respondit. Ecce veritateꝫ dico sciens ꝙ dum auditores sint verbi et nõ factores amplius deus offendiꝛ ꝛ lucrum meum augmentatur.

De modo quo demones per maleficarũ operatões homines interdũ substantialiter inhabitant. Capit. x.

Via i preceden ti capitulo tactũ est qualiter demones etiã capita hominum aut alias partes corpis occupare ꝛ itrareꝛ spẽs interiores de loco ad locum mouere possunt. Dubitare q̃s posset. An ne ex toto hoies ad istãtiã maleficaꝝ obsidẽ possẽ t. ꝛ de diuersis modis obsidendi absqꝫ maleficaꝝ istãtia. Vnde ꝓ haꝝ declaratiõe tria sunt declaranda. Primo de diuersis modis possidendi. Scõo ꝙ ad instantiaꝫ maleficaꝝ diuina permissione demones interdum oibus illis modis possident. Tercio acta et gesta sup h̃ deducenda. Quo ad primum. secluso illo generali modo quo diabolꝰ homineꝫ cum quolibet peccato mortali inhabitat. De quo modo sanctus tho. q̃lib. iij. q. iij. sub dubio. An diabolus semper substantialiter inhabitat homineꝫ quandocunqꝫ peccat mortaliter. Causa dubitatõnis eius sit ꝙ cũ spũs sctũs semper inhabitat hominem cum gr̃a Juxta illud pꝛio. j. ad Cor. iij. Tẽpluꝫ dei estis ꝛ spiritus dei habitat in vobis ꝛ gr̃e opponitur culpa ꝛ opposita hñt fieri circa idem. Vbi etiaꝫ declarat ꝙ qꝛ inhabitare hominẽ potest intelligi dupliciter. Vel q̃tum ad animam vl' quantum ad corpus. Et primo modo cum non est diabolo possibile inhabitare animam eo ꝙ solus deus mẽti illabitur. Nec iteꝝ diabolus ita est causa culpe sicut spiritussanctus efficit in anima per se operãdo. Ideo similitudo non valet. Quantum vero ad corpus dicere possumus ꝙ dupliciter diabolus potest inhabitare hominẽ. sic etiam dupliciter homines reperiũtur vel in peccato vel in gratia existentes.

Primo dicere oportet ꝙ qꝛ ex q̊libet
peccato mortali hō̃ seruituti diaboli
addicitur inquantū diabolus intꝰdu3
exterius suggessit peccatū. vel quantū
ad sensum. vel q̃tum ad imaginatōnē
Ideo dicitur inhabitare affectū hoīs.
cū ad quemlibet motū tentatōnis mo
uetur sicut nauis in mari sine gubna-
tore. Potest etiā diabolꝰ hominē sub
stantialiter ihabitare sicut p3 in arrep
ticijs. Et qꝛ hoc magis pertinet ad rō
nem pene q̃ culpe vt patebit. Et pene
corꝑales non sꝑ consequūtur culpam
sed q̄n̄qꝫ peccantibus ꝛ non peccanti-
bus inferuntur. Ideo ꝛ in grā ꝛ ex grā
tiam existentes ſm altitudinē incōp-
hensibiliū iudicioꝝ dei inhabitare sb-
stantialiter possunt. Et hic modꝰ possi
dendi: licet non sit nr̄e speculatōis. po
nitur tn̄ ne alicui impossibile videatur
ꝙ etiam dei ꝑmissione hoīes a demo-
nibus ad instantiā maleficaꝝ substan-
tialiter interdū inhabitant. Possumꝰ
ergo dicere ꝙ sicut quinqꝫ modis de-
mones ꝑ se absqꝫ maleficis homīes le
dere ꝛ possidere possunt. ita ꝛ omnibus
illis modis ad instantiā maleficarum
cū extunc sicut amplꝰ deus offendit.
ita ꝛ maior seuiendi in hoīes ꝑ malefi
cas demoni permittitur facultas. Et
modi perfunctorie recitando hi sunt
dempto eo ꝙ vexant aliquando in bo
nis fortune exterioribus ꝙ aliquando
etiā aliquos in ꝓprijs ledunt tantum
modo corꝑibus. Aliq̄n̄ in corꝑibꝰ simꝉ
ꝛ in potentijs interioribus. Aliq̄n̄ so-
lū tentant intus ꝛ extra. Alios vsu rō-
nis ad tēpus priuant. Alios velut be-
stias irrationales reddunt. De singulꝭ
dicamus. Sed prius quinqꝫ causas ꝓ
pter quas deus permittit hoīes possi-
deri premittamus. qꝛ hunc ordinē ser-
uare materia postulat. Nam aliquan
do quis possidetur ꝓ maiori suo meri
to. Aliq̄n̄ ꝓ alieno leui delicto, aliquā

do ꝓ suo veniali peccato. aliq̄n̄ ꝓ gra-
ui peccato alieno. aliq̄n̄ ꝓ magno faci
nore ꝓprio. Et his oībus de causis nul
li dubiū q̄n et deus ad instantiā male
ficaꝝ ꝑ demones etiā similia fieri inter
dum ꝑmittat. ꝛ singula ex scripturis ꝛ
non ꝑ noua gesta tantū probare expe-
dit. cū sꝑ noua ꝑ antiqua roborantur.
Nam de primo patet in dialogo seue-
ri beati Martini charissimi discipuli.
vbi fertur quendā prēm sanctissime vi
te tanto dotatū in grā expellēdi demo
nes vt hi ne dum verbis ꝓprijs fugarē
tur. sed etiā eiusdem patris epl̄is ꝛ cili
tio. ꝛ cū corā mundo pater esset cele-
berrimꝰ se tentari sensit vana gl̄ia. cui
vicio licet viriliter resisteret. tn̄ vt humi
liaretur amplius totis p̄cordijs deum
p̄cabatur. quatenus q̄nqꝫ mensibus a
demone possideretur. quod ꝛ factū est
Nā eū statim possessum vinculari op-
tebat ꝛ oīa applicare sibi demoniacis
cōia. Finito aūt q̄nto mense prorsus ꝛ
ab omni vana gloria ꝛ a demone libera
tus est. Sed ꝙ hac de causa q̄s ꝑ ma-
leficiu3 alterius posset a demone possi
deri sicut factū fuisse non legitur. Ita
nec ad p̄n̄s affirmatur: licet vt ꝑmissu3
est incomꝑ̄hensibilia sint dei iudicia
De scd̄o aute3 ꝙ ex alieno leui delicto
aliquis possidetur ponit exemplū bea
tus Gregorius de beato Eleutherio
abbate viro simplicissimo qui cu3 ꝓpe
monasterium virginum pernoctaret:
et ignoranti ordinauerunt ad sua3 cel-
lam poni paruulum puerum q̇ omni
nocte vexabatur a demone. Sed eadē
nocte a demone liberatus est per pr̄is
presentia3. Hic cum rem didicisset ge-
stam et puer iam positus esset in mo-
nasterio sancti viri. ꝛ transactis multis
diebus paulo immoderate letus de li
beratōne pueri ait ad confratres suos
Diabolus sibi cum illis sororibus io
cabatur. Sed vbi ad seruos dei venit

puerum hunc accedere non p̄sumpsit Et; ecce statim diabolus puerum vexare cepit. Et per lachrymas et ieiunia sancti viri ꝛ confratrum difficulter sed eodem die liberatus fuit. Et quidem vbi ex alieno et leui delicto quis innocens possidetur. Non mirum si ꝓpter veniale proprium: aut propter graue alienum peccatum. aut etiam propter proprium facinus aliqui etiam ad maleficarum instantiā per demones possidentur. Nam et de proprio veniali peccato patet per cassianum coll'. abba. sereni prima. dicentem de Moyse Moyses inquit in heremo cum singularis et incōparabilis vir esset ob rep̄hensionem vnius sermonis quem cōtra abbatem macharium disputans: paulo durius protulit quadaȝ scilicet opinione preuentus diro confesti traditus est demoni vt humanas egestiones ori suo ab eo suppletus ingereret. Quod flagellum purgationis gratia domin⁹ intulisse videtur. ne. s. in eo vel momentanei delicti macula resideret patuit ex miraculosa curatione. Nam continuo abbate Machario in oratione submissa citius nequā spiritus ab eo fugatus abscessit. Simile videtur huic quod gregorius primo dialogo. refert de moniali que lactucam comedit non prius signo crucis se muniens et per beatum Equitium prēm liberata. De quarto etiam videlicet pro alieno graui peccato aliqueȝ possideri ibidem refert beatus gregorius de beato Fortunato episcopo. qui dum diabolum ab obsesso homine ꝓpulisset. sero idem demon in specie peregrini ꝑ plateas ciuitatis clamare cepit. O virum sanctum Fortunatum episcopū. Ecce de hospicio me perigrinum proiecit nec vbi quiescam inuenio. Tunc quidam cū vxore sua et filio sedens perigrinum inuitauit suum ad hospitium et q̄uerendo causam expulsionis ē gauisus super derogatōne sancti viri quā a peregrino ficte audiuit. Exinde autē diabolus pueꝝ inuasit ꝛ prunis iniecit ac animā eius excussit. Sicq; p̄r miser primū quē recepisset hospitio intellexit. Et de quinta cā ꝓprij facinoris et magni cōiter tam in sacra scriptura q̄ȝ in sanctoꝝ passionalib⁹ legimus. Naȝ et sic legim⁹ primi Reg. xv. de saul rege israel ꝙ inobediens deo possessus est a dyabolo. Que omnia vt diximus tacta sunt ne impossibile cuiquam videatur si ob facinorum maleficarum vt aliqui etiam ad earum instantiam possideantur. Super quo vt diuersos modos possidendi itelligere valeam⁹. quo ad scōm rem gestam in mediū ꝓducamus. Tempore siquideȝ Pij pape secundi ante iniunctum inquisitionis officium vni e duobus inquisitoribus hunc tractatum conficientib⁹ tal' accidit casus. Bohemus quidam de dachouo oppido filium vnicum ꝛ sacerdotem secularem ob liberationis gratiam quia obsessus erat romam vsq; perduxit. A casu aūt dum ego vnus ex inquisitoribus hospitium refectionis gratia intrassem contigit vt tanq̄ȝ cōmensalis idem sacerdos cum patre ad tabulam pariter mecum cōsederēt Conuescentes aūt ꝛ mutuo vt moris forensium est conferentes. Idem pat pluries suspirans. Et ꝙ prosperuȝ iter compleuisset a deo omnipotenti optabat. cui ex intimis compatiendo. quenam sui itineris et causa tristitie esset inquirere cepi. Tunc ille filio audiēte qui et mihi collateralis in mensa erat respondit. Heu filium habeo a demone obsessum quem ob liberatōnis gratiam magnis laboribus et impensis hucusq; perduxi. Et ego. Vbi nam filius esset dum inquirerem ꝙ mihi collateralis esset indicauit. Atterrit⁹ ego

paululū ꝛ diligenter ipm intuēs ꝙ cū tanta modestia cibū sumeret ꝛ ad q̄cꝫ interrogata pte rn̄deret. Hesitare aio cepi ꝛ ꝙ obsessus nō esset ꝫ infirmitat̄ cā sibi aliquid accidisse obieci. tūc filius rem gestam ꝑ se narrans ꝛ qualiter q̄ntocꝫ tempore obsessus fuisset īdicauit. Mulier inquit quedam malefica hanc mihi infirmitatē contulit. briganti em̄ cōtra eam rōne cuiusdā displicētie circa regimen curie cū eā duri⁹ increpassem q2 ceruiciose voluntatis erat dixit. ꝙ post paucos dies haberē intendere his q̄ mihi contingerent. Sed et demon in me habitans hoc idem refert ꝙ maleficiū sub quadā arbore positū sit a malefica. qd̄ nisi amoueat̄ nō potero liberari: ꝫ nec arborē vult indicare. At ego nec minimā suis dictis fidem adhibuissem nisi expientia me ꝓtinus edocuisset. Nam interrogatus a me de internallo tpis vt preter consuetum modum obsessoꝝ tante sue rōnis esset capacitatis. Respondit. vsu rationis tantūmodo priuor qn̄ diuinis aut vacare aut sacra loca visitare voluero. Precipue aūt demon ex suis verbis ꝑ me prolatis dixit. Qꝛ sic maiorez displicentiā hacten⁹ in sermonib⁹ ad populū sibi fecissem: ita vt nūc nullo mō me predicare sineret. grosus em̄ ex relatu patris predicator extitit et omnibus amabilis. At ego inquisitor cum de singulis certificari volebā. per q̄nde nam ꝛ vltra ad varia sctōrum limia ipz deducere decreui. Precipue aūt ad ecclesiam sancte Praxedis virgis vbi ps statue marmoree. cui in sua flagellatione saluator noster alligatus fuerat et ad locum in quo petrus apostol⁹ crucifixus fuerat. in quibus locis horribiles eiulatus dum exorcizabatur emittebat. iam asserens se velle exire. post paululum vero minime. Et vt pmissū est in omnibus moribus mansit sacerdos compositus ꝛ sine omni nota nisi dum exorcismi incipiebantur. ꝛ illꝭ finitis dum stola de collo amouebatur ex tunc iterum nec minimū irrationalem aut inhonestum motum demonstrabat. Hoc dempto dum ecclesiam aliquam pertranseundo genua pro salutatione virginis gloriose flectebat. Tunc diabolus eius linguam in longum extra os suum emittebat. Et interrogatus. An non ab illo se posset cōtinere. Respondit. Hoc facere mime valeo sic em̄ vtit̄ oibus membris ꝛ organis collo lingua pulmone ad loq̄ndum vel eiulandū dum ei placet. Qꝛ audio quidē verba q̄ sic ꝑ me ꝛ ex mēbris meis loquitur. ꝫ resistē omnino non valeo ꝛ q̄nto deuoti⁹ orōni aliqua insistere affectarē tanto acrius me impugnat linguā emittendo. Et qm̄ columna in ecclesia sctī petri ex templo salomonis circūferrata existit. ꝑ cuius ṽtutē plures licet a demonib⁹ obsessi liberātur. eo ꝙ ꝛ xp̄s predicādo in templo illi se appodiasset. hic tn̄ occulto dei iudicio liberari nō potuit. Alium modū ꝓ sua liberatione sibi disponēdo. licet em̄ per integrū diem ꝛ noctez circa colūnā inclusus; mansisset tamē sequenti die post varios exorcismos super eū ꝑlectos dū circūstaret popul⁹ ꝛ magn⁹ fieret concursus. Et interrogatus in q̄ pte columne se xp̄s appodiasset. tunc dentibus mordēdo colūnam locū demonstrabat. eiulans. Hic stetit hic stetit. Vltimatim tamen dixit. nolo exire. Et cuz interrogaretur. qua de causa. Respondit ꝓpter lōbardos. Et interrogatus denuo. Cur ꝓpter lōbardos egredi nollet. Tunc rn̄dit in italica lingua cum tamen infirmus sacerdos illō ideoma ignoraret di. Dēs faciunt sic ꝛ sic. nominando pessimum viciū luxurie. At sacerdos post h̄ me terrogādo dixit. pater. q̄d sibi volūt h̄

verba italica que ex ore meo protulit. Cui cū indicassem: rn̄dit. Uerba q̄dez audiui sed intelligere non potui. Et q2 vt rei p̄bauit euentus hoc demoniuz erat de genere illo de quo saluator in euangelio. Hoc genus demoniorum nō eijcit nisi in oratione et ieiunio. Ideo quidam venerabilis episcopus p turcos vt fert a sede expulsus pie illi cōpatiens per totū quadragesimale tp̄s in pane et aqua ieiunijs et orōnibus et exorcismis quotidie insistens ipm per dei gratiā tandem liberauit et ad p̄pria cū gaudio remisit. Sup quo licet sine miraculo nullus in hac vita possit sufficienter differere q̄bus et quot modis demon hoīes possideat vel etiā ledat. Possum⁹ tn̄ dicere q̄ q̄nq3 modis dēpto eo q̄ in rebus fortune exteriorib⁹ aliq̄n tm̄ ledunt. Nam aliqui in p̄prijs tm̄mō vexant corpibus: aliqui in corpore simul et in potentijs interioribus aliqui in potentijs tm̄modo interioribus: aliq̄ castigatione eorum ad tempus tm̄mō vsu rōnis p̄uant. Aliqui vo velut bestie irrōnales reddunt. Prefatū sacerdotē quarto modo possessum fuisse declarat. Nā nec in rebus fortune nec in p̄prio vexatus corpe fuit prout contigit beato Job vbi deus demonē licentiasse manifeste scripturā sup hoc tradit dicens ad sathan. Ecce vniuersa que habet in manu tua sunt tm̄ in eum ne extendas manū tuā et hoc in res exteriores. In corpus vo postmodū ait Ecce in manu tua est verūtamen animā eius serua.i.vitam eius ne auferas Potest etiā dici q̄ tercio modo scilicet in potentijs anime interioribus simul et corpe vexat⁹ fuit: cū dicebat vt Job .vij.habet. Ad dn̄m si dixero cōsolabitur me lectul⁹ me⁹ et releuabor loquēs mecum in stratu meo: terrebis me per somnia et per visiones horrore concuties demone sc3 p̄curāte fm̄ Nicolaū de lira. et fm̄ Tho. Terrebis me p somnia q̄ sc3 dormienti apparent: et p visiones q̄ sc3 apparent vigilanti ab vsu exteriorum sensuū alienato. solent em̄ fantasmata informata diurnis cogitationibus esse in terrorem dormientiū. Et hec operabant in eo ex infirmitate corporis. Vn̄ sic consolatōe vndiq3 seclusa nil remediū videbat Job euadendi tot angustias nisi per mortē horrore inq̄t concuties. Quib⁹ modis et malefice homines ledere p demones nemo dubitat p̄nt et in sequentibus patebit qualiter p grādines in rebus fortune et in corpa animaliū et hoīm lesiones inferunt. Et tercius etiā modus ledendi est in corpe et in interioribus potentijs absq3 priuatione vsus rationis. Patet ex eorum opationibus vbi vt supra tactū est adeo mentes hominuz ad illicitas affectiones incendunt q̄ necessario etiam nocturno tempe ad amasias p longa terrarū spacia currere habent: fisco carnalis amoris nimis illaqueati. Potest adduci et illō q̄d in hassia oppido margburck contigisse dicit de quodā obsesso etiā sacerdote dū in exorcismis demon interrogaret: quanto tempe sacerdotem inhabitasset. Rn̄disse fertur septem annis. Et cū exorcista obijceret Cum vix per tres menses eum vexasti reliquo tempe vbi eras. Rn̄dit. In corpore suo me occultabam. Et ille. In q̄ parte corporis vbi inquirebat: rn̄dit: vt plurimū in capite. Et denuo vbi nam fuisset quando diuina celebrasset et sacramentū sumpsisset requisitus: dixit Sub lingua eius me occultaui. Et ille Miser: qua temeritate ad p̄sentiā creatoris tui non aufugisti. Tunc demon. Nunquid sub ponte se nequā occultare potest donec desuper vir sanctus ptransibit: dummodo gressus non fixerit: diuina tamen cooperante gratia liberatus fuit. siue verū siue ficticium p

tulerit cum mendax sit ꝛ pater eius. Quartus modus applicaꝛ ad pſatuꝫ possessum rome liberatuꝫ sub hac declaratione ꝙ demō possit illabi corpori licet non anime cum hoc soli deo sit possibile. Illabi etiā corpi non tamen infra terminos essentie corpis: hoc inquā declarando habeꝛ modus quo demones substantialiter interduꝫ homines inhabitant: ꝛ ad tempus tantummodo vsu rationis priuant. Et q̇dem hoc sic declaraꝛ. Nā dicere possum⁹ ꝙ corpus habet terminos duplicis rationis: scꝫ quātitatis ꝛ essentie. Vñ quādo angelus q̇cunqꝫ bonus vel malus opatur infra terminos corpis: operaꝛ infra terminos corpalis quātitatis. Et sic etiā illabiꝛ corpi operādo circa potentias quātitatiuas: sic etiā boni angeli etiā imaginarias in bonis visiōes operanꝛ. Nunqꝫ aūt dicunꝛ illabi essētie corpis: q: nō possunt illabi vt pars neqꝫ sicut virtus. Non sic̄ pars q: alia ꝛ alia est essentia vtrobiqꝫ. Nō sic̄ virtus quasi dans esse: q: suū esse habet p creationē a deo. Vñ ꝛ ipe solus habet intrinsecā essentie operationem ꝛ cōseruationē q̄ꝫdiu placituꝫ fuerit sue pietati conseruando. Vñ concludiꝛ ꝙ alie omnes pfectiones seu defectus loquendo de bonis quo ad pfectōes: de malis quo ad defactus quando opantur si operanꝛ circa corpus ꝛ ptes ei⁹ vt circa caput illabunꝛ tali corpi sup terminos videlicet qnātitatis ꝛ quātitatiuas potentias. Si ṽo circa animā tūc iterū vterqꝫ extrinsece operaꝛ: sed modis diuersis. Et dicunꝛ operari circa animā fantasmata illa seu spēs intellectui repſentando: ꝛ non solū ad iudicium sensus cōmunis ꝛ sensuū exteriorū. Ex q̇b⁹ opatōib⁹ sequūꝛ tētatōes a mal' angel' ꝛ affectiōes ꝛ cogitatiōes male p indirectum operando versus intellectum. A bonis autem angelis sequunꝛ illustratōes fantasmatū ad cognoscendū reuelanda ab eis: vñ ꝛ talis diuersitas ē ꝙ boni angeli etiā directe possunt imprimere in intellectum fantasmota illustrando. Mali aūt neqꝫ illustrare dicunꝛ fantasmata: ꝫ poti⁹ obfuscare. Item nec directe imprimere possunt: ꝫ tm̄modo indirecte inquātū intelligentē necesse est fantasmata speculari. Per hec tamē etiā angelus bonus nō diciꝛ illabi anime: licet eā illuminet. Sicut nec diciꝛ supior angelus illabi in inferiorē: licet eum illuminet ꝫ tm̄modo extrinsece operaꝛ ꝛ coopaꝛ modo q̇ dictū est: vñ multomin⁹ mal⁹ illabi potest. Et per hūc modū demō sacerdoti corpus in tribus occupauit. Primo ꝙ sic̄ illabi suo corpori potuit infra videlicet terminos corpalis q̄ntitatis: ita caput suū occupauit substantialiter illud inhabitando. Scḋo ꝙ sicut circa animā eius extrinsece opari potuit obfuscando intellectū vt rationis vsum perderet. Ita etiā potuit vt sine intermissione vel etiā interpellanti euꝫ quo ad amissionē rationis vexaret. Licet etiam dici potest ꝙ ex dono dei hoc habuerit sacerdos vt non sine intermissione a demone vexareꝛ. Tercio ꝙ licet oībus membris ꝛ organis ad loquendū ꝛ voces ad formandū priuaretur: semper tamen ad verba: licet non ad sententiā verboꝝ aduertentiaꝫ habuit: qui modus obsidēdi plurimū ab alijs obsidendi modis differt: cū cōmuniter obsessi leguntꝛ sine intemissione a demonibus affligi: vt patet in euāgelio tam de lunatico cuius pater dixerat ad iesum. Domine miserere filio meo quia lunaticus est ꝛ male patitur Math. xvij. q̄ꝫ etiam de muliere illa quam sathanas alligauerat .xviij. annis ꝛ erat inclinata nec omnino poterat sursum aspicere. Luce. xiij. Quib⁹ etiam modis indubie demones diui-

na permissione ad instantiam maleficarum vexare possunt.

De modo quo omne genus infirmitatis inferre possunt. Et hoc in generali de grauiorib⁹. Capitulum. xj.

Ed et hoc q⁹ nō sit aliqua infirmitas corporalis que a maleficis deo pmittente inferri non possit. Etiam si ad lepram vel epilensiam se extendere habeat. Probari potest per hoc q p doctores nullum genus infirmitatis excipitur. Nam si diligenter ea que superius tacta sunt tam de virtute demonuz q̄z ad maliciam maleficarum considerant nullam patitur hoc difficultatez. Nam ꝛ nider tam in suo preceptorio q̄z etiam fornicario vbi querit. An malefici possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et ē questio absq̄z exceptione alicuius infirmitatis etiam q̄tumcunq̄z incurabilis. Et vbi respōdit q sic: querit consequenter quibus modis ꝛ quibus rebus. Et quo ad primū respondit vt supra ex prima questione prime partis tractatus patuit. Probat etiā per Isidoꝝ describentis maleficarū operationes. viij. ethi. c. ix. Malefici dicuntur ob facinoꝝ magnitudinem: hi em̄ elementa concutiūt scilicet opere demonum ad tempestates concitandas: mentes hominum turbant modis videlicet supra tactis vsuz rationis vel omnino impediendo: aut grauiter obfuscando subdit: ꝛ absq̄z vllo veneni haustu violentia tantum carminis animas interimunt vitam videlicet auferendo. Probatur etiam p sāctum Thomam in. ij. senten. circa di. vij. ꝛ. viij. Et in. iiij. disti. xxxiiij. Et cōmuniter per omnes theologos ibidez scribentes q malefici omnibus modis possunt pcurare lesiones in hominibus ꝛ eoꝝ rebus cooperante demone in q̄bus demō potest solū ledere vl' decipere videlicet in rebus fama corpore vsus rationis ꝛ in vita: vult dicere q in illis in quib⁹ demō per se absq̄z malefica possit ledere: possit etiā cum malefica: immo ampliori facilitate ꝑpter maiorem diuine maiestatis offensionem vt supra tactum est. De rebus nāq̄z patet Job. j. ꝛ. ij. vt supra patuit. De fama patet in legenda beati Hieronymi vt refert Jo. an. in hierominiano q diabolus se transformauit in formam sancti Siluani episcopi in nazareth amatoris Hieronymi. Qui demō pmo feminā nobilē nocte i lecto pcare vl' puocare cepit ad luxuriam verbis: ꝛ deinde factis sollicitauit ad malum: que cuz clamaret demon sub specie sancti episcopi sub lecto femine se abscondit vbi requisitus et inuētus per luxuriosa verba se mentitus est esse episcopuz siluanum. In crastinum igitur sanct⁹ vir disparente diabolo diffamatus est grauissime. Que infamia tandem circa sepulcrum sancti Hieronymi fatente diabolo in obsesso corpore purgata est. De corpore patet i beato Job qui percussus fuit a demone vlcere pessimo quod exponitur de lepra. Refert etiam Sigibertus et Vincen. in spe. histo. li. xxv. c. xxxvij. q tempore Ludouici secundi imperatoris in parrochia maguntina quidam demon primo sepe lapides iecit ꝛ q̄si mallio ad domos percussit. Et deinde publice loquendo furta pdendo ꝛ discordias seminando plures inquietauit. Deinde omnes contra vnum irritauit cui⁹ hospitium vbicunq̄z manebat incendit. Et ob illi⁹ pctā omnes pati affirmauit. Vnde tandez tm̄ agros p hospitio habere potuit ꝑpter quod cuz p̄sbiteri letanias celebrarēt mltos iacrib⁹ lapidū

demon vsq̧ ad cruentationē lesit:ali-
quando quieuit aliqñ seuit: ⁊ per trien
niū ista continuauit quousq̧ oīa edifi-
cia ibi incendio cōsumpta sunt. Itē de
nocumento vsu rōnis ⁊ vexatōe interi
orum sensuū ꝓbatur ex possessis ⁊ ar
reptitijs per euangelicas etiā historias
Item de morte ⁊ ꝙ de vita etiam quos
dam ꝑuat. Patet Thobie. vj. de septē
viris sare virginis occisis qui ꝓpter lu
xuriosum affectū ⁊ effrenem appetitū
in virginē saram eiusdem nō erant di-
gni matrimonio. Quare concludit̄ ꝙ
sicut per se ita ⁊ amplius ꝑ maleficas
in oībus nihil dempto hominibus no
cere possunt. Verū vbi querit̄. An hu
iusmodi lesiones sint potius demoni-
bus aut maleficis imputande. Rñdet̄
ꝙ sicut ꝓpria ⁊ immediata actione de
mones opant̄ infirmitates immitten-
do: ita ⁊ ipīs ꝑncipaliter sunt imputā-
de ꝫ q̄ in contemptū ⁊ offensam crea-
toris simul ⁊ in ꝑditionem animaruꝫ
querūt huiusmodi per maleficas exer-
cere scientes ꝙ ꝑ talem modum sicut
deus amplius irritatur ita ⁊ amplius
permittit eis potestatem seuiendi : q̄
⁊ defacto innumera maleficia ꝑpetran
tur que non permitterent̄ diabolo ifer
re hominibus si per se soluꝫ affectaret
homines ledere que tamen permittū-
tur iusto ⁊ occulto dei iudicio per ma-
leficas ꝓpter earum perfidiam ⁊ catho
lice fidei abnegationem. Vñ ⁊ eis iu
sto iudicio talia maleficia imputantur
secundario q̄tumcunq̧ diabolus sit
actor ꝑncipalis. Scopa ergo quā mu
lier intingeret aque vt pluat ⁊ sursum
in aerem aquā spargendo licet in se nō
causat pluuiaꝫ nec posset mulier inde
repħendi: q̄ tamen ex pacto cū demo
ne inito: vbi iam vt malefica talia facit
licet demon sit q̄ pluuiā causat: ipa tñ
merito inculpat̄: eo ꝙ mala fide ⁊ ope
diabolo seruit eius obseq̄ijs se traden-
do. Sic etiā qñ imaginē cereā vel sīle
ad maleficiandū aliquē maleficus fac̄
vel qñ maleficio alicuiꝰ i aqua vel plū
bo imago apparet q̄cq̄d molestie infer
tur tali imagini cū tale experit̄ fieri in
imaginato. i. homini maleficiato: puta
punctura vel alia lesura quecunq̧. Li
cet lesio realiter inferat̄ imagini ꝑ ma-
leficam vel aliū hominem ⁊ inuisibilit̄
demon maleficiatū hoīem eodem mo
do ledit: merito tamen malefice impu
tat̄: q̄ sine ea deus nunq̄ lesionē infer
re diabolo ꝑmitteret. nec diabolus ꝑ
se ledere ipm attentasset. Sꝫ q̄ dictuꝫ
est de fama in qua demones per se ho-
mines ledere possunt absq̧ maleficaꝝ
cooperatōe posset in dubiū verti. An
etiā demones per se possent honestas
mulieres infamare vt tanq̄ malefice
reputarent̄ cū in earū effigie ad male-
ficiandum aliquem apparerent vñ cō
tingeret talē innocenter infamari. Re
sponsio. Aliqua sunt ꝑmittenda. Pri
mo quia dictū est demoneꝫ nihil posse
efficere absq̧ diuina permissione vt in
prima parte operis circa vltimam que
stionē patuit: etiā tactū est ꝙ non est tā
ta permissio super iustos ⁊ in charita-
te existentes sicut super peccatores in
quos vtiq̧ sicut maiorē habet potesta
tem iuxta illud. Cū fortis armatus cu
stodit ⁊c. Ita vtiq̧ plura ꝑmittuntur a
deo in eoꝝ afflictioneꝫ q̄ super iustos
Demū licet iustos in rebus exteriori-
bus vt fama ⁊ sanitate corpis ledē pos
sunt deo permittente q̄ tamen sciunt
hoc eis cedere in augmentū meritori-
um: ideo minus eos ledere affectant.
Ex quibus dici potest ꝙ in hac difficul
tate respectus potest haberi ad diuer-
sa. Primo ad diuinam ꝑmissionem.
Scdo ad hoiem q̄ censet̄ honestꝰ cuꝫ
tales nō semꝑ sunt in charitate existē-
tes sicut sunt sub honestate reputati.
Tercio ad facinus in quo innocēs de

beret infamari: quia illud ex sua radi-
ce cuncta flagitia mūdi excedit. Ideo
dicendū. Licet ex diuina permissione
quicꝫ innocens siue in grā cōstitutus
siue non ledi possint in rebus fortune
⁊ fama: habendo tamen respectum ad
ipm facinus ⁊ grauitatē criminis cuꝫ
malefici sic nuncupantur ob facinorū
magnitudinē. Iuxta Isid. sepe allega
tum. Dici potest ꝙ hoc vt aliquis ino-
cens p̄dicto modo a demone infamet
fieri non est bene possibile iterū mult
respectibus. Primo qꝛ cum infamare
in vitijs que absqꝫ peccato expresso vl
tacito inito cū demone ꝑpetrantur: vt
sunt furta latrocinia ⁊ actus carnales.
Aliud sit ab infamia sup vicia q̄ nullo
modo possunt homini imputari aut
ab eo ꝑpetrari nisi super pactū expres
sum cum demone initum qualia sunt
opera maleficaruꝫ que nisi virtute de-
monū a maleficis ꝑpetrāt vt vbi homi
nes iumenta aut terre fruges malefici-
ant vñ ⁊ eis aliter imputari non posūt
Ideo licet demon possit hominem de
alijs vitijs infamare: de tali tamen vi-
cio infamare ꝙ sine eo non potest per
petrari non videt bene possibile. Pre
terea hucusqꝫ nunqꝫ actū est nec reper
tum vt aliquis innocens sit per demo
mem taliter infamatus. Et sic ꝓpter ta
lem infamiā morti fuisset adiudicatꝰ:
immo vbi tantūmodo infamia laborat
talis nulla pena punitur nisi ꝙ cano-
nica purgatio sibi indicit vt in tercia
parte operis circa scōm modū senten-
tiandi maleficas patebit. Et licet ibi cō
tineatur quod in casu dum in purgati
one deficeret ꝓ reo esset habendus: ad
huc tñ vbi ratio sibi indiceretur anteqꝫ
vlterius super penam relapsis debitā
ꝓcederetur. Sed quia circa contingē-
tia laboramus que actu nūqꝫ fuerunt
perpetrata: nulli dubium quin ⁊ in po
sterum diuina permissio fieri non per
mittat. Preterea ⁊ a fortiori ꝓpter ange
licam custodiam que non ꝑmittit insō
tes in alijs criminibus minoribus infa
mari: vt i latrocinijs ⁊ huiusmodi mi
nus permitteret: immo fortius sue cu-
stodie deputatum ab infamia taliū fla
gitiorū preseruabit. Nec valet si quis
acta per sanctum Germanum obijce-
ret quando demones in assumptis cor
poribus ⁊ ad mensam consedentibus
alias mulieres viris suis condormien
tibus p̄sentabant hospitem illudētes
quasi ille mulieres in ꝓprijs corporibꝰ
semper edentes ⁊ bibentes aduentarēt
de qua etiam supra mentio habita est.
Quia nec ibi ille mulieres excusantur
quasi innocentes omnino: sed ꝙ talia
mulieribus sepe accidunt quod iuxta
ca. xxvj. q. v. episcopi. notat Vbi repre
henduntur tales ꝙ duꝫ in imaginaria
solummodo illusione transferant pu-
tant severaciter ⁊ corporaliter transfer
ri: licet vt supra tactum est etiam inter-
dum corporaliter a demonibus vehū
tur. Sed ꝙ corporales īfirmitates ali
as omnes nulla dempta diuina ꝑmis-
sione inferre possunt. De illo est p̄sens
speculatio. Concludendo ex prenota-
tis ꝙ sic: cum nulla fiat a doctoribꝰ ex
ceptio: cui ⁊ rationem assentire opor-
tet cum alias demones sua naturali v
tute cuncta corporalia excedunt vt se
pe tactum est. Acta denicꝫ ⁊ gesta per
nos reperta hec affirmant. Nam licet
maior difficultas fortassis circa lepraꝫ
aut epilensiam oriri possit an videlicet
talia inferre possent eo ꝙ huiusmodi
tantummo do ex diuturnis preuijs in
teriorum dispositionibus ⁊ defectibus
solent oriri nihilominus per maleficia
interdum esse illata repertum est. Nā
in diocesi Basiliensi in confinibꝰ par-
tium Lotharingie ⁊ Alsatie cum qui-
dam honestus laborator quedam ver
ba dura contra rixosam quandam mu

lierē ꝓtulisset illa indignata minas ad
iecit quod in breui se de eo vindicare
vellet. Et ille licet minas paruipendis
set: eadem tamen nocte sibi pustulam
collo accreuisse sensit fricando tñ pau-
lulum ⁊ tangens totam faciē inflatam
⁊ tumefactam cum collo ꝑsensit intan
tum vt horribilis species lepre etiā per
totum appareret corpus qui nō distu-
lit ꝫ quātotius amicis ⁊ consulibꝰ ac-
cersitis rem gestam suꝑ cōminatoria
verba mulieres narrauit: ⁊ ꝙ sic mori
ea fide ⁊ suspitione vellet ꝙ illa sibi ar
te magica eadē malefica ītulissꝫ. Quid
plura mulier capit̄ questionibus expo
nitur ⁊ crimē fatetur. At iudex de mo
do ⁊ causa diligentius inquirens. Re-
spondit. Cum me verbis obprobriosis
homo ille aggressus fuisset ego ira suc
censa cum ad domū venissez malignꝰ
spiritus causam tristicie mee inquire-
re cepit: cui cum singula enarressem ⁊
vt me vindicare possem eidem insinu
ando instarem. Ille inquisiuit dicens
Quid ergo vis vt ei faciam. At ego re
spondi. Vellem vt inflatam faciem sē-
per retineret: ⁊ sic ille abscessit ⁊ illā in-
firmitatem vltra quam petij homini ī
tulit: ego enī ꝙ tali lepra eum ꝑcuteret
minime sperassem: vnde ⁊ incinerata
fuit. In diocesi denicꝫ Constantiēsi in
ter Brisiacum ⁊ Friburg leprosa que-
dā mulier multis referre solet nisi de-
bitum vniuerse carnis iam ab annis
duobus persoluerit quod simili de cau
sa contrauersie que inter ipm ⁊ quan-
dam aliam mulierem mota fuisset dū
de nocte domum egressa ante ostium
quid operis agere tentasset ventꝰ qui-
dam calidus a domo alteriꝰ mulieris
que ex opposito domus sue fuerat eiꝰ
faciem repente insufflauit: vnde ⁊ subi
to in lepram quam gestabat se incidis-
se asseruit. In diocesi denicꝫ eadem et
territorio nigre silue malefica dum per
lictorem super struem lignorum ꝓ in
cendio sibi parato a terra eleuaretur di
xit. Dabo tibi mercedem. Et sic insuf-
flando in eius vultū statim lepra horri
bili per totū corpus percussus paucis
expost supuixit diebus: horrenda eius
flagicia breuitatis causa obmittuntur
sic ⁊ alia quasi innumera super hec re-
citari possent. Epilensiaꝫ nancꝫ seu ca
ducum morbuꝫ certis infligisse ꝑ oua
cum mortuoruꝫ corporibus subtumu
lata ꝑcipue ex earum secta inhumatis
cū alijs earum cerimonijs que reciten
da non sunt vbi in potu vel cibo alicui
ꝑbuerunt sepiꝰ a nobis repertum est.

Super modum quo alias cō similes infirmitates in speciali hominibꝰ inferre solent.

Capitulum. xij.

Alias deniqꝫ in-
firmitates inflixisse vt cecita-
tem vel acutissimos dolores
⁊ torsiones in corporibus hominū q̇s
enumerare potest. Tamen ex his que
oculis nostris perspeximus ⁊ que vni
ex inquisitoribus innotuerunt aliqua
ī mediū ꝓducamꝰ. Eo in tp̄e q̇ ī oppi-
do Isbruck iquisitio suꝑ maleficas fie-
ret hic inter alios deductꝰ fuit casus.
Nam honesta quedam ꝑsona ⁊ vni ex
familiaribus archiducis matrimonio
copulata in ꝑ̄sentia notarij ⁊c̄. ſm for-
mam iuris deposuit ꝙ cum tempore
sue virginitatis cuidam ex ciuibus fa-
mularetur. Accidit vt vxor illius gra-
ui dolore capitis langueret. Pro cuiꝰ
curatione cum quedam mulier acces-
sisset ⁊ suis carminibus ⁊ certis praxis
mitigare dolorē haberet. Ego eius pra
cticam vbi diligenter obseruabam per
spexicꝫ contra naturam aque fuse in
scutellā quandā ipa aq̄ in ollā aliā accē
disset cuz alijs cerimonijs que recitare

opũs non est: cõsiderãsq; q ex illis dolor capiti s in dña nõ mitigaret aliqualiter iudignata hec verba ad maleficaʒ ptuli. Nescio quid agitis vos nõ facitis nisi supstitiosa ꝛ hoc ꝑpter comodũ vestrum. Tunc malefica statim subiunxit. An sint superstitiosa vel nõ: tercia die tu sentie s quod rei pbauit euent⁹. Nã tercia d ie mane me sedente ꝛ fusũ apprehend ente: tant⁹ dolor subito corpus meum inuasit. Primo in interioribus vt non esset pars corpis in qua non punctiones horribiles sentirem. Scdo non aliter mihi videbat nisi q cõtinue igniti carbones capiti meo superfunderentur. Tercio in cute corporis a vertice vsq; ad plantas pedis nõ fuisset spacium ad punctum acus vbi non fuisset pustula alba sanie repleta. Sicq; in his doloribus eiulando ꝛ tãtummodo mortem optando vsq; ad diem quartum persititi. Tandem marit⁹ domine mee vt stabulum quoddaʒ intrarem mihi iniunxit. At ego paulatiʒ incedendo eo pcedente dum ante ostium stabuli eramus. Ecce inquit ad me pecia panni albi super ostium stabuli. At ego. Video bene. Tunc ille. Quãtum potes remoue: quia forte melius habebis. Tunc ego quantũ potui vno brachio me ad ostium tenente cum altero petiaʒ apprehendi. Aperias inqt dominus ꝛ considera diligenter ibi reposita. Tũc vbi petiam solui plura ibidem inclusa repperi: precipue aũt grana quedam alba ad modum quo pustule inerant corpori meo: semina q̃q; ꝛ legumina quoꝝ similia nec edere poteram aut intueri cum ossibus serpentum ꝛ alioꝛuʒ animalium intuita sum Et sic stupefacta duʒ inquirerem a domino qd nã agendũ foret vt in ignem cũcta pijcerẽ iniũxit. Proieci. Et ecce subito nõ post hore spaciũ aut qrtale ꝫ in momẽto vt in ignẽ res ille fuerant ꝓiecte omnẽ sanitatem pstinã recuperaui. Et quia plura cõtra vxorem illi⁹ cui famulabatur fuerunt deposita per que suspecta non tam leuiter q̃ꝫ et vehementer fuit habita ꝛ precipue ꝑpter magnam familiaritatem cum maleficis habitam. Vnde presumitur q conscia de maleficio reposito hoc viro indicauit ꝛ deinceps modo pmisso publicatum sanitatem ancilla recuperauit Insuper aliud maleficium cuidaʒ persone etiam muliebri illatum in eodem oppido referre in detestationem tanti criminis expedit. Mulier quedaʒ maritata et honesta accessit ꝛ iuxta iuris formam vt supra deposuit. Retro domũ inquit habeo viridarium est ꝛ illi ortus contiguus vicine mee. Vñ quadam die cum transitum fieri ex orto vicine ad viridarium meum non absq; damno perspexissem stans in ostio viridarij: ꝛ apud meipam conquerendo ꝛ querulando tam de trãsitu q̃ꝫ ꝛ de dãno: vicina subito supuenit: ꝛ an eaʒ suspectam haberẽ inquisiuit. At ego territa ꝑpter malam eius famam nil aliud nisi hec verba ptuli. Gressus i gra minibus damna demonstrant. Tunc illa indignata quia ad eius forsassis beneplacitũ me litigiosis vbis cũ ea implicare nolebam. Abscessit cum murmure. Et verba que protulit licet audirem tamen intelligere non potui. Post paucos vero dies ingens infirmitas mihi accidit cum doloribus vẽtris et acutissimis torsionibus a laterẽ sinistro versus dextrum et viceuersa quasi duo gladij aut cultri essent pectori infixi. Et sic die noctuq; clamoribus oẽs vicinos alios inqetaui. Et cõfluẽtib⁹ hicinde p ꝯsolatõe accidit vt lutifigul⁹ pfatã vicinã in maleficã adulterino flagitio hñs in amasiaʒ silimodo visitatõis grã accedẽs: ꝛ infirmitati mee compatiens post verba cõsolatoria ab

scessit. Seq̄nti tn̄ die festine rediit. ꝛ in
ter alia consolatoria subiunxit. Expi-
mentū capiā an ex maleficio hec vob
infirmitas acciderit. quod si sic reper-
tum fuerit sanitatē vobis recuperabo
Accepto ergo plūbo liquefacto ꝛ me
in lecto decumbente plūbum in scu-
tellā aqua plenā supra corpus meum
appodiando infudit. ꝛ vbi quedā ima
go ꝛ figure diuerarꝫ rerꝫ ex plūbo con-
gelato apparuissent. Ecce inquit ex
maleficio hec vobis contigit ifirmitas
Et sup limen ostij domus vna ps istru
mentoꝝ maleficij continetur. Acceda
mus ergo ꝛ illis amotis melius sentie
tis. Sicq̄ maritus meꝰ cuꝫ eo pariter
ad tollendū maleficiū accedunt. Et lu
tifigulus limen eleuans marito iniun
xit vt manū in foueā que apparuerat
mitteret ꝛ quecūq̄ inueniret extrahēt
Quod ꝛ fecit. Nam primo imaginem
quandā cereā in longitudine vniꝰ pal
me vndiq̄ perforatam habentis duos
acus ex aduerso ꝑ latera ad modū q̊
ipa punctōnes a sinistro latere vsq̄ ad
dextrū ꝛ econuerso persenserat extra-
xit. Demū pecias panniculoꝝ diuer-
sas. plurimas res tā in granis q̄ꝫ in se-
minibus ꝛ ossibꝰ continentes sicq̄ illis
in ignē ꝓiectis ego quidē conualui ꝫ
nō ex toto. Nam licet torture ꝛ puncti
ones cessassent appetitusq̄ comedēdi
rediisset. ex integro tn̄ pristine sanitati
vsq̄ in presens minime sum restituta.
Et cum apud lutifigulum importune
instarem. Vnde hoc ꝙ pristina sani-
tas non rediret. Respondit. Sunt et
alia instrumenta alibi abscondita q̄ in
uenire non valeo. Et qualiter tunc pri
ma instrumenta reposita agnouisset
dum inquirerem. Respondit. Ex amo
re quo amicus amico reuelare solet h̄
cognoui. Vnde dum adulteram pro-
cabat ꝛ mihi vicinam agnoui. Ideo ar
gumentū super eam cepi suspicatōnis

hec egrota recitabat. Sed q̄d si singu
la que in illo dumtaxat oppido repta
sunt dū recitare vellem liber vtiq̄ foret
conficiendus. quāti em̄ ceci claudi ari
di ꝛ diuersis irretiti infirmitatibꝰ iuxta
formā iuris ex vehementi suspitōne su
per maleficas eis hmōi infirmitates i
genere vel in specie predicētes ꝛ ꝙ talia
in breui sentire haberēt. vel ad dies vi-
te vel ad mortē statim percipiendā. Et
qꝺ̄ sm̄ eoꝝ auisamenta cuncta accidis
sent. vel ad specificatā infirmitatē. vel
ad mortē alioꝝ. qꝛ em̄ terra illa vasall' ꝛ
armigeris abūdat ꝛ ocia dant vicia vbi
interdū mulieres ꝓcabant dū illas ꝓ-
catas abijcere ꝛ alias honestas matri-
monio sibi copulare disposuerūt. raro
sine vindicta sup maleficiū inferenduꝫ
aut viro aut vxori dū se spretas ꝯcerne-
bant. thorus coniugalis perseuerabat
non aūt viris tm̄ q̄ꝫ tū mulieribus eo vt
pie estimari potest illis interēptis aut
arefactis priores amasias ꝓcare habe
rent. Nam ꝛ cocus quidā archiducis
dū iuuenculā honestā ꝛ alienigenā du
xisset malefica eiꝰ amasia i publica via
alijs honestis ꝑsonis audientibꝰ iuuē-
cule maleficiū ꝛ mortē predixit extēsa
manu dicens. Non diu de tuo marito
gaudeb. Statimq̄ seq̄nti die lecto de-
cubuit et post paucos dies debitū vni
uerse carnis persoluit in extremis cō-
testādo. En sic morior qꝺ̄ illa suis ma-
leficijs deo ꝑmittente me infimit ꝛ vti-
q̄ ꝓ meliori deo sibi alias nuptias i ce
lis disponente. Sic deniq̄ per malefi-
cia. miles quidā vt publica fama testa-
tur interemptus fuit sic ꝛ alij pl'es q̄s
recitare omitto. Inter quos ꝛ domi-
cellus quidā dū ad nutū amasie secuꝫ
pernoctare nolebat ꝛ ꝑ famulū suum
qꝺ̄ ea nocte secū certis negocijs ꝑpe-
ditus ꝑnoctare non posset ei idicasset.
Illa indignata famulo iniunxit. dicas
domicello. Non diu me vexabit. sicq̄

et seqnenti die infirmat⁹. post paucos dies sepultus. Sunt et tales malefice que iudices solo aspectu ꝛ oculoꝝ intuitu maleficiare sciunt. qd etiaꝫ nullam molestiā eis inferre publice se iactātes sed ꝛ quibuscunqꝫ ꝓ criminalibus causis detentis ꝛ grauissimis tormētis ꝓ dicenda veritate expositis taciturnitatem inferre sciunt ꝙ nunqꝫ eoꝝ facinora detegere poterunt. Sunt et q̄ imaginē crucifixi flagellis ꝛ cultris impingendo ob maleficia perpetrāda cū turpissimis verbis cōtra gloriosissime virginis Marie puritatē et nostri saluatoris ex eius intemerato vtero natiuitatē dehonestauerūt verba illa ꝛ singulos actus recitare nō expedit cū nimis sint pioꝝ auriū offensiua. i scriptꝪ tamen redacta ꝛ reposita sunt ꝑut baptisata quedā iudea ꝛ alias iuuēculas induxerat. quaꝝ vna et valpurgis nomine eodē anno in extremis posita dū a circūstantibus ad confessionē peccaminū hortaretur exclamauit. Corpus ꝛ animā tradidi diabolo nec spes mihi adest venie. ꝛ sic defuncta. Singula hec non ad ignominiā sꝫ ad laudem et gloriā illustrissimi archiducis conscripta sunt cum reueraviti catholicus ꝑnceps ꝛ precipuus fidei zelator in ex terminū eaꝝ cū assistentia reuerendissimi ordinarij brixieñ. nō mediocrit laborauit. Recitata aūt potius in detestationē ꝛ odiū tanti criminis vt q̄ iniurias hoim vlcisci non desistunt. quo iniurias creatoris ꝛ fidei cōtumelias etiam non habendo ad tpalia damna respectū sufferre possunt. oim em̄ eoꝝ hoc precipuū fundamentū fidei videlicet abnegatio existit.

Super modum quo obstetrices malefice maiora damna inferunt dum infantes aut interimunt aut demonibus execrando offerunt.

Capi. xiij.

(n)Ec pretereundum est de nocumētis a maleficis obstetricib⁹ pueris illatis. Et primo quomodo interimunt. Secundo quomodo demonibus offerendo execrant. In diocesi nanqꝫ argentinensi ꝛ oppido zabernio mulier quedam honesta. ac beatissime v̄gini Marie plurimum deuota hunc casuꝫ referre sibi accidisse singulis eius hospitium quod publice tenet: nigrā habens aquilam pro intersigno frequentantibus cōmemorat. A viro inqt legitimo sed iam defuncto impregnata. Vbi dies pariendi appropinquarent Mulier quedam obstetrix vt ipsaꝫ ad obstetricandū puerum acceptaret importune instabat. At ego cōscia de ei⁹ infamia licet aliam mihi assumere decreuissem. Verbis tamen pacificis q̄si suis annuere vellem petitionibus me simulabam. Adueniente aūt tempore partus cum aliam obstetricem conduxissem. Illa prior indignata quadam nocte cameraꝫ meā euolutis vix octo diebus cum duabus alijs mulieribus ingreditur. Et lecto appropinquātes in quo iacebam. Cum maritum meū qui in altera dormiebat camera vocare voluissem singulis membris et lingua ita remansi viribus destituta qd dempto visu cum auditu nec pedicam mouere potuissem. In medio ergo illarum duarum stans malefica: h̄ v̄ba protulit. Ecce hec pessima mulierum quia in obstetricem me recipere noluit impune non trāsibit. Et cū alie due a latere stantes pro ea supplicarent dicentes tamen nunqꝫ alicui ex nostris nocuit. Malefica subiunxit. Hāc mihi qꝛ displicentiaꝫ fecit suis intestinis aliqua immittere volo. Sic tamen ꝙ infra dimidium annum nullos ꝓpter

vos dolores sentiet.sed illo euoluto sa
tis cruciabit.Accessit ergo ꝛ ventrem
cum manu tetigit.Mihiqꝫ videbatur
quasi intestinis extractis certas res q̄s
tū videre non potui intromitteret. Ille
ergo abeuntib⁹ cū vires ad clamandū
recupassem maritum; quantotius vo-
caui et rem gestam denudaui.Cū aūt
ille causam puerperio assignare vellet
dicens.Vos puerpere plurimis illusi
onibus ꝛ fantasijs laboratis nec quoqꝫ
modo dictis meis fidē adhibere vole-
bat:adiunxi.Ecce spaciū ꝓ anno di-
midio mihi donauit.q̄ elapso.si nulli
cruciatus supuenient dictis tuis fidez
adhibebo.Consimilia deniqꝫ v̄ba filio
clerico qui et pro tunc archidiaconus
ruralis erat protulit cum ꝛ ipe visitati
onis gratia illo die eam frequentasset
Quid plura sex mensibus ad punctū
euolutis interno ꝝ viscez tortura subi-
to ipsam tam dire inuasit vt nec diebus
nec noctibus a clamoribus oēs inque-
tando abstinere potuisset.Et qꝛ vt pre
missum est deuotissima virgini ꝛ regie
misericordie extitit in pane et aq̄ sin-
gulis sabbatinis diebus ieiunādo.Iō
ꝛ ꝑ ipius suffragia credidit se liberari.
Vn̄ ꝛ quadā die vbi opus nature per-
ficere volebat:tūc oīs illa imundicia e
corpe ꝓrupit.Et aduocans maritum
cū filio dixit.Sunt ne res iste fantasti
ce.Nonne dixi post dimidij anni spa-
ciū veritas cognoscet.Aut quis vidit
vnq̄ spinas ossa simul etiaz ligna me
comedisse.Erant em̄ spine rosaꝝ i lon
gitudine vnius palmi cū alijs varijs
innumero rebus immisse.Insuper vt
in prima pte operis ex illius famule
reducte ad penitentiā in brisiaco con-
fessione patuit maiora dāna fidei cir-
ca hanc heresim maleficarum ab obste-
tricibus inferuntur quod etiā quarun
dam confessio que et postmoduz inci-
nerate fuerunt luce clarius demōstra-
uit.Nam in diocesi basiliēsi ꝛ oppido
Dann quedā incinerata fassa fuerat vl
tra .xl. pueros necasse ꝑ modum talez
vt qn̄ ex vtero egrediebantur acū capi
tibus eoꝝ ꝑ verticē vsqꝫ in cerebrū infi
xit.Altera deniqꝫ in diocesi argentinē
si pueros absqꝫ numero puta qꝛ quia
de numero nō constabat se interemis-
se fassa fuerat.Taliter aūt deprehensa
Nā vbi ex vno oppido in aliud causa
obstetricandi mulierē quandā vocata
fuisset.officio suo completo dū ad ꝓ-
pria redire volebat vbi portam oppidi
exiuit casu brachiū pueri recenter nati
ex lintheo quo precincta erat cui ꝛ inuo
lutū brachiū fuerat ad terram cecidit.
quo viso ab his qui infra portam sede-
bant dum illa ꝑterisset leuataz e terra
vt putabant petiam carnis:cautius in
tuebantur.ꝛ cū nō petiā carnis ꝫ bra-
chiū pueri per articulos membrorum
agnouissent.consilio cum presidenti-
bus habito ꝛ inuento ꝙ infans an̄ ba-
ptismuz decesserat brachioqꝫ careret.
malefica capitur:questionibus expōit
ꝛ crimen detegitur sicqꝫ vt predictum
est absqꝫ eius numero se infantes inte
remisse cognouit.Qua aūt de cā: vti-
qꝫ presumendū ꝙ ad instantiam mali
gnoꝝ spūum etiā eis interdū inuitis
talia facere coguntur.Nouit em̄ dya-
bolus ꝙ ab introitu regni celestis pro
pter penā damni aut originale pecca-
tū tales pueri seq̄strantur.Vn̄ etiā di
utius finale iudiciū ꝓtrahit sub q̄ eter
nis cruciatibus deputabuntur.cuz eo
tardius numer⁹ electoꝝ cōpletur:quo
completo mundus consūmabit.Et vt
in premissis tactum est suasu demoni
oꝝ ex hmōi membris vnguenta earuz
vsibus accomada conficere habent.ꝫ
et hoc horrendum facinus silentio ꝑ-
tereundū in detestationem tāti crimi-
nis non est.Nam vbi infantes non in
terimūt.tn̄ illos demonib⁹ execrando

per hunc modum offerunt. Nato eñ infante obstetrix vbi puerpera malefica per se non existit tunc quasi q̄d ope ris ꝑ infantis refocillatōe actura ip̄m extra cameram deportat ꝛ sursum ele uans ꝑncipi demoniorum scilicet Lu cifero et omnibus demonibus immo lant et hoc in loco coquine supra ignē Et vt quidā retulit cum perpendisset vxorem suam tempore partus ꝙ preter consuetum modum puerperaruꝫ nul lam ad se ingredi mulierem permitte bat nisi dumtaxat filiam ꝓpriam que obstetricandi officium gerebat causaꝫ huiuscemodi experiri volens latenter se illo in tempore in domo occultabat Vnde et ordinem sacrilegij et diaboli ce immolationis modo predicto per pendit cum eo ꝙ vt sibi videbatur per appendiculi instrumentum in quo ol le suspendūtur infans non fultus hu mano auxilio sed demonis sursum ve hebatur. vnde mente consternatus cū ꝛ horrenda verba pro demonum invo catione et alios ritus nephandissimos persensisset subito vt infans baptizare tur acrius institit. ꝛ cū ad aliam villaꝫ in qua parrochialis erat ecclesia defe rendus esset. ꝛ per pōtem super flumē quoddam ꝑtransire haberent. ille eus ginato gladio super filiam que infan tem gerebat irruit dicens alijs duob⁹ sibi adiunctis audientib⁹. Nolo vt in antem per pontem deferas. quia aut per se pontem gradietur aut tu in flu mine submergeris. Qua perterrita cū alijs que aderant mulieribus et an ne cōpos esset ratōnis inquirentes. Res eñ gesta cunctas alias latebat dēptis duobus viris sibi coniunctis. Tunc il le. Pessima mulier: arte tua magica scandere pendiculum infantem fecisti Fac et iam vt nullo deferente pontem pertranseat aut in flumine te submer gam. Sicq̄ coacta puerum super pō tem posuit. et arte sua demonem invo cans subito ex altera parte pontis in fans cernitur. Baptisato ergo puero ꝛ ad ꝓpria rediens cum iam per testes fi ciam de maleficio conuincere poterat prout primum facinus oblationis mi nime probare potuisset eo ꝙ ip̄e vnic⁹ illi sacrilego ritui interfuisset apud iu dicem post tempus purgationis filiā cum matre accusat et pariter incinerā tur et facinus de sacrilega oblatione quod per obstetrices fieri solet detegi tur. Sed hic dubiuꝫ oritur. Quid ne operis aut efficacie talis sacrilega ob latio in huiusmodi pueris efficere va leat. Ad quod dici pōt ꝙ sicut triplici ex causa hoc demones efficiunt ita et ad tria nephandissima hec eis deſuiūt Nam primo ex superbia eorum que quia semper ascendit. Iuxta illud. su perbia eorum qui te oderunt ascendit semper. querunt q̄ntum possunt diuis rebus ꝛ ceremonijs se conformare vt sic sub specie boni apparentis facilius decipiāt. sic eis v̄gines pueros mares vel feminas expetūt a magis vbi i spe culis vł vnguib⁹ maleficoꝝ furta subla ta vł alia occulta hn̄t manifestare. lꝫ ꝑ corruptos idē oñdē valerēt. ꝫ tñ vt fin gat se false castitatē amare quā tñ odit cū castissimā virginē summe odit. eo ꝙ caput eius contriuit Geñ. iij. Vnde sic animas maleficorum et eis creden tium per infidelitatis vicium sub spe cie virtutis decipiunt. Tercio vt ipsa perfidia maleficarum amplius in sui augmentum crescat dum a cunabulis sibi dicatas maleficas seruant. Ex his efficit hec sacrilega oblatio tria in pue ro. Primo ꝙ sicut exterior oblatio fit in reb⁹ sensibilib⁹ deo puta in vino. pa ne. terre frugib⁹. ꝛ hoc in signum debi te subiectionis et honoris. iuxta illud Eccl. xxv. Non apparebis in ꝯspectu dñi dei tui vacuus. q̄ etiā res alijs post

modum ꝓphanis vsibus nullo modo
applicari debent nec possunt. Unde ⁊
x.q.j. Damas. papa di. Oblatões que
intra ecclesiã offerunt sacerdotibus tã
tũmodo pertinere: sic tñ vt non solum
eas in suos vsus conuertãt ꝫ vt fideli
ter dispensent partim ad ea q̃ ad cultũ
diuinũ ꝑtinent: ⁊ partim etiaȝ in vsus
paupeꝝ cõuertant. Ita ⁊ talẽ puerum
diabolo in signũ subiectõis ⁊ honoris
oblatũ diuinis vsibus applicari digne
⁊ fructuose subiectõis tam ꝓ se q̃ȝ pro
aliȷ̃s qũo est possibile hoc a catholicis
fieri. Quis em̃ dicere potest materia
scelera seu aliena peccata quo ad puni
tionem non redundare in filios fortas
sis ille q̃ dictuȝ ꝓpheticũ attendit. Fi-
lius non portabit iniquitatem patris.
Sed q̃d de illo passu. Exo. xx. Ego do
minus zelotes visitans pctã pr̃m in fi
lios vsq̃ȝ in terciã ⁊ quartã generatio-
nem. Est em̃ hec vtriusq̃ȝ sentẽtia vt ꝑ-
ma intelligatur de pena spirituali i iu
dicio poli siue dei ⁊ non in iudicio fo-
ri. Et est pena que principaliter tangit
animã siue sit pena damni vt ꝑuatio
glorie siue pena sensus. i. cruciationis
ignis infernalis. His em̃ penis nunq̃ȝ
punitur aliquis sine culpa ꝓpria vł cõ
tracta quantũ ad originale vel cõmis-
so quantũ ad actuale peccatũ. Secun
da vero auctoritas quia itelligitur de
imitatoribus paternoruȝ scelerum vt
Gratianus exponit. j. q. iiij. §. quibus
Ubi etiam dat alias expositões: ideo
aliȷ̃s penis quibuscunq̃ȝ in iudicio dei
punitur quis non soluȝ pro culpa sua
commissa vel cõmittenda vt scȝ euite-
tur: sed etiaȝ ꝓ culpa alterius. Nec va
let si dicatur q̄ tunc punit̃ sine causa
⁊ sine culpa que debet esse causa pene
quia iuxta regulam iuris sine culpa
nisi subsit causa nõ ẽ aliquis puniẽdꝰ
vnde ⁊ dicere possumus q̄ semper su-
perest causa etiã iustissima licet nobis
ignota. xxiiij. q. iiij. Augꝰ. ⁊ si sup actio
nem facti ꝓfunditatem iudicioruȝ dei
penetrare non possumus: verũtamen
verũ scimus eẽ qđ dixit ⁊ iustũ esse qđ
fecit. Est tamen distinctio in puerꝭ ob
latis eo q̄ loquendo de innocentibus
qui non per matres maleficas ꝫ ꝑ ob-
stetrices demonibus offerunt̃ ⁊ rapiũ-
tur occulte vt dictum est supra ab am
plexibus ⁊ vtero honeste matris q̄ ta-
les innocentes non adeo deserunt̃ vt
imitatores efficiant̃ tantoꝝ scelerũ sed
imitatores paternarum virtutum hoc
pie credendum est. Secundum quod
efficit hec sacrilega oblatio est. Ex sic
in oblatione qua homo seipsum deo
offert in sacrificium recognoscit deum
suum principium ⁊ finem: quod qui-
dem sacrificium dignius est omnibus
sacrificiȷ̃s aliȷ̃s exterioribus ab eo im
pensis. Iuxta illud. Sacrificium deo
spiritus contribulatus cor contritum
⁊ humiliatum deus non despicias. Et
hoc quo ad principium creationis et
finem glorificationis. Ita et ipsa ma-
lefica puerum offerens diabolo: eius
animam et corpus tanq̃ȝ suo principio
et fini damnationis eterne commen-
dat. Unde et non nisi miraculose a so
lutione tanti debiti liberari poterit.
Solet quedam historia immo et plu
res recitari de pueris ex materno vte-
ro demonibus improuise et ex aliqua
passione et commotione mentis a ma
tribus oblatis et qualiter cum maxi-
ma difficultate in adulta etate a demo
num iurisdictione quam diuina per-
missione sibi vsurpabãt liberari potue
runt. de quibus liber exemploꝝ beatis
sime virginis marie refertus noscitur
specialit̃ ⁊ de illo qui ꝑ summũ põtifi-
cẽ duȝ liberari a vexatõibus demonũ
nõ poterat: missus tãdẽ ad quẽdã virũ
sctm̃ in orientalibꝰ ꝑtibꝰ degẽtẽ cũ ma
gna adhuc difficultate ꝑ itcessões ipiꝰ

gloriosissime virginis ab illa iurisditio
ne ereptus fuit. Vñ si in vltionē vni⁹
improuise nō dico oblatōnis ꝫ exhibi
bitionis vbi mater ex indignatōne dū
taxat super copulā carnalē viro exhi-
bendam cum dixisset marit⁹ spero in-
de fructū ꝓuentuꝝ. Et illa replicans.
Sit fructus ille diabolo datus. tāta se
ueritas diuine punitōnis patuit q̄nta
creditur seuire vbi tanta diuine maie-
statis cernitur offensa. Terciū quod h̄
sacrilega oblatio efficit est habitualis
inclinatio ad hmōi maleficia homini-
bus iumentis ⁊ terre frugibus inferen
da. Huius rō assignari pōt ex his que
ꝭm tho. ꝭa ꝭe. q. cviij. sup punitōꝫ tem
poralē qua aliqui ꝓpter alienas cul-
pas puniunt deducuntur. Dicit enim
ꝙ q² filij sunt ꝭm corpus res quedam
p̄ris ⁊ serui ⁊ animalia res dñoꝝ. Et cū
aliquis sit puniendus in reb⁹ suis om
nibus. idō ⁊ filij puniunt pluries ꝓ pa-
rentib⁹. Et differt hec rō ab illa que su
pra tacta fuit de pctis patrū q² de⁹ visi
tat in filios vsq₃ in terciā ⁊ quartam ge
neratōꝫ. Quia vt ibi tactū est hoc itel
ligitur de imitatoribus paternoꝝ sce-
leꝝ. Hec aūt rō concludit de punitōe
filioꝝ ꝓ parentibus vbi nō imitāt pa-
terna scelera in actu ꝑ mala opa ꝫ tan
tū in habitu. sic em̄ ⁊ fili⁹ nat⁹ ex adulte
rio dauid mortu⁹ fuit ꝗ̄citius. Et ani
malia amelechitarum iussa sunt intfi-
ci ꝗ̄uis ⁊ in hmōi sit rō mistica. vt hr̄. j
q. iiij. §. paruulos. Ex quib⁹ omnibus
nō incōuenienter dr̄ ꝙ hmōi pueri sp
ad maleficia perpetrāda vsq₃ in finem
vite inclināt̄ur. Sicut em̄ de⁹ suā obla
tionē sctificat vt sctōrum gesta demon
strāt vbi parentes sobolem ex eis pro
creādā deo dicassent. vtiq₃ ⁊ diabolus
suā oblatōꝫ inficere nō cessat ex veteri
⁊ nouo testamento quasi innūera pos
sent gesta deduci. sic em̄ p̄les p̄iarche
⁊ ꝓphe vt ysaac samuel sampson, Sic
etiā alexius nicolaus. ⁊ alij innumeri
gratijs plurimis ad sctitatem vite fue
runt ꝓuenti. Expientia deniq₃ demō
strat sp filias maleficarū in consimili
bus tanq₃ imitatrices maternoꝝ scele
rum esse diffamatas. imo ⁊ totā quasi
ꝓgeniem esse infectā. Et huius q̇dem
⁊ oim precedentiū rō q² supstitē semp
habent relinquere ⁊ in augmentū illi⁹
perfidie summis conatib⁹ ex pacto cū
demone inito tendere. Vñ em̄ contin
gere posset ꝙ sepissime reptum est pu
ellas impuberas vt octo vł decē anno
rum tēpestates ⁊ grādines concitasse
nisi ex tali pacto sub tali oblatione sa
crilega diabolo per mrēm maleficam
infantem execrasse. nec ei ꝑ se pueri ta
lia ex fidei abnegatōe ꝓut adulte ma
lefice a principio facere habēt efficere
possent cū nec alicui⁹ fidei articuli for
tassis noticiā hn̄t. E quib⁹ gestis aliq̄ i
mediū ꝓducam⁹. In ptibus ei sueuie
dū quidā villan⁹ segetes in campis cū
filia paruula vix octo annoꝝ conspicē
decreuisset ⁊ ꝓpt siccitatē terre pluuiā
apud se ruminans ⁊ cōferens optasset
dicens. Heu qñ veniet pluuia. Puel
la audiens verba p̄ris ex simplicitate
animi dixit. Pater si pluuiam deside
ras faciā ꝙ cito veniet. At pr̄. Vñ hec
tibi. noscis ne pluuiā ꝓcurare. Rñdit
puella vtiq₃ ⁊ ne dum pluuiam: sed et
grandines ⁊ tempestates cōcitare scio.
Et pater. Quisnā te docuit. Respōdit
mr̄ mea. vex qō mihi ihibuit ne alicui
hoc indicarem. Tunc iterum pr̄. Et q̊
modo te docuit. Respondit. Me com
misit vni mgr̄o: quem omni hora ad
quecunq₃ petita habere possum. at pr̄
Vidisti ne illū. Respondit. Vidi int̄
dum viros introeuntes ⁊ exeuntes ad
mrēm. Et cum interrogassem q̇ nam
essent. Rñdit. Sunt nostri magistri q̇
bus etiam te tradidi ⁊ cōmisi magni
fautores et diuites. Territus pr̄. An

ne illa hora grandinem citare posset inquisiuit. Et puella. Vtiqȝ si modicuȝ aque habuero faciã. Tunc pr̄ puellã p manū ad torrentē deduxit. Fac iquit. sed tãtūmodo super agrū nr̄m. Tunc puella manum in aquã misit ꝛ in noīe sui mgr̄i iuxta doctrinã mr̄is mouit. ꝛ ecce tantūmodo pluuia agrū illū perfudit. Quod cernens pr̄. Fac inquit ꝛ grandinem: ꝫ tantūmodo super vnum ex agris nostris. Quod cum iter puella fecisset pater de experientia certificatus vxorem apud iudicē accusauit. Que capta ꝛ conuicta incinerata fuit ꝛ filia denuo baptisata et deo dicata amplius illa efficere nō potuit.

Sequitur super modum quo iumentis malefice varia nocumenta inferunt.

Capitu. xiiij.

Tiqȝ a fortiori cū apl's dicat. Nunquid deo cura est de bobus volens per hoc innuere. Qꝫ licet oīa subsint diuine prouidentie tam homines q̄ȝ iumēta vtrosqȝ iuxta modulum suum seruans vt psalmista ait. filij tamen hominum sub tegmine et protectione alaꝝ amplius gubernantur. Si inquã homines diuina permissione per maleficos affligunt. innocentes. iusti et peccatores. parentes deniqȝ in filijs q̄ res sunt pertinentes ad eos. Cū etiã iumēta terre fruges similiter de rebus hoīꝫ existunt vtiqȝ et super illos varia nocumenta posse a maleficis inferri nemo dubitare diuina permissione concurrente presumat. Sic enim Job a diabolo percussus cuncta iumenta perdidit. sic deniqȝ nec minima reperitur villula vbi mulieres mutuo vaccas inficere lac eas priuare et sepissime interimere non cessant. A minimo autem nocumento incohoando quod de priuatione lactis estimari potest. Si de modo quo id efficere valeant querit. Responderi potest qꝫ quia fm̄ Albertum. iij. de animalibus. Lac de natura sit menstrui in quolibet animali. sicut etiam fluxus alius in femina vbi non restringitur talis fluxus aliqua infirmitate vel ex conditione nature vel ex accidētali infirmitate. tūc restringitur aut aufertur interdum maleficiali opere. Ex conditione autem naturali lac restringitur post conceptum fetuꝫ Ex infirmitate vero accidentali sicut pluries ex comestione alicuius herbe que ex natura lac restringere habet et vaccam alterare. Ex maleficio autem talia procurant varijs modis. Quedam enim nocturnis temporibus et sacratioribus vtiqȝ ex inductione dyaboli ob maiorem offensam diuine maiestatis in quocunqȝ angulo domus sue se collocant vrceum inter cruras habentes. Et dum cultrum vel aliqđ instrumentum in parietem aut colūnam infigunt et manus ad mulgendum apponunt tunc suum diabolum qui semper eis ad omnia cooperatur inuocant. et qꝫ de tali vacca ex tali domo que sanior et que magis in lacte abundat mulgere affectat proponit tūc subito diabolus ex mammillis illius vacce lac recipit. et ad locum vbi malefica residet et quasi de illo instrumēto fluat reponit. Hec quidem populo predicando nemo propterea ex eis informatur. quia quantūcunqȝ quis demonem inuocaret et per nudam inuocationem hec se posse efficere estimaret. seipsum deciperet. quia caret fundamento illius perfidie. quia scilicet omagium non prestitit et fidem non abnegauit. Hec ideo posui cum plures hec et alia que posita sunt estimãt populo non esse proponenda propter

periculum informationis. cum sit im possibile aliquem per predicationem posse informari ratione tacta. Potius autem sunt in detestationem tanti cri minis. et vt iudices in vltionem tanti sceleris scilicet fidei abnegationis am plius inardescant sunt predicanda. li cet non semper. plus etiam ponderāt seculares huiusmodi temporalia dam na. cum magis terrenis implicantur affectionibus ꝙ spiritualibus. Unde et cum eis talia posse fieri affirmātur in punitionem ipsorum amplius seui unt. sed tamen astutiam diaboli quis explicare potest. Noui illos in quadā societate constitutos qui dum tempo re May butirum maycum comedere affectarent eis in itinere existentibus et in prato circa torrentem consedenti bus. vnus ex eis quo pacto cū demo ne per antea siue tacito siue expresso inito dixit. Ego optimum butir̄ may cum procurabo. Et statim depositis vestimentis et torrentem intrans non stando sed sedendo contra aque fluxū dorsum vertebat. Et ceteris conspiciē tibus ipse dum certa verba protulisset ꝛ aquā manibus post tergū mouisset. post paululū butir̄ formatum ad mo dum quo villane tpe may vēdere in fo ro solent in magna quantitate appor tauit. Et alijs gustantibꝰ optimū fuis se butir̄ affirmarunt. Qua ex re colli git primo hunc de sua practica fuisse certū. vel q2 mere maleficus per exp̄s sum pactū cum demone initum. Uel q2 per tacitū pactum nouit sibi diabo lum ad vota affuturum. Si quidē pri mū tunc non indiget discussione. qn verꝰ maleficꝰ fuerit. Si aūt secundum tunc vsus suffragio diaboli fuit eo ꝙ si bi oblatꝰ ꝛ execratus a matre vel obste trice fuerit. Nō si quis obijceret dya bolū fortassis apportasse butir̄ sine ali quo pacto tacito vel expresso, ac etiā absq3 oblatōne aliquā avt p̄mittit facta Respondet ꝙ nunꝗ aliquis vtit suf fragio diaboli in consimilibꝰ operibꝰ sine eiꝰ inuocatione. q2 ipo facto cum quis demonis auxiliū petit cōtra fidē vt apostata agit. Juxta determinatōꝫ doctoris in. ij. sen. dist. viij. sup difficul tatē. Utrum auxilio demonū vti sit apostasia a fide. Nam cū alijs doctori bus Albertus magnus licet cōcordat tū magis exp̄sse dicit ꝙ semp in talibꝰ est apostasia verbi vel opis. Si eñi in uocationes cōiurationes. fumigatio nes. ꝛ adorationes fiant. tunc apertū pactū initur cū demone absq3 hvicē ꝙ aliqs corpꝰ et animā cū fidei abnegati one in toto vel in parte tradat. q2 per h ꝙ ipm inuocat iā cōmittit apostasiā iā verbo apertā. si aūt nō fit inuocatio vboꝝ ꝫ solūmō fit ope simplici q2. s. ta le opꝰ facit qd non nisi demonū auxi lio effectum sortiri potest. Tunc siue faciat illud inchoando in nomine dia boli. siue per alia vba ignota. siue abs q3 omni verbo. Illa tū intentione vt di ctum est. tunc vt subdit Albertus est a postasia operis quia illud opus expe ctatur a demone. Cum autē expecta re aliquid a demone vel aliquid per cipere p ipm. semper est fidei cōtume lia et ideo apostasia. Unde et hic con cluditur ꝙ quocunq3 modo prefatus magꝰ h p̄curauit vtiq3 p pactū tacitū vel expressum procurauit. Et verisimi liter si absq3 pacto expresso quod tūc vt malefici facere solent per tacitum ꝛ occultum pactū vel ex se vel a m̄re aut obstetrice initum talia effecit. Et dico ex se quia tantummodo opus exercu it effectum a diabolo expectans. Se cundum quod colligitur ex illa vel cō simili practica est ꝙ quia diabolus no uas rex spēs condere non potest. Jō vbi tā subito naturale butirum ex aq̄ p̄rupit, hoc vtute demonū nō aquā i

lac mutãdo. ꝟl butirꝫ alibi ex loco re-
posito accepit ⁊ illi ad manus tradidit
vel ex lacte naturali ħ ex naturali vac
ca recipiendo ⁊ subito vt sic coagulan-
do in naturã butiri. qꝛ ꝙ ars mulerũ
ꝑ spaciũ tpis efficit butirꝫ formando. ħ
ipe in breuissimo tpe efficere nouit et
tunc illud sibi obtulit. Ad idẽ reducit
modus quo aliqui supstitiosi vinum
aut alia necessaria non hñtes. noctur-
nis tpibus tantũmõ flasconẽ aut aliõ
vasculũ recipiunt. ⁊ dum per vicũ ali-
quẽ incedũt subito vas vino impletuꝫ
reportant. Tunc eñ diabolꝰ vinuꝫ na-
turale ex aliq̊ vase recipiẽdo illi flasco
nem implenit. Sup modũ aũt quo
animalia ⁊ iumenta malefici inficiũt.
Dicere optet ꝙ sicut hoies ita ⁊ iumẽ
ta tactu ⁊ visu. vel visu tm̃ vel vbi subter
limen ostij ipius stabuli aut vbi solent
adaquari maleficiũ aliquod seu istru-
mentũ maleficij reponunt. Sic eñ et
iste in rauenspurg incinerate. De qui-
bus et infra patebit sp ad instantiã de-
monũ vbi meliores equi aut pinguio
ra iumenta erant maleficiare hẽbant.
Et dum interrogate fuissent per queꝫ
modũ talia efficerent. Rñdit vna noie
Agnes ꝙ subter limen ostij ipiꝰ stabu
li certas res occultarent. Et interroga
ta cuiusmodi res. Rñdit. Diuersaruꝫ
spẽrum animaliũ ossa. Et vlteriꝰ. In
cuius nomine hoc facerent interroga ta
rñdit. In nomine diaboli ⁊ oĩm alioꝝ
demonioꝝ. Sed ⁊ altera nomine anna
que dum vni ex ciuibus successiue vi-
gintitres equos maleficiasset qꝛ vector
erat. Vltimatim dum vicesimũq̄rtuꝫ
emisset ⁊ iam ad extremã pauptatem
deuenisset. vector stans in ostio stabu-
li dixit ad maleficam que ⁊ in ostio do
mus sue stabat. Ecce iam emi equum
promitto deo ⁊ sue matri si equus ille
morietur ꝙ manibus meis ꝓprijs te i
terficiã. Sicq̃ territa malefica equum
sibi intactũ reliquit. Dum aũt capta ⁊
interrogata fuisset per quẽ modum ta
lia effecisset. Rñdit se nil aliud nisi fo-
ueam fecisse. Qua facta diabolus cer
tas res imposuisset sibi ignotas. Qua
ex re colligitur ꝙ tantũmõ aut manuꝫ
aut visum apponere habent. Et hoc vt
quoquo modo malefica cooperetur.
alias eñ diabolo seuiẽdi in creaturas
facultas non permitteretur vbi male-
fica non cõcurreret vt prius tactum ẽ.
Et hoc contingit propter maiorẽ effen
sam diuine maiestatis. Sepissime etĩ-
am a pastoribus visa sunt. ꝙ certa ani-
malia in campis dum tres aut quatu
or saltus in aerem fecissent subito i ter
ram collapsa interierunt. Et hoc vtiq̃
demonum ad instantiã maleficaꝝ vir-
tute in diocesi augustiensi inter oppi-
dũ fyessen ⁊ montẽ ferreriũ. quidã pre
diues asseruit sibi ⁊ alijs vltra quadra-
ginta iumenta in bobus ⁊ vaccis in al-
pibus fuisse maleficiata. Et hoc infra
anni spaciũ nõ peste aut aliqua infir-
mitate ꝑcedente. Et pro intersigno di
xit: ꝙ vbi peste aut alia casuali infirmi
tate moriuntur nõ subito sed paulati ⁊
successiue deficiũt. Illud aut malefici-
um subito abstulit oẽm vigorem ita ꝙ
ab omnibus iudicabatur illa malefici
is fuisse interempta. Veruꝫ talem an-
notaui numerum. estimo tamẽ ꝙ am-
pliorem expressit. hoc tamẽ verissimũ
ꝙ in partibus et precipue in alpibus
plurimum iumenta asseruntur malefi
ciari. Quod genus etiam maleficij vn
diq̃ diffusuꝫ noscitur. Aliqua similia
infra in capitulo de remedijs adhibẽ-
dis contra maleficia iumentoꝝ discu-
tientur.

Super modum quo grandi- nes et tempestates cõcitare ac etiam fulgura super homies et iumenta fulminare solent.

Capitulum. xv.

D

Eniq3 q⁹ demones ꝛ sui discipuli talia maleficia in fulminib⁹ grādinib⁹ ꝛ tempestatibus concitare possint. ꝛ h accepta potestate a deo quo ad demones. seu eius pmissione quo ad ipsius discipulos sacra scriptura Job. j. ꝛ. ij. testat. vbi accepta ptāte a deo statim demon pcurauit vt sabei quingenta iuga boum ꝛ quingenta asinas auferrent. ꝛ deinde ignis de celo descendens. septē milia cameloꝝ cōsumeret. tandē etia3 septem filij ꝛ tres filie p vehementē vētum ꝛ per lapsum domus occumberēt ꝛ semp pueri. i. famuli multi. vno q̄ nūciaret dempto interiēt. vtiq3 vlcere pessimo sancti viri corp⁹ pcuteret. ꝛ vxor ꝛ tres amici eius. vt ipm vexarent grauiter pcurauit. Vbi ꝛ sanct⁹ Tho. in postilla sua sup Job ita loquit. Necesse ē confiteri q̄ deo pmittente demōes pōt pturbatōem aeris inducere. ventos cōcitare ꝛ facere vt ignis de celo cadat. Cūnis em natura corpalis nō obediat ad nutum angelis neq3 bonis neq3 malis ad susceptōe3 formaꝝ sed soli deo creatori. tñ ad motū localē natura corpalis nata ē spirituali nature obedire. cuius iudicium in homine apparet. nam ad solum imperiū voluntatis que subiectiue est in anima mouentur mēbra vt opus a voluntate dispositū psequātur. quecūq3 igitur solo motu locali fieri possunt hec p naturalē virtutē non solū boni sed etia3 mali facere possunt nisi diuinitus phibeant. Venti autē ꝛ pluuie ꝛ alia hmōi aeris pturbatōnes. solo motu vapoꝝ resolutoꝝ ex terra ꝛ aqua fieri possunt. vñ ad hmōi pcuranda naturalis virtus demonis sufficit. hec thomas. Mala. n. que nostris exigentibus in mundo fiunt. deus velut p suos tortores iuste p demones solet infligere. Vnd ꝛ glo. sup illo psal. ciiij. Vocauit famem super terra3 ꝛ omne firmamentum panis cōtriuit. dicit sic. hec mala pmittit deus p angelos malos qui talibus ppositi sunt. Vocat ergo famē. i. angelū fame ppositū. Possent ꝛ illa que supra notata sunt circa qōnē an semp malefici. circa maleficia inferenda habent ɔcurrere cū demonibus. vbi de triplici nocumento. ꝛ quō interdū demones sine maleficis varia nocumenta inferunt. cū maleficis aūt demones plus affectant hoībus nocere eo q̄ cum deus amplius per hoc irritat inde eis maior facultas puniēdi ꝛ affligendi cōcedit. Deseruiunt ꝛ illa q̄ doctores sup scd̄o sentētiarū. di. vj. An locus sit cōueniēter deputatus malis angelis in aere caliginoso mouent. q̄3 cum tria considerantur in demonibus natura officium ꝛ culpa. Sicut nature correspōderet celū empireū. culpe vo infernus. ita eoꝝ officio cum tortores sint ꝛ ministri. vt supra tactū est. in punitōem maloꝝ ꝛ exercitiū bonoꝝ competit aer caliginosus. ne vic3 nimis nos infestarent. si in mundo inferiori circa nos habitarent. vnde ꝛ in aere ꝛ circa speram ignis. actiua passiuis cōiungere sciunt. vbi a deo pmittunt. ꝛ ignē de celo cadere seu fulgura fulminare pcurant. Narrat in formicario de quodam capto p iudicem. dum interrogaretur quō ad grandines ꝛ tempestates cōcitandas pcederet. ꝛ an facile hoc eis foret pcurare. Rñdit. Faciliter grādines pcuramus sed ad libitū ledere nō valemus. Nota custodiā bonoꝝ angeloꝝ. vnde addidit. Eos tantūmō ledere possumus qui dei destituti sunt auxilio. ꝛ qui signo crucis se muniūt illos ledere non possum⁹. est aūt hic noster modus. Primo verbis certis in campis principem omniū demonioꝝ imploramus. vt de suis mittat aliquem q̄ a no

bis designatum ꝑcutiat. Deinde venie
te certo demone eidē in biuio pullum
nigrū immolamus eundē in altū ꝓijcien
do in aera. quo a demone sumpto obe
dit. ⁊ statim aura concitat. attamen nō
semper in loca destinata a nobis sed iu
xta dei viuentis ꝑmissionē grādines et
fulmina ꝓijcit. Narratur etiam ibidez
de quodaz auctore seu heresiarcha ma
leficoꝝ stafus dictus. qui in bernensiū
territorio ⁊ locis adiacentibus cōstitu
tus. publice ꝯ hoc gloriari audebat. ꝙ
quandocūq; vellet ipe se in oim emu
loꝝ oculis velut murē facere vellet et
dilabi manibus inimicoꝝ suoꝝ letaliū
⁊ ita etiaz capitaliū suoꝝ inimicoꝝ ma
nibus sepius euasisse. Diuina tñ iusti
cia cum terminū sue malicie facere vo
luit. per hostes suos in stuba quadam
ꝓpe fenestram quendā sedere duz cau
te explorabat a sibi insidiantibus. gla
dijs et bastis inopinate transfixus ob
sua facinora miserabiliter obijt. supsti
tem tñ discipuluz qui hoppo vocabat
reliquit. qui ⁊ supradictū stadelin de q̄
in capitulo sexto mentio fit magistruz
fecit. Sciuerunt hi duo qñ eis placuit
terciam partem fimi feni vel frumenti
aut cuiuscūq; rei de vicini agro nemie
vidente ad ꝓprium agrum deferre. grā
dines viuacissimas ⁊ auras lesiuas cū
fulminibus ꝓcurare. in aspectu paren
tū infantes prope aquā ambulātes in
ipam nullo vidente ꝓijcere. sterilitatez
in hoibus ⁊ iumentis efficere occulta
alijs manifestare. in rebus ⁊ corpibus
modis quibuscunq; ledere. ictu fulmi
nis nonnūq; quem vellent interimere
⁊ mlta alia pestifera ꝓcurare. vbi ⁊ qñ
dei iusticia hec fieri ꝑmisit. Ad ea tñ q̄
ꝑ nos repta sunt expedit ꝯuertere. In
diocesi nanq; constanc. ab oppido Ra
uenspurg ob vigintiocto miliaria teu
thonicalia versus saltzburgaz grando
seuissimus excitatus. cūctas fruges se
getes ⁊ vinetas adeo in latitudine vnius
miliaris cōtriuerat ꝙ tercius annus vix
iudicabat frugiferus in vinetis. Vnde
res gesta cum ꝑ notariū inquisitionis
innotuisset. ⁊ q̄ ꝓpter clamorē populi
inquisitione opus esset dū certi ꝑ male
ficia imo omes pene oppidani talia cō
tigisse iudicarent. Quare ꝯsulibus an
id cōsentientibus ꝑ quindenā iuxta iu
ris formā sup heresim dumtaxat male
ficarum a nobis inquiritur. ⁊ ad duas
dumtaxat personas pre alijs que tamē
in paruo numero non erant diffama
tas peruenit. nomen vnius agnetis bal
neatricis. alterius anna ꝺ mindelheim
quibus captis ⁊ seorsuz ad distinctos
carceres positis ignorante penitus vna
de altera. sequenti mane balneatrix. q̄
stionibus leuissimis a rectore seu ciuiū
magistro magno fidei zelatore Gelre
cognominato ⁊ ab alijs ex cōsulibus si
bi adiunctis in ꝓsentia notarij exponi
tur. ⁊ lz maleficiū taciturnitatis indu
bie penes se habuissz. de quo ⁊ semper
iudicibus timendū est. eo ꝙ in primo
aggressu nō iā muliebri sed virili aio
se innoxiā affirmabat diuina tñ fauen
te clementia ne tantū facinus impune
transiret. subito libere ⁊ a vinculis ab
soluta licet in loco torture ⁊ cuncta fla
gitia ab ea ꝑpetrata detexit. Naz a no
tario inquisitiōis interrogata sup arti
culos ex depositōe testiū circa nocumē
ta hoibus ⁊ iumētis illata. ex quibus
iam violenter reddebatur tanq; male
fica suspecta. cum nemo testis de fidei
abnegatōe ac carnali spurcicia cuz de
mone incubo aduersus eam deposuis
set. eo ꝙ illa secretissima sint illius secte
ceremonialia. attamen vbi post nocu
menta aialibus ⁊ hoibus illata vti res
respondissz. cetera oia de fidei abnega
tiōe ⁊ spurcitijs diabolicis cū incubo
demone pactis interrogata publice fa
tebatur. asserens se vltra decem ⁊ octo

annos illi incubo cū oīmoda fidei ab-
negatōe succubuisse. quibus expletis
vbi super grandinez p̄fatam. an ne ali
quid de illis sciret inquireret. Respon
dit ꝙ sic. Et interrogata quō ꝛ qualiter
rn̄dit. In domo eram ꝛ hora meridiei
demon me accersiuit ꝛ vt sup campuz
seu planiciem kuppel sic em̄ noiatur.
paululuz aque mecum deferendo me
transferrē iniunxit. ꝛ duz interrogassez
quid nam opis in aqua explere vellet
pluuiā se velle causare respondit. portā
ergo ciuitatis exiens ipm demonē sub
arbore stantē repperi. Interrogata autē
a iudice sub qua arbore. respōdit. sub
illa que ex opposito illius turris ipm
denotando. ꝛ interrogata q̄d sub arbo
re egisset. respondit demon. vt fouea3
puā foderē. ꝛ illi aquā infunderē iniū-
xit. Et interrogata an ne pariter conse-
dissent. rn̄dit. me sedente ipe demō sta
bat. Interrogata demū quibus ne ver
bis aut modis aquaz mouisset. Rn̄dit
digito quidē moui sed in nomine illi⁹
diaboli ꝛ oīm aliorū demoniorꝝ. ꝛ rur
sum iudex. quid actuz fuit de aqua. rn̄
dit. Disparuit ꝛ sursum in aerez diabo
lus duxit. ꝛ demū an ne aliquā sociam
habuisset interrogata rn̄dit. ex opposi
to sub tali arbore aliaz captā maleficā
annam vtez mindelheim noiando con
sodalē habui. quid aūt egerit ignoro. ꝛ
finalit̄ interrogata balneatrix de inter
uallo tpis ab aque assumptōne vsq3 ad
grandinē. respondit. tanta dilatio fuit
quousq3 ad domū puenissent. Sed et
hoc mirabile cuz sequenti die altera q̄
stionibus etiam leuissimis exposita p̄
mo fuisset vtpote digito vix a terra ele
uata post libere soluta. p̄fata oīa nō di
screpādo in minimo. nec quo ad locuz
ꝓut altera fassa fuerat. q2 vicz sub tali
arbore. ꝛ alteram sub alia. nec quo ad
tpus q2 hora meridiei. nec quo ad mo
dum. q2 ꝑ motōem aque in fouea3 im
misse in noie diaboli ꝛ oīm demoniorꝝ
nec quo ad interuallū tpis. q2 dū eius
diabolus aquā accepisset i sublime ele
uando. regressa ad domum superuenisse
grandinē affirmabat singula detexit.
Sicq3 tercia die icinerāt̄. ꝛ balneatrix
contrita ꝛ cōfessa plurimū se deo ꝯmē
dauit asserens se libenti aīo mori vt de
monis iniurias posset euadere. crucez
in manibus tenendo ꝛ amplexando.
quā tn̄ altera spernebat. que etiā vltra
viginti annos incubū demonez cū oī
moda fidei abnegatōe habuerat. ꝑmā
in multis maleficijs hoibus. iumentis
ꝛ terre frugibus illatis excedens vti ꝓ
cessus ad consulatū repositus demon
strat. Sufficiant ista cum reuera quasi
innumera circa hmōi malefícia illata
recitari possent. Sed ꝛ de ictu fulmis
qō sepissime. aut hoies solū aut cuz be
stijs. aut cū domibus ꝛ horreis cōsum
pserint. lz occultiorē ꝛ magis ambigu
am videat̄ habere causam. eo ꝙ al's di
uina pmissione sepe contingant absq3
maleficarū vicz coopatōe. tn̄ vbi spōte
ex earꝝ fassionib⁹ talia eas fecisse ser ꝓ
curasse reptū est sup que etiā varia acta
ꝛ gesta p̄ter ea que supra tacta sunt de
duci possent. rō etiā suffragat̄ cuz ea fa
cilitate qua grandines sic ꝛ fulmina ꝓ
curare possunt in mari etiā tēpestates.
ideo ois ambiguitas de medio tollit̄.

Super tres modos quo viri ꝛ non mulieres reperiūtur ma-leficijs infecti. per tria capitl'a ꝛ prio de sagittarijs maleficis Capitulum.xvj.

Primuz ad pn̄s
gen⁹ maleficij q̄ viri inficiun
tur in tribus speciebus. No
tanduz est ergo primo de grauitate cri
minis quo ad maleficos sagittarios in

septē horrendis flagitijs. Nam primo
sacratiori die dñice passionis sexta vicȝ
feria parasceuen. vt ferṫ infra missarū
solennia habent sacratissimaȝ crucifixi
xi imaginē. telo quasi ad metā sagittā-
do. O q̄nta crudelitas ⁊ iniuria salua
toris. Scd̄o lȝ sub dubio vertiṫ an aliā
apostasiā v̄bo vltra illā apostasiā opis
hñt cū demōib⁹ inire. tñ q̄cūqȝ mō fiat
maior cōtūelia nō pōt a xp̄iano irroga
ri fidei cum certum sit ꝙ si infidelis cō
similia ꝑpetraret nulli⁹ forent efficacie
in nulio etiam tanto cōplacere aduer-
sario salutis opere potest. Unde mise
ri talis fidei catholice veritatē ⁊ effica-
ciā potius ꝑpendē deberēt. qua etiā ō
cā de⁹ hmōi flagitia iuste ꝑmittit. Ter
cio ꝙ tres aut quatuor iactus ꝑ totidē
tela habet infigere. ⁊ ex cōsequenti tot
ꝭm eundē numerū homines qualibet
die poterit interimere. Quarto ꝙ sic ō
p̄missis certificanṫ a demonibus. quod
tñ corꝑali visu illū occidendū prius ha
bent cōspicere ⁊ cordis voluntatē. vbi
ex integro illū ad interimēdū flectunt
talis quocunqȝ loco inclusus se tueri
non poterit q̄n tela emissa feraṫ ⁊ ꝑ dia
bolū ei infigaṫ. Quinto ꝙ sub tali cer-
titudie sagittā emittere valent. vt in ca-
sum quo denariū a capite ꝑ sagittā de-
ponere absqȝ capitis lesione voluerint
hoc ip̄m efficē valeant si ẜl mō ⁊ ꝑ bom
bardā quantūcunqȝ magnā. Sexto ꝙ
suꝑ hec efficiēda homagiū tale cū cor-
poris ⁊ aīe ꝑditōe diabolo p̄stare hñt.
suꝑ quibus aliqua gesta in mediū ꝓdu
camus. nam princeps quidā rheni bar
batus cognominatus eo q2 barbā nu
triebat. cum ante annos sexaginta ad-
iunctis sibi terris imꝑialib⁹ quoddam
castꝝ lendenbrunen̄. ꝓpter rapinas q̄s
castrenses inde faciebant obsidēdo cir
cūuallasset. habuit i suo comitatu quē-
dam hmōi maleficū puncher nomine
qui intātū castrēses molestabat. ꝙ vno
dempto omēs successiue sagittis inter-
emit. talemqȝ modū seruauit vt eū quē
intuitus fuisset. quocunqȝ se diuertissȝ
ꝑ emissam sagittam letaliter vulnera-
ret ⁊ occideret. talesqȝ tractus quolibȝ
die tres dūtaxat in sua p̄tāte habebat.
eo vicȝ ꝙ tres sagittas imagini saluato
ris infixerat. cur aūt diabolus ternariū
p̄ alijs eligit. estimari pōt ꝙ in abnega
tōem sanctissime trinitatis hoc efficiat
illis aūt tribus emissis tractib⁹ nō nisi
in sortē vt ceteri sagittas emittebat. ac
cidit demū vt dum quidā ex castrensi-
bus deridēdo ad ip̄m clamassȝ pūcker
nōne circulū in porta pendentē illesuȝ
ꝑmittes. ⁊ rñdente illo ab extra noctur
no tꝑe. non sed ip̄m diem captionis ca
stri auferam. hoc idem qd̄ p̄dixit adim
pleuit. nam omnibus vt p̄missum est
dempto vno interemptis: castrū capiṫ
⁊ ip̄e circulū domui sue in rorbach bor
macensis dioce. appendit. ⁊ sic appen-
sum in hodiernuȝ diem cerniṫ. q̇ etiam
post a rusticis q̇bus plurimū molest⁹
erat quodaȝ sero cum fossorijs eoꝝ in
strumentis occidiṫ ⁊ in pctis suis mo-
ritur. Ferṫ deniqȝ de ip̄o ꝙ quidam de
optimatibus dum artis sue experiētiā
certam caꝑe voluisset. eidē ꝓpriū filiuȝ
ꝑuulum ad metā posuit ⁊ ꝓ signo suꝑ
biretū pueri denariū. sibiqȝ mandauit
vt denariū sine birreto ꝑ sagittā āmo-
ueret. cū aūt maleficus id se facturū ẜȝ
cum difficultate assereret. libenti⁹ absti
nere ne ꝑ diabolū seduceret in sui inte
ritū. verbis tñ principis inductus sagit
tam vnam colari suo circa collū immi
sit. ⁊ alteram baliste supponens dena-
rium a birreto pueri sine omni nocu-
mento excussit. quo viso dum ille ma-
leficū iterrogasset cur sagittā colari im
posuisset. rñdit. si deceptus ꝑ diabolū
puerū occidissem cuȝ me mori necesse
fuisset subito cū sagitta altera vos trās
fixissem vt vel sic mortē meā vindicas-

sem. Et quidez lz diuina p̄missio mala
hmōi in p̄batōem ꝛ castigatōem fideli
um fieri sinit. ex aduerso tn̄ in cōforta-
tionē ꝛ gloriaz fidei potiora miracula
clementia saluatoris opat. Nam i dio
cesi cōstantiensi p̄pe castrū hohenzorn
ac monasterio montaliū eccīa quedaz
iam de nouo cernit cōstructa. in q̄ hu-
iusmodi imago saluatoris cum sagitta
infixa ac cruore effuso cernit. cuius mi
raculi veritas tali ordine patuit. Mi-
ser. n. quidā dum iuxta ordinez p̄nota-
tum super tres aut quatuor tractus ba
liste ad interitū alioꝝ a diabolo certifi
cari cuperet in biuio quodā imaginē cru
cifixi sagitta petit ꝛ mō quousq; in p̄ns
cernit trāsfixit. ꝛ dum cruor miraculo-
sus erumperet miser imobiliter diuina
virtute gressu p̄cussus figit. ꝛ vbi a p̄te
reunte quodā cur ibi fixus maneret in
terrogaretur. miser caput agitabat bra
chijsq; ac manibus quibus balistam te
nebat ac toto corpe tremens nil respō-
dere poterat. ꝛ alter hincinde circūspi-
ciens dum imaginē crucifixi intuet. et
sagittam infixam cuz cruore effuso spe
culat. pessime inquit nequā imaginem
dn̄i nr̄i transfixisti ꝛ alios conuocans.
attendite inquit ne fugam capiat. dum
tn̄ vt p̄missum est se d̄ loco mouere nō
poterat. ad castrū cucurrit ꝛ rem gestā
narrauit qui concite descendūt ꝛ mise-
rum in eodem loco persistentē reperi-
unt. ꝛ inquirentib⁹ de castr. dum crimē
fassus fuisset ex ꝯtactu publice iusticie
de loco mouet ꝛ dignā p cōmissis vltō
nē p miserabilē mortē recepit. Sz heu
q̄ cogitatu horribile existit. nec his hu
mana puersitas terret vt a similibus flagi
tijs se contineat. Naz in curijs optima
tū vndiq; vt fert tales sustētant de suis
flagitijs publice in contemptū fidei et
grauem offensionē diuine maiestatis.
ꝛ contumeliā nr̄i redemptoris gloriari
ꝛ se iactari de talib⁹ p̄mittunt. Vnd̄ et
tales vtiq; ꝛ receptatores, defensores ꝛ
fautores nedum hereticoꝝ sed ꝛ apo-
stataꝝ a fide iudicādi sunt ꝛ penis ple-
ctendi subscriptis. ꝛ hoc est septimum
Nam primo ip̄o iure excōicati sunt. et
fauentes clerici ab oī officio ꝛ benefi-
cio deponunt ꝛ priuant. nec ad illa re-
stituunt absq; sp̄ali aplice sedis indul-
to. Item p̄fati receptatores postq; fue-
rint publicati si in excōicatōe steterint
p annum animo p̄tinaci velut heretici
sunt cōdēnandi. que singula sic p̄bant.
Nam in ca. vt inquisitōis §. p̄hibem⁹
li. vj. tangit de non impediēdo directe
vel indirecte p̄cessum iudiciū dioceśa-
noꝝ ꝛ inquisitoꝝ in causis fidei vbi tā-
git p̄dicta pena infligenda post annū.
nam dicit primo. Prohibemus distri
ctius. potestatibus dn̄is tp̄alibus et re
ctoribus eorundē officialibus ꝛc. si cui
placet capitulū p̄legat. Deniq; q̄ ꝛ ipsi
malefici cū eoꝝ receptatoribus sint ip̄o
iure excōicati. patet de ipsis hereticis
maleficis in ca. ad abolendā. in princi.
ꝛ in ca. excōicauimus. primo ꝛ p̄sertim
ꝛ breuius in ca. excōicamus. secūdo. d̄
here. vbi sic dicit. Excōicamus ꝛ ana-
thematizamus vniuersos hereticos ca
tharos paterinos. ꝛ infra. ꝛ alios q̄buſ-
cunq; noibus censeant ꝛc. Et nota sup
q̄buscūq; noibus. de credētib⁹ aūt ꝛ re
ceptatoribus ꝛ ceteris supradictis ha-
bet in. c. excōicamus. j. §. credētes. vbi
sic dicit. Credētes p̄terea receptatores
defensores ꝛ fautores taliū excōmuni
cationi decernim⁹ subiacere ꝛc. ꝛ in ca.
excōicamus. ij. tangūt plures pene q̄s
incurrunt infra annum cum ip̄is cleri
cis vbi sic dicit. Receptatores fautores
ꝛ defensores excōicationi decernimus
subiacere. vt postq; quilibz taliū fuerit
excōicatione notatus si satisfacere con
tempserit infra annum. extunc ip̄o iu-
re sit ifamis. nec ad publica officia seu
cōsilia. nec ad eligēdos aliq̄s ad hmōi

nec ad testimoniũ admittant. sint etiã
intestabiles. vt nec testandi liberam ha
beant facultatẽ. nec ad hereditatis suc
cessionẽ accedat. nullus pterea ipi sup
quocunq; negocio respondere cogat.
q si forte iudex extiterit eius sententia
nullam obtineat firmitatem. nec cause
alique ad eius audientiam pferantur.
si fuerit aduocatus nullatenus ei⁹ pa
trociniũ admittat. Si tabellio instru
menta confecta nullius sint momenti
sed cum auctore damnato damnent. ꝛ
in silibus idem pcipimus obseruari.
Si vo clericus fuerit ab oĩ officio ꝛ be
neficio deponatur. vt in quo grauior ẽ
culpa. maior exerceat vindicta. Si qui
tales autem postq̃ ab eccia fuerint de
notati euitare cõtempserint excõicatio
nis snia vsq; ad satisfactõem idoneam
pcellantur. Sane clerici non exhibeãt
hmõi pestilentibus eccіastica sacramẽ
ta. nec eos xpiane psumant tradere se
pulture. nec elemosynas aut oblatões
eoꝝ recipiant. alioquin suo priuent of
ficio. ad quod nequaq̃ restituant absq;
indulto sedis apostolice speciali. Sũt
deniq; ꝛ alie pene q̃plures sup predi
ctos etiã si non psistant p annum aĩo
ptinaci super eoꝝ vicz filios ꝛ nepotes
qui ab epo, ꝛ inquisitori pñt puari seu
priuatos denunciari. dignitatibus pso
natibus ꝛ oibus honoribus ac benefi
cijs ecciasticis ꝛ officijs publicis qbus
cunq;. iuxta ca. vt cõmissi. §. priuandi.
de here. li. vj. Intelligit tñ si impenitẽ
tes extiterint. vt in ca. statutũ felicis. e.
li. ꝛ ti. Item q etiam ipoꝝ filij vsq; ad
secundã generatõem sunt priuati omĩ
beneficio ecciastico ꝛ officijs publicis
vt in. c. quecunq;. §. heretici. eo. li. In
telligendũ tñ qui per paternã ꝛ nõ per
maternã lineam descenderũt. ꝛ etiã de
impenitentibus. vt in alle. c. statutum
Item q illis supple credentibus. rece
ptatoribus. defensoribus ꝛ fautoribus
eoꝝ sit appellatõis ꝛ pclamatõis bñfi
ciũ interdictũ. pz in. c. vt inqsitõis. eo.
li. vbi tñ archidiaconus sup. c. eo. intel
ligit vt postq̃ p sniaz esse tales sunt de
clarati tũc nõ pñt. ante aũt sniam si in
aliquibus aggrauant seu indebite fati
gant appellare pñt. plura alia possent
deduci ꝫ ista sufficiant. Pro ampliori
tñ pmissoꝝ intelligẽtia aliqua sunt di
scutienda. Primo qd si princeps vl' se
cularis potestas iuxta pnotata gesta ad
deuastatõz alicui⁹ castri iusto bello ali
quẽ hmõi maleficũ secũ recipiat. ꝛ ei⁹
assistẽtia tyrãnidẽ maloꝝ cõpescat. nũ
quid totus exercitus vt fautores ꝛ re
ceptatores taliũ sunt iudicandi. ꝛ pdi
ctis penis mulctandi. Respondendũ
videtur q q2 ppter mltitudinẽ rigor iu
sticie est temperãdus: di. xl. cõstitueret
Ideo lz principalis ꝛ eius assessores ꝛ
cõsiliarij. talia fouẽtes oino sint ipo iu
re penis pfatis inodati. vbi moniti ab
eoꝝ ordinarijs nõ destiterint cũ iaz vti
receptatores fautores iudicant. vnõ et
ipis penis subijciunt. reliquus tñ exer
citus cum absq; eoꝝ ɔsilio ꝛ fauore ta
lia fiant. imo p defensione reipublice
sua corpa exponere sũt parati. lz fortas
sis in factis maleficiĩ ɔplacẽtiã habeãt
tñ censurã illã excõicatõis euadũt. licz
reatũ illoꝝ i eoꝝ ɔfessiõe agnoscere ha
beant debita cautõe accepta sup oĩmo
da hmõi detestatõe imppetuũ a cõfes
sore absolui. ꝛ quãtũ in ipis ẽ ab eoꝝ fi
nib⁹ hmõi maleficos expellere. Si vo
querit a qbus possint psidẽtes vbi resi
piscãt absolui. an ab eoꝝ ordiarijs aut
inqsitorib⁹. Rñdet vtiq; absolui pñt ꝛ
ab ordinarijs ac alijs inqsitorib⁹ si resi
piscãt. hr in. c. vt officiũ. in pn. de here.
li. vj. vbi sic dicit. vt officiũ. ꝛ infra con
tra hereticos credẽtes receptatores fau
tores ꝛ defensores eoꝝ. necnõ ɔ infama
tos de heresi. vel suspectos ſm sanctio
nes canonicas hoim metu diuio timo

re postposito pcedatis. si vo aliquis ex pdictis heretica labe primitus abiurata redire voluerit ad eccie vnitatē iuxta formā eccie absolutōis beneficiū impēdatis. Si deniqꝫ instat qn̄ dicet pnceps vel alius resipiscere. Rn̄det qn̄ maleficū ꝓpter iniuriā creatori illatā pueniendū tradit. vn̄ ⁊ vt ipm a dn̄io tm̄mō expellat nō est maleficij seu heretici manifeste dep̄hēsi i heretica prauitate. vt infra patebit pena debita. ⁊ vt de pteritis doleat. ⁊ tales nūqꝫ decetero fouere vti catholicū decet pncipē firmiter in animo suo statuat. q̄ si querit. cui tradendus ⁊ quo ordine puniēdꝰ. ⁊ an vt manifeste dep̄hensus in heresi sit iudicandus. Ad primū spālis tāget difficultas in principio tercie ptis. an v icz eoꝝ punitio tm̄mō ad iudicē secularē ⁊ nō ecclesiasticū ptineat. manifestū ē. n. p ca. vt inquisitōis. §. ꝓhibemꝰ. li. vj. q̄ potestatibꝰ ⁊ dn̄is tpalibꝰ interdicit ne de crimine heresis q̄q̄ mō iudicent. absqꝫ epoꝝ seu inquisitoꝝ aut saltim alterius eorūdē lnia. ꝫ qr rō que ibi assignat circa maleficos nō videt habere locū. q̄a dr̄ ibi q̄ iō n̄ debēt iudicare eo q̄ crimē heresis ē mere eccīasticū. maleficoꝝ āt crimen nō videt mere eccīasticū ꝫ etiā ciuile ꝓpter dāna tēpalia. quicqd tn̄ sit vt infra patebit. lꝫ iudicis eccīastice sit cognoscere ⁊ iudicare. tn̄ iudicis secularis est exequi ⁊ punire. vt ptꝫ extra d̄ hereti. c. ad abolēdā. ⁊ c. vergēns. ⁊ ca. excōicamus. vtriqꝫ. Vn̄ ⁊ iudex secularis si tradet talē ordinario ad iudicādū hꝫ tn̄ p se eūdē punire postqꝫ ab epo sibi tradit aut relinquit. vel etiā ex ꝯsensu epi secularis iudex vtrūqꝫ facere pōt scꝫ iudicare ⁊ punire. Nec valet si dicatur q̄ tales malefici nō sunt heretici ꝫ potius apostate. qr cum vtrunqꝫ cōtingat circa fidē. tn̄ sicut hereticus circa illam tantūmodo dubitat. ⁊ hoc in toto vel in pte. ita ⁊ apostate malefici rō etiam p se dictat. cum enī grauius est corrumpere fidē p quam est anime vita qꝫ falsare pecuniā p quā vite tempali subuentur. Vn̄ si falsarij pecunie vl alij malefactores statim p seculares potestates iuste morti tradunt. multo magis tales heretici. ⁊ apostate stati q̄ cōuincunt pn̄t iuste occidi. vn̄ ⁊ p hec est responsio ad secundū quo scꝫ ordine ⁊ a quo iudice sit puniendus. sed clarius de illo tractabit in tercia parte opis circa modos sententiandi qualiter dep̄hensus manifeste in heresi sit sententiandus circa octauū ⁊ duodecimū modum. ⁊ super dubiū quid si peniteret an adhuc esset occidēdus. Reuera em̄ si hereticus simplex relapsus quantūcunqꝫ peniteat est occidendus. in capi. ad abolendam allegato. ⁊ hoc rationabiliter f̄m Thomam cum per hoc prouidetur bono cōmuni. quia si heretici reuersi sepe reciperentur vt in vita cōseruarentur. ⁊ alijs tempalibus bonis posset hoc esse in p̄iudiciū salutis aliorum. tum quia si relaberentur alios inficerent. tum etiā quia si sine pena euaderent. alij securius in heresim relaberentur. ex relapsu etiam ipsorum presumitur de inconstantia eorum circa fidem. ⁊ ideo iuste occidendus quare et hic dicere oportet quod si propter suspitionem solam inconstantie ecclesiasticus iudex relapsū habet tradere curie seculari ad occidendum. a fortiori si non velit tradere apostatam aut maleficam quamcunqꝫ curie seculari propter penitentiam ⁊ eius conuersionē tamen relinquere habet talem ⁊ nō impedire cum iudex secularis ꝓpter damna tpalia ipoꝝ maleficū vult occidere f̄m leges. licet ecclesiasticus iudex prius habeat penitentem maleficum absoluere ab excōicatione quam ꝓpter

heresim maleficarū incurrit cū ꝛ here
ticus sit excōicatus.iuxta cap̄. excōica
mus.j.q.ij.ꝛ ad gremiū ecclie recipere
vt spūs saluus fiat. vt dicit.xj.q.iij.au-
di. Alie rōnes assignant inferius circa
qōnem primā tercie ptis. sufficiāt ista
ad pn̄s.tantūmodo aduertant anima-
rū rectores ꝙ dura ꝛ districta exiget ab
eis ratio a tremendo iudice. cū reuera
iudiciū durissimū his qui psunt.ac vbi
tales iniuriā creatoris viuere permit
tunt. Sequit ꝺ duobus alijs malefico
rū generibus. Nam ad idem gen⁹ ma-
leficij reducunt ꝛ illi qui p incantatio-
nes ꝛ carmina sacrilega arma quecun
incantare sciunt, vt eis nullo mō noce
re valeant. vnde nec etiā vulnerari pos-
sunt hi em̄ diuersificant. Nam aliqui
sunt qui cum p̄dictis sagittarijs male-
ficis ꝯcordant in eo ꝙ etiā circa imagi-
nem crucifixi ꝛ ꝯtumelia ei illata talia
addiscunt. grā exempli qui vult vt nō
valeat ledi in capite aliq̄ ferro aut ictu
hꝫ caput imaginis auferre q̄ circa col-
lū auferat collū. qui circa brachiū aufe
rat seu cōminuat brachiū. ꝛ sic ꝯseque
ter. Interduꝫ supra cingulū aut infra
interdū ex toto cōminuunt. ꝛ in huius
signū vix inter decē imagines in biuio
aut in campis repositas vna integra re
peritur. Aliqui vo sunt q̄ certa breuia
secū deferunt. aliqui verbis interdū sa
cris aut etiā ignotis talia ꝓcurant. In
ter que hec estimat diuersitas. Nā pri
mi lꝫ in ꝯtumeliā fidei circa dehonesta
tōeꝫ imaginis saluatoris cū p̄fatis ma
leficis sagittarijs cōcordant. vn̄ ꝛ veri
apostate reputandi ꝛ iudicandi vbi fue
rint dep̄hēsi alio tn̄ respectu sagittario
rū. nec etiā in malū ꝓximi manifestū ꝓ
ut intuitōem ꝓprij corpis supra cingu
lū vel infra. aut etiam totius corpis ser
uire videt. iō tanꝙ heretici penitētes ꝛ
nō relapsi vbi sunt malefici ꝯuicti ꝛ pe
niteant sunt iudicandi ꝛ iuxta octauuꝫ
modū penitentiādi. cū abiuratōne ꝛ in
clusione. vt in tercia pte opis tangetur
Pro secundis vo q̄ p carmina arma in
cantare nitunt. ꝛ sup illa nudis plātis
incedere ꝛ silia exercere. Incantatores
em̄ dicunt iuxta Isiꝺ. viij. ethimol. qui
artē aliquā verbis pagūt distinguēdū.
q: interdū incantatōes fiunt p verba sa
cra aut p carmina scripta sup infirmos
ꝛ he quidē incantatiōes licite fieri pn̄t
septē cōditiōibus seruatis vt inferi⁹ pa-
tebit circa modos curādi maleficiatos
infirmos. Incantatōnes aūt que fiunt
sup arma p aliqua verba. aut vbi talia
carmina scripta deferunt hoc iudicib⁹
attendendū ꝙ si ibi sunt noia incogni-
ta. Itē caracteres ꝛ signature alie p̄ter
signaculū crucis: tūc talia sunt oino re
futanda ꝛ auertēdi sunt hoies pie a ta
lium crudelitate. qꝺ si desistere nollēt
tunc tanꝙ leuiter suspecti sunt iudicā-
di de q̄bus in secundo mō sententiādi
inferius patebit. nō. n. caret tunc scru-
pulo heretice prauitat imo quia talia
oino ope ꝛ auxilio demonū habēt fieri
cuius vt supra patuit qui auxilio vtit
apostata a fide iudicat. lꝫ etiā ꝓpter ig-
rantiā ꝛ emendatōis grām miti⁹ ꝙ cū
sagittarijs maleficis sit agendū. Et q̄a
plurimū cōe cernit apꝺ cliētes ꝛ mer-
catores secum deferre. hmōi carmina
ꝛ benedictōes que incantatōis specieꝫ
habere vident. expedit oino siue in fo-
ro pnie p confessorē: siue in foro ꝯtētio
so p ecclesiasticū iudicē hmōi eliminare.
cum tacitum pactuꝫ ꝓpter verba igno
ta ꝛ caracteres signati cū demone init
ꝛ demon occulte se ingerit ꝛ optata ꝓ
curat. vt tandē ad peiora alliciat. vnde
vbi in foro contentioso talis debet ab-
iurare iuxta secundū modū sententian
di. vbi in foro conscientie cōfessor debꝫ
carmina inspicere. ꝛ si nolit oino ꝓijce
re. debet tn̄ noia ignota ꝛ caracteres de
lere. reliqua vo vt euangelica verba et

signacula crucis ꝑmittere. Sup̄ q̄bus
omnibus ⁊ p̄cipue sup̄ maleficos sagit
tarios notādū. q꞉ supra tactū est an vt
vt manifeste dep̄hensi in heretica pra
uitate iudicandi sint. de q̄ materia etiā
prius tactum est in prima q̄one prime
ꝑtis. Et quidē ꝙ sic patet ibidē. Nā vt
dicit Bern̄. in glo. ordinaria in. c. abo
lendā. §. p̄sēti. ⁊ ver. dep̄hensi. trib⁹ mo-
dis de iure. quis ꝓ manifeste dep̄hen-
so in heretica prauitate hr̄. puta facti
euidentia. vt in simplici heresi qn̄ pub
lice p̄dicant heresim. ff. de ritu nup. pa
laȝ. §. vlti. vel legitima ꝓbatōe p̄ testes
vel ex sua cōfessione. Et eiusdē Bern̄.
glo. in. c. excōicamus. ij. sup̄ ver. depre
hensi publice. ita ꝙ notoriū sit illis etiā
q꞉ condemnati sunt. Ad idem videt̄ fa
cere sup̄. c. sup̄ quibusdā. extra de v̄. si.
ꝓut patuit in prima q̄one prime ꝑtis
hui⁹ op̄is. Ex q̄bus patȝ ꝙ malefici sa-
gittarij sint ⁊ alij arma incantātes pro
manifeste dep̄hensis in heretica prauit
tate ꝑ aliq̄d pactū expressum cum de-
mone inituȝ. ꝓpter manifesta ipoꝝ op̄a
que nō nisi diabolica virtute fieri p̄nt
habendi sunt. Patet et secūdo ꝙ eorū
fautores receptatores defēsores vt ma
nifeste tales ꝓ talibus habēdi sunt ⁊ pe
nis p̄scriptis manifeste subiacere ita ꝙ
nō iam sub dubio aut tanꝗ suspecti re
ceptatores leui aut graui. vel violenta
suspitōe iudicandi. ꝓut plures alij exi
stere possunt. vnde ⁊ semp̄ grauissime
cōtra fidem delinquunt. ⁊ semp̄ mala
morte a deo ꝑcutiunt̄. Nam vt fert̄ qui
dā princeps cum ꝯsimiles foueret ma
leficos. ⁊ cum hoc quādā ciuitatem in
certis negocijs idebite aggrauaret dū
hoc sibi a quodā familiari obijceretur.
ille omni timore dei postposito respō-
dit. Det de⁹ ꝙ in hoc loco moriar. si in-
iuste a me illi aggrauent̄. ad que verba
subito diuia vltio subsecuta subitanea
morte expirauit. reuera in vindictā nō
tam iniuste aggrauatōis quātū ⁊ fau-
torie heresis. Patet ⁊ tercio ꝙ p̄lati q̄-
cūꝗ ⁊ rectores vbi hm̄oi flagitijs ⁊ eoꝝ
auctoribus ⁊ fautoribus iuxta omneȝ
possibilitatē non resistūt. etiā tanꝗ ma
nifesti fautores. ⁊ ꝙ p̄scriptis penis ma
nifeste subiacere debeāt iudicant̄.

Sequitur secundū principa-
pale huius secunde partis sup̄
modos tollendi ⁊ curandi ma-
leficia p̄mittendo difficultateȝ.
Questio secunda.

Trum licitū sit
maleficia ꝑ alia maleficia vel
per aliqua illicita tollere. et
arguit̄ ꝙ nō. quia vti auxilio demonū
non est licitū vt supra patuit. ⁊ in secū-
do sniaꝝ distin. vij. a doctoribus cōmu
niter determinat̄. quia vicȝ est aposta-
sia a fide. ⁊ quidem ꝙ sine auxilio de-
monū nō possit dissolui. ꝓbatur. quia
aut dissoluit̄ humano artificio aut dia
bolico aut diuina potētia. Non p̄mū
q꞉ inferior potestas non potest infrin-
gere superiorē. cuȝ nihil agat vltra suā
virtutem non etiam diuina. q꞉ hoc eēt
opus mirculosum. ⁊ cum illa deus ad
suum nutum operatur. ⁊ non ad instā
tiam hominū. sicut ⁊ xp̄c matri peten-
ti miraculum de subuentōne necessita
tis vini. vt doctores exponunt ꝙ hoc
miraculum conuersionis desiderabat
xp̄c. respondit. Quid mihi ⁊ tibi muli
er. scȝ comune in opere miraculose. ap
paret etiam ꝙ rarissime liberātur quā-
tumcunꝗ diuinum auxilium ⁊ suffra
gia sanctoꝝ implorant. ergo non nisi
auxilio demonuȝ liberari possunt. q̄d
tamen non est licitum querere. Prete
rea hoc quod cōmuniter tolerat̄ in vsu
practicatur licet sit illicitum. sed hoc

Cōmuniter practicat̄ ꝙ ꝓtales maleficia
ti currunt ad mulierculas supstitiosas
a quibus sepissime liberant̄ ⁊ nō per sa
cerdotes aut exorcistas. ergo practica ostē
dit ꝙ auxilio demonū maleficia tollū
tur. cuius tamen auxilium querere cū
sit illicitum. etiam nō est licitū malefi
cia tollere sed patienter sufferre. Prete
rea s̄m Tho. ⁊ bonauē. in. iiij. di. xxxiiij
de impedimēto maleficiali. maleficiū
est ita ꝑpetuū ꝙ non pōt habere huma
nū remediū. quia si haberet remediū
non est homini notū vel licitū. in q̄bus
verbis dant intelligere ꝙ sit quasi infir
mitas incurabilis ⁊ ꝑpetue inherens.
vnde subdunt. lȝ deus p̄stare possit re
mediū demonē cogendo ⁊ demon de
sistendo ille curaret. tamen curatio nō
erit humana. ergo nisi deus dissoluerit
ꝑ se non est licitum eius dissolutōem q̊
cunqȝ mō querere. Preterea in eadē di
stin. ⁊. q. dicunt ꝙ etiam per aliud ma
leficiū adhibere remediū est illicitum.
vnde dicunt ⁊ si posset ꝑ aliud malefi
ciū adhiberi remediū nihilominꝰ repu
taret̄ perpetuū. licet ammoueret̄ ma
leficiū. qꝛ nullo modo est licitū per ma
leficium inuocare demonis auxilium
Preterea exorcismi ecc̄ie non valēt ad
reprimendū demones sp̄ quo ad omēs
molestias corporales. hoc dei iudicio
exigente. semper tamen valent contra
illas demonū inuestigatōnes cōtra q̄s
sunt principaliter instituti sicut cōtra
obsessos vl̄ circa pueros exorcisandos
Preterea non optet ꝙ si ꝓpter peccatū
diabolo sit potestas in aliquē data ces
sante peccato cessat potestas. quia inē
dum cessante culpa remanet pena. ex
quibus verbis vidētur prefati duo do
ctores sentire ꝙ non sit licitum malefi
cia tollere sed permittere illa sicut per
mittūtur alie infirmitates incurabiles
⁊ ꝯmittere illa tantūmodo domīo deo
qui illa tollere pōt ad suum placitum.

In contrarium est ꝙ sicut deus ⁊ natu
ra non abundant in supfluis. ita nō de
ficiūt in necessarijs. quare ⁊ necessario
fidelibus contra huiusmodi insultus
demonū sunt data non solū remedia
preseruatiua. de quibꝰ in principio hu
ius secunde partis tactum est. verū eti
am remedia curatiua cum al's non suf
ficienter fidelibus a deo ꝓuisum esset.
⁊ opera diaboli viderentur fortiora opi
bus dei. Preterea glo. sup illō Job. xlj
Non est potestas super terram ⁊c̄. dicit
omnia hūana superat. ⁊ si meritis san
ctorum subiacet. vnō ⁊ meritis sancto
rum virorū in hac vita subiacent. Pre
terea Augustinus de moribus ecclesie
non est angelus cum inheremus deo
mente nostra potentior. nā si potestas
virtus est in hoc mundo toto mundo
sublimior est. mens deo inherens. vn
de ⁊ talibus dissolui possunt opera dia
boli. Responsio. hic sunt due solennes
opiniones sibi inuicem (vt videtur) cō
trariantes. Sunt enim quidam theo
logi ⁊ canoniste inuicem concordātes
ꝙ licitum est maleficia tollere. etiam ꝑ
opera superstitiosa ⁊ vana. ⁊ huiꝰ opi
nionis sunt Scotus. Hostien. ⁊ Gof
fre. ⁊ cōmuniter omnes canoniste. Ali
orum theologoꝝ opinio ⁊ precipue an
tiquorum ⁊ quorundam modernorū
vt Thome. Bonauenture. Alberti. pe
tri de palude. ⁊ alioꝝ multoꝝ ꝙ nullo
modo sint facienda mala vt eueniant
bona. ⁊ ꝙ potius homo mori debet q̄
in talia consentire. vt scȝ per opera sup
stitiosa ⁊ vana liberaretur. sed quia vni
ca distinctōe poterunt eorum dicta cō
cordari vidende sunt prius eoꝝ sentē
tie. Nam scotus in suo quarto distinc.
xxxiiij. de impedimento maleficiali. si
ue de frigidis ⁊ maleficiatis. reputat fa
tuitatem asserere ꝙ etiam per vana et
supstitiosa non debeant maleficia tolli
Dicit enim. Nec in hoc est infidelitas

aliq̄ua. quia destruens nō assentit ope
ribus diaboli. sed credit eū posse ⁊ vel
le fatigare. dum durat tale signum. q̄a
ex pacto non assistit ad hoc nisi duꝫ il
lud durat. Et sic destructio illius signi
non ponet finem tali vexationi. vnde ⁊
dicit ꝙ est meritoriuꝫ opera diaboli de
lere. ⁊ quia loquit̄ de signis ponamus
exemplū. Sunt quedaꝫ mulieres que
tali signo notant maleficas. vt si vacca
vbertate lactis ex maleficio priuatur.
tunc vrceum lactis super ignem appē
dunt. ⁊ certis verbis sup̄stitiosis insistē
do. vrceum cum baculo pcutiūt. ⁊ licꝫ
fasciculum mulier percutiat. tamen om
nia verbera diabolus ad dorsum ma
lefice defert. per que sic diabolus cum
malefica fatigatur. licet diabolus non
cogatur nec fatigat̄. facit tñ illa diabo-
lus vt percutientē catholicā ad peiora
alliciat. vnde periculosum existit. alias
non videretur opinio tanti doctoris ha
bere difficultatē. possent ⁊ alia exēpla
adduci. Hostiensis ad ideꝫ in summa
copiosa de frigidis ⁊ malefi. ⁊ ti. de im
potentia coe. in glo. sup. c. litere. §. mu
lierē autē. dicit ꝙ in hoc defectu recur-
rendū est ad remedia medicoꝝ. Et licꝫ
quedam remedia cōtra hec scripta va
na seu superstitiosa videant̄. tamen cui
libet auctori in sua arte credendum est
Sed ⁊ satis tolerare pōt ecclesia retun
dere vana vanis. Humbertinus deni-
q̄ꝫ in suo quarto prefata distinctiōe his
vtitur verbis. Possunt maleficia aut p
orationes aut per artem per quam fa-
cta sunt destrui. Ad idem Goffred. in
summa sua eo. tit. Maleficiū non pōt
solui semp per illum qui fecit. vel quia
est mortuus vel quia nescit delere ip̄m
vel quia maleficium est perditū. si aūt
sciretur licite posset soluere. ⁊ loquitur
contra illos qui dicebant ꝙ per malefi
cia non posset copule carnali prestari
impedimētū eo ꝙ nullū tale esset per-
petuum. vnde non dirimeret matrimo
niū iam contractum. Preterea illi qui
fuerunt moti asserere ꝙ nullum male-
ficium sit perpetuū mouebant̄ his rō-
nibus. quia putabant omne maleficiū
posse remoueri vel per aliud maleficiū
vel per exorcismos eccie qui sunt ordi-
nati ad reprimendū vim demonū. vel
per veram pniam cum diabolus non
habeat potestatē nisi super peccatores
Vnde quo ad primū concordabāt cū
opinione alioꝝ ꝙ ad minus p sup̄sti-
tiosa possūt tolli. Cōtrarie aūt opinio
nis est sanctus Tho. in suo. iiij. p̄fata
di. sic inquientis ꝙ si maleficiū nō po-
test reuocari nisi per aliquod illicitum
vt per demonis auxiliuꝫ vel hmōi etiā
si sciretur posse sic reuocari. nihilomi-
nus ppetuuꝫ iudicatur. quia remediū
non est licitum. Ad ideꝫ bonauē. Pe.
Albertus ⁊ cōmuniter omnes theolo
gi vbi cum breuiter tangunt demonis
auxilium tacite vel expresse inuocādū
videntur sentire ꝙ per nil aliud nisi p li-
citos exorcismos vel per veram pniaꝫ
vt in ca. si p sortiarias. alle. tangitur re
moueri debeant. moti vt apparet rōni-
bus in principio questionis annotat̄.
Et quia tantos doctores in eoꝝ dictis
quantū possibile est expedit concorda
re. ⁊ hoc vnica distinctiōe fieri pōt. Jō
notādū ꝙ maleficiū aut tollitur p aliū
maleficium simul ⁊ p aliud maleficiuꝫ.
aut tollitur. non quidē per maleficium
sed per maleficiales ritus ⁊ illicitos. et
hoc iterum dupliciter. quia vel per illi
citos ⁊ vanos ritus in simul. vel p va-
nos ⁊ non illicitos. Primū remediuꝫ
est omnino illicitum tam ex parte au-
ctoris q̄ꝫ ⁊ ipsius remedij. Sed tamen
quia fit dupliciter. quia aut cum nocu
mento illius qui maleficium intulit.
aut sine nocumento. fit tamen remedi-
um illud per maleficiales ritus ⁊ illici
tos. tunc comprehenditur sub secūdo

modo. vicȝ vbi maleficiū tollit nō per
maleficiū alium sed per maleficiales ri-
tus ⁊ illicitos. tunc iterum illicitū iudi-
cat. lȝ non tantū sicut primū. Vnde sū-
marie dicere possumus ꝙ per tria ⁊ tri-
bus modis remediū reddit illicitum.
q̄n vicȝ tollit ꝑ maleficiū alium ⁊ ꝑ ma-
leficia alia vicȝ virtute demonis alicuius
Secundo q̄n non per maleficiū sed ho-
nestā ꝑsonaȝ tollitur. sic tn̄ ꝙ supstitio-
sis remedijs maleficiū q̄ vni ꝑsone au-
fert alteri infert. ⁊ hoc iterum illicituȝ.
Tercio q̄n aufert sine eo q̄ alteri infer-
tur. vtit tamen demonū inuocatōe ex-
pressa vel tacita tunc iterū illicita. ⁊ ꝯm
hos modos dicit a theologis ꝙ potius
mors sit ꝑeligenda q̄ȝ in talia ꝯsentire.
Alijs vero duobus modis vltimis tolle-
re maleficiū pōt esse vel licituȝ vel non
vanuȝ ꝯm canonistas. ⁊ ꝙ tolerari pn̄t
vbi remedia eccle prius attemptata. vt
sunt exorcismi eccle. suffragia sanctoꝝ
implorata. ac vera penitentia nihil effe-
cissent. Et vt clarior habeat intellectus
de singulis sint aliqua gesta ⁊ acta per
nos reperta recitanda. Roma tpe Ni-
colai pape eps̄ quidā ex almanie parti-
bus certa expediturus negocia adue-
nerat. cuius nomē occultare ordo cha-
ritatis postulat. lȝ iam vniuerse carnis
debitū ꝑsoluerit. Hic quandā iuuēcu-
lam adamādo. ⁊ ipsam ad suam dioce-
sim destinare cum duobus famulis ac
rebus alijs ⁊ clenodijs disposuisset iu-
uencula auiditate feminea sup cleno-
dia que ꝑciosa erant decepta modū ex-
cogitare cepit. vt ea in itinere existente
eps̄ maleficijs interiret. iamqȝ i sua ha-
bebat clenodia cōmissione. Et ecce se-
quenti nocte eps̄ subito infirmat. ⁊ ne-
forassis veneno intoxicatus esset a me-
dicis ꝑcunctat. ⁊ a famulis dolēter du-
bitatur. tamingens. n. calor inerat pe-
ctori vt non nisi gargarismis ꝑ aquaȝ
frigidam continue haberet refocillari.

Tercia igitur die cum iam nulla spes
vite haberetur. Vetula quedā ingres-
sum ad epm̄ instanter petijt. ⁊ ꝙ cā sue
sanitatis aduenissȝ apperuit. Ingressa
igitur epm̄ alloquit ⁊ sanitatē ꝓmittit.
dūmodo suis acquiescere suasiōibus
velit. Eps̄ vero quid nā foret cui acquie-
scere ꝓ recuperanda sanitate quā summe
affectabat vbi inquirit. vetula rn̄dit. Ec-
ce hec infirmitas maleficio vobis acci-
dit. ⁊ non nisi ꝑ aliud maleficiū libera-
ri poteritis. vt vicȝ ipa malefica que vo-
bis intulit moriat ⁊ eadem vr̄a infirmi-
tate inficiatur. Stupefactus epus ⁊ ꝙ
alio modo liberari nō posset vbi ꝑsen-
sit. nil tn̄ temere volens agere papā cō-
sulere ꝑ supplicatōem decreuit. At pō-
tifex cum eum tenerrime diligebat. et
ꝙ non nisi per morteȝ malefice libera-
ri posset cum didicisset. annuit vt inter
duo mala minus ꝑmitteret. ⁊ sup hoc
supplicatōem signauit. Vnde denuo
vetula accersita. ⁊ tam ipe q̄ȝ summus
pontifex in mortē malefice consentiret
dūmodo pristine sanitati restitueretur
distulit. sicqȝ ꝙ vetula abscessit. ⁊ ꝙ se-
quenti nocte liberaret ꝓmisit. Et ecce
circa mediuȝ noctis vbi se sanum ⁊ ab
omni infirmitate liberatuȝ persensisset
nuncio misso quid nam de iuuencula
foret perscrutatur. ⁊ ecce aderat q̄ ipaȝ
circa medium noctis in latere matris
dormientē infirmatā fuisse subito affir-
mabat. qua in re dabat intelligi ꝙ ea-
dem hora ⁊ momento infirmitas epi-
scopū relinquendo maleficam iuuen-
culam per aliam maleficam vetulaȝ in-
uasit. ⁊ sic spiritus malignus a lesione
episcopi cessando ipm̄ sanitati per acci-
dens restituere videbat cum tn̄ ꝓprie sa-
nitatem non imittebat. quam tn̄ occu-
pare deo ꝑmittente poterat ⁊ ꝓpter pa-
ctum cum malefica altera vnitum que
fortune alterius inuidebat. ipe demon
magistram iuuenculam inficere habe-

bat. ⁊ bene estimari pōt illa duo male-
ficia nō p vnū demonē duabus perso-
nis sed a duobus demonibus duabus
maleficis seruientibus fuisse inflicta.
nec in isto demones sibi inuicē contra
riant. cum semp in pditōem animaruȝ
quā sūme ⁊ cōcorditer affectant singu
la operant. Eps deniqȝ cū pietatis cau
sam ipam visitare pponeret. cameram
ingrediens horribilibꝰ maledictōibus
susceptus fuit exclamādo. Tu cuȝ tua
que te talia docuit ⁊ te liberauit male-
dicamini ineternū. ⁊ eps emolire eius
animū ad pniam. ⁊ ꝙ oēm offensaȝ ei
remisisset vbi tentabat. illa vultū auer
tendo clamabat excas maledicte. Hic
nulla spes venie sed aīam meā oībus
demonibus cōmendo ⁊ miserabilit in
teriit. ⁊ eps cū gaudio ad ppria remea-
uit. Ubi etiā notandū ꝙ qꝛ priuilegiū
vnius nō facit legem cōem. iō dispēsa-
tio pape in hoc casu nō arguit oibꝰ sic
licere. Ad idem refert nider in suo for-
nicario. dicit em̄. Modus tollendi ma
leficiū. aut se vindicādi in malefico ta-
lis practicat interdū modus. Uenit ei
aliquis lesus in se vel in suis ad male
ficam sciscitans scire malefactorē. tunc
malefica plumbū liquefactū aliqñens
fundebat in aquaȝ quousqȝ ope demo
nis in plumbo imago aliqua videret.
Qua visa malefica quesiuit ab explo-
rante. in qua pte vis ledi maleficū tuū
⁊ in eodē vulnere eum agnoscere. cum
qȝ explorator locuȝ eligeret statim ma
lefica i eadē parte imaginis que in plū
bo relucebat fixurā vel vulnus per cul
trū posuit. ⁊ locū vbi reum inueniret
indicauit. nomen tm̄ nullatenus mani
festauit. sed experiētia teste maleficus
per oīa ledi reperiebat sicut sua ima
go plumbea demōstrabat. Hec inqȝ er
media ⁊ similia vtiqȝ indicant illicita.
Quis humana fragilitas sub spe venie
ꝯsequende a deo. sepius is inuoluitur

plus estuans p sanitate corpis ꝙ aīe
Secundū vo remediū. De ipis male-
ficis maleficia dissoluentes sub expres
so pacto cuȝ demone inito absqȝ nocu-
mento persone. ⁊ quide de eis q̄d agē
dum sit ⁊ qualiter cognoscunt infra in
sedecimo mō sententiandi patebit. Hi
em̄ ꝙplures existunt ⁊ sp infra vnum
aut duo miliaria teuthonicalia repiūt
in quo spacio quicq̄d alie malefice le
dunt hoc illi curare vident. quas etiaȝ
curatōes aliqui simpliciter quo ad oē
tempus. alique vo tm̄ a pxima anga
ria lesos maleficijs curare se iactitant.
Alique vo nō nisi in cōsensu malefice
que maleficiuȝ intulit curare pñt. ⁊ he
notant sup expressum pactū cū demo
ne initum pter hoc ꝙ occulta manife
stare solent illis q̄ causa sanitatis recu
perande ipas accedunt. ipis enim cau
sas sue calamitatis subito manifestant
dicentes ꝙ pter brigas ⁊ rixas cū vici
na vel alia muliere aut viro habitas le
sa fuerit in se vel in suis attinentibus. q̄
etiā ad occultādū sua flagitia interduȝ
peregrinatōes vel alia pietatis opa in
iungunt. quas quideȝ accedere p recu
peranda sanitate tanto pnitiosius exi
stit quanto p̄ illis q̄ solū p pactū tacitū
curare vident in ꝯtumeliā fidei ampli
us delinquunt. Hi em̄ dum ex vna p
te sanitatē corpalē deo pponūt ex alte
ra parte sibi ipis in vindictā criminis
vitam deo pcutiente abbreuiant. sic. n.
in saul diuina seuit vltio cū primo ma
gos ⁊ ariolos abstulisset ð terra. postea
cōsuluit. vñ ⁊ in bello occisus cuȝ filijs
fuit. j. Reg. xxviij. ⁊ culpa tangit. j. Pa
ral. x. pter hoc etiā ochosias infirmūs
mori habuit iiij. Reg. j. tales etiā visita
tores maleficarū infames. vnō nec ad
accusatiōem debent admitti. ij. q. viij.
quisquis nec. Itē tales fm leges debēt
pena capitis plecti. vt in pma questōe
opis tactū est. Sed heu dñe deus cum

omnia iudicia tua iusta sunt q̇s libera-
bit paupes maleficiatos. ⁊ in cõtinuis
doloribus eiulantes peccatis nr̃is exi
gentibus inimicus nimis ꝓualuit vbi
sunt qui licitis exorcismis illa opa dia
boli dissoluere valeant. hoc vnicum er
go supesse videt̃ remediũ vt iudices eo
rũ insultꝰ ad minus refrenant varijs pe
nis auctrices maleficas castigãdo. vñ
⁊ infirmis facultas visitãdi maleficas
amputabit̃. sed heu nemo ꝑcipit corde
oẽs que sua non que iesu xp̃i sunt que
rentes. Illa. n. malefica in richshofen
de qua supra mentio facta est adeo assi
duis frequẽtabat̃ ꝓ recupanda sanita-
te maleficiat̃. ꝙ comes castri thelonei
lucrũ habere voluit ita ꝙ quilibet ma-
leficiatus in se vel in sibi attinentibus
denariũ vnum in introitu porte solue-
re habebat. vnde ⁊ magnũ exinde se ha
buisse ꝓuentũ asseruit teste etiã expien
tia didicimus plures tales ꝑ diocesim
cõstant̃. existere. nõ ꝙ ipa p̃ alijs dioce
sibus sit infecta cuz hoc genus infidie
serpit ꝑ oẽs dioceses. ⁊ heu totũ mun-
dũ infecisse videtur. sed q2 ipa diocesis
amplius elaborata fuit. ⁊ quidã hengst
noie reptus qui maiorẽ cõcursum ⁊ q̇-
tidianũ a maleficiatis paupculis habe
re cernit̃. quem etiã cõcursum sic ocul̃
nr̃is ꝯspeximus i villa quadã eningen
ꝙ sine dubio ad quecũqꝫ loca beatis-
sime virginis siue aquisgrani siue ad
heremitas tantus pauperũ concursus
nõ existit sicut ad eundẽ supstitiosum
hoiem. nam hiemali ⁊ frigidissimo tpe
dum p̃ abundantia niuiũ omis via re
gia ⁊ publica obstruit̃ adhuc e circũia
cẽtibus terris ad duo vel tria miliaria
cũ magnis hoim fatigatiõibus frequẽ
tat̃. quibusdã remedia ꝑcipiẽtibꝰ. alijs
ṽo minime vt reor ꝙ non eque omnia
maleficia dissolui ꝓpter varia vt supra
tactum est obstacula p̃ũt. ⁊ hi quidem
sub exp̃ssa demonũ inuocatiõe malefi-
cia dissoluentes quo ad secundũ reme
diũ illicitũ. nõ tñ sicut primũ. Tercium
ṽo remediũ ꝙ quibusdã cerimonijs su
ꝑstitiosis practicat̃. non tñ in nocumẽ-
tũ alicuiꝰ ꝑsone. aut ꝑ manifestos male
ficos agitat̃ expientia teste ꝑ hunc mo
dũ. In ciuitate spirensi mercator q̇daz
forensis hunc casum sibi accidisse pro-
posuit. In ptibus inquit sueuie i quo-
dam castro nobiliũ me degente. quadã
die dum pacto prandio associatꝰ duo-
bus domicellis. solatij cã sup pratũ in-
cederem quedam mulier obuiãdo. dum
a remotis adhuc incederet. ⁊ a duobꝰ
domicellis agnita fuisset vnus eoꝝ ad
me hec verba ꝓtulit. munias te cito si-
gno crucis. ⁊ silr ad idem alius ab alio
latere hortabat̃. At ego causam huiꝰ ti
moris inquirens. R̃nderunt. En peior
malefica totius ꝓuincie iam nobis ob
uiam dat. ipsa. n. solo visu maleficiare
hoies nouit. Tunc ego stomachando
⁊ nunq̃ꝫ tales timuisse me iactitabam.
ecce vix verba compleui. ⁊ me grauiter
in pede sinistro lesum ꝑsensi. ita vt sine
graui dolore de loco figere pedẽ nõ po
tui aut gressum. vnde ⁊ alij cõcito e ca-
stro ꝑ nunciũ mihi equũ destinãdo. ad
illud reducunt. doloribus aũt ꝑ triduũ
augmentatis. p̃fati incole intelligẽtes
maleficio me infectũ quendã rusticuz
ad spacium vnius miliaris accedunt.
⁊ casum ꝓponunt. quem nouerant per
artem quendam maleficia tollere. qui
cõcito veniẽs ⁊ pedem ꝓspiciens. si in
quit ex vobis contigit aut naturali de-
fectu expimentũ capiam. ⁊ si quidẽ ex
maleficio accidit cuz dei adiutorio cu-
rabo. sin aũt remedijs naturalibꝰ opus
erit insistere. At ego si absqꝫ supstitõne
et cum dei adiutorio curari potero li-
bens acceptabo. quoniam cum demo
ne nihil cõmune habere volo. nec eius
adiutorium affecto. Ad idem ⁊ ipse vil
lanus respondit se non velle nisi licita

remedia ⁊ cum dei adiutorio adhibere
⁊ curare. dummodo experientia didi-
cisset hoc ꝑ maleficiū mihi contigisse.
ad q̄ duo assensi ille plumbū vt supra
de alia malefica tactū est liq̄factū in co
cleari ferreo supra pedē tenuit ⁊ in scu
tellā aqua plenā fudit, ⁊ subito diuersa
rū rerū spēs ꝓrupērūt acsi spine vel pi-
li aut ossa ⁊ silia fuissent itromissa. Iā
inquit video ꝙ infirmitas hec nō ex na
turali defectu sed maleficio vobis cōti
git. At ego quō talia ex plumbo lique
facto scire posset dū inquirerē. Ecce in
quit. vij. sunt metalla ex septē planetis
⁊ quia saturnus ꝓdominaṫ plumbo ei⁹
ꝓprietas est vt si plumbū sup maleficiū
aliqđ fusum fuerit ꝑ suū influxū male-
ficiū demonstrabit. ⁊ bene inquit actū
est vt cito remediū adhibeaṫ. qꝛ tot die
bus vos visitare habeo quot sub male
ficio stetistis. ⁊ interrogare q̄t dies ela-
psi fuissent. iam triduo fassus sum. vñ
⁊ ipse singulis diebus ꝑ triduū me visi-
tando ⁊ pedē inspiciendo solū ⁊ tangē
do ⁊ cuncta verba penes se rumināдо
integre sanitati fugato maleficio me re
stituit. Hic certe modus actorē nō mō
strat maleficū sicut modū supstitiosuꝫ.
in eo. n. ꝙ dei adiutorio ⁊ non ope dia-
boli sanitatē ꝓmisit. ⁊ hoc ꝙ saturni in
fluxū sup plumbuꝫ tanq̄ꝫ ex eius dñio
causatū allegauit irreꝑhensibilis exti-
tit ⁊ potius cōmendādus fuit. Sed q̄
virtute maleficiū fugauit ⁊ spēs reruꝫ
in plūbo causauit sub dubio relinquiṫ.
Nam cum maleficiū nulla virtute na-
turali possit amoueri licꝫ mitigare va-
leat. vt inferius de obsessoꝝ remedijs
patebit. potius videṫ ꝙ per aliquod pa
ctum ad minus tacitū cū demone ini-
tū hoc practicauerit. ⁊ diciṫ hic pactuꝫ
tacitū qñ ad minus auctor tacite in as-
sistentiā diaboli cōsentit. ꝑ quē modū
innumera supstitiosa opa practicanṫ. li

cet differenter q̄ntū ad diuinā offensam
cum in vno ope maior sit creatoris of-
fensa q̄ꝫ in altero. In eo. n. ꝙ đ sanitate
ꝓcuranda certus fuit. ⁊ in eo ꝙ tot die
bus quot sub infirmitate extiterat ipm
visitare habuit. nec aliq̄bus medicami
nibus naturalib⁹ vsus fuit. ⁊ tñ iuxta ꝓ
missa egrotū sanitati restituit. nō tā su-
spectus q̄ꝫ vt manifeste deꝑhensus ad
minus lꝫ nō sup expssuꝫ initū cum de
mone pactū. tñ iudicaṫ ⁊ tanq̄ꝫ ꝓ cōui-
cto haberiꝫ penis ad minus in secūdo
mō sententiandi infra cōtentis. sed pu
niri debet cū abiuratiōe solenni nisi le-
ges que in cōtrariū sentire videnṫ ipm
sustentarēt. In quo casu q̄đ ordinario
sit faciendū in solutōe argumentoꝝ pa
tebit postea. Quartū ꝟo remediū tole
randū ⁊ de quo canoniste ad minus in
tendunt cū certis theologis diciṫ vanū
tantū ⁊ ꝑcise. puta qꝛ solū supstitiosum
⁊ nō sub aliquo pacto expsso vel tacto
ex intentione ⁊ ꝓposito practicātis ope
ratū. ⁊ dico ad minus. qꝛ fortassis si ve
lint etiam terciū remediū huic quarto
adiūgere. potius videṫ nobis eoꝝ asser
tioni cedere q̄ꝫ cōtentiōibus deseruire.
⁊ hoc quidē remediū vanū. supius exē
plificatū de mulieribus que vrceolum
supra ignē positū ꝑcutiunt in fineꝫ. vt
malefica que vaccā vbertate lactis pri-
uauit verbereṫ. lꝫ fortassis talia ī nomi-
ne diaboli facere habeant. aut fortassis
sine eius expssione. Ad ideꝫ possunt et
alia eaꝝ gesta adduci. Nam interdum
vbi vaccas hmōi lesas ad pascua emit
tere volunt. explorare etiā ipam male-
ficam nitunṫ. tunc bracā viri vel aliud
mundū sup caput aut dorsum vacce.
⁊ hoc potius festiuis diebus ⁊ sacratio
ribus ipam vaccam cum baccalo for-
tassis iterum sub tali vt supra expressio
ne percutiendo expullūt. ⁊ tunc vacca
recto tramite ad domū malefice prope

rat ⁊ cornua in eius ostium vibrat cuꝫ magno eiulatu cõtinue pulsando. ⁊ hꝫ vtiqꝫ dyabolus in vacca operatur tandiu quo per alia maleficia sedatur. Re uera et si sm̃ prefatos doctores talia sint toleranda. non tamen meritoria vt quidam asserere conantur existũt. cum enim iuxta apostolũ omnia que in v̾bo aut opere facimus in nomine domini nostri Jesu christi facere precipimur. licet ibi non sit expressa demonis inuocatio. et tamen eius nominis expressio. et iterum licet ibi non sit intentio per pactum aliquod tacitum vľ expressum talia facere. quia fortassis dicet. volo hoc facere siue dyabolus intromittat se siue non. ipsa temeritas q̃ diuinum timorem postponit deuꝫ offendit. vnde et dyabolo potestatem talia faciendi permittit. inducendi ergo tales sunt ad penitentiam adhortandi vt potius desistant. ⁊ ad remedia infra scripta et superius etiam in parte tacta per vsum videlicet aque benedicte ⁊ salis exorcizate ⁊c̃. recurrãt. Simili modo iudicandum de illis quibus dum aliquod iumentuꝫ maleficio interimitur et explorare maleficum aut etiam si naturali defectu vel maleficio sit interemptuꝫ vbi nituntur ad loca vbi cadauera bestiaruꝫ excorticantur properant et intestina cadaueris super terrã trahendo vsqꝫ ad domum deferunt nõ autem intra domum per hostium sup sed sub limine domus ad coquinã trahunt: et igne facto super cratem intestina ponunt. et tũc vt ex relatu talia practicantium sepissime informati sumꝰ. sicut intestine calefiunt et ardent: ita intestine malefice calore et doloribꝰ cruciantur. aduertunt ergo illi exploratores vt hostium domus optime sit obstrusum: eo ꝙ pre doloribus malefica ad introituꝫ festinauit domus. ⁊ siquidem introitum habebit carbonem de igne aufert et tũc omnis cruciatꝰ effugatur. repertuꝫ deniqꝫ sepius nouimꝰ ꝙ vbi introitũ habere non poterant extunc densissimis tenebris domũ intus et extra vallabant. cum ꝯmotione tam horribili et strepitu vt ex ruina domus om̃es se tandem interire putarent nisi ostiũ aperiret̃. Ad idem etiaꝫ certa experimenta reducunt̃. nam certi volentes e multitudine mulieruꝫ in ecclesia existentium experiri maleficas que etiam sine eorum consensu ecclesiam diuinis peractis exire non valeat tali experimento insistunt. Nam die dominico sotularia iuuenuꝫ sungia seu pinguedine porci vt moris est pro restauratione fieri perungũt. et sic vbi ecelesiam intrat tamdiu malefice exire ecclesiam non poterunt quoadusqꝫ exploratores aut exeũt aut illis licentiã sub expressione vt supra exeundi cõcedant Simile fit etiam per certa verba q̃ annotare non expedit ne quis per dyabolum seducatur. Nam nec iudices aut presidentes his infallibilem fidem aut opininionem accomodare dedent nisi talis persona alias plurimum essꝫ diffamata. cum tali pretextu ille mille artifex etiam innoxias infamare posset. Vnde potius auertendi sunt homies a talibus experimentis et salutares penitentie iniungende licet interduꝫ tolerant̃. Per hec patet responsio ad argumenta que concludũt maleficia nõ esse tollenda. quia primis duobus modis omnino illicituꝫ est tolerare terciũ remedium scđm leges. et si tolerat̃ tamen non paruam super ecclesiasticus iudex debet habere aduertentiam. Nã ꝙ leges videntur tolerare patet. C. de maficis. l. eorum. vbi sic habetur. Alij autem qui faciunt id ne labores hominum ventorum grandinisqꝫ lapidatione sternunt̃ non pena sed premio digni sunt. Et Antoninꝰ in summa de legi

bus in quibus ius canonicuꝫ et ciuile discrepant hoc idem allegat. ex quo videtur ꝙ concedūt leges pro conseruatione frugū ⁊ iumentoꝝ in omnē euentum posse certos homines talia practicantes nō solum tolerare sed ⁊ premiare. Erit ergo ecclesiastici iudicis aduertere si tantūmodo iuxta mentez legis contra grādines et aeris temperiē: modis cōgruis vt inferius patebit aut etiam quibusdā supstitiosis ꝓcedit. et tūc dum inde nulluꝫ sequit̄ fidei scandalum etiam tolerare. sed reuera hoc non erit iuxta terciū sed quartū modū ⁊ quintū de quo ꝯsequenter tractandū erit de ecclesiasticis et licitis remedijs inserendo interdum de supstitiosis ad quartū modū ꝑtinentib⁹. ⁊ hoc ꝑ capitula sequentia.

Remedium ecclesiasticū contra incubos et succubos demones.

Capitulum primum:

Via vero in precedentib⁹ capitulis prime q̄stionis sup modos maleficiādi hoīes. iumenta et terre fruges. tacta sunt ante oīa ea que ipse malefice erga ꝓprias ꝑsonas practicāt qualiter videlicet innoxias iuuenculas ī augmētum sue ꝑfidie alliciūt. qualis etiā modus sit ꝓfitendi eaꝝ ⁊ homagij prestandi. qualiter etiā infantes ꝓprios aut alienos demonibus offerūt. et quō localiter transferant̄. Hec inquaꝫ ⁊ similia remediare: quia nō est possibile nisi vt per suos iudices de medio tollant̄. aut ad minus in exemplū omniū futuroꝝ puniant̄. ideo de hmōi remedijs nō ad presens sed in vltima parte operis. vbi viginti modi procedendi et sententiandi contra et super maleficarum personas deducent̄ tractabitur. Ad presens tm̄ super remedia contra earum maleficiales effect⁹ tendere ꝯ̄portet et ꝑmo qualiter hoīes maleficiati remediātur demū qualiter bestie: et vltimo qualiter fruges terre conseruant̄. De hominibus vero maleficiatis quo ad incubos demones vel succubos. quia sunt in triplici genere sed earum que se voluntarie demonib⁹ incubis subijciunt: vt sunt malefice. quia de succubis quo ad viros non ita voluntarie practicatū reperit̄. cum ex naturali vigore rationis quo viri mulieribus ꝑeminent: talia plus abhorrent. est ⁊ eorum q̄ a maleficis cum incubis aut succubis contra eoꝝ voluntatē inuoluunt̄. et est tercium genus et hoc precipue virginum quarundam que contra earum omnino voluntatem ab incubis demonib⁹ molestant̄. de quibus etiam sepe presumitur ꝙ a maleficis sic maleficiantur. puta quia demones ad instantiā maleficarum sicut sepissime alias infirmitates immittere solēt. ita et incubos illis ꝑsonis se facere habēt vt vel sic eos ad suam ꝑfidiaꝫ allicere valeant. Demus quedam exempla. Est in ciuitate ꝯfluencia paup quidaꝫ sic maleficiatus ꝙ in presentia vxoris omnē actum venereum prout viri cum mulieribus agere solent etiam repetitis vicibus per se exercet. nec ab illis ad instantiaꝫ ⁊ eiulatū mulieris auerti pōt. q̄ꝫ vno aut trib⁹ actib⁹ expletis vbo replicat. volum⁹ iterum de nouo ⁊ iterū de nouo inchoare: cuꝫ tm̄ nulla ꝑsona corpali visu cernat̄ ei succūbere. fitq̄ꝫ vt p⁹ diutinas hmōi vexatiōes paup ille collisus in terram omib⁹ virib⁹ destituit̄. ⁊ dū p⁹ aliquarū viriū recupatōeꝫ interrogat̄ quō ⁊ qualiter ista sibi ꝯtingant. ⁊ an ne ꝑsonam succubanteꝫ habuerit. Rn̄dere solet se nihil videre: ꝫ ita mente captiuatuꝫ vt oīno abstinere nō valeat. ⁊ quidem super hoc maleficiū mulier quedā plurī

mīm habet suspecta ꝙ ei intulerit eo
ꝙ illi pauperi minata fuerit ꝑverba cō
tumeliosa: ꝙ ipsum ꝓpter displicentiaʒ
sibi factā expedire vellet sed legū ⁊ ex-
ecutores iusticie nō assunt qui saltim
sup diffamiā et grauem suspitōnem in
vindictā tanti criminis ꝓcederent. pu-
tantes neminē debere ꝯdemnari nisi q̃
ꝯfessione ꝓpria aut triū testiū ꝑductio-
ne legitima ꝯuincat. quasi indicia facti
aut euidentia sup graues aut violētas
suspitōes nullas mereant penas de q̃-
bus tamen modis sententiandi inferi-
us vt ꝑmissum est patebit. De scđo ve
ro genere q̃ puelle ab incubis demoni
bus molestant. Etiam nostris tempo-
ribus referre nimis longum foret: cuʒ
historie certe de similibus existant re-
ferte. Sed cum quanta difficultate ta-
lia remediari possint patere potest ex
his q̃ Thomas brabantin⁹ circa finem
operis sui de apib⁹: de quadā in hunc
modū refert. Vidi inquit ⁊ in ꝯfessio-
ne audiui virginē quandā in religioso
habitu q̃ primo dixit se nunq̃ꝫ i ꝯcubi-
tum ꝯsensisse ꝑ hoc tamen dat intelli-
gere se cognitā fuisse at ego nō credens
artaui eam ratōnib⁹ et duris ꝯminatō
nibus sub periculo aīe sue. tandem cū
lachrymis ꝯfessa est se prius corruptaʒ
mente q̃ꝫ corpe. et cuʒ postea doleret q̃-
si ad mortem ⁊ ꝯfiteret omni die cū la-
chrymis non potuit tn̄ ingenio studio
vl' arte ab incubo demone liberari. nec
signo crucis nec aqua bn̄dicta: que ta-
men spāliter ad fugādos demones or-
dinant. nec sacro xp̄i corpis ipsis etiā
angelis terrifico donec post plures an
nos oratōne ⁊ ieiunio pie lucardis fu-
garet. ⁊ est credibile saluo meliori iudi
cio. ꝙ postq̃ꝫ de peccato suo dolens cō
fitebat: poti⁹ ei ꝯcubitus demonis pe-
na culpe q̃ꝫ culpa fuit. Hec etiam cuʒ
in vigilia penthecosten querularetur
apud cristinā in valle ducisse brabātie
monialem deuotam que mihi hoc re-
tulit ꝙ nō auderet cōicare ꝓpter demo
nis importunā vexationē. compatiēs
dixit ei cristina. Vnde quiesce secura
cōicatura cras dominico corpe. ego in
me recipiā penam tuā. Recedens illa
gaudens dormit in pace. ad orationeʒ
de nocte surgit mane cum oīm tranq̃l-
litate sacramenta suscipit. Cristina au-
tem susceptā in se penā nō ponderans
vespere quieti se dās. audit i stratu suo
quasi ꝓcellam ꝯmouentem se: ⁊ inqui-
etius agitantē. nec suspicans demonē.
arrepto colo fugare nitit quicq̃d esset
decumbit iterū. sed pauida: vexata sur
rexit et hoc pluries. tandem sensit ⁊ vi
dit euersis fere straminib⁹ ꝙ demonis
nequicia vexaret. Dimisso ergo lecto
noctē ducit insomneʒ: et orare volens
demonis cruciabat insultu et vt dixit
nunq̃ꝫ talia passa fuerat. vnde predicte
mulieri mane. Renuncio inquit renū-
cio pene tue: vix sine vite discrimie vi-
olentiā tentatoris pessimi euasi. Qua
ex re ꝑpendit difficile est h⁹mōi reme-
diare sine maleficio siue absq̃ꝫ eo con-
tingat. Sunt tamen adhuc aliqua per
que fortassis ipsi demones fugant. de
quib⁹ et nider in suo fornicario. Licet
eīm vt ibi refert quinq̃ꝫ modis valeant
puelle et viri liberari videlicet ꝑ sacra-
mentalem confessionem ⁊ sanctam ex
ercitationē in crucis consignatōne vel
angelica salutatōne. Tercio ꝑ exorcis-
moꝝ applicatōnem. Quarto per certi
loci mutatōnem. et ꝑ cautā sanctorum
excōicatōnem: ⁊ ex premissis patuit ꝙ
prima duo moniali nō ꝓfuerūt. nō ta-
men ꝓpterea obmittenda sunt. qđ eīm
vni est remediū nō ꝓpter hoc sequit ꝙ
et alteri. ita et econuerso. Nam et incu
bos sepe ꝑ orationem dominicam aut
aque aspersionem. vel etiam ꝑ angeli-
cam salutatōneʒ fuisse repulsos. histo
rie tradūt. Refert eīm Cesari⁹ in dyalo-

go suo ꝙ sacerdos quidam postq̃ȝ se su
spenderat eius ꝯcubina monasterium
intrauit ꝛ per incubũ ad luxuriã ꝓuoca
ta est. quẽ tamẽ ꝑ crucis ꝯsignatõnem
repulit et ꝑ aque benedicte aspersiõeȝ
licet statim postea rediȷ̃t. Qñ aũt ange
licam salutatiõnẽ dicebat: longe velut
sagitta disparuit ꝛ recessit sed interduȝ
rediȷ̃t. licet ꝓpe accedere eam non aude
ret. Item de tercio videlicet per sacra-
mentalem ꝯfessionem pater ꝑ eundeȝ.
Cesariũ qui dicit ꝙ concubina antedi-
cta cum iam confessa esset pure i toto
derelicta est ab incubo. Refert idem ꝙ
quidam vir in leodio passus incubum
cõfessione sacramentali finita totaliter
liberatus est. Ponit insuꝑ exemplum
de quadam inclusa quam incubis nec
oratione nec cõfessione nec ꝓpter aliud
spirituale exercitiũ reliquit quin eius
lectũ ascenderet: sed cum ad informati
onem cuiusdã viri religiosi diceret be-
nedicite. statim eam demon reliq̃t. De
quarto loci videlicet mutatione. dicit
qui prius. ꝙ filia cuiusdã sacerdotꝭ stu-
prata per incubũ et facta ex dolore fre-
netica. trans rhenũq̧ longata ab incu
bo dimissa est. sed. pater eius quia a lo-
co filiaȝ deposuerat a demone ꝑcussus
est adeo vt moreret̃ in triduo. Fit ꝛ mẽ
tio de quadã que per incubũ crebro in
lecto vexata ꝓprio. ꝯsociam deuotã pe-
tiȷ̃t vt loco vexate iaceret qđ cum fecis-
set tota nocte quasdam inquietudines
grauissimas sensit ꝛ prior tunc quieta
fuit. Notat̃ etiam a Guilhelmo ꝙ in-
cubi plus vexare vident̃ mlĩeres ꝛ pu
ellas pulcros crines habentes. ideo q̃a
aut cure aut ornatui crinĩũ nimiuȝ in-
cumbũt hmõi. aut quia per crines vi-
ros inflamare cupiũt vel ꝯsueuerunt.
aut quia in eis inaniter gloriantur. aut
quia diuina bonitas hoc ꝑmittit vt ter
reant̃ mulieres viros inflamare ꝑ ea q̃
etiã demones inflamari viros volunt.

De q̃uinto de excommunicaõnte que
fortassis aliq̃ñ eadem est exorcizationi
patet in legenda sancti Bernardi. In
aquitania siquidem mulier ab incubo
sex ãnis incredibili ab vsu libidinis ve
xata. audiuit sibi incubum ne ad viruȝ
sanctum qui venturus erat appropin-
quaret minantẽ. Nihil inquit tibi ꝓfi-
ciet ȝ eo recedẽte tuus crudelissim⁹ ero
ꝑsecutore qui actin⁹ tu⁹ amator extiti.
Que cũ viruȝ sanctũ Bernardũ inuo-
caret: respondit. Tolle meũ baculuȝ et
lecto tuo infige: et faciat malignus qđ
põt. hoc cum fecisset: demon cameraȝ
femine nõ est ausus intrare sed forꝭ mi
nabat̃ atrocissime se eam velle ꝑsequi
bernardo recedente. Quo ꝑ feminam
audito cõuocat̃ pplm̃ beatus bernar-
dus omnes iubet accẽsas candelas ge
stare in manibus ꝛ demonẽ cũ vniuer
so q̃ aderat cetu excõmunicauit. ac ne
ad illã vel aliã deinceps accessum hẽat
interdixit. et ita illa plane liberata est.
Verũ hic notandũ ꝙ ptãs clauiũ con-
cessa petro ꝛ suis successorib⁹: q̃ȝ sonat
suꝑ terrã ꝛ tm̃ ꝓ viatorib⁹ hec iurisdicti
onis ptãs sit in remedium ecclesie con
cessa. miruȝ videt̃ ꝙ ꝛ aeree ptãtes hac
iurisdictõne valeant arceri. Sȝ dici po
test ꝙ quia ꝑsone q̃ a demonib⁹ mole-
stant̃: st sub iurisdictõne pape ꝛ clauiũ
nõ mirum si per indirectum hmõi po
testates vigore clauiũ arceant̃. sicut eti
am indirecte animas potestate clauiũ
a penis purgatoriȷ̃ ignis absoluere po-
test. non obstante ꝙ potestas illa sonat
suꝑ terrã ꝛ anime sint sub terra. De po
testate etiã clauiũ concessa capiti eccl'e
scȝ vicario xp̃i non est tutum disputare
cum notũ sit ꝙ tanta potestas sit a cri-
sto ecclesie et eius vicario concessa q̃n
ta puro homini cõcedi a deo potuit et
h in vtilitatẽ eccl'ie. Pie etiaȝ estimari
põt ꝙ si egritudines a maleficꝭ virtute
demonũ inflicte excõicaret̃ cũ ipsis ma

leficis actricibꝰ et demonibus nõ adeo in ipsos infirmos seuirent. et ꝙ citius liberarent adhibitis super hoc et alijs exorcismis licitis. In ptibꝰ deniꝫ athesis vulgaris est narratio. simul et alijs i locis qđ dum diuina permissione locuste volantes cum ingenti multitudine Vinetas frondes segetes ⁊ cuncta virentia eradicarent. huiusmodi excommunicatione et maledictione fugate ⁊ subito interempte fuerũt. Qȝ si sanctificati viri quis ascribere velit et nõ virtuti clauiũ sit in nomine domini vnuȝ pro certo habemus ꝙ nec virtus miraculorũ nec potestas clauiũ. gratiã gratumfacientem de necessitate presupponũt. cum vtrunꝫ ex gratia gratis data procedat. Est et iteruȝ notandũ ꝙ vbi nullũ predicatorũ remediorũ iuuat ꝙ tũc ad exorcismos licitos sit recurrendum. de quibus inferius patebit ꝙ et si hi ad fugandũ demonis nequiciam non sufficient: tũc reuera talis vexatio demonis est pena pro peccatis satisfactoria. si prout vt oportet sustineatur i charitate sicut et alia mala huiꝰ mundi que nos sic premũt vt ad deum ire compellant. Verumetiam aduertendum ꝙ interduȝ alique in veritate per incubũ non vexanẗ: sed tantummodo ita se vexari putant. et hoc ꝙ mulieribus precipue et non viris cũ alias sint timide et mirabiliũ formarum in imaginatione susceptiue. Vnde et Guilhelmꝰ sepe allegatus. multe inquit de apparitionibꝰ fantasticis ex morbo melancolico in multis fiũt et in mulieribus maxime sicut apparet de visionibus et reuelationibꝰ. Et causa in hoc est vt norunt medici ipsa natura muliebrium animarũ eo ꝙ longe faciliores et leuioris impressionis sunt q̃ȝ anime viriles. et subdit ibidem. Scio me vidisse mulierem que credebat se cognosci ab intꝰa dyabolo ⁊ alia incredibilia se sentire dicebat. Nonnunq̃ȝ etiaȝ impregnate sibi videnẗ mulieres ab incubis et intumescunt vehemenẗ ventres earũ. Et cum partus tempꝰ aduenerit sola emissione mẗte ventositatis detumescũt. Nam de ouis formicarũ in potu sumptis incredibilem ventositatem et tumultũ in ventre generant hominis. Similiter de granis catapucie et de g̃nis arboris que diciẗ nigra pinus consimilia in ventre fiũt. Facillimũ est autem demoni similia et maiora in ventribus hominũ procurare. Hec addita sunt vt non facillime quis muliercu lis fidem adhibeat. sed illis dumtaxat super quibꝰ experimenta fideȝ fecerũt vt de illis que didicerũt in proprijs lectis. vel alio modo condormientibus ꝑ experientiã talia vera esse.

Remedia pro illis qui circa vim generatiuã maleficiuntur. Capitulum secundum.

Icet mulieres in maiori numero sint malefice q̃ȝ viri vt in prima pte operis ostensum est: tamen viri plus maleficiunẗ. et huius ratio est. quia cum deus plus permittit super actum venereum per quem primum peccatuȝ diffundiẗ q̃ȝ super alios actus humanos sicut et per serpentes qui magis incãtationibus deseruiunt q̃ȝ alia animalia. eo ꝙ dyaboli primum instrumentum. Et cum actus ille venereus plus et faciliori modo potest maleficiari in viro q̃ȝ in muliere. ideo. Et quidem patet quod tactum est. Nam cũ quinꝫ modis demon in generatiuam potentiam potest agere ⁊ illi modi citius ꝓcurantur in viris. Remedia adhibenda suꝑ vnũquemꝫ modũ iuxta possibilitatẽ sunt deducẽda. ⁊ ille q̇ viciatꝰ ẽ in tali potentia attẽdat: sub q̇ mõ suuȝ

maleficium ꝑtineat. Sunt aũt quinqꝫ
modi iuxta petrũ de palude in suo.iiij.
di.xxxiiij.in ꝓcessu hui⁹ maleficij. Naꝫ
demon ex hoc ꝙ est spũs habet ptãteꝫ
suꝑ creaturã corꝑalem deo ꝑmittente.
⁊ ex conditõne nature sue precipue ad
motũ localem vt illũ ꝓhibeat vel vt ꝓ
moueat. Unde ꝑ hanc ptãtem pñt cor
pora viri et mulieris impedire ne sibi
appropinquẽt.⁊ hoc directe vel indire
cte. Directe qñ vnũ elongaret ab alte-
ro vel nõ fineret ad alterũ appropinq̃-
re. Indirecte qñ aliqđ impedimentuꝫ
ꝓcuraret: vel qñ se interponeret in cor-
pore assumpto. sicut cuidaꝫ iuueni pa-
gano acciderat q̃ idolũ desponsauerat
⁊ nihilomin⁹ ꝯtraxerat cũ quadã iuuẽ
cula.nec ꝓpter hoc poterat eam cogno
scere vt supra patuit. Scđo modo vbi
hoĩem inflamaret erga vnã ⁊ refrigera
ret erga aliã.⁊ hoc posset occulte ꝓcu-
rare ꝑ applicationẽ quarundã herbaꝝ
aut aliaꝝ rerum q̃s optime nouit ad h̃
validas. Tercio modo vbi estimatiõeꝫ
viri aut mulieris turbaret. q̃ redderet
vnã ꝑsonam alteri exosam. q: vt supra
patuit in prima ꝑte operis põt imagi-
natione imprimere. Quarto mõ repri
mendo vigorẽ membri qui ad fructifi-
cationẽ necessario requirit. sicut ⁊ mo-
tum localẽ cuiuscũqꝫ organi reprime-
re põt. Quinto ꝓhibendo missionem
spirituuꝫ ad mẽbra in quib⁹ est virtus
motiua quasi intercludẽdo vias semi-
nis ne ad vasa generatõnis descendat.
vel ne ab illis vijs recedat. vel ne exci-
dat vel emittat. Nõ si q̃s dicat. nescio
sub quo mõ maleficiatũ mihi illatum
ꝑtineat vnũ scio ꝙ generatiua potẽtia
erga vxorẽ meã careo. Responderi po
test. si potens ad alias mulieres nõ au
tem ad ꝓpriam. tũc sub scđo modo. q̃a
de primo mõ certificaret ꝑ succubũ de
monẽ.i.ꝙ ꝑ demões incubos ⁊ succu-
bos deluderet. Iteꝫ si vxorẽ nõ habet
exosam ⁊ tñ nõ põt ipsam agnoscẽ: sed
bene alias: tũc iterum manet sub scđo
mõ. si aũt hꝫ exosam ⁊ nõ põt agnoscẽ
tũc sub scđo ⁊ tercio mõ ꝑtinet. Iteꝫ si
nõ hꝫ exosam vellet aũt cognoscere: ꝫ
nõ hꝫ vigorẽ membri tũc sub q̃rto mõ
Si ṽo hꝫ vigorẽ mẽbri.ꝫ nõ hꝫ excisi-
onẽ seminis tũc sub quinto mõ. Mo-
dus ergo curandi patebit vbi declara-
tur si equaliter in charitate ⁊ extra cha
ritatẽ exñtes his maleficiari valeãt. Et
quidẽ ꝙ nõ: dempto quarto mõ qui tñ
etiã rarissime. accidere eñ põt q̃ in gr̃a
⁊ charitate existit sic declarat. tñ lectori
ꝓsupponit. ꝙ loq̃mur de actu ꝯiugali
inter m̃rionialiter ꝯiũctos. q: alias im
plicaret cũ oĩs act⁹ venereus ex ma-
trimoniũ est peccatũ mortale ⁊ nõ nisi
ab his qui extra charitatẽ existũt exer-
cet. Nam cũ asserere oporteat ex toti⁹
scripture sacre traditione ꝙ demones
magis ꝑmittunt a deo seuire in pecca-
tores q̃ꝫ in iustos. licet legat ipsum iu-
stissimũ Job fuisse ꝑcussum. hoc tñ nõ
fuit singulariter suꝑ potentiã generati
uam nec etiã directe. ideo dicere opor-
tet ꝙ quibuscunqꝫ talia maleficia inter
matrimonialiter coniunctos cõtingũt
signum est ꝙ vel ambe persone vel al-
tera extra charitatem existat. et quideꝫ
fundamentum huius ex scripturis de
ducitur auctoritate ⁊ ratõne. Nam an-
gelus dixit Thobie. In illos qui libi-
dini vacant accipit demoniuꝫ potesta-
tem effectus demonstrauit vbi septem
viros virginis Sare occiderat. Item
Cassianus in colla. patrum. diffinit be
atus Antonius nullatenus posse de-
monẽ menteꝫ cuiuscꝫ vel corpus inua
dere nisi eam prius destituerit omni-
bus cogitationibus sanctis ac spiritua
li contemplatione vacuam nudamqꝫ
reddiderit. h̃ verba vtiqꝫ applicari pos
sunt super maleficiuꝫ corporis vniuer-
saliter super totuꝫ corpus cum Job ra

li maleficio ꝑcussus non tñ nudꝰ a diuina gr̃a fuit: sed ꝑticulariter qñ vicꝫ ꝑticulare maleficiū ratōne alicuiꝰ peccati accidit corpori. et hoc quideꝫ nō pōt esse nisi pctm̄ incontinētie. Rō. nam, vt dictū est, ꝓpter feditatem illiꝰ actus. ꝛ q꞉ ꝑ ipsum primū pctm̄ diffundit̄ deꝰ plꝰ ꝑmittit sup ipsum q̃ꝫ sup alios humanos actus ergo ꝛ inter matrimonialit̄ ꝯiunctos vbi diuino auxilio ꝓpter peccatū destituunt̄ amplius circa illā vim generatiuam maleficiari a deo permittunt̄. ꝙ si queritur cuiusmodi sint illa peccata dici potest ꝙ peccata incontinentie que inter cognatos cū varia sint Juxta illud Hiero. ꝛ habetur in textu Adulter est in propriam amator ardētior simul et hmōi amatores amplius ī predictis maleficiunt̄. Remedia ergo ecclesiastica sunt duplicia. Vnum in foro contentioso, alterū in foro conscientie practicat̄. Primū si in iudicio allegatur impotentia ex maleficio illata tunc distinguendū est. q꞉ talis impotētia aut est tꝑalis aut ꝑpetua. Si tꝑalis nō impedit. tūc aūt presumit̄ eē tꝑalis qñ infra spaciū triū annoꝝ cohabitantes. ꝛ quantū pn̄t operam dantes. siue per ecclesiastica sacramenta siue ꝑ alia remedia sanari pn̄t. Si vo nō sanētur aliquo remedio extūc ꝓsumit̄ esse perpetua. Item aut precedit mr̄ionij contractionē ꝛ ꝯsummationē. et sic impedit ꝯtrahendū et dirimit iam ꝯtractuꝫ. aut sequit̄ matrimonij contractionem ꝫ nō ꝯsummationē. et est ꝯmunis modus maleficiandi viros q̄ndo spernūt amasias. tūc em̄ q꞉ sperabāt se mr̄imonialiter copulari ꝛ defraudant̄ inferūt maleficia viris: vt nec alijs ꝯmiscere valeant. in tali em̄ casu vt dicūt aliqui dirimit matrimoniū iaꝫ ꝯtractū nisi sub ꝯtinentia cohabitare velint. vt Maria ꝛ ioseph ꝛ habent ꝑ se cano. dicit̄ enim xxiij. q. j. ꝙ coniugiū confirmat̄ officio scilicet carnis. vt dicit glosa. Et parum post dicit̄. q̃ꝫ anteq̃ꝫ confirmet̄ impossibilitas officij soluit vinculuꝫ coniugij. Aut sequit̄ matrimoniū ꝯsummatum ꝛ tūc vinculum matrimoniale nō dirimit. Plura alia a doctoribus notātur sed q꞉ nō precise sunt pn̄tis speculationis notant̄ aūt in varijs scriptis doctorum vbi de maleficiali impedimento tractant. ideo hic est supersedendū tantūmodo si quis difficultaret quō actus ille possit impediri respectu illius mulieris et non respectu alterius. Respōdit Bonauent̄. hoc est vel quia sortilegus ad hoc respectu ꝑsone determinate dyabolū inuitauit. vel quia deus respectu persone cuiuslibet impedire nō permittit. Occultū em̄ iudiciū dei hicꝫ latet vt in vxore Thobie. qualiter autē dyabolus hoc facere possit patet ex ꝓmissis. dicit tamen hic Bonauen. ꝙ impedit generatiuā: non impedimento intrinseco ledendo organū. sed extrinseco impediendo vsum ꝛ est impedimētum artificiale non naturale. et ita potest impedire ad vnaꝫ et non ad alias. vel tollendo exercitationē concupiscētie ad illā vel aliam. et hoc per virtuteꝫ propriā vel per herbā vel per lapidem vel per aliquā creaturā occultā. ꝛ satis ꝯcordat cū dict̄ petri. Remediū vo ecclesiasticū in foro ꝯscie tradit̄. xxiij. q. viij. si per sortiarias. vbi sic dr̄. Si ꝑ sortiarias atq̃ꝫ maleficas artes nōnunq̃ꝫ occulto iusto dei iudicio ꝑmittente ꝛ dyabolo ꝑparāte ꝯcubitꝰ sequit̄. Hortādi sūt quibꝰ ista eueniūt vt corde ꝯtrito ꝛ spū humiliato deo ꝛ sacerdoti d̄ omibꝰ peccatis suis purā ꝯfessionē faciant ꝛ ꝓfusis lachrymis ꝛ largioribꝰ elemosinis ꝛ orationibꝰ atq̃ꝫ ieiunijs. dn̄o satisfaciāt. In quibus verbis notat̄ ꝙ tantūmodo ꝓpter peccata ꝛ extra charitatem existētibus talia contingunt. sequit̄ et per exorcismos ac cetera ecclesiastice medici

ne monimis.ministri ecclesie tales q̄n tū annuerit dominus qui abymelech et domū eius Abrae orationibus sana uit sanare procurent. Unde summa- rie dicere possumus ꝙ quinqꝫ sunt re- media q̄ talib⁹ sic maleficiatis licite ap pliari possunt. vicꝫ sanctoꝝ aliquoꝝ li- mina ꝑegrinatio. ꝛ ibidem peccatorū suoꝝ cū ꝯtritione vera confessio. signi crucis ꝛ oratōnis deuote multiplicatō ꝑ verba sobria licita exorcisatio q̄ qua- liter fieri debet infer⁹ patebit. et cauta maleficij oblatio facit ad hoc quod su- pra de comite tactū est qui cū per trien nium sibi matrimonialiter copulatam virginem cognoscere non potuisset.

¶Remedia contra maleficia tos super amorem vel odium inordinatum.

Capitulum tertium.

Sicut maleficiū in potentia generatiua: ita et philocaptio et odium in vo- luntate causant. expedit primo de eius causa: et tandeꝫ quantū possibile est de ei⁹ remedijs trāscurrere. Philocaptio igit̃ seu amor inordinatus vnius sexus ad alteruꝫ triplici ex causa oriri potest. Aliq̄n ex sola incautela oculoꝝ. aliq̄n- do ex tentatōne demonū solū. aliquan do ex maleficio nigromanticoꝝ et ma leficaꝝ simul et demonū. De primo di citur Jaco. j. Unusq̄sqꝫ tentat̃ a cōcu- piscentia sua abstractus ꝛ illectus dein de ꝯcupiscentia cū ꝯceperit parit pctm̄ peccatū vo cū ꝯsummatū fuerit gene- rat mortē. Sic sichem cū vidisset dinā exeuntē ad videndū mulieres regiōis illius adamauit eam ꝛ rapuit et dormi uit cum illa et conglutinata est anima eius cum ea. Gen̄. xxxiiij. ſm glo. In- firme anime sic accidit quādo postpo- sitis proprijs aliena negocia curat. se- ducitur consuetudine et fit vna vnitate consensus cum illicitis. De secundo ꝙ oriat̃ ex tentatōne demonū principali- ter. Sic aman sororē thamar speciosis simam adamauerat et deperierat in ea valde ita vt propter amoreꝫ eius egro- taret. ij. Reg. xiij. nō eñ in toto taꝫ cor ruptus esse potuit mente vt in tantū fa cinus stupri ꝓsileret. si nō ḡuiter a dya bolo tentat⁹ fuisset. De hoc etiā genere amoris refert⁹ est liber sanctoꝝ patruꝫ q̄ refert omnē tentatōeꝫ carnalis amo- ris sibi in heremis subtraxisse. q̄sdaꝫ q̄ tamen vltra q̄ꝫ credi pōt amore mulie- rum tentabant̃ aliquotiens. Un̄ et. ij. Coꝛ. xij. aplus dicit. Dat⁹ est mihi sti- mulus carnis mee angel⁹ sathane qui me colaphiset. vbi glosa. tentando ꝑ li- bidinē datus est mihi stimulus. aiūt q̄- dam. tentatio autem tui non ꝯsentitur non est peccatū: ſꝫ materia exercēde v̄- tutis. hoc intelligit̃ de tentatione q̄ ab hoste nō a carne q̄ peccatuꝫ est veniale etiam si non consentiat̃. De his varia exempla legunt̃ in varijs locis. De ter cio ꝙ amor hereos ꝓueniat ex malefi- cijs demonū et maleficaꝝ possibilitas hui⁹ maleficij supra in questionib⁹ p̄me partis. an demones ꝑ maleficas men- tes hominū ad amorē vel odium imu tare et incitare valeāt ad longū deduci tur. ꝑ varia etiam gesta et acta a nobis reperta comprobat̃. imo inter oīa ma- leficia minimū propter sui generalita- tem reputat̃. Et si querit̃. petr⁹ philo- captus amore talis ꝛc̃. nescit an p̄ scd̄o aut tercio modo. Rn̄det̃. odium inter ꝯiugatos cū crimine adulterij ꝛ si ope ratione demonū fieri possit. vbi tamen fisco carnalis ꝯcupiscentie amoris. q̄s adeo inuoluitur et succenditur vt nul- la confusione plagis verbis aut factis ad desistendū cogi valeat. Iteꝫ vbi q̄s sepe pulcriorē dimittit vxorē ꝛ turpissi me adheret. Itē vbi nocturno tp̄e nec quiescē valent: ſꝫ ita dementant̃ vt ꝑ de

nia queq; incedere habeant. Optimates prelati et alij diuites sepissime his miserijs inuoluunt. Est quidem h̄ tps muliebre de quo hildegardus vt Vincen. in specu. histo. refert p̄dixit q non tamdiu durabit quantū hucusq; perstitit. cum iam mundus plenus sit adulterij precipue in optimatibus. et quid op⁹ scribere de remedijs q̄ remedia abhorrent. tñ vt pio lectori satisfiat aliqua breuiter tangam⁹. Sup philocaptionē sine maleficio. Auicēna septem remedia ponit q̄ñ vic; p̄sonā egrotare facit: ʒ parum ista nostre speculationi nisi quantū mystice aie languenti deseruiūt. dicit em̄ li. iij. q ex variatione pulsus et ad nominationez amati cum ibi radix egrotatōnis habet. tunc si lex sustinet fiat copula p matrimonium. q: sic sanant cum obedit nature. Aut fiat applicatio medicinaliū d̄ quibus ibidez tractat ꝛ docet. Aut vt egrotus amorē suū de dilecto p licita remedia ad aliud diligendū ꝯuertat q priori p̄eligere debet. et ita fugere presentiam amati. quia sic distrabit animus. Aut etiā si corrigibilis est tribulet hortetur. qd̄ opus amoris est maxima miseria. vel dirigant ad ipsum qui quantum cu; veritate ꝛ deo possunt vituperent corpus ꝛ dispositionem dilecti et mores cum transfiguratōne facierum turpi seu difformi. Vel saltim vltimo vt occupent in reb⁹ arduis et distractiuis officijs. Reuera sicut animalis hō per hmōi remedia sanat: ita ad spiritualem singula capiendo interiorem hominē reformant obediat legi menti⁹ potius q̄ nature conuertit amorem suu; ad eternas delitias recordet q̄ momētaneum sit quod delectat ꝛ eternu; qd̄ cruciat. querat delitias in illa vita vbi sic inchoant q nunq̄ finiunt cui⁹ qui amator esse noluerit et istam perdet et illā nō inueniet ꝛ eternis ignib⁹ deputa bitur ecce tria damna irrecuperabilia ex amore hereos ꝓueniētia. Sup philocaptionē vero ex maleficio remedia in precedenti capitulo facta non incōuenienter et hic applicari possunt: precipue autē exorcizatio per sacra vbe q̄ sibipsi facere taliter maleficiatus pōt. Quotidie angelū sanctū sibi ad custodiam a deo deputatum inuocet. pura confessione sanctorum limina p̄cipue autem beatissime virginis frequentet et sine dubio liberabitur. Sed q̄ vituperabile vt barbati homines donis naturalibus et virtutum armis abiectis seipsos tueri rennuūt cum puellule sepissime inuicta infirmitate huiusmodi maleficia his armis propulerunt in quarū cōmendationem vnum e multis in medium producamus. Fuit in rurali villa quadam prope Lindarve constansiensis virgo adulta facie pulcra et elegantior moribus in hui⁹ aspectu captus quidam vir leuis moribus clericus ferre solo nomine vtinam nō sacerdos. qui vulnus sue mentis vltra celare non valens venit ad laboratorium dicte virginis et honestis verbis se rhete demonis exhibens primū tandem ad amorez sui virginis ausus est verbis dumtaxat prouocare animū q illa diuino instinctu percipiens intacta mente et corpore respondit viriliter Domine cum verbis talibus domum meā nolite frequētare. alioquin repulsam sustinebitis verecundia mediāte. Cui ille. Et si me diligere modo rennuis verbis dulcibus monita non p⁹ modicum coacta operibus me amabis tibi promitto. Erat vir ille suspectus incantator et de maleficio. Sʒ verba hec virgo pro vento habuit nec scintillam amoris carnalis ad virum in se sensit protunc: sed euoluto non multo tempore imaginatōnes amorosas de viro illo cepit habere. Qd̄ illa p̄cipiens di-

nitus inspirata ad matrē misericordie
confugit ⁊ pro auxilio a filio impetrā-
do deuotissime implorauit. Et statim
honestā societatem requirens peregri-
nari cepit ad locum heremitarū sic em̄
nominat̄ ecclesia in honore ipsius ge-
nitricis miraculose consecratā in pre-
fata dyocesi. In qua sacr̄aliter confessa
nē in ea aliquid inuenire posset mali-
gnus spiritus. et ad ipsam matrē pieta-
tis precibus fusis: protinus om̄is ces-
sauit hostis machinatio ita vt eā post-
modū nunq̄ tangeret. Supersunt ta-
men adhuc et barbati viri a maleficis
mulierclis importune super hm̄oi sol-
licitari quasi nequeq̄ a philocaptione
eaꝝ se contineri possent. qui t̄n viriliter
resistentes quantū se vltro pulsare ille-
cebris imaginationibus sentirent. t̄m
etiā per presidia premissa cuncta ma-
chinamenta dyaboli superant. Et vere
speculum huius pugne quidem iuue-
nis prediues in oppido Isbruck. qui
quantū a maleficis pulsatus fuit nec
calamo exarari quis posset. semper vi-
rilem animū gerens per prefata reme-
dia intactus euasit. quare et merito cō-
cluditur prefata remedia contra hm̄oi
morbū esse certissima ita q̄ certissime
ita liberātur quicunq̄ his armis vtun-
tur. ⁊ q̄ de amore inordinato hoc et de
odio cum oppositorū eadem sit disci-
plina intelligendū est. licet aliqualis i
modo maleficiādi cū sit differentia eti-
am aliud remediū illa p̄sona que odio
h̄r requirere debet. ipse em̄ qui odio h̄z
et in corde defert: non defacili si adult̄
est ad amorē vxoris etiā per q̄scūq̄ pe-
grinatōnes flectit̄. Et q̄ relatu malefi-
caꝝ ꝯpertū est q̄ serpentes hm̄oi male-
ficia ad odiū p̄curat̄ eo q̄ dū primum
instr̄m erat dyaboli ⁊ in sui maledicti-
onē recepit inimiciciā inter ipsum et
mulierē ideo ⁊ tales inimicicias ex ip-
sis procurare satagūt ponendo pellem
aut caput serpentis sub limie hostij ca-
mere aut dom⁹. vnde ⁊ om̄s anguli do-
mus sunt p̄quirendi ⁊ innouandi q̄ ad
inhabitatōnes quantū possibile est. vl̄
alienas inhabitare domos. Et quidem
cū dictū sit q̄ seipsos maleficiati exor-
cizare valeāt intelligit̄ q̄ verba sacra be-
nedictōnes ⁊ carmina secū deferre in
collo poterūt. siquidē legere aut seip-
sos benedicere nescirent: que tamen q̄-
liter facienda sint in sequentibus pa-
tebit.

Remedia super eos quibus virilia membra prestigiosa arte auferuntur et vbi interdū in bestiales formas homies trāsmutantur.

Capitulum quartum.

Super eos qui p̄stigiosa arte illudunt̄ vt se vi-
rili mēbro carere aut in besti-
ales formas trāsmutatos esse putāt q̄-
bus remedijs subleuari valeāt ex pre-
missis satis euidenter elicit̄. Nā cū ta-
les oīno diuina gr̄a destituunt̄ q̄ prin-
cipiū in maleficiatis existit fundamen-
tum non est possibile vt ferro manen-
te in vulnere emplastrū curatiuū ap-
ponat̄. expedit ergo vt p̄ verā confessi-
onem deo ante om̄ia reconciliet̄. De-
inū q̄ vt supra in sc̄da p̄te op̄is ca. vij.
tactū est. talia mēbra nunq̄ in veritate
euelli aut segregari a corp̄ibus: s̄ tan-
tūmodo p̄stigiosa arte occultari ad sē-
sum tact⁹ ⁊ visus. patuit etiā q̄ h⁹moī
illusiones in gr̄a ꝯstitutis nō ita facili-
ter nec actiue nec passiue ꝯtingūt vt vi-
delicet eis mēbra auferant̄ aut q̄ i eoꝝ
visiua potentia q̄si alijs sint ablata de-
ludant̄. ido ⁊ remediū in eodē capi. ex-
primit̄ cum ipo morbo vt vicz quantū
possibile sit cū ipsa malefica amice se
ꝯponāt. Sup̄ eos deniq̄ q̄ in bestiales

formas se transmutatos eē putāt. Sci-
endum ꝙ hoc genus maleficij non ita
in occidentalibus sicut orientalibꝰ re-
gnis practicatur. intellige ꝙ ad scōas pso
nas licet quo ad ꝓprias maleficarum pso-
nas. hoc sepius apud nos visum fuerit
ipsas vicȝ maleficas in effigijs aialiuȝ
oculis intuentiuȝ se obiecisse: vt supra
ca. viij. deductū quare ꝛ remedia que i
tercia parte operis deducentur. sup exter
miniū vicȝ maleficarum ꝑ seculare brachi
um forent applicanda. Et quideȝ quō
orientales hmōi illusiones remediare
solent sic deducitur. Naȝ ex militaribus
fratribꝰ ordinis scti iohis hierosolomi-
tani in rhodis veridica relatione plura
de his ꝑcepimꝰ. Precipue aūt ꝙ in ci-
uitate salamina regni cypri talis casus
accidit. Nam cū ibi portꝰ sit maris ꝛ na-
uis quedā onusta mercimonijs appli-
cando peregrinis nauim exeuntibꝰ vt qſ
qȝ victualibꝰ se muniret. iuuenis qdaȝ
ex eis robustꝰ domū cuiusdā mulieris
extra ciuitatē supra litus maris situatā
accessit ꝛ an oua hēret ad videndū a mu
liere sciscitatur. Aut mulier cernēs iuue-
nem robustū forensem ꝛ alienū a pria:
vnde minor de eo suspitio apud intra-
neos sup eius perditōnem oriri posset
expecta inquit paululū ꝛ iuxta optata
singla recipies ꝛ dū morā faceret clau
sa ꝛ interiori pte domus iuuenis ab ex
tra vt eū ꝗtotius expediret ne nauē eū
negligere ꝯtingeret clamare cepit. tūc
mulier aliq oua attulit iuueni tradidit
ꝛ in casu ꝙ nauē neglexisset ꝛ ad eaȝ re-
diret sibi iniūxit. Veloci igitur cursu ad
nauē q in litore maris erat ꝑperauit. et
añ ingressum eo ꝙ nec dū alij socij oēs
ꝯuenerāt oua comedere ꝛ seipm refice
re studuit. Et ecce ptꝰ horā mutꝰ effectꝰ
ꝛ quasi mente destitutus vt post ipe re
ferre solitꝰ erat de seipso ammirans qd
nam sibi accidisset conijcere non pote-
rat. volens ergo nauim intrare ab im-
morantibus baculis verberatꝰ repellitur
cunctis acclamantibꝰ ecce ecce qd naȝ
in asino. maledicaris bestia num et tu
nauim intrabis. Repulsus sic iuuenis
ꝛ verba illorum qui ipm asinum affirma-
bant intelligens apud se ruminabat et
ꝙ maleficio mulieris infectꝰ esset cogi-
tare cepit precipue in eo ꝙ nullū vbuȝ
formare poterat: cū tñ ipse oīs intelli
gebat. ꝛ dū rursum nauim ascendē ten
taret grauioribꝰ cesus verberibꝰ: ipsuȝ
amaro corde remanere ꝛ recessum na-
uis ꝯspicere opus erat. Huc illucqȝ dis
currens cū oīs ipm asinū estimabant
necesse erat vt tanqȝ bestia ab oibus tra
ctaretur. ꝯpulsus igitur ad domū mulieris
redijt cui ad placitum ꝑ ꝯseruatōe vite
sue vltra trienniū seruiuit. nil opis faci
ens manibꝰ nisi necessaria domus insi
gnis ꝛ bladis apportās. etiā que expor
tanda erāt tanqȝ iumentū deportabat.
hoc ꝯsolatōnis relicto vt licet ab oibus
alijs iumentū reputaretur. ab ipsis tam
maleficis ꝯiunctim vel diuisim morā-
tibus vt verus hō humanitꝰ cōuersan-
do in incessu statu ꝛ habitu agnosceba
tur. Et si queritur quō onera sibi tanqȝ iu
mento imponebantur. Dicendū ꝙ sicut
Aug. narrat de mulieribus stabularijs
que hospites conuertebant in iumen-
ta onera portantia. libro. xviij. ca. xvij.
de ciui. dei. et de patre prestantij quisse
caballum seu equum fuisse et annonā
cum alijs animalibus baiulasse narra
uit. vtiqȝ ex illis actis de presenti iudi-
camus ita ꝙ triplex deceptio prestigio
sa arte fiebat. Prima quo ad homies
iuuenē non vt hominē sed vt asinū in-
tuentes ꝙ qualiter demones faciliter ꝓ-
curare possunt: supra. viij. capi. patuit.
Secunda ꝙ illa onera non fuerūt illu
soria: sed vbi vires iuuenis excedebāt
demon inuisibiliter deferebat. Tercio
ꝙ sibipsi duȝ inter alios ꝯuersabatur iu-
uenis etiā iumentū videbatur in imagi-

natōne dūtaxat et estimatiua potentia q̄ sunt affixe organis corꝑalibꝰ. nō aūt in rōne. q̄ nō a deo erat ligata q̄n se homine sciebat. ꝫ arte magica delusuʒ vt tanꝙ̄ bestia estimaret. sicut ⁊ de nabuchodonosor ibideʒ exemplificat. Triennio igit sic elapso: in quarto dum q̊dam die ante meridiē ciuitatē ꝑfatā intrasset ⁊ mulier a longe sequeret. contigit quandā ecclesiā in q̄ diuina celebrabant iuuenē sic maleficiatū ꝑterire: audiens nolā campane cū more latinorū ⁊ nō grecoꝝ in illo regno diuina peragunt. ꝓ eleuatōne corꝑis xp̄i ad ecclesiā se conuertit ⁊ intrare duʒ ꝓpter verbera ⁊ expulsionē non auderet: a foris genua ⁊ crura posteriora in terraʒ fixit et anteriores pedes. i. manꝰ simul iunctas eleuās. ex capite asinino vt putabat sacr̄m in eleuatōne intuet. Qd̄ ꝓdigiū duʒ certi ianuenses mercatores ꝯspexissent mirātes: asinū sequunt ⁊ inter se de miro ope ꝯferentes. ecce malefica cū baculo asinū insequit. ⁊ q̄ vt p̄missum est hmōi maleficia illis in partibꝰ plurimuʒ practicāt. ad instantiam mercatoꝝ ꝑ iudicē asinꝰ cū malefica capit: interrogata ⁊ questionibꝰ exposita crimē fatet et vt ad domū redire valeat iuuenē restituere sue forme ꝓmisit. dimissa igit ad domū regressa: iuuenis ad pristinā formā reducit: ⁊ ipa denuo capta debitā vltioneʒ pro cōmissis suscepit ⁊ iuuenis ad propria cū gaudio remeauit.

Remedia contra obsessos ex maleficio.

Capitulum quintum.

Quod interdum ex maleficio demōes quosdā hoīes subaliter inhabitāt supra ca. ix. et. x. satis patuit. quibꝰ etiam de causis q̄ non solū pro grauibus criminibus proprijs immo interduʒ pro ꝓprio suo maiori merito aliq̄n pro alieno leui delicto. aliq̄n ꝓ suo veniali peccato. aliquādo ꝓ graui alieno peccato. ⁊ aliquādo ꝓ alieno facinore ꝓprio. pro quibus etiā diuersi diuersimode possident. quidā plus alij minus. vt etiā nider in suo fornicario recitat. non mirū si maleficio seu ad instantiaʒ malefice demon deo ꝑmittente hoīem subaliter modo quo ibi declarat quid vicʒ ꝑ substantiā sit intelligendū inhabitet. Quibus auteʒ remedijs liberari possint ꝙ vicʒ exorcismos ecclesie et cū hoc vera ꝯtritione vel etiā ꝯfessione. vbi ꝓ mortali quis esset obsessus. patuit ex ibidē deductis ⁊ ex illius sacerdotis bohemi liberatōe. sed ꝙ vltra hec duo remedia etiā tria alia valeāt suffragari videlicet eucharistie sacra cōmunio. sanctorum locoꝝ applicatio vel bonorū oratio. et excōmunicatōnis absolutio prefati doctoris discursu. quē etiaʒ deducere expedit cum oīs necessario ꝑ tractatuuʒ copiā habent. Nam de ipsa sacra cōione Cassianus colla. abba. prima loquit in hec verba. cōionem sacrosanctā neq̄ cie spiritibus traditā a senioribus nr̄is nunꝙ̄ meminimꝰ interdictaʒ. quinimo etiā si possibile esset eis quotidie impertiri eam etiā debere censebant q̄ ad purgationem ac tutelam corporis anime ꝙ peruenire credenda est. ⁊ que ab homine percepta eum qui in mēbris eiꝰ insidet spm̄ seu in ipsis latitare conat: quodaʒ exurens fugat incendio. Hoc nanꝙ̄ modo curatum abbatē andronicum nuper aspeximus insultabit offenso. cum eum a celesti medicina viderit segregatū. tanto eñ durius ⁊ freq̄ntius attentabit affligere quanto eum a spirituali remedio senserit longius abdicatum. hec cassianus. Et iteꝝ de eisdem ibidē dicit. Duo hic credere imobiliter opꝫtet p̊ ꝙ sine dei ꝑmissu nullus ab eis spiritibꝰ oīno tentat. Secundo

ꝙ oīa q̄ nobis a deo inferunt siue
tristicia ad presens siue leta videantur
velut a piissimo patre: clementissimo-
q̄ medico pro nostris vtilitatibus irro-
gantur. Et idcirco eos velut pedago-
gos traditos humiliari vt descendētes
ab hoc mundo vel purgationes ad vi-
tam transferant. vel penali vigore ple-
ctant qui sm̄ apostolū traditi sunt in p̄-
senti sathane in interitum carnis vt spi-
ritus salui fiant in die domini nostri ie-
su xp̄i. Sed hic oritur dubitatio. cum
apostolꝰ dicat. ꝓbet seipsum homo: et
sic de pane illo edat. quomō possunt
obsessi non habentes vsum ratōnis cō-
municare. Rn̄dit sanctꝰ Tho. de hoc in
iij. pte. q. lxxx. sic distinguendū de omi-
bus amentibꝰ. Aliqui inquit dicūtur
nō habere vsum ratōis dupliciter. Vno
mō q2 habent debilem vsum rationis.
sicut dicit non videns qui male videt.
Et q2 tales pn̄t aliquā deuotionē con-
cipere huiꝰ sacramenti non est eis hoc
sacrm̄ denegandū. Alio mō dicunt ali-
qui non habere vsum rōnis. q2 sic a na-
tiuitate ꝑmanserūt. ⁊ sic talibꝰ nō est h̄
sacrm̄ adhibendū. q2 in eis nullo mo-
do p̄cessit huiꝰ sacramenti deuotio. aut
nō semꝑ caruerūt vsu ratōnis: ⁊ tunc si
prius qn̄ erant sue mentis ꝯpotes ap-
paruit in eis huiꝰ sacramēti deuotio dz
eis in articulo mortis hoc sacrm̄ exhi-
beri nisi forte timeat periculū vomitis
vel expuitōnis. Vn̄ legit ex ꝯsilio car-
thaginensi. ⁊ habet. xxvj. q. vj. Is qui ī
infirmitate pn̄iam petit: si casu dū ad
eum inuitatus sacerdos venit oppres-
sus infirmitate inotuit vel in frenesim
ꝯuersus fuerit dent testimoniū q̄ cum
audierūt. Et si cōtinuo credit moritu-
rus reconcilietur per manus impositi-
onem ⁊ infundant ori eius eucharistia
De baptizatis qui corporaliter ab im-
mundis spiritibus vexant est eadē ra-
tio ⁊ d̄ alijs amentibus. hec Tho. Ad-
dit tn̄ in. iiij. di. ix. ꝙ demoniacis nō est
deneganda ꝯmunio: nisi forte certū sit
ꝓ aliquo crimine a dyabolo torqueri.
Cui sic Petrus de palude addit. In h̄
casu ꝓ excōicandis sunt habendi q̄ tra-
diti sunt sathane. Ex quibus liquet ꝙ
si aliqui sunt possessi a demone etiam
ꝓpter sua crimina habentes tamen lu-
cida interualla et ratōnis vsum postea
ꝯterunt de peccatis suis vel debite con-
fitent tales cum sint absoluti corā deo
nullatenus sunt a communione diui-
nissimi sacramenti eucharistie seque-
strandi. De sanctorum applicatōe vel
deuota oratione quomodo per hec ob-
sessi etiam potent liberant legende san-
ctorum referte sunt. Merita enim san-
ctoꝝ martyꝝ confessoꝝ virginū exigūt
vt hi spūs nequā sanctoꝝ in patria exi-
stentium oratione et intercessione vin-
cant: quos sancti in via vicerūt. Simi-
liter viatoꝝ deuote oratōnes: liberatio-
num obsessorum obtinuisse sepe legū-
tur. Vn̄ ad hoc hortat cassianus vbi su-
pra. Si inquit haberemꝰ hāc sn̄iaꝫ im-
mo fidem quā superiꝰ ꝯprehendi vt et
oīa per dominū fieri ꝓ vtilitate aīaꝝ
et dispensari vniuersa. nō soluꝫ nequa-
q̄ despiciemus eos: sed etiam ꝓ eis tā-
q̄ pro membris nostris incessant ora-
bimus. eisq̄ totis visceribus ac pleno
ꝯpatiemur affectu. De vltimo mō ab-
soluendi aliquē ab excōmunicatione.
Sciendum ꝙ nec iste ꝯmunis est nec
forte licitus nisi habenti auctēm ⁊ spe-
cialem reuelationem vel ꝓbabilitateꝫ
ꝙ possessus q̄s sit ꝓpter excōicationeꝫ
ecclesie. sicut apl's. j. ad Corinth. v. ex-
cōmunicatū a se ⁊ ad plebeꝫ corinthuꝫ
fornicariū tradidit sathane in interitū
carnis vt spiritus saluꝰ fieret in die do-
mini nostri iesu xp̄i. i. vt glo. dicit vsq̄
ad illuminationeꝫ gratie ꝯtritionis vl'
ad iudiciū. Et pseudo doctores q̄ fideꝫ
ꝑdiderant videlicꝫ imeneū ⁊ alexādrū

tradidit sathane vt disceret nõ blasphe
mare. j. ad thimo. j. Tãte. n. ptãtis erat
apl's dicit glo. tantãq; grãz habebat vt
recedẽtes a fide solo verbo traderet dia
bolo. Vñ sanctus Tho. in. iiij. di. xviij
vbi magister tres effectus excõicatõis
tradit eosdez sic declarat idem doctor.
Ex hoc ipso inquit ꝙ aliquis suffragijs
eccie priuat triplex incõmodũ incurrit
ꝑ tria que quis ex suffragijs eccie cõse
quit. Valent. n. ad augmentũ grẽ eis
qui habent vel ad merendũ ei q̃ nõ h3.
Et q̃tũ ad hoc mgr dicit ꝙ gratia sub
trahit ꝑ excõicatõem. valet etiã ad cu
stodiam virtutis. ꝛ q̃tũ ad hoc dicit ꝙ
ꝓtectio subtrahit nõ ꝙ oĩno a dei ꝓ
uidentia excludant. sed ab illa qua fili
os eccie specialiori mõ custodit. valent
etiam ad defendendũ ab hoste. ꝛ q̃tũ
ad hoc dicit ꝙ diabolo maior ptãs se
uiendi in ipm dat ꝛ copaliter ꝛ spũalit
Vñ ꝺ in primitiua eccia qñ oportebat
ꝑ signa hoies ad fidem inuitare. sic spi
ritussanctus visibili signo maĩfestabat
ita excõmunicatus corporali vexatiõe
a diabolo innotescebat. Nec est incon
ueniens si ille qui non est desperat⁹ ho
sti datur. quia non datur ei quasi dam
nandus sed quasi corrigendus cum in
ptãte eccie sit ex eius manu ipm eripe
re cum voluerit. Hec Tho. Vbi tamẽ
exorcista ad cautelam obsessum absol
uat non videt incõueniens. Sed sub
dit nider ꝙ cauendum est valde exorci
ste ne de suis viribus faciliter ꝓsumat.
Aut iocum ꝛ ludum serioso dei operi
intermisceat. Aut supstitiosum vel sus
pectum aliquid de maleficio adijciat.
Alioquin penam vix euadet vt decla
tur per exempla. Nam ꝺ primo refert
beatus Gregorius in dialo. de quadã
que contra conscientiã suam a marito
petente ꝛ obtinenti debiti redditiõem
in vigilia dedicatõis eccie sancti Se
bastiani. ꝛ quia contra conscientiã ec
clesie ꝓcessioni se imiscuit. possessa est
ꝛ publice furiebat. Quo viso sacerdos
eiusdem eccie de altari sindonez tulit.
eamq; cooperuit. sed ꝛ hunc sacerdotẽ
repente diabolus simul inuasit. Et q̃a
vltra vires voluit quicq̃ ꝓsumere. com
pulsus est in sua vexatione cognoscere
quis esset. Hec greg. De secũdo vt nul
lus de officio exorcistatus sanctũ ordi
nem concernens iocum faciat. Refert
nider se vidisse in conuentu coloniensi
fratrem verbis satis iocosum: sed i gra
tia expellendi demones famosuz. Hic
cum in terminis conuentus colonien
sis demonẽ in obsesso corpore artaret.
Jam demon petiuit a fratre locum re
cedendi. quo gauisus frater ait in ioco
In cloacam meã vadas. Exijt igit de
mon nocte cum frater ventrẽ purgare
velit. demon eum tam dure torsit pro
pe cloacam vt vitam cum difficultate
saluaret. Sed ꝛ hoc ꝑcipue cauendu3
vt obsessi etiam per maleficas ad presi
dia maleficarũ non ducãtur. vnde ꝛ de
ꝑfata femina Greg. infert. Cu3 inquit
ꝓpinqui eam carnaliter amantes. atq;
amando ꝓsequentes ad obtinendũ sa
lutis remediũ maleficis tradidisset ꝛ ꝑ
eas ad fluuiũ ducta ꝛ in aquam mersa
multis incantationibus agitata fuiss3
dum vnus demon expelli debuit legio
subintrauit. ꝛ eoꝝ distinctis vocib⁹ iam
clamore cepit. vnde consanguinei tan
dem confitentes ꝛ de hoc dolentes ea3
ꝓsentarunt sancto episcopo fortunato.
q̃ diuturnis orationibus ꝛ ieiunijs eũ
ex integro sanauit. Sed quia dictũ est
debere exorcistas cauere ne superstitio
sum vel suspectũ aliquid de maleficio
adijciant. Dubitare exorcista posset an
certas herbas ꝛ petras etiam nõ bene
dictas adhibere posset. Rñsio. Si bñ
dicte sunt herbe tanto melius si vo nõ
vt herba quedã que al's noiat fuga de
monis vel etiã naturas lapidũ si quis

adhibeat non erit superstitōsum dūm modo credat q̄ nō directe de sui natura demones ꝯpellant. q2 tūc incideret in errorem q̄ simili modo alijs herbis aut verbis possent cogi vt error nigromanticorū fatet. putantes se efficere ꝑ naturales et inditas taliū v̄tutes. Vn̄ sanct9 Tho. in. iiij. di. vij. arti. vlt. Non est inquit credendū aliquib9 virtutib9 corpalibus demones subiacere. ꝛ ideo non cogunt innocatōnib9 ꝛ factis quibusdam maleficis nisi inq̄tuȝ ꝑ hoc fedus eum eis initur. ſm qḋ dicit Esaie xviij. Percussim9 fedus cū morte ꝛ cū inferno fecim9 pactū. Et illud Job. xl. An extrahere poter leuiathan hamo: ꝛ sequentia verba sic finaliter exponit sup Job dicens. Si q̄s recte cōsiderat omia premissa vident ꝑtinere ad ꝑ̄sum ptionē nigromanticoꝝ ꝯfutandis qui nitunt cum demonib9 pactuȝ inire ac eos sibi inijcere vel q̄litercūq3 ꝯstringere. Ostenso ergo q̄ hō nō pōt sua virtute dyabolū superare: cōcludit dicens. Pone sup eum manū tuaȝ sub audi si potes. q. d. nullo modo tua virtute potes. superat tn̄ virtute diuina. vn̄ subdit. memento belli quo. s. ego pugno ꝯtra eum. et pōt dici q̄ ponit p̄ n̄s ꝑ futuro. scȝ pugnabo in cruce vbi capiet leuiathan ꝑ hamū scȝ ꝑ diuinitateȝ occultatam sub esca humanitatis estimās saluatorem purū hoiem. Vn̄ etiā postea xlj. dicit. Non est ptās sup terrā q̄ ei ꝑt ꝯparari. ꝑ hoc inquit signat q̄ nulla v̄tus corporalis potest adequari potestati demonis q̄ est potestas pure spiritualis. Hec de Tho. Sed q2 indirecte a demone obsessus potest virtute melodie vt saul ꝑ cytharaȝ dauid. vel herbe vel corpalis rei alteri9 sibi a naturali ꝓprietate in ex̄nte releuari. Ideo applicari p̄nt q̄ quidē posse fieri auctatibus ꝛ rōnib9 deducit. Nam. xxvj. q. vij. demoniū sustinenti dicit. licet petras vel herbas habere sine incantatōne. et sūt Hieronymi verba. Iteȝ mgr̄ in histo. tractās illud Thobie. vj. vbi Raphael ait Thobie. Cordis particulaȝ. s. de pisce quaȝ cepisti si sup carbones ponas fum9 eius exterret ome genus demoniorum siue a viro siue a muliere: ita vt vltra nō accedat ad eos dicit. Nec sup hoc mirari debem9 cū fum9 cuiusdā arboris aduste eandem vim habere videat q̄uis etiam sp̄ualem in se cōtineat sensum scilicet de fumo sp̄ualis orationis. Ad idem Albert9 sup Lu. ix. ꝛ Nico. de lira. j. Reg. xvj. immo. ꝛ paulus burdegaleñ. sup. j. Reg. xvj. hāc ꝯclusionem tenet q̄ non solum concedendū videt q̄ per aliqua sensibilia possūt afflicti a demonib9 releuari. sed etiaȝ per sensibilia aliq̄ possint totaliter liberari ſȝ hoc intellige qñ nō attrociter affligūtur. ꝛ ꝓbat per rōnem. Nam cū demones nō possint materiaȝ corpalem ſm suā voluntatē transmutare: sed debita actiua debitis passiuis cōiungendo vt Nicola9 dicit. Eadem rōne ꝑ aliquam rem sensibilē pōt dispositio causari in corpe humano: ꝑ quā fit aptū ad suscipiendū actōneȝ demonis. verbi gratia, Naȝ mania est maxime dispositiua ad alienatōeȝ mentis ſm medicos. ꝛ ꝑ cōsequens ad suscipiendū afflictōneȝ demoniacā. q̄ quidem demoniaca passio vbi penit9 curat penit9 afflictio demonis actiua recedente passiua in possesso recederet. Item posset dici de iecore piscis. Ideȝ de melodia dauid ratione cui9 licet primo refocillaret saul ꝛ leuius haberet. tn̄ totaliter expulsus fuit ꝑ ipsaȝ. vt dicit lr̄a. Recedebat ab eo spiritus malign9. Nec ꝯsonū est litere dicere q̄ hoc fiebat ex merito Dauid seu ꝑ orōnes ei9. q2 nō est verisimile q̄ hoc scriptura taceret cuȝ esset in laude eius notabiliter dictum. hec de paulo p̄fato Licet nos posuerim9 supra in q̄ōne. x.

p̄rime partis.ꝙ q̄ꝛ p̄figurabat virtꝰ cru-
cis ꝑ expansionē venaꝝ corꝑis christi:
ideo liberabat saul.⁊ plura ibi etiā cō-
tinent que p̄n̄ti speculatōi seruire pos-
sunt.tm̄ ꝯcludamꝰ ꝙ rerū sensibiliū ap-
plicatio in exorcismis licitis nō est su-
perstitiosum.iam autem expedit de ip-
sis exorcismis aliq̄ differē.

Remedia per licitos exorcis-
mos ecclesie contra quascun-
q̄ꝫ infirmitates a maleficis illa-
tas et de modo exorcizandi ma-
leficiatos.

Capitulum sextum.

Via vt in superi-
oribꝰ tactū est malefice omne
genꝰ infirmitatis corꝑalis in-
ferre p̄n̄t quare ⁊ sub generali regl'a cō-
cludere oportet ꝙ quicq̄d remedij in v̄-
bis vel operibꝰ.alijs infirmitatibus su-
pra notatis applicari pōt.hoc etiam q̄-
buscunq̄ꝫ alijs infirmitatibꝰ in p̄ceden-
tibꝰ nō expressis vt vbi epilentia aut le-
pra esset inflicta ꝯuenire pōt .Et q̄ꝛ int̄
remedia verboꝝ exorcismi liciti cōpu-
tant.de ipso etiāꝫ sepe mentio tanq̄ꝫ de
quodā generali remedio habita ē tria
p̄ncipaliter de ipso sunt practicanda.
Primo an nō habens exorcistatus or-
dinem vt laicus vel secularis persona
valeat licite demones aut eius malefi-
cia exorcizare vbi tres alie annectunt.
qualiter vicꝫ sunt liciti.et de septē con-
ditionibus que requirunt ad carmina
⁊ ad bn̄dictōnes vt q̄s valeat secum ta-
lia deferre.⁊ tertio q̄liter morbꝰ sit exor-
cizandus ⁊ demon ꝯiurādus. Scd̄m
principale q̄d agendū vbi gr̄a sanitat̄
ꝑ exorcismos nō obtinet.⁊ tercio q̄ ad
remedia nō iam verboꝝ sed operū.cuꝫ
solutionibꝰ certoꝝ argumentoruꝫ. Ad
primū est doctoris Tho.in.iiij.di.xxiij
s̄nia. In ordine inquit exorcistatꝰ: et in

alijs minoribꝰ ordinibus om̄ibꝰ cū cō-
ferunt recipit potestas.vt q̄s h̄ vel illō
ex officio facē possit.puta exorcizare.et
idem a nō h̄n̄tibꝰ ordinē licite fieri pōt
q̄uis illi hoc nō h̄eant ex officio. sicut
in domo nō ꝯsecreta pōt dici missa q̄-
uis ꝯsecratio eccl'ie ad hoc ordinet vt i
ea missa dicat.sed h̄ tunc magis perti-
net ad gr̄am gratis datam q̄ꝫ ad gr̄am
sacramenti.Ex quibus verbis dici po-
test.ꝙ licet ad liberatōeꝫ maleficiati bo-
num est ꝯcurrere exorcistā h̄n̄s p̄tāteꝫ
exorcizandi morbos maleficiales tam̄
etiam interdū deuote p̄sone absq̄ꝫ exor-
cismis vel cum ipsis fugare p̄n̄t hm̄ōi
morbos.Nam fert de quadaꝫ virgine
paupcula ⁊ iō plurimū deuota cuius
dū amicꝰ in pede maxie ꝑ maleficiū le-
sus fuerat ꝙ iudicio medicorū patuit.
eo etiāꝫ q̄ꝛ nullis medicaminibꝰ sanari
poterat.contigit vt virgo infirmū visi-
taret qui et statim ab ea petiuit vt ped̄i
benedictōeꝫ aliquā applicaret. Annu-
it illa ⁊ silenter tm̄modo orationē dn̄i-
cam ⁊ apl'oꝝ simbolum cū geminatis
viuifice crucis signis applicuit. Tunc
statim infirmꝰ curatuꝫ se sentiens.scire
voluit in remediū futuroꝝ q̄d carmina-
tionis v̄go applicasset. Que r̄n̄dit.vos
debili fide diui[illegible]is ⁊ approbatis exerci-
cijs ecclesie non inheretis. et carmina
ac remedia p̄hibita. crebro vestris in-
firmitatibus applicatis.idcirco raro in
corpore curamini q̄ꝛ s̄p in aīa ledimini
Sꝫ si in orationū ⁊ signoꝝ licitoꝝ effi-
caciā speretis.facillime sepe curaremi-
ni.nihil enim vob applicui nisi dn̄icaꝫ
orationem ⁊ apl'oꝝ simbolū ⁊ iaꝫ sana-
tus estis.gratia huiꝰ exempli queritur
an non alie bn̄dictōnes ⁊ carminatio-
nes seu etiā cōiuratōnes ꝑ exorcismos
habeāt efficaciā cū h̄ videant reprobari
Respondet ꝙ hec virgo non reproba-
uit nisi illicita carmina cum illicit̄ cō-
iuratōibꝰ ⁊ exorcismis. Pro cuius in-

bn̄dict̄ seu carm̄ an h̄eant efficaciam

tellectu considerare oportet vñ hꝰmōi
habuerūt originē et quō ad abusuз de-
uenerūt. Nam principiū hoꝝ fuit san-
ctissimū: sed sicut omnia demonis in-
stinctu deprauanṫ mediātibus demo-
nibus ⁊ malis hominibus: ita et diui-
na nomina. Apostoli eñ et sancti viri
ſm illud Marci. vltimo. In noie meo
demonia eijcient infirmos visitarunt.
et oratōnes sup eos p sacra verba fude
runt. deinde successu tempis sacerdo-
tes deuoti similia ritu pegeṙt. propter
qȯ deuotissime orationes et sancti ex-
orcismi reperiuntur in antiquis hodie
ecclesijs ad oīa que homines facere
vel pati poterant p deuotos viros ap-
plicati olim sine oīi supstitione. sicut
etiā hodie literati et sacre thologie do-
ctores reperiunṫ qui infirmos visitan-
tes similia vba egrotis applicāt ⁊ non
soluз demoniacis. Sed heu supstitiosi
hoies a se multa vana ⁊ illicita adistar
hoꝝ inuenerūt quibꝰ hodie vtunṫ cir-
ca infirmos ⁊ iumenta. nec clerꝰ ampli
us ex sua desidia licitis vtiṫ verbis vi-
sitādo infirmos. ꝓpter qȯ Guil. dictus
durandi glosator Raymūdi dicit ꝙ ta-
lia pfata sacerdos religiosus aut discre
tus, aut etiā laycus vir siue mulier ex-
cellentis vite ꝓbate discretionis facere
pōt. fusa oratōne licita sup infirmū nō
sup pomū aut sup cingulū ⁊ similia: ꝫ
sup infirmantes. iuxta illud euangeli-
ste. sup egros manꝰ imponēt ⁊c. nec sūt
hmōi psone ꝓhibende a talibꝰ nisi for-
te timeaṫ ꝙ ad exemplū illoꝝ indiscre
ti et supstitiosi alij carminationis sibi
vsurpent abusum tuentes se exemplo
illoꝝ. hi ergo supstitiosi carminatores
rephendunṫ a pdicta virgine ⁊ dixit il
los habere debilem fidem: imo malaз
qui tales ꝯsulerūt. Iterū aūt gr̄a huiꝰ
declaratōnis queriṫ quibꝰ verbis car-
mina ⁊ benedictōnes censenṫ licite vel
supstitiose. ⁊ de mō quo debent appli-
cari. ⁊ an demon sit ꝯiurandus ⁊ mor-
bus exorcisandus. Ad primū ꝙ qr hoc
diciṫ licitū in cultu xp̄iane religiōis qȯ
nō est supstitiosum. ⁊ supstitiosuз diciṫ
vt notaṫ ex glosa sup illo ad Coll. ij. q̄
sunt rationem habentia in supstitione
qȯ supra modum religionis seruaṫ. vn
de ibi dicit superstitio est religio supra
modū seruata. i. religio modis vel cir-
cumstātijs malis ⁊ defectiuosis practi-
cticata. Etiā supstitiosuз est quicquid
traditōne hūana nomē religionis vsur
pat absq; superioris aucte vt hymnos
iungere ad missas defunctoꝝ pfatōem
interrumpe simbolū in missa cantādū
abbreuiare. aut in organis ⁊ nō in cho
ro decantare. in missa respondenteз nō
habere. ⁊ his similia. Sed ad ꝓpositū
nostrū modo qñ fit aliqȯ opus ex vtu-
te religionis xp̄iane vt vbi q̇s vellet in
firmo subuenire p aliquā oratōneз vel
benedictōeз p verba sacra de qua ma-
teria nūc intendimꝰ talis habet ꝯside-
rare septem ꝯditōes. q̄ si reperiunṫ ta-
lis benedictio censeṫ licita. et si fiat per
modū adiuratōis p vtutē diuini nois
⁊ p virtutē operū xp̄i. q̄ ex sua natiuita
te passione pciosa morte ⁊c. innotueṙt
p q̄ etiā dyabolꝰ victꝰ ⁊ eiectꝰ fuit. dicen
tur ille benedictōnes carmīa ⁊ exorcis-
mi liciti ⁊ hi q̄ practicāt pñt dici exorci
ste aut incātatores liciti. Iuxͣ ysid. viij.
ethi. Incantatores dicunṫ q̄ artem ali-
quā vbis pagunt. Est prima ꝯditio cō
siderāda vt ex doctrina scti Tho. scd̄a
scd̄e. q. xcvij. eliciṫ ⁊ verba nō cōtineant
aliq̄d qȯ ptineat ad inuocatōeз demo-
nū expressam vel tacitā. q̄d sit expressa
patet. q̄d tacita hoc ꝯsideraṫ ex intenti
one ⁊ ex ope. Intentōe vt vbi operans
nō curat siue a deo siue a diabolo hēat
in suo ope intentū. dūmō finē optatuз
cōsequaṫ ope. vt vbi opꝰ qȯ facit nō hз
aliquā ꝓprietatē ex natura ad ꝓducen-
dū talē effcm̄ ꝺ q̄ ñ solū medici ⁊ astro-

logi immo ꝛ theologi hn̄t iudicare per
quem modum nigromantici faciunt
imagines anulos ꝛ lapides artificia-
les q̄ vtiqꝫ nullaꝫ hn̄t naturalem incli-
nationem ad effectus quos ipi expe-
ctant sepissime: vn̄ ꝛ in eoꝝ opibus dia
bolus se habet immiscere. Scd̄o cōsi-
derandū est ne benedictōes seu carmi
na ꝯtineant aliq̄ nomina ignota: quia
ſm Crisosto. talia metuenda sunt ne i
eis aliq̄d supstitionis lateat. Tercio ne
materia verboꝝ aliq̄d falsitatis ꝯtine-
at: quia sic eius effectus non posset ex
pectari a deo cū ipe nō sit testꝭ falsitatꝭ
sic em̄ quedā vetule in suis carminibꝰ
vtunt̄ rigmatizādo: beata virgo iorda-
nem transiuit ꝛ tunc sanctus stephanꝰ
ei obuiauit: eaꝫ interrogauit ꝛ multas
alias fatuitates. Quarto ne ibi conti-
nuant̄ vana ꝛ caracteres inscripti p̄ter
signū crucis: vn̄ breuia que portant̄ a
soldatis rep̄hendunt̄. Quinto ne spes
habeat̄ in modo scribendi aut ligandi
aut in quacūqꝫ hmōi vanitate q̄ ad di-
uinam reuerentiā non ptineant: qꝛ ali-
as omnino iudicabit̄ superstitiosum.
Sexto vt in alligatōe ꝓlatione diuino-
rum verboꝝ vel scripture sacre respe
ctus solum habeat̄ ad ipa sacra verba
ꝛ ad intellectū eoꝝ ꝛ ad dei reuerentiā
seu ad virtutem diuinā aqua expectat̄
effectus: vel ad sanctoꝝ reliquias a q̄-
bus etiam prefata expectant̄ secunda-
rio licet a deo p̄ncipaliter. Septimo vt
cōmittat̄ effectus qui expectat̄ diuini
voluntati qui scit vtruꝫ sanitas vel tri
bulatio plus ꝓsit inuocanti vel minꝰ
vel an obsit: ꝛ hanc conditioneꝫ ponit
Tho. in p̄ma se. in materia de gratia ꝛ
distin. xv. in. iiij. Vn̄ concludamus ꝙ
si nulla dictarū conditionū opus infe
cerit illud erit licitū. Probat Tho. sup
illud Marc. vltimo. Signa eos q̄ cre-
diderit: ꝛ post. In nomine meo demo
nia eijcient ꝛc. serpētes tollent: ex quo
elicit ꝙ p̄dictis seruatis conditionibꝰ
p diuina verba licitū est arcere serpen-
tes. Item ꝓbat p̄missa vlterius. Non
minoris sanctitatis sūt verba dei ꝙ̄ sā
ctoꝝ reliquie: dicente Augustino. Nō
est minus verbū dei ꝙ̄ corpus xp̄i: sed
ſm omnes licet reliquias sanctorū se-
cum reuerenter portare: ergo qualiter-
cunqꝫ nomen dei inuocetur rite p orati
onē dn̄icam: per salutatōem angelicaꝫ
per eius natiuitatem: passionē: per qn
qꝫ vulnera: per septem verba que ꝓtu
lit in cruce: per titulum triūphalē: per
clauos: ꝛ alioꝝ armoꝝ militie xp̄i: cō-
tra diabolū ꝛ eius opera omnino erūt
licita ꝛ spes potest haberi in eis cōmit
tendo effectum diuine voluntati. Et h̄
quod dictū est de coartatione serpen-
tum idem intellige de alijs animalibꝰ
qn̄ solus respectus habet̄ ad sacra ver
ba ꝛ ad diuinā virtutem de ipis tamen
caute est agendū in incantationibꝰ: qꝛ
vt dicit doctor. Tales incantatores se-
pe habent illicitas obseruantias ꝛ per
demones sortiunt̄ effectū p̄cipue i ser-
pentibus: quia serpens fuit primū de
monis instrumentū ad hominē decipi-
endum. Nā in ciuitate Salczburgen
si quidam incantator erat: hic quadaꝫ
die ad spectaculū alioꝝ cunctos serpē-
tes ad quandā foueā incantare voluit
ꝛ interimere ex spacio vt fertur vnius
miliaris: cōgregatis ergo vndiqꝫ serpē
tibꝰ dū ipe supra foueā staret: nouissi-
me quidaꝫ ingens ꝛ horribilis serpēs
foueā intrare difficultabat: ꝛ sepe qua
si ipm abscedere ꝑmitteret ꝛ libere ser
pere quo vellet motibus innuebat. Sꝫ
cū ille ab incantatōe eius desistere no
lebat alijs omnibus in fouea interem
ptis: qꝛ statim ibi moriebant̄: ꝛ necesse
erat vt ꝛ ille horribilis intraret: stans
serpens ex opposito incātatoris supra
foueā saltū fec̄ ꝛ in ipm incātatorē irru
it ꝛ vētrē eius vt cingulū stringēs ipm

incantatorem secū in foueam traxit et
interemit. Qua ex re perpendit nō ni-
si ꝓ vtilitate ad fugandum videlicȝ ab
hoim inhabitatōibus talia sunt ẜtute
diuina practicāda: ⁊ cū dei timore ⁊ re
uerentia. Quo ad scōm videlicet q̄uo
sunt hmōi exorcismi: vel carmina defe
renda ⁊ ad colla suspendenda vel in ve
stimentis insuenda. Videt̄ autē ꝙ ta-
lia sint illicita. Nam Aug⁹. ij. de doc.
xpiana. Ad superstitionē ꝑtinēt mille
magicarū artiū ⁊ ligature ⁊ remedia q̄
medicoꝝ quoq; disciplina condemnat
siue in ꝑcantationibus siue in q̄busdā
notis quas caracteres vocāt: siue in q̄-
busdam rebus suspendendis atq; insi-
gnādis. Itē Criso. sup matheū Qui
dam aliquā ꝑtem euāgelij scriptaȝ cir-
ca colluȝ portant sed nonne quottidie
euangelium in ecclesia legit̄ ⁊ auditur
ab oibus: cui ergo in auribus euange
lia posita nihil ꝓsunt: q̄uo eū pn̄t circa
collū suspensa saluare. Deinde vbi est
virtus euangelij in figuris litterarum:
an in intellectu sensuū: si in figuris bn̄
circa collū suspendis si in intellectu: er
go melius in corda posita ꝓsunt q̄ cir
ca colla suspensa. Sed hic est rn̄sio do
ctoꝝ ꝑcipue scti Tho. vbi supra ar. iiij
vbi q̄rit an suspēdere diuina verba ad
collū sit illicitū: ꝙ in oibus incātationi
bus vel scripturis suspēsis duo cauen
da videt̄. Primo q̄dē q̄d sit qd̄ scribit̄
vtrū sit ad inuocatōes demonū perti-
nēs manifeste tunc nō solū superstitio
sum immo illicitū ⁊ apostasia a fide iu
dicat̄ vt supra tactū fuit sepe. Silr̄ etiā
cauendū ne contineat ignota noia ⁊c.
accipe conditōes supra positas: ⁊ tunc
sicut licitū est hmōi super īfirmos ore
proferre: ita licitū est illa secum defer-
re. Prefati aūt doctores respectum ha
bent ⁊ damnant cū quis ad figuras et
litteras scriptas maiorē haberet aduer
tentiā ⁊ respectum q̄ ad intellectū ver

boꝝ. Et si dicatur ꝙ laicus non intelli
gens verba non potest habere respectū
ad intellectū eoꝝ respondetur. habeat
respectum ad virtutem diuinā: ⁊ illam
cōmittat diuine voluntati vt faciet q̄c-
quid placitum fuerit sue pietati. Quo
ad terciū an simul demon sit coniurā-
dus ⁊ morbus exorcizandus vel econ
uerso: aut vnū sine altero. Responsio
Hic plura sunt aduertēda. Primo an
demon semper sit quando maleficiat⁹
affligit. Secundo cuiusmodi res pn̄t
exorcizari aut adiurari. Tercio de mo
do exorcizandi. Ad primum cum iu-
xta Damas. demon ibi est vbi operat̄:
videtur ꝙ maleficiato semper presens
sit cum eum affligat. Item in legēda
beati Bartholomei: tunc videtur sana
re demon quando cessat a lesione. Re
sponsio ꝙ demon presens sit maleficia
to ⁊ afflicto: hoc potest intelligi dupli
citer: vel quo ad suū esse: vel quo ad su
um effectum. Primo modo presens
est in principio dum maleficiuȝ intro-
mittit. Secundo modo per se non di-
cit̄ pn̄s in suo effectu sicut etiā cum do
ctores q̄runt an diabolus cū qualibet
culpa mortali hominē substātialiter in
habitat: dicūt ꝙ non per se ꝫ per suū ef
fectū sicut dn̄s inhabitare dicit̄ seruuȝ
q̄tum ad suū dominium aliud tamen
de obsessis. Quo ad secundū cuiusmo
di res possunt exorcizari. Notandū est
sup doctoris Thome in. iiij. dist. vj. sen
tentiā vbi dic̄: ꝙ q꞉ ꝓpter peccatū hoīs
diabolus accipit potestatē in hominē
⁊ in omnia q̄ in vsum hoīs veniunt in
ipsius nocumentū. Et cum etiā nulla
cōueniētia ē xpi ad belial. Iō quādo-
cūq; aliq̄d sanctificandū ē ad cultū di-
uinū ꝑus exorcizat̄ vt liberatū a ptāte
diaboli qua illud in nocumentum ho-
minis assumere poterat deo consecre-
tur. Et hoc patet in benedictione aque
in cōsecratōe templi ⁊ in oibus hmōi

Vñ cū pma sanctificatio qua hō deo consecrat̄ sit in baptismo o portet q̄ etiam hō prius exorcizet̄ q̄ baptiset̄: multo fortiori rōne q̄ alie res: q: in ipo homine ē causa quare diabol⁹ ptātē accepit in alia q̄ sunt ꝓpter hoiem scꝫ pctm originale vel actuale: ꝛ hec significant ea q̄ in exorcismo dicunt̄ vt cū dr: recede ab eo sathana ꝛ hmōi: ꝛ silr ea q̄ ibi fiunt. Ad ꝓpositū ergo cum querit̄ an morb⁹ sit exorcizand⁹ ꝛ demō adiurādus ꝛ q̄d illoꝝ pmo. Rñdet̄ morb⁹ nō exorcizat̄: ꝫ ipe hō morbat⁹ ꝛ maleficiatus sic in puero nō exorcizat̄ infectio fomitis ꝫ puer infectus. Itē sic prius puer exorcizat̄ ꝛ post diabol⁹ adiurat̄ vt recedat ita maleficiat⁹ ꝑus exorcizatur ꝛ post diabolo ꝛ eius facture imperat vt recedat. Itē sic sal ꝛ aqua exorcizant̄: ita maleficiato oīa q̄ in ipius vsū cōuerti possunt vt cibaria ꝛ potagia exorcizare ꝛ benedicere plurimū expedit Itē licet ritus exorcismi tenet in baptisandis vt fiat exufflatio versus occidētalem ptēꝫ ꝛ abrenūciatio. Scđo manuū ad celū erectio cū sacra fidei cōfessione: ꝛ ꝓfessione xp̄iane religionis: et tercio oratio bñdictio ꝛ man⁹ impositio: ꝛ q̄rto denudatio ꝛ oleo sctō vnctio expost baptismū cōmunio ꝛ candidi ore vestis induitio: tñ nō est necesse vt h̄ circa maleficiatū exorcizandū fiant: ꝫ q̄ pmo pure ꝛ debite sit cōfessus cādelam accensā si pt teneat ꝛ sacrā cōionē recipiat: ꝛ loco vestis candide candela benedicta in lōgitudine corpis christi aut ligni crucis nudo corpe circūligatus maneat. Dici ergo potest. Exorciso te petrū aut barbarā infirmā: sed sacro fonte baptismat̄ regeneratā: p deū viuū ✠ per deū verū ✠ per deum sanctum ✠ per deum qui te suo precioso sanguine redemit vt fias homo exorcizatus: vt effugiat atq̄ discedat a te omnis fantasia ꝛ nequitia diabolice fraudis: omnisq̄ spiritus immūdus adiuratus per eū qui venturus est iudicare viuos ꝛ mortuos ꝛ seculuꝫ per ignem Amen. Oremus. Deus misericordie deus clemēs qui ƀm multitudinē miserationuꝫ tuarū q̄s diligis corripis et q̄s recipis pie ad emendatōeꝫ coerces te inuocamus dñe vt famulo qui i corpore patit̄ membroꝝ debilitatē gratiā tuā cōferre digner̄ vt q̄cq̄d frena fragilitate corruptū q̄cq̄d diabolica fraude violatū ēvnitati corpis eccl'ie mēbꝝ redēptōis ānecte: miserere dñe gemituum: miserere lacrimarum eius et non habentem fiduciam nisi in misericordia tua ad tue sacramentū reconciliationis admitte: per xp̄m dominū nostrum Amen. Ergo maledicte diabole recognosce sententiam tuam: da honorem deo viuo et vero: da honorem domino ihesu christo vt recedas ab h̄ famulo cum tua factura quem dominus noster ihesus christus suo precioso sanguine redemit: demū secundo ꝛ tercio iterum exorcizet vt supra cū orationibus. Oremus. Deus qui facture tue semper pio dominaris affectu inclina aurem tuam supplicationibus nostris et famulo tuo ex aduersa valitudine corporis laborantem placatus respice et visita et salutari tuo et celestis gratie presta eis medicinam per xp̄m dominum nostrum Amen. Ergo maledicte diabole ꝛc. vt supra. Pro tercio exorcismo oratio. Deus infirmitatis humane singulare presidium auxilij tui super infirmum nostrum ostende virtutem vt ope misericordie tue adiutus vel adiuta: ecclesie tue sancte incolumis representari mereatur. per xp̄m dominuꝫ nostrum Amen. ꝛ semper aspergat cum aqua benedicta. Et nota q̄ hic modus prescribitur non q̄ omnino ita fieri debeat aut q̄ alij exorcismi nō sint maioris efficatie ꝫ vt mod⁹

exorcizandi τ adiurandi habeatur. In antiquis eñ historijs τ ecclesiarum libris interdum deuotiores τ efficatiores exorcismi reperiunt᷑: ʒ qꝛ in oibus dei reuerentia sit ꝑponenda: agat ſm hoc vnusq̃ſq; q̄tū expedies fuerit conclusiue ex premissis concludēdo ꝓpter simplices. Sit modus iste exocizandi maleficiatū vt primo purā faciat ꝯfessionem. Juxta ca. all'. sepe. si per sortiarias. Demū fiat diligens inq̄sitio ꝑ singulos angulos τ in lectisternijs culcitris τ sub limite ostij si fortassis instrumenta maleficij caute possent inueniri inuenta etiaʒ statim sunt ad ignem ꝓijcienda: expediret etiā vt cuncta renouarent᷑ in lectisternijs τ indumētis habitatorē etiā τ domū mutaret. In casu vero q̊ nil inuentū fuerit tūc exorcizandus si pt ecclesiā intrabit mane τ q̄to dies sanctiores: vt festa beate v̄ginis aut vigilie existūt tantomelius sacerdos etiā confessus τ in bono statu amplius ꝓficiet: teneat itaq; exorcizandus candelam in manu benedictā melius quo poterit sedendo aut genua flectendo: τ q̊ assunt deuotas orōnes ꝓ eius liberatione fundant. Et incipiat letaniam inchoando. Adiutorium nostrū in nomine dn̄i: τ habeat rn̄denteʒ aspergat ipm aqua benedicta: τ stola circūdabit collū τ subinferat psalmū. Deus in adiutoriū: τ ꝓsequat᷑ letaniā vt moris est sup infirmos dicendo ad inuocationem sanctoꝝ ora ꝓ eo vl' orate: τ ꝓpitius esto: libera eū dn̄e: singula ꝓsequendo vsq; in finem vbi orationes sunt dicende: tūc loco orōnum incipiat exorcismū τ continuabit modo ꝓscripto vel alio meliori vt sibi videbitur. Possent etiā hmōi exorcismi cōtinuari ad minus ter in septimana vt sic multiplicatis intercessoribus grā obtineat᷑ sanitatis. Verū post omnia communicandus ē eucharistie sacramēto licet qdā ante exorcismū ħ faciendum putāt: τ in ꝯfessione attendat confessor si aliquo vinculo excōicatōis esset innodatus: vel si vnq; temere innodatus absolutionē a suo iudice nō recepisset tūc eñ licet ad cautelā eū absoluat: tn̄ reddita sospitate a suo iudice q̊ eū ligauerat querat. Attendendū q̄ vbi exorcista nō habet ordinē exorcistatus tūc ꝓcedere pt ꝑ orōnes: τ si legere nouit scripturas legat euangelia quattuor ꝓma euāgelistarū. Itē euangeliū. Missus est angelus. Et passionē dn̄i: q̊ oia magnā habent virtutē ad expulsioneʒ operū diaboli. Item euangeliū sancti iohannis. In principio erat verbum. scribat᷑ τ ad collū infirmi suspendatur τ sic gratia sanitatis a deo expectetur. Verum si q̊s q uereret de dr̄a inter aq̊ benedicte aspersionē τ exorcismū cum vtrūq; in effectu cōtra demonis molestiaʒ ordinat᷑. Rn̄dit sanctus Tho. vbi supra di. vj. diabolus īpugnat nos ab exteriori τ interiori. Aqua ergo benedicta ordinatur cōtra impugnationem diaboli que est ab exteriori. Sʒ exorcismus contra impugnatiōem diaboli q̊ est ab interiori: vn̄ illi contra q̊s datur dicunt᷑ energumini ab en qd̊ est intra τ geron labor q̄si intus laborātes. In maleficiato ergo exorcizando vtrūq; adhibet᷑ cū vtrobiq; molestant᷑. Verū q̊ ad scđm ꝑncipale q̊d agendum vbi grā sanitatis ꝑ exorcismos nō obtinet᷑ Rn̄sio: licʒ sex ex causis ħ fieri possit: ē tn̄ vna septima sup quā iudicium nr̄m suspēdit᷑. Nā q̄ aliq̊s nō liberat᷑. aut ħ ē ꝓpt᷑ ꝑuitatē fidei circūstātiū aut ipm egrotū offerentiū. Aut ꝓpter pctā maleficiū sustinētiū: aut ꝓpt᷑ accōmoda remedia adhibere negligētiū: aut ꝓpt᷑ exorciste aliqd̊ in fide viciū: aut ꝓpt᷑ reuerētiā v̄tutū in alio exn̄tiū: aut ꝓpt᷑ purgatōeʒ vl' meritū maleficiū patiētium De ꝑmis q̄tuor docet euāgelica v̄itas Math. vij. τ Mar. ix. In pr̄is vnice filij sui lunatici τ discipuloꝝ xp̄i ꝑsentis

Primo eīn offerens ⁊ turba fide care-
bat: vñ pater cū lachrymis orauit. Cre
do dñe adiuua incredulitatem meam
⁊ ad turbā ihs ait. O generatio incre-
dula ⁊ ꝑuersa quousq₃ ero vobiscum.
De scdo videlicet de sustinente demo-
nem: ihs increpabat eū₃ sc₃ filiū: q₂ vt
beatus Hiero. ibi dicit ꝓpter peccata
sua a demone fuerat oppressus. De ter
cio de neglectu debitoꝝ remedioꝝ p₃
quia non fuerūt ꝑsentes boni ⁊ ꝑfecti
viri. Unde Criso. ibi dicit. Columne fi
dei videlicet petrus iacobus ⁊ iohānes
non aderant sic in transfiguratiōe xp̄i
presentes erant. Nec oratio ⁊ ieiuniū₃
aderant. Sine q̄bus xp̄s ait: hoc gen⁹
demonioꝝ₃ non eijcit. Unde Orige.
ibi dicit. Si aliqñ oportuerit circa cu-
rationem aliquid patientiū remanere
non admiremur: neq₃ interrogem⁹ ne
q₃ loquamur quasi audienti spiritui i
mundo: ꝫ abigamus ieiunijs ⁊ oratio
nibus nr̄is spūs malignos. Et glosa di
cit. Hoc genus demonij .i. ista carnali
um voluptatū mutabilitatis ad quam
sc₃ spiritus ille inclinabat non vincitur
nisi spiritus orōne confirmet ⁊ caro ꝑ
ieiuniū maceret. De quarto exorciste
vicio ꝑsertim in fide: p₃ ibidem de xp̄i
discipulis pñtibus. Vñ postea secreto
discipuli querentes causam sue im po
tentie. Rñdit ꝓpter incredulitatem ve
strā. Amen dico vobis si habueritis fi
dem sic granū₃ sinapis diceris monti
huic tolle te ⁊c. Ubi Hilarius. Credi
derūt q̄dem apl̄i: ꝫ nondū erant perfe
cti in fide. Nam dño in monte morāte
cū alijs trib⁹: ⁊ illis cū turba residenti
bus q̄dā tepor eoꝝ fidem relaxauerat.
De q̄nto p₃ in vitaspatrū: vbi legim⁹
aliqñ obsessos nō liberatos ꝑ sanctum
Anthoniū: ꝫ ꝑ eius discipulū Paulū
fuisse liberatos. De sexto patuit supra
q₂ nō semꝑ cū q̄s liberat a culpa libe-
rat a pena: ꝫ remanet interdū pena in

vindictā ⁊ satisfactōem ꝑcedentis deli
cti. Et adhuc aliud remediū de q̄ fert
q̄ plures fuerint liberati vic₃ q̄ malefi
ciati de nouo fuerūt baptisati licet sub
conditōe super q̄ vt ꝑmissi nil determi
nare audemus. Verissimuz tñ existi
q̄ cū debite quis ante baptismū nō fu
it exorcisatus vtiq₃ diuina ꝑmissione
diabol⁹ semꝑ maiorē recipit in talē po
testatē: p₃ ex ꝑmissis nec ambiguū est
quin pluries negligētie siue a sacerdo
tibus nō bene dispositis vbi iā quartū
impedimentū ꝑnotatū tangit videlic₃
exorciste viciū cōmittunt: siue a vetul
que tp̄e necessitatis debitū modum ba
ptisandi non seruant. Nec tñ asserere
volo q̄n sacramēta a malis cōferri pos
sint: ⁊ q̄ immo q̄ītūcunq₃ malus bapti
sat ⁊ cōficit dūmodo debite sub debita
forma verboꝝ materia in intentiōe ba
ptisat ordinatus ⁊ conficere intēdat sic
a sili in exorcizando rite ꝓcedat: non
suffusus aut violentus: vñ ⁊ sine actua
li vel habituali intentōe ⁊ vrinā nō ces
pitando: ⁊ verba necessaria obmitten-
do: hmōi sacris officijs se immisceant
Reuera sicut ad cōficiendū₃ quattuor
essentialia deseruiūt: ꝫ materia forma
intentio ordo: modis tñ ꝑtactis ⁊ vbi
vnū defuerit nec conficere poterit: ita
circa exorcismos suo modo asserere
oportet. Nec obiectio valet q̄ sine ex-
orcismis in ꝑmitiua ecclesia baptisa-
bant aut etiā q̄ nūc caractarem baptis
malē sine eo valeat baptisatus recipe-
re. Quia sic Gregorius inuanū exor-
cismos instituisset ⁊ ecclesia in suis ce-
rimonijs poti⁹ erraret. Quare nec au
sus sum oino reꝑhendere q̄ maleficia-
tos sub conditōe vellent rebaptisare ⁊
neglecta fortassis recuperare. Fert eti-
am de illis q̄ nocturno tp̄e in somnis
ꝑ alta edificia sine lesione solent ince-
dere: quod vtiq₃ opus esse maligni spi
ritus tales sic deferētes plures asserūt

hecū rebaptisant meli⁹ habere nos cū-tur: et mirū q ubi noibus prijs annu unt subito ad terrā collidunt: ac si fortassis illud nomē non debite in baptismo fuerit impositū. Expedit lectorem esse attentū sup sex illa impedimenta: licet eī sup energuminos aut possessos et nō super maleficiatos sonant: tn quia equa virtus vtrobiqz requirit diuina: imo dici potest q maioris sit difficultatis maleficiatū curare q energuminū aut possessum: ideo illa impedimenta si ibi possunt habere locum et a fortiori sup maleficiatos quod tali ratione pbat. Nā vt supra patuit capitulo decimo: aliqui possident interdū p nullo prio delicto s p leui alieno et varijs alijs de causis. in maleficio aūt qn do adulti maleficiunt vt plurimū eis contingit quia in anime necationē grauissime a demone ab intus possident. Vnde duplex labor circa maleficiatos vbi simplex circa possessos ab extra: requirit de hac grauissima possessione. Cassianus colla. abba. sereni dicit. Illi sunt veri miseri ac miserabiles iudicādi qui cum se vniuersis criminib⁹ flagitijsqz contaminant non solum nullum in eis verisimiliter signū diabolice suppletionis ostenditur: sed nec aliqua quidem operibus eorū condigna tentatio: nec vllum flagellū correptionis infertur. Non enim merentur celerem temporis istius expeditamqz medicinam: quor duritia et impenitens cor penā vite presentis excedens thesaurizant sibiipsis iram et indignatōem in die ire et reuelatōis iusti iudicij dei in quo vermis eor non extinguet. Et iterum idem Cassianus comparando corporalē possessionē ad anime p peccatū: paulo ante dicit. Multo graui⁹ inqt constat illos vehementiusqz vexari: q cū corpaliter ab ipis affligi minime videant: animo tn pniciosius possidentur eor scz vicijs et voluptatib⁹ innoluti. Scdm apostoli nanqz sententiam a quo qs superat eius et seruus efficit nisi q in hoc isti desperatius egrotant et cū sint eor mancipia nec impugnari se ab illis nec dominatū eor ferre cognoscūt. Ex qbus elicitur q a fortiori maleficiati in corpe nō tn possessi a demone ab extra sed ab intra quo ad anime necationem grauius pter plura impedimenta sanant. Quo ad terciū pncipale: scz quo ad remedia non iam verbor s operum. Sup cuiusmodi remedia notandū q quia opera illa sunt duplicia. Licita oino et non suspecta. aut suspecta et non omnino licita: et de pmis supra tactū est immediate capitulo quinto. circa finem. vbi dubitatio ponit super herbas aut petras vt maleficia repellant quomodo hoc licitum sit. De secundis vero remedijs que vident esse suspecta non tn omnino illicita nūc tractandum aduertere oportet ea que in secundo pncipali huius secunde partis opis tacta sunt de quattuor remedijs quor tria censent illicita: quartū aūt non omnino illicitū sed vanū: de quo et canoniste loqūtur q licitum est vana vanis cōtundere. Sz qr nos inqsitores huius opinionis sumus cū sanctis doctorib⁹ q in casu q remedia per sacra verba et exorcismos licitos non sufficiunt: et hoc pter impedimenta superius tacta in numero sex aut septem: q tunc tales maleficiati hortandi sunt ad patientiaz equanimiter ad tollerandum mala presentis vite in suor criminum purgationem. et non vlterius querere quocunqz modo superstitiosa et vana remedia. Ideo si quis pmissis licitis exorcismis non contentus ad hmōi vana ad minus remedia de qbus supra tactū est se transferre voluerit: sciat hoc non nostra volūtate aut admissione fieri: s q posita

⁊ enūcleata fuerūt ibidē talia remedia
factū fuit vt tantoꝝ doctoꝝ vt Scoti ⁊
Hostien. ⁊c. ex parte vna ⁊ alioꝝ theo
logoꝝ ex pte altera dicta quocūqꝫ mo
do cōcordarent. Fatemur ğ cū sancto
Augustino in quodā sermone contra
sortilegos ⁊ diuinatores. Et intitulat
sermo de augurijs vbi dic̄. Fr̄es nostl
me frequentius supplicasse vt cōsuetu
dines paganoꝝ ⁊ maleficorū minime
seruare deberetis ꝫ hoc ꝓficit apud ali
quos parū. Et q2 si vobis nō dixero ꝓ
me ⁊ ꝓ vobis redditurus suz in die iu
dicij rationem ⁊ vobiscū mihi necesse
erit ecerna supplicia sustinē. Ergo apō
deū me absoluo dum iterū atqꝫ iteruz
ammoneo ⁊ contestor: vt nullus ex vo
bis diuinos aut sortilegos reqrat: nec
eos de qualibet re: aut causa: aut infir-
mitate interroget: q2 qcūqꝫ fecerit hoc
malū statim ꝑdit in eo baptismi sacra
mentū ⁊ cōtinuo sacrilegus ⁊ pagan⁹
efficit ⁊ nisi penitentia subuenerit sta-
tim ineternum ꝑdit. Et postea subdit
nullus dies exeundi ⁊ redeundi obser
uat: fecit eñ deus oia bona valde et q
vnū diem ⁊ alterū statuit: ꝫ quotiens
necessitas vrget faciēdi aliqd aut exeū
di: signate vos in noie xp̄i ⁊ simbolum
vel orōnem dn̄icam fideliter dicētes se
curi in dei adiutorio agatis. His autē
qdam supstitiosi ⁊ filij huius seculi nō
contēti errores erroribus accumulare
volentes vltra intellectū ⁊ intentionē
Scoti ⁊ canonistarū his argumentis
se defendere conant. Quia eñ res na-
turales hn̄t quasdaz virtutes occultas
quarū ratio ab hoie assignari non p̄t si
cut ⁊ adamas trahit ferrum. Et multa
alia q Augusti. xxj. de ciui. dei enume
rat. Ideo inqrere de hmōi rebus ꝓ sa-
nitate acqrenda vbi exorcismi ⁊ nāles
medicine deficiūt: nō erit illicitū licet
videat vanū ꝫ aūt fieret vbi qs ꝑ ima-
gines nō nigromāticas ꝫ astrologicas
vel per anulos ⁊ hmōi sanitatem in se
vel in alio ꝓcurare vellet. Itez arguūt
Sicut corpa naturalia subdunt corpo
ribus celestibus: ita etiā corpa artificia
lia puta imagines sortiunt quasdā vir
tutes occultas spēm cōsequentes ex i-
pressione corporuz celestium: ergo eti
am corpa artificialia puta imagines
sortiunt aliquā virtutē occultam a cor
poribus celestibus ad aliquos effect⁹
causandos ergo vti eis ⁊ alijs hmōi nō
est illicitū. Preterea demones possūt
multipliciter corpa trāsmutare vt Au-
gusti. iij. de trini. dicit: ⁊ ptz in malefici
atis: ergo licet vti etiaz eoꝝ virtute ad
tollendum illa. Sed reuera in opposi
tum sunt dicta omniū sanctoꝝ doctoꝝ
vt sat ⁊ sparsim hincinde patuit. Vn̄
ad primū dicit ꝙ si res naturales sim-
pliciter adhibent ad aliquos effectus
producendos ad quos putantur habe
re naturalem virtutem: non est illicitū
Si vero adiungantur vel caracteres
aliqui vel aliqua quecunqꝫ ignota ⁊ va
ne obseruationes: que manifestum est
naturalem non habere super hoc effi-
catiam erit superstitiosum ⁊ illicitum.
Vnde sanctus Tho. ẜa ẜe. q. xcvj. ar.
ij. in pede questionis tractans hāc ma
teriam dicit ꝙ in his que fiunt ad ali-
quos effectus corporales inducendos
vtputa sanitatem vel aliquid hmōi: cō
siderandum est vtrum videantur na-
turaliter posse tales effectus causare ⁊
quia licet causas naturales adhibere
ad suos effectus ideo non est illicitum.
Si aūt videant non posse naturalter
tales effectus causare: cōsequens est ꝙ
non adhibent ad hos effectus causan-
dos tāqꝫ cause: ꝫ solū quasi signa ⁊ sic
ꝑtinent ad pacta significationū cū de-
monib⁹ inita. Vn̄ Aug⁹. xxj. de ci. dei
alliciūt demōes ꝑ creaturas qs nō ipsi
ꝫ deus condidit delectabilib⁹ ꝓ sua di
uersitate diuersis non vt aialia cibis: ꝫ

vt spūs signis per varia genera lapidum herbarꝫ lignorꝫ animaliū carminum rituū. Ad scdm dicit idez doctor ꝟtutes naturales corporꝫ naturalium consequūtur eorꝫ formas substātiales quas sortiuntur ex ipressione corporꝫ celestiū. ⁊ iō ex eorundez impressione sortiuntur quasdā virtutes actiuas. sed corporꝫ artificialiū forme ꝓcedunt ex conceptione artificis ⁊ cū nihil aliud sint ꝙ cōpositio ordo ⁊ figura. vt dicit j. phisi. nō pñt hr̄e naturalē virtutem ad agendū. ⁊ inde est ꝙ ex impr̄ssione celestiū corporꝫ nullā virtutē sortiunt inquantū sunt artificialia. ꝫ solum ſm materiā naturalez. falsum est ergo qd̄ porphirio videbat vt augu. dicit. x. de ciui. dei. herbis lapidib⁹ ⁊ animantib⁹ ⁊ sonis certis quibusdam etiam vocibus et figurationibus atqꝫ figmentis quibusdam etiā obseruatis i celi auersione. motibus sydeꝝ fabricari in ṫra. ab hoibus potestates idoneas varijs effectibus sydeꝝ exeq̄ndas. quasi effectus magicarum artium ex ꝟtute celestium corporꝫ ꝓuenirent. Sed sicut augu. ibi subdit totū hoc ad demones pertinet ludificatores animarꝫ sibi ſbditarum. Vnde etiam imagines quas astrononmicas vocāt ex opatōne demonū hñt cui⁹ signū est ꝙ necesse est eis inscribi quosdā caracteres q̄ naturaliter nihil opant. nō ei est figura p̄ncipiū actōnis naturalis: sed in hoc distant astronomice imagines a nigromanticis ꝙ in nigromanticis fiunt expresse inuocatōnes. vñ ⁊ ad exp̄ssa pacta cū demonib⁹ inita ptinent. Astronomice ad tacita pacta ꝓpter figurarū ⁊ caracteꝝ signa. Ad terciū nō est hōi ptās sup demones ꝯmissa vt eis licite vti possit ad qd̄cunqꝫ voluerit. sed ē ei contra demones beliū indictū. vnde nullo modo licet homini demonum auxilio vti per pacta tacita vel expressa hec tho. Ad ꝓpositū q: dicit nullo mō nec etiā quibuscunqꝫ vanis quib⁹ vicz se demon quocunqꝫ mō possit imiscere. Si tamen sunt adeo vana vt ⁊ fragilitas humana pro recuperanda sanitate illa aggreditur: doleat de p̄teritis, caueat de futuris. orat vt sibi debitum dimittat et in tentationē non amplius inducat inquit augu. in fine regule.

¶Remedia contra grandines et super iumēta maleficiata. Capi. vij.

Valiter deniqꝫ iumenta maleficiata possint remediari: silr ⁊ tempestates aeris. Notanda sunt primo quedam remedia illicita q̄ a quibusdā practicātur. Nam quibusdā verbis aut factis supstitiosis vt qui vermes in digitis aut membris p quedā verba ⁊ carmina illicita curant. de quibus carminibus qualiter cognoscuntur vt sint licita vl non in p̄cedenti capitulo tactū ē. Alij sunt qui super iumēta maleficiata nō aquā bn̄dictā spargunt: sed ori infundunt. Primū remediū verborꝫ esse illicitum vltra premissa guil. sepe allegatus sic demonstrat. Si em̄ verbis inesset virtus ⁊ dicam⁹ verbis vt ꝟbis. tūc ex qnqꝫ modis eēt vn⁹. vel ex pte materie. i. aeris. aut ex pte forme: hoc ē soni. aut ex modo significādi. aut ex pte oim simul. Nō primū. q: aer nō interficit nisi sit venenosus. sonus etiā non q: excellens obiectū corrumpit potentiam. nec terciū. q: tunc hoc nomē diabol⁹ vel mors. infern⁹ illa nocerēt sp. et sanitas bonitas sp ꝓdessent. Item nec oia simul. quia totum aggregatuz ex partibus inualidis etiam totum ē inualidum. Nec valet si obijcitur. de⁹ contulit vim verbis. sicut herbis ⁊ lapidibus. quia si que virtutes insunt quibusdam verbis aut sacramentalibus

ant alijs benedictionib⁹ et carminib⁹
licitis has hñt in se nõ vt verba ꝙ ex in
stitutione et ordinatõne diuina ⁊ ex pa
cto dei. sicut si dñs diceret. quicunq; h
fecerit faciã ei hanc grãm. ⁊ sic verba i
sacramentis efficiunt qd̃ signãt. Quis
ꝭm alios etiã hñt virtutẽ intrinsecam
sed prima opinio q̃ iam deseruit ideo
amplectit̃. De alijs aũt verbis ⁊ carmi
nibus patet ex pmissis ꝙ vt verba sũt
verba composita vel prolata aut figu-
rata nihil efficiũt sed inuocatio nomi-
nis diuini et obsecratio que est per sa-
cra quedã ꝓtestatio cõmitendum effe
ctum diuine voluntati ꝓsunt. Reme-
dia etiã opeꝝ q̃ illicita videntur vt su-
pra tactũ est. Et etiam vbi in ptib⁹ sue
uie plurimũ practicatur ꝙ prima die
may ante ortuz solis mulieres villane
exeunt et ex siluis vel arboribus dese
runt ramos de salicib⁹ aut alios fron-
des ⁊ ad modũ circuli plectentes in i-
troitu stabuli suspendunt. asserẽtes ꝙ
ꝑ integrũ annũ iumenta cuncta illesa
a maleficis remanẽt ei preseruantur h
quidẽ remediũ ꝭm opinionẽ illoꝝ q̃
dicunt vana vanis cõtundere posse nõ
esset illicitũ. sicut nec etiã qui ꝑ carmĩa
ignota morbos expellerent. Sed sine
offensione ꝓcedẽdo dicam⁹ ꝙ si prĩa
die vel secunda mulier quicũq; egredi
atur nõ hñs respectũ ad solis occasum
vel ortum colligit herbas frondes aut
ramos cũ orõne dñica aut simbolo fi-
dei suspendit illa suꝑ hostium stabuli
bona fide cõmittens effectum custo-
die diuine voluntati non erit reprehẽ-
sibilis vt supra in precedenti capitulo
ex verbis hiero. ⁊ hr̃. xxvj. q. vltima. lz
herbas ⁊ petras hr̃e etiã sustinenti de-
moniũ sine incantatõne. Ad idem sũt
qui intra vineas aut segetes signũ cru
cis frondes aut flores benedictos in
die palmarum continent exigunt ⁊ as-
serunt ꝙ vndiq; frugib⁹ per grandines

lesis segetes in eoꝝ campis illesi remã
serunt. De quibus iuxta distinctionez
tactam discernenduz videtur. Ad idẽ.
Sunt que pro conseruatõne lactis ne
videlicet vacce per maleficia priuẽtur
integrum liquorẽ lactis quem die sab
bati colligunt pauꝑib⁹ gratis pro deo
distribuũt et ꝑ hmõi elemosynã asserũt
vaccas etiã sub vbertate ampliori la-
ctis a maleficijs preseruari. In q̃ opꝫ
nihil supstitiosum iudicatur dũmodo
pietatis causam quã pauꝑibus exhi-
bent etiam diuinam pietatẽ implora-
re pro conseruatione iumentoꝝ taliter
proponunt vt tamẽ effectum custodie
diuine prouidentie pro suo beneplaci
to relinquũt. Preterea Nider in suo
preceptorio. pcepto. j. ca. xj. dicit ꝙ eti
am per carmina scripta ⁊ v̾ba sacra lz
iumenta sicut hoĩes infirmos bñdice
re. ⁊ ꝑ ea q̃ incantationis spẽm habere
videntur dũmodo septẽ pmisse cõditi
ones seruant̃. dicit etiam ꝙ a deuotis
personis ⁊ virginibus exꝑientiã hũerit
ꝙ adhibito signo crucis suꝑ vaccam ⁊
dñica orõne cũ salutatione angelica tri
nies vel circiter cessat opus demonis
si est per maleficiuz. Et in suo formica
rio ꝯstat ꝙ malefici de ritibus ecclesie
veneratis ⁊ seruatis sua maleficia ꝑpe
diri fatentur vt ꝑ aque bñdicte asper
sionẽ. per salis consecrati sumptionez
ꝑ candelaꝝ in die purificatõnis ⁊ pal
maꝝ. in die palmaꝝ cõsecrataꝝ vsuz li
citum ⁊ ꝑ similia. q̃ ad hoc talia eccle
sia exorcisat vt vires demonis minuat̃
Preterea q̃ malefice qñ volũt iumen
tũ priuare liquore lactis solent ex illa
domo in qua iumentum morat̃ modi
cum lactis vel butiri ex illo iumento
coagulatum petere vt et sic consequen
ter valeant per suam artem iumentuz
maleficiare. Ideo sint caute mulieres
a quibus suspecte hmõi petunt ne eis
in minimo mutuent aut donẽt. Pre-

terea sunt certe mulieres q̄ dum sentiunt q̄ in coagulando butir nil proficiunt sicut in vasis oblongis ad h̄ aptis laborare solent. tunc si subito ex suspecte malefice domo modicū butiri habere psīt. tria frusta seu bolos ex illo butiro faciūt. ꝛ sub sctissime trinitatis inuocatōe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti illa frusta in vasculū ꝓijciūt ꝛ sic oīe maleficiū fugat. Ubi iterum incidit. Da nū vanis contundere. tantūmō ex eo q̄ butir a malefica suspecta habet mutuare. q̄ si absq̧ hoc sub inuocatōe sanctissime trinitatis orōz dn̄icam adiungendo. etiā si de ꝓprio butiro siue alieno si ꝓprium non haberet. tres petias imitteret. effectū diuine voluntati cōmittens irreprehensibilis maneret lz cōmendanda nō esset ꝓpter tres videlicet petias butiri immissas. cōmēdanda aūt si per aspersionē aque bn̄dicte salis exorcisati imissionē cū orōne. vt supra maleficiū fugaret. Preterea q̄a sepe oia iumenta maleficijs interficiūtur. aduertere debent quib⁹ talia accidunt vt sub limie hostij stabuli aut p̄sepe vel vbi adaquant. terra amoueat ꝛ alia terra cū aspersiōe aque bn̄dicte ad illa loca reponat. q꞉ sepe malefice fassi sunt malefici aliqua instrumēta ad illa loca occultasse fasse q̄ ad instātiam demonū; tantummodo foueam facere habebant. demon aūt maleficiū reposuisse. quod quidem maleficium res vilissima erat. vt lapis lignū vl̄ mus aut serpens aliquis. constat eīm q̄ dyabolus maleficia operatur per se nec in illis rebus indiget consensu aut ꝑditionē malefice querit: vñ ꝛ ipsam aliq̄mō cooꝑari cogit. Contra grandines vero ꝛ tēpestates vltra ea q̄ supra de signo crucis erecto hoc remediū practicat. lapilli eīm tres ex grādine in ignez sb inuocatōe sanctissime trinitatis ꝓijciuntur orō dn̄ica cū angelica salutatione bis aut ter adiungit. euangelium Johannis. In p̄ncipio erat verbū: cū signo crucis vndiq̧ cōtra tempestatez ante et retro. ꝛ ex omni ꝑte terre subinfertur. Et tūc cū in fine replicat trinies verbū caro factū est: ꝛ trinies ex post dixerit per euangelica dicta fugiat tēpestas ista. subito siquidē tēpestas ex maleficio fuit procurata cessabit. Hec verissima expimenta nec suspecta iudicantur: hoc ipm eīm q̄ lapilli in ignem ꝓijciuntur si absq̧ inuocatōne diuini nois fieret superstitiosum censeretur. Qꝫ si dicatur: nūq̄d sine illis lapillis sedari possit tempestas. Respondetur vtiq̧. per alia sacra verba. Proijciens aūt intendit diabolū molestare dū ei⁹ facturā ꝑ inuocationē sanctissime trinitatis destruere conat. Ad ignem potius q̧ ad aquā proijcit. q꞉ citius dum resoluūtur: eo etiā citius ei⁹ factura destruitur. effectū tn̄ custodie diuine voluntati cōmittit. Est ad h̄ q̄ malefica quedā a iudice interrogata an per aliquē modum tempestates a maleficis concitate sedari possent. Respondit. possunt. per hoc videlicet. Adiuro vos grandines ꝛ ventos per q̄nq̧ vulnera xp̄i ꝛ ꝑ tres clauos qui ei⁹ manus ꝛ pedes perforarūt. ꝛ per quatuor euangelistas sanctos matheū: marcū: lucā et iohem. vt in aquam resoluti descēdatꝭ Fatentur etiā multe licet quedā sponte. quedā in torturis ꝛ difficulter. q̄ q̄nq̧ sunt per que multum impediuntur Aliquando in toto. aliq̄n in ꝑte. aliq̄n ne in personā hominis fiant. aliquando ne in suis amicis. Et sunt. fidem integram vel dei p̄cepta seruantib⁹. se signo crucis ꝛ orōne munientibus. Ritus ꝛ ceremonias ecclesie colentibus publicā iusticiā bn̄ exeq̄ntibus. et xp̄i passionē verbo vel mente ruminātib⁹

Vñ et Nider vbi supra. Ea de cā vni-
uersaliter vel cōiter in ecclesia campa
ne contra auram pulsantur. tū vt tāq̄
tubas deo consecratas demones rece
dant a suis maleficijs. tum etiā vt po-
pulus excitatus deum contra tempe-
states inuocet. Et eandē ob causaʒ cuʒ
altaris sacramento ⁊ sacris verbis ad
auram sedandam ꝓceditur cōiter ex
antiq̄ssima consuetudine ecclesiarum
in gallia et in germania. Sed q꞉b mo
dus circa deportatōʒ sacri ad auraʒ se-
dandā videtur multis quoddam sup-
stitiosum. nō intelligentes regulas p
quas agnoscit aliq̄d supstitiosum vel
non. Ideo considerandū est q̄ quinq̄
dantur regule seu consideratōnes per
q̄s q̄libet cognoscere pt. an opus deo
exhibitū sit supstitiosum. i. supra mo-
dum xp̄iane religionis obseruatū vel
sit ad debitū cultū ⁊ honorē deo exhi-
bendū tā in cordis q̄ corpis actib⁹ ex
vera ꝟtute religionis ꝓgrediens. ista
em̄ eliciunt ex glosa. sup illud apl'i ad
Colo.ij. q̄ sunt rōʒ hn̄tia sapie in supsti
tione. q̄ dicit. Supstitio est religio su-
pra modū seruata. vt etiā supra tactuʒ
est. Prima est q̄ in oībus opibus no-
stris cū gloria dei debeat esse pncipal'
finis noster. Juxta illud. Siue mādu
catis siue bibitis siue aliud q̄d faciat'
omnia in gloriā dei facite. Ideo i om
ni ope ad religionē ptinens xp̄ianam
attendat' an opus sit ad gloriaʒ dei. et
homo in ope det pncipaliter gloriam
deo ita q̄ per ip̄m opus et mens ho
minis deo subijciatur. Et quidē lʒ pro
pter hanc regulā cerimonialia vel etiā
iudicialia veteris testamenti iam i no
uo non exercentur cum sciamus illa
sub figura. Hec autem in veritate iam
esse propalata. tamen deportatio sacra
menti vel reliquiarum ad auram sedā
dam non videtur contra hanc regulaʒ
militare. Item cum secūda regula sit:
q̄ attendatur an opus quod fit sit ad
corpis exercitiū. vel refrenatiuū cōcu
piscentie vel abstinentie corpalis: nō
tamen virtuti debito hoc est ſm ritum
ecclesie vel ſm moralē doctrinā. quia
apl'us dicit Rom. xij. Rationabile sit
obsequiū vr̄m ⁊ ꝓpter hāc scd̄am regu
lā fatue faciūt. vouentes nō pectinare
caput sabbato. vel ieiunare die dn̄ico
tanq̄ meliori die ⁊ similia. nō videt' ite
rum q̄ deportatio sacri ⁊c. sit supstitio
sum. Itē cū tercia regula sit q̄ attenda
tur an op⁹ sit ſm statutū vniuersalis ec
clesie. vel ſm sacre scripture testimoni
um. vel saltē ſm pticularem ecclesie ri
tū. aut de cōsuetudīe generali. que ſm
augu. ꝓ lege habenda est. Vñ ⁊ beat⁹
Grego. scribit anglicorum episcopo.
conquerēti. q̄ sunt diuerse ecclesie cō
suetudines in missarum celebratōne.
Respondit Grego. placet. vt siue i ro
mana siue in galliarum seu in quacun
q̄ ecclesia aliquid inuenisti quod pl⁹
omnipotenti deo possit placere sollici
te eligas. diuerse enim consuetudines
ecclesie in cultu diuino in nullo verita
ti repugnant. et ideo seruande: et eas
pterire illicitū ē. Jō vt i pncipio tactū
ē ātiq̄ssime ꝯsuetudīes ecciaꝝ gallie et
q̄rūdā germanie cū decreuerint eucha
ristiam ad auram deportare non pote
rit hoc esse illicitum verum quod nō
in patulo sed in sacrario abscondito ⁊
incluso. Item cum quarta regula sit
q̄ inspiciatur q̄ opus quod fit habeat
naturalem proprietatem ad effectum
qui expectatur. alias enim si hoc non
habet censetur superstitiosum. ex qua
consideratione caracteres ignoti ⁊ no
mina suspecta. etiam imagines astro
nomice et nigromantice refutantur
omnia tanq̄ suspecta. Ideo et ex hac
consideratōe non possumus dicere q̄
deportatio reliquiaꝝ aut eucharistie
ꝯ diabolicas ifestatōnes sit superstitio

sum::immo religiosissimū:cū3 ibi tota
salus nostra cōtra aduersariū cōtineat
Itē cū q̄nta regula sit vt attendatur ꝙ
opus qđ fit nō ꝓbeat occasionē scādali
vel ruine:qꝛ tūc licet nō esset supstitio
sum tñ ꝓpter scādalū esset dimittendū
vel differendū vel occulte sine scanda-
lo faciendū. Ideo si deportatio talis si
ne scādalo fieri pt:vel saltē occulte tūc
non est obmittendū. Ex ista eñ regula
sepe obmittunt benedictiōes per vba
deuota sine sup infirmos siue vt ad col
lū alligent:⁊ hoc a secularibus obmit
tunt dico ꝙ saltē nō publice fiunt vbi
occasionē ruine in alijs simplicib⁹ pre
stare possent. Hec sufficiant quo ad re
media cōtra grādines per verba ⁊ ope
ra licita.

Remedia quedā occulta con tra quasdā3 occultas demonū infestationes

Capitulum. viij.

Sed iam iterum
suspendit iudiciū ad scriben
dum remedia cōtra q̄dā ter-
re frugū nocumenta:q̄ per vermes in-
terdū scinifes p turmas ad longissima
terrarū spacia in aere volantes : ita vt
supficiē terre coopire videant radicit⁹
sūcta virētia tam vt vineis q̄3 segeti-
bus ⁊ graminib⁹ cōsmmantos immit
tunt. Item remedia ꝯtra pueros ope-
re demonū cambitos. Ad primū tñ di
cendū iuxta sanctū Thomā ſa ſe que
stione.xc.vbi petit. An liceat adiurare
irrōnalem creaturam. Rñdit ꝙ sic per
modū tñ cōpulsionis que referri tunc
debet ad diabolū q̄ in nocumentū no-
strū vtit irrōnalibus creaturis : ⁊ talis
ē mod⁹ adiurādi in ecclesie exorcismis
p quos demonū ptās excludit ab irrō
nalibus creaturis. Si eñ intētio refer
ret q̄ ad irrōnalē creaturā q̄ ad se q̄ ni-

Irrationalem creaturam an liceat adiurare?

hil intelligit vana eēt. Ex q̄ dat itelligi
ꝙ p exorcismos licitos ⁊ adiuratiōes
possūt depelli diuīa tñ assistēte clemē-
tia taliter vt prius populo ieiunia pro
cessiōes ⁊ alie deuotōes iniūgant: ꝓpt
adulteria eñ ⁊ multiplicatōem crimi-
nū hmōi mala immittunt:vñ ⁊ ad cōfes-
siones hoies inducēdi sunt. In nōnul
lis etiā ꝓuintijs excōicatōes fulminā
tur:ſ3 tūc vim adiuratōis sup demōes
sortiunt. Et est alia horribilis dei per-
missio sup hoies vbi interdū mulieri-
bus subtractꝫ ꝓprijs filijs ⁊ pueris ali-
eni a demonib⁹ supponunt : ⁊ hi q̄dē
pueri vulgariter campsores in almani
co vuechselkind nūcupati sunt in tri-
plici differētia. Nā aliq̄ sunt semp ma-
cilenti eiulātes:cū tamē quattuor mu
lieres nulla vbertate lactis vnū lactare
sufficerēt. Aliq̄ vo sūt incuboꝝ demo-
nū ope ꝓducti: quoꝝ tñ filij nō sūt ꝓ-
prie illi⁹ hois ⁊ viri cui⁹ semē recepert
vt succubi vel in sōnis viros polluētes
hos eñ pueros interdū diuīa pmissōe
supponūt subtractis ꝓprijs filijs. Est
⁊ terciū gen⁹ vbi interdū demones in
specie paruuloꝝ apparētes nutricibus
se cōiungūt. Cōmune in oibus tribus
ꝙ multū pōderosi: macilentes nō cre-
scūt ⁊ nulla vbertate lactis vt pmissu3
est lactant. Et sepius dicunt euanuisse
Quare aūt diuina pietas talia pmittit
dici pt ꝙ ex duplici causa. Prīo qꝛ pa-
rētes pueros nimis diligūt: vñ ꝓpt eo
rū vtilitatē talia pmittunt. Scđo qꝛ p-
sumēdū est ꝙ hmōi mulieres q̄bus ta
lia accidūt vt plurimū sunt supstitiose
⁊ in multꝫ alias a demonib⁹ seducūt.
Vñ ⁊ dñs ver⁹ zelotes ſm rectu3 zelū
qui est vehemens amor in ꝓpriā spon
sam ex quo alium non solum accede-
re non patitur:sed nec signa adulterij
vel suspitionis vt maritus zelosus su-
per animam quam precioso sangui-
ne emit:et per fidē desponsauit sustine

re pōt in tactu: colloquio: appropinquatione quocūq; modo cū inimico diabolo r aduersario salutis. et si signa adulterij marit⁹ zelosus nō patit. quantum tunc turbat qn adulteriū cōmittit. vn nō mirū si .pr̄ij subtrahunt filij r adulterini supponūtur. Et quidē vt fortius ista ipmātur r quantū deus animaz zelat r nō vult nec signa suspitōz causātia pati. Patet ex antiqua lege vbi vt pplm suū fundit⁹ elongaret ab idolatria. phibuit nō solū idolatriā ꝫ multa alia q̄ occasionem possent pbere ad idolatriā. r q̄ etiā in se nō videntur hre vtilitatem quā tñ in suo mistico sensu mirabilit retinēt. vn nō solū dixit. exo di. xxij. Maleficos nō patieris viuere sup terram. ꝫ r h adiūxit non habitet in terra tua ne forte peccare te faciat. sicut copulatrix occidit r pnagari int hoies nō pmittit. Nota zelū dei Deutero. xxij. deus precepit. Nidū cū ouis aut pullis desup cubātē mrēm nō deberent simul seruare. ꝫ mrēm pmittere auolare. q2 h gētiles ad sterilitatem ptebant. zelotes dñs i suo pplo noluit tale signū adulterij pati. sic iā vetule inuentionē denarij signū magni fortunij r p oppositum vbi thesaurꝫ somniarent indicant. Itē pcepit oia vasa cooperiri. r vasculū nō hñs opculū immundū censeri. Error erat vt veniētes de nocte demonib⁹ aut vt vetule dicūt. die seligen. ꝫ sunt malefice. vel demones in eaꝫ effigijs debēt oia cōsumere vt p⁹ abūdantius tribuant. Colorant qdam et dicūt schrettel sunt. ꝫ determinatōz doctoꝫ q pter hoies r angelos nō sūt alie creature rōnales. vn nō sūt nisi demones. Itē Leui. xix. Ne in rotundū attōdetis comā nec radetis barbā. Illa em faciebāt idolatre in veneratione idoloꝫ. Itē deutro. xxij. vt viri nō induerent vestib⁹ mulieꝫ nec econuerso q ille in veneratōz dee veneris r alij i veneratōz martis et dee priapis. Itez ea de cā iussit destrui aras idoloꝫ. r Ezechias destruxit serpentē eneū qn pplis eivoluit offerri. dicēs cuprū est. Et ea de cā ihibuit somnia non obseruari et auguria. r pcepit vt vir aut mulier i q̄ phitonic⁹ spūs eēt occideret sicut iam sunt et vuarsagerin nūcupati. q oia q2 suspitionē generāt ad adulteriū spūale. iō vt dictū ē ex zelo quē deus habet ad aīas sibi desponsatas sicut sponsus ad sponsam inhibuit. Sic etiam r nos pdicatores r animarum rectores aduertere debem⁹ q nullū sacrificiuz deo magis acceptū q̄ zelus animarū. vt Hieronim⁹ sup ezechielē attestat. Vn r conseqnter in tercia pte opis de exterminio maleficaꝫ q̄ ad vltia remedia tractādū erit. hoc ipm em vltimuz ecclesie refugiuz ad qd etiā ex diuino obligat vt dictū est precepto. Maleficos ne patiaris viuere sup terrā. vbi et remedia ꝫ maleficos sagittarios inclu dūt. cū r h ipm gen⁹ nisi p seculare brachiū poterit exterminari.

Remedia pro illis qui se demonibus intuitu alicui⁹ cōmodi temporalis totaliter deuouerunt. Capi. ix.

Emedium dum q̄s intuitu cōmodi tpal'se ex toto demoni dnouit. sicut experiētiā sepe docuit p verā pfessionez lz a diaboli ptāte liberabantur. tñ diu ex post grauissime molestati et pcipue nocturnis tpib⁹ fuerūt: et hoc in eorū penam deus permisit. signum autem q liberati erant ex illo agnoscebatur. quia pecunia in bursis aut capsul' p⁹ confessionem deficiebat super que plurima gesta deduci possent sed breuitatis causa omittuntur.

Sequitur tercia pars totius operis super modos exterminandi vel ad minus puniendi per debitam iusticiam in foro ecclesiastico et ciuili et habebit questiones .xxxv. generalis tamen et introductoria premittitur.

Trum malefice ⁊ eaꝝ fautores receptatores ⁊ defensores ita subijciantur iudicio ecclesiastico dioccesanoꝝ et ciuili ꝙ ab eaꝝ inquisitõe valeant heretice prauitatis inq̇sitores esse exonerati. Et arguitur ꝙ sic. Nã in ca. accusatus. §. sane. li. vj. dĩ. Sane cũ negocium fidei qḋ summe priuilegiatuꝫ existit. ꝓ occupationes alias nõ debeat īpediri pestis iq̇sitores heretice a sede apostolica deputati. de diuinatõnibꝰ aut sortilegijs nisi heresim saperẽt manifeste intromittere se non debent nec punire talia exercẽtes. ꝫ relinq̄re suis iudicibꝰ puniendos. Necvidet̃ obstare ꝙ heresis maleficaꝝ h nõ exp̈mit̃. tum q₂ eisdem penis in foro consciẽtie puniuntur. de cõse. di. ij. ꝓ dilectione. Si diuinatoꝝ ⁊ maleficoꝝ pctm̃ occultum sit interponit̃ penitẽtia .xl. dieruꝫ si notoriũ eucharistia denegat̃. ⁊ quorum in eadem pena etiã idem iudiciũ decernit̃. tum etiaꝫ q₂ eadem vtrobiq₃ videtur esse culpa. cũ sicut sortilegi iudiciũ sortiũt. ita malefice nocumenta creaturaꝝ a demonibꝰ expectant ⁊ exigũt vtrobiq₃ qḋ a solo deo q̄rendũ ẽ a creaturis illicite req̇rentes. vñ vtrobiq₃ pctm̃ idolatrie ad quẽ sensum Ezechie .xxj. notat̃ ꝙ rex babilonis stetit ī biuio ī capite duaꝝ viaꝝ cõmiscens sagittas interrogauit idola. Preterea si dicat̃ ꝙ ca. restringit diuinatores ⁊ sortilegos sup crimẽ heresis. in quo sbeẽ debẽt iudicio inq̇sitoꝝ cũ dicit. nisi heresim supent manifeste. ita ꝙ ad minꝰ diuinatores ⁊ sortilegi hereticales sint eis subiecti. Cõtra. q₂ tunc essent dãdi diuinatores artificiales. de quibꝰ nulli bi in scripturis fit mentio. Preterea si malefice sunt inquisitoꝝ iudicio subiecte. hoc erit ꝓpter crimẽ heresis. ꝫ q₂ facta maleficaꝝ sine heresi possunt fieri. Probat̃. Nã sic cõculcare corpꝰ xp̄i ī luto qḋ valde horrendũ eẽt pctm̃ p̃t fieri sine errore in intellectu. ⁊ ꝑ cõseq̄ns etiã sine heresi. q₂ stat firmiter aliqueꝫ credere ibi eẽ corpꝰ ꝓijceret tñ in lutũ ad cõplacendũ demoni ex aliq̊ pacto. iõ vt optatũ finẽ puta thesauri inuẽtionẽ vel simile obtineret. ita ⁊ facta maleficaꝝ sine errore fidei licet non absq₃ grãdi pctõ fieri pñt. vñ in illo casu vtiq₃ iudiciũ inq̇sitoꝝ subterfugiũt ⁊ suis iudicibꝰ relinquũtur. Pret̃ea sicut salomon dijs suaꝝ vxoꝝ reuerentiã exhibuit ꝓpter ꝯplacẽtiã. nec tñ ꝓpt̃ea apostasiã ꝑfidie icurrebat. q₂ mẽte fidelis ⁊ verã fidẽ sꝑ retinuit. ita ⁊ malefice propt̃ reuerentiã quã exhibent diabolo ꝓpter pactũ initũ mente fidẽ retinẽtes nõ sunt ꝓpt̃ea heretice nũcupãde. preterea si dicat̃ ꝙ oẽs malefice fideꝫ hñt abnegare: vñ ⁊ heretice iudicãde. Contra. q₂ in casu q̊ etiã mente ⁊ corde abnegarent adhuc nõ heretice ꝫ apostate nuncupãtur. ⁊ cuꝫ sit differentia int̃ hereticũ ⁊ apostatã. ⁊ heretici inq̇sitoꝝ iudicio subijciunt̃. vtiq₃ malefice eorũ iudiciũ subterfugere hñt. p̃terea .xxvj. q. v. dĩ. Epi eorũq₃ ministri oibus modis elaborare studeãt vt pnitiosam ⁊ a zabulo inuentã sortilegã ⁊ magicã artem ex parrochijs suis penitꝰ eradicare studeant. Et si aliquẽ virũ aut mulierẽ huiꝰ sceleris sectatorem inuenerint turpiter dehonestatũ de parrochijs suis eijciãt ⁊c. vñ cũ ca. dicat suis iudici-

bus relinquāt. ꝛ q2 loquit̄ in plurali tā de ecclesiastico q̄ȝ ciuili iure. iō ad minus p.c.alle.subdunt̄ diocesanoꝝ iudicio. Or si diocesani etiā seipsos exonerare vellēt. ꝑut inq̄sitores p̄fatis iaȝ tactis argumētis rōnabilit̄ facere videntur vellētq̨ maleficaꝝ punitōȝ ad temporales iudices retorq̄re. His argumētis ꝓbabiliter hoc facere possent. hēt̄ i c. vt inq̄sitōnis. §. ꝓhibem⁹ q̄ȝ districti⁹. p̄fatis dn̄is tpalib⁹ ꝛ rectorib⁹ ip̄orumq̨ officialib⁹. ne ipi de hoc crimie cū sit mere ecclesiasticuȝ quoq̄ mō cognoscāt vel iudicent. Et loq̄tur de crimine heresis. sequit̄ ergo q̄ vbi crimē nō est mere ecclesiasticū sicut ē crimē in hmōi maleficiis q̄ ꝓpter dāna tēporalia q̄ ab eis inferuntur a ciuili et nō ab ecclesiastico debēt puniri. Preterea C. de iudeis. l. vlti. in fi. dī. Cernat preterea bona sua ꝓscripta. ꝛ mox sanguinis pena destināt⁹ qui fidē xp̄i expugnabit pu᷑sa doctrina. q̄ si dicatur q̄ lex loquit̄ de iudeis conuersis et post redeūtibus ad ritū iudeoꝝ: instātia nō valet. imo argumentū ampli⁹ p̄ h̄ fortificat̄. eo q̄ cū tales ꝓpter apostasiam a fide iudex ciuilis habet punire. ergo etiā maleficas fidē abnegātes cū abnegatio fidei in toto vel in pte sit fundamentū maleficaꝝ. Preterea licet in solutione dicat̄ q̄ ꝑ eodē apostasia ꝛ heresis sit capienda. adhuc tū ecclesiasticus iudex nō se hȝ de eis intromittere sed ciuilis. nā occasione q̄stionis heresum nullus debet populum cōmouere. sed preses debet per se prouidere. In autenti. de manda. princi. id est de mandatis principum. coll. iij. §. neq̨ occasione. vbi dicitur. neq̨ occasione religionum heresumq̨ questionis ꝑmittas alicui prouinciam cōmonere. aut aliter quadam preceptione iniungi prouinciam cui presides. sed ipse ꝓuidebis cū competenti vtilitate fiscalibus et q̄ue alia sunt ꝑscrutari ꝛ non permittere aliquid fieri circa nr̄as p̄ceptiones occasione religionum. Patet ex his q̄ de expugnante fidem nullus debet se intromittere nisi preses. Preterea si cognitio iudicium et punitio taliū maleficarum non spectaret totaliter ad ciuilem iudicem. quomodo leges de his tribus se intromittere possent. Nam. C. de maleficis. l. nemo. l. culpa. l. nullus. oēs illos q̄s vulg⁹ maleficos vocat capitali pena subijcit. et e. l. militi. bestijs obijcere decernit qui magica arte vite innocentum insidiantur. Item q̄ questionibus ꝛ tormentis ad interrogandū subijci debeant. ꝛ q̄ ad eorum accusationē quilibet admitti debeat. ꝛ q̄ nullus fidelium sub pena exilij et amissione omnium bonoꝝ cum eis participat cum multis alijs penis annexis. que legenti illas leges occurrunt. Econtrario vero et pro veritate legū doctores talium maleficaꝝ punitōȝ in ecclesiasticū iudicē possūt retorquere vt simul copulatiue habeant cognoscere ꝛ iudicare. ꝛ h̄ sic ꝓbat̄ In crimie canonico preses cū metropolitano habet discernere et non metropolitanus per se sed adiuncto preside. patet in auten. de mā. prin. §. si vero canonicū sit quod querit̄. vna cum metropolitano prouincie hoc dispone re et decernere prouidebis. siue alij q̄dam dubitant. glosa. id est in fide. quo casu solus cognoscet. siue alij quidam glosa. tunc ep̄us cum preside. s. cognoscet et cause deo da re amabilem et decibilem terminum. qui et decenter orthodoxam custodiat fidem. et indemnitatem procuret fiscalibus. et nostros subiectos fuet inuiolatos. glo. i. eos nō corrūpat i fide. Preterea princeps secularis licet puniat pena sāguīs. nō tū p̄ h̄ iudiciū ecclesie excludit. c⁹ ē cognoscē ꝛ diffinire. imo necessario pre

supponit. vtz. C. de summa trinit. et fi. ca. l. j. in fi. et extra de here. c. ad abolendam. et c. vergentis. et c. excoicamus. j. et ij. immo eadem pena est et secundum leges. et secundum cano. vtz. C. de hereticis. l. manicheos et l. arriani. vnde et ad eos ptinet precipue insimul et non diuisim talium punitio. Preterea sicut leges decernunt clericos a proprijs iudicibus emendari et non a temporalibus seu secularibus. eo quod crimen ecclesiasticum in eis censetur. ita et maleficarum crimen cum sit partim ciuile et partim ecclesiasticum propter damna temporalia et fidem quam violant. Ideo ad vtriusque partis iudices pertinet ad cognoscendum iudicandum et puniendum. Et fortificatur ro in auten. vt clerici apud proprios iudices. §. si vero. colla. vj. vbi dicitur. Si vero ecclesiasticum sit delictum egens castigatione ecclesiastica et multa. deo amabilis eps hoc discernat nihil coicantibus clarissimis prouincie iudicibus. neque enim volumus talia negocia omnino scire ciuiles iudices cum oporteat talia ecclesiastice examinari et emendari animas delinquentium per ecclesiasticam multam: secundum sacras et diuinas regulas quas et nostre sequi non dedignantur leges. hec ibi. Unde et per oppositum crimen mixtum ab vtrisque est puniendum. Responsio cum principalis intentio nostra in hoc opere sit ab inquisitione maleficarum quantum cum deo fieri posset: nos inquisitores partium superioris almanie exonerare suis iudicibus ad puniendum relinquendo. et hoc propter negocij arduitatem. dum tamen indemnitate fidei et saluti animarum non eominus prouideretur. quare et presens opus aggressi sumus. ipsis iudicibus modos cognoscendi diffiniendi et sententiandi relinquendo. Ideo ad ostendendum quod epi contra maleficas in multis procedere possint etiam seclusis inquisitoribus. licet ipsi epi sine temporali et ciuili iudicio vbi punitio transit in vindictam sanguinis non ita procedere valeant. expedit certas opiniones aliorum inquisitorum in diuersis regnis hispanie in medium deducere. et illas salua eorum semper reuerentia cum sub ordine vno predicatorum militamus. infringere vt eo clarior in singulis habeatur intellectus. Est itaque eorum opinio quod omnes malefici sortilegi diuinatores nigromantici. et breuiter sub quocunque genere diuinationum existant et qui fidem sacram semel susceperunt et professi sunt iudicio inquisitorum subiaceant. taliter vt in tribus que notantur in capi. multorum querela. in prin. de here. in clemen. nec inquisitor sine epo. nec episcopus sine inquisitore procedere habeat. Licet in quibusque alijs vnus sine altero procedere valeat. si cui placet capitulum legat et inueniet. vnum autem e tribus est sententia diffinitiua ad quam vnus sine altero non debet procedere. et hoc vbi prefati heretici sunt habendi. Addunt insuper blasphemos. et quocunque modo demones inuocantes. et excoicatos qui in excoicatione stetissent per annum animo contumaci in causa fidei vel etiam in non causa fidei sub certis casibus et plura alia includunt. per que auctoritas ordinariorum nimis eneruatur. et nobis inquisitoribus ampliora onera imponunt minus securi coram tremendo iudice qui vtique districtam a nobis super commissi officij exiget rationem. et quia eorum opinio non infringitur. nisi eorum fundamentum sit annullatum. Ideo notandum quod principale fundamentum per glosatores canonum et precipue super ca. accusatus. et §. sane. et super verba heresim sapiant manifeste accipitur. fundant insuper se super dicta theologorum. tho. alber. bonauen. in. ij. sen. di. vij. Ex his specialiter

aliqua expedit recitare. Nā ubi ca. dicē
vt in argumento primo deductū est q̄ i
quisitores heretice prauitatis de sorti-
legijs ꝛ diuinationibus se non debent
intromittere nisi heresim sapiant ma-
nifeste: dicunt q̄ sortilegi vel diuinato-
res sunt duplices: scꝫ artificiales ꝛ he-
reticales: ꝛ primi dicunt meri diuinato-
res qꝛ videlicet mere ex arte agunt: de
quibus etiam loquit. c. ex tenore. extra
de sortilegijs: vbi dr̄ q̄ vdalricus p̄sbit
cū quodam infami hoc est diuinatore
dicit glo. ad secretū locū p̄rexit non ea
intentione vt demonē inuocaret quasi
dicat qꝛ hoc fuisset hereticū: sꝫ vt cū in
spectione astrolabij furtū quoddaꝫ in-
ueniret q̄si dicat q̄ est mera diuinatio
vel sortilegiū. Scdi vō hereticales di
cuntur diuinatores qui in eoꝝ arte de
monibus aliqueꝫ honorem latrie vel
dulie impendunt q̄ diuinando futura
p̄dicere conant: vel aliqd simile quod
heresim sapiat manifeste exercent: ꝛ ta
les iudicio inq̄sitoꝝ sicut ꝛ alij heretici
subiacent. Et q̄ hec sit mens ca. ꝓbat
p canonistas glosantes verbū saperēt.
Nam Jo. an. sup alle. c. accusat9 ꝛ ver.
saperent: dicit ita saperent sicut est cir
ca aras idoloꝝ nepharias p̄ces emitte
re: sacrificia offerre demones cōsulere
eorūq̄ responsa suscipere: vel associāt
sibi ꝓpter sortes exercendas hereticos
vel faciūt p̄dicta cū sanguine vel cum
corpe xp̄i vel in sortibus vt possint ha-
bere responsa: puerum rebaptisant vel
his similia. Ad eundem sensum alle-
gant Archi. super eo. c. ꝛ. §. sane: ꝛ sup
eodem verbo saperent. Item allegāt
Jo. mo. Raymunū. Guilhel. de mon
te Laudu. Iteꝫ ꝓbant per determina-
tionem ecclesie ex consilio acquirensi
xxvj. q. v. episcopi vbi huiusmodi mu
lieres superstitiose infideles nominan
tur cū dicitur vtinā he sole in sua perfi
dia perissent: ꝛ perfidia in xp̄iano dici
tūr heresis. Unde ꝛ inquisitoꝝ hereti
coꝝ iudicio sunt subiecti. Probant in-
super per theologos. Primo per sctm̄
Tho. in. ij. senten. di. vij. vbi querit vtrū
vti auxilio demonis sit peccatū vbi in
ter alia hec verba dicit super illud Esa.
viij. Nunqd nō populus a deo suo re
quiret visionem. In omnibus in qui-
bus complementuꝫ operis ex virtute
demonis expectatur est apostasia a fi-
de ꝓpter pactum initum cum demone
vel verbotenus si inuocatio intersit vl
facto aliquo etiam si sacrificia desint.
Ad idem allegant Albertum in eodē
suo scripto ꝛ distin. Item Petrum de
taranthasia. Itē petrū de bona ventu-
ra nouiter canonizato: qui tn̄ nō petr9
nominatur cū fuerit verum nomen su
um. Iteꝫ Alexandrū de ales. Et Gui
donem ordinis carmelitarum qui om
nes dicūt q̄ demones inuocantes sunt
apostate ꝛ per consequens heretici. vn̄
inquisitoꝝ hereticoꝝ iudicio subiecti.
Sꝫ q̄ prefati inquisitores p hec ꝛ per
q̄cunq̄ ab eis allegata nō possunt suf-
ficienter ꝓbare: q̄n etiam p̄fati sortile-
gi ꝛc. iudicio ordinarioꝝ seu episcopo-
rum seclusis inq̄sitoribus possunt sub
iacere: ꝛ q̄ inquisitores a taliū diuina
toꝝ nigromanticoꝝ seu etiā malefico-
rum se possunt exonerare: nō q̄ illi in-
quisitores male faciūt inquirendo su-
per tales vbi ep̄o non inquirunt; in q̄
casu potius inq̄sitores illi sunt cōmen
dandi: sic ꝓbatur. Inquisitores nō ha
bent se intrmittere nisi super crimē he
resis: ꝛ cum hoc oportet q̄ illud crimē
sit manifestum. Patet per frequenter
alle. ca. accusatus ꝛ. §. sane. Quo stan
te tunc iterum arguitur cum quis ali-
qua committit que absq̄ vicio heresis
committere potest: quantumcunq̄ il-
la sunt grauia et enormia: adhuc non
est vt hereticus iudicandus: licꝫ sit pu
niendus ex quo sequitur q̄ vbi q̄s non

Apostasia a fide

est iudicandus vt hereticus: sed vt ma
lefactor puniendus inquisitor non se
debet intromittere: sed debet talem iu
xta tenorem canonis suis iudicibꝰ ad
puniendum relinquere. Quo iterum
stante sequitur ꝙ omnia inducta ꝑ glo
satores: canonistas: ⁊ theologos vt de-
mones inuocare: eis sacrificare ⁊c. vt
supra tactum est nisi ex vitio heresis ꝓ
cesserint: inquisitores non se debent in
tromittere sed suis iudicibus vt supra
relinquere. Quo iterum stante: cū pre
fata sepissime sine vicio heresis fieri
possunt in quo casu talia facientes nō
sunt vt heretici habendi aut condonā-
di: subscriptis probatur auctoritatibꝰ
⁊ rationibus. Nam ad hoc ꝙ aliquis
sit ꝓprie hereticus quinqꝫ requiruntur
Primuz est vt sit error in ratione. Se
cundum est ꝙ error ille sit circa ea que
sunt fidei vel contra veritatez determi-
nationis ecclesie in his que pertinent
ad fidem vł bonos mores ⁊ necessaria
ad consecutionem vite eterne. Terciū
est ꝙ error talis sit in illo qui catholi-
cam fidem professus est: alias enim es
set iudeus vel paganus non hereticus
Quartum est ꝙ talis error in eo qui fi
dem suscepit sit taliter ꝙ aliquam veri
tatem de xp̄o confiteatur pertinentez
ad diuinitatem vel humanitatem: ali-
as si totum discederet esset apostata.
Quintum est vt talem errorem perti-
naci voluntate ⁊ obstinata eligat ⁊ se-
quatur: ⁊ quod de heresi ⁊ heretico sic
sumpto. c. alle. accusatus. ⁊ verbum sa
perent intelligatur: glosas tamen ca-
nonistarum non reprobando: sed sal-
uando: sic procatur. Nam ꝙ primū re
quiratur scz error in intellectu: hoc no
tum est omnibus per cōmunem regu-
lam. Duo requiruntur vt quis dicatur
hereticus: vnuz materiale scz error in
ratione: alterum formale scz pertina-
tia in voluntate. Patet ⁊ per Augusti

num: hereticus est qui nouas ⁊ falsas
opiniones aut gignit aut sequitur. Ra
tio etiam adest quia heresis est species
infidelitatis: ⁊ infidelitas est in intel-
lectu subiectiue: sicut ⁊ fides sibi con-
traria ⁊ opposita habent fieri circa idē
Quo stante factum vel opus quodcū-
qꝫ sine errore non facit hereticū: vtpu-
ta si quis fornicatur aut mechať: licet
agat contra veritatem que dicit non
mechaberis: ex hoc non est hereticus
nisi credat vel opineť fornicari esse lici
citum. Et ratio est qꝛ quandocūqꝫ ali-
qua duo necessario requirunť ad con-
stitutionem alicuius: deficiente altero
coꝝ impossibile est illud esse: quia da-
to opposito ꝙ sine illo possit esse: iam
non necessario requireretur ad consti-
tutionem illius: sicut quia ad constitu
tionē domus necessario requiriť fun-
damentū paries tectum ideo altero de
ficiente non habeť domus. Sic ergo
quia ad heresim constituendā requiri
tur error in intellectu necessario: nullū
factum absolute sine errore in intelle-
ctu facit hereticum. Et ꝓpter hoc nos
inquisitores germanie dicimus cū be
ato Antonino in scd̄a parte sūme sue
hanc materiā pertractantis ꝙ baptisa
re imagines adorare demones eis thu
rificare: conculcare corpus xp̄i in luto
⁊ omnia hm̄oi que sunt valde horren-
da peccata: nisi sit error in itellectu nō
faciunt hominē hereticum. Et ideo si
q̄s faceret ista vtpura baptisaret imagi
nem non male sentiens de sacramēto
baptismi: nec de eius effectu nec cre-
dens istum baptismum esse aliq̄d. nec
habere effectū ex vi sua ꝫ facit h̄ ꝓpter
aliquē finem facilius assequendum a
demone cui q̄rit ꝓpter h̄ cōplacere: ita
ꝙ aliq̄ pacto implicito vel expresso il-
lud agat vt demō sibi vel alicui faciat
qd̄ petit ſm ꝙ caracteribꝰ ⁊ figuris ſm
artes magicas ab hoibus demōes pa-

cto expresso vel tacito inuocant ad de
sideria eoꝝ explenda: dūmodo non pe
tant a demone qđ sit supra facultatem
eius: nec quātum ad potentiā: nec quātuz
ad cognitionē: sic scȝ ꝙ non male senti
at de potestate aut cognitōe demonis
sicut essent illi q̄ crederēt ꝙ demō pos
sit necessitare liberū arbitriū hominis
vel illi qui crederent ꝙ demō omnino
ex tali pacto ꝛ in omnē euentū quātū-
cūq̧ a deo non pmissus posset facē qđ
petunt vel qui crederent ꝙ posset scire
alteram partem futuri cōtingentis: vl'
effectū aliquez facere q̄ est ꝓprius soli
deo: tales eñ non est dubiū ꝙ haberēt
errorem in intellectu et male de ptāte
demonis sentirent: ꝛ per consequens
suppositis alijs conditionibus que re
quirunt ad heresim essent heretici ꝛ or
dinarioꝝ simul ꝛ inquisitoruȝ iudicio
subiecti. Sed si ex causis predictis fa
cerent non male sentientes de baptis-
mo ꝛ alijs predictis put cōmuniter fit
eo ꝙ ipō facto malefici ꝛ nigromanti-
ci cum sciūt ipm diaboluȝ esse inimi-
cum fidei ꝛ aduersarium salutis iam
coguntur in eoꝝ cordibus sentire ma-
gnam vim esse in fide: ꝛ ꝙ nulli falsita
ti subiacere potest cui pater mendacij
tantum preesse noscitur. Ideo licet ta-
lia facientes peccarent grauissime nō
tamen essent heretici. Et ratio est quia
non male sentiunt de sacramento: licȝ
eo male ꝛ sacrilege vtantur: vnde sunt
magis sortilegi q̄ȝ heretici: ꝛ de nume-
ro illoꝝ de quibus alle.c.accusat⁹. pre
tendit non subiacere iudicio inquisito
rum cum non manifeste sapiant here-
sim imo vix occulte ꝛ quasi nullo mo-
do. Et eodē modo de adorantibus de
monē ꝛ sacrificātib⁹ ei: q̄ si h̄ faciunt
credentes diuinitatē esse in demōibus
vel credentes ꝙ cultus latrie sit eis ex
hibend⁹: vel ꝙ oīno ex exhibitōe talis
cult⁹ assequant qđ requirūt a diabolo
nō obstante dei ꝓhibitōe seu etiā per-
missione tales essēt heretici. Sȝ si ista
faciūt nō ita sentiētes de demone: ſȝ vt
aliquo pacto cū demone facili⁹ ꝑ ista
exequant ab ipō qđ intendūt: tales nō
sunt heretibi ex natura rei licet grauit
peccēt. Et q̄dem ꝓ maiori declaratōe
sunt alique obiectōes mouende. Naȝ
obstare videt ꝙ ſm iura symoniacus
non est hereticus vt.j.q.j. quisq̄s ꝑ pe-
cuniam: ꝛ tñ non habet errorem in in-
tellectu. Nam symoniacus non est he
reticus ꝓprie ſȝ large ꝓpter quandaȝ si
militudinem: quia ex quo vendit vel
emit sacra ita agit ac si estimaret do-
nuȝ gratie pecunia posse possideri ſm
Tho. Sed non hoc estimando sicut
communiter accidit non est hereticus
quia non hoc credit sed bene veꝝ esset
si hoc crederet scȝ donum gratie posse
pecunia possideri. Item obstare videt
quod dicitur de hereti. quicunq̧ ꝛ al-
le.c.accusatus: ꝙ adorans hereticum
est hereticus. Sed grauius peccat qui
adorat demonem q̄ȝ qui adorat hereti
cum: ergo ꝛc. Item qui iudicand⁹ est
vt hereticus videtur esse hereticus: q̄
iudiciū debet sequi rei ꝟitatē: sed talis
iudicandus est hereticus. Nā ecclesia
nō p̄t iudicare nisi de his q̄ patēt occul
toꝝ eñ cognitor est de⁹ ꝛ iudex distin.
xxxiij. erubescāt. Sȝ ea q̄ sunt in intel
lectu non p̄nt patere nisi ex factis ex-
trīsecis visis vel ꝓbat: ḡ talis faciens
talia est iudicand⁹ heretic⁹. Preterea
īpossibile videt ꝙ aliq̄s faciēs talia scȝ
cōculcādo corpus xp̄i ꝛ hmōi: nisi ma
le sentiant de corpore xp̄i: ꝓbatur hoc
q̄ impossibile est maliciam esse in vo-
luntate: quin sit error in intellectu: cuȝ
ꝛ ſm ph̄m omnis malus est ignorans
seu errans: cū ḡ talia facientes habeāt
maliciā in voluntate: ergo hn̄t erroreȝ
i intellectu. Respōdet ad ista. Et pmo
sup pmū ꝛ terciū q̄ coīcidūt. Duplex

est iudiciū: scʒ dei qui videt interiora hominū qui non possunt iudicare de interioribus nisi per exteriora vt argumentum fatet tercium. Modo ille q̄ iudicatur vt hereticus iudicio dei ē vere hereticus ex natura rei. Deus enim nullū iudicat hereticum nisi habentē errorē fidei in intellectu. Sʒ ille q̄ indicatur hereticus iuditio hoim nō oportet q̄ sit hereticus ex natura rei: ꝫ q̄ fecerit tale factū per qd apparet ipsum male sentire de fide: ⁊ per consequens iuris p̄sumptione hereticus reputat. Et si queratur An ecclesia habet stati iudicare tales q̄ sic adorant demones vl' baptisant imagines hereticos ⁊ punire sicut hereticos. Rn̄siones nota. Primo q̄ ad discernendū illud mag pertinet ad canonostas q̄ theologos. Canoniste dicent iuris p̄sumptōe hereticus reputatur ⁊ vt hereticus ē puniendus. Theologus dicet primo indicio sub correctōe sedis ap̄lice q̄ non quantū est ex natura rei q̄cq̄d sit iuris p̄sumptōe. Et ratio potest esse ista: q̄ q̄ncunq̄ aliquis effectus depēdere potest ex duplici causa: nunq̄ ex natura rei ex illo effectu p̄t iudicare p̄cise altera causa. Cū igitur iste affectus qui est adorare demonem vel eius auxilium ad maleficiandū postulare imaginem baptisando vel infantem viuū offerendo vel occidendo vel aliud hmōi possunt p̄cedere ex duplici causa scilicʒ vl' credendo demonē adorando ⁊ sibi sacrificandū ⁊ imagines capere sacramētales effect9: vel q̄ aliquo pacto facto cū demone facio vt facilius obtineam quod volo a demone in his que non sunt supra facultatem suā vt supra tactum est nō debeo statim iudicare ex tali effectu p̄cise alterā causam scʒ q̄ ꝫ faciat vt male sentiens de fide. Unde quando constat de hmōi effectu vlterius inquirendum est de causa ⁊ si ex errore ⁊ p̄uersitate fidei hoc fecit iudicādus est hereticus et iudicio inquisitorum cum ordinariis subiacebit. Sʒ si ex alia causa iudicandus vt sortilegus ⁊ vilissimus peccator. Alia responsio ad nostrum p̄positum quicquid sit ex omnibus dictis ⁊ allegatis constat q̄ omnes diuinatores ⁊ malefici qui iudicant heretici iuris p̄sumptōe: ⁊ non ex natura rei ordinarioꝝ iudicio ⁊ nō inquisitoꝝ subiacent: nec p̄fati inquisitores alioꝝ regnoꝝ per allegationes canonū ⁊ glosatoꝝ se tueri possunt: eo q̄ tales demonibus sacrificantibus ⁊ adorantibus iudicant hereticos iuris p̄sumptione ⁊ non ex natura rei. Textus autē dicit q̄ debeant sapere heresim manifeste. i. sapere intrinsece: ⁊ ex natura rei: ⁊ sufficiet nobis inquisitoribus de hereticis ex natura rei infectis se intromittere alios suis iudicibus relinquendo. Et quia dictū est q̄ inquirendum est de causa vtrum ex errore fidei hoc fecerit vel non: vtiq̄ hoc facile erit. Nam sicut habitus fidei cognoscitur per actū fidei qui est credere ⁊ confiteri ea que sunt fidei: ⁊ habitus castitatis per caste viuere: ita ecclesia p̄t iudicare aliquē hereticuʒ inquirendo si habet actū discernendi seu male sentiendi de aliquo articulo fidei. Sic etiaʒ malefica que fidem in toto vel in parte abnegauit vel corpus xp̄i vilissime tractauit homagiū p̄stitit vtruʒ hmōi ad complacendum demoni tantuʒ fecerit: immo si in toto abnegauit etiam corde iam iudicabitur vt apostata: et deficiet quarta conditio que habet cōcurrere ad hoc vt quis p̄prie dicat hereticus. Q̄ si huic determinatōi obiicitur bulla ⁊ commissio nobis ab Innocentio octauo facta vbi malefice iudicio inquisitorum subiiciuntur. Respondetur per illa non excluditur q̄n ⁊ diocesani etiam vsq̄ ad sententiā dif

finitiuā contra eos ꝓcedere possint ꝑ
illa antiqua iura vt dictū est: cum hec
bulla potius in partem sollicitudinis
nobis inquisitoribus tradita sit: quam
⁊ ope q̄ntum possumus cū dei adiuto-
rio exhibemus. Vñ ⁊ primū argumē
tum non suffragatur inquisitoribus il
lis: ꝫ potius contrarium concludit cū
tales simoniaci tantūmodo iuris pre-
sumptōe censent̄ heretici de quib⁹ or-
dinarij per se iudicare possunt: irrequi
sitis inquisitoribus: immo nec inquisi
tores de simoniacis varijs se itromitte
re hñt ⁊ pari rōne de alijs qui tantum
iuris p̄sumptione heretici iudicantur.
Nam contra episcopos scismaticos ꝓ
cedere non possunt ⁊ p̄latos alios su-
periores vt ptꝫ in .c. inq̄sitionis de he-
re. li. vj. vbi sic dicit̄. Inq̄sitores hereti-
ce prauitatꝭ ab ap̄lica sede seu alijs q̄-
buslibet deputatis de hmōi crimine ī-
quirere contra eos vt nequeūt aut ei⁹
p̄textu ꝓcedere contra eos: nisi in lr̄is
cōmissionis sedis apostolice ꝙ h̄ pos-
sint contineat̄ expresse. Si tñ inquisi-
tores ipi episcopos vel alios supiores
prelatos sciuerint vel inuenerint circa
crimen hereseos cōmisisse aut eos de
hmōi diffamatos existere vl̄ suspectos
id tenebuntur sedi apostolice nūciare.
Ad secundum similiter patet ex p̄ha-
bitis responsio. Nam adorans hereti-
cum est tunc hereticus si adoret ipsuꝫ:
credens esse adorandū seu honorādūꝫ
ꝓpter suam doctrinam ⁊ opinionem.
Si aūt honorat ipm ꝓpter aliqđ tem-
porale sine aliquo errore fidei in intel-
lectu non est ꝓprie hereticus: ꝫ iuris fi
ctione vel presumptione seu similitudi
narie: quia agit sicut male sentiret de
fide sicut ille quem adorat: vnde nec i
quisitorum iudicio subiacebit. Ad ter
cium patet ex premissis quia licet iu-
dicatur ab ecclesia vt hereticus ꝓpter
facta extrinseca visa ⁊ probata: non ta-
men sequitur ꝙ semper sit heretic⁹ ex
natura rei ꝫ iuris p̄sumptione sic repu
tatur: vñ ⁊ in illo casu inq̄sitoꝝ iudiciū
subterfugit: quia nō sapit heresim ma
nifeste. Ad quartū dicendum ꝙ falsuꝫ
p̄supponit: quia non est possibile ꝙ ali
quis cōculcet corpus xp̄i absq̧ hoc ꝙ
male sentiat vel peruersitatem fidei ha
beat de corpe xp̄i: quia potest hoc face
re sciens se peccare ⁊ credens firmiter
ibi esse corpus xp̄i. Facit tñ hoc vt pla
ceat demoni ⁊ facilius obtineat quod
vult ab eo. Et licet omnis malus erret
non tamen errore intellectus qui ē he
resis seu errans male sentiens de his
que sunt fidei: ꝫ de his que sunt virtu-
tis alicuius cuius contrariuꝫ in vicijs
operat̄. Et tm̄ de p̄mo p̄ncipali quod
ad heresim ꝓprie sumptū requiritur ⁊
fm ꝙ iudicio inquisitoꝝ debet hereti-
cus subiacere. Nec obstat si dicatur tñ
etiam contra diffamatos aut suspectos
leniter vehementer aut violenter de he
resi: ⁊ qui nō videntur sapere heresim
manifeste inquisitor potest procedere.
Respondetur: inquirere potest ⁊ ꝓce-
dere super tales inquantū sunt suspe-
cti aut diffamati de heresi ꝓprie dicta
de qua etiam nunc loquimur vt sepe
tactum est que habet errorem in intel
lectu: ⁊ alia quattuor sequentia anne-
xa: quoꝝ scđm est vt talis error sit cir-
ca ea que sunt fidei vel contra veritatē
determinatōis ecclesie in his que per-
tinent ad fidē ⁊ bonos mores ⁊ neces-
saria ad consecutiōem vite eterne. Si
em̄ error sit de his que non pertinent
ad fidem: puta ꝙ credat quis solē non
maiorem terra ⁊ hmōi non est pericu
losus error. Error autem contra sacram
scripturam contra articulos fidei: con
tra determinationem ecclesie vt supra
est heresis arti. xxiiij. q. j. hec est fides.
Item quia determinatio dubiorū cir-
ca fidem pertinet principaliter ad ec-

clesiam ꝛ ꝑcipue ad pontificem sum̄mū xp̄i vicariū. Petri successorē. vt expresse dicit̄. xxiiij. q. j. quotiens. Et contra determinationē ecclesie nullus doctor vel sanctus suā sententiā defendit vt dicit Tho. fa fe. Nec Hieroni. nec Aug⁹. nec alius. Sicut ergo asserens ꝑtinaciter contra fidem est hereticus: ita ꝛ ꝯtra determinatōem ecclesie i his que ꝑtinent ad fidem et necessaria ad salutem ꝑtinaciter asserens est hereticus. Ipa em̄ ecclesia nunq̄ errasse i fide ꝓbat̄. vt dr. xxiiij. q. j. a recta. ꝛ aliis c. Signanter aūt dicit̄ q꞉ asserens contra determinatōem ecclesie nō simpliciter ꝫ in his dumtaxat q̄ ꝑtinent ad fidem et salutem est hereticus. Nam in aliis contrariū sentiens non est hereticus: sic ꝙ ius non pt separi ab vsu in rebus vsu cōsumptibilibus: qđ declarauit ꝛ determinauit. Johannes. xxij. in extraua. ad conditorem. Ubi dic̄: contradicentes huic sententie esse contumaces ꝛ rebelles ecclesie nō hereticos Terciū quod requirit̄ est ꝙ error sit in illo qui catholicam veritatem est ꝓfessus. Si quis em̄ nunq̄ esset ꝓfessus fidem xp̄ianā nō esset ꝓprie heretic⁹ sed simpliciter infidelis vt iudeus ꝛ gentilis qui foris sunt. Vn̄ Aug⁹. de ci. dei Uidens diabolus genus humanum a cultura idoloꝝ ꝛ demonum liberari hereticos mouit q̄ sub vocabulo xp̄iano doctrine resisterēt xp̄iane. Oportet ergo ꝙ error sit in illo qui in baptismo suscepit fidem xp̄ianā ad hoc vt sit hereticus. Quartum qđ requirit̄ est ꝙ talis error sit in eo q̄ fidem suscepit talit̄ ꝙ aliquaꝫ veritatem de xp̄o confiteat̄ ꝑtinentē ad diuinitatē vel humanitatē Si em̄ nullam veritatem penitus cōfiteretur magis ꝓprie apostata q̄ hereticus censeretur. Sic iulianus apostata: ꝛ distinguitur vnuꝫ ab altero: licet aliquando vnū sumat̄ pro alio. Sub hac conditōe reperiunt̄ certi q̄ interdū egestate ꝛ molestiis variis afflicti corpus ꝛ animā tradunt diabolo ꝛ fidem abnegant dūmodo in eoꝝ necessitatibus: ꝛ ad possidendū diuitias ꝛ honores diabolus eis assistat. Nouim⁹ certos nos inquisitores ꝛ post aliq̄s penitentes: q̄ vtiq̄ absq̄ errore fidei in intellectu: q꞉ tm̄mō ꝓpter cōmoda tp̄alia talia cōmiserūt: vn̄ nec heretici ꝓprie nec iterū apostate ex corde ꝛ Julianus: licet magis apostate cense nt. Ex corde vero apostate si nolunt resilire vt heretici impenitentes traden t curie seculari. Si aūt velint recipiunt̄ ꝓut heretici penitentes iuxta. c. ad abolendā. §. ꝑsenti. de here. li. vj. Cōcordat Raymūdus ti. de apostatis. c. reuertētes. vbi dicit. Qꝫ reuertentes ab apostasie ꝑfidia cū fuerint heretici tanq̄ reuertētes ab heresi sunt recipiendi. Et hic sumitur vnū ꝓ alio vt prius tactū est. Et subdit Illi vero q̄ metu mortis fidem abnegant: hic tu accipe q̄ ꝓpter comodum temporalē diabolo fidem abnegant et erroribus nō credūt: licet iure heretici non sint: nota hic ꝙ non sunt ꝓprie heretici. Subdit: postq̄ nō habent in mēte errorem. Judicio tamē ecclesie qui habet per exteriora de interioribus iudicare heretici habendi sunt: nota hic iuris fictione: ꝛ si reuertantur vt penitentes heretici recipiēdi sunt. Nō em̄ metus mortis est metus cadens in cōstantem virum ad fidem xp̄i abnegandam: sic ꝛ tu accipe ꝓpter cōmoda tēporalia. Unde concludit Sanctius ē mori q̄ abnegare vl' vesci idoloticis vt dicit Augustinus ꝛ recitat̄. xxxij. q. iiij Simile iudiciū de maleficis fidem abnegantibus esset vt ibi resilire vellent reciperentur vt penitentes absq̄ hoc ꝙ curie seculari relinquerentur: omnib⁹ tamen modis ad gremium ecclesie recipiuntur vbi petunt; ꝛ curie seculari

si non traduntur relinquunt: ⁊ ħ ꝓpter
damna temporalia illata prout i modis
sententiandi patebit: ⁊ omnia prefatus
ordinarius exequit: ita ꝙ etiaȝ inquisi
tor suas vices illi committere potest in
hoc dumtaxat casu apostasie: secus est
in alijs casibus sortilegoꝝ. Quintuȝ
quod requirit ad hoc vt quis ꝓprie sit
hereticus est vt talem errorem firmata
voluntate ⁊ obstinata eligat ⁊ pertina-
citer sequatur opiniones. Unde ſm
Hiero. heresis ab electiōe est dicta. Et
ideo ſm Aug⁹. non qui falsas opinio-
nes gignit vel sequit: ꝫ qui pertinacit
defendit hereticus est censendus. Vñ
si quis nō pertinaci malitia sentiret ali
quid contra fidem: ꝫ ignorantia para-
tus corrigi si quis sentit falsum osten-
detur sibi esse contra fidem vel sacram
scripturam vel determinationeȝ eccle-
sie. xxiiij. q. iij. dixit apostolus. Et ideo
ipse Aug⁹. dicebat. Errare potero here
ticus non ero qꝛ scȝ paratus corrigi cū
sibi fuerit ostensus error. Et constat ꝙ
quotidie inter doctores circa diuina
sunt varie opiniones ⁊ aliqñ contradi-
ctorie ita ꝙ necesse est alteram esse fal-
sam: ⁊ tamen nulla earū reputatur fal-
sa donec per ecclesiam fuerit determi-
nata. ar. xxiiij. q. iij. qui in ecclesia. Ex ꝗ
bus omnibus concluditur ꝙ probare
maleficos subiacere iudicio inquisito-
rum vel etiam alios quocunqꝫ modo
demones inuocantes per dicta cano-
nistarum super alle. verbum saperent.
in. c. accusatus comprehensum nō suf-
ficienter probatur: cum tales ab eis he
retici iudicantur quadam iuris fictio-
ne: nec etiam per dicta theologoꝝ: cū
⁊ ipsi tales nominant apostatas verbo
vel opere: nō autem mente ⁊ corde: de
quo errore verbuȝ saperent pretendit.
Et licet iudicantur vt heretici non ta-
men propter hoc sequitur ꝙ episcopus
sine inquisitore non possit ad sententi
am diffinitiuam contra eos procedere
aut carceri ad penam deputare aut tor
mentis exponere. Im mo in casu quo
hec decisio non videatur sufficere ad ħ
vt nos inquisitores simus a malefica-
rum inquisitione exonerati: nolumus
tamen hoc via iuris exigere: cum vices
nostras in his dumtaxat super senten-
tiam ferendam ipsis diocesanis cōmit-
tere possumus. Hoc enim habetur in
capitu. multorum in principio. de here
ti. in clemen. Ubi sic dicitur. Multo-
rum querela ⁊ infra vt negotium inqsi
tionis huiusmodi eo prosperetur feli-
cius: quo deinceps eiusdeȝ labis inda
go solertius diligentius ⁊ cautius per
agetur ipsum tam per diocesanos epi
scopos ꝙꝫ per inquisitores a sede apo-
stolica deputatos omni carnali odio
vel timore aut cuiusmodi commodi
temporalis affectione semotis decer-
nimus exerceri: sic ꝙ quilibet de predi
ctis sine alio citare ⁊ arestare seu cape
re ac tute custodie mancipare ponen-
do in compedibus et manicis ferreis:
si ei visum fuerit super quibus facien-
dum ipsius conscientiam oneramus:
nec non inquirere contra illos de qui-
bus pro huiusmodi negotio ſm deuȝ
et iusticiam viderit expedire: duro ta-
men tradere carceri qui potius ad pe-
nam ꝙꝫ ad custodiam videatur vel tor
mentis exponere illos aut ad sententi
am procedere contra eos. Episcopus
sine inquisitore aut inquisitor sine dio
cesano aut eius vel episcopali sede va-
cāte capituli super hoc delegato. si sui
ad inuicem copiam habere valeant in
fra octo dierum spacio postꝙꝫ inuiceȝ
se requisierint non valebit: et si secus
presumptum fuerit nullum sit et irri-
tum ipso iure. post sequitur ad no-
strum propositum. Verum si epi-
scopus vel eius seu capituli sede va-
cante delegato cum inquisitore aut in

quisitor cum altero eorundem ꝓpt̃ p̃-
missa nequeant aut noluerint ꝑsonali-
ter conuenire p̃t eṗs vel eius seu capi
tuli sedevacante delegatus inquisitori
ꝛ inquisitor eṗo vel eius delegato seu
sedevacante illi qui ad hoc fuerit ꝑ ca
pitulũ deputatus. sup illis cõmittere
vices suas vel suas significare ꝑ lr̃as
consiliũ et consensum. Ex quo patz ꝙ
licet in q̇nq₃ casibus vnus sine altero i
tribus vero minime ꝓcedere possit. q̃
tamen vnus alteri vices suas cõmitte
re potest. presertim quo ad sententiaz
ferendã. iõ ꝛ nos hoc ꝑ p̃ntes facere de
creuimꝰ alijs ĩquisitoribꝰ in suis limi-
tibus remanentibꝰ. Ad argumenta er
go respondendo patet ex premissis ad
sex prima argumenta ꝓ inquisitoribꝰ
militantia decisio. ꝙ eoꝝ inquisitioni
malefici ꝛ sortilegi non videnť subijci.
Ad alia aũt argumenta ꝓ diocesanis
in casu quo ꝛ ipi a maleficaꝝ inquisiti-
one se exonerare vellent. ꝛ ciuili iudi-
cio relinquere. Patet ꝙ nõ p̃nt h̃ ea-
dem facilitate quo inquisitores facere
q̃ in crimine heresis iuxta. c. ad abolẽ
daz. ꝛ. c. vergentis. ꝛ. c. excõicamꝰ vtrũ
q₃. extra de hereticis. Judicis ecclesia-
stici est cognoscere et iudicare. ꝛ iudi-
cis secularis exequi ꝛ punire. vbi sñia
transit in vindictã sanguinis. secus vbi
ad alias penas penitentiales. Videť
etiã ꝙ in heresi maleficaꝝ licet non in
alijs heresibus etiã ipi diocesani suas
vices ad agnoscendum ꝛ iudicanduz
in foro ciuili cõmittere valeat. tum vt
in argumentis tangitur hoc crimẽ ma
leficaꝝ non est mere ecclesiasticuz. im-
mo potius ciuile ꝓpter damna que in
feruntur temporalia. tum etiam quia
leges speciales in punitionem malefi
corum quo ad omnem viam punitõis
edite cernũtur. Videtur deniq₃ ꝙ hec
via plurimũ in exterminiũ maleficaꝝ
deseruiret. ꝛ in maximũ releuamẽ or-
dinarioꝝ corã tremendo iudice super
districtum examen qd̃ exigetur cuz te
ste scriptura iudiciuz durissimum his
qui presunt imminet. ꝛ ſm hanc diffe-
rentiã ꝓcedemus videlicet ꝙ iudex se
cularis cognoscere ꝛ iudicare põt vsq₃
ad sententiã diffinitiuã ad penitentiaz
quã ab ordinarijs recipiet. secus sup
sanguinem quã ꝑ se ferre potest.

v ¶ ergo iudices tam i foro eccle
siastico q̃₃ ciuili modos ꝯgno-
scendi iudicandi ꝛ sententiãdi
sꝑ in promptu habere valeant. conse-
quenter circa tria p̃ncipaliter ꝓceden
dum erit. Primo quis modus incho
andi ꝓcessum fidei. Scd̃o quis modꝰ
continuandi. Tercio quis modꝰ termi
nandi ꝛ sententiandi in hac mat̃ia ma
leficaꝝ. Circa primũ q̇nq₃ difficultates
Prima quis inter tres modos ꝓcedẽ
di qui in iure tanguntur sit magis cõ
petens. Scd̃a de numero testiũ. Ter-
cia an possint compelli ad iurandum.
Quarta de conditione testiũ. Quinta
an inimici capitales ad testificandum
admittuntur. Scd̃a pars continet q̃-
stiones vndecim. Pr̃ia qualiter testes
sunt examinandi. ꝛ ꝙ sꝑ quinq₃ ꝑsone
debent esse p̃sentes. Item qualiť male
fice sint interrogande generaliter ꝛ ꝑ-
ticulariter. ꝛ erit sexta in ordine libri.
cũ numerus mutatur eo vt lector faci-
lius repiet materiã optatã. Secunda
varia dubia declarat sup respõsiones
negatiuas. ꝛ qñ sit incarceranda ꝛ quã
do ꝓ manifeste deprehensa in heresi
maleficarum. Tercia de modo capien
di maleficas. Quarta de duobus que
post captionẽ facienda sunt iudici ꝛ an
deponentiũ noĩa sint ei manifestãda ꝛ
defensiones concedende. Quinta q̃lr
defensiones cuz deputatõne aduocati
sint concedẽde. Sexta quid faciet ad-
uocatus cum sibi testiũ nomina non
publicantur. ꝛ vbi inimicitiã capitalez

allegat coram iudice. Septima qualiter iudex inimicitiã capitalem inuestigare habet. Octaua de his q̃ iudex hȝ aduertere anteq̃ʒ delatam tormẽtis exponat. Nona de mõ sententiandi ad questiones et tormenta. Decima sup tormenta continuanda ꝛ qualiter sint tormentandeꝛ de cautelisꝛ signis cõtra maleficiũ taciturnitatis. Undecima sup finales interrogatõnes ꝛ cautelas a iudice obseruãdas. Tercia pars continet primo q̃stiones tres quas iudex debet aduertere ꝛ ex quib9 oĩs sñia diffinitiua dȝ ꝑcedere. Prima an sup examẽ candentis ferri possit sententiari. Secunda de modo quo omnis sententia est ferenda. Tercia ex quibus suspitionibus potest iudicare. et qualiꝰ sup vnaq̃q̃ʒ suspitionẽ debet sententiare Demũ super vltimã parteȝ de viginti modis sententiandi. quaꝝ tredecim sĩcões super oẽm heresim. reliqui specialiter super heresim maleficaꝝ. ꝛ quia locis suis patebunt causa breuitatis hĩ non assignantur.

Questio prima super moduȝ inchoandi processum.

Verit ergo primo quis sit modus cõpetẽs ad inchoandũ ꝑcessum fidei contra maleficas. Respondetur. Cum inter tres modos qui tangũtur. extra de accusa. denun. ꝛ inquisitio. ꝛ prim9 est qñ aliquis accusat aliquẽ de crimĩe heresis vel fautoria corã iudice offerendo illud se ꝓbaturꝝ ꝛ inscribit se ad penam talionis nisi ꝓbet. Et secundus modus quando aliquis denunciat aliquem. ita tamen non ꝙ offert se ꝓbaturum nec vult facere parteȝ. sed dicit ꝙ denunciat zelo fidei. vel rõne sententie excõicatõnis late ꝑ ordinarium vel eius vicariũ. aut ratione pene tempaꝰ quã secularis iudex contra non denũciantes. Et tercius modus per inquisitionẽ. hoc est qñ nõ est aliquis accusator vel denunciator. sed fama laborat in aliqua ciuitate vel loco ꝙ sint malefice. ꝛ tunc iudex habet nõ ad instantiam partis sed etiã ex officio procedere Ideo aduertendum ꝙ primũ moduȝ procedendi iudex nõ libenter admittat. tum qꝛ non est in causa fidei vsitatus nec etiam in causa maleficaꝝ qui sua maleficia occulte exercent. tum etiam qꝛ est accusanti multũ ꝑiculosus ꝓpter penã talionis qua plecteretur vbi in probatione deficeret. tum etiã quia est multuȝ litigiosus. Incipiat processum per citationem generalem affigẽdo illam ad valuas ecclesie ꝓchialis vel pretorij per modum qui sequitur.

Cum nos vicarius talis ordinarij. aut iudex talis dñi totis nr̃is affectib9 ibiantes ac ex oĩb9 nostris precordijs affectãtes populum xp̃ianum nob̃ commissum in vnitate ꝛ serenitate catholice fidei cõfoueri. ac ab omni peste prauitatis heretice visceraliter elongari. Iccirco nos iudex prefatus. cui ex iũcto officio hec incũbunt. ad gloriam ꝛ honorem recolendi nominis ih̄u xp̄iꝛ ad exaltationẽ sancte fidei orthodoxe atq̃ʒ ad depressionem heretice prauitatis precipue in maleficis vniuersis et singulis cuiuscunq̃ʒ conditionis stat9 Hic nota. Si ecclesiasticus iudex inq̃rit addat: ordinis religionis aut dignitatis existãt. q̃ sunt infra terminos h9 ciuitatis aut circa illaȝ aut oppidi ad duo miliaria. ad quoꝝ noticiã ꝑuenerint hec mandata. ecclesiasticus iudex adiungat. Auctoritate qua fungimur in hac parte in virtute sancte obediẽtie ac sub pena excõicatõnis precipimus ꝛ mandamus ac mandando req̃rim9 ꝛ monemus quatenus infra. xij. dies ꝓxime cõputandos. Hic secularis iudex modo suo mandabit et penis eis

consuetis quorũ primos q̃uattuor pro
primo. et reliquos quatuor p̃mis qua
tuor imediatos ꝓ scđo. et vltimos q̃t-
tuor ꝓ tercio termino peremptis. At tri
na monitione canonica assignamus:
nobis reuelant si quis scit vidit vł au-
diuit aliquã eẽ psonã hereticã ꝛ malefi
cam diffamatam vel suspectam ꝛ i spe
ciali talia practicãtem que in nocumẽ-
tum hominum iumentorum aut terre
frugum. ꝛ damnum reipublice cedere
valeant. ꝙ si nostris antefatis monitis
et mandatis non paruerit cum effectu
premissa infra taxatum terminum nõ
reuelando sciat se. Iudex ecclesiasti
cus addat excõicatõnis mucrone per
cussum. Secularis iudex addat penas
temporales. Quam excõmunicatõis
sniam in omnes ꝛ singulos taliter vt p̃
dicitur cõtumaces prefata nostra mo
nitione canonica preeunte ꝛ eoꝝ obe-
dientia requirente. nũc vt ex tunc ꝛ tũc
vt ex nunc ferimus in his scriptis. ab
solutionem harum sententiarum nob
tantũmodo reseruandum. Concludit
iudex secularis modo suo Datum ꝛc.
Nota insuper super scđm modum ꝙ
cum vt dictum est secundus modus
procedendi et processum fidei incipiẽ
di est per modum denunciatõnis. vbi
denuncians non offert se probaturum
nec vult facere partem. sed dicit ꝙ de-
nunciat ratione sententie excõicatõis
late. vel zelo fidei ꝛ propter bonum rei
publice. Ideo secularis iudex hoc de-
bet in sua citatione generali aut p̃mis
sa monitione specificare. ꝙ nemo esti-
met se penalem fieri etiam si in proba
tione defecerit. q2 non offert se vt accu
sans sed vt denũcians. Et tunc q2 plu
res comparebunt ad denunciandum
iudici: notare debet iudex vt procedat
modo qui seq̃tur. Primo habeat no-
tarium et duas honestas personas si-
ue sint clerici siue layci. vel si notarius
non posset haberi tũc loco notarij sint
duo viri idonei. Hoc em̃ tangit in. ca.
vt officiũ. §. verum. li. vj. vbi ita dicit
Verum q2 in causa graui crimine cuꝫ
multa op oꝛteat cautela procedi vt in
reos sine vllo proferat errore dure a
digne seueritas vltionis. Volumus ꝛ
mandamus vt in examinatõe testium
quos recipi super hoc crimine p̃dicto
ipmq; contingentibus oportuerit. adhi-
beatis duas religiosas et discretas pso
nas. Hic Archi. in glosa possunt in
telligi persone honeste siue sint clerici
siue laici. Sequitur in quaꝝ p̃ntia per
publicã si cõmode habere potestis p-
sonam aũt per duos viros idoneos fi
deliter eorum depositiones testiuꝫ de
scribãtur. Nota ergo ꝙ his psonis ad-
hibitis mandet denuncianti iudex ꝙ
det in scriptis vel saltem dicat v̄bo. Et
tunc notarius seu iudex incipiat ꝓces
sum per modum qui sequitur.

In nomine domini amen. Anno a
natiuitate dñi ꝛc. tali die talis mensis
in p̃ntia mei notarij ꝛ testium ĩfra scri-
ptorum. talis de tali loco ꝛ talis dioce
sis vt supra cõparuit personaliter in ta
li loco coraꝫ honorabili iudice ꝛ obtu-
lit eidem cedulam tenoris sequentis.
inseratur tota. Si aũt non per cedulaꝫ
sed verbo. ponatur sic. Cõparuit ꝛc. et
denunciauit eidem ꝙ talis de tali loco
diocesis talis asseruit ꝛ dixit ꝙ sciret h̄
vel ꝙ fecerit talia nocumenta sibi vel
alijs personis. Quo facto in continen
ti faciet iurare ipm denunciantem mo-
do consueto. vel ad quatuor dei euan-
gelia. vel super crucem erectis digitis
tribus et duobus depressis in testimo
nium sancte trinitatis et damnatõneꝫ
anime et corporis de dicenda veritate
super denunciatis. et prestito iuramẽ-
to interrogabit eum. Unde scit eẽ ve-
ra que denunciauit et si vidit vel audi
uit. Si dicat se vidisse aliqua vtputa

qz ibi repert⁹ tali hora tẽpestat̃ vel q̃a tetigit lumẽ qz .itrauit stabulũ. introgabit iudex vbi eũ vidit ⁊ qñ ⁊ q̃tiẽs ⁊ p quẽ modũ⁊ qui erant p̃ntes. Si dicat ꝙ non vidit sed ꝙ audiuit. Interrogabit eum a quibus audiuit⁊ vbi⁊ qñ ⁊ quotiens⁊ quibus presentibus audiuit. formando articulos de quolibet p̃dictorum singulariter et diuisim. ⁊ notarius seu scriptor ponat totuz i actis seu in processum immediate post p̃dictam denunciationẽ continuando sic. Quaquidem denunciatõne vt p̃mittitur facta. ipe inquisitor in continenti fecit iurare ad quatuor dei euãgelia ⁊c vt supra. ipm denunciantẽ de dicẽda veritate super denunciatis. ⁊ iterrogauit eundẽ vñ et quomodo ea q̃ denunciauerat nouerat vel suspitionem hẽat esse vera. Respondit. qz vidit vel audiuit interrogauit vbi vidit vel vbi audiuit. ⁊ dixit. ꝙ tali die talis mensis talis anni in tali loco. Interrogauit. quotiens vidit vel audiuit ⁊c. ⁊ formentur articuli vt dictum est et totũ ponatur in processu: ⁊ specialiter interrogatur. qui sciunt cum eo in tali causa ⁊ q̃ p̃nt scire. Quibus omnibus sic pactis vltimo interrogabitur si denunciat mala voluntate odio vel rancore. vel obmittat aliquid fauore ⁊ amore. vel alias denunciat rogatus vel subordinatus. Et postremo iniungetur ei virtute iuramenti prestiti tenere secretum quicquid ibi dixit. vel per iudicem sibi dictum fuit. ⁊ ponetur totum in processu et in actis et omnibus expletis potur paulo infra. Acta sunt hec i tali loco tali die talis mẽsis⁊ tali anno i presentia mei notarij vel scriptoris adiũcto mihi ali in vigoremz officij tabellionatus. ⁊ talium testium ad hoc vocatorum ⁊ rogatorum.

Ercius modus processum incipiendi qui etiam est cõmunis⁊ vsitatus modus. ⁊ cum hoc secretus esset vbi nullus accusator vel denunciator se offerret sed fama laboraret i aliqua ciuitate vel loco de aliqua malefica et etiam tali ⁊ ꝓpter famam iudex absq₃ citatione generali de qua supra seu monitione ex officio procedere vellet. eo ꝙ talis clamor frequens peruenirer ad aures ei⁹. tũc itex ichoare p̃t. processum in presentia persona⁊ vt s.

In nomine domini amen. Anno a natiuitate domini tali die mense tali seu mensibus talibus. Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pluries fama publica referente ac clamosa insinuatione producente ꝙ talis de tali loco dixit vel fecit talia ad maleficia pertinentia contra fidem ac cõem vtilitatem reipublice. ⁊ ponatur totum prout fama laborat. Et p aulo infra. Acta sunt hec die tali mensis talis de anno tali in p̃ntia testium taliũ vocatorum et rogatorum et mei notarij talis auctoritate seu scriptoris vigore tali. Sed anteq̃ secunda pars ichoetur videlicet qualiter huiusmodi ꝓcessus ẽ ꝯtinuandus premittenda sũt aliqua super testes examinandos q̃t i numero esse debeant et cui⁹ ꝯditõnis.

Questio secunda de numero testium.

Via dictũ ẽ i secundo modo de dictis testiũ qualiter inscribi debeant. scire numerum et conditionem illorum opus est. Queritur vtrum iudex duorum testium legitimorũ non singularium possit licite aliquaz de heresi maleficarum condemnare. vel plures q̃₃ duo necessario requirantur. ⁊ dicũtur testes singulares quando in dictis sũt ꝯtrales. ꝯcordãt tñ i v̄ba seu effectu rei vt si dicẽt malefeciauit mihi vaccam alter puerum: concordarent in malefi

cio. Hic aūtē queritur vbi testes non
sunt partiales sed omnino concordāt
Et rn̄detur: ꝙ q̄buis videant̄ sufficere
duo testes de iuris rigore: quia regula
est ꝙ in ore duoꝝ vel trium stat omne
verbū: tamen de iuris equitate non vi
dent̄ in hoc crimine duo sufficere: tuꝫ
ꝓpter criminis immanitatem. In cri-
minibus eñ probationes debent esse
luce clariores. ff. de probationibus. si
qūt. Et heresis p̄cipue talis inter maio
ra crimina enumerat̄. Et si dicat̄ ꝙ in
hoc crimine sufficiūt leuiores probati
ones: q̄ꝛ leui argumento quis detegit̄.
C. de here. l. ij. Leui argumento rece-
dendo a iudicio catholice religionis ⁊
tramite hereticū se facit. Rn̄det̄. Hex
est ad p̄sumendū non aūt ad condem-
nandū tum ꝓpter iuris ordinis in hoc
crimine detrutationē. In hoc eñ ordo
iudiciarius in fauorem fidei detrunca
tur: q̄ꝛ nec delatus videt testes iurare:
nec etiā sibi publicantur vbi posset eis
graue ꝑiculum imminere. vt in. c. sta-
tuta. de here. li. vj. ꝓpter qd̄ delat⁹ non
potest diuinare ſ; tenet̄ ip̄e iudex ꝑ se ⁊
ex officio de testiū inimicicia ꝑquirere
q̄ꝛ excludunt̄ vt infra patebit ⁊ etiaꝫ si
deposuerunt confuse de causa scientie
eos iterū interrogare: qd̄ potest facere
extra de testi. per tuas. ⁊. ff. de questio-
nibus repeti. nam q̄to magis via de-
fendendi delato subtrahit̄: tanto ma-
gis incumbit iudici sollicitudo diligē
tius inquirendi. Vbi ergo inuenirent̄
duo testes concordes ⁊ legittimi cōtra
quenq̄ꝫ nec ex hoc vellem eum de tan-
to crimine condēnare: ſ; purgationē si
esset diffamat⁹ indicere vel ꝓpter vehe
mentē suspitōeꝫ q̄ orit̄ ex dictis duoꝝ
testiū facere eū abiurare vel questiona
re seu sententiā differre: non eñ videt̄
tutū ad vocē duoꝝ testiū hoīem bone
fame de tanto crimine ꝯdemnare. Se
cus si fuerit male fame. De h̄ Archi.
plenius. in. c. vt officiū. §. verū in ꝑūn.
de here. li. vj. sup̄ verbo testiū: ⁊ in. c. fi-
dei. In fine glose illius ca. Et Jo. an.
ibideꝫ. In. c. etiā excōicamus itaq̄ꝫ. ex̄
de here. §. addicimus dı̄. ꝙ faciat ep̄s
iurare tres vel plures boni testimonij
viros de dicenda v̄itate: si sciuerint in
ꝑrochia tales hereticos ibi esse.

a
Videm ꝙ si q̄rit̄. Vtrū iudex
ꝑ testes singulares solū vel sal
tem cuꝫ infamia posset iuste de
tali heresi aliquē condemnare. Rn̄det̄
ꝙ non: nec ꝑ testes singulares solum
nec etiam cū infamia. ex̄ de testi. cū lit
teris: p̄sertim cum in criminibus ꝓba
tiones debent esse luce clariores vt su-
pra patuit: ⁊ in h̄ crimine nemo sit ex
presumptione damnandus. extra de
presump. litteras. ergo tali indicit̄ pur
gatio ratione infamie: ⁊ abiuratio rati
one suspitionis vehementis que cōsur
git ex dictis testium: tamen vbi testes
sunt singulares cōcordant tn̄ in substā
tia facti ⁊ euidentia facti concurrunt.
tūc iudicis consciētia ibi onerat̄ ex in
directorio habetur questio quotiens
possint testes examinari.

Questio tercia

Vod si queritur

q
Vtrum iudex testes possit cō
pellere ad iurandum de dicē
da eidem in causa fidei seu maleficarū
veritatem. Et etiaꝫ pluries eos exami
nare. Rn̄det̄ ꝙ sic: presertim ecclesiasti
cus iudex vt supra patuit in. c. vt offici
um. §. verum. Et ꝙ testes cogendi sūt
in causis ecclesiasticis v̄itateꝫ deponē
medio iuramento ex̄ de testi. cogen. c.
peruenit. aliās testimonium non vale
bit. Et extra de hereti. capitulo excom
municamus itaq̄ꝫ. §. addicimus. dici-
tur: ꝙ archiepiscopus vel episcopus
parrochiam in qua fama fuerit here-
ticos habitare circumeat ⁊ ibi tres vel

plures boni testimonij viros: vel etiã si expedire videbit totã vicinaz iurare compellat. et sequit infra. Si q vero ex his iuramenti religionẽ obstinatione damnabili respuẽtes iurare forte noluerint ex hoc ipso tanq̃ heretici reputentur. Qr aũt pluries possit examinari. Ita dicit archi. in. ca. vt officiũ. §. verũ. sup ver. testiũ. vbi dr sic. Inquisitor hic aũt iudex debet esse sollicitus vt si testes confuse deposuerũt. et de cã sciẽtie minus plene requisiti fuerũt q iterato cũ eis inquirat. Nazb de iure fieri potest. extra de testi. cogendis. vt supra tactũ est. et. ff. de q̃stionib9 repeti.

Questio quarta de conditione testium.

Questio sup conditiones testiũ. Nota q excõmunicati. Item pticipes et socij criminis. Itẽ infames et criminosi serui contra dños admittũtur ad agendũ et testificandũ in causa fidei quacunq. Item sicut hereticus contra hereticum ad testificãdũ admittitur: ita maleficus ꝯ maleficum. in defectũ tamen aliaꝝ pbationũ et sp ꝯ et non pro. vxor etiã et filij et familiares ꝯ et nõ pro. ar. p. c. filij. de here. li. vj. et h iõ. qr eoꝝ testimoniũ est magis efficax ad pbandũ. De primis patet in ca. in fidei. d here. ibidẽ. In fidei fauorẽ concedim9 vt in negocio inq̃sitionis heretice prauitatis excõicati et participes vel socij criminis ad testimoniũ admittant in defectu aliaꝝ pbationũ ꝯ hereticos credentes receptatores fautores et defensores eoꝝ si ex verisimilib9 conjecturis et ex numero testiũ aut psonaꝝ tam deponentiũ q̃ eoꝝ contra quos agitur et deponitur qualitate aut alijs circũstãtijs sic testificãtes nõ falsa dicere psumant. De pluris qñ psumit qd deponunt zelo fidei. ptz in. c. accusatus. §. licet. vbi supra. vbi dr. Licet vero periuri et post pniam repellantur si tñ hi q corã et infra. si ex manifestis indicijs apparuerit tales nõ anie leuitate aut odij fomite seu corruptõne pecunie h zelo fidei orthodoxe dictũ suũ vellent corrigere ac mõ que prius tacuerãt reuelare in fauorez fidei nisi aliud obsisterit stari debet tam contra se q̃ reliq̃s attestationibus eorũdẽ. Et q infami et criminosi et serui ꝯ dñs admittuntur Archi. in. c. alle. accusatus. in. §. lz. sup verbo exceptũ dicit ita. Tanta ẽ labes criminis heresis q ad ei9 actionẽ etiaz serui aduersos dños suos et quilibet criminosus. etiã infames aduersus quẽlibet admittuntur. vt. ij. q. vij. §. huic opponitur.

Questio quinta an inimici capitales ad testificandum admittantur.

Vero queritur Vtrũ iudex inimicos capitales alic9 dlati possit i tli cã ad testificandũ seu agendũ admittere cõtra illũ. Respondem9 q nõ. Vñ arch. vbi supra. Nõ tñ intelligas q in hoc crimine inimic9 capitalis admittit ad actionẽ. iij. q. v. c. ij. et de symo. licet heli. in fine. de hoc etiã satis notat hosti. in sum. de accu. §. qs possit. h q dicunt inimici capitales. Nota q qr solũ rõe inimicitie qs repellit et nõ quecunq repellit h capitalis intelligit: qr mors inter eos est de facto illata vel fuit intentata seu ea q̃ sunt ad morẽ inductiua aut via vel vulnera grauia et letalia sũt secuta: et sĩlia que ad peruersitatẽ et malignitatẽ agentis cõtra passuz indicãt manifeste. pter qd psumitur q sicut intentauit contra istũ mortem corporalem per illum modum scz vulnerando. intentaret etiam per istum crimen heresis imponẽdo. et sicut voluit ei au

ferre vitam vellet auferre famā q̄uare tales inimici capitales a testimonio legittime expellūtur. Alie vero inimicitie ꝑsertim graues ⁊ ꝓut etiā faciliter mulieres ad inimicitias cōmouētur: ⁊ si nō repellunt totaliter tñ dictū eoꝝ debilitant aliqualiter vt non sit plena fides eoꝝ attestationibꝰ adhibēda. sed cū alijs adminiculis ⁊ alioꝝ testiū dictis possunt plenā facere ꝓbationem presertim vbi iudex delatū interrogat An ne putet se hr̄e inimicū. q̄ tale crimen ad mortē sibi ex inimicitia imponere auderet. si dicet ita. interrogabit q̄ illa sit persona. ⁊ tunc iudex aduertet si illā ꝑsonā de qua suspitio ē ꝙ ex inimicitia deposuerit denotauit. In tali em̄ casu vbi iudex etiā de cā inimicitie per alios honestos informat̄. ⁊ alia adminicula nō occurrūt ⁊ alioꝝ testiū dicta poterit secure talem testem repellere. Si vero delata persona dicet. Nō spero aliquē talē hr̄e inimicū licet inf dum brigas cū mulierib9 habuerim vel si dicet habeo inimicū. ⁊ nō expressit debite sed quendā alium q̄ fortassis nō deposuit. tunc dicta talis testis etiam si alij dicerēt ꝙ cā inimicitie deposuisset. iudex tñ nō debet repellere sed ad plenā ꝓbationem cū alijs amminiculis cōseruare. Repiuntur q̄ꝫplures minꝰ ꝓuidi ⁊ circūspecti qui hmōi depositiones mulieꝝ refutare ⁊ annihilare querūt dicētes illis standū nō eē eo ꝙ sepissime cum rixose sint ex inuidia deponere solent. Hi q̄ꝛ ignorant astutias ⁊ cautelas iudicum loquūtur et iudicant vt ceci de coloribꝰ. de q̄bꝰ astutijs in. xj. ⁊. xij. questione ptēbit.

Secunda pars qualiter ꝓcessus est continuandꝰ questio sexta. Et qualiter sunt testes examinandi in presentia quattuor aliarum personarū. et qualiter delata est interroganda dupliciter.

Am nunc sexto queritur qualiter processus hmōi aduersus maleficas in cā fidei sit continuandus. Considerandū est primo ꝙ q̄ꝛ in cā fidei ꝓceditur summarie simpliciter et de plano ⁊ absq̄ꝫ aduocatoꝝ ⁊ iudicioꝝ strepitu ⁊ figura. vtꝫ. c. statuta. li. vj. qualiter etiam ista v̄ba intelligantur pꝫ extra de ver. sig. c. sepe contingit. in cle. vbi dicitur. Sepe contingit ꝙ causas cōmitimus ⁊ in eoꝝ aliquibus simpl'r ⁊ de plano ac sine strepitu ⁊ figura iudicij procedi mandamus de quoꝝ significatōe verboꝝ a multis contenditur ⁊ qualiter ꝓcedi debeat dubitat̄. Nos aūt dubitationē hmōi q̄ꝫtum est nobis possibile decidere cupientes hac in perpetuum valitura constitutione sancimꝰ. vt iudex cui taliter causam cōmittimꝰ necessario libellū nō exigat. litis cōtestationem non postulet. tp̄e feriaꝝ ob necessitates hoīm indultaꝝ a iure procedere valeat. amputet dilationē. materiam litis q̄ꝫtum poterit faciat breuiorē exceptiones appellatōnes ⁊ dilatōnes frustratorias repellendo. partiū aduocatoꝝ ⁊ ꝓcuratorum contentiones et iurgia. testiūq̄ꝫ sup̄fluam multitudinē refrenādo. nō sic tñ iudex litē obruat: q̄n ꝓbationes necessarie admittentur citationem vero ac ꝓtestationem iuramenti de calumnia siue de dicenda veritate ne veritas occultet̄ per cōmissionem huius intelligimus nō excludi. hec ibi. Et quia processus vt visuꝫ ē supra. est tripliciter incipiendus. quia vel propter instantiam accusatoris. vel propter zelum denunciatoris. vel propter clamorem fame laborantis. ⁊ pro

cessus qui fit ad instantiam partis accusantis iudex in hac materia non debet acceptare. cum maleficarum facta opere demonum occultantur. nec accusator per euidentiam facti sic i alijs criminalib⁹ pcedere & se defendere pt immo consulere debet accusatori q̄ amoueat verbum accusationis & ponat denunciatõnis. & hoc pter accusatoris graue piculum. Ideo super secundum modum qui & vsitatus & similiter super terciū in quibus pceditur & non ad instantiam partis. Notandū q̄ q̄a dictū est in precedentib⁹ q̄ iudex specialiter debet interrogare denunciātes qui sciunt cum eo in tali causa & q̄ psūt scire. Ideo iudex faciet citari illos testes quos denuncians intimauit. et q̄ magis videntur scire in facto: et sc̄ptor continuabit pcessuz scribēdo sic. P⁹ que attendens ipse iudex denunciata sibi hereticalia antedicta fore ex sui natura esse talia: & tam grauia que nō possunt nec debent conniuentibus ocul' tolerari. cum cedant in obprobriū diuine maiestatis. & tam fidei catholice q̄ reipublice detrimentū. descendit ad se informandū & ad testes examinan per modum qui sequitur.

Interrogatoria sup testes.

Alis testis de tali loco citat⁹ iuratus & interrogat⁹ si cognoscit talē exprimendo nomen delati Et dixit q̄ sic. Itē interrogat⁹ de cā cognitõis & dixit q̄ p eoq̄ vidit & locut⁹ ē sibi pluries. Vel sic vl' alias q̃ fuerīt socij & exprimentur cause cognitõnis. Item interroga. de cognitõis tpe. et dicit q̄ sunt decem anni vel tot. Item interrogatus de fama illius & preserti ad ea que sunt fidei. Et dixit q̄ quo ad moralia est homo bone fame vel male. Q̄tum autem ad ea que sunt fidei dixit q̄ est fama in tali loco q̄ practicat aliqua contra fidem vt maleficus. Itē interrogatus quid est fama. & dixit. Item interrogatus si vidit vel audiuit talem talia facientē & dixit. Item interrogatus vbi audiuit dici supradicta. & dixit q̄ i tali loco Item interrogatus in quorum presentia. & dixit q̄ illorum.

Item interrogatus si ex sua consanguinitate aliqui propter maleficia fuissent dudum incinerati vel suspecti habiti: et dixit.

Itē interro. an cum suspectis maleficis hūit familiaritatē: & dixit.

Item interrogatus de modo & causa q̄ dicta fuerunt. Et dixit q̄ ea de cā & tali modo.

Item interrogatus si videtur sibi q̄ talis dixit seu fecerit trufatorie seu recitatorie seu animo indeliberato vl' potius assertiue et animo deliberato. Et dixit q̄ credit q̄ fecerit supradicta iocose et trufatorie seu recitatiue et non animo sic credendi vel assertiue.

Item interrogatus de causa credentie hmōi. Et dixit q̄ credit pro eo sic. quia ille qui dicebat ridendo dixit. Et de istis est multum diligenter inquirēdum. quia nonunq̄ dicunt aliqui recitando aliorum verba vel trufando vl' conferendo vt alios alliciant vel incitent. licet etiam interdum asserendo vel affirmando.

Item interrogatus si hec deponit odio vel rancore seu dimittit amore vel fauore. Et dixit q̄ nō. Et sequitur iniunctum est sibi tenere secretū. Acta sunt hec in tali loco die tali in presentia talium testium vocatorum et rogatorum. et mei notarij seu scriptoris. Vbi semper aduertendum q̄ in tali examine ad minus persone quinq̄ debent presentes esse. scilicet iudex iquirens. testis vel denuncians. Respondens vel ipse delatus postea cōparēs. Tercius est notarius seu scriptor. vbi deest notarius et tunc adiungat si-

bi alium honestū qui duo supplebūt vices notarij vt supra tactū ē. ⁊ ħ apostolica autoritate qua tunc in illo actu fungunt᷑. vt supra in. ca. vt officiū. de here. li. vj. Et duo honesti viri tanq̄ testes eoꝝ qui deponūtur. Itē aduertēdū ꝙ testis citatus debet etiā esse iuratus. i. vt p̄stet iuramentū mō q̊ supra de dicenda veritate. alias false inscriberetur citat⁹ ⁊ iuratus. Consimilit᷑ examinentur alij testes. Quib⁹ examiatis. Si iudex videat factū esse ꝓbatū plene: vel si nō plene tn̄ esse maxima indicia ⁊ suspitōnes vehemētes. Et nota ꝙ loquimur non de leui suspitione q̄ ex leuibus coniecturis orit᷑. ſ ꝙ multū diffamata est sup maleficia puerorum iumentoꝝ ⁊c̄. Tunc iudex si timet de fuga delati vel delate faciet eū capi. si aūt nō timet de fuga faciat eum citari Et siue capiatur siue non prius faciat iudex eius domū improuise scrutari ⁊ cuncta scrinia aperiri ⁊ in angulis pixides ⁊ oia instrumenta tolli q̄ repiuntur. Et sic constituto. iudex. collect[?] his de quib⁹ est delat⁹ et de his de quibus est ꝑ testes conuictus vel habit⁹ suspectus formet interrogatoria super illis ac inq̄rat habito secū notario ⁊c̄. vt supra. p̄stito pri⁹ corꝑali iuramento ad q̄tuor dei euangelia de dicēda veritate tam de se q̄z de alijs. Et hoc ꝑ modū qui sequitur cōscribantur etiā singl'a.

Interrogatoria generalia super maleficā aut maleficū. Et est primus act⁹.

t Talis de tali loco delat⁹ iuratus sup quatuor dei euangelia corporaliter tacta tā de se q̄z de alijs dicere veritatem. ⁊ vnde interrogatus vnde est seu vn̄ originē traxit. Et ꝑpendit ꝙ tali loco talis diocesis.

Item interrogatus q̄ sunt ei⁹ parentes si sunt viui vel mortui. Et respōdit ꝙ viui in tali loco vel mortui in tali.

Item interrogatus. vtrum naturali morte vel icinerati. et dixit ꝙ tali. Vbi nota ꝙ hoc fit q̄r vt plurimū vt in secūda p̄te opis patuit malefice ꝓprios infantes demonib⁹ offerunt aut eos instruūt. ⁊ cōiter tota ꝓgenies existit infecta. Et vbi deponentes affirmassent et ipa negaret iam esset suspecta. Item interrogatus vbi fuit nutrit⁹. ⁊ vt i pluribus conuersatus. ⁊ dixit ꝙ in tali loco vel tali. Et si videat ꝙ mutauit locū ꝓpriū q̄r forte mater non fuit suspecta nec aliq̄s ex parētela. ⁊ tn̄ conuersat⁹ i alieno ⁊ p̄sertim in locis in quibus cōsueuerīt malefice vigere interrogabit᷑ sic.

Item interrogatus quare mutauit sue natiuitatis locū ⁊ se transtulit ad cōmorandū in tali loco vel talib⁹. ⁊ dixit ꝙ ex tali cā. Itē interro. si in dictis locis vel alibi audiuit loqui de materia maleficaꝝ puta ꝙ tempestates cōcitate vel iumenta maleficiata ⁊ vacce liquore lactis priuate ⁊c̄. de tali materia de qua est delata. ⁊ si dicit ꝙ sic. Interrogetis. Itē interro. q̇d audiuit loq̇. Et scribātur singula q̄ dicer. Si āt negat et dicit se nihil audiuisse tūc sic.

Item interroga. si credit maleficas esse ⁊ ꝙ talia possint fieri q̄ referuntur vt tēpestates concitare. iumēta inficere ⁊ hoies. ⁊ dixit. Et nota ꝙ malefice vt plurimū negant prima fronte. vn̄ suspicio oritur magis q̄z si respōderēt si sint aut nō sint cōmitto supioribus vnde si negant tunc interrogentur.

Item interro. quid ergo vbi cōburūtur tunc innocenter ꝯdēnant᷑. ⁊ dixit.

Interrogatoria particularia super eosdem.

a Aduertat iudex ꝙ nō ꝓcrastinet subseq̄ntes interrogatōnes sed indelate ꝓponat. Item interrogatus cur cois populus eam timeret. ⁊ dixit. Item interrogat⁹ an sci-

ret se esse diffamatā.ꝛ ꝙ odio haberet.
ꝛ dixit. Item interrog.cur [illegible] ꝑsone
obiecit dicendo.tu non trāsibis impu-
ne.Et dixit. Itez interrogatus quid
mali sibi fecisset illa ꝑsona ꝙ talia ver-
ba in eius damnū ꝓtulisset ꝛ dixit.
Et nota ꝙ hec interrogatio est neces
saria vt deueniat ad fundamētū inimi
cie.qꝛ i fine delata allegabit inimicitiaz
sed vbi non est capitalis sed modo mu
liebri cōcitata nō impedit. Hoc.n.est
maleficarū ꝓꝓriū cōcitare aduersuz se.
vel verbis inutilibꝰ aut factis. puta qꝛ
petit sibi prestari aliquid. aut infert ei
damnū aliquod in orto ꝛ siliis. ad hoc
vt occasionē recipiant ꝛ se manifestāt
in verbo vl' in ope.quā manifestatōem
habent facere ad instantiā demonū.vt
sic peccata aggrauent iudicū duz ma-
nent impunita. Nota etiam ꝙ talia fa
ciunt nō in alioꝝ ꝑñtia vt si deponens
vellet testes ꝓducere non haberet. No
ta etiā ꝙ incitant a demonibꝰ vt a mul
tis maleficis ꝛ post incineratis experti su
mus.ita ꝙ ꝯ iparū voluntaīe habēt in-
citare ꝛ maleficiare. Itē interro. quō
effectꝰ potuit consequi super minas vt
puer aut iumentū taz cito maleficiare
tur.ꝛ dixit. Item interro.iterū ꝛ qua
re dixisti ꝙ nunq̄ deberet habere sanū
diem.ꝛ ita factum est.ꝛ dixit. Itez si
omnia negat.interrogetur de aliis ma
leficiis aliis testibus illatis puta in iu-
mentis vel pueris. Item interro.cur
visa fuerit in campis vel in stabulo cū
iumentis tangendo put interdū solēt
facere.ꝛ dixit. Item interro. cur teti-
git puerum.ꝛ ꝙ postea male habuit:ꝛ
dixit. Item interro.quid egit in cam
pis tempe tempestatis. ꝛ sic de multis
aliis. Item vnde ꝙ cum habeat vnā
vaccam aut duas ꝙ plus abūdat in la
cte q̄ȝ vicine habentes quatuor aut sex
Itez cur manet in statu adulterii aut
cōcubina.lz non deseruiant ad ꝓpositū
tū suspitōem generant amplius q̄ȝ sup
ꝓbas ꝛ honestas delatas.Et nota ꝙ se
pius super articulos cōtra eā delatos
interroganda est vtrū maneat in eodē
ꝓposito aut non. Qua cōfessione ꝑ-
acta ꝛ scripta siue ad ꝑtem negatiuam
siue affirmatiuam siue sub ambiguo.
scribatur postea. Acta sunt hec in tali
loco.ꝛc̄.vt supra.

Questio septima in qua varia dubia declarātur super premissa interrogatoria ꝛ responsiōes negatiuas.an delata sit incarceranda.ꝛ qū pro manifeste deprehensa in heresi maleficaruz sit habenda:Et est actus secūdus.

Queritur primo
quid agendū si vt plurimuz
contingit persona delata oīa
negat. Respondet. Iudex habet circa
tria attendere.s.super infamiam.super
indicia facti.ꝛ super dicta testium.sivi
delicet omnia in simul cōcurrunt. aut
non.si omnia insimul vt plurimū eti-
am contingit eo ꝙ malefice statim pro
pter fore facta in aliqua villa aut ciui
tate infamant. indicia etiam facti sunt
pre oculis.puta in pueris maleficiatis
aut in iumentis que sepius inficiūtur
aut lacte priuant.numerus etiam testi
um ē inscriptus. qui lz sint singulares
puta quia vnus deposuit ꝙ puerū sibi
maleficauerit.alius de iumentū.terciꝰ
de sup infamiā.ꝛ sic de aliis. Cū in sub
stantia facti concordant puta in male
ficiis.ꝛ ꝙ vt malefica sit suspecta. ꝛ isti
testes licet non sufficiant ad condēnā-
dum absq̄ infamia vel etiam cum infa
mia.vt supra tactum est questione ter-
cia.tamē cum indiciis facti posset pos
set ex his tribus in simul reputari. nō

vt suspecta vehementer aut violenter de quibus suspitionib⁹ inferius declarabitur. sed reputari vt manifeste dep̄hensa in heresi maleficarū vbi vicȝ testes idonei id est nō ex inimicicia ꝛ sufficiētes in numero puta sex octo vl' decem iurati cōcurrerent. ꝛ consequēter deberet penis. in. c. ad abolendam. §. p̄senti. de here. subiacere. ꝛ. c. excōicam⁹ ij. ꝛ hoc siue crimen sit fassa siue nō. et hec sic ꝓbant. Nam qd̄ dictū est ꝙ vbi omnia tria prefata cōcurrunt tūc ꝓ manifeste dep̄hensa in heresi debȝ reputari non est intelligēdū ꝙ necessario oia tria incurrere sed ꝓbatur sic ꝑ argumētum a fortiori. Nam vnūquodcꝫ per se inter illa duo que sunt iudiciū facti: ꝛ testium ꝓductio legitima pōt reddere aliquē vt ꝓ dep̄henso in heretica prauitate habeat. quātomagl' vbi ambe ꝓbatōnes pariter concurrunt. Nam iuriste vbi querunt q̄t modis de iure aliquis habetur pro manifeste dep̄henso in heretica prauitate. Respondēt ꝙ tribus vt notat bern̄. in glo. ordinaria. in ca. ad abolendā. §. p̄nti. ꝛ ver. dep̄hensi extra de here. ꝛ tactum est supra in qōne prima. in p̄ncipio operis. s. facti euidentia. puta q꞉ publice p̄dicauit heresim. hic aūt ponimus indiciū facti propter publicas minas quas intulit. Dicendo nunq̄ꝫ sanos dies habebis vel simile ꝛ effectus fuit subsecutus. sequit vel legitima ꝓbatione per testes. vl' tercio ex ꝓpria confessione. vnde si vnum quodcꝫ illoꝝ ꝑ se facit ꝛ reddit aliquē tanq̄ꝫ manifecte suspectū. quantomagl' insimul iniungendo infamiā ꝛ indicia facti cum testium depositōe. lȝ ibi dicatur euidens factū ꝛ hic indicium facti. ꝛ hoc est quia diabolus non manifeste operatur sed occulte. damna autē ꝛ instrumenta maleficij que reperiūt dant indicium facti. vnde vbi euidens fcm̄ in alia heresi solum sufficeret. hic adiūgamus tria. De secundo vō ꝙ talis dep̄hensus lȝ negaret tn̄ iuxta illa capitula esset puniendus sic ꝓbatur. Naȝ dep̄hensus facti euidentia vel per testes aut fatetur crimen vel non. si fatet ꝛ est penitens tradendus est brachio seculari vltimo supplicio feriendus. iuxta. c. ad abolendam. vt supra. est carceri perpetuo detradend⁹. iuxta. c. excōicam⁹. ij. Si autem non fatetur sed stat in negatiua est vt impenitens tradēdus potestati curie secularis animaduersiōe debita puniendus. vt notat Hostiē. in sum. ti. de here. qualiter dep̄hendant. Sic ergo concludit ꝙ si iudex isto mō ꝓcederet super interrogatoria ꝛ testiū depositōes. cum vt dictuȝ est in causis fidei summarie simpliciter ꝛ de plano ꝓcedi pōt. ꝛ ipam delatā carceri deputaret ad tempus vel ad annos plures. si forte post annum squaloribus carceris depressa crimina fateretur non iniuste sed iuste ꝓcederet. Attamen ne videatur sniam p̄cipitare imo s̄m omnē equitatem ꝓcedere. queritur quid consequenter agendū sit.

Questio octaua ꝛ precedenti annexa an sit incarcerāda: ꝛ de modo capiendi: ꝛ ē actus tercius iudicis.

An vero super negatiuas responsiones malefica sit carceri ad custodiā mācipanda. vbi p̄fata tria cōcurrunt. s. fama. indicia facti. ꝛ ꝓductōes testiū aut sub cautione fideiussoꝝ dimittenda vt denuo citata respondeat. Responderi pōt ex tribus opinionibus. Primo eiusdem aliquoꝝ sententia est ꝙ carceribus sit mancipanda. ꝛ nullo modo sub cautō

ne dimittenda. ꝛ hi innitunt̃ rõni tacte
in p̄cedenti questione. quia vicȝ habet̃
ꝑ manifeste dephensa vbi illa tria con
currunt. Alij v̓o ꝙ ante incarnatõnem
potest cautioni fideiussoꝝ relinqui. ita
ꝙ si fugam caperet ꝙ tunc ꝑ conuicta
haberetur. lȝ post incarceratõeȝ sup̲ ne
gatiuas responsiones non sit cautioni
vel manulente relinquenda. qñ vicȝ il-
la tria ꝯcurrunt supra notata. eo ꝙ tũc
non posset sententiari ꝛ plecti ad mor-
tem. ꝛ hic innitit̃ consuetudini. Tercij
sunt qui dicũt ꝙ nõ sit danda infallibi
lis regula. sed iudici sit relinquendũ vt
ſm dicta testiũ ꝛ infamiã ꝑsone. ꝛ si in
dicia facti concurrunt tanto grauiꝯ di-
scernatur per modũ patrie seruãdo et
consuetudineȝ. concludentes ꝙ si non
posset habere fideiussores notabiles ꝛ
fortassis suspecta de fuga ꝙ tunc carce
ri mancipetur. ꝛ hec tercia videt̃ rõna
bilior. sic tamen ꝙ debitus seruet̃ mo
dus qui stat in tribus. Primo vt domꝯ
eius quantum possibile est perlustret̃
sub ꝛ supra in omnibus angulis fossis
ꝛ scrinijs. ꝛ siquidem famosa malefica
existit. tunc absq̧ dubio nisi prius sint
ab ea occultata varia instrumenta repe
riunt̃. sicut supra tactaȝ est. Secundo
vt si habet ancillam aut consodales ꝙ
ꝛ ille vel illa seorsum includant̃ etiaȝ si
non sint delate. p̄sumitur eas non late
re secreta aliqua illius delate. Tercio
ꝙ in capiendo si i domo ꝑpria capitur:
ꝙ non detur ei spacium intrãdi came
ram. eo ꝙ tũc solent certa maleficia ac
cipere et secum deferre ꝑ taciturnitate
ꝓcuranda. Ratione cuius incidit du
bium. An modus capiendi maleficas
qui ab aliquibus obseruat̃ vbi a famu
lis subito a terra eleuatur ꝛ in sporta si
ue in spatulis ne terram vltra tangat
defertur: sit licitus. Respoderi potest
ex canonistaruȝ ꝛ quorundam theolo
goruȝ sententia ꝙ licitum sit hoc tripli
ci respectu. Primo quia vt in questõe
introductoria huius tercie partis pa
tuit plurimoꝝ sentẽtia. immo talium
doctoꝝ quoꝝ dicta r̃probare nemo au
det. vt Hostien. ꝛ Goffre. est ꝙ licituȝ
est vana vanis contundere. Experien
tia deniq̧ immo ꝛ maleficarum fassio
nes demonstrant ꝙ sepius per talem
modum capte taciturnitatis maleficiũ
amiserunt immo ꝙ̃plures incinerãde
petentes vt saltem pede vno terraȝ tan
gere permitterent̃. dum eis fuissȝ dene
gatum ꝛ in fine scissitatũ cur tamen ter
ram tangere optassent. Responsum ꝙ
si tetigissent seipas liberassent multis
alijs fulminibus interemptis. Alia cã
nam hocipm manifestũ existit. vt in se
cunda parte operis patuit ꝙ in publi-
ca iusticia omnes vires maleficij fran-
guntur quo ad p̄terita. sed quo ad fu-
tura nisi de nouo ei a diabolo succur-
ratur in maleficio taciturnitatis omĩa
crimina fatetur. Dicamus ergo iuxta
apostolum. Quecunq̧ verbo vel ope-
re agimus omnia in nomĩe dñi nostri
iesu christi fiant. ꝛ siquidem innocens
fuerit hec captio non ei nocebit. Tercõ
respectu. quia si ſm doctores licitũ est
per vana opera maleficia tollere. quia
in hoc concordant omnes licȝ discre-
pant in illo ꝙ illa vana non debeant eẽ
illicita. Vnde dictum Hostien. vbi di
cit ꝙ licitum sit vana vanis contunde-
re. glosatur ab alijs. nota ꝙ dicit vanis
non autem illicitis. a fortiori licitum ẽ
maleficia impedire. ad quod impedi-
mentum hic respectus habet̃ ꝛ non ad
aliquod illicituȝ exercenduȝ. Notat in
super iudex ꝙ est duplex incarceratio.
vna ad penam vbi criminosi ponũtur
Altera ad custodiam tm̃. ꝛ hec in pre-
torio fit. Et he due custodie notãtur in
capitu. multoꝝ querela. vt supra. vnde

ad minus ad custodiam est incarcerā-
da. si aūt leuia essent ꝓ qbus esset accu
sata, ita ꝙ nō esset infamata nec eēnt in
dicia facti in pueris ⁊ iumentis. tūc re
mittat̄ ad domū. sed qꝛ familiaritatem
habuit forte cū maleficis ⁊ nouit eoꝝ
secreta. det fideiussores. quos si habere
nō pōt. iuramentis ⁊ penis astricta do
mū nō exeat nisi vocata. ancille autē ⁊
domestice de quibus supra ad custodi
am ⁊ nō ad penā detineant̄.

Questio nona quid agendū post captōem: ⁊ an deponētiū noīa sint ei manifestanda. ⁊ est actus quartus.

Duo autem post captōem fiunt. sed quid p̄mū inter illa iudici relinquit̄. s. defensionū cōcessio. ⁊ in loco torture nō tn̄ p torturā examinatō. Primū nō datur nisi petierit. Secūdū nō fit nisi prius ancille seu consodales si habuit in domo examinent̄. Procedamus tamē ordine posito. Si delata dicat se innocentē ⁊ ꝙ false sit delata. ⁊ ꝙ libēter vellit tales accusatores inspicere ⁊ eos audire. tunc signum est ꝙ petit defensiones. Sed an iudex teneatur ei deponētes manifestare ⁊ ad conspectū eiꝰ p̄ñtare. Hic aduertat iudex ꝙ nullū illoꝝ tenet̄ facere nec noīa manifestare. nec ad conspectū p̄sentare nisi deponētes p se. ⁊ sponte ad hoc se offerunt. vt vicē eoꝝ aspectibus p̄sentent̄. ⁊ ea que deposuerunt eis in faciem obijcere. ꝙ autē nō tenet̄ iudex. ⁊ hoc ꝓpter periculū deponentiū ꝓbatur. Nam lꝫ diuersi summi pontifices diuersa senserūt. nullus tn̄ vnꝗ̄ sensit ꝙ iudex teneret̄ in tali cā delato noīa deponentiuꝫ manifestare. nec etiam accusatoꝝ. licꝫ hic nō ꝓcedimus p modū accusationis, sed potius aliqui senserunt ꝙ in nullo casu liceret aliqui vo ꝙ in aliquo. ¶ Tandē aūt Bonifacius octauus statuit vt pꝫ in ca. statuta. §. inhibemus. li. vj. vbi sic dicitur Inhibemus tñ ꝙ si accusatoribꝰ vel testibus in causa heresis interuenientibꝰ seu deponentibus ꝓpter potentiā p̄sonarū cōtra quas inquirit̄. videāt ep̄s ⁊ inquisitor. Nota tu ꝓ inquisitore et ep̄o iudicē quēcunq; ꝯtra maleficas ꝓcedentē ex cōsensu ep̄i ⁊ inquisitoris. qꝛ idem est ⁊ vices suas cōmittere p̄nt vt in q̄ōne introductoria patuit. vnde ⁊ talis iudex quicunq; etiā secularis ꝓcedit ap̄lica auctoritate. ⁊ nō solū imperatoria. sequit̄. graue periculū iminere si contingat fieri publicatōem eorūdē ipoꝝ noīa non publicent ⁊c̄. Et sequit̄ infra. cessante vo periculo supradicto. accusatoꝝ vel testiū noīa ꝓut in alijs fit iudicijs publicent̄. Attendat etiam circūspectus iudex de potentia p̄sonarum. qꝛ illa est triplex. s. potentia generis ⁊ familie. potentia pecunie. ⁊ potētia malicie q̄ plus timēda ē ꝗ̄ alie due ꝙ ex illa testibus grauia picula possent imminere si eis ꝯ quos deposuerūt eorum nomīa publicarent̄. ⁊ ratio ē. maius enim est periculū noīa testiū publicare alicui delato paupi hñti in malis complices rebelles ⁊ homicidas q̄ nihil habent nisi p̄sonā perdere. ꝗ̄ generoso vel diuiti abundanti in tp̄alibus. quid aūt sit graue periculū ⁊ quale declarat Jo. an. sup p̄dicto ver. piculum. dicens ita periculū. quia timet̄ mors. vel detruncatio ipoꝝ vel filioꝝ vel parentū suoꝝ. vel deuastatio substātie vel his silia. Aduertat insup iudex ꝙ cum apostolica auctoritate ex beneplacito ordinarij i his ꝓcedit. qō ad illud secretum. s. de nō reuelando testificantiū nomina tam ip̄e ꝗ̄ omnes alij assessores qui depositōes testiū interfuerunt aut in futurū circa s̄niam ferendā interesse poterunt tenent̄ sub pena excōicatōis

quam contra eos si oppositū fecerint eṗs fulminare poterit. ⁊ ita ne reuelēt a principio ꝓcessus ad minus implicite fulminauit. Unde in alleg. c. statuta. §. ⁊ vt eorundem. ita dicit. Et vt eorundē accusatoꝝ ⁊ testiū periculis efficacius occurratur ⁊ cautius inq̄sitiōis negocio ꝓcedatur p̄n̄tis constitutōnis auctoritate ꝑmittimus ꝙ eṗs ⁊ inquisitores tu intellige sicut supra possint interdicere illis quibus vt p̄missum est processum hmōi explicabunt. ⁊ in eos archana cōsilij seu ꝓcessus sibi sub secreto ab eisdē eṗo ⁊ inquisitoribus patefacta p̄ter ipoꝝ licentiam alijs patefacerent excōicationis sniam quā ex secreti violatōe ipo facto incurrant si eis videbit ꝑmulgare. Notandū vlterius ꝙ sicut pena annexa est vbi nomina testium indebite publicarent. ita pena est annexa vbi indebite occultarent. s. illis quibus merito sunt manifestanda. scz peritis ⁊ assessoribus de quoꝝ consilio est ad sniam ꝓcedendū. vel vbi nō publicarent vbi sine periculo testiū publicari possint. vt in dicto ca. statuta. circa finem sequitur. Ceterum in oibus precipimus tam eṗos ꝗȝ inquisitores puraȝ ⁊ ꝓuidam intentōeȝ habere ne accusatoꝝ vel testium noia supprimendo. vbi est securitas periculum esse dicāt. nec in eoꝝ discrimine securitatē afferāt vbi tale periculum immineret sup hoc cōscientias eoꝝ onerantes. vbi Archi. ita dicit. O tu quicunq̄ iudex in tali casu bene aduerte verba ista nam non dicit leue periculū si graue. noli igit reū priuare iuris ordie sinē magna causa. ꝗm hoc fieri non pōt sine offensione dei. ⁊ notandū est lectori ꝙ q2 omnia p̄cedētia ⁊ etiam sequentia vsq̄ quo ꝓueniat ad modos sententiandi absq̄ pena sanguinis in quibus ecclasticus iudex iudicare habet fieri possunt cum consensu diocesanoꝝ per secularem iudicem ideo non impediat lectorem si in ca. allegatur iudex ecclesiasticus ⁊ nō secularis qui modos sententiandi sup sanguinē capiet ex modis sententiandi et penitentionandi ordinarioꝝ.

Questio decima qualiter sunt defensiones concedende cū deputatione adꝰocati. ⁊ ē actus quintus.

Igitur defensiones petit quō concedi possunt vbi nomina testiū oino occultant. Dicendū ꝙ defensio stat in tribus. Primo vt ei aduocatus deputetur. Secundo vt illi aduocato nomina testium non publicent nec ad secretum etiaȝ tenendū sub prestito iuramēto sed informetur de singulis cōtentis in ꝓcessu. Tercio delati causa quantū potest in meliorē partem interpretet si ne tamen scādalo fidei ⁊ dāno iusticie. vt patebit ⁊ procurator pari forma cui ꝓcessus totius copia. suppressis tamē testium ⁊ deponentiū nominibꝰ. ⁊ idē aduocatus etiam ꝓcuratorio nomine ꝓcedere poterit. Quo ad primū. Notatur ꝙ aduocatus non deputat ad beneplacitū delati. puta quia vellet habe vnum ad suum placitum de illo oino caueat iudex non concedere hoīem litigiosum. maliuolum qui faciliter pecunijs possit corrumpi. ꝓut sepe tales inueniuntur. sed concedat sibi virū ꝓbum ⁊ de legalitate non suspectum. Et notare debet iudex quatuor in aduocato. que si obseruata fuerint ab aduocato permittat eum aduocare. als habet eum refutare. Nam aduocatus primo debet examinare qualitatem cause. ⁊ si viderit eam iustam tunc si voluerit assumat eam. si 𝔙o iniustā renuat. vnō diligenter cauere debet ne causaȝ assumat iniustam ⁊ desperatam. Veruȝ ꝙ

ꝶ ignoranter ab initio acceptauit cām
ꝛ cū hoc pecuniā. in ꝓcessu tñ cogno-
uit cām desperatā. tunc sic clientulo suo
.i. delato ꝑ quo cām assumpsit nō con
suluit vt cederet salariū receptū tenet
restituere sm Goffre. qḋ ꝓbare videt ꝑ
C. de iudi. rem nō nouā. Licz Hostiē.
dicat oppositū. s. de salario restituēdo.
nisi industriose fecisset. Vñ si nequam
aduocatus clientulū suum scienter in-
ducat ad defendendū cām iniquā ad
damna ꝛ ad expēsas tenet. C. de admi.
tu. nō est ignotū. Secundū ꝙ obserua
re dꝫ vt seruet in aduocando tria. Pri
mo modestiam vt non ꝓcaciter nec cō
uiciando nec vociferando ꝓponat. C
eo. qm̄. Secundo veritatē. s. vt nō mē-
tiatur. falsas rōnes vel ꝓbatōes indu-
cendo. nec falsos testes aut iura si peri
tus esset. nec dilatōes petat ꝑsertim in
hac causa vbi summarie simpliciter et
de plano. vt supra in qōne sexta tactū
est. ꝛ tangit. iij. q. vij. hec tria. Et terciū
quod obseruat est ex ꝑte salarij qḋ mo
derat sm cōsuetudinē regionis. ḋ qua
materia tractat. iij. q. vij. §. arcent. ꝛ. §.
tria. Sed ad nr̄m ꝓpositū redeundo.
Judex ita ꝑscriptas cōditōes aduoca
to ꝓponat. ꝛ in fine adiungat ne fauto-
riam heresis incurrat. qꝛ tunc excōica-
tus esset. iuxta ca. excōicamus. j. §. cre
dentes. Nec valet si dicat iudici ꝙ nō
defendit errorem sed personā. qꝛ nō de
bet defendere quouismodo vt nō ꝓce-
datur summarie simpliciter ꝛ ḋ plano
qḋ faceret si petere vellet oīno dilatio-
nes. vel immiscere appellatōnes. q̄ oīa
refutant. vt ibi in qōne sexta recitatur.
qꝛ lꝫ errorem nō defendat cū sic dam-
nabilior ipis maleficis esset. ꝛ potiꝰ he
resiarcha q̄ȝ hereticus maleficus. vt ptꝫ
xxiiij. q. iij. qui illoꝝ. tū qꝛ indebite de-
fendit iam suspectū de heresi tanq̄ȝ fau
torem se facit. ꝛ nō solū leuiter sed ꝛ ve
hementer sm defensionē quam fecit. ꝛ
debet abiurare publice corā epo. iu-
xta. c. accusatus. frequēter allegatum.
hec ad longum posita sunt nec parui-
pēdat ista iudex. quia ex aduocato seu
ꝓcuratore vbi false ꝓcedere nitit. plu-
rima pericula euenire solent. vnde iu-
dex oīno debet eum refutare ꝛ ꝓcedere
sm acta ꝛ ꝓbata vbi reꝑhensibilis ad-
uocatꝰ fuerit. Verūtamen si iudex ha
buerit aduocatū irreꝑhensibilē pro de
lato virum zelosum ꝛ iusticie amatorē
nomina testium ei indicare poterit. ad
secretum tamen tenedū sub ꝑstito iu
ramento.

Questio. xj. quid faciet aduocatus cum sibi nomina testium non publicantur. actus. vj.

Vod si queritur

Quid ergo aduocatus etiam
ꝓcuratorio nomine ꝑ delato
faciet. vbi nec sibi nec clientulo suo no
mina testium publicātur. quā tñ publi
catōem delatus summe affectaret. Re
sponsio. informatiōem capiat a iudice
de singulis in ꝓcessu contentis. ꝛ siqui
dem copiā habere velit. suppressis tñ
noībus testium tradat sibi. ꝛ sic infor-
matus accedat delatū ꝛ singula sibi ꝓ
ponat. ꝛ si materia postulat. vtpote qꝛ
multū onerosa delato. cum ad paciam
quātū pōt hortet. Et delatus vbi iterū
atq̄ȝ iterum instat vt sibi testes publicē
tur. Respondere pōt ex factis que con
tra te delata sunt cōiecturare testes po
teris. nā tali maleficiatus ē puer aut iu
mentū. aut tali mulieri seu viro dixisti
eo ꝙ talem rem quā petebas tibi ꝯpre-
stare nolebat. tu senties ꝙ melius fuis-
set vt mibi rē accōmodasses. post que
verba talis infirmatꝰ subito facta tua
vt testimonia clamant. que plus pōde
rant q̄ȝ testimonia verboꝝ. vel etiā tu

scis te infamatā. ꝛ a longo tpe suspectā de multis maleficijs ꝛ dānis hoībus il latis. ꝛ sic replicando finaliter ad hoc deueniet ꝙ ipa aut inimicitias allegabit asserens sibi ex inimicitia obiecta. aut dicet. Fateor me dixisse se hec verba. sed nō aio nocendi. Quare aduocatus tunc iudici ꝛ assessoribus de p̄rimo. vicꝫ de inimicitia habet ꝓponere ꝛ iudex inquirere. Et siquidē illa capital inueniret. vtpote. qꝛ inter maritos vel consanguineos fuisset mors intentata vel secuta vel alicuius criminis inculpatio. vñ quis foret plectēdus ꝑ publicam iusticiā. vel fuerūt vulnera grauia ex cōtrouersijs ꝛ brigis illata. tūc prouidus iudex cum suis assessoribus discutiet an ex parte delate inimicitia aggrauat vel ex ꝑte deponentis. puta q̄a maritus aut amici delate alios ex ꝑte deponentis iniuste opp̄sserūt. tunc quidem si nō assunt indicia facti in pueris seu iumentis siue hoībus maleficiatis nec etiaꝫ assunt alij testes aut etiam ꝙ publica infamia nō laborat. tūc p̄sumitur ꝙ rōne vindicte cōtra eā deposuerit. ꝛ est delata oīno absoluenda ꝛ libere dimittenda sub debita cautōe de nō vindicando ꝛc̄. vt moris iudicū est. Sꝫ querit. katherina habet puerū maleficiatū seu ipa per se est maleficiata. seu i iumentis ꝑcepit plurima damna. ꝛ suspicat super illam cuius marit⁹ aut cōsanguinei etiā ꝑ prius iniuste suū maritum aut consanguineū opp̄sserunt in publico iudicio. vnō cū hic duplex sit inimicitia ex ꝑte deponentis. qꝛ inimicat rōne maleficij illati ꝛ rōne infamie iniuste obiecte suo marito aut consanguineo. est ne eius depositio repellenda aut nō. ꝛ quidem ex vna parte videt ꝙ sic. qꝛ inimicitia ibi ē ex altera ꝙ nō: qꝛ ꝓfert indicia facti. Rñdet ꝙ in casu quo nō assunt alij deponētes. nec etiaꝫ publica laborat infamia ꝫ delatā. tunc non statur eius depositioni tm̄ ꝫ repellitur. ꝛ delatā tn̄ reddit suspecta si ꝛ in quantū morbus ē maleficiosus. ꝛ non ex naturali defectu. ꝛ qualiter hoc cognoscitur inferius patebit ꝙ canonice est purganda. Sed si iterū querit an alij deponētes etiā habent sup indicia facti primū deponere que ipis aut alijs cōtigerunt. aut solum sup infamiā. Respōdet ꝙ si sup aliqua indicia facti deponunt bene quidē. si autem tm̄ sup infamiā ꝛ ita in re existit. tunc iudex lꝫ repulerit deponentē. ꝓpter inimicitiā tn̄ indiciū facti qd̄ ꝓtulit. ꝛ ostēdit iudex ex alijs testibus que sup infamiā deposuerunt capiet ꝓ intersigno sup suspitōem vehementē ex qua ipa delata detenta iudicari poterit a iudice sup triplicem penā. s. canonice purgatōis. ꝓpter infamiā. Iuxta ca. inter sollicitudines. extra de pur. ca. Item sup abiuratōem ꝓpter suspitiōem. iuxta. c. accusatus. in principio. ꝛ fm varias suspitiones ad varias abiuratōes vt patebit in q̄rto modo sententiandi. Et ꝑ indicia facti si crimen fatetur ꝛ penitet. nō relinquitur brachio seculari ad punitōem sanguinis sed per ecclesiasticū iudicem ad perpetuos carceres iudicatur. per secularem tamen iudicem non obstante ꝙ ad perpetuos carceres sit ꝑ ecclesiasticum iudiceꝫ iudicatus. potest tamen ipm propter damna temporalia tradere igni. iuxta. c. ad abolendam. §. p̄senti. ꝛ iuxta ca. excōmunicamus. ij. de here. que omnia patebunt inferius circa sextum modū sententiandi. Epilogando. Attendat iudex primo ꝙ nō sit facilis ad credendū aduocato. vbi ꝓ delata allegat inimicitiam capitalem. eo ꝙ rarissime in tali crimine q̄s deponit sine inimicitia cum maleficę sp exose oībus habeant. Secūdo attēdat ꝙ

cum quattuor modis malefica pōt con
uinci.s.p testes.p euidētiā facti.p indi
cia facti.ꝛ p confessionē ꝓpriam. ꝛ hoc
vel sup infamiā tm̄. qd tm̄ fieret hoc p
testes.vel sup suspitōem tunc p euidē
tiā facti aut indicia facti fieret.ex qbus
suspitio pōt iudicari leuis vel vehemēs
vel violenta.ꝛ hec omnia absq; cōfessi
one ꝓpria que si concurreret tunc vt di
ctū est procederet.Tercio applicet p̄
missa ast suum propositū sup psonam
detentam ad obuiandū aduocato: sed
videlicet sit tantūmodo sup infamiā
delata.aut q ibi concurrant aliqua in
dicia vnde reddit suspecta vehemēter
vel leuiter.ꝛ tūc aduocato sup inimici
ciam allegatā respondere poterit. Et h
q̄tum ad illam partem vbi aduocatus
pro delato in inimiciciam deponentiū
allegauit.Sed vbi allegat scōm vide
licet q illa verba que protulit cōtra de
ponentē.tu senties in breui q̄ tibi eue
nient.aut tu non habebis plures dies
sanos. aut veniet in breui q tu velles
mihi talem rem accomedasse aut ven
didisse et similia. Tunc aduocatus ad
iungat. licet malū aliquod fuerit sub
secutum deponenti in rebus vel corpo
ribus.non tamen propter hoc sequit:
q illa delata huius mali sit causa tanq̄
malefica.eo q infirmitates varijs mo
dis accidere possunt.Item allegat q cō
mune est mulierū verbis huiusmodi
mutuo contendere ꝛc.Super istas al
legatōnes iudex habet obuiare p hunc
modum si quidem infirmitas ex defe
ctu nature accidit tūc excusatio locum
haberi poterit.Sed quia ex signis ꝛ ex
perimentis oppositum constat vtpote
qꝛ nullo remedio naturali curari po
tuit.Item qꝛ iudicio medicoꝝ iudicat
vt morbꝰ maleficialis vulgariter nacht
schaden.Item iudicio fortassis incan
tatricum aliarum que asserūt seu asse
ruerūt morbum esse maleficialem.Itē
quia subito superuenit absq; aliqua p̄
uia debilitatione.cum tamen natura
les infirmitates successiue solent debi
litare. Item quia fortassis curata fuit
ideo qꝛ repperit certa instrumenta sub
lecto aut indumentis sue alijs locis.et
illis amotis subito sanati restituta fuit
ꝓut sepissime ꝯtingit. Vt supra i scda
parte operis patuit vbi d remedijs tra
ctatur.Et per hec seu similia iudex fa
cillime pōt obuiare q talis infirmitas
potius ex maleficio q̄ꝫ naturali defectu
contigit.Et per minas obiectas suspi
catur d maleficio. Sicut a simili si qs
diceret.volo tibi cōburere horreū.ꝛ ef
fectus subsequit. vtrūq; violentā causat
suspitionem.q ille q̄ minas ꝓtulit hor
reum succenderit.lꝫ fortassis aliꝰ ꝛ non
ipe cōbusserit.

Sequitur ad idē questio duodecima magis declarans qualiter sit inimicitia capitalis inuestiganda.actꝰ septimus.

Attento qꝛ a te
stimonio feredo tantūmodo
inimici capitales repellunt.
vt supra quinta questione tactum fuit
Inimicitiā aūt talem declarare ex his
que in capitulo p̄cedenti tacta sunt iu
dici fortassis nimis obscurum ꝛ diffici
le videatur.attento q delatus vel eius
ꝓcurator nollent faciliter eius acquie
scere decisioni sup materiā tactam que
dicatur inimicitia capitalis ꝛ que non.
Ideo exprimendi sunt alij modi qbus
in noticiam talis inimicitie iudex deue
niret.vt insontem sic minime dānaret.
q tamen reum per debitam iusticiā pu
niret.Et hi modi licꝫ sint cautelosi seu
etiam dolosi. tamen iudex illos practi
care pōt in bonū fidei ꝛ reipublice.cuꝫ
ꝛ apostolus dicat.cum essem astutꝰ do
lo eos cepi.specialiter etiā hi modi pra

eticant super delatos non diffamatos publice seu etiã nõ notatos p aliquod indicium facti. lȝ etiam iudex sup quos cunq̃ delatos. vbi inimicitias cõtra deponentes allegarent. ⁊ nomina testiuȝ omnino scire vellẽt. Primus modus est. Nam datur delato seu suo aduocato copie pcessus ad partem suam. sciȝ deorsum ⁊ nomina deponentiũ seu deferentiũ ad ptem aliam. non tñ eo ordine quo deponunt. sed isto modo vt nomen testis qui ẽ primus in copia sit sextus vel septimus in cedula. ⁊ q̃ secundus sit penultim⁹ vel vltimus. ⁊ sic delatus. quis hoc deponat vel illud. ⁊ q̃s sit primus vel secundus in sua copia. quo stante. aut dabis omes inimicos: aut non. si omnes. eo citius reprehendetur delatus de mendacio. vbi cã inimicitie per iudicem scrutabit. si quosdam vo tunc facilius causa inimicitie inuestigabit. Secundus modus esset a simili vbi daret aduocato pcessus copia ad ptem vnam ⁊ deponentiũ noia ad ptem aliam. ⁊ adiunctis alijs extraneis que alibi a maleficis fuerũt ppetrata. ⁊ nõ a deponẽtibus seu testibus inscriptis deposita. sic delatus nõ poterit assertiue dicere illum vel istum inimicũ capitaleȝ. quia nescit que sint ab illis contra eum deposita. Terci⁹ modus qui ⁊ supra tactus capitulo quinto. Nam quãdo delatus examinat in fine secundi examinis anteq̃ petat defensiones ⁊ anteq̃ aduocatus sibi deputat. Interrogetur. An reputet se habere inimicos capitales qui omi diuio timore postposito falso imponerẽt sibi labem heresis maleficarum. Et tũc forte impmeditatus ac improuisus ⁊ non visis deponentiũ attestatõibus. respõdet q̄ nõ reputet se habere tales inimicos. vel si dicit puto me habere. tũc nominat. ⁊ illi inscribant ⁊ causa etiã inimicitie. vt postmoduȝ iudex valeat eo certius inuestigare. postq̃ copia pcessus ⁊ noia seorsum fuerint tradita modis q̄bus supra. Est ⁊ quartus modus vt iterum in fine secundi examinis aut confessionis de qua in sexta qõne circa secunda interrogatoria anteq̃ dentur bi defensiones interrogat de testibus q̃ graui⁹ deposuerũt ꝯ eũ p hũc modũ Cognoscis tu talem vnũ noiando ꝺ testibus qui grauiora deposuit. ⁊ tũc dicet q̄ sic vel q̄ nõ. Si dicit q̄ nõ. tũc nõ poterit expost dando sibi defensiones ⁊ aduocatũ ponere illum capitalẽ inimicũ. cum dixerit medio iuramẽto prius oppositũ. s. non noscere illum. Si aũt dicit q̄ sic. tũc interroget si scit vel audiuit q̄ ipe vel ipa egerit aliq̃d contra fidẽ sicut malefice solent facere. Si dicit q̄ sic. Talia ⁊ talia fecit. Interroget si est eius amicus vel inimicus. statim respondebit q̄ amicus. ⁊ hoc ideo vt eius testimonio stetur. ⁊ extunc in illa causa nõ põt dare illum inimicũ capitalẽ per suum aduocatũ cuȝ medio iuramento p antea dixit eũ amicũ. Si aũt respondeat q̄ nihil scit de eo. tũc interrogat an sit eius amicus vel inimicus. ⁊ ipe statim rñdebit q̄ amicus. q: allegare inimicũ ꝺ quo nil mali nouit nõ facit. Dicet ergo sum suus amicus. Attamen si scirem aliqua nõ omitterẽ q̄n illa reuelarẽ. In tali ergo causa nõ poterit eum ponere expost inimicũ. vl̃ ad minus allegabit causas inimicitie capitalis a principio. ⁊ tunc aduocato adhibebit fides. Quintus modus est. nam dat delato seu aduocato copia pcessus suppressis noibus deponentiuȝ ⁊ vbi aduocatus informabit euȝ de singulis. cõiecturat quis vel qui deposuerunt talia ꝯ eũ. ⁊ frequẽter venit in cognitõem. ⁊ tunc si dicet talis est inimicus capitalis. ⁊ volo pbare p testes. tũc iudex habet considerare si concorditer iuxta pcessum noiauit. ⁊ tunc q: dixit

vellē ꝓbare ꝑ testes. illos examinabit ꝛ
causas inimicitie examiabit secrete. cō
uocato ad hoc bono consilio peritoꝝ
vel antiquoꝝ in q̄bus latet prudentia.
ꝛ si ita inuenerit causas inimicitie capi
talis sufficientes. tunc repellat prio te-
stes. ꝛ illi dimittet̄ si nō assunt alia gra
uamina alioꝝ testiū. Et hic modus q̄n
tus vt cōmunis obseruat̄. ꝛ de fcō ma-
lefice cito ex copia ꝓcessus eliciunt qui
vel que aduersus eam deposuerunt. Et
q: rarissime in tali causa inuenit̄ inimi
citia capitalis. q: nisi ea que ex eaꝝ ma
lis operibus oritur. Jō iudex de facili
se habet per p̄fatos modos resoluere.
attento etiam q̄ sepius deponētes affe
ctant se personaliter maleficis ꝑntare:
ꝛ in faciez obijcere ea q̄ ꝑ maleficia eis
sunt illata. Est ꝛ alius ꝛ vltim⁹ ad quē
finaliter iudex recurrere pōt vbi predi
cti modi fortassis iudicarent̄ ab aliqui
bus dolosi. ꝛ per astutiā practicati p̄ser
tim quatuor primi. Jō oīno ad satisfaci
endū ꝛ quietandū scrupulosas mētes:
ꝛ ne iudici quicq̄ obijciat̄. aduertat q̄
postq̄ ꝑ p̄cedentes modos expertus ē
nō esse aliquā inter delatū ꝛ deponētē
capitalē inimicitiā. vult tñ hoc idez cō
cōsilio alioꝝ assessoꝝ cōcludere in finē
ne sibi q̄cq̄ obijciat̄. faciat hoc. det de-
lato seu eius aduocato copiam proces
sus, deponentiū tñ ꝛ deferentiū nomi-
nibus suppressis. ꝛ q: defendendo dicit
se habere inimicos capitales. ꝛ fortas-
sis causas inimiciciarū varias allegat
siue in re ita sint siue nō. congregat tñ
iudex cōsiliū peritoꝝ cuiuscūq̄ facul-
tatis si cōmode habere pōt. vel ad mi-
nus ex ꝓuidis ꝛ honestis ꝑsonis q̄buscunq̄. q: ad hoc tenet̄ iuxta ca. statuta
frequenter allegatū. ꝛ illis totū ꝓcessuz
integraliter ꝛ ꝑfecte ꝑ notariū seu scri-
ptorem legi faciat. ꝛ testiū seu deponē-
tiuz noīa publice exponat. ita tñ q̄ ad
tenendū secretū sub prestito iuramēto
omnes astringat. ꝛ de illo an hoc face-
re velint prius habet inquirere. q: al's
oīno nō sunt eis nomina illa exponen
da. Expost dicat qualiter ꝑ talem ꝛ ta-
lem modum inquirendo de inimicitia
nullā potuerit ꝑpendere. Attamē sub-
inferat si videbitur sibi e duobus vnū
aut per cōsiliū discernat̄ qui sint ex de
ponentibus repellēdi tanq̄ inimici ca-
pitales ꝛ quō aut eligant̄ tres quatuor
aut quinq̄ qui amplius nouerūt in vil
la aut oppido. amicitiā vel inimicitiā.
delati ꝛ testiū. ꝛ qui nō sunt p̄ntes i cō
silio ꝛ publicent̄ illis tantūmō nomia
delati ꝛ testiū. nō aūt articuli ꝓcessus.
ꝛ stabitur iudicio eorūdē. Ex p̄mo nō
poterunt bene testes repellere. attento
q̄ iudex suos modos inquirēdi practi
cauit. Ex secundo vō totaliter se imu-
nē faciet ꝛ oēm a se sinistrā suspitiōem
excutiet. Tenet̄ etiam huncvltimū mo
dū seruare vbi delatus in alieno loco ꝛ
patria esset captus. Et hec sufficiāt ad
discernendū sup inimicitiā.

Questio. xiiij. sup ea que ante interrogatoria in loco carceris ꝛ torture proponēda. habet iudex aduertere. ꝛ ē actus octauus:

Vid deniq3 iu-
dice agendū sit clare patet. si
eñ vt cōis exigit iusticia. ad
penam sanguinis nō iudicat̄ nisi pro-
pria confessione ꝯuincat̄. q̄uis ex alijs
duobus habet̄ ꝓ manifeste dep̄hensa i
heretica prauitate. s. ex euidētia seu in-
dicia facti ꝛ ex testiū ꝓductōe legitima
vt supra qōne septima tactū fuit. ꝛ ꝺ ta
li etiam delata ad p̄ns agitur. tunc vtri-
q̄ qōnibus ꝛ tormentis ꝓ criminū fas-
sione exponetur. Et vt questio clara sit
ponatur casus qui ꝛ spire contigit ꝛ ad
multoꝝ noticiam ꝑuenit. Quidaz bo-

nestus dum quandā mulierē ptranseū do non ei ad nutum in venditione cuiusdam rei venalis complacere voluisset. illa indignata posterguz clamauit. in breui optasses vt annuisses. et est vsi tatus sic modus loquendi maleficarū vel a simili sensu qn̄ maleficiū p auisamenta volunt inferre. tūc ille indignatus et nō immerito sup eam vultū post tergum vertit vt eam quo animo verba ptulissz inspiceret. et ecce subito maleficio pcussus os suum in obliquum horribili deformitate vsqꝫ ad aures extenditur. nec retrahere potuit sed mul to tēpe in illa deformitate pstitit. Hic euidens factuz iudici pponitur. casuz ponimus et an p manifeste dephensa i heresi maleficaruz sit habenda querit. Respondere opter ex verbis Bern. in glo. ordinaria. et in ca. ad abolendā. vt supra qōne notata tangit ꝙ sic. eo ꝙ tri bus modis vt ibi tangit quis vt taliter dephensus iudicatur. et illa etiam tria non copulatiue. i. ꝙ omnia tria habent insimul cōcurrere. sed vnūquodqꝫ per se. s. euidentia facti. testiū legitima pdu ctio et ppria cōfessio. reddit maleficā vt manifeste dephensam reputari. Indicium aūt facti differt ab euidentia. qa cum minus sit ꝙ̄ euidentia tn̄ capitur etiam ex verbis et opibus maleficoꝝ. vt in illa qōne septima tangitur. et iudica tur ex maleficijs non ita subito sed pcessu tempis illatis. p minas tamē etiā pcedentes. sicqꝫ concludamus ꝙ de si milib9 maleficis delatis. et que sub defensionibus vt pmissum est. defecerūt etiam vel nō defecerunt. eo p nō fuerit concesse. nō concesse aūt quia nō fuerit petite. iam nostra questio versat. qd iu dici agendū. et qualiter ad qōnes sit pcedendum p dicenda veritate in puni tōem sanguinis. Ubi plura sunt indici pter ingentes labores cōtra maleficiū taciturnitatis aduertendo que etiā successiue p capitula deducent. Et primū est. ꝙ ad maleficā questionandam nō sit pnus. habeat tn̄ ad certa signa q̄ sequent aduertentiā. Quare aūt nō de bet esse facilis. causa est. quia nisi diuina coactio p sanctū angelū vt maleficiū diaboli abscedat. pcurrat. ita insensibilis in illis doloribus efficit. vt mēbratim citius discerperet ꝙ̄ aliquid ve ritatis fateri valeat. Nec pter omittē dū. tū qr non equaliter oēs sunt hmōi maleficijs irretite. tum etiam quia dia bolus sponte interdū non coactus san cto angelo maleficā fateri crimina per mittit. Pro cuius intellectu ea que su pra in secunda parte operis. de modo pstādi homagiū diabolo tacta sunt ad uertenda. Sunt nanqꝫ que sub certis annis prius diabolo militāt vt sex octo aut decem annis anteqꝫ sibi homagiū prestant. s. in corpore et aia se eis deuouendo. vbi tamen alie a principio sibi pfitendo fidei abnegatōem etiaz subito homagiū prestant. Cur aūt diabol9 hoc spacium tempis postulatum acce ptat vtriqꝫ ea de causa. vt illo itermedio maleficam experiatur an ore tm̄ et non corde fidem abnegando. simili modo etiam homagiū sibi prestaret. Nā cuz diabolus intima cordis nō nisi per exteriora et cōiecturaliter cognoscere hz. vt in prima parte operis sub difficulta tate an demones ad odium vel amorē mentes hoim immutare possunt. plures etiam reperiant que necessitate ali qua aut egestate inducte per alias maleficas. et sub spe confessionis et euasionis a fide in toto vel in parte apostatāt tales vtriqꝫ etiam non coactus a sancto angelo relinquit. vnō et faciliter sua cri mina fatentur. cum tamen alie q̄ sicut ore immo et corde sibi adheserunt pro viribus ab eo defendant et indurantur ad taciturnitatis maleficiū. Et per hec patet solutio ad qōnem. vnō puenit ꝙ

certe malefice defacili fatet̃. alie v̊o mi
nime. quia vbi diuinitus diabolus nõ
repellitur adhuc tñ spõte illas relinq̇t.
vt per tpalem cõfusionẽ ꝛ horribilem
mortẽ ad desperatõem inducat q̊s cor
de allicere nunq̃ʒ poterat. Patent hec
etiam ex sacramentalibus earũ confes
sionibus. in q̇bus asserunt se nunq̃ʒ vo
luntarie adhesisse. ꝛ plura maleficia co
acte a demonibꝰ intulisse. Est ꝛ alia dif
ferentia ꝙ cernũt̃ alique post fassionẽ
criminũ sibipis mortez intentare vt la
queo vel suspendio vitam sibipis aufe
rant. q̊d vtiq̃ʒ inimicus ille operat̃. ne ꝑ
sacramentalẽ confessionẽ veniaʒ a deo
consequant̃. ꝛ hoc p̃cipue illis que nõ
voluntarie sibi adheserũt lʒ ꝛ alijs q̄ si
bi voluntarie adheserũt post criminũ
fassionẽ intentat. sed tunc cernit̃ ꝙ dia
bolus coacte maleficã habuit relinque
re. Cõcludamus ꝙ tantus vel etiã ma
ior p̃supponit̃ labor ad questionandũ
ꝓ dicenda veritate maleficã quantꝰ ad
exorcizandũ a demone possessum. Jõ
iudex nec voluntarius nec facilis ad h̃
esse debet nisi vt dictum est in punitiõʒ
sanguinis. Sed ꝛ in hac causa faciat di
ligentiã ꝓut sequit̃ primo ferendo sen
tentiam.

Questio. xiiij. de modo sentẽ tiandi delatam ad questiones ꝛ quõ prima die sit questionanda. ꝛ an possit conseruatõem vite cõpromittere. actus nonus:

Uid deniqʒ se
cũdo loco iudex habet aduer
tere stat post actus in eo ꝙ fe
ret sñiam ꝑ modũ qui sequit̃. Nos iu
dex ꝛ assessores. attendẽtes meritis. seu
cõsiderantes merita ꝓcessus facti per
nos cõtra te talem. talis loci. talis dio
cesis. ꝛ diligenter omnibus examinat̃
inuenimus ꝙ tu es varius in tuis con
fessionibꝰ. vtpote q2 dicis tales minas
ꝓtulisse nõ aũt eo nocendi aĩo. ꝛ tñ ni
hilominus sunt indicia varia que sunt
sufficientia te ad exponendũ q̃õnibus
ꝛ tormentis. Ea ꝓpter vt veritas ab ore
tuo ꝓprio habeat̃. ꝛ vt deinceps aures
iudicum non offendas. Interloquẽdo
declaramus. iudicamus ꝛ sentẽtiamꝰ.
die p̃ñti ꝛ hora tali te supponendũ que
stionibus ꝛ tormẽtis. Lata fuit hec sen
tentia ꝛc̃. Secundo stat actus in eo q̊d
vt p̃missum est adhuc non sit volunta
rius ad questionandũ. sed carceribꝰ ad
penam mancipatus. ꝛ non iam ad cu
stodiaʒ tm̃ vt prius ꝛ adhibitis eiꝰ ami
cis vt penas subterfugiat. ꝛ ꝙ fortassis
morti non tradet̃. lʒ al̃s puniet̃ vbi veri
tatez fatet̃. illis ꝓponat. ꝛ ꝙ ad hoc ip̃m
delatũ inducere velint hortat̃. Nã me
ditatio frequens ꝛ carceris calamitas
ac replicata informatio ꝓbor̃ viroꝝ
disponũt ad veritatẽ erudiendã. ꝛ a no
bis expertũ est ꝙ ꝑ hm̃õi informatões
malefice taliter confortate fuerũt vt in
signũ resistentie in terram spuentes q̈i
in faciem diaboli dicebant. exeas male
dicte diabole faciam q̊d iustum erit et
consequenter crimia sua fatebant̃. Si
v̊o cõuenienter delato expectato ꝛ tp̃e
congruẽter ꝓrogato ꝛ multipliciter in
formato. Credat iudex bona fide ipsuʒ
delatum negare veritatem. questionẽt
euʒ moderate vtpote sine sanguinis ef
fusione. scientes ꝙ questiones sunt fal
laces. ꝛ sepius vt tactuʒ est inefficaces
Est aũt modus incipiendi talis. vt dũ
ministri se disponũt ad questionandũ
post expolient eum. vel si est mulier ꝑ
us anteq̃ʒ ad carceres penosos ducetur
al alijs mulieribus honestis ꝛ bone fa
me expolietur. ea de causa vt si malefi
cium aliquod insutum esset vestimẽtis
ꝓut sepe ex informatiõe demonũ pra
cticant. ex membris queri non baptisa

ti. in finē vt pueri visione beatifica pri uentur. Et dum instrumenta disponū tur iudex p se ꝛ p alios bonos viros ſi dei zelatores inducant questionandū. ad fatendū veritatē libere. ꝛ ſi fateri no luerit mādet ministris ꝙ ad cordas li get. vel ad alia instrumenta applicetur ꝛ ibi statim obtempent nō leti sed qua ſi turbati. post iterū soluat ad petitōez aliquoꝝ. ꝛ ad ptem trahat ꝛ iterū indu cat ꝛ inducendo informet ꝙ nō tradet morti. Vbi queritur. An hoc iudex sup delatū infamatū. ꝛ p testes ꝛ indicia fa cti legitime cōuictū. cum nihil desit ni ſi vt ore ꝓprio crimen fateatur. possit li cite in cōseruatōem vite cōpromittere cum tn̄ ſi crimē fatet vltimo supplicio puniet. Rn̄detur a varijs varia sentiū tur. Nam quidā ita sentiunt ꝙ ſi dela ta est plurimū infamata ꝛ sup indicia facti violenter suspecta. ꝛ ꝙ ipa in ma gnū nocumentū ſit tanꝙ aliaꝝ malefi carū magistra. etiā tunc securari posset de vita sub his circūstātijs. vt ppetuis carceribus in pane ꝛ aqua adiudicare tur. dūmodo alias maleficas sub certi ꝛ verissimis signis manifestaret. nec tn̄ illa pnia carceris vt ponit ei manifestā da esset. sed dūtaxat securitas vite pro mittenda ꝛ aliquali pnia puniēda per exiliū vel alio mō puniēda. Et sine du bio p maleficis famosis ꝛ pſertim que maleficis medicaminib⁹ insistūt. ꝛ ma leficiatos supstitiosis actibus curāt ta liter seruande essent. vt aut maleficiati subuenirent aut maleficas pderēt. nec tn̄ eoꝝ pditioni staret eo ꝙ diabolus mendax nisi pariter ꝛ alia indicia facti cum testibus concurrerent. Alijs vide tur ad idem in casu quo sic carceribus deputata esset ad tps pmissio seruāda. ꝛ post spaciū tempis incinerāda. Ter cij sunt qui dicunt iudicem secure pos ſe in cōseruatōnem vite cōpromittere. ita tamen ꝙ expost a snia ferenda se ex oneraret ꝛ in suū locum aliū substitue ret. Inter quos modos primus lꝫ vide retur vtilis ꝓpter maleficiatoꝝ curatōꝫ tamen quia nō est licitū maleficia per maleficia seu illicita opa tollere licꝫ vt in qōne prima ꝛ introductoria hui⁹ ter cie partis patuit. plurimoꝝ opinio ſit. ꝙ licitum ſit maleficia per opa vana et supstitiosa tollere. Sꝫ qꝛ in his magis docet iudices experiētia atꝙ vsus ꝛ ne gocioꝝ varietas ꝙ̄ ars alicuius seu do ctrina. Ideo relinquit hoc iudicibus. Certum est autem vt experientia plu ries docuit. multi faterent veritatē nisi ꝙ metu mortis retrahunt. Tercio stat actus in isto ꝙ ſi nec minis nec talib⁹ pmissis fateri voluerit veritatēꝫ. tunc minstri sniam latam exequant. ꝛ que stionet consuetis modis ꝛ non nouis. nec exquisitis leuius vel fortius ſm ꝙ crimen exigit delinquentis. ꝛ dū que stionat de certis articulis. sup quibus questionat. interrogetur. ꝛ hoc sepe et frequenter a leuiorib⁹ incipiendo. qꝛ ci tius concedet leuia ꝙ̄ grauiora. Et dū hec fiunt notarius totum scribat in ꝓ cessu. ꝛ quō questionat ꝛ de quibus in terrogat ꝛ quō respondet. Et nota ꝙ ſi fatetur p tormenta ducatur postea ad alium locum. vt denuo recognoscat. ꝛ ꝙ non tantūmodo vi tormētoꝝ cogno uerit. Quarto stat actus in isto ꝙ ſi q̄ stionatus decenter noluerit fateri veri tatem. Ponant alia tormentoꝝ gene ra coram eo dicendo ꝙ oporteat eū su stinere nisi fateatur veritatem. Quod ſi nec sic poterit ad terrorem vel etiam a d veritatē induci. tunc p secunda aut tercia die questionanda ad continuan dum tormenta non ad iterandum. qa iterari non debent. nisi noua supuenis sent indicia feretur coram eo sententia in modum qui sequitur. Et nos prefa ti iudex vt supra. Assignamus tibi tali diem talem ad questiones ꝯtinuandū

vt a tuo ore ꝓprio veritas oriatur. ꝛ totum ponatur in ꝓcessu a notario. Et infra illud tēpus assignatum iudex per se aut ꝑ alios ꝓbos viros inducent eū ad fatēdum veritatē modo ꝓmisso cum securitate vite si ita videbitur expedire. Aduertat etiam iudex vt infra illud tēpus cōtinue apud eam sint custodes. vt videlicet sola nō relinquatur. quia a demone frequentabitur. vt sibiipsi mortem inferat si ꝛ inquantū diabolus ipsam deserere intendit. aut ad deserendū ipsam diuinitus arcetur. hoc ipsum. n. diabolus melius noscere pōt q̄ aliquis scriptis reserare.

Questio. xv. super tormenta continuanda. ꝛ de cautelis ꝛ signis quibꝰ cognoscere pōt iudex maleficam. ꝛ quō se ab earꝝ maleficijs debet premunire. et quō sint abradēde ꝛ vbi sua habent maleficia abscondita cum declarationibus varijs ad obuiandum maleficio taciturnitatis. ꝛ est actus. x.

Quid autē consequenter restat iudici super tormenta ꝯtinuanda. Est aduertendū primo. q sicut nō oim morboꝝ est eadem medicina. sed potius diuersoꝝ ꝛ singuloꝝ sunt diuerse ꝛ singulares medicine. sic nec ad oēs hereticos seu de heresi delatos. idem modus interrogandi inquirendi ꝛ examinandi q̄ ad articulos est seruandus. sed ꝓm veritatē sectarū ꝛ personarū varius ꝛ diuersus modus examinādi. Idcirco ipse prudēs iudex vt medicus qui putrida membra ꝛ scabiosas oues resecare ꝛ sequestrare ab innoxijs nititur, iam estimare pōt delatam maleficio taciturnitatis infectam. quam taciturnitatē euellere non pōt. vna ꝛ infallibilis depingi regula siue modus. imo etiam dare non esset tutum. eo q cum illum modū cōsequenter assuetum ac regulam generalem. dum tenebraꝝ filij ꝓuiderent ipsum tanq̄ laqueum sue perditionis facilius euitarent seu etiam ꝓcauerent. Cur et igitur prudens ac industrius iudex occasionē ꝛ modū interrogandi accipe siue ex testium responsis seu attestatōibus siue ex his que alias experientia eum docuit. siue ex his que ꝓprij ingenij acumen aperit. subscriptis cautelis vtēdo. Nam si inuestigare affectat an maleficio taciturnitatis sit inuoluta aduertat an lachrimare coram eo stando queat. aut tormentis exponendo. hoc ipsum. n. ꝓ certissimo signo ex fidedignoꝝ antiqua relatione ac ꝓpria experientia docente adeo repertum est q etiam si ad lachrimandū cōiurationibus hortetur ꝛ compellatur si malefica existit hoc ipsum scilicet lachrimas emittere non pōt. dabit quidem flebiles voces ꝛ ex sputo genas ꝛ oculos linire acsi fleret attentabit. super quo a circumstantibus caute aduertēdum erit. Modus autē ꝯiurandi ad lachrymas veras si innoxia fuerit ꝛ cohibere lachrimas falsas. talis vel consimilis in sentētia practicari potest a iudice seu ꝓsbitero. manū super caput delati seu delate ponendo. Coniuro te per amorosas lachrimas a nostro saluatore dn̄o iesu xp̄o in cruce ꝓ salute mundi effusas. Ac per ardentissimas lachrimas ipsius gloriosissime virginis marie matris eius super vulnera ipsius hora vespertina sparsas. ꝛ per omnes lachrymas quas hic in mundo oēs sancti ꝛ electi dei effuderunt. ꝛ a quorum oculis iam oēm lachrymā abstersit. vt inquantū sis innoxia lachrymas effundas. si nocens nullo modo. in noīe pa-

tris et si. et si. Tamen. Experientia docuit quanto amplius coniurabantur tanto minus flere poterant. cum tamen vehementer se ad fletum stimulabant et genas sputo humectabant. Possibile tamen ut post in absentia iudicis et extra locum et tempus torture coram custodibus flere valeant. quod si causa impedimenti fletus in maleficis queritur. Potest dici quod quia gratia lachrimarum in penitentibus precipuis donis ascribitur cum celum penetrare et invincibilem vincere humilis lachryma a bernardo asseritur. nulli dubium quin et inimico salutis plurimum displicere noscitur. unde et summis conatibus illas impedire nemo ambigat ut finalis impenitentia potius introducatur Sed quid si astutia diaboli deo permittente etiam maleficam flere contingeret cum flere nere et decipere etiam proprium mulierum dicatur. Responderi potest cum occulta sint dei iudicia. si aliter non posset convinci per legitimos testes super aliqua indicia facti. nec etiam suspecta esset graviter aut violenter utique esset absoluenda et pro levi suspitione in qua staret propter infamiam quam testes deposuerunt haberet heresim maleficarum abiurare. ut in secundo modo sententiandi discutietur. Secunda cautela non solum post hanc primam observanda. verumetiam omni tempore iudici et omnibus assessoribus advertenda quod non permittant se ab ea tangi corporaliter. presertim super nudam iuncturam manuum et brachiorum. sed omnino secum deferant sal exorcizatum in die dominico palmam et herbas benedictas. hec enim res insimul cum cera benedicta involuta et in collo deportata. ut supra in secunda parte operis de remedijs contra maleficiales infirmitates et defectus patuit. miram habent efficaciam preservandi non solum ex maleficarum testimonijs. verumetiam ex visu et consuetudine ecclesie que in hunc finem huiusmodi exorcizat et benedicit. ut patet in earum exorcismis cum dicitur ad effugandam omnem potestatem inimici etc. Et non videatur extraneum de tactu iuncturarum seu membrorum. quia divina permissione interdum per tactum aliquando per visum aut per auditum verborum ab eis prolatorum maleficiare operatione demonum possunt. precipue eo in tempore ubi questionibus exponuntur. Experientia nos edocente. novimus quasdam in castris detentas que nil aliud a castellanis instantissimis precibus flagitabant nisi ut in adventu iudicis aut alterius presidentis eis concederetur ut primum intuitum ut sus in ipsum iudicem dirigere possent antequam ab eo vel alijs essent vise ex quo intuitu etiam sortite quod talis iudex aut alij sui assessores. ita alienati in eorum cordibus fuerunt quod omnem si quam habuerant dignationem amiserunt. nec ipsas molestare quoquo modo presumebant. sed libere abire permiserunt: qui scit et expertus est verum dat testimonium. et utinam talia procurare non possent. non parvipendant iudices talia avisamenta et remedia. cum vilipensio talium post tanta avisamenta in eternam eis cedet damnationem. iuxta salvatoris dictum. Si non venissem et locutus eis non fuissem peccatum non haberent. nunc autem excusationem non habent pro peccato. Muniant ergo se premissis ex ecclesie institutione. et si commode fieri potest. ipsa a tergo dorsum vertendo ad iudices et assessores introducatur. et non solum in presenti actu verum in omnibus precedentibus et sequentibus signo crucis se muniendo et viriliter aggrediendo frangentur cum dei adiutorio vires antiqui serpentis. Nec quis hominum estimat superstitiosum ut a tergo introducatur cum (ut sepe tactum est) canoni-

ste an tollendū ꝛ impediēdū maleficia maloꝛa cōcedunt. ꝛ vana vanis cōtundere ſp dicant eſſe licitū. ¶Tercia cautela in pñti actu vndecimo obſeruanda. vt pili ex omni pte coꝛpis abradant. et eſt eadē rō ſicut ſupꝛa de veſtimētis exuendis. habent. n. interdū ꝑ maleficio taciturnitatis aliquas ſupſtitioſas alligaturas quarundā rerum ſiue in veſtimentis ſiue in pilis coꝛpis ꝛ interdū i locis ſecretiſſimis nō noiandis. quod ſi obijceret. Nunqd diabolus abſqꝫ huiuſmodi ligaturis rerū poſſet mentez malefice indurare. vt crimina nō valeat fateri. ſicut ꝛ alij ſceleroſi ſepius inueniunt. ſub quibuſcūqꝫ maximis toꝛmētis quātumcunqꝫ per indicia facti aut ꝑ teſtes ſint cōuicti. Reſpōdet vtiqꝫ verum eſſe ꝙ abſqꝫ rebus qbuſcunqꝫ demon valeat talem taciturnitatē ꝓcurare. illis tū rebus vtit in aiaꝝ pditōem ꝛ offenſam maioꝛē diuine maieſtatis. qđ vt clarius pateat. Malefica quedaȝ in oppido hagenoꝛve de qua ꝛ ſupꝛa in ſecunda pte opis tactū eſt. tale maleficium taciturnitat ꝓcurare ſciebat vt maſculus recenter natus ꝛ nō baptiſatus ꝛ cum hoc pꝛimogenitus interemptus ꝛ in foꝛnace aſſatus ꝛ cum alijs rebus quas expꝛimere nō expedit incinerat᷒ ꝛ puluerizatus. ſi qua malefica aut flagitioſus ex his quicqꝫ ſecū deferret nullo mō ſua crimia fateri poſſꝫ. Hic clarum eſt ꝙ ſi centum milia pueri adhiberent ex naturali inclinatōe nunqꝫ talem effectū taciturnitatis cauſare poſſent. vtit tū vt cuiqꝫ intelligenti patꝫ in aiaꝝ pditōem ꝛ diuie maieſtatis offenſionē. Sed ꝛ hoc qđ allegat ꝙ ſepe flagitioſi hoies ꝛ ñ malefici talē penes ſe taciturnitatē retinent. Dicendū ē ꝙ tal taciturnitas triplici ex cā ꝓuenire pōt. Pꝛimo ex naturali quodāmō duricia mentis. quia ſicut aliqui ſunt molles coꝛde ſeu vecoꝛdes. ꝙ ad leuem toꝛturam omnia concederent etiam quecūqꝫ falſa. ita aliqui ſunt ita duri ꝙ quantumcunqꝫ vexent veritas ab eis nō habetur. ꝛ ꝑcipue illi ꝗ al's fuerūt queſtionati. quoꝝ bꝛachia cito ſicut trahunt ita ꝛ flectunt. Secundo ꝓuenit ex maleficio penes ſe retento ꝓut dictū eſt ſiue in veſtimentis ſeu in pilis coꝛpoꝛis. Tercio ꝙ interdū licet penes ſe nō habeāt maleficia inſuta aut allegata maleficiunt tū ab alijs maleficis quantūcunqꝫ remotis. ꝓut malefica quedā in yſbꝛuck ſe iactare ſolebat ꝙ vbi ad minus filū ex veſtimētis alicuius detenti haberet tm̄ efficere poſſet ꝙ quantūcunqꝫ toꝛmentaret etiam vſqꝫ ad moꝛtem nihil fateri poſſet. quare patet rñſio ad obiectōem. Sed quid in dioceſi ratiſbonenſi caſus ꝯtigiſſe aſſeritur. ꝙ dum quidā heretici ex ꝓpꝛia cōfeſſione deuicti non ſolum vt impenitentes. immo vt defenſoꝛes illius perfidei moꝛti fuiſſent adiudicati. accidit vt illeſi in igne remanerent. tandē ꝑ aliam ſniam ad ſubmerſionē adiudicati nihil ꝓficere potuerūt ſtupentibus oībus ꝛ fidez ipoꝝ vt iuſtam defendere dum quidā conabantur ſollicitus pꝛeſul ſuper gregem triduanū ieiuniū indixit. quo deuote expleto cuidam notificat ꝙ in certo loco coꝛpis vicꝫ ſub bꝛachio vno maleficium quoddā inter pellem ꝛ carnez inſutum haberent quo reperto ꝛ amoto cōtinuo incendio cōſumpti fuerunt licet ab alijs opinat ꝙ quidā nigromāticus ex demonis conſultatōe qui ſibi hoc indicauerat ꝑdidiſſet. ſed quocūqꝫ modo factuꝫ fuerit. veriſimile eſt ꝙ diuina virtute demon coactus dum ſemper ad ſubuerſionez fidei machinatur hoc manifeſtauerit. A ſimili vbi talis iudici acciderit caſus. quid faciendūꝫ foꝛet elicere pōt. ſi videlicet ad diuinūꝫ recurrere ꝑſidium. vt ieiunijs ꝛ oꝛōnibus deuotarū ꝑſonarū hoc gen᷒ demo

niorum a maledcis expellat in casu q̄
nec per mutationem indumentoꝝ aut
tonsuram piloꝝ ad veritatem fatendaȝ
sub tortura induci valeant. Et licet in
alemanie partibus talis abrasura pre-
sertim circa loca secreta plurimū cense
tur inhonesta. qua de causa nec nos in
quisitores vsi sumꝰ. sed tonsis capillis
capitis cum calice aut cipho aque be-
nedicte guttulā cere benedicte immit-
tendo. et sub inuocatōe sanctissime tri-
nitatis ieiuno stomacho trinies in po-
tum ministrando per dei gratiā a ple-
risq̄ taciturnitatis maleficium abstuli-
mus. tamen in alijs regnis inquisito-
res talem per totū corpus abrasurā fie
ri mandāt vnde ⁊ cumanus inquisitor
nobis insinuauit q̄ anno elapso q̄ fuit
Mccccclxxxv. xl. et vnā maleficas inci-
nerari mandasset. omnibus per totum
corpus abrasis. et hoc in districtu ⁊ co-
mitatu burbie. vulgarit wurmser bad
in ꝯfinibꝰ archiducis austrie vsus me-
diolanū. Qd̄ si querit. an tpe necessita
tis quo nullis remedijs ꝯgruis malefi
ciū remoueri vt p̄missum est licitū fo
ret diuinatrices que etiaȝ maleficia cu-
rare et tollere solent ꝓ āmotione talis
maleficij cōsulere. Rn̄sio quicq̄d sit de
negocio ratis bone pacto exhortamur
in dn̄o vt in nullo casu q̄tumcunq̄ ne
cessario ꝓ republica diuinatrices cōsu-
lent. ⁊ hoc ꝓpter magnā offensam diui
ne maiestatis cū tot alia sint nobis re-
media cōcessa. p que oino assequi pote
rimus. aut in propria petiti forma. aut
in equiualenti. ita q̄ oino veritas expe
rietur vel ab eius ore vt incinerari va-
leat vel deus auferet ipsam de medio.
aliā mortē super eam p̄mittendo. Hec
aūt nobis remedia ꝓponunt. vt primo
faciat homo id qd̄ potest ex propria in
dustria et ex propria viriū suaruȝ exer-
citatōne modis supra tactis insistendo
pluries et presertim certis diebus vt iā
in sequenti questōne patebit. ij. Corin.
ix. Abūdetis in om̄e opꝰ bonuȝ. Scdō
q̄ si deficit recursuȝ hēat ꝓ consilio ad
alios hoies. q̄ forte sibi remediuȝ de q̄
nunq̄ cogitauerat impartiret eo q̄ va-
rij sunt modi ad maleficia tollēda. Ter
cio si p̄dicta deficiūt hēat recursum ad
deuotas ꝑsonas. iuxta illud Eccli. xx-
xvij. Cū viro sancto assiduus esto quē
cūq̄ agnoueris obseruantē timorē dei
Item vt scti in patria innocent p eos.
Que si om̄ia defecerint recursum ha-
beat immediate ad deuȝ iudex ⁊ om̄is
pp̄ls ieiunijs et oratōnibꝰ vt tale male-
ficiū sua pietate āmoueat. sicut Iosa-
phat. ij. palip. xx. Cum ignoramꝰ quid
agere debeamꝰ. hoc soluȝ habemꝰ resi-
dui: vt oculos nostros dirigamꝰ ad te.
⁊ sine dubio deꝰ in necessarijs nr̄is nō
deficiet. Vn̄ ⁊ Aug. et habet. xxvj. qō.
vij. nō obseruabit. Qui has ⁊ quascū-
q̄ diuinatōes aut fata aut auguria ob
seruat aut attendit. aut consentit obser
uantibꝰ. aut talibꝰ credit. s. ope. ꝓsequē-
do. aut ad domū eaꝝ vadit. aut in do-
mū suā introducit. aut interrogat. sciat
se fidem xp̄ianam ⁊ baptismum p̄uari
casse. ⁊ paganū ⁊ apostatā ⁊ dei inimi-
cum. iram dei in eternū grauiter incur
rere. nisi ecclesiastica penitentia emen-
datus: deo reconciliet. Non deficiat q̄
iudex semper licitis vtendo iuxta pre
missa remedijs et finaliter subscriptis
cautelis.

Questio. xvj. de tempore ⁊ de secundo modo interrogādi ⁊ est actꝰ. xj. super finales cautelas a iudice obseruandas.

Uper premissa
sunt aliq̄ aduertēda. Primo
q̄ sacratioribꝰ diebus et infra
missaꝝ solēnis sūt interrogande. ita vt ⁊
pp̄ls adhortet ad implorādū diuinum
p

auxiliū in generali nihil specificādo ni
si vt cōtra q̄scūq demonū infestatōes
scti innocent. Scdo ea q̄ supra tacta d̄
sale ⁊ alijs reb⁹ bñdictis cū septē v̄bis
q̄ xp̄c ptulit in cruce in cedula ↄscrip-
tis ⁊ insimul colligat⁊ collo ei⁹ alligent
longitudo xp̄i sup nuduȝ corp⁹ ex cera
bñdicta circūcingat. si quideȝ longitu-
do ip̄a comode hr̄i pōt. expientia docu
it miro mō his reb⁹ ip̄as molestari vix
q retinere p̄cipue aūt reliq̄as sctōrum
His sic dispositis et aq̄ bñdicta in po-
tum porrecta. disponat iterū ad q̄ōes.
ↄtinuo exhortando vt pri⁹. dum aūt a
terra eleuat. si p talē modū tormentat.
iudex legat vel legi faciat dicta testium
submissis noīb⁹. taliter dicendo. ecce p
testes ↄuicta es. Iteȝ si testes vellent se
facie ad faciē adfrontare: tūc iudex in-
terrogaret. an fateri vellet si testes sibi i
faciē p̄n̄tarent. vbi si annueret tūc indu
cendi testes eē̄nt ⁊ coraȝ eo statuendi si
forte rubore seu verecūdia quicq̄ fate-
ret. Vltimo si videat ip̄aȝ nō velle de-
tegere flagicia sua. interrogabit an pro
sua innocētia iudiciū candent⁊ ferri vel
let subire. ⁊ q̄r illud oīs affectāt scien-
tes q̄ p demones a lesione preseruant
vñ etiā q̄ vere malefice existant cogno
scunt. replicabit iudex. q̄ temeritate se
tantis periculis submittē possit. ⁊ om-
nia cōscribant. s̄ȝ q̄ illud candent⁊ ferri
iudiciū nō sit eis cōcedenduȝ. inferius
patebit. Aduertat etiā iudex q̄ sext⁊ fe-
rijs p̄cipue vsq dum fit cōpulsus pro
expiratōe nr̄i saluatoris interrogate se
pe fasse fuerūt. Sȝ q̄r sup extremū nos
pcedere optet viceȝ sup oīmodā ei⁹ ne-
gatiuaȝ. in q̄ si pstiterit iudex relaxabit
eā. ⁊ sequentib⁹ adhoc vtat cautel̄. edu
cendo eā de carcere penoso ad aliuȝ p
custodia tñ bñ munitū. ita tñ q̄ sibi oī-
no caueat q̄ nullo mō tradat cautioni
bus seu fideiussionib⁹ nec alias manu
lentēa decreto. q̄r a talibus manulēte
datis veritas nunq̄ hr̄et: imo sp peio-
res efficiunt. Sȝ hoc p̄l pcuret q̄ hūa-
niter cibo et potu tractet et interim in-
trent honeste ⁊ nō suspecti q̄ etiā freq̄n
ter de diuersis in ptinentib⁹ ei colloq̄n-
tur. ⁊ tandē vt ↄfidenter cōsultāt q̄ fate
atur veritateȝ pmittendo q̄ iudex sibi
faciet gratiā: ⁊ q̄ velint eē̄ tanq̄ media
tores. Et in fine hui⁹ intrabit iudex ⁊ p
mittet facere grām. sub intelligendo vl̄
sibi aut reipublice in cui⁹ ↄseruatōeȝ to
tum q̄d fit est gratiosuȝ. si v̄o sibi ad vi
tā pmitteret que supra. q. xliij. sup tres
modos tacta sūt. scribant singula a no
tario ⁊ sub q̄ forma verboꝝ ac intentō-
ne sit gratia pmissa. Et siquidē delata
sic grāȝ petierit ⁊ facta dixerit. dicātur
verba generalia q̄ ampli⁹ fiet sibi quaȝ
ipsa petierit in fine vt ampliori cōfidē-
tia loquat. Scda cautela i hoc actu q̄
si oīno noluerit detegere veritatē. hēat
iudex vt supra tactū de ei⁹ ↄplicib⁹ sine
ipsi⁹ scitu examinatis et si quid h⁹mōi
deposuissent p q̄ cōuinci posset. hec iu-
dex pponat: et diligenter de singulis in
uestiget. ⁊ ad idem si q̄ instrumenta vl̄
vnguenta et pixides in domo fuissent
reperta sibi offerentur. ⁊ ad q̄ vsa fuerit
⁊c. Tercia cautela si adhuc pseuerat in
sua ptinacia et habeat consodales exa-
minatas que cōtra et nō p ea deposu-
issent. vel si nō habȝ pcuret alium fide
dignū quē nouit detente nō ingratum
sed tanq̄ amicū ⁊ fautorē. qui quodaȝ
sero intrat ad maleficaȝ ptrahendo lo-
cutiones. et tandem siquidem non est
de complicibus. fingat nimis esse tar-
de p recessu et remaneat in carcere cuȝ
eadem ⁊ de nocte pariter colloquātur.
si vero de complicibus tunc edentes ⁊
bibentes mutuo etiaȝ conferunt de re
bus cōmissis. et tunc sit ordinatum q̄
stent extra carcerem in loco cōgruo ex
plorantes eos auscultātes ⁊ verba col-
ligentes. ⁊ si opus fuerit scriptor sit cū

eisdem. Quarta cautela vt si tunc incipiet dicere veritatem, nullo modo dimidet iudex recipe eius confessionē etiam media nocte sed continuet quantū potest. et si in die nō curet si proroget prandium vel cenā sed instet quousque dixerit veritatē saltem quo ad principalia. nam per dimidiatōnes et interruptiones frequentius est repertum q̄ redeunt ad vomitū et nō aperiūt veritatem quam detegere inceperāt habito cōsilio deteriori. Et aduertat iudex q̄ post cōfessionem nocumentorum hominib᷒ aut iumentis illatorum inquirat quot annis incubū demonem habuerit. et a quanto tempe fidē abnegauerit. quia sicut de his nunquam fatentur. nisi prius alia fuerint fasse. ita etiā omnino in fine sunt interrogande. Quinta cautela si predicta omnia deficerent. tunc si fieri pōt ducatur ad aliquod castrū et ibi certis dieb᷒ custodie mācipata fingat se castellanus ad partes longinquas peregrinaturum et interim familiares aliqui vel etiā mulieres honeste eam visitantes promittant ei q̄ velint eam omnino dimittere libere abire dūmodo informet eos vel eas de certis experimentis. Et aduertat iudex q̄ sepissime p talem modū fasse fuerūt et convicte. Et nouissime in diocesi Argentineñ. prope oppidū Sletstat et castro kynnigfheim malefica detenta nullis tormentis et qōnib᷒ induci poterat ad fatendū sua crimina. tandē modo supradicto de castellano seruato. licet p̄sens erat in castro ipm tamen malefica estimabat abesse. tres familiares intrabāt et ei liberam relaxationem promiserunt dūmodo super certa experimenta eos informaret. Et licet prima fronte renueret. et q̄ dolose cum ea agerent pponeret. tandem interrogans de quib᷒ informari vellent. vnus dixit sup grandinem excitandū. alter sup carnalia facta tandem vbi sup grandinē illum informare volebat iit scutella aqua plena apportata malefica sibi iniūxisset vt digito paululū aquā moueret et in ipsa certa verba protulisset subito ad locū quem explorator nominauerat. s. siluā adiacentem castro tanta potestas et grādo repleuit sicut a multis annis visum nō fuerat. In casu tamen quo omnia deficerēt vel etiā in casu quo crimina fateretur quid vlterius iudici p sentētiā faciendū sit vt totus processus finiatur in quo vltima pars hui᷒ operis terminatur restat declarare.

Sequitur tercia pars hui᷒ vltime partis operis qualiter processus iste fidei sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

Et dei gratiam his expeditis q̄ ad cognitōnem proprietatum sup heresim maleficarū deseruiunt simul etiam qualiter processus fidei aduersus illā sit initiandus et continuand᷒: restat nūc discutere qualiter talis processus p debitam sententiā sit congruo fine terminandus. Vbi primo notandum. q̄ cum heresis hec vt in principio hui᷒ vltime partis tactū est. p alijs heresib᷒ simplicib᷒ hoc habeat q̄ non est pura sed mixta crimine ecclesiastico et ciuili. vt de se patet. Ideo de modis sententiandi tractando. primo tractandum est de quadam sententia ad quam malefice solent appellare de qua secularis iudex per se irrequisitō ordinario agit Secundo de his in quibus sine ordinario agere non potest. Et sic tertio q̄modo ordinarij se exonerare possunt patebit.

Questio. xvij. super purgationem vulgarem et precipue super examen candentis ferri ad quod malefice appellant.

An autem malefica vulgari purgatōe. de qua ij. q. iiij. ꝯsuluisti. ⁊ ca. monomachiā. sit sup ratū tēptatiue purgāda ⁊ p iudicē secularē ad h̄ astringēda vel admittenda ad iudiciū candent ferri si ad hoc appellat ⁊ vr̄ ꝙ sic. Naz sicut duellū ad ꝯseruatōez vite ꝓprie in cā criminali vel rex suax in cā ciuili ordinat ita ⁊ iudiciū candent ferri p tactuz vel aq̄ bullient p potū. ꝫ primū licitū ē in aliq̄ casu. iuxta sctm̄ Tho. se. se. q. xcv. in fine vltimi articl̄i. vbi dicit ꝙ tūc duellū pōt esse licitū vbi ad cōem rōnem sortiū appropinquat. ꝫ etiā in aliq̄ casu iudicium ferri candent. Itez multi principes sctē vite ⁊ q̄ bonox ꝯsilio vtebant vt sanct⁹ Henricus impator erga ꝯiugē virginē kunigundā quā de adulterio suspectā habuerat exercuit. Itez sicut iudex qui habet curā cōitatis licite pōt minora mala pmittere ad vitandum peiora vt meretrices in ciuitatib⁹ ne oīa turbent libidinib⁹. iuxta aug. in li. arbi. tolle meretrices ⁊ oīa turbabis libidine. Ita p tale iudicium vbi quis ab insultibus ⁊ iniurijs alicuius cōitatis super cām criminalē aut ciuilem liberari posset. Item q₂ min⁹ est lesio manuū p candens ferrū q̄ꝫ vite intfectio p duellū. ideo ⁊ si duellū admittitur vbi cōsuetudo habet a fortiori et examen candentis ferri. Contrarium habet. ij. q. v. monomachiā. vbi dicitur hec ⁊ hmōi sectantes deū temptare videntur. vbi attendendū esse dicunt doctores. ꝙ quia non soluz a malo iuxta aplm̄. j. Thes. v. sed etiam ad habente speciem mali abstinendū est. ideo non dicitur in illo ca. omnes hec sectantes temptāt deū. sed videt temptare vt intelligat ꝙ posito casu ꝙ aliquis talia exercens intendat aliū finē forte rectū. quia tamen apparentia est mala cauēdum est. Rn̄deo. ꝙ tale iudiciū seu examen sit illicitū precipue candent ferri. deducit ex duob⁹. primo. q₂ ordinant ad iudicandum occulta. q̄ diuino iudicio reseruant. Scd̄o etiā q₂ hmōi iudiciū non est aucte diuina aut etiā documentis sctōx patrū sancitū. Vn̄ in ca. consuluisti. ij. q. v. qd̄ sctōx patrū documento sancitū nō est. supstitiosa adinuentione est p̄sumendū. et Stephan⁹ papa in eodē ca. spontanea cōfessione. vel testiū approbatōne delicta cōcessa sunt vestro regimini iudicari: occulta eni ⁊ incognita illi sunt relinquēda qui solus nouit corda hoim. est tn̄ dr̄ia int duellū ⁊ ferri candentis examē. seu etiam putū bulientis aq̄. q₂ duella magl accedūt ad cōem rōnem sortiū. vtpote q₂ pugiles sunt penitus pares virtute ⁊ arte. q̄ꝫ examē cadentis ferri. q₂ licet vtrūq₃ ordinat ad alicui⁹ facti occulti inquisitōnem per aliqd̄ factū ab homine. tamen quia in iudicio candentis ferri aliquis miraculosus effectus expectat qd̄ non cōtingit in duello. vbi solū modo contingit interfectio vnius vel amborum. ideo examen illud est omino illicitū. licz duellum non sit ita illicitum. Incidentaliter tn̄ propter principes ⁊ iudices seculares sup duellum admittendū est notandū. ꝙ occasione hox verbox scti Tho. qui hāc distinctionem ponit Nicola. de lyra in postilla sua sup bibliā. j. Regū. xvij. occasione etiā duelli seu conflictus ipsius dauid cum philisteo vult elicere ꝙ in aliquo casu duellum possit esse licituz. ideo ꝙ hoc nō sit de mēte docto. tho. ꝫ potius oppositū ꝓbat paul⁹ burdegalen̄. ꝯ nicolaū p̄fatū cui⁹ ꝓbatōez bn̄ aduertere debēt pricipes ⁊ iudices seclares. Primo p hoc q₂ duellū sicut ⁊ examen alterūz ordinat ad iudicandū occulta q̄ diuino iudicio reseruantur vt supra tactū ē. nec pt dici ꝙ instōnē habuerit ex

cōflicto dauid. q2 sibi reuelatū fuit a domino interiori instinctu vt tale certamē inire deberet ⁊ q iniuriā sibi illatam p eum vindicare ɔtra philisteū volebat. qđ ex verbis Dauid elicit. Ego venio ɔtra te in noīe dei viuentis. ⁊ sic nō fuit ꝓprie duellator. sed diuine iusticie executor. Scđo ex hoc qđ precipue iudicibus est aduertendum. quia in duello dat potestas vel saltim concedit licentia vtriqꝫ interficiendi se mutuo ⁊ cum alter eoꝝ sit innocens. ideo ꝑstatur auctoritas vel saltim licentia interficiendi innocentē. qđ cum simpliciter est illicitum. q2 contra dictamen iuris naturalis ⁊ diuinū ꝑceptum. Ideo omnino illicitum tam ex parte appellantis qꝫ recipientis qꝫ etiam iudicantis ⁊ cōsulentiū qui oms homicide reputātur Tercio ex hoc q2 cum duellū sit singularis pugna duoꝝ vt p victoriam vni⁹ appareat iusticia tanqꝫ p diuinū iudicium ⁊ alterius iniusticia. non obstante q tūc de⁹ temptat. vñ reddit illicitū ex parte appellantis et recipiētis. tñ cum ipsi iudices aliis mediis iustum iudicium aut terminatōez litis ꝓcurare possent. cum hoc nō faciūt sed ɔsulunt seu omino ꝑmittunt cum ꝓhibere possent vtiqꝫ ad interfectōnem innocētis consentiūt. Verū q2 non est verisile. postillatorē Nicolaum hec latuisse aut ignorasse. Ideo vbi dicit in aliquo casu duellum absqꝫ pctō ꝑmitti mortali. loquitur ex parte iudicantiū aut ɔsuluz. vbi non p ipsoꝝ inductōez aut ɔsiliū sed p ipsos appellantē ⁊ recipientē tale examen exercet siue alio respectu. et quia non est nostre speculatōnis his imorari ꝫ de ipsis maleficis disserere. clare patet q si in aliis criminalibus causis circa furtū aut latrocinīū tale examen inhabet. quantomagis hic vbi ɔstat maleficas cuncta maleficia auxilio demonū ꝓcurare. siue i lesionib⁹ iferēdis. siue curandis seu tollendis. aut ipediendis Nec mirꝫ q ope demonū a lesionibus in tali examine ꝑseruant malefice. cuz vt naturales tradūt. succus cuiusdam herbe vbi man⁹ inūgunt ɔbustōe possit ꝑseruare. ⁊ cū ipsum demonē virtutes herbaꝝ minime latēt. dato q p interpositionē alicui⁹ corpis inter man⁹ deferentis ⁊ ipsum ferrū. lesionē nō interciget ꝓut inuisibiliter ꝓcurare potest. tñ p hmōi naturales rerum ꝓprietates hoc efficere posset. vnđ min⁹ qꝫ quibuscunqꝫ aliis malefactorib⁹ ipsis maleficis ꝓpter intimā familiaritetē quā cum demonib⁹ tenēt tali examine sunt purgande ꝫ ipso facto vbi ad hoc appellāt am vt suspecte m alefice sunt habende Deseruit ad hoc factū qđ in constanti ensi diocesi trib⁹ annis vix iam elapsis ɔtigisse fert. Nam in dominio comitū de furstenberg ꝓtinet nigre silue. malefica quedā famosa ⁊ plurimū ab incolis diffamata. vbi p comitē ad instantiam plurimoꝝ fuisset ꝯphensa ⁊ de plurimis indiciis sup varia maleficia delata tandē int tormēta et qōnes interrogaretur manus oim volēs euadere. ad examē candentis ferri appellauit. Iuuenis comes nec multū in his expert⁹ examen admisit ⁊ dum candens ferrū p tres dūtaxat pass⁹ ōferre adiudicata p sex fuiss3 deportauit offerēs se denuo ad ipsum languori spacio deportare. Qua ex re dum manifestū habuissent indicio maleficii iudicare. q2 nullus sāctoꝝ ꝑsumpsisset talit diuā assistentiā tēptare. ipsa tamē absoluta a vinculis ⁊ illesa vsqꝫ in pñs non vtiqꝫ in partiuz fidei scandalū ꝑseuerat.

Questio .xviij. de sententia diffinitiua in se et qualitar est ferenda.

Onsequēter ad tractandū de his in quib⁹ secularis iudex p se cognoscere ⁊ sniare pōt diocesanis si libet manentib⁹ exoneratis. hoc ipm em̄ psupponimus vt nedū nosipsi inquisitores salua fide ⁊ iusticia simus ab his sententiandi modis exonerati; verū ⁊ ipsos diocesanos eadē sinceritate exoneratos affectam⁹ ipsoꝝ facultatē ⁊ iurisdictionē minime amputādo. q̄ tn̄ si vtiqȝ vellēt necesse foret ⁊ nos inqsitores. iuxta. c. multoꝝ querela. de here. in cle. pariter cōcurrere. Attendant tn̄ ꝙ q꜡ hoc crimen maleficaꝝ nō est mere eccl'iasticū. Vn̄ nec ptātib⁹ ⁊ dn̄is tpalib⁹ ad iudicādū ⁊ sentiandū vt in. c. vt inqsitōnis. §. phibem⁹. de here. li. vj. interdictū. In qbus tn̄ p̄fata potestas diffinire ⁊ cognoscere sine diocesanis: nō pōt: similit̄ deducet. Sȝ primo videnduȝ de ipsa snia in se. scd̄o qualiter sit ferēda. tercio qt modis. De primo. Cum s̄m aug. vt. ij. q. j. c. s. Nos in quenq̄ sniam ferre nō possum⁹. nisi aūt conuictū aut sponte cōfessum. Et sententia sit triplex. vt dicit glo. summaria in principio questionis. s. Interlocutoria. diffinitiua ⁊ p̄cepti. ⁊ Raymund⁹ exemplificans dicit. Interlocutoria snia dicit̄. que non sup principali sed sup alijs questionib⁹ pfertur inter principiū cause ⁊ finē emergentib⁹. vt est de teste repellendo vl' de dilatōne danda vel non. ⁊ hmōi. Vel forte dicitur interlocutoria. q꜡ inter partes loquendo pfert̄ sine scripture solēnitate. Diffinitiua autē sententia dicit̄ qn̄ principalis questio diffinit̄. ff. de re iudi. l. j. Sententia precepti est quādo maior precipit minori. De primis duabus nostra ꝯsequenter erit speculatio precipue sup sententiam diffinitiuam. Notandum secundo ꝙ licet in glosa p̄fata dicatur. ꝙ si sentētia diffinitiua fuerit lata obmisso ordine iuris ipso iure nulla est. ij. q. vj. Si quando. §. diffinitiua. Et post dicat̄. scias ꝙ duplex ē ordo iuris. Vnus qui est de necessaria substantia iudicioꝝ. vt fiat litis contestatio ⁊ testes recipiant̄. Si contra hūc ordinem ferat̄ sententia non tenet. Est alius ordo qui non est de substantia iudiciorum vt scilicet sententia non feratur sub conditōne. ⁊ vt prius nō pnuncietur de possessione q̄ȝ de ꝓprietate. si tamen hoc non seruet̄ tenet sententia: vt. ij. q. vj. Anterioꝝ. §. biduuȝ. In hac tamen causa. quia est causa fidei ⁊ heresis crimen. licet mixtū. pcedit̄ summarie simpliciter ⁊ de plano. vt patȝ in. c. statuta. li. vj. ⁊ qualiter ista verba intelligant̄ habes supra. q. vj. ⁊ vt ibi deducitur. iudex necessario libellū non exigat. litis ꝯtestatōnem non postulet ⁊c̄. sequit̄ pbatōnes tamen necessarias admittat. similiter citationē ⁊ ꝓtestatiōeȝ iuramenti de calūnia ⁊c̄. Vnde et ali⁹ modus pcedendi iam p iura noua declarat̄. De secunda aūt qualiter sit ferenda. Nota ꝙ pferri debet a iudice et non ab alio al's non valet. Item in loco publico ⁊ honesto etiaȝ sedendo. vt iij. q. iij. inducie. §. spacium. Et similit̄ de die ⁊ non in tenebris. ⁊ sic de multꝭ que ibi notant̄. tum q꜡ ibi continet̄. ꝙ nō diebus feriatis. ⁊ ꝙ nō in scriptꝭ feratur. Notandū ꝙ quia hic summarie simpliciter ⁊ de plano vt supra tactum est proceditur. ⁊ de verbo. signi. c. Sepe contingit. in Clemē. dicitur. ꝙ tempore feriarum ob necessitates hominū indultarum. a iure procedere valeat. et ꝙ iudex amputet dilationem. Ideo si iudici libet seruare illa poteit. Nec scripto proferre tenetur. cum s̄m Joh. an. Plures sint casus in quibus sine scripto sententia valȝ. ⁊ inter illos enumeratur consuetudo loci vel fori. distinc. xj. consuetudinis. Episcopus etiam si

est iudex potest per alium sententiam recitare ad instar illustrium. Item nota quod licet in actionibus criminalibus executio sententie non sit differenda, fallit tamen hoc in certis casibus precipue quatuor, sed pro hac materia capiuntur duo. primus si lata est in muliere pregnante differtur enim usque ad tempus partus. ff. de re. iu. l. pregnantis. Item cum quis est confessus crimen et postea negat, intellige si confessio prius non fuit reiterata modo quo supra tactum fuit. q. xv. De tercio autem quot scilicet modis sit ferenda, quia consequenter usque in finem operis de his tractabimus, sunt tamen adhuc aliqua premittenda de modis quibus persona delata redditur suspecta, eo quod varie sententie super varias suspitiones sunt ferende.

Questio decimanona. quot modis capitur suspitio pro sententia ferenda.

Rspecti de heresi vel alio crimine quot modis et quibus dicendi sunt, et an in tali casu pro tali crimine ex illis iudicandi et sententiandi sint ubi queritur. Respondendum est, et per antiqua et per nova iura. Nam glo. sup. c. nos in queque in precedenti questione allegato, dicit quod quatuor sunt modi convincendi reum, aut scilicet iure, ut instrumentis et testibus, aut facti evidentia, extra de cohabi. cleri. c. tua. Aut iuris interpretatione, ut sepius citatum esse reum. iij. q. ix. decrevimus. Aut violenta suspitione. xxxij. q. j. dixit. Notant etiam canoniste quod triplex est suspitio. Prima temeraria, de qua canon. Nullum iudicetis suspitionis arbitrio. ij. q. j. primo. Secunda probabilis et hec purgationem inducit, non autem prima ut. ij. q. iiij. presbyter. Tercia est violenta, que condemnationem inducit, et de hac intelligitur dictum hieronymi. quod uxor dimitti potest propter fornicationem aut fornicationis suspitionem. xxxij. q. j. dixit. Nota insuper quod secunda que est probabilis admittitur ad semiplenam probationem. ut extra de presumptio. in multis. Unde coadiuvatur ad probationem si assint alia adminicula, unde solum admittitur ad purgationem indicendam. De violenta etiam que ad condemnationem sufficit: nota quod est duplex. dum quedam iuris et de iure, ut cum ius fingitur statuit aliquid super facto et contra hanc non admittitur probatio. extra de sponsa. nec quam fidem ubi dicitur quod si quis dederit fidem mulieri de contrahendo matrimonium cum ea: et postea copula sequitur: matrimonium esse presumitur et probatio in contrarium non admittitur. Quedam est iuris sed non de iure: ut ubi ius presumit: sed non statuit aliquid. ut si vir diu mulieri cohabitavit presumitur ab eo cognita. xxxij. q. j. dixit. Et contra hanc admittitur probatio. Applicando ad propositum nostrum super heresim maleficarum et super nova iura, dicimus quod in iure triplex suspitio super crimen heresis habetur. prima est modica, secunda magna, tercia maxima. Prima que est modica in iure vocatur suspitio levis. ita habetur. c. Accusatus. de here. libro. vj. in prin. ubi dicitur. Si autem levis et modica suspitio illa fuit quamquam ex hoc sit graviter puniendus. non tamen debet pena in heresim relapsorum puniri. Et hec suspitio ideo dicitur modica sive levis. tum quia modica et levi defensione tollitur. tum quia ex modicis et levibus oritur coniecturis. Unde dicitur modica a modicis indiciis. et dicitur levis a levibus coniecturis. Utpote in simplici heresi circa fidem si aliqui reperiantur occulta conventicula celebrantes vel vita vel moribus communi conversatione fidelium deviantes, ut patet. ca. excommunicamus.

primo. extra de here. circa maleficarū
heresim. Simili modo vbi cōuenticu
la in angarijs aut sacratioribus ānitē-
porib⁹ in campis aut siluis siue de die
siue de nocte conuenirent. aut aliq̄ se-
orsum reperirentur. aut non frequen-
tare diuina temporibus consuetꝫ ⁊ mo
dis consuetis. aut cum suspectis male
ficis familiaritates secretas contrahe-
re. tales enim leuiter ad minus de here
si habentur suspecti. eo ꝙ talia frequē-
ter facere huiusmodi comprobantur.
de qua etiam leui suspitione habet̄. C.
de here. l. ij. in fine. vbi dicitur. Hereti-
corū vocabulo continentur ⁊ latis ad-
uersus eos sententijs debent succum-
bere. qui vel leui argumento a iudicio
catholice religionis et tramite detecti
fuerint deuiare. Et huic sententie con-
cordat Hostien. in summa. ti. de p̄sum
pti. §. finali. vbi dicit. Notandnm ꝙ q̄s
uis heretici leui argumento detegant̄
scilicet ad hoc ꝙ suspecti habeantur ta
men non debent vt heretici haberi. ⁊ ꝓ
bat per precedentia. Secunda suspitō
que est magna ī iure vocatur vehemēs
siue fortis. de qua iterum in allegato. c.
Accusatus. in principio. Iterū sic ha
betur accusatus de heresi vel suspectus
contra quem de hoc crimine magna ⁊
vehemens suspitio orta erat ⁊c̄. Ibi. n.
hec coniunctio. et. non tenetur copu-
latiue: sed expositiue vt notat Iohan.
andree ibidem. Vehemens aūt idem
est quod fortis vt dicit Archidi. super
allegato. c. Accusatus. ⁊ verbo. vehe-
mens. vt dicit Papias ⁊ Huguitio. ꝙ
vehemens idem est ꝙ fortis siue gran-
dis. Allegat etiā Greg. j. moral. Ven-
tus vehemēs irruit. Vn̄ dicimus ali-
quem vehementez habere casum cum
habet fortez. hec ibi. Ergo suspitio ma-
gna dicit̄ vehemēs siue fortis ⁊ sic no-
minat̄. q: non nisi vehementib⁹ et for-
tibus defensatōnib⁹ repellit̄. ⁊ etiaz q̄a

ex magnis et vehementib⁹ ac fortibus
orit̄ coniecturis argumentis ⁊ indicijs
Vtpote in simplici heresi si aliq̄ com-
periant̄ qui eos quos sciūt hereticos
fore occultant. fauorē impendāt. asso-
ciant. visitant. mūera offerant. recipiāt
defensāt ⁊ sil'ia exercētes. tales nāqꝫ ve
hementer de heresi suspecti sunt. ⁊ sil'i-
ter cognoscunt̄ circa heresim malefica
rū. eo ꝙ suspitio oritur ꝙ participāt cū
eis in crimine ⁊ p̄cipue notant̄: hic mu
lierisant viri: qui ad amorē vel odium
inordinatū. licet non ad alias lesiones
hoīm tendant aut iumentoꝝ solēt ma-
leficare. Similia em̄ vt p̄missum est in
quacunqꝫ heresi exercentes vehemen-
ter sunt suspecti. vt patet ꝑ allegatū ca.
accusatus. ⁊. §. illo vero. ⁊ ꝑ notata ibi-
dem ꝑ archidiaconū. Cum nō sit dubi
um eos talia facere in fauorē illius he
retice prauitatis. Tercia suspitio h̄ est
maxima. ⁊ in iure vocat̄ violenta. cap̄.
cum ꝯtumaciā. ⁊ ca. Accusatus. li. vj.
de here. ⁊ per notata ꝑ archidiaconum
et Iohannē andree. super. c. Accusat⁹.
et verbo. vehemēs. vbi dicūt. Dicit ve
hemens nō violenta. supra de p̄sump.
ca. literas. De hac suspitōne loquit̄ ca-
non. di. xxxiiij. quorundaz. Et hec pre-
sumptio seu suspitio dicit̄ violenta. tuz
q: violentat cogit ⁊ artat iudicē ad cre-
dendū. Nec tergiuersatōne refellit̄ q̄li
cunqꝫ. tū q: ex violentib⁹ cōuincentib⁹
atqꝫ cohercentib⁹ orit̄ coniecturis. Exē
pli gr̄a in simplici heresi. si aliq̄ reperiā
tur qui hereticos adorauerint. id est re
uerentiā suo amore exhibuerint conso
lationem vel communionez ab eis ac-
ceperint. vel similia que ad ritum eorū
pertinent perpetrauerint. tales nanqꝫ
violenta suspitione de heresi et hereti-
corum credentia sunt conuicti. per ca.
filij. Et per ca. Accusatus. de here. lib.
vj. et per notata per Archidiaconum
super capit̄. quicunqꝫ hereticos. et ver-

bo:credentes.eodem libro.vj.cum nō sit dubium eos talia facere in credentiam heretice prauitatis. Super heresim vero maleficarum a simili qui perpetrant ea que ad ritum maleficarum ptinent.et talia cum sint varia videlicet aliquando per verba solum contumeliosa.dicendo.tu senties in breui que tibi euenient vel similia in effectu. vel p tactum solum tangendo hominez aut bestiam manibus.aut per visum tantum se manifestando nocturno vel diurno tempore certis dormientibus in cubilibus.et hoc vbi homines aut iumenta nituntur maleficiare. licet circa grandines varios alios obseruant modos se alijs offerendo ceremonijs. circa flumen aliqđ se agitādo diuersimode vt in precedentib⁹ circa modos maleficia inferendi patuit.tales vtiq violenta suspitōne sup heresim maleficaꝝ vbi reperiunt et fama laborat sunt cōuicti:pserti vbi effect⁹ est subsecut⁹ in maleficio siue statim siue p successum temporis.quia tūc euidens factum cōcurrit siue indicium facti vbi instrumenta maleficij in aliquo loco reposito reperirent. licet successus temporis nō ita aggrauaret ad euidentiam facti manet tamen suspecta vehemēter et a fortiori amplius q̄ circa simplicez heresim. Et si queritur nunqđ dyabolus absq viso aut tactu mulierū maleficiare possz homines seu iumenta. Respondet vtiq si deus permittit. sz quia maior dei permissio vbi creatura deo dicata per fidei abnegationē et alijs horrendis sceleribus concurrit.ideo et dyabolus amplius talem modum maleficiandi creaturas affectat.imo et dici potest q dyabolus etiaz si absq malefica possz adhuc summe p maleficam talia exercere affectat varijs respectibus vt in pcedentibus patuit. Epilogando ad nostrum propositum sup modos ex presumptionibus iudicandi. Dicendū q sup pfatam distinctōem suspecti de heresi maleficarū sunt in triplici genere cum quidam leuiter.quidā vehementer.et qdaz violenter. Leuiter sunt suspecti qui talia modica vel leuia pagūt q ex eis oritur modica vel leuis suspitio ɔtra eos de tali heresi.et lz vt dictuz est vbi quis sic inuenit suspectus non sit hereticus habendus.tū debz sibi indici canonica purgatio.vel iniungi tanq̄ p leui abiuratio. Et quidez q purgatio possit sibi indici habet ca.excōicamus.j. in prin. extra de here. vbi dicit. Qui aūt inuēti fuerint sola suspitōe notabiles.suspitione pbabili.hoc est leui.et que leuiter apparet.dic Hostieñ.sequit. nisi iuxta cōsideratōes suspitōis qualitatēq psone ppriam innocentiā cōgrua purgatione mōstrauerint anathematis gladio feriantur.et vsq ad satisfactōem condignam ab oibus euitent. Ita q si p annū in excōicatione perstiterint extunc velut heretici condēnent. Hec ibi. Et nota q indicta sibi purgatione canonica siue consentiat siue nō. siue deficiat siue nō.est p oia iudicandū sicut de diffamato de heresi cui est purgatio canonica indicenda. Sed et hoc q abiuratō possit tali indici tanq̄ leuiter suspecto de heresi.ptz p ca.accusatus. in princi. vbi dicit. Accusatus de heresi vel suspectus.cōtra quē de hoc crimine magis et vehemēs suspitio orta erat. si heresiz in iudicio abiurauit et postea cōmittit in ipsa censeri debet quadā iurisdictōne relapsus.lz ante abiuratōem suam heresis crimen pbatū nō fuerit ɔtra ipm Si aūt modica et leuis fuit suspitio illa.quanq̄ ex hoc sit grauiter puniēd⁹. tū non debz in heresim relapsoꝝ pena puniri. Hec ibi. Quidam autem cum sint suspecti vehementer.et sunt illi qui talia vehementia et fortia peragunt.qđ ex eis oritur vehemens et magna suspi

tio. ⁊ tales licet etiam non sint heretici nec vt heretici ꝯdemnandi eo ꝙ expsse habetr extra de ꝑsumptio. c. literas. §. q circa. Nullus ꝑ suspitione vehementi est de tanto crimine ꝯdemnand⁹. Naꝫ ibi ita dī. Quo circa mandam⁹. quatenus cū ꝓpter solam suspitionem q̄uis vehementē. nolum⁹ illū de tam graui crimine cōdemnari. tū de tali sic vehementer suspecto debet sibi mandari ꝙ abiuret generaliter omnem heresim ⁊ spālit in quā incidit tanq̄ vehementer suspectus. ꝑ allegatū. c. Accusatus. in prin. vt est dictū. ⁊ ꝑ. c. inter sollicitudines. extra de pur. ca. ⁊ ꝑ. c. literas. extra de ꝑsump. Qꝫ si postmodū relabatr vel in pristinā vel in aliā. vel in eos q̊s scit maleficos aut hereticos associet visitet vel deducat. vel consulat munera donando. vel mittat. seu fauorē eis impendat. relapsorū penam nō euadet. ꝑ allegatū. c. Accusatus. Ubi dicitur sic Eum vō qui in vna heresis specie vel secta ꝯmisit. aut in vno fidei articlo seu sacramēto ecclesie errauit. Et postmodum heresim simpliciter vel generaliter abiurauit. Si extūc in aliam spēm heresis siue sectā ac alio articulo seu sacramento ꝯmittat. volum⁹ vt relapsus in heresim iudicari. Ille ergo de cuius lapsu in heresim añ abiuratōnez ꝯstiterit vel nūc ꝯstat. si post illam abiurationem receptat hereticos deducat. visitet siue associet. ac dona vł munera eis donet vel mittat. seu fauorem eis impendat. ⁊ infra merito debꝫ iudicari relapsus. cum illū ex approbato a se prius errore non sit dubium illud fecisse. hec ibi. Ex quibus verbis apparet ꝙ i tribus casibus in genere suspectus de heresi vehementer postq̄ abiurauit pena plectitr relapsorum. Prim⁹ est quādo relabitur in eandem ⁊ pristinam heresim de qua suspectus fuerat vehemēter. Secundus quando heresim simpliciter vel generaliter abiurauit et relabitur tamē in aliā heresim. esto ꝙ de ea antea nunq̄ suspectus habitus fuerit nec delat⁹. Tercius qñ hereticos receptat. ⁊ eos deducit ⁊ fauorez impendit. Et hic casus ꝯplectitr multos casus ⁊ habet multos sinus. vt pꝫ in allega. §. Eum vō. in. c. Accusatus. frequentius repetito.

Sed queritr quid agendum si talis vehementer suspectus ad mandantū sui iudicis nō ꝯsenserit continue abiurare. An tradendus sit seculari arbitrio potestatis aīaduersione debita puniendus ꝑ. c. Ad abolendaꝫ §. pñti vero. Rñdetr. nequaq̄. qꝛ. c. illō. ⁊. §. e⁹ expresse loquitr nō de suspectꝭ: ſꝫ de manifeste dephensis in heresi ⁊c. et rigorosius ꝯtra dephensos manifeste. q̄ ꝯtra suspectos tantūmodo est agendum. Et si queritr qualiter ergo sit ꝓcedendū ꝯtra talem. Rñdetr. ꝙ ꝓcedetur ꝯtra eum. ꝑ. c. excōicamus. j. ⁊ ꝑ. §. qui vero sola suspitōne ⁊c. superi⁹ inserto ⁊ excōicabitr in qua excōicatōne si ꝑ annum steterit est vt hereticus ꝯdemnandus. ꝑ allega. c. Quidā aūt suspecti sūt violenter. ⁊ sunt illi qui talia violentia ꝑagūt. qō ex illis oritr violenta suspitio contra eos talis vt hereticus est habēdus. ⁊ sicut de dephenso in heresi ē de eo ꝑ omia iudicandū. ꝑ. c. excōicamus j. extra de here. §. qui vero. ⁊ ꝑ. c. cū cōtumacia. ⁊ ꝑ. c. vt officiū. li. vj. Naꝫ vel fatentr crimen. vel non. si sic. ⁊ volūt redire ⁊ heresim abiurare ad pniam recipiendi sunt ꝑ. c. ad abolendam. ⁊ ꝑ. c. excōicamus. ij. §. finali qō si non ꝯsenserint abiurare tradendi sunt curie seculari animaduersione debita puniendi. ꝑ. c. Ad abolendaꝫ. §. primo allegatum. Si autem non fatentr crimen p⁹q̄ est conuictus. nec consensit abiurare. est vt hereticus impenitens cōdemnandus. per. c. ad abolendam. Violēta em̄ suspitio ad ꝯdemnandū sufficit.

ꝓbationem in contrariū non admittit. vt habet extra de p̄sump. c. literis. ꝛ c. Afferte. Et cū hec discussio locuꝫ habet in simplici heresi. absq3 euidentia aut indiciū facti. sicut etiā in sexto modo sententiandi patebit. vbi quis vt hereticus ꝯdemnat. etiā si nō sit heretic⁹ in re. quātomagis circa heresim maleficaꝝ. vbi semp ꝯcurrit aut euidens factum in pueris. hominib⁹ aut iument maleficiatis. aut indiciuꝫ facti. puta ꝑ instrumenta reperta. Et licet in simplici heresi penitentes ꝛ abiurantes ad penitentiaꝫ ꝛ ad ꝑpetuos carceres recipiant vt tactū est. In hac tamen heresi licet ecclesiasticus iudex recipiat vt sic ad penitentiā. ciuilis tamen ꝓpter fore facta circa dāna tempalia vltimo supplicio punire pōt nec ecclesiasticus ipsum impediet qui licet non euꝫ tradat ad puniendum tamen relinquere potest.

Questio vicesima super primum modum sententiandi.

Uia ergo delata persona.

Uel reperit immunis et absoluenda totaliter.

Uel reperit solum diffamata de heresi generaliter.

Uel reperit vltra infamiā questōnibus ꝛ tormentis exponēda aliq̄liter.

Uel reperit suspecta de heresi leuit.

Uel repit suspecta de hēsi vehemēt

Uel repit suspecta ō hēsi violenter.

Uel reperit diffamata de heresi ꝛ suspecta insimul ꝛ cōiter.

Uel reperit cōfessa heresim ꝛ penitens ꝛ nō relapsa veraciter.

Uel reperit ꝯfessa heresim ꝛ penitēs ꝫ relapsa probabiliter.

Uel reperit ꝯfessa heresim ꝛ impenitēs ꝫ nō relapsa realiter.

Uel reperit ꝯfessa heresim ꝛ impenitens atq3 relapsa certitudinaliter.

Uel repit nō ꝯfessa ꝫ ꝯuicta ō heresi legitimis testib⁹ ꝛ alias iudicialiter.

Uel reperit ꝯuicta de heresi ꝫ fugitiua vel absens cōtumaciter.

Uel reperit ab alia malefica incineranda vel incinerata delata.

Uel repit maleficia nō inferēdo sed tollēdo ꝑ remedia illicita ꝛ incōgruēt.

Uel repit vt malefic⁹ sagittari⁹ et armoꝝ incantatoꝛ interimēdo letaliter.

Uel reperit vt malefica obstetrix infantes demonib⁹ execrādo hostiliter.

Uel reperit remedio appellatōis se tuendo friuole ꝛ fraudulenter.

Et si quidē reperit imunis totalr erit ꝑ sequentē modū sententianda finalit. Ubi notandū ꝙ ꝑsona delata tūc reperitur immunis totalit qn̄ ꝓcessus meritis diligēter cū bono ꝯsilio peritoꝛuꝫ discussis nō ꝯuincit nec cōfessione ꝓpria. nec facti euidentia. nec testiū ꝓductione legitima. q2 vicꝫ discrepāt in ꝑncipali. nec etiaꝫ alias illa ꝑsona fuit suspecta aut diffamata publice ō antedicto crimine. q2 secus si de aliq̄ alio crimine essꝫ diffamata. nec etiā sunt indicia facti ꝯtra talem ꝑsonam. Circa talē talis practica seruat. quia absoluenda est per episcopuꝫ aut iudicem ꝑ sniam tenoꝛis sequentis.

Nos. N. miseratōe diuina ep̄us talis ciuitatis. aut iudex talis ꝛc Attendētes ꝙ tu talis de tali loco ꝛ talis diocesis fuisti nobis delatus vel delata de tali heretica prauitate. scꝫ maleficaꝝ. Attendētes etiā illa esse talia ꝙ nō valebamus nec debuimus cōniuentibus oculis pertransire. descendimus ad inquirendum si predicta fulcirentur aliqua veritate testes recipiēdo te examinādo ꝛ alia faciēdo q̄ decebāt fm̄ canonicas sanctōnes ea ꝑꝑ visis ꝛ diligēter examinat oib⁹ act ꝛ actitat i hac cā, habitoq3 ꝯsilio ꝑitoꝝ in iu

re ac etiã in theologica facultate illocꝫ sepius repetito sedẽtes ꝓ tribunali more iudicis iudicantis ac hñtes p̄ oculis solū deū ⁊ negocij veritatẽ sacrosanctis euangelijs positis corã nobis vt d̄ vultu dei iudiciū nostrū ꝓdeat ⁊ oculi nostri videāt equitatẽ ad nostrã diffinitiuã sniãꝫ ꝓcedim⁹ i hūc modū xp̄i noīe inuocato. Quia p ea q̄ vidim⁹ ⁊ audiuim⁹ ⁊ ꝓducta ⁊ oblata. acta ⁊ acticata sūt corã nobis in p̄nti cã. nō inuenim⁹ aliquid ꝯtra te legitime ꝓbatū fore d̄ his de quib⁹ delatus fueras corã nobis. ꝓnunciamus declaramus ⁊ sentẽtaliter diffinim⁹ ꝯtra te nō eē actū legitime coram nobis. ꝓpter qd̄ possis ⁊ debeas vt hereticus aut malefic⁹ iudicari nec suspectus haberi aliqualiter de heretica prauitate. quare a p̄nti instantia inq̄sitione ⁊ iudicio totaliter te relaxam⁹. lata fuit hec snia ⁊c. Caueat̃ vt nō ponat̃ in snia quacunqꝫ q̄ delatus sit insons vel immunis. ſ; q̄ nō fuit ꝓbatū legitime contra eū. Quia si postmodū tp̄is ꝓcessu iterum deferat̃ ⁊ legitime ꝓbat̃ pōt non obstante predicta absolutoria snia ꝯdemnari. Nota etiam q̄ eisdem modis absoluendus est quis qñ est delatus de receptatione defensatione seu alia fautoria heretice prauitatis vbi nihil ꝓbatur legitime ꝯtra eum. Secularis iudex commissione episcopi modo suo iudicabit.

Questio. xxj. super secunduꝫ modum sententiandi delataꝫ ⁊ tantummodo diffamatam.

Ecundus mod⁹ sententiandi est quando delatus vel delata ꝓcessus meritis diligenter discussis cuꝫ bono consilio peritorum reperitur tantummodo de tali heresi diffamatus in aliqua villa ciuitate vel ꝓuincia. Et hoc est qñ delatus talis nō ꝯuincit̃ nec ꝓpria cōfessione. nec facti euidẽtia. nec testiū ꝓductione legitima. nec sunt q̄cunqꝫ indicia alia ꝓbata cōtra eū nisi p̄cise sola infamia ita q̄ in speciali nullū ꝓbat̃ maleficiū ꝑpetratū. qd̄ quidẽ ꝓbare pōt sup vehementẽ aut violenta suspitionẽ qñ verba ꝯminatoria sup lesionẽ inferẽdã ꝓtulisset dicẽdo in effectu vel in sentẽtia. In breui senties q̄ tibi eueniẽt ⁊ p⁹ effectus aliquis fuissꝫ subsecutus in lesione corpoꝝ aut iumẽtoꝝ. Circa istuꝫ igit̃ ꝯtra quẽ nihil ꝓbat̃ nisi p̄cise infamia talis practica ē seruanda. In tali eñ casu q̄ snia nō pōt ꝓ delato ferri ab soluendo eundẽ. sicut in primo modo tactū est: ſ; ꝯtra indicẽdo sibi canonicã portionẽ. Jdō ep̄us seu eius officialis aut iudex aduertant primo q̄ in causa heresis nō refert si aliquis sit tantūmō apud bonos ⁊ graues ꝑsonas diffamatus. imo attendit̃ hic q̄ etiã apud quocunqꝫ viles ⁊ simplices sit diffamatus Et ratio est. quia a quib⁹ quis pōt accusari in crimine heresis apud illos etiã pōt quis infamari. ſ; quilibꝫ hereticus pōt a quibuscūqꝫ ꝑsonis accusari cum tantūmodo inimici capitales vt supra patuit excipiunt̃. ergo apud illos pōt infamari.

Feret ergo episcopus seu iudex super cano. pur. sententiaꝫ per hunc modum vul consimilem.

Nos. N. miseratōne diuina ep̄s talis ciuitat̃ aut iudex talis domini. Cōsiderãtes q̄ meritis ꝓcessus facti p nos ꝯ te talẽ talis diocesis nobis delatū de tali heretica prauitate diligẽter discussis ⁊c. Nō inuenimus te ꝯfessum nec ꝯuictuꝫ de p̄dicta labe. nec alias suspectū ad minus leuiter nisi q̄ te reperim⁹ legitime ⁊ veraciter. in tali villa citate vel diocesi ⁊ apō bonos ⁊ malos publice diffamatū. Ea ꝑp ad purgãdū hmōi infamiã ⁊ vt bon⁹ odor

in cetu fideliũ existas.tibi indicim⁹ canonicã purgatõez vt est iuris assignan do tibi talẽ diem talis mensis ⁊ talem horã talis diei. In qua cpareas psona liter corã nobis vt purges tuã infamiã tanta manu ordinis tui.q̃ quidez com purgatores sint hoĩes fide catholici ac vita pbati ⁊ qui cuersatõez tuã ac vitã nouerũt nõ tam moderno tpe q̃ trans acto. Significantes q̃ si in purgatõne defeceris te habebimus pro conuicto prout volunt canonice sanctiones.

Jc aũt aũt csiderandũ est q̃ qñ aliq̃s repit legitime de aliq̃ hẽsi publice diffamat⁹ ⁊ ꝯ cũ aliq̃d non pbat.nisi infamia ipsa sola indici tur sibi canonica purgatio hoc ẽ q̃ ha beat aliq̃s viros. Septem decm vel vi ginti vel triginta fm q̃ plus vel mi nus ⁊ in locis plurib⁹ vel paucioribus magis vel minus insignib⁹ fuerit dif famatus.qui sunt sue cditõnis seu or dinis.vt si diffamatus religiosus et illi sint religiosi si cleric⁹ secularis ⁊ illi cle rici seculares.si milites ⁊ illi milites. q̃ purgãt eum a crimine.de q̃ est diffama tus qui cpurgatores dicunt esse hoĩes fide catholici ⁊ vita pbati qui.⁊ illi⁹ cõ uersationẽ ⁊ vitã nõ tam moderno tpe q̃ antiq̃ nouerũt.vt habet extra d̃ pur. ca.inter sollicitudines. Si autẽ se pur gare noluerit excõicet.quam excõica tionem si p annum sustinuerit animo indurato extũc vt hereticus cdemnat iuxta ca.excõicamus itaq̃.§. qui aũt. Si aũt se purgare decreuerit ꝫ in pur gatõne defecerit.hoc est q̃ cõpurgato res tales ⁊ tantos put ei iniunctũ fuit qui eũ purgent.nõ inuenerit p conui cto habet.⁊ sic vt hereticus cõdemnat vt habet extra d̃ here. excõmunicam⁹ j.§.adijcimus.⁊ versi.qui non se.et de purga.ca. Cum dilectus. Consideran dum aũt est hic q̃ quando dicit q̃ in dicat diffamato q̃tenus purget se trina vl quarta manu ordinis sui q̃ ordo su mit ibi in genere ⁊ nõ in specie.vnde si eps purgandus est nõ negat quin cuz epis purgandus possit admitti. Abba tes ⁊ religiosi pres byteri ⁊ in alijs parĩ forma.de purga.ca. Quotiens purga bit aũt se diffamatus p modũ qui seq̃ tur.vt colligit extra de purg.ca. quoti ens.§.porro.et c.accepimus. Quo ad secundum.

Pueniente aũt termino eidem diffamato ad se purgandum ca nonice assignato cõparebit psõ naliter purgandus cũ suis cõpurgato ribus corã epo ⁊ inquisitore i loco vbi noscit infamat⁹ ⁊ ille qui diffamat⁹ est ponẽs manũ sup libꝛ euangelioꝝ an te eũ positũ. dicet sic. Ego iuro super ista quatuor euãgelia sctã dei q̃ talem heresim exprimendo eã de q̃ sum diffa matus nunq̃ tenui nec credidi nec do cui nec teneo nec credo. negabit.s.illã cũ iuramẽto de q̃ est diffamat⁹ q̃cq̃d sit illud. Quo facto oẽs cpurgatores po nent manũ sup libꝛ pdictũ euãgelioꝝ Et q̃libet dicet ita. Et ego iuro sup ista sctã dei euangelia q̃ credo ipm verum iurasse. Et tũc canonice ẽ purgatus.

Considerandũ est etiaz diffamat⁹ de heresi ibi est purgand⁹ vbi noscit diffa mat⁹.⁊ si fuerit in mult' locis infama tus simponat sibi q̃ in omnibus illis fi dem catholicã publice pfiteat et dete stet heresim de qua noscit infamat⁹ de purg.ca.inter sollicitudines.nec ctem nat qui canonice se de heresi purgauit nam si post purgatõez incidit in here sim iam purgatã p lapso habet ⁊ vt re lapsus tradendus est curie seculari.iu xta.c.excõicamus.j.§.adijcim⁹. ⁊ ver. vel si est post purgatõez.⁊.c.ad abolen dam.§.illos quoq̃ secus aũt si in aliã heresim incidit de qua se ante nõ pur gauit.iuxta.ca.allegatum.

Questō. xxij. super terciū modum sententiandi diffamatam et questionibus exponendam.

Ertius modus

pcessuz fidei finiendi et terminandi est qn̄ delatus de heresi pcessus meritis diligenter consideratꝭ cū bono consilio peritoꝝ reperit variꝰ vel habens indicia contra se ad questiones vt. s. exponat questionibus et tormentis. vt si questionatꝰ nihil concesserit p immuni et innocēte habeat. Et h̄ est qn̄ delatus nō est dephensus nec ppria confessione nec facti euidētia nec testiū legitima pductione nec sunt indicia ad talem suspitionē vt habeat heresim abiurare. Est tamen in suis confessionibus varius. Vel alias sunt indicia sufficientia ad questiones et tormenta. Circa istum talis practica ē seruanda. In tali aūt casu qꝛ sententia interlocutoria est contra delatuz ferenda et nō p eo. Ideo p inquisitorem coniūctim et nō diuisim est ferenda. iuxta ca. multoꝝ. In primis si talis steterit in negatiuis firmiter et nullatenus licet inductus p probos viros fateri voluerit veritatem ferēt sententia q̄ videt sapere vim diffinitiue snie p modum tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina eps talis ciuitatis aut iudex in terris ditioni talis dn̄i subiectꝭ. Attendentes meritis processus facti per nos contra te talem talis loci talis diocesis et diligenter examinatis qꝛ tu es varius in tuis cōfessionibꝰ et nihilominus sunt indicia multa q̄ sunt sufficiētia te ad exponendū questōnibꝰ et tormentis. Ea pter vt veritas ab ore tuo pprio habeat et vt deinceps aures iudicum nō offendas interloquēdo declaramꝰ iudicamꝰ et sententiamꝰ die p̄senti et hora tali te supponendū qōnibꝰ et tormentis lata fuit hec sententia.

Si q̄stionandꝰ reperiat variꝰ et in simul sint indicia alia ad qōnes sufficiētia ponet vtrūqꝫ in snia. vt in p̄dicta positū est: si aūt hec duo nō ꝯcurrāt ꝫ vnū tm̄ vtpote varietas sine alijs indicijs: vel alia indicia sine varietate ponetur in sentētia vt inuenit. snia aūt lata mox exequat vel exequi simulet. Nō sit tamen iudex multū voluntariꝰ ad q̄stionandū aliquē. naz questiones et tormēta nō inferunt nisi in defectu aliaꝝ probationū. Et ideo pquirat alias pbationes qꝛ si nō inuenerit et tenet pbabiliter qꝛ delatus est culpabilis: sed metu negat veritatē bonis modis et qn̄qꝫ cautelosis interdū adhibitis. eius amicis inducentibꝰ ad veritatē dicendā faciat suam diligentiā vt ab ore eiꝰ habeat veritatem et negociū nō festinet. naz meditatio frequēs et carceris et calamitas ac replicata informatio pboꝝ viroruz disponūt ad veritatē erudiendā. Nō si delato ꝯuenienter expectato et tpe congruēter progato ac delato multipliciter informato. Credāt fide bona eps et iudex omibꝰ ꝯsideratis ipm delatū negare veritatē questionent cū moderate sine tm̄ effusione sanguinis sciētes qꝛ questiones sunt fallaces et inefficaces. Nam aliqui sunt ita molles corde et vecordes qꝛ ad leuē torturā oīa cōcederent quecūqꝫ falsa. Aliqui aūt sunt ita ptinaces qꝛ q̄tumcunqꝫ vexarentur ab eis veritas nō haberet. Aliqui sūt qui fuerūt alias questionati et istorū aliqui melius sustinent qōnes. qꝛ statim brachia trahunt et flectunt. aliqui autē remanēt debiliores et sic minus sustinēt qōnes aliqui etiam sunt maleficiati et in questōnibꝰ maleficijs vtunt qui ante morerent q̄ aliq̄d faterent: efficiuntur em̄ quasi insensibiles. Quare in q̄stionibꝰ cū maxima prudētia est agen-

dum τ ad ɔditionez questionādi ꝗ̃plu
rimū attendendū. Cum aūt lata fuerit
mox ministri se disponāt ad questōnā-
dum delatuz. Et cum disponūt se eps
aut iudex et p se τ p alios bonos viros
fidei zelatores inducant questionāduz
ad fatendū libere. etiaz ɔpromittendo
ad cōseruationem vite si opus sit vt su
pra tactum est. Qz si nec sic poterit ad
terrorē vel etiā ad veritatē fatendaz in
duci poterūt scđam diē vel terciā assi-
gnare ad ɔtinuandū tormenta non ad
iterandum qz iterari nō debent nisi no
uis superuenientib⁹ indicijs ɔtra eū τ tūc
pñt sed ɔtinuari non ꝓhibet̃ dicet̃ ergo
sic. Et nos. N. eps τ. N. iudex si assit ꝑ
fati assignam⁹ tibi tali die talez ad que
stiones ɔtinuanduz vt a tuo ore ꝓprio
veritas eruat̃ τ totū ponat̃ in processu
Et infra temp⁹ eidem assignatuz τ p se
τ p alios ꝓbos viros inducēt eū ad fa-
tendū veritatem. Qz si fateri noluerit
die assignata poterunt qōnes ɔtinuari
τ sic questionet̃ eisdē vel alijs grauib⁹
tormentoꝝ forti⁹ vel leuius ꝭm maiorē
culpaꝝ grauitatez. Et poterūt iudices
multas cautelas licitas adhibere τ in
ꝟbis τ in factis. vt veritas habeat̃ quas
magis docet expientia atqꝫ visus et ne-
gociorū varietas ꝗ̃ ars alicui⁹ seu do-
ctrina. Ubi aūt decenter q̄stionatus et
tormētis exposit⁹ noluerit detegere ve
ritatē ampli⁹ nō vexet̃ ꝫ libere abire di
mittat̃. Si aūt ɔstiterit in ipsa cōfessio-
ne τ ꝓderit veritatē culpā ꝓpriā cogno
scendo τ ab ecclesia veniā postulando
tanqꝫ dep̄hensus in heresim ꝓpria con-
fessione sed penitēs. Iuxta. c. ad abolē
dam. §. p̄nti. abiuret τ finaliter vt dep̄-
hensus publice ɔdemnet̃ p modum q̄
ɔdemnant̃ in heresim dep̄hensi ꝓpria
ɔfessione. vt dicet̃ infra in octauo mo-
do expediendi hmōi dep̄hensos videa
tur ibi. vbi vero veritatē ꝓderit et non
penituerit sed in heresi pertinaciter per
stiterit τ relapsus non fuerit condem-
nabit̃. iuxta. c. ad abolēdaz. §. p̄nti. τ ex
pectat⁹ cōpetenter informat⁹ decenter
tradet̃ brachio seculari vltimo suppli-
cio feriend⁹: vt dicit̃ infra in decio mo
do. Si aūt relapsus fuerit ɔdemnabit̃
p modū quo docet̃ infra i decimo mo-
do processum aliquem terminandi vi-
deatur ibi.

Hic autē est diligenti⁹ attenden-
dum qꝫ ille q̄ questionand⁹ ē aū
questiones interdū contra se ni
hil confitet̃ nec aliquid ꝓbat̃ ꝓpter qđ
possit nec debeat heresim abiurare nec
ꝓpter heresim ɔdemnari τ de talib⁹ agi
tur hic τ dictū est statim. Interdū autē
ipse delat⁹ est in heresim dep̄hensus vl̃
q̄s sunt alia ɔtra eū ꝓbata indicia pro-
pter que debet abiurare vt leuiter vel
vehemēter de heresi suspectus propt̃
que non est q̄stionandus: sed si vltra ꝫ
negat aliqua q̄ non probant̃: sed sūt in
dicia sufficientia ad questiones. τ cum
p talibus questōnat̃ sed nihil propter
qōnes confiteat̃ nihilomin⁹ ista nō est
absoluenda iuxta primū modū: ꝫ ꝭm
ꝓbata contra eam ꝓcedat̃ τ adiurabit
vel vt suspectus vel vt deprehensus si
vir prout processus merita exigent et
requirent. si vero propter questōes cō-
fiteatur illa vel eorum aliqua propter
que questionat̃ tunc abiurabit hec τ il-
la et pro istis et illis senten tia cōtra eū
est ferenda.

Questio. xxiij. super quartuz modum sententiandi delatam et suspectam leuiter.

Quartus modus
ꝓcessum fidei sñiandi et ter-
minādi est qñ delatus de he-
resi ꝓcessus meritis diligēter discussis
cū bono ɔsilio in iure peritoꝝ reperit̃ tm̄
suspectus de heresi leuiter et ꝫ est qñ

delatus de heresi nō dephendit nec cōfessione ꝓpria nec facti euidētia nec testiū ꝓductōne legitima. nec al's sunt indicia fortia seu vehementia de illa heresi cōtra eū sed tm̄modo modica et leuia ⁊ talia esse ꝑ cōsiliū indicata ꝓpter q̄ vt suspectus leuiter de heresi potest ⁊ debet: vt talis illā heresim de qua delatus extitit abiurare ⁊ talis si relabatur pena relapsi debita nō punit᷑. licet grauius tūc fuerit puniendus q̄ȝ si non inante abiurasset. Juxta. c. accusatus. in prin. de here. li. vj. Circa istū talis practica est seruāda. Talis em̄ si habetur suspectus publice. abiurabit publice in ecclesia per modum qui sequitur in sententia.

Ego talis diocesis talis habitator ciuitatis vel loci talis in iudicio ꝯstitutus coraȝ vobis dn̄o epo talis ciuitatis. sacrosanctis euāgelijs positis corā me ⁊ ꝓprijs manibus eis ꝑ me tactis. Juro me credere corde et ꝯfiteor ore illā sanctā fidē catholicam et apostolicā quā sacrosancta Romana ecclesia credit confitet᷑ ꝑdicat et obseruat. Item iuro me credere corde ⁊ ꝯfiteor ore ꝙ dn̄s iesus xp̄c cū om̄ib⁹ sanctis detestat᷑ heresim pessimā maleficaꝝ ⁊ ꝙ om̄s illaȝ insequentes seu illi adherentes eternis ignib⁹ cruciabunt᷑ cū dyabolo ⁊ angelis ei⁹ eternaliter nisi resipiscāt et ecclesie sancte ꝑ penitentiam recōciliati fuerint. Et ꝯn̄ter abiuro abnego et reuoco illaȝ heresim de q̄ habetis me suspectā vos dn̄i ep̄s ⁊ officialis vicȝ ꝙ familiaritatē cū maleficꝭ habui. eoꝝ erroreȝ ignoranter defendi odio habui inquisitores ⁊ illarum persecutores seu etiam ꝙ eorum crimina non detexi. Item iuro ꝙ nunq̄ȝ predictam heresim credidi neq̄ȝ credo: nec illi adhesi nec adhereo nec vnq̄ȝ credā neq̄ȝ herebo nec illam docui nec docere intendo ꝙ si aliquid predictoꝝ fecerim in futurū ꝙ deus auertat penis iuris taliter abiuratis ꝓmpto animo me submitto paratus subire omnē penitētiā quā ꝓ his que feci ⁊ dixi merito me habetis suspectū volueritis mihi iniūgere illā iuro ꝓ virib⁹ adimplere vt nullatenus contrauenire sicut me de⁹ adiuuet ⁊ hec euangelica sacrosancta.

Predicta aūt abiuratio fiat in vulgari vt ab om̄ibus intelligat᷑. Qua facta iudex si adest aut officialis pōt sibi dicere publice in vulgari talia verba vł similia in effectu. fili vel filia tu suspitionem quā ꝺ te habebam⁹ vt non immerito abiurasti ⁊ purgasti ꝑ abiuratiōeȝ prelibatā de cetero caueas tibi ꝙ nō incidas in hanc heresim abiuratā. Nam licet si peniteres non traderis brachio seculari. quia abiurasti tanquā suspectus leuiter ⁊ non vehementer. tamen tūc multo fortius punieris q̄ȝ si nō abiurasses ⁊ āmodo pro modico haberis suspecta vehementer ⁊ vbi vt talis abiurares ⁊ prolaberis pena relapsis debita punieris ⁊ absq̄ȝ misericordia traderis curie secł'ari vltimo supplicio ferienda. Si aūt abiurat secrete in camera episcopi vel camera iudicis quādo scilicet non est factū publicum modo consimili abiurabit. Quibus peractis feret᷑ snīa in hunc modū.

Nos miseratōe diuina ep̄s talis ciuitatis aut iudex si adest i terris talis dn̄i ditōni subiectꝭ. Attendentes ꝙ visis ⁊ diligenter consideratis processus meritis ꝑ nos facti contra te talem delatum nobis de heretica prauitate reperimus te talia ⁊ talia cōmisisse dicant᷑ illa que te reddūt suspectum leuiter de heresi ⁊ ꝓpter que te talem merito habentes te fecim⁹ vt leuit᷑ suspectū de ꝑdicta labe eandē heresim abiurare. Verū ne predicta ꝑte ꝯmissa remaneāt impunita ⁊ vt efficiarꝭ cautior in futurū de mł'toꝝ ⁊ magnrꝝ ꝯsilio

in iure peritorum ac etiã religiosorum. In et super his habito maturo pariter et digestio hñtes poculis solũ deũ ac irrefragabilem sancte fidei catholice veritatem sacro sanctis euãgelijs positis coram nobis. Ut de vultu dei iudicium nrm pdeat et oculi nostri videant equitatem sedentesq; pro tribunali more iudicum iudicanciũ te talẽ hic in nostra pñtia psonaliter constitutũ per modũ qui sequitur condemnamus sentiamus seu potius penitentiamus scz ne de cetero vnq; scienter teneas associes vbis defendas legas seu habeas talem: et ne deinceps etc. ponatur illa que commisit propter q̃ suspecta fuit habita de pdicta heretica prauitate lata fuit hec sententia seu penitentia.

Caueatq; notarius q in processu ponat q talis abiuratio est facta tanq; p suspectũ habitum de heresi leuiter et non vehementer: alias periculum magnum esse posset.

Questio. xxiiij. super quintũ modum sententiandi suspectã vehementer.

Quintũs modũs

q processum fidei finiẽdi et terminandi est quando delata de heresi processus meritis diligẽter discussis cũ bono consilio in iure ptorum reperitur suspecta de heresi vehementer. et h est quando delata de heretica prauitate non reperitur legittima deprehensa nec cõfessione propria nec facti euidentia nec testiũ pductiõe legittima: s sũt magna et grauia pbata indicia contra eam: et talia p consiliũ indicata q̃ illam reddunt suspectam vehementer de pdicta heretica prauitate. Circa istũ talis practica ẽ seruãda. Talis nanq; debet vt suspectus vehemẽter de tali heresi abiurare illã hereticã prauitatẽ: ita q si post modũ relabatur pena relapsi debita puniatur h ẽ q tradatur brachio seculari vltimo supplicio feriẽda. Iuxta. c. accusat⁹. in prin. de here. li. vj. Et abiurabit publice vl secrete fm q suspect⁹ ẽ habit⁹ publice vel secrete et apõ plures vel pauciores et graues vel leues: vt dictũ ẽ stati de illo q̃ ẽ suspect⁹ leuiter de heresi: et habet vt talẽ heresim abiurare. Mod⁹ aũt disponẽdi ad abiurationẽ talis ẽ. Adueniẽte nanq; die dñica ad abiuratõem faciẽdã et ad audiẽdã sniam seu pniam abiurãdo iponendã: pdicator fmonẽ faciet generalem. Quo facto legantur publice p notarium vel clericũ ea de qbus ipe abiurandus ẽ cõuictus et alia ex qbus hitus est suspectus de heresi vehementer. Post dicetur sibi p iudicẽ vel officialẽ. Ecce q ex hic recitatis tu es nobis suspectus de tali heresi vehemẽter q̃re oportet q tu purges te et abiures heresim supradictam: et tũc ponetur corã abiurãdo liber euãgeliorum et ipe ponet manũ sup illum et si scit legere cõpetenter tradetur sibi sequens abiuratio in scriptis et leget corã oĩ populo. Si aũt nesciat legere cõpetenter notarius legat ea spaciose et abiurãdus rñdebit alta et itelligibili voce p hũc modũ. Nã notarius vel clericus dicet sic: Ego talis de tali loco. Et iste rñdebit p eadem vba: et ille in iudicio cõstitutus: et iste rñdebit p eadẽ verba ĩ vulgari semp. Et sic q̃usq; abiuratio sit finita et abiurabit per formam tenoris sequentis.

Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio psonaliter constitutus. Coram vobis venerãdis dñis episcopo talis ciuitatis et tali iudice in terris ditioni talis dñi subiectis sacro sanctis euãgelijs positis corã me proprijs manibus p me tactis. Iuro me credere corde et pfiteor ore illã sanctam fidem catholicã et aplicã quam sacro sctã romana ecclesia docet pfitetur pdicat et tenet.

q

Item iuro me credere et ꝓfiteor ore ꝙ ⁊c̃. Explicet articulus catholicꝰ cõtrarius illi heresi de qua vehementer ẽ suspectus vt verbi grã. Si est de heresi maleficarũ dicet sic. Iuro me credere ꝙ nõ solũ simplices heretici aut scismatici eternis ignibꝰ cruciabunt: veꝝ suꝑ omnes heresi maleficarum infecti demonijs fidem quã in sacro fonte baptismatis ꝑceperũt abnegãtes ⁊ spurcitijs diabolicis ꝓ implendis eoꝝ prauis desiderijs insistũt hoibus iumẽtis terre frugibꝰ plĩma nocumenta inferẽtes. Et consequenter abiuro abnego ⁊ reuoco illã heresim seu potius infidelitatem q̃ false ⁊ mendaciter asserit nõ aliquã maleficã in terris ⁊ ꝙ nemo credere debeat illas posse nocumenta inferre auxilio demonũ cũ talis infidelitas expresse militat vt iaꝫ cognosco aduersus determinatiõem sancte matris ecclesie ⁊ oim catholicoꝝ doctoꝝ: imo ⁊ aduersus leges impiales q̃ hmõi cõburẽdas decreuerũt. Iteꝫ iuro ꝙ nũq̃ p̃dicte heresi credidi supple ꝑtinaciter neq̃ nũc credo neq̃ credam: nec adhereo de p̄n̄ti: nec adherere intendo: nec docui nec docere intendo nec docebo Item iuro ⁊ ꝓmitto ꝙ talia ⁊ talia exprimant ꝓpter q̃ hẽtis me suspectũ de hmõi heresi vehementer nũq̃ faciam nec operã vt fiant dabo. Qȝ si aliq̃d de p̃dictis fecero in futurũ qđ deus auertat penis de iure relapsis debitꝭ prompto animo me submitto paratus subire oẽm pniam quã ꝓ his que feci ⁊ dixi ꝓpter que habetis me suspectum de dicta heresi vehementer decreueritis mihi iniũgere ⁊ illã iuro ⁊ ꝓmitto ꝓ viribus adimplere ⁊ nullatenꝰ ꝯtraire: sic me deus adiuuet ⁊ hec euangelia sacrosancta.

Predicta autẽ abiuratio fiat in vulgari vt ab oibus capiat: nisi fieret solũmodo corã ꝑsonis ecclasticis q̃ liguã latinã intelligerent ꝯpetenter. Si autẽ abiurauerit secrete scȝ in palatio epi vel camera epi qñ scȝ factũ nõ est publicũ modo consimili abiurabit.

Facta autẽ p̃dicta abiuratõe iudex auisabit eũ vt supra ꝙ nõ incidat relabendo in penam relapsoꝝ.

Sit cautus notarius ꝙ ponat i actꝭ qño talis abiuratio facta est ꝑ talẽ vt ꝑ suspectũ de heresi vehementer ad h̄ vt si relaberet sciret q̃liter puniret: q2 pena relapsis debita. Quibꝰ pactis feret sententia seu pnia in hunc modum.

Ns. N. eps talis ciuitatis: ⁊ frater si assit. N. inq̃sitor heretice prauitatis in terris talis dñi ditioni subiectis a sancta sede aplica specialiter delegatus. Attendentes ꝙ tu talis de tali loco ⁊ talis diocesis talia ⁊ talia ꝯmisisti dicant illa: vt ex ꝓcessꝰ meritis diligẽter discussis legitime nobis cõstat ꝓpter q̃ merito hẽmus te suspectũ vehemẽter de tali heretica prauitate. Et vt taliter suspectuꝫ te fecimꝰ abiurare de magno cõsilio in iure peritoꝝ iusticia suadente. Verũ vt efficiaris cautior in futurũ ⁊ ne reddaris ꝓcliuior ad silia ꝑagenda ⁊ ne crimina ꝑmaneãt impunita vt sis ceteris delinquẽtibus in exemplũ de multoꝝ ⁊ magnoꝝ in iure cõsilio ꝑitoꝝ: ac etiam in facultate theologica mgroꝝ seu doctorum. In ⁊ super his habito maturo et digesto hñtes preoculis solũ deum ac sancte fidei catholice ⁊ aplice veritateꝫ sacrosanctis euangelijs positis coraꝫ nobis: vt de vultu dei iudiciũ nostruꝫ ꝓdeat: ⁊ oculi nostri videant equitatẽ sedentesq̃ ꝓ tribunali more iudicũ iudicantiũ te talẽ hic in nostra p̃sentia ꝑsonaliter constitutũ forma qua sequit condemnamus seu potius penitentiamus: videlicet ne de inceps talia vel talia facere vel dicere aut docere presumas; ponant illa q̃ conuicit cõmisisse

ꝑpter q̄ fuit suspectus hitus de p̄dicta heresi vehemēter ꝛ nōnulla q̄ si cōmitteret incideret leuiter in relapsum: sed alia sibi imponant̄ ꝓut negocij varietas expostulat ꝛ reqrit. Utpote ꝙ nūq̄ȝ scienter habeat talia exercicia vel neċos q̄s sciuerit abiurasse receptet ꝛ similia lata fuit hec sententia.

Attendendū aūt ꝙ suspecti de heresi ꝛ nō deprehensi siue sint suspecti vehemēter siue leuiter nō debēt ꝑpetuo incarcerari nec ꝑpetuo imurari: quia hec est pena illoꝝ q̄ fuerunt heretici et postea penituerūt. vt ptȝ in.c.excōicamus.ij.de here.ꝛ in.c.qm̄ de here.li.vj ȝ pn̄t ꝑpter illa q̄ commiserūt ex q̄bus habiti sunt suspecti ad certū tp̄s carceri mācipari ꝛ postmodū ꝓut videbitur dispensari.iuxta.c.vt cōmissi.de here. li.vj. Nec hmōi suspecti sunt crucibus cōsignandi: nā cruces sunt insignia heretici penitētis: suspecti aūt nō fuerūt heretici habiti quare nō sunt cōsignandi pōt tn̄ eis imponi ꝙ stent certis diebus solennibus in valuis taliū ecclesiarū: vel circa altaria dū missarū solennia celebrantur hn̄tes in manibꝰ cereū ardentē tanti pōderis: vel ꝙ vadāt ad talē ꝑegrinatōem ꝛ siĺia ꝓut negocij q̄litas expedit ꝛ requirit.

Questio .xxv. super sexū modum sententiandi delatam violēter suspectam.

Sextus modus processus fidei terminandi est qn̄ delatus de heretica prauitate ꝓcessus meriti diligenter discussis cū bono consilio in iure peritoꝝ reperitur de heresi suspectus vehementer. Et hoc est quādo delatus ipe non reperit̄ legittime deprehēsus cōfessione ꝓpria nec facti euidentia nec testiū productione legittima: ȝ sunt indicia non leuia solū vel vehementia; sed fortissima ꝛ violentissima que ipm delatum reddunt merito suspectum de dicta heresi violēter ꝛ ꝑpter que talis debet vt suspectus violenter de dicta heresi iudicari. Et vt modus iste clarius intelligatur demus exempla tā de simplici heresi in fide q̄ȝ ꝛ de heresi maleficarū. Nam in simplici heresi casus cōtingeret qn̄ delatus ipe non reperit̄ legitime dep̄hensus cōfessione ꝓpria ꝛc. vt supra. tamen ꝑpter aliquid qđ dixit vel egit vtpote citatus in non causa fidei sustinuit excōicatōem per annum vel plus: talis iaȝ est suspectus leuiter de heresi: quia hoc non caret scrupulo heretice prauitatis. de penis. ca. grauē. Citatus autem respōsurus de fide vbi non comparet: sed renuit contumaciter comparere ꝑpter quod excōicatur tunc fit suspectus de heresi vehementer: nam tunc leuis suspitio transit in vehementē ꝛ si sustinet illā excōicationem per annū animo pertinaci tūc fit suspectus de heresi violenter. Nam et tunc vehemens suspitio transit in violentam cōtra quā non admittit̄ defensio: immo extunc talis est vt hereticus cōdemnandus. vt patet in.c. cū contumacia. ꝛ notat̄ ibidem li.vj. In heresi vero maleficarū exemplificatur super violentam suspitionem quādo dixit ꝛ egit aliqua que a maleficis practicant̄ quādo volunt aliquē maleficiare: ꝛ qꝛ hoc cōmune est vt verbis cōminatorijs aut factis ꝑ visum vel tactū se habeāt manifestare ꝛ triplici ex causa vt peccatū in iudicibus aggrauet̄: ꝛ vt simplices eo facilius seducant̄: ꝛ vt deꝰ ꝑ amplius offendat̄ ꝛ maioꝛ seuiendi in hoīes sibi facultas relinq̄t̄: vnde violent̄ malefica sit suspecta qn̄ post v̄ba cōminatoria dicēdo: faciā tibi q̄ in breui senties vel similia in sentētia ꝛ post verba effectus aliquis in ipo vel ī alio fuit subsecutus: tunc enim nō leuit̄ fit

suspecta sicut qui ꝓpter familiaritatez habitā cū maleficis fuerūt suspecti aut qui ꝓcare ad amorē inordinatum aliquē voluissent: vide supra de trib⁹ suspitionibus leui vehementi ꝛ violēta. Nūc videndum est qualis practica sit cū talibus seruanda. Nam circa violēter suspectū in simplici heresi hec practica seruat. Nam licet in re fortassis non sit hereticus vtpote qꝛ non habet errorē in mente nec de illo ꝑtinatiā in volūtate: vt notat Archi. super. c. alle. nihilominus est vt hereticus ꝯdēnandus: ꝓpter ꝑdictā suspitionē violentaz ꝯtra quā non est ꝓbatio admittenda: condēnat autē heretica sic: qꝺ si nolit resilire ꝛ heresim abiurare ꝛ satisfactionem cōdignā exhibere tradit brachio seculari animaduersione debita puniēdus. iuxta. c. ad abolendā. §. ꝑnti. Si aūt velit consentiat cū effectu adiurat heresim ꝛ carceri ꝑpetuo mancipatur iuxta. c. excōicamus. ij. de here. Pari forma ille q̄ sic est suspectus de heresi violenter. Circa suspectū aūt violēter sup heresim maleficarū: licet idē modus esset obseruandus: tñ mitiori mō ꝓcedendo. Aduertendū ꝙ si stabit in negatiua asserens ꝓut facere solent ꝙ non ea intentōe verba illa ꝓtulerit: ꝫ ex vehementi ꝛ muliebri passione: vñ ꝛ iudici non videt ipam igni posse adiudicare non obstāte violenta suspitōe tūc iudex ea in carceribus detenta inq̄rat ꝛ ꝓclamare faciat si in simili⁹ ou dū notata fuisset: ꝛ si sic vtruz publice sit de tali heresi diffamata: ex q̄bus ꝓcedere ad vlteriora ꝑt taliter vt añ omnia questionibus tormentis exponat: ꝛ si indicia apparuerint super talē heresim aut super maleficiuz taciturnitatis: puta quia lachrymas non effudit: immo ꝛ quasi insensibilis ad tormēta reperit: qꝛ videlicet cito post tormēta oībus viribus restituit: tūc ꝓcedat per

varias cautelas supra positas vbi de similibus agit. Et in casu q̄ oīa deficerēt tūc aduertat ꝙ si silla duduz ꝑpetrauit tūc oīno non est dimittenda: ꝫ ꝑ annū ad minus squaloribus carceris manci panda ꝛ crucianda: sepissime etiam examinanda ꝑcipue sacratiorib⁹ diebus Si aūt diffamata cū hoc: licet tunc iudex ꝑ ea q̄ supra tacta sūt circa simplicem heresim ipam posset igni adiudicare: ꝑcipue ꝓpter multiplicationez testium: ꝛ qꝛ sepius in similibus vel in alijs maleficijs fuit notata: tñ quia cuz pietate ꝓcedere vult. Ideo indicet ei canonicā purgationem: vt vicz. xx. aut xxx. cōpurgatores hebeat ꝛ ꝓcedat ꝑ ut in scōo modo sententiandi tactū est ita vicz indicādo sibi ꝙ si in purgatōe defecerit: ꝙ tunc tanꝗ rea igni adiudicabitur: ꝛ ꝑm hoc iudex procedere potest. In casu vero quo se purgaret: tūc abiurationē omnis heresis cum pena relapsoꝝ ac ꝑpetua pñia ꝑ modū q̄ sequit in sñia formanda: faciat ꝛ modus disponendi ad abiuratōem talis est vt dictū est in quarto ꝛ quinto modis ꝑcedentibus ꝓcessum fidei terminandi Nota etiā ꝙ in sequentibus modis oibus sententiandi vbi iudices ꝑ viā pietatis ꝓcedere vellēt: tunc ꝑ modū iam tactū ꝓcedere possent. Sz qꝛ seculares iudices varijs suis vtunt modis iuxta rigorem ꝛ non semper iuxta equitatē procedentes. Ideo ipis infallibilis regula ꝛ modus assignari non potest sic iudici ecclesiastico qui abiurationem recipere potest sub ꝑpetua penitentia ꝑ modū qui sequit. Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio ꝑsonaliter cōstitut⁹ corā vobis venerabilib⁹ dñis epo talis ciuitatis ꝛ indicib⁹ sacro sanctis euāgelijs positis corā me eisqꝫ ꝓprijs manibus ꝑ me corporaliter tact! iuro me credere corde ꝛ ꝓfiteor ore illaz sanctā fidez catholicā ꝛ aplicā ꝗ sacro

sancta ro.eccle.tenet ꝓfitet credit ꝑdicat atq; docet. Et cōsequenter abiuro oēm heresim ꝛ abnego ꝛ reuoco extollentem se aduersus sctām romanam ꝛ aplīcam ecclesiā cuiuscūq; secte fuerit vel erroris. Item iuro ꝛ ꝓmitto talia ꝛ talia exprimant illa que egi seu dixi ꝓpter q̄ et ex culpa mea habet̄ me suspectuȝ de dicta heresi violenter: deinceps nūq; faciā vel dicā vel ꝙ fiāt operam dabo. Item iuro ꝛ ꝓmitto ꝙ omnem pniam quā mihi iniūgere volueritis ꝓ ꝑdict̄ viribus adimplebo: nec ꝯtrauenīā in aliq̄: sic me deus adiuuet ꝛ ista sacrosancta euāgelia. Qꝛ si ꝯtra abiurata fecero in futurū qđ de⁹ auertat extūc penis de iure relapsis debit̄ nūc pro tūc oblīgo ꝛ astringo q̄tenus illis ferior. Sit cautus notarius ꝙ scribat in actis ꝙ dicta abiuratio est facta ꝑ vnū de heresi violenter suspectuȝ: vt si ꝓbaret post relapsus vt tūc talis iudicaret talis ꝛ traderet brachio seculari. Ego talis de tali loco talis diocesis in iudicio ꝑsonaliter cōstitutus coram vobis venerabilib⁹ dñis. N. epo talis ciuitatis iudicibus in terris talis dñi sacrosanctis euangelijs positis coram me eisq; ꝓprijs manibus ꝑ me corporaliter tactis: iuro me credere corde ꝛ ꝓfiteor ore illā sanctā fidem catholicam ꝛ aplīcam quā sacrosctā ro.eccle. tenet profitetur credit predicat atq; docet. Et consequenter abiuro abnego ꝛ reuoco omnē heresim extollentē se aduersus sanctā romanā ꝛ apostolicā ecclesiam cuiuscūq; secte fuerit vel erroris. Item iuro ꝛ ꝓmitto ꝛ talia ꝛ talia exprimant illa q̄ egi seu dixi ꝓpter q̄ ꝛ ex culpa mea hēris me suspectum de dicta heresi violenter deinceps nūq; faciā vel doceam ꝙ fiāt operā dabo. Item iuro ꝛ ꝓmitto ꝙ oēm pniam quā mihi iniūgere volueritis ꝓ ꝑdict̄ ꝓ virib⁹ adiplebo: nec ꝯueniā in aliq̄ sic me deus adiuuet ꝛ ista sacro sancta euangelia. Qꝛ si ꝯ abiurata vel iurata fecero in futuruȝ diabolo instigāte qđ deus auertat penis de iure relapsis debitis nūc pro tūc me obligo ꝛ astrigo q̄tenus illis ferior cū legittime cōstiterit me ꝯ fecisse. Sit cautus notari⁹ ꝙ ascribat in actis ꝙ dicta abiuratio ē facta ꝑ talē tanq; ꝑ habitū suspectum de heresi violēter: vt si ꝓbaret abiuratus relapsus iudicaret et vt talis traderet brachio seculari.

Quibus sic actis absoluat eum a sniā excōicatōis de q̄ ē suspectus habit⁹ violēter ꝙ inciderit sicut in heresibus supradictis. Unde sicut hereticus cum redijt ꝛ abiurat ē a sententia excōicatus absoluend⁹: qꝛ omnis hereticus est excommunicatus iuxta.capitu.excōicamus.j.ꝛ.ij.de here.ꝛ etiā iuxta.c.ad abolendam.in pn. Sic talis de quo agitur eū fit vt hereticus condemnandus vt dictū est prius postq; abiurauerit est ab excōicationis sententia absoluendus. Et absolutione facta feret sententia seu penitentia per modū tenoris sequentis.

Nos.N.episcopus talis ciuitatis ꝛ si adest iudex i terris talis dñi. Attendentes ꝙ tu talis de tali locō talis diocesis: fuisti nobis delatus de talibus ꝛ talibus fidem sctām tangentib⁹ exprimant illa ꝛ ꝙ nos ꝓcessimus ad informandū nos super illis vt iusticia suadebat ꝛ meritis ꝓcessus diligenter examinatus ꝛ oībus actis ꝛ actitatis in causa pñti inuenimus de talia ꝛ talia ꝯmisisse explicent illa. Ea ꝓpter ꝛ nō inmerito de tali heresi explicent illa te suspectū violenter hñtes fecim⁹ te: vt talit suspectū oēm heresim generaliter publice abiurare ꝓut nobis mandāt canonice sanctiōes. Sane cū ꝓm eadē canonica īstituta ois talis fit vt heretic⁹ cōdemnand⁹: ꝛ tu sanio

ri consilio inherendo et ad gremiū san
cte matris ecclesie redeūdo abiurave-
ris p̄mittit omnē hereticā prauitatem
ppter qd̄ absoluimus te a sniā excōica
tionis q̄ vt obnoxius dei ecclesie astri-
ctus merito tenebaris. Si tñ de corde
vero et fide non ficta reūersus es ad ec
clesie vnitatē. Iccirco inter penitentes
deinceps cōputaris ad mie sinum sa-
crosancta ecclesia te recipiens de p̄nti.
Verū q2 indignū valde existit offensas
diuinas ipunitas cōniuentibus oculis
ptransire et iniurias hoim castigare cū
grauius sit diuinā q̄ humanā ledē ma
iestatē et ne tua crimina incentiuū exi-
stant alijs delinquendi: et vt efficiaris
cautior in futur ac minus pcliu9 red-
daris in posterū ad p̄dicta seu silia cō-
mittenda vt in futuro seculo leuius pa
tiaris. Nos ep̄s et iudex p̄fatus p̄habi
to. In et sup his sano et maturo cōsilio
pitor sedentes p tribunali more iudi
cum iudicantiū hn̄tes p̄ oculis solū de
um et sancte fidei irrefragabilem verita
tem sacrosanctis euangelijs posit9 co
ram nobis: vt de vultu dei iudiciū no-
strum pdeat et oculi nostri videāt equi
tatem te talē in nostra p̄sentia psonalit
constitutū hac die et hora tibi in antea
assignatis sententialiter p modū qui se
quit cōdemnam9 seu potius penitētia
mus. In p̄mis q statim induaris sup
vestes oēs quas defers veste liuida ad
modū scapularis monachi sine capu-
cio facta ante et retro hn̄te cruces de pā
no croceo longitudinis palmarū triū
et latitudinis palmar duor quam ve-
stē deferre habeas sup oēs vestes ali
as p tm̄ tempus exprimat vnius anni
vel duor vel plus vel minus put cul-
pa exigerit delinquētes et nihilomin9
cū dicta veste et crucib9 stes in porta ta
lis ecclesie tali et tanto tpe: scz in q̄tuor
festis p̄ncipalibus v̄ginis glo'se vel ta
lib9 et talibus festiuitatib9 in valuis ta
lis et ta liū ecclesiarū tec ad talē carce-
rem ad ppetuū vel ad tale tp̄s sniāliter
codemnam9. Ponant illa q̄ videbunt
magis ad honorē fidei expedire attenta
culpe maioritate seu minoritate seu cō
tumacia delinquētis et sequat: retinen
tes nobis ex certa scia et expresse vt no-
bis cōcedūt canonica instituta q̄tenus
dictā pniam possum9 mitigare aggra-
uare mutare tollere in toto et in pte toti
ens quotiens nobis visum fuerit faciē
dum: lata fuit hec sententia.

Qua lecta mox executiōi debite de-
mandet et induatur veste predicta cru-
ces huiusmodi continente.

Questio .xxvj. super modum sententiandi debitam suspectā et diffamatam.

Septimus mod9 procedendi s pcessum fidei finiēdi et termi
nādi est qn̄ delatus de hereti
ca prauitate pcessus meritis diligent
discussis cū bono cōsilio pitorū in iure
repitur suspectus de heresi et etiā diffa-
matus. Et h̄ est qn̄ delat9 ip̄e nō repit
legittime dep̄hensus nec ppria cōfessiōe
nec facti euidētia nec testium legitima
pductōe: s3 repit publice diffamat9: ac
etiā repiūt indicia cōtra eū q̄ ip̄z reddūt su
spectū alias de heretica prauitate leuit
vel vehement. Vtpote q2 habuit ma-
gnā familiaritatē cū hereticis q̄lis fuit
ille de q̄ agit. In .c. inter sollicitudines
de pur. ca. Et tali rōne infamie est indi
cenda canonica purgatio et rōne suspi-
tionis deb3 heresim abiurare. iuxta. c.
alle. inter sollicitudies. Circa istū talis
practica est seruāda. Talis em̄ sic pub
lice de heresi diffamatus et vltra infa-
miā ex alijs indicijs suspectus habit9
de heretica prauitate in primis purga
bit se publice p modū q̄ in scd̄o modo

tactū est. Qua pūrgatōe expleta per ipm diffamatū mox idem diffamatus vt suspectus alit̄ ex alijs indicijs heresi de q̄ ē suspectus hītus p̄dictū hn̄s librū euāgelioꝝ corā positis abiurabit per hunc modum.

Et ego talis de tali loco tal' diocesis corā vob is venerabilib⁹ dn̄is meis. N. ep̄o talis ciuitatis ꝛ iudice i terris talis dn̄i i iudicio cōstitutus psonalit̄ sacro sctis euāgelijs positis corām me eisq̄ ꝓprijs manib⁹ corꝑalit̄ ꝑ me tact̄. Iuro me credere corde ac ꝓfiteor ore illā sctām fidē ap̄licam quā ro. ecclesia credit ꝓfitet̄ p̄dicat ꝛ obseruat. Et ꝯseq̄nter abiuro detestor abnego et reuoco oēm heresim extollētē se aduersus sanctā ꝛ ap̄lica ecclesiā cuiuscūq̄ secte fuerint seu erroris: ꝛ postea vt supra tactū ē. Itē iuro ꝛ ꝓmitto q̄ talia ꝛ talia que egi ꝓpter q̄ ꝛ merito sum de tali heresi diffamat⁹ vt vltra vos me hētis suspectū exprimant̄ illa nūq̄ deinceps faciā seu dicā neq̄ operā dabo q̄ fiat. Itē iuro ꝛ ꝓmitto q̄ oēm pniam quā mihi iniūgere decreuerit̄ ꝓ p̄dictis ꝓ viribus adiplebo nec ꝯueniaꝫ in aliq̄: sic me deus adiuuet ꝛ ista euāgelia sacro sctā. Q̄ si ꝯ p̄dicta iurata ꝛ abiurata fecero i futuꝝ qd̄ de⁹ auertat a penis talib⁹ de iure debit̄ me nūc ꝓ tūc libere suppono obligo ꝛ astringo q̄ten⁹ ill' plectar cū ꝓbatū legittime extiterit me talia cōmisisse. Aduertēdū tn̄ hic q̄ si i dicia sunt talia ꝛ tāfortia q̄ cū infamia p̄dicta vel absq̄ ea reddāt p̄dictū diffamatū suspectū de heresi vehement̄ tūc abiurabit oēm heresim generalit̄ vt hītū ē si relabant̄ in quātūq̄ heresim pena relapsis debita puniet̄. vt in. c. inter sollicitudines. de pur. c. ꝛ in. c. accusat⁹ de here. li. vj.

Si aūt iudicia illa sūt ita modica et leuia q̄ etiā cū p̄dicta ifamia n̄ reddāt eū suspectū de heresi vehement̄ ꝫ solū leuit̄: tūc sufficiet q̄ abiuret nō generaliter nec simpliciter ꝫ singulariter heresim de qua habitus est suspectus: ita q̄ si ꝓbat̄ in aliā spēm heresis pena relapsis debita non puniet̄: ꝫ in eadē rōne abiuratōis q̄ scꝫ suspect⁹ leuiter abiurauit pena relapsis debita non puniet̄ licꝫ durius q̄ si al's nō abiurasſꝫ: vt oia hec patēt in. c. accusat⁹. in pn̄. de here. li. vj. Rōne aūt purgatōis canonice ē dubiū an si post purgatōem canonicā in eandē spēꝫ heresis de q̄ se purgauit canonice ꝓlabat̄ pena relapsis debita ꝫ est vltio supplicio feriat̄. Et videt̄ q̄ sic ꝑ. c. excōicam⁹. j. §. addijcimus. ver. vel si post purgatōem. ꝛ ꝑ. c. ad abolendam. §. illos q̄q̄. de here. in antiquis. Sit cautus notarius q̄ scribat in act̄ an talis abiurauerit tanq̄ suspect⁹ de heresi leuiter vel vehementer: q̄ multū interest vt al's frequenter dictum est. Quib⁹ sic act̄ feret̄ snīa seu pnīa ꝑ formā tenoris sequentis.

Nos. N. ep̄s talis ciuitat̄ aut iudex in terris ditioni talis dn̄i subiectis. Diligētius attendentes: q̄ tu talis de tali loco ꝛ talis diocesis fuisti delatus nobis de tali heretica prauitate exprimant̄ illa. Et nos volētes vt tenebamur iudicialiter in forma ri an tu incidisses in predictam heresim condemnatam ad inquirendum: testes ad examinandum: teq̄ citanduꝫ et interrogandum medio iuramento ꝛ ad alia facienda que fienda erant per nos descendimus ꝛ ꝓcessimus vt decebat. Quibus peractis visis ꝛ diligēter inspectis pariter et discussis processus meritis huiusmodi cause et omnibus et singulis productis actis et actitatis habitoq̄ in et super illis theologorum atq̄ i iure ꝑitoꝝ pluries maturo cōsilio ac digestio repim⁹ te de p̄dicta heresi i tali loco seu talib⁹ loc̄ apd̄ bonos et g̃ues publice diffamatū ꝓpt̄ qd̄ vt non

bis mandant canonica instituta. Indi
ximus tibi purgatõꝫ canonicã q̃ corã
nob hic publice te purgasti. ⁊ ipi com
purgatores ꝑiter te purgarũt. Inueni
mus etiã te talia cõmisisse exprimant
illa ꝓpter que ⁊ nõ immerito suspectũ
te habuimꝰ vehementer vel leuiter di-
catur si est istud vel illud. ⁊ hoc de pre
dicta heretica prauitate ꝓpt q̃ fecimꝰ
te vt taliter suspectũ heresim abiurare
dicat̃ oẽꝫ heresim si abiurauit vt suspe
ctus vehementer vel heresim supradi-
ctã si vt suspectus leuiter. Uerũ qꝛ non
possumus ⁊ debemꝰ talia q̃ ꝑegisti nul
latenꝰ tolerare ꝟꝫ cogimur ea vitare iu-
sticia suadẽte ad hoc vt reddaris cauti
or in futuꝝ ⁊ vt crimina nõ remaneant
impunita ⁊ vt ceteri nõ reddant̃ ꝓcliui
ores ad siĩa cõmittẽda. Et vt creatoris
iniurie nõ equanimiter tolerent̃. Ea ꝓ
pter talẽ ꝑdictũ purgatũ ⁊ abiuratum
hic in nr̃a p̃ntia ꝑsonaliter constitutũ
in hoc loco ⁊ hora tali tibi in antea assi
gnat̃. Nos eṗs aut iudex p̃fati seden
tes ꝓ tribunali more iudicũ iudicãtiũ
sacrosanctis euãgelijs positis corã no
bis vt de vultu dei iudiciũ nr̃m ꝓdeat
⁊ oculi nr̃i videãt equitatẽ sentẽtiamꝰ
seu penitentiamꝰ ꝑ modũ q̃ sequit̃. s. ꝙ
tenearis ⁊c. Ponant̃ illa q̃ videbũtur
magis ad honorẽ fidei esse ⁊ extermia
tionẽ heretice prauitat̃. Utpote ꝙ cer
tis diebus dñicis ⁊ festiuis hẽat stare
ad portã talis vł talis ecclesie cũ cereo
tanti ponderis in manu dũ missarum
solẽnia celebrant̃ capite discoopto et
pedibus nudatis ⁊ offerre ad altare ce
reũ antedictũ ⁊ ꝙ hẽat sextis ferijs ie-
iunare ⁊ ꝙ certo tꝑe locũ illũ nõ aude-
at exire sed certis diebus ebdomade se
habeat eṗo vel iudici p̃ntare ⁊ siĩa q̃ i-
iungenda videbuntur ꝟm culpaꝝ exi-
gentiã ⁊ varietatẽ qꝛ nõ p̃t dari regula
vna generalis. lata fuit hec sententia.

Qua lata exequat̃ poteritq̃ dispen
sari vel mitigari vel cõmutari ꝟm ꝙ ne
gociũ penitentis correctio ⁊ hũilitas
hec requirunt qꝛ ꝑtãtem habet episco
pus ⁊ iudex. ⁊ hoc de iure. vt in. c. vt cõ
missi. de here. li. vj.

Questio. xxvij. super moduꝫ sententiandi heresim confessaꝫ sed penitentem.

Octauus modus ꝓcessum fidei terminandi et sententiandi finiendi est quã
do delatus de heretica prauitate meri
tis processus diligenter discussis cum
bono consilio in iure ꝑitoꝝ reꝑitur cõ
fessus heresim ꝟꝫ penitens ⁊ alias non
relapsus veraciter. Et hoc est qñ delatꝰ
iṗe confitetur iudicialiter corã eṗo et
inquisitore medio iuramento fore veꝝ
ꝙ iṗe tanto tꝑe stetit ⁊ ꝑseuerauerit in
illa seu alia de qua delatus est hereti-
ca prauitate. ⁊ illi credidit ⁊ adhesit ꝟꝫ
postmodũ ad informationẽ eṗi ⁊ alio
rũ vult resilire ⁊ ad gremiũ eccl̃ie redi
re. Et illã ⁊ oẽm aliã heresim abiurare
⁊ satisfacere ꝓut iṗi voluerũt ordinare
⁊ nõ reꝑitur ꝙ nunq̃ aliã heresim ali-
quã abiurauerit sed nũc abiurare ꝓm
ptu anio est ꝑatus. Circa istũ talis pra
ctica est seruanda. Tał eñ esto ꝙ mul
tis annis steterit in heresim ꝑdicta ac
etiã alijs quibuscũq̃ illasq̃ crediderit
practicauerit multosq̃ induxerit in er
rores si tandẽ cũ effectu illas hereses
consenserit abiurare ⁊ satisfactionem
congruam ad arbitriũ eṗi ⁊ iudices ec
clesiastici exhibere nõ est tradendꝰ bra
chio seculari vltimo supplicio feriẽdꝰ
nec si est clericus degradandꝰ ꝟꝫ est ad
misericordiam admittendus. iuxta. c. ad a-
bolendam. §. p̃nti. extra de here. ⁊ abi
iurata ꝑmitus heretica prauitate est i
perpetuũ carcerẽ retrudẽdus. iuxta. c.
excõicamꝰ. ij. §. si quis ei absolutõnis
bñficio impartito ⁊ iniuncto eidẽ qđ

talibus iniungi consueuit. Iuxta.c.vt officiū.pviso tñ solerter ne simulata fictōne redeat fraudulenter.seculare etiam brachiū impedire nō pñt. Modus aūt abiurandi est vt supra tactum est. tm̄mō addit.vt corā pplo festiuo die i ecclesia crimina sua ore xprio confiteatur.ita vicz vt dnm ab officiali interrogatur.tu tot annis pseuerasti i tali heresi maleficarum z ille respondebit.ita. et post tu hec z hec fecisti vt confessus es. z ille rñdebit ita z sic consequenter. Et tunc post oia abiurabit flexis genibus. Et qui suspecti de heresi nullatenus habeantur. Et qz iste qui est sic deprehensus in heretica prauitate est excōicatus iuxta.c.excōicamus.§.i.z.ij.d here. z per abiuratōz rediit ad gremium ecclesie. Ideo est ei absolutōnis beneficiū impendendū.iuxta.c.vt officiū.in pnci.de here.li.vi.quare post pdictā abiuratōz est absoluendus vt modū hñt epi absoluendi a maiori excōicatōe qz vtūtur apostolica auctoritate z statim feratur sententia per hunc modum.

Nos talis eps talis ciuitatis aut iudex in terris talis dñi ditōni subiectis. Attendentes q tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nob fama publica referēte ac fidedignorum insinuatōe delatus de heretica prauitate. Et qz illa infectus fueras multis annis in magnū tue anie detrimentū que delatio nostra pcordia acrius vulnerauit nos quibus icūbit ex officio nobis tradito sctām fidez catholicā i cordibus hoim cōplantare ac prauitatez hereticam ab eorum mentibus eneruare volentes vt tenebamur z tenemur. In et super his certius informari z videre si clamor qui ad aures nostras puenerat veritate aliqua fulciretur. Vt si sic veritas se hr̄et,puiderem⁹ de salubri remedio oportuno descendimus ad inquirendū testes examinandū teqz vocādū ac vt congruentius potuim⁹ in et sup cōtra te denūciatis te interrogandū z medio iuramento z ad pagendū oia z singula q p nos erant fienda iusticia exigente ac vt nobis mandant canonice sanctiones. Sane cū vellem⁹ cause tue hmōi congruū finē dare z videre clare q comptū fuerat an.s.ambulares in tenebris vel in lucez an fores infect⁹ heresis labe nec ne pcessus meritis actitatis solenne tam in sacra theologia facultate q̄ in iure cononico et ciuili pitorum coram nobis consilium ordinauimus congregari scientes q fm canonica instituta integrū est iudiciū quod plurimorum sententijs confirmat z hito in z super oibus z singulis actis z actitatis in cā pñti sano maturo ac digesto consilio pitorum pdictorum visisqz ac diligēter inspe ctis pcessus meritis oibusqz z singulis in eo contentis libratis inuenimus te xpria confessione.in iudicio recepto p nos medio iuramēto i multiplici prauitate maleficarum deprehensum exprimant articuli. Verum cū misericors et miserator dñs nōnullos plabi pmittat aliqū in hereses z errores nō solū vt viri catholici literati i sacris eloquijs exercent. Verū etiā vt fide lapsi humiliores deinceps fiant ac in penitentie opibus excitent eiusdē pcessus meritis diligenter discussis reperimus q tu ad informatōnem nostram frequentem nostreqz z aliorum pborum adherendo consilio saniori ad gremiū sancte matris ecclesie z ad eiusdem vnitatem salubriter euolasti pdictos errores et hereses detestando ac fidei sctē catholice agnoscens irrefragabilem veritatez tuis internis visceribus infligēdo propter quod illius vestigijs inherentes qui neminem vult perire te admisimus ad adiuratoriā z abiuratoriā publicam cautionem faciendo te in psentiarum prefatas hereses z aliam oēm

heresim publice abiurare q̄ua comple
ta absoluim⁹ te a s̄nia excōicatōis ma
ioris qua ex lapsu in heresim extitisti
innodat⁹ ⁊ te recōciliando sancte m̄ri
ecclesie restituim⁹ ecclesiasticis sacris
dum tamen de corde vero ⁊ fide non fi
cta redieris ad ecclesie vnitatē ꝑut te
fecisse credimus ⁊ sp̄amus. Sane cū
indignū valde existat dn̄o ꝑ tpaliū iniu
rias vlcisci, deūq̧ celorū creatoris oīm
iniurias equanimiter tolerare. cū mul
to grauius sit eternā q̄ tpalem ledere
maiestatē ⁊ vt ipse peccatorꝫ miserator
tui misereatur sicq̧ ceteris i exēplum.
Et vt crimina nō remaneant īpunita ⁊
vt efficiaris cautior in futurꝫ ⁊ vt non
reddaris ꝓclinior ꝗ difficilior ad p̄di
cta ⁊ q̄cūq̧ alia illicita ꝑmittēda. Nos
ep̄s ⁊ iudex seu iudices in cā fidei ante
fati sedētes ꝓ tribunali more vt supra
Qꝫ induat veste liuida ⁊c. Itē te s̄nia
liter condemnamus ad ꝑpetuū carce
rem vt ibi semꝑ pane doloris ⁊ aq̄ an
gustie cruciaris retinētes nobis ex cer
ta scia ⁊ expresse quaten⁹ possim⁹ libe
re dictā s̄niam seu penitentiā mitigare
aggrauare cōmutare tollere totalit' vl'
in parte si et q̄n ⁊ ꝑut nobis ⁊ totiens
quotiens videbitur faciendum lata fu
it hec sententia ⁊c. Qua lecta iudex as
sumet per puncta et dicat sententiato
hec vel similia in effectu fili sententia
vel penitentia tua stat in hoc ꝙ. s. por
tes toto tempore vite tue cruces ꝙ stes
in scala cum eis in porta talium eccle
siarum ⁊ ꝙ sis in carcere perpetuo ad
panem et aquam sed fili ne sit tibi gra
ue quia certifico te ꝙ si patienter tolle
res: misericordiam apud nos inuenies
non dubites nec desperes sed firmiter
speres. quibus dictis sententia execu
tioni debite demādetur ⁊ statim vestis
predicta sibi induatur ⁊ in scala in alto
ponatur vt ab egredientib⁹ eminenter
videatur circūdantib⁹ cū m̄istris curie
secularis. Hora aūt p̄ādij ducat a mi
nistris ad carcerē ⁊ post fiant alia ꝑut
ponuntur in s̄nia. Dum aūt ipse indui
tur ⁊ ad portā ecclesie deducit. Iudex
ecclesiasticus non se amplius itromit
tat si curia secularis contentatur bene
quidem. si non agat ad libitum.

Questio. xxviij. super modū sententiandi heresim confessaꝫ sed relapsam licet penitentem.

Onus modus
ꝓcessum fidei terminandi et
sententiandi ē q̄n delatus ꝓ
ꝓ heretica prauitate processus merit̄
diligenter discussis cū bono cōsilio re
peritur confessus heresim ⁊ penitens
sed relapsus realiter. Et hoc est quan
do delatus ipse confitetur iudicialiter
coram ep̄o aut iudicibus al's se omnē
heresim abiurasse. ⁊ ita legitime rep̄it̄
Et ꝙ post credidit tali heresi seu error̄
Vel ꝙ specialiter heresim adiurauit
scꝫ maleficarum ⁊ post rediit in eandē
sed post adherens consilio sanior pe
nitet credit catholice ⁊ reuertit̄ ad ec
clesie vnitatē tali eīn nō sunt si humili
tet petat denegande pn̄ie ⁊ eucharistie
sacr̄a sed q̄tūcūq̧ peniteat nihilomi
n⁹ vt relapsus est tradēdus brachio se
culari vltimo supplicio feriend⁹. Hoc
aūt intelligitur vbi repitur ꝙ abiura
uerit tāq̧ deprehensus in heresim seu
tanq̧ suspectus de heresi vehementer
nō aūt leuiter tm̄. Circa aūt istum talis
practica est seruanda. Nam concluso
in consilio peritorum maturo pariter et
digesto et si oportuerit replicato ꝙ ꝑ
dictus delat⁹ de iure est relapsus. Ep̄s
aut iudex mittent ad dictum rela
psum delatum in carcere inclusuꝫ du
os vel tres probos viros et presertim
religiosos seu clericos fidei zelatores
eidem relapso non suspectos nec igra

tos sed familiares et gratos. et isti intrabunt ad eum captata hora cōpetenter et loquentur sibi de contemptu mūdi et miserijs vite p̄ntis et gaudijs ac gloria paradisi et demū his p̄missis indicabunt sibi ex p̄te epi seu iudicis q̄ nō potest euadere mortem tpalem et idō q̄ curet de salute aīe sue ac disponat de peccatorum suorum cōfessione et sacri eucharistie pceptione et isti freq̄ntabunt eū inducētes illū ad pniam ac etiā ad patientiā. Cōfirmātes eū p viribus in catholica veritate taliter vt ip̄m diligēter faciāt confiteri ac conferri eidem petenti humiliter eucharistie sacrm̄. Nam hm̄ōi sacra non sunt talibus deneganda. iuxta.c.sup eo.de here.li.vj. Quibus sacramentis receptis eo q̄ bn̄ disposito ad salutē iudicio p̄dictorum post duos vel tres dies. In quibus p p̄dictos in fide catholica confirmetur et ad patientiam inducatur. Eps seu iudex loco eius mādabunt balivo loci seu p̄tāti curie secularis quatenus tali die et hora.s.nō festiua sit cū sua familia i tali platea seu loco extra ecclesiam tamen ad recipiēdum de foro suo quendā relapsū quē ipi eps et iudex tradēt ei. Et nihilominus q̄ die p̄fixa de mane seu p̄cedente faciat publiice p̄conisari per ciuitatem seu locum in locis illis seu vicis in quibus p̄conisatōnes alie cōiter solēt fieri Q̄ tali die et hora i tali loco p̄dicator pro fide sermonem faciet et episcopus et alij iudices condemnabunt q̄ndam relapsum in hereticam prauitatem tradendo eū brachio seculari. Considerandum autem hic est q̄ iste qui sic relapsus est si fuerit in sacris ordinibus constitutus vel alias sacerdos vel cuiuscūq̄ ordinis seu religionis obumbratione fuscatus prius anteq̄ tradatur est totius ecclesiastici ordinis p̄rogatiua nudandus. et sic omni officio ecclesiastico expoliatus relinquatur secularis arbitrio potestatis animaduersiōe debita puniendus. vt in.c.ad abolendum. §.p̄nti.de here. Quando igr̄ talis est a suis ordinibus degradandus et seculari curie relinq̄ndus. Eps conuocet p̄latos et viros religiosos sue diocesis. quia licet nos olim nunc tn̄ solus eps cū p̄latis et alijs viris religiosis et p̄itis sue diocesis p̄t in sacris ordinibus cōstitutū degradare cum est relinq̄ndus brachio seculari vel ppetuo immurandus p heretica prauitate. Juxta.c.q̄m de here.li.vj. Adueniēte aūt die prefixa degradando relapso ac tradendo si fuerit in sacris ordinibus constitutus in brachio seculari aut relinquendo si fuerit laicus ad audiendum diffinitiuā sniam in aliqua platea seu loco extra ecclesiam populo congregato et facto sermone per inquisitorem ac ipi relapso inibi in alto loco constituto et presenti curia seculari si degradandus ipse relapsus fuerit. Epus in pontificalibus indutus et prelatis sue diocesis eidem assistentibus ip̄m degradandum coram eo existentem et indutum ac dispositū ac si deberet in suo ordine ministrare a suo ordine degradabit a superiori ordine incipiendo et sic gradatim vsq̄ ad vltimum et sic conferendo ordinem verbis vtitur episcopus ad hoc per ecclesiam ordinatis ita degradando in qualibet depositione et casule et stole et sic de alijs poterit vti aliq̄bus verbis contrarijs primis. Qua quidem degradatione facta vbi fiēda sit per modum s̄m quem de iure seu consuetudinis est fienda. Officialis mandabit notario seu religioso vel clerico quatenus legat sententiam que sententia siue relapsus laycus siue clericus est degradatus feretur per modum tenoris sequentis.

n Os.N.miseratōe diuina eṗus
talis ciuitatis ⁊ iudex in terris
talis dn̄i ditioni subiectis.Attē
dētes legittime iformati ꝙ tu tal' de ta
li loco tali ⁊ talis diocesis fuisti coraꝫ
nobis si ita fuerit seu cōtra talibꝰ eṗo
⁊ iudicibꝰ delatus de tali heretica pra
uitate seū talibꝰ explicenṫ. In q̄bꝰ he-
resibus vt legittime fuit cōpertū fuisti
a ꝯfessione ꝓpria dephensus ac etiā te-
stibus cōuictꝰ: ⁊ ꝙ in illis ꝑstiteras tā
to tempore animo indurato dicaṫ ꝓut
fuit ꝫ post adherens consilio saniori il
las hereses in tali loco publice abiura
sti in forma ecclesie cōsueta abnegasti
⁊ reuocasti ꝓpter que p̄dicti eṗs ⁊ inq̄
sitor:credentes te veraciter ꝯuersuꝫ ad
gremiū ecclesie sctē dei te ab excōicati
onis sn̄ia: q̄ astrictus tenebaris absol-
uentes si tn̄ de corde vero ⁊ fide non fi
cta reuersꝰ esses ad sancte ecclesie vni-
tatem iniūxerūt tibi penitentiā saluta
tarē verū post oīa supradicta ⁊ tot an-
norum curriculis iā elapsis nūc noui-
ter iterū delatus nobis extitisti ꝙ iteꝝ
incideras in tales hereses abiuratꝰ ex-
plicenṫ :nosqꝫ licet displicēter de te ta
lia audissemus : tn̄ iusticia nos cogēte
descendimus ad inq̄rendum testes ad
examinandū teqꝫ vocanduꝫ ⁊ interro-
gandum medio iuramento nec nō ad
oīa ⁊ singula facienda q̄ per nos fien-
da erant ꝭm canonica instituta. Sane
cū vellemus p̄ntem causam fine debi-
to terminare solenne ꝯsiliū tam in the
ologica facultate q̄ꝫ i iure canonico ac
ciuili ꝑitoꝝ iussimꝰ cōgregari ⁊ hito p̄
dictoꝝ cōsilio maturo ꝑiter ⁊ digestio
in ⁊ super oībus ⁊ singulis actis ⁊ acti
tatis ac visis ⁊ diligenter discussis pro
cessus meritis ⁊ oībus equa lance li-
bratis ꝓut fieri exigebat reperimus le
gittime tā ꝑ testes q̄ꝫ per ꝓpriā tuā con
fessionē iudicialiter receptā ꝙ tu rein-
cidisti in hereses abiuratas.Nā reperi

mus ꝙ talia ⁊ talia dixisti vel fecisti.
Explicenṫ oīa. Propṫ q̄ ⁊ merito de p̄
dictoꝝ consilio te habuimꝰ ⁊ habemꝰ
ꝓ relapso. Iuxta canonica instituta ꝙ
dolenter referimꝰ ⁊ referendo dolemꝰ
ꝫ q: ad informatōem nr̄am ⁊ ꝓborum
viroꝝ catholicoꝝ diuina gr̄a inspirāte
iterū es reuersus ad gremiū ecclesie et
ad eiusdem fidei veritatē p̄dictos erro
res ⁊ hereses detestādo ⁊ credendo ca-
tholice fidemqꝫ catholicā ꝓtestādo ad
misimus te ad recipiendū penitentie
⁊ eucharistie petita ꝑ te humiliṫ eccle-
siastica sacramenta. Verū cū ecclesia
dei in te ⁊ circa te vltra non habeat q̄d
faciat cum ita misericorditer se habue-
rit erga te vt prediximus ⁊ tu illa abu-
sus fueris in abiuratas hereses incidē
do.Ea ꝓpter nos episcopus ⁊ iudices
antefati sedentes ꝓ tribunali more iu
dicum iudicantium sacro sanctis euā-
gelijs positis coram nobis: vt de vul-
tu dei iudicium nostruꝫ prodeat ⁊ ocu
li nostri videant equitatem habentes
preoculis solum deum et sancte fidei
irrefragabilem veritatem:ac exstirpa-
tionem heretice prauitatis te talem
hoc loco die ⁊ hora tibi ad audiendam
diffinitiuam sententiam in antea assi-
gnatis sententialiter iudicamus te es-
se veraciṫ relapsū in hereticā prauitatē
licꝫ penitētē.Et vt veraciter relapsū in
eandem de foro nostro ecclesiastico te
proijcimus et relinquimus brachio se
culari traditus:rogamus tamen et effi
caciter dictam curiam secularem qua-
tenus citra te circa sanguinis effusio-
nem et mortis periculuꝫ suam senten
tiam moderetur.Et sic episcopus ⁊ sui
assessores recedētes curia secularis su-
um officium exequetur.

Attendendum est q̄ꝫuis episcopus
et inquisitor debeant esse sumopere di
ligentes et per se et per alios facere
vt relapsus peniteat et ad fidem catho

licam conuertatur. tñ postq̄ penitue-
rit et conclusum fuerit in consilio ꝙ lꝫ
peniteat nihilominus veraciter ē rela-
psus⁊ vt talis tradend⁹ est brachio se-
culari ipi ꝑsonaliter ꝙ tali sñia dꝫ ple-
cti eidē nō indicent. qꝛ facies iudicis
terret condemnandū. Et vba sua ma-
gis inducunt plectendum ad impeni
tentiā q̄ ad patientiā. ⁊ iō nec extunc
nec añ sñiam nec post eum sibi faciant
pñtari vt nō moueatur aïo ꝯtra eos
ꝙ in casu tali mortis diligentius est ca
uendum. sed vt est dictū mittāt ad euꝫ
aliquos viros ꝓbos presertim religio
sos seu clericos el non ingratos ꝫ gra
tos qui futurā sñiam atq̄ morteꝫ infli
gendā indicant eum ad fidē ꝯfirment
ad patientiā exhortentur ⁊ post sñiam
eū associent consolentur cū eo exorēt ⁊
ab eo nō discedāt donec spiritū reddi
derit creatori. Sint igitur cauti ⁊ aui
sati ne q̄d agent seu dicant ꝓpter qȯ re
lapsus mortem preueniat ⁊ ipi efficiāt
irregulares. Et vñ debebant meritum
deportare deferāt secū penē ꝑiter atq̄
culpā. Considerandū est etiā ꝙ tal' sen
tentie tradēdi aliquē curie seculari nō
ꝯsueuerūt fieri die festiua vł solēni nec
etiā in ecclesia sed extra in aliq̄ platea
qꝛ sñia est q̄ ducit ad mortē. ⁊ honesti⁹
est ꝙ feratur in die feriali ⁊ extra eccle
siam cum dies festiua ⁊ ecclesia domi
no sint dedicata.

Questio. xxix. super modum sententiandi heresim confessaꝫ sed impenitentem et tamen relapsum.

Ecimus mod⁹
ꝓcessum fidei terminandi et
sententiandi est qñ delat⁹ de
heretica prauitate ꝓcessus meritis di
ligenter discussis cū bono ꝯsilio ꝑito-
rū in iure repit ꝯfessus heresim ⁊ impe
nitens nō tamen relapsus. Sꝫ qꝛ raris
sime inuenitur talis casus. licet interdū
nobis inquisitoribus contigerit tamē
eps ⁊ iudices cū tali nō debent festina
re sed bñ custoditā ⁊ cōpeditā ad ꝯuer
sionem inducere etiā ꝑ plures menses
ꝓponendo ꝙ in corꝑe ⁊ aïa sic impe
nitens damnabitur. Qui si tandē nec
prosperis nec aduersis nec minis nec
blandicijs poterit emolliri vt resiliat
ab erroribus suis ⁊ fuerit predicto cō
gruo tꝑe expectatus. Eps ⁊ iudices di
sponent se ad tradendū eū seu relinq̄n
dum brachio seculari ⁊ mandabunt ꝑ
cedulā nuncio seu balino seu potesta
ti curie seculari quatenus tali die non
festiua et tali hora sit in tali loco extra
ecclesiā tñ cum sua familia ⁊ ipi tradēt
sibi quendam hereticū impenitētem
et nihilominus ꝙ ex ꝑte eoꝝ faciat pu
blice ꝑconisari in illis vicis seu locis i
quib⁹ alie ꝑconisationes sunt fieri con
suete ꝙ die ⁊ hora ac loco ꝑdict'. Pre
dicator faciet ſmonē ꝓ fide ac tradet
hereticū quendā brachio seculari. ⁊ iō
ꝙ oēs veniant ⁊ intersunt ⁊ hēbunt in
dulgentiā ꝯsuetā. Quib⁹ expletis tra
detur curie seculari ꝑ modū tenoris se
quentis sepi⁹ tñ ammonendo ꝑ prius
vt resiliat ⁊ peniteat. ꝙ si omnino no
luerit fertur sñia.

n Os. N. miseratōne diuina eps
talis ciuitatis. ⁊ iudex in terris
talis dñi. Attendentes ꝙ tu tal'
de tali loco talis diocesis fuisti nobis
delatus fama publica deferēte ac fide
dignoꝝ insinuatōne de heretica praui
tate. Explicentur hereses ⁊ ꝙ in illis
heresibus ⁊ factis ꝑstiteras multis an
nis in tue aïe detrimentū. Nosq̄ qui
bus ex officio incūbebat prauitatem
hereticā extirpare. Volentes vt tene
bamur in ⁊ suꝑ his certi⁹ informari vi
dere an ambulares in tenebris vel in
luce diligēter. Inq̄siuim⁹ de predict'

teqꝫ cítantes ac efficaciter introgātes
repim⁹ te p̄dicta infectū heretica praui
tate. Sane cū p̄ cunctis nostre mētis
desiderabilib⁹ insidiat cordi nr̄o fidē
sanctā catholicā in ppl'oꝝ p̄cordijs cō
plantare eradicata heretica prauitate
modos diuersos varios ꝛ congruos tā
per nos q̄ꝫ ꝑ alios adhibuim⁹ q̄tenus
resilires ab heresibus ꝛ erroꝛib⁹ antedi
ctis in qb⁹ steteras atqꝫ stabas ꝓut et
nunc stas ꝯtumaciter ac ꝑtinacit̄ anio
indurato. Verꝫ cū hūani generis ini-
mico tuis p̄cordijs assistēteqꝫ in dictis
erroꝛib⁹ voluēte ꝛ inuoluente nolueris
neqꝫ velis a sepe dictis heresib⁹ resili-
re plus eligens mortem anie incurre-
re gehennalē ꝛ corpis tpalem q̄ꝫ antefa
tas hereses abiurare ac ad gremiū ec-
clesie aduolare ꝛ aniam lucrifacere in
reprobum sensum datus. Ea ꝓpt̄ cum
sis ab ecclesia sancta dei excōicatōnis
vinculo innodatus ꝛ merito ꝛ numero
a grege dn̄ico sepatus ac ꝑticipatione
bonoꝝ ecclesie priuatus ꝛ ecclesia cir-
ca te non hēat vltra qd faciat cum ad
te ꝯuertendū fecerit iuxta posse. Nos
ep̄s ꝛ iudices in cā fidei sepefati seden
tes ꝓ tribunali more iudicū iudicanti
um sacrosanctis euāgelijs positis co-
ram nobis. vt de vultu dei iudiciū no
strū ꝓdeat ꝛ oculi nr̄i videant equitatē
habentesqꝫ p̄ oculis solū deū ꝛ sancte
fidei veritatē ac extirpationē heretice
prauitatis hac die hora ꝛ loco tibi ī an-
tea assignatis ad audiendā sniam dif-
finitiuā condemnam⁹ ac sententialiter
iudicam⁹ te esse veraciter hereticū im-
penitentem ꝛ vt veraciter talē tradēdū
ꝛ relinquendū brachio seculari ꝛ sic vt
hereticū īpenitentē ꝑ hanc nr̄am sniaꝫ
de foro nostro ecclesiastico te ꝓijcim⁹
ꝛ tradim⁹ seu relinqm⁹ brachio secula
ri ac ptāti. Curie secularis dictā curiaꝫ
secularē efficaciter deprecantes q̄ten⁹
circa te citra sanguinis effusionē ꝛ mor-
tis periculum suam sniam moderet̄.
lata fuit hec sententia.

Questio. xxx. super heresim cōfessam ꝛ relapsā ꝛ īpenitentē.

Adecimus mo
dus ꝓcessum fidei terminādi
ꝛ finiēdi ē qn̄ delat⁹ de hereti
ca prauitate ꝓcessus meritis diligent̄
discussis cū bono ꝯsilio in iure ꝑitoꝝ
repitur confessus heresim ac īpenitēs
ꝛ relapsus. Et h̄ est qn̄ delat⁹ ore ꝓꝓrie
confitet̄ iudicialiter talia et talia se cre
dere ꝛ practicasse circa istū est practi-
candū vt supra ꝛ ferat̄ snia corā ep̄o et
iudicib⁹ q̄ tn̄ sunt heretica lia māifeste
ꝑ formā tenoris sequentis.

Nos. N. miseratione diuina ep̄s
talis ciuitatis aut iudex in t̄ris
talis dn̄i. Attēdētes q̄ tu tal' de
tali loco talis diocesis fuisti nobis seu
talib⁹ p̄decessoribus nr̄is delat⁹ de he-
retica prauitate explicent̄. In quibus
vt legitime est cōpertū fuisti confessio
ne ꝓꝓria iudicialiter ac fidedignis testi
bus deprehensus ꝛ q̄ in illis ꝑstiteras
tanto tpe aio indurato dicat̄ ꝓut fuit
sed q̄ post sano consilio inherēdo illas
hereses publice abiurasti in tali loco
in forma eccl'ie ꝯsueta ꝓpt̄ q̄ p̄dicti ep̄s
ꝛ iudex credentes te veraciter resilisse
ab erroꝛib⁹ antelatis ꝛ ad gremiū eccle
sie credendo catholice aduolasse tibi
absolutōnis beneficiū īpartirūt absol-
uentes te ab excōicationis snia q̄ astri
ct⁹ in antea tenebaris si tn̄ de corde ve
ro ꝛ fide non ficta conuersus extiteris
ad sancte ecclesie vnitatē tibi salutareꝫ
pniam iniungentes ad misc'dīam rece
perūt. qꝛ eccl'ia scā dei nō claudit gre-
miū reuertēti. Verꝫ post oīa ātedicta
fuisti nobis delat⁹ q̄ displicenter acce
pim⁹ q̄ iterꝫ icideris ī dānatas hereses
ꝑ te publice ī antea abiuratas seu t'lia
ꝛ talia cōmisisti ꝯ abiuratā p̄libataꝫ in

tue anie detrimentu. Explicent. Nos q quaq displicetia sautiati q de te talia audissem nihilomin iusticia nos cogente descendim ad inqrendum te stes examinandu teq vocandu z interrogandu vt decebat medio iuramento z ad faciendu oia z singula q p nos fienda erant fm canonica instituta. Sane cum vellem pntem causam sine debito terminare solene ta pitoz in theologica facultate q in iure canonico z ciuili psiliu fecim pgregari. Et hito cu pdictis in z sup oibus z singulis in presenti ca pductis deductis actis z actitatis consilio maturo piter ac digesto ac etia replicato visisq ac diligeter discussis pcessus meritis h cause ac oibus put ius z iusticia suadebat copim legitime tam p testes dignos fide q p tuam pfessione ppria pluries p nos recepta te icidisse i hereses abiuratas. Na repim q talia z talia dixisti vel egisti. Explicent oia ppt q z merito de pdco ru cosilio te hem tuis exigetib excessib p rlapso fm canonicas sanctones qd doleter referim z referedo dolem nouit ille q nihil ignorat cordiu itima oim ituet z cu totis nris pcordijs cuperem put adhuc cupim te reduce ad scte eccl'e vnitate ac enumerare a tuis viscerib pfata heretica prauitatem. vt sic saluares aiam tua ac morte euaderes corpis z aie gehenale conat nros exercuim ad te salubriter querterendu modos pgruos varios adhibentes s tu i reprobu sensu dat maligno spiritu duct pit z seduct pelegisti torqri diris ac ppetuis cruciatib i infernum z h tpalibus ignib corpaliter psumari qua adheredo cosilio saniori ab erroribus danabilib ac pestiferis resilire et ad gremiu z ad miseodiam scte mris ecclesie aduolare. Ea ppter cu eccl'ia dei vltra no heat erga te qd faciat cu ad te couertedu totu exercuit posse suum. Nos eps z iudices in hac fidei ca me morati sedetes p tribunali more iudicu iudicatiu sacrosanctis euagelijs positis cora nobis vt de vultu dei iudiciu nrm pdeat z oculi nri videant eqtate habetesq p oculis solu deu et honore sancte fidei orthodoxe. Hac die hora z loco ad audienda sniam diffinitiua tibi in antea assignatis te talem i nra pntia constitutu snialit codemnamus z condenado iudicam ee veraciter impenitente hereticu z relapsum z vt talem realiter tradendu seu relinqndu brachio seculari z sic vt vez hereticu impenitentem pariter z relapsu p hanc nram sniam diffinitiua de foro nostro ecclesiastico te proijcimus z tradimus seu relinquimus brachio seculari ac potestati curie secularis depcates efficaciter seculare curia antelata quatenus citra sanguinis effusionem et mortis periculum erga te suam sententiam moderetur. lata fuit h snia.

Questio. xxxj. super couictu z deprehensum omnia tamen negantem.

Duodecim modus processu fidei terminadi et finiendi est quando delat' d heretica prauitate processus meritis diligenter discussis cu bono consilio in iure peritorum reperitur in heresim deprehensus facti euidentia vel testium productione legitima non tamen confessione propria z h est quando ipe delat' couinci legitime de aliq heretica prauitate vel facti euidentia vtpote qr heresim publice practicauit vel p testes legitimos cotra qs excipere delatus legitime no potuit tamen ipe sic conuictus deprehensus psistit firmiter in negatiua z cofite cotater iuxta notata per Hostien. in sum. tit. de here. §. qualiter quis in heresim dephendat. z patuit supra. questi. xxxiiij

Circa istū talis practica est seruanda.
Talis duro carcere est tenendꝰ, in cō-
pedibus ⁊ cathena freq̄nter ab officia-
libus coniunctim ⁊ diuisim ⁊ per se ac
ꝑ alios ⁊ efficaciter ad monendus ꝙ
eis detegat veritatē indicendo ei ꝙ sic
faciat ⁊ confiteatur errorē suū ꝙ ad mi
sericordiā admittet abiurando primi-
tus illā hereticam prauitatem. Si aūt
noluerit sed steterit in negatiua ꝙ ad
finem relinquetur brachio seculari et
mortē nō poterit euadere tꝑalem. Qꝛ
si diutius infamatus ⁊ expectatus ste-
terit in negatiua epūs ⁊ officiales mo-
do coniunctim mō diuisim nunc ꝑ se
nunc ꝑ alios ꝓbos viros trahāt ad se
mō vnū testē mō aliū informando eū
vt attendat q̄d deposuit. Et si dixit ve-
rū vel non, qꝛ nō seipm dānat eternali
ter ⁊ aliū tꝑaliter. ⁊ ꝙ vereatur salti eis
secreta dicere ne ille delatus moriat i-
iuste et verba talia studeant ei dicere
vt clare videant si deposuerūt veritatē
nec ne. Qꝛ si testes sicut informati ste
terint in affirmatiua ⁊ delatus i nega
tiua nec ad hoc statim velint epūs ⁊ of-
ficiales negociū ꝑ sniam determinare
⁊ tradēdo taliter deprehēsum brachio
seculari sed diutius eū teneant nūc in
ducendo deprehensuꝫ ad affirmatiuā
nunc testes diuisim tū ad excutiendū
bene conscientiam suam. Et singulari
ter attendant epūs ⁊ officiales ad illum
testē quem viderint melius dispositū
ad bonū ⁊ q̇ videatur melioris consci
entie. Et circa illū instent diutiꝰ si res
ita se habuit vt deposuit necne eiꝰ cōsci
entiā onerādo ⁊ si viderint testem ali-
quē vacillare vel alias hēant indicia ꝯ
eū ꝓpter q̄ suspectꝰ ꝙ falsitatem dixe
rit merito habeatur de bono ꝯsilio pe
ritoꝝ arrestent eum et ꝓcedant vt iu-
sticia suadebit. Compertum nāq̄ ē fre-
quenter ⁊ frequentius ꝙ sic deprehen
sus testibus fidedignis postq̄ in nega-
tiua diu ꝯstitit ad cor reductꝰ ꝑsertim
veraciter informatus ꝙ nō tradet bra
chio seculari sed ad misc̄diaꝫ admittit
suā detegit prauitatē ⁊ veritatē quam
iam diutius negauit tunc libere confi
tetur ⁊ frequenter repertū est ꝙ testes
malitia agitati ac inimicitia superati se
adinuicem colligarunt ad imponen-
dum insonti hereticā prauitatē. Post
q̄ ad informatōꝫ freq̄ntem epi ⁊ offici
ales remorsu conscientie fatigati ac di
uinitus inspirati reuocant quā dixert
⁊ fatentur maliciose se illi iposuisse tā
tam labem ꝓpter qd̄ talis ⁊ taliter deꝑ
hensus non est ꝑ sniam festinandus ꝫ
diutius qꝛ ꝑ vnū annū ⁊ plures expe-
ctandus anteq̄ sic tradatur curie secu
lari. Quo expectato tꝑe cōpetenti et
adhibita diligētia condecenti si sic de-
latus legittime deprehensus recogno-
uerit culpā suam ac confessus fuerit iu
dicialiter se fuisse illaqueatū tꝑe ꝑfata
heretica prauitate ac illā ac oēm here-
sim consenserit abiurare ⁊ satisfacere
ad arbitrium epi et inquisitoris ꝯgru-
um exhibere tanq̄ in heresim deprehē
sus et ꝓpria confessione ⁊ testiuꝫ legit
tima productione. Ut hereticus peni
tens abiuret omnem heresim publice
per formam. De qua agitur Octauo
modo supra posito processuꝫ fidei ter
minandi. vbi de talibus agitur. Si ve
ro sic cōfessus ꝙ incidit sic in heresim
sed stat in illa animo pertinaci vt ipe-
nitens relinquetur brachio seculari et
agatur circa illum per moduꝫ quo su-
pra agitur in decimo modo ꝓcessum
fidei terminādi. vbi de talibus agitur.
Si aūt ipe deprehensus steterit cōstā-
ter in negatiua sed ipi testes resilierint
a sua affirmatiua suū testimoniū reuo
cando ac culpam suam recognoscēdo
qꝛ insonti tantam labē imposuert ran-
core et odio agitati ꝑce seu precio de-
ducti ipe delato vt immune a iudicio

relaxato puniēt ipi vt falsi testes accusātes seu deferētes vt notat paul⁹ sup. c. mł torū. z ver. illos in pn. de here. in cle. z ferēt snia seu pnia ptra eos ad arbitriū epi z iudicū: oino tn ad ppetuos carceres tales falsos testes condēnando et in pane z in aq ad dies vite penitētiando: ponēdo etiā post ad scalas añ portas eccłie tales zc. hñt tn ptātē epi mitigare aut etiā aggrauare post annū et tpa per formā tenoris sequentis.

Si autem taliter deprehensus p annum vel plus vel alio maiori congruo tempore expectatus perstiterit in negatiua continue et testes legitimi in affirmatiua disponant se episcopus et iudices ad relinquendum eundem brachio seculari mittendo eidem aliquos probos viros fidei zelatores: et presertim religiosos eidez non ingratos sed familiares et gratos qui sibi indicent q mortez non potest euadere temporalem dum sic statim i negatiua sed tradetur tali die vt hereticus impenitens potestati curie secularis. Et nihilominus episcopus et officialis mittat balino seu potestati curie secularis quatenus tali die z hora z in tali loco extra ecclesiam tamen veniat cum familia sua ad recipiendum quēdam hereticum impenitentem quem tradent ei. Et etiam q faciet publice p conisari in locis illis in quibus preconisationes alie fieri cōsueuerunt q omnes sint tali die z hora i tali loco ab audiendum sermonem quem predicator faciet de fide z tradent episcopus z officiales quendam hereticum pertinacem brachio seculari. Adueniente aūt die predicta ad ferendum sententiam assignatam: erunt episcopus z officiales in loco predicto ipo tradendo ibidem existentem alto clero z populo cōgregato vt eminenter ab omnibus videantur: ac presente potestate curie secularis stando ipo tradendo. Quibus lectis feretur sententia per hunc modum.

Nos miseratione diuina episcopus talis ciuitatis aut iudex in terris talis domini. Attendentes q tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nobis delat⁹ de tali heretica prauitate. Exprimantur. Et vellemus certiorari an ea que de te z contra te nobis dicta fuerant veritate aliqua fulcirentur z an tu ambulares in tenebris aut in luce descendimus ad nos informandum testes diligentius examinandum: teqz vocandum ac interrogandum sepius medio iuramento defensionesqz exhibenduz: ac ad omnia z singula faciendū que per nos fienda erāt ſm canonicas sanctiones. Verū cum vellemus presens tuum negotium fine debito terminare solenne consiliuz tam in theologica facultate qz in iure canonico z ciuili coram nobis fecim⁹ congregari et visis ac diligenter discussis processus merit꜔ et omnibus z singulis in presenti causa product꜔ deductis actis et actitatis predictorum cōsilio digesto pariter et maturo reperimus contra te legittime probatum q fuisti tanto tempore infectus heretica prauitate z iam reperimus q fecisti et dixisti talia z talia. Exprimanł ex quibus appar3 manifeste q es legitime deprehensus in predictam hereticā prauitatem. Sane cum cuperemus prout adhuc cupimus te veritatem fatēdo resilire ab heresi antedicta z reduci ad gremium ecclesie sancte ac ad sancte fidei vnitatem vt sic saluares animam tuam z tam qz corporis mortem euaderes gehennalem tam per nos qz per alios nostram diligentiam exercētes ac per te longa tempora expectantes tu in reprobum sensum datus contempsisti acquiescere nostro consilio

r

saniori immo pstitisti ꝛ persistis in pertinacia ac contumacia animo indurato qḋ dolentes referimus ꝛ referendo plangimus ac dolemus. Verū cū ecclesia dei tanto tempore expectauerit quatenus resilires recognoscendo propriam tuaȝ culpam ꝛ nolueris neqȝ velis ꝛ non habeat vltra q̇d tibi gratie faciat ac mercedis. Ea ꝓpter vt sis ceteris in exemplum ꝛ alijs ab hmői heresib⁹ arceant ꝛ tanta facinora non remaneant impunita. Nos episcopus ꝛ iudices in causa fidei memorati sedētes ꝓ tribunali more iudicum iudicantium sacrosanctis euangelijs positis coram nobis: vt de vultu dei iudiciū nostruȝ prodeat ꝛ oculi nostri videant equitatem habentes p̄ oculis solum deum: et sancte fidei gloriā ꝛ honorem te talem in nostra p̄sentia constitutum hac die hora ꝛ loco ad audiendam diffinitiuaȝ sententiam assignatis diffinim⁹ declaramus ac sententiam⁹ te esse hereticū impenitentē tradendum seu relinquēdum vt talem brachio seculari ac p nostram sententiā vt vere hereticū ptinacem ꝛ impenitentē a foro ecclesiastico te ꝓijcimus ꝛ tradimus seu relinq̇mus brachio seculari ac potestati curie secularis. Eandē curiam secularem efficaciter deprecātes quatenus circa citra sanguinis effusionem ꝛ mortis periculum suam senten tentiam moderet lata est hec sententia.

Poterunt autem episcopus ꝛ iudices disponere ꝙ aliqui probi viri fidei zelatores ipi relicto curie seculari non ingratos ſꝫ familiares ꝛ gratos associent dictū relictum dum curia secularis in eū suū officium exequet qui eū consolentu r ꝛ adhuc inducāt ꝙ fatendo veritatē ꝛ recognoscēdo culpā suā resiliat ab errorib⁹ suis. Q si forsan post sententiam ꝛ iam relict⁹ ad locum vbi est comburendus deductus dixerit se velle fateri veritatē ꝛ recognoscere culpam suam ꝛ ita fecerit ac paratus fuerit hmői heresim ꝛ omnem aliā abiurare licet p̄sumat ꝙ hoc faciat plus metu mortis q̄ȝ amore veritatis credere ꝙ ex misericordia possit recipi vt hereticus penitēs ꝛ perpetuo immurari. Juxta glo. super. c. ad abolendam. §. p̄nti. ꝛ ver. audientia. ꝛ. c. excōicamus. ij. de here. q̄uis de rigore iuris nec tali cōuersioni est magna fides a iudicibus fidei adhibenda: immo et ꝓpter damna temporalia illata ipsum semper punire possunt.

Questio. xxxij. super conuictum sed fugitiuū vel se contumaciter absentantem.

Tredecim⁹ ꝛ vltimus modus ꝓcessum fidei terminandi si sentētiandi est: quando delatus de heretica prauitate ꝓcessus meritis diligenter discussis cū bono consilio in iure peritoruȝ reperit conuictus de heretica prauitate est tamen fugitiuus seu absens contumacit sed congruo tempore expectatus. Et hoc est in tribus casibus. Primus est quando delatus est deprehensus in heresim vel cōfessione ꝓpria vel facti euidentia vel testiū ꝓductione legittima ſꝫ fugerit vel se absentauerit ꝛ citatus legittime noluerit ꝯparere. Scd̄s casus est quando aliq̇s est delatus ꝛ recept⁹ aliquali īformatione contra euȝ habet aliqualiter seu leuiter suspectus ꝛ sic citetur responsurus de fide ꝛ quia renuit contumaciter cōparere excōicatur ꝛ excōicatus sustinet illā excōicationē animo pertinaci ꝛ semper cōtumaciter se absentat. Tercius casus est qn̄ aliquis impediuit directe sententiā seu ꝓcessū fidei epi vel iudicuȝ vel q̇ ad h̄ dederit auxiliū consiliū vel fauorē talis est excōicationis mucrone ꝑcussus quam si

sustinuerit ꝑ annū aīo indurato extūc
est vt hereticus condēnand⁹ per.ca.vt
inq̄sitionis.§.ꝓhibem⁹.de here.li.vj.
ꝛ cōtumaciter se absentauit. In ꝓmo
casu ille talis est ipenitens heretic⁹ cō
demnandus.iuxta.c.ad abolendā.§.
p̄nti. In scđo casu ꝛ tercio nō est here-
cus impenitens iudicandus sed tanq̄ꝫ
s eu vt penitens hereticus condemnan
dus.iuxta.c.cum contumacia.ꝛ per.c.
vt inquitiōis.§.ꝓhibemus de here.li.
vj. Circa quēlibet istoꝝ talis practica
est seruanda. Talis em̄ congruo tempe
expectatus citet̄ ꝑ episcepum ꝛ officia
lem in ecclesia cathedrali illius dioce-
sis in quo deliquit ꝛ in alijs ecclesijs il
lius loci vbi domiciliū contrahebat et
specialiter vn̄ fugit ꝛ citabitur per for-
mam tenoris sequentis.

Vos.N.miseratione diuina epi
n scopus talis ciuitatis ꝛc.aut iu
dex talis diocesis spiritū consi-
lij sanioris. Preterea cūctis nostre mē
tis desiderabilibus illud potissimū in
figitur cordi nostro temporib⁹ nostris
in dicta tali diocesi vberem florentēq̄ꝫ
ecclesiā vineaꝫ inquā dn̄i sabaoth quā
summi patris dextera v̄tuosis cōplan
tauit quā eiusdem patris filius xp̄i ac
viuifici vnda cruoris vberius irrigauit
quā ipe almus spiritus paraclitus mi
ris ineffabilibusq̄ꝫ donis intimus fecū
dauit: quaꝫ tota ipa incomprehensibi-
lis atq̄ꝫ inattingibilis trinitas btā grā-
dissimis varijsq̄ꝫ ꝓuilegijs sanctius do
tauit ꝑiterq̄ꝫ ditauit aper de silua qui ē
ꝛ dr̄ hereticus q̄libet absorbeat ꝛ depa
scat fruct⁹ fidei vberes deuastādo ac la
cerātes heresim vepres palmitibus in
serendo serpensq̄ꝫ tortuosus nr̄i ipro-
bus hūani generis inimicus efflās vi-
rus q̄ est sathanas ꝛ diabolus eiusdeꝫ
vinee dn̄ice palmites inficiat atq̄ꝫ fru-
ctus virus prauitatis heretice imitten
do. Nec etiā ager ipe dn̄icus populus
in quā catholicus ad quē excolenduꝫ
pariter ꝛ serendū descendit de summo
rum poloꝝ arce dei patris vnigenitus
atq̄ꝫ ꝓmogenitus seminauit miris san
ctisq̄ꝫ p̄dicationibus discurrit ꝑ villas
ꝛ castella docens non sine magnis fa-
tigationibus. Elegit apl'os viros vtiq̄ꝫ
operarios industrios ac conduxit di-
tans illos eternis retributōibus expe-
ctās ipe dei filius de agro isto magno
illa die iudicij extremo vberes mani-
pulos colligere ꝛ per manus sanctorū
angeloꝝ recondere in celesti horreo sā
cto suo. Sampsonisq̄ꝫ vulpecule icer-
ta te q̄ sicut persone labe heretica pra-
uitate facies quidam habentes diuer-
sas caudas ꝫ ignitas ad inuicē colliga
tas: quia de varietate flamme conueni
unt in id ipm segetē dn̄icam iam albā
ad messem splendoribus fidei relucen
tem morsu amarissimo demoliant̄ ac
discursu subtilissimo pergāt impetuq̄ꝫ
validissimo accedāt pariter ꝛ accēdant
dissipēt ꝛ deuastāt sinceritatē sancte fi-
dei catholice subtiliter ꝛ damnabiliter
subuertendo. Ea ꝓpter cum tu talis in
cideris in damnatas hereses malefica
rum illas publice in tali loco practicā-
do seu taliter dicat̄: seu fueris ꝑ testes
legittimos conuictus de heretica pra-
uitate siue propria deprehensus con-
fessione in iudicio per nos receptus et
post captus fugeris medicinam refu-
tans salutarem citauerimus te vt de ꝛ
super his coram nobis manifestius re
sponderes tuq̄ꝫ ductus maligno spiri-
tu pariter ꝛ seductus renuueris com-
parere. Vel sic. Ea ꝓpter cum tu talis
delatus nobis de heretica prauitate et
recepta informatione contra te al's de
eadem esses nobis suspect⁹ leuiter q̄m
fores infectus labe predicta. Citauim⁹
te quatenus coram nobis personaliter
cōparēs de fide catholica responsurus
cūq̄ꝫ citat⁹ renuueris cōparē cōtumaci

ter excõmunicauim⁹ te ac excõmunica
tum fecimus publicari. In qua stetisti
p annũ seu annos tot animo pertinaci
latitans ⁊ inde ita ꝙ nunc quo te du-
xerit spiritus malignus ignoramus ⁊
cũ te expectauerimus misericorditer ⁊
benigne vt reuerteris ad gremium san
cte fidei vnitatem tu facere contempsi-
sti in reprobum sensum datus. Sane
volum⁹ vt tenemur iusticia nos cogẽ-
te causam tuam hm̃oi fine debito ter-
minare: nec valeamus tã nephanda cri
mina conniuentibus oculis tolerare.
Nos episcopus ⁊ iudices in causis fi-
dei supradictis te talem sepefatũ latitã
tem ꝓfugum ⁊ fugitiuũ p p̃sens nr̃m
edictum publicũ requirim⁹ pariter ⁊ ci-
tamus peremptorie. quatenus die tali ta
lis mensis de tali anno in tali ecclesia
cathedrali talis diocesis hora terciarũ
cõpareas personaliter corã nobis diffini
tiuam sententiam auditurus. Signifi
cantes ꝙ siue comparueris siue nõ ꝓ-
cedemus ad nostrã diffinitiuã sententi
am ꝯtra te ꝓut ius ⁊ iusticia suadebũt
Et vt prius nostra citatio perueniat ad
tui noticiã nec valeas ignorantie vela
mine te tueri p̃sentes lr̃as dictas reqsi
tionem ⁊ citationem nostras in se con
tinentes volum⁹ ⁊ mandamus affigi
in valuis publice talis predicte ecclesie
cathedralis. In quorum testimoniũ sin-
gulorum presentes nostras litteras im
pressione nostrorum sigillorum iussi-
mus communiri. Datum.

Adueniente autẽ die prefixa ad
a audiendam diffinitiuam sentẽ-
tiam assignata. Si profug⁹ cõ-
paruerit ⁊ consenserit publice omnem
heresim abiurare humiliter petens ad
mitti ad misericordiã postulando si re
lapsus non fuerit admittetur: ⁊ si fue-
rit deprehensus ꝓpria confessione vel
testium legittima productione abiura
bit ⁊ penitebit vt hereticus penitẽs ſꝫ
modũ quo agitur supra in octauo mo
do ꝓcessum fidei terminandi vbi de ta
libus agitur: ſꝫ si fuerit suspectus violen
ter ita ꝙ citatus respõsurus de fide no
luit cõparere ⁊ fuit ex hoc excõmuni-
catus ⁊ stetit in excõicatione per annũ
animo pertinaci ⁊ penitebit admittetur
⁊ abiurabit omnem heresim ⁊ penite-
bit vt hereticus suspectus de heresi vi
olenter. Penitens ſm modũ quo agi
tur supra in sexto modo ꝓcessum fidei
terminandi. Si aũt cõparuerit et non
consenserit abiurare tradetur verus here
ticus impenitens brachio seculari per
modum quo dictum est supra ⁊ agitur
in decimo modo ꝓcessum fidei termi-
nandi. Si autẽ contumaciter renuerit
cõparere: tunc formetur sententia p mo-
dum tenoris sequentis.

Nos. N. episcopus miseratione
n diuina talis ciuitatis. attenden
tes ꝙ tu talis de tali loco talis
diocesis fuisti nobis de heretica praui
tate fama publica referente seu fidedi-
gnorum insinuatione delatus. Nos qui-
bus ex officio decumbit descendimus
ad videndum ac inquirendum an cla-
mor qui ad aures nostras peruenerat
veritate aliqua fulciretur. Uerum cum
inuenissemus te in heresi deprehẽsuꝫ
deponentibus contra te q̃pluribus te
stibus fide dignis te coraꝫ nobis aduo
catum iussimus detineri: dicatur sicut
factum fuit an videlicet comparuerit
⁊ medio iuramento interrogatus fas-
sus fuerit vel non. Sed post maligni
spiritus consilio ductus ⁊ seduct⁹ me-
tuens tua vulnera vino ⁊ oleo salubri
ter confoueri: aufugisti: an ponatur si
ita est carcerem ⁊ arrestum fregisti pari
ter ⁊ aufugisti latitans hinc ⁊ inde ⁊ q̃
te malignus spiritus duxerit antefat⁹
totaliter ignoramus. Uel sic. Uerum
cum inuenissemus contra te taliter vt
predicitur nobis delatum de heretica

prauitate multa indítia ꝓpter q̄ suspe-
ctum leuiter de heretica prauitate ꝑdí
cta te merito habeamus citauimus te
ꝑ publicū edictum in talibus ⁊ talibꝰ
ecclesijs talis diocesis quatenus infra
certū terminū m nobis ꝑfixum coram
nobis in tali loco ꝑsonaliter compare
res. In ⁊ super ꝑdictis cōtra te deposi
tis ⁊ alias de fide catholica ⁊ eius arti-
culis responsurus: tu ꝟo insano consi
lio adherendo rennuisti contumaciter
ꝯparere: cūq̄ iusticia exigente te excōi
cauerimus ac fecerimus excōicatum
publice denūciari tu medicinā refutas
salutarē dictaȝ excōicationem vltra q̄
per annuȝ sustinuisti ⁊ adhuc sustines
in reprobū sensum datus animo ꝑtina
ci ⁊ ꝓfugus latitās hinc ⁊ inde vt q̄ te
malignus spiritus duxerit ignoramus
Sane cum longo tempore quia tanto
dei te expectauerit ecclesia sancta dei
misericorditer ⁊ benigne quatenus ad
eius misericordie gremium euolares
ab erroribus resiliendo ⁊ iuxta fidem
catholicam ꝓfessaȝ operando ipaq̄ te
clementia vberibus enutriet: maligno
rum seductus consilio acq̄escere recu
sasti in tua pertinacia ꝑseuerans. Vex
cum vellemus ꝓut volumus ⁊ debe-
mus iusticia nos cogente causam tuā
sine debito per sententiam terminare
citauimus te quatenus hac die ⁊ hora
⁊ hoc loco cōpareres personaliter co-
ram nobis diffinitiuam sententiaȝ au
diturus: ⁊ quia rennuisti contumacit̄
comparere: merito te ostendis velle ꝑ-
petuo in tuis heresibus ⁊ erroribꝰ re-
manere quod dolentes referimus ⁊ re
ferendo dolemus. Sȝ cum non possu
mus nec velimus iusticiā subterfuge-
re: nec tantam inobedientiam ⁊ contu
maciā ad dei ecclesiā tolerare. Ad exal
tatōem fidei orthodoxe ⁊ ad extirpati
onē heretice prauitatis: iusticia exigen
te ⁊ tua inobedientia ⁊ contumacia re
quirente hac die hora ⁊ loco tibi sit an
tea ad audiendum diffinitiuam sentē
tiam peremptorꝫ assignatis prehabito
multorꝫ consilio ꝑitorꝫ tam in theolo-
gica facultate q̄ in iure canonico ⁊ ci-
uili ꝓcessus meritis visis ⁊ diligenter
discussis sedentes pro tribunali more
iudicum iudicentium sacrosanctꝫ euā
gelijs positis coram nobis vt de vultu
dei iudicium nostrum prodeat ⁊ oculi
nostri videant equitatem: habenteſq̄
pre oculis solum deum ⁊ sancte fidei ir
refragibilem veritatem contra te taleȝ
absentem vt ꝑsentem beati pauli apo
stoli vestigia imitantes sententiam dif
finitiuam taliter ferimus in his scriptꝫ
xpi noie inuocato. Nos episcopus et
iudices in causa fidei memorari: atten
dentes in causa ista fidei ac ꝓcessibus
inde confectis ordinem iuris fore ser-
uetum. Attendentes etiā q̄ legitime ci
tatus non comparuisti nec per te nec
per aliū te equaliter excusasti. Attendē
tes etiā q̄ in ꝑfatis heresibus longo tē
pore contumaciter ꝑstitisti ⁊ adhuc eti
am ꝑseueras ac excōicatōem ꝑ tot an-
nos in causa fidei sustinuisti prout et
nūc sustines animo indurato. Atten-
dentes etiā q̄ ecclesia sancta dei nō ha
bet vltra erga te quid faciat cum perse
ueres ⁊ perseuerare velis in excommu
nicatione ⁊ heresibus prelibatis. Ea
ꝓpter beati pauli apostoli vestigia se-
ctantes declaramus diffinimus ac sen
tentiamus te talem absentem vt ꝑsen-
tem esse hereticum pertinacem ⁊ vt ta-
lem relinquendum brachio seculari: ⁊
per nostram sententiam diffinitiuaȝ te
a foro ecclesiastico expellimus ⁊ relin
quimus potestati curie secularis. Ean
dem curiam affectuose deprecantes vt
si quando te habuerit in sua potestate
erga te citra sanguinis effusionem et
mortis periculum suam sententiā mo
deret. lata fuit hec sententia ⁊c. Cong

derandum est hic q si iste pfugus z cōtumax fuerit deprehensus in heresi vl ꝓpria cōfessione vel testibus legitimis z ante abiurationē fugit: est p sententiam vere hereticus impenitēs iudicandus z ita in sententia ponendū est. Si aūt aliter nō fuit dephensus nisi quia delatus z suspectus habitus fuit citatus responsurus de fide: z qz renuit cōparere fuit excōicatus: z in excōicatione stetit vltra ꝗ per annū animo indurato z tandē noluit cōparere iste nō est iudicandus hereticus ꝫ vt hereticus z vt talis condēnandus: z ita ponēdū est in sententia vt dictū est prius.

Questio.xxxiij.super personam delatā ab alia malefica incinerata vel incineranda qualiter sit sententianda.

Quartusdecimus modus pcessum fidei terminandi z sententiandi est quādo delatus de heretica prauitate pcessus meritis circa deponentez diligēter discussis cū bono consilio in iure peritorū reperit de tali heretica prauitate tantūmodo ab altera malefica incinerata vel incineranda delatus vel delata z hoc contingere potest tredecim modis tanꝗ per tredecim casus qz sic delatus. Vel reperit immunis z absoluendus totaliter. Vel reperitur cum hoc diffamatus de tali heresi generaliter. Vel reperit vltra infamiā questionibus exponendus aliqualiter. Vel repert suspectus de heresi leuiter. Vel reperit suspectus de heresi vehemēter Vel reperit suspectus de heresi violēter. Vel reperit diffamatus z suspectus insimul z cōmuniter. Et sic consequēter in alijs casib9 put in vicesima quēstione tactū est vsqz ad tredecimum inclusiue. Primus modus fit qū tantūmodo ab ipa malefica detenta delatus est: z non conuincit nec confessione ꝓpria nec testium pductione legittime nec alias reperiunt indicia ex quibus verisilr tanꝗ suspectus iudicari posset talis oino venit absoluendus etiaz per ipm iudicem secularē qui deponentez aut incinerauit aut incinerare ꝓpria auctoritate aut ex cōmissione episcopi iudicis ordinarij habuit z absoluet p sententiam in primo modo pcessum fidei terminandi circa vicesimā questionez contentā. Scōs modus incidit qū vltra hoc q a detenta delatus est etiam p totā illā villam seu ciuitatez diffamata existat: ita q tantūmodo infamia preci se z sola laborauit semper: licet depost p depositōem detēte malefice infamia sit aggrauata. Circa talē talis practica est seruanda: qz iudex considerando q vltra infamiā nihil in pticulari aduersus eaz ab alijs fidedignis in villa aut oppido pbat: licet forte detenta certa grauiā aduersus euz deposuit: quia tū fidem pdidit abnegādo illam diabolo vū z difficulter eius dictis a iudicibus fides adhibet nisi ex alijs circumstantijs illa infamia aggrauaretur: z tūc in terciū iam sequentez modū incideret. Ideo canonica purgatio erit tūc indicenda: z pcedet per sententiam in secundo modo pcessum fidei terminandi circa vicesimāsecundā qnestionē cōtentam. Et si iudex ciuilis illaz purgationem coram episcopo decreuerit fieri z solēniter in finem vt si deficeret vt tunc per ecclesiasticum z ciuilem iudices in exemplū alioꝝ eo firmiori sentētia puniretur: bene quidem fit. Si aūt per se voluerit exequi mandet vt decē vel viginti compurgatores ordinis sui habeat z procedat vt in secundo mo-

do sententiandi tales tactus est: nisi q
vbi excommunicandus esset q tūc ad
ipm ordinarium recursum habeat. Et
hoc contingeret vbi se purgare nollet.
Tercius modus incidit super talez de
latum vbi licet non vincatur confessio
ne ppria nec testium pductione legit
tima nec facti euidentia nec etiaz sunt
indicia super aliquod factum in quo
vnq̄ notatus fuisset ab aliis inhabita
torib9 ville aut oppidi nisi q infamia
tantum laborauit apud eos aggrauat
autem infamia ex detente malefice de
positione vtpote q asseruit illū vel illā
in omnibus fuisse sociam z secum i cri
minibus participasse: hoc ipm tamen
sicut constanter delata negat ita z aliis
inhabitatoribus vel non est notum vl
de nulla nisi de honesta conuersatiōe
seu etiā participatione ipis cōstat. Cir
ca talem talis practica seruat. Primo
q ad frontare se habent facie ad faciez
z obiectiones mutue z respōsiones di
ligenter sunt considerande: z si quidē
varietas aliqua in verbis incideret: vn̄
iudex verisimiliter ex concessis z nega
tis psumere potest ipam delatam me
rito questionibus exponendam: pce
datur per sententias in tercio modo p
cessum fidei terminandi circa vicesimā
terciam questionem contentas ipsam
tormentis leuiter exponendo adhibi
tis cautelis aliis q̄plurimis z necessa
riis de quibus circa principium huius
tercie partis supra patuit ad longum:
et ex quibus presumit talem esse aut
innoxiam aut ream. Quartus modus
incidit vbi talis delatus inuenitur su
spectus leuiter: et hoc vel confessione
propria vel depositione alterius deten
te: et sunt qui ad hanc leuem suspitio
nem reducunt illos qui ad procanduz
mulieres maleficas consuluissent: vel
vbi inter coniugatos odio se mutuo
persequentes amorem procurassent:
aut etiam pro aliquo commodo tem
porali apud maleficas laborassent: sed
quia tales vtiq excommunicati sunt
tanq̄ hereticorum credentes. iuxta ca
pitu. excommunicamus. j. §. creden
tes libro. vj. de here. vbi dicitur. creden
tes autem eorum erroribus hereticos
similiter iudicamus: quia etiam ex fa
ctis presumitur de affectu. ad hoc ar.
xxxij. questio. ij. qui viderit. ideo vide
tur q acrius sint puniendi et sententi
andi q̄ illi qui de heresi leuiter haben
tur suspecti prout iudicandi sunt ali
qui ex leuibus coniecturis: puta quia
eis seruitia exhibuissent: litteras detu
lissent: eorum erroribus sic nullam fi
dem adhibuissent q tamen illos non
manifestassent alimonia ab eis accepis
sent. Sed siue illi siue isti intelligātur
hoc quod in consilio peritorum con
clusum fuerit super leuem suspitionez
prosequendum erit a iudice per talem
practicam: talis eniz aut abiurabit aut
canonice se purgabit: fm q in quarto
modo processum fidei terminādo sub
questione vicesimaquarta tangitur.
Sed tamen quia potius videtur q ab
iuratio sit indicenda: et hoc propter al
le. capi. excommunicamus. j. §. qui ve
ro inuenti fuerint sola suspitione nota
bili zc. tamen nō debent si relabantur
pena relapsorum puniri et procedetur
prout in quarto modo processuz fidei
terminando circa vicesimamquartam
questionem tactum est. Quintus mo
dus incidit vbi talis delatus inuenitur
suspect9 vehementer et hoc simili mo
do: vel confessione propria: vel deposi
tione alterius malefice detente et sunt
qui ad hanc leuem suspitionem redu
cunt impeditores iudicum directe vel
indirecte eoruz officio inquirendo ma
leficas impediendo dūmodo hoc sciē
ter fecerint. ex. c. vt inquisitionis nego
cium. li. vj. de here. Iteq reducit oēs q

impedientibus prestant scienter auxilium consilium vel fauorem. patet per allega.c.vt inquisitionis. Item reducunt qui citatos aut captos hereticos instruunt de celanda veritate et vt illam subtaceant vel falsitatem asserant: et hoc ex.c.accusatus.et.§.fi. Item reducunt oes qui eos quos sciunt hereticos receptant scienter deducut visitat vel associat munera mittit seu fauore impendut: que omnia in fauorem non psone sed culpe fiut vbi scienter fiunt. Et ideo dicunt q vbi delata persone participat de pmissis et hoc per consiliu ita iudicatum fuerit. Tunc iuxta quintum modum pcessum fidei terminadi sub questione vicesimaquinta sententianda est: taliter vt omnem heresim sub pena relapsorum vbi recidiuaret habeat abiurare. Possumus tamen asserere adijciendo q iudices respectu habeant super vniuscuiusque malefice icinerate aut detente familiam prolem seu etiam pgeniem: eo q vt plurimu tales reperiunt infecte cum malefice etiam pprios infantes ex demonum informatione ipsis habent offerre vnde et indubie in qbuscunque flagitijs informare patet hec ex prima parte operis. Probat et ex eo q sicut in simplici heresi pter agnitorum hereticorum familiaritatem dum quis de heresi infamatus existit etiam consequenter ratione familiaritatis est de heresi vehementer suspectus: ita et in hac heresi maleficarum: prefatus aute casus patet in.ca.inter sollicitudines. extra de pur.ca.vbi apparet q ratione infamie de heresi fuit decano cuidam indicta purgatio canonica. Et rone familiaritatis hereticorum abiuratio publica: et rone scandali fuit priuatus beneficio quousque scandalum sopiret. Sextus modus incidit vbi talis delatus efficitur suspectus violenter: hoc aute fit non ad simplicem vel nudam depositionem alterius malefice detente: sed ad indicia facti que eliciuntur ex qbusdam verbis et factis a malefica detenta perpetratis et prolatis: quibus ad minus delata asseritur interfuisse et operibus deponentis communicasse. Pro quorum intelligentia aduertanda sut ea que supra questione decimanona tacta sunt: precipue super violentam suspitionem quomodo ex violentibus et conuincentibus oritur coniecturis et qualiter iudex violentatur ad credendum ex sola suspitione aliquem esse hereticum qui tamen fortassis bonus catholicus in corde existit. Sicut canoniste exemplificant circa simplicem heresim de eo qui citatus in causa fidei ad respondendum rennuit comparere cotumaciter: pter quam contumaciam excoicatur in qua vbi per annum perseuerauit efficitur suspectus de heresi violenter. Quare et a simili circa talem delata aduertanda sunt indicia facti ex quibus efficit violenter suspecta: et ponatur casus: detenta malefica asseruit illam interfuisse suis maleficijs: q tamen delata constanter negat quid ergo faciet: vtique opus erit cosiderare an ex aliquibus operibus sit vehementer suspecta et an vehemens suspitio in violentam valeat transire: sicut in prefato casu citatus responsurus vbi non comparet sed rennuit contumaciter fit suspectus leuiter de heresi: etiam vbi citatus fuit in non causa fidei: si autem in causa fidei citatus rennuit coparere et propter contumaciam excoicatur tunc fit suspectus vehementer: quia tunc leuis suspitio transit in vehementem: et si per annum persistat tunc vehemens transit in violentam: ita considerabit iudex si ratione familiaritatis contracte cum detenta malefica sit delata vehemeter suspecta vt immediate in quinto modo incidendi tactum fuit: tunc opus

erit considerare an ipsa vehemens suspitio in violentā transire possit: presumit eñ ꝙ transire possit id est ꝙ flagitijs detenta ipa delata interfuit vbi familiaritatē cum ea frequenter habuit. Est ergo ꝓcedendum iudici iuxta sextum modū ꝓcessum fidei terminandi: ꝓut in vicesimasexta questione tangit. Qz si queritur quid faciet iudex si adhuc talis delata ab altera malefica detenta oīno ꝑsistat in negatiua nō obstantibus quibuscunqz indicijs aduersus eā ꝓductis. Rñdet. Primo iudex debet aduertere suꝑ negatiuas responsiones an ex vicio seu maleficio taciturnitatis ꝓueniāt siue nō: ⁊ q̇dem vt in primis questionibꝰ questione. xv. et xvj. huius tercie ꝑtis patuit: iudex cognoscere p̄t si flere ⁊ lachrymas emittere non valeat: ⁊ vbi in questionibꝰ q̄si insensibilis reddit ita ꝙ ad pristinas vires faciliter redit tunc quidem violenta suspitio aggrauat ⁊ omnino non est libere dimittenda: ꝫ vt in sexto modo sententiandi ⁊ ꝓcessum fidei terminādi patuit supra allegato ꝑpetuis carcéribus ad penitentiā ꝑagendā deputanda. Si vero maleficio taciturnitatis nō sit infecta ꝓpter vehementes dolores quos in questionibus sustinet vere et realiter cuz tamen alie ex maleficio taciturnitatis quasi insensibiles redduntur vt dictum est: tūc vltimū refugiuz iudex habere potest super canonicam purgationem que si a seculari iudice indicit dicet vulgaris licita: quia non de numero illarū purgationum vulgarium de quibus. ij. q. iiij. cōsuluisti. ⁊. ca. monomachia. tractatur. In qua purgatione si defecerit vt reus vel rea iudicabitur. Septimus modus incidit vbi delatus ipe nō reperitur legitime deprehensus nec ꝓpria cōfessione nec facti euidentia nec testiuz legittima ꝓductione: ꝫ tm̄ reperitur a detenta malefica delatus vel delata: ⁊ cū hoc reperiunt indicia q̄ ipm reddunt suspectū leuiter vel vehementer vtpote: q: solūmodo hobuit magnā familiaritatē cuz maleficis tūc tali rōne infamie est indicenda canonica purgatio. Iuxta. ca. alle. inter sollicitudines: ⁊ rōne suspitionis heresim abiurare cū pena relapsorum vbi recidiuaret si vehementer suspectus: vel sine illa si leuiter: ⁊ ꝓcedatur vt in septimo modo ꝓcessum fidei terminando circa. xxvij. questionez tactum est. Octauus modus incidit vbi sic delatus reperit cōfessus heresim illam ꝫ penitens ⁊ nūqz relapsus. Vbi notandū ꝙ cōsequenter vbi agit de relapsis ⁊ nō relapsis penitentibus ⁊ nō penitentibꝰ: tales distinctiones facte sunt ꝓpter ecclesiasticos iudices qui de vltimis inferēdis supplicijs non se intermittūt. Ideo ciuilis iudex suꝑ confessam siue peniteat siue non siue relapsa fuerit siue non ꝑ ciuiles ⁊ imperiales leges ꝓcedere p̄t vt iusticia suadebit. tm̄modo recursum ad ipos tredecim modos sentētiandi habere potest ⁊ s̄m illos se resoluere vbi aliquod ambiguū interueniret.

Questio. xxxiiij. super modū sententiandi maleficam maleficia tollentem. Insuper etiā super maleficas obstetrices ⁊ maleficos sagittarios.

Quintusdecimus

q modus processuz fidei terminandi ⁊ sententiandi est quādo delatus de heretica prauitate reperitur maleficia non inferentem ꝫ tollentem. Circa istum talis practica est seruanda quia aut vtitur remedijs licitis aut illicitis: ⁊ siquidem licitis non vt

maleficus sed vt xpicola est iudicand9 de quibus licitis remedijs supra circa principiū huius tercie partꝫ ad longū patuit. Si vero illicitus: tunc distinguendū: quia aut sunt illicita simpliciter aut ꝯm quid: si simpliciter adhuc dupliciter: quia vel nocumēto ꝓximi vel sine nocumento vtroqꝫ tamen modo semper cum expressa demonū inuocatione: si vero illicita ꝯm quid puta: quia absqꝫ expressa licet non absqꝫ tacita demonum inuocatione fiunt: talia iudicantꝫ vana potius ꝙ illicita nominari a canonistꝫ ꝛ certꝫ theologis vt supra in prima questione huius vltime partis totius operis patuit. Iudex ergo quicūqꝫ siue ecclesiasticus siue ciuilis licet primos ꝛ vltimos non habeat reprobare ꝛ signanter primos potius cōmendare: ꝛ vltimos tolerare prout canoniste asserunt licitū esse vana vanis contundere. Illos tamen qui cū expressa demonum inuocatione maleficia auferunt nullo modo tolerare debet precipue illos qui cum nocumento proximi talia cōmittunt: ꝛ dicuntur cū nocumento ꝓximi practicare quando maleficium ita ab vno aufertur qḋ alteri infertur. Nec obstat si illa cui infertur sit malefica per se siue non: ꝛ siue sit illa que maleficium intulit siue non: ꝛ siue sit homo siue quecūqꝫ alia creatura: patent super hec omnia acta ꝛ gesta in prima questione supra allegata: deducta. Sed queritur quid faciet iudex vbi talꝭ asserit se maleficia tollere per licita ꝛ nō illicita remedia aut quomodo possit talia veraciter iudex cognoscere. Respondetur ꝙ citato illo interrogetur quibus medijs vtatur nec tamen verbis suis standum erit: ꝫ ecclesiasticus iudex cui ex officio incūbit diligenter inquirat siue per se siue per plebanum aliquem: quia singulis parrochianis exacte sub prestito iuramento quod exigere potest perquirat quibus remedijs vtatur: ꝛ si quidem inuenta fuerit prout cōmuniter inueniūtur cum superstitiosis remedijs omnino non sunt ꝓpter horribiles penas a canonibus inflictas vt inferius patebit tolerande. Et si queritur vnde possunt remedia licita ab illicitis discerni cum semper asserunt se quibusdā oratoribus ꝛ herbarum applicationibus huiusmodi amouere. Respondetꝫ hoc facile foret dūmodo diligens inquisitio fieret. Nā quia necesse habent sua superstitiosa remedia occultare: eo vt non reprehendantur seu vt facili9 mētes simplicium illaquecare valeant. idō huiusmodi verbis aut herbarū applicationibus insistunt: tamen ex quattuor superstitiosis eorum actibus tanꝙ sortilege ꝛ malefice manifeste reprehēduntur. Sunt enim de occultꝫ diuinātes ꝛ ea que non nisi malorum spirituum reuelatione scire possunt referantes. Exempli gratia: vbi pro sanitate acquirenda frequentantur a lesis causam lesionis aut maleficij aperire ꝛ manifestare sciunt: vt si ratione altercationis cum vicina acciderit vel aliqua ex causa alia hoc ipsum perfectissime noscunt et indicare frequentantibus. Secundo vbi ad vnius nocumēti seu maleficij curam se intromittunt: alterius vero minime: prout in diocesi Spirensi malefica quedā in loco quodā zunhofen nuncupato existit que licet plures sanare videatur certos: tamen minime se posse curare fatetur: nullā ob aliam de causa nisi vt ab incolis fertur ꝙ maleficia talibus illata sint tam fortiter ab alijs vt asserit maleficis impressa et hoc vtiqꝫ virtute demonum quod illa amouere non valeant quia videlicet demō nō semꝑ demoni cedē ꝑt aut nō vult. Tercio vbi suꝑ hui9 maleficis illata singulares exceptōnes facere no

sciunt prout in ipsa ciuitate spirensi contigisse noscitur. dum quedam honesta persona maleficiata in tibijs huiusmodi diuinatricem ob sanitatis gratiam aduocasset. illa domum ingressa et eam dum intuita fuisset talem exceptionem fecit. si inquit. squamos et capillos in vulnere non habueris reliqua omnia extrahere potero. causam etiam lesionis aperuit licet ex rure et ad duo miliaria aduentasset dicens. quia cum vicina altercasti tali die ideo tibi accidit. preter squamos etiam et pilos alias quamplures diuersorum generum res extraxit et sanitati restituit. Quarto vbi superstitiosis insistunt aut insistere faciunt ceremonijs. vt si ante solis ortum vel alio determinato tempore se frequentari volunt. dicentes quod infirmitates vltra angariam illatas sanare nequeant. aut quod tantummodo duas aut tres personas per annum sanare valeant. licet non sanando sed a lesionibus cessando sanare videantur. Possunt et addi quamplures alie consideratio nes circa talium personarum conditiones quia vt plurimum retroactis temporibus male et reprehensibilis vite fuerunt diffamate seu adultere aut maleficarum superstites vnde ex nulla sanctitate vite hec gratia sanitatis a deo collata. Incidentaliter reducuntur et obstetrices malefice omnes alias maleficas in flagitijs excedentes. de quibus et in prima parte operis deductum est. quarum etiam tantus numerus vt ex earum confessionibus compertum est quod non estimatur villula vbi huiusmodi non reperiantur existit. cui periculo vtique a presidentibus foret in parte succurrendum vt non nisi iurate obstetrices a presidentibus deputarentur cum alijs remedijs que in secunda parte operis tacta sunt. Incidit et de maleficis sagitarijs in contumeliam vtique christiane religionis tanto periculosius detegentes quanto et securiores habent in terris optimatum et principum receptatores fautores et defensores. sed quod omnes tales receptatores fautores etc. omnibus maleficis plerumque in certis casibus damnabiliores existunt sic declaratur. Nam talium defensores a canonistis et theologis in duplici genere assignantur. Quidam namque errorem. alij vero personam sunt defendentes. et hi quidem qui errorem damnabiliores ipsis qui errant existunt cum non solum heretici immo heresiarche habendi sunt. vt. xxiiij. q. iij. qui illorum. Et de his defensoribus communiter non loquuntur iura eo quod ab alijs hereticis non distinguuntur in quibus etiam habet locum. c. ad abolendam. §. presenti. sepe allega. Quidam alij sunt qui licet non defendunt errorem defendunt tamen personam errantem vtpote qui resistunt viribus et potentia ne tales malefici seu quicumque alij heretici veniant ad manus iudicis fidei ad examinandum vel puniendum et similia. Simili modo etiam fautores talium sunt in duplici genere. quidam namque sunt qui publica funguntur auctoritate hoc est publice persone vt domini temporales seu etiam spirituales temporalem iurisditionem habentes qui etiam fautores esse possunt duobus modis. obmittendo et committendo. Obmittendo. scilicet facere ea circa maleficos vel suspectos. infamatos vel credentes. receptatores. defensores et fautores ad que ex eorum officio obligantur. cum tamen ab episcopis vel inquisitoribus vel eorum alteri requiruntur. vtpote si eos non capiant vel captos non diligenter custodiant. vel infra districtum suum ad locum de quo eis mandatur non deducant aut executionem promptam de eis non faciant et similia vt patet in ca. Vt inquisitionis. in principio. li. vj. de here. Committendo autem vtpote si captos huiusmodi sine episcopi aut iudicis eius licentia vel mandato a car-

cere liberent vel processum iudicium vel sententiam eorum directe vel indirecte impediant vel similia peragunt vt patet. c. allega. vt officium. §. prohibemus. Pene talium in precedentibus circa secundum principale huius operis et circa finem vbi de maleficis sagittarijs et alijs armorum incantatoribus tactum est declarate sunt. Ad pns suf- ficiat quod omnes tales ipo iure sunt excõmunicati et xij. magnas penas incurrunt. patet extra de here. excõmunicamus. primo. §. credentes. et c. alleg. vt inquisitõnis. §. prohibemus. In qua excõicatione si per annum perstiterit animo pertinaci extunc sunt vt heretici condemnandi. vt eo. c. et §. allegato. Qui vero dicendi sunt receptatores et an habendi sunt vt heretici. Respondetur quod recipientes huiusmodi maleficos sagitarios aut quoscumque armorum incantatores nigromanticos seu maleficos hereticos de quibus in toto opere tractatum est sunt in duplici genere sicut etiam de eorum defensoribus et fautoribus tactum est. Quidam namque sunt qui non tm semel vel bis sed pluries et frequenter tales suscipiunt. et isti proprie et secundum vim vocabuli dicuntur receptatores, a receptando quod est verbum freqntatiuum. et tales receptatores quandoque sunt sine culpa vtpote si ignoranter hoc faciunt nec aliquid vnquam sinistri de eis suspicati sunt. Aliquando sunt in culpa vtpote quando eorum errores sciunt. et non ignorant quod ecclesia tales semper persequitur tanquam crudelissimos fidei hostes. Et nihilominus domini terrarum eos receptant. tenent. defendunt etc. tales proprie sunt et dicuntur hereticorum receptatores. et de talibus etiam loquuntur iura. et quod sunt excõmunicati iuxta. ca. excõmunicamus. primo. §. credentes. Quidam autem non pluries et frequenter sed tantum semel vel bis huiusmodi maleficos aut hereticos receperunt et isti non videntur proprie dici receptatores quia non frequentarunt sed receptores quia eos receperunt. et non receptauerunt. Licet Archidiaconus dicat contrarium in capitu. quicunque super ver. receptatores. de quo tamen non est magna vis quia non de verbis sed de factis curandum est. Ponitur tamen differentia inter receptatores et receptores. eo quod domini terrarum semper dicuntur talium receptatores. vbi simplices qui eos expellere non habent nec possunt et si receptores sint sunt tamen sine culpa. Vltimo aũt de impeditoribus officij inquisitionis episcoporum cõtra huiusmodi maleficos hereticos qui sũt et si heretici dicendi sunt. Ad quod respondetur quod huiusmodi impeditores sunt in duplici genere. Quidam namque sunt qui impediunt directe vt qui captos pro heresis crimie a carcere propria temeritate liberant vel processus inquisitionis lacerant. testes in causa fidei pro eo quia testificati sunt vulnerant. vel si dominus temporalis statuat quod nullus nisi ipse de hoc crimine cognoscat. Aut quod nullus nisi sibi de hoc crimne accusari possit nec testificari nisi coram eo et similia et isti impediunt directe iuxta notata per Jo. andre. in capitu. statutum. super ver. directe. libro. vj. de here. Et qui processum iudicium vel sententiam in tali causa fidei directe impediunt. vel qui ad hec agẽda prestiterint auxilium consilium vel fauorem. Et tales licet sint multum culpabiles. non tamen ex hoc sunt heretici iudicandi nisi aliter appareret quod essent consimilibus erroribus maleficorum inuoluti cum pertinaci voluntate. sunt tamen ipo iure excõicationis mucrone percussi. iuxta. ca. Vt inqsitionis. §. phibemus. sic quod si i illa excom

municatõe steterint per annũ aĩo ptinaci extũc sunt vt heretici condẽnãdi vtz.c.t.§.alleg. Quidã vero sunt q̃ impediunt indirecte vtpote q̃ statuunt q͡ nullus portet arma ad capiendũ hereticos nisi de familia dñi tpalis ꝛ silia iuxta notata per Joan.andre.in.c. statutũ.super verbo indirecte. ꝛ tales sũt minus culpabiles q͡ primi.nec sũt heretici sed sunt excõicati. Juxta allega. c. Vt inquisitõis. Et etiã pstãtes ad h̃ consiliũ.auxiliũ vel fauorẽ.taliter q͡ si steterint in illa excõicatõe p annũ aĩo ptinaci extunc velut heretici sunt condemnandi.p alle.c.t.§. prohibemus. Quod sic est intelligendũ q͡ heretici condemnantur taliter q͡ si volunt redire recipiũtur ad miscõiam.errore prius abiurato.al's vt ipenitẽtes tradũtur curie seculari.vtz p.c.ad abolendã.§.presenti. Epylogãdo.malefice obstetrices put alie malefice maleficia inferentes sm qualitatẽ criminũ condemnantur ꝛ sententiant.ꝛ a simili malefice maleficia supstitiose vt dictũ est ope diaboli tollentes.cũ nõ dubiũ sit q͡ sicut auferre ita ꝛ inferre pñt.vñ ꝛ ex quodã pacto taliter malefice ex demonũ informatione conueniũt.vt he quidẽ ledẽ alie vero sanare debeãt vt sic eo faciliꝰ mentes simpliciũ illaq̃ando suã perfidiaz augmentant. Sagittarij vero ꝛ alij armorꝫ incantatores malefici.cũ non nisi ex fauore defensione receptatõe psidentiũ sustentant.oẽs tales penis prescriptis subiacent ꝛ q̃ officiales q̃scũq͡ ꝯ hmõi maleficos aut eorꝫ fautores ꝛc. in eorꝫ officio impedirẽt sili mõ excõicati sunt.ꝛ oibus penis vti fautores sbiacent. verꝫ vbi steterit per annũ in illa excõicatõne aĩo pertinaci. si redire voluerint abiurant impedimentũ ꝛ fautoriãꝫ ad miscõiam admittũtur al's vt ipenitẽtes heretici tradũtur brachio seculari. Et vbi nõ stent p annuz nibilominus contra impeditores hmõi põt pcedi vt cõtra fautores hereticorꝫ.ar. c.accusatus.§.vltimo. Et quod dictũ est de fautoribus defensoribꝰ receptatoribꝰ ꝛ impeditoribꝰ sup maleficos sagittarios ꝛc.idẽ ꝑ oĩa intelligendum est erga quascũq͡ maleficas aut maleficos hoibus iumentisꝫ terre frugibꝰ varia nocumenta inferentibꝰ. Verũ ꝛ ipi malefici quicũq͡ vbi in foro penitẽtie spiritu contrito et humiliato peccata deflentes ꝛ pure confitentes veniaz petierint: ad miscõiam recipiunt. alias vbi innotescunt contra eos procedere debent quibus ex officio incũbit citãdo arrestando capiendo ꝛ pcedendo in omnibus iuxta criminum qualitatem vsq͡ ad sententiam diffinitiuaz inclusiue vt tactum est si ꝛ inquantum hmõi presidentes eterne damnatõnis laqueum propter excõicationem eis ab ecclesia inflictam euadere velint.

Questio.xxxv. huius vltime partis super modos sententiãdi maleficos quoscũqꝫ friuole aut etiam iuste appellãtes.

Si vero ad appellatõnis remedium finalit̃ delatum confugere iudex cerneret. Notandum primo q͡ hec interdũ valida atq͡ iusta.interdum friuola atq͡ nulla decernitur. Cum eñ in negocijs fidei summarie simplicit̃ ꝛ de plano sit procedendum vt ex precedentibus sepe tactum est ex.c.multorum q̃rela.in cle.vbi ꝛ appellatõis remediuz interdicitur. Attamen quia iudices interdum sponte propter negocij arduitatem libenter ipm prorogãt ꝛ dilatãt. Ideo aduertere possunt q͡ vbi delatꝰ sentiret se a iudice realiter ꝛ de facto ꝯ ius ꝛ iusticiam aggrauatum vtpote qꝛ eum ad se defendendum admittẽ noluit. vel qꝛ solus sine consilio aliorum

vel etiam sine assensu epi vel eius vica
rij pnunciauit delatū questionare cū
alias sufficiētes ꝓbatōnes ꝑ ⁊ ꝯ habe
re potuissent ⁊ hui⁹ silia. tunc quidem
appellatio foret iusta. als non. Secun
do notādū ꝙ iudex appellatōe hmōi
sibi pñtata. tunc absq̄ ꝑturbatōe ⁊ mo
tu debet petere copiā appellatōnis ꝓ
testando verbo ꝙ non currat sibi tpˢ
⁊ cū ipe delatus tradiderit sibi copiaȝ
appellatōnis aduertat ꝙ adhuc habȝ
duos dies ad respondendū ⁊ post hec
duos adhuc triginta ad aplos exhibē
dum. Et licet statim possit respondere
⁊ apostolos dare istos vel illos vbi sit
multū expertus ⁊ ꝑitus. tamen vt cau
tius procedatur melius est aliquē ter
minum. x. vel. xx. aut. xxv. dierū eidem
ad dandum pariter ⁊ recipiendū apo
stolos quales dare decreuerit assigna
re cum potestate prorogandi. Tercio
notandum est iudici ꝙ infra temp⁹ iu
ris ⁊ infra tempus assignatuȝ debet di
ligēter attendere ⁊ discutere causas ap
pellationis seu grauamina allegata. ⁊
si videt habito bono consilio ꝑitorum
ꝙ iniuste et indebite delatum aggra
uauit ad se defendendum nō admittē
do vel questionibus non debito tem
pore exponendo vel similia aduenien
te termino assignato corrigat errorem
suum et reducat processuȝ ad punctuȝ
⁊ statum in quo erat quando defensi
ones ille petiuit vel terminum ad inte
loquendum assignauit et similia. ⁊ tol
lat grauamen quo ablato procedat ꝓ
ut ante. quia per ammonitionem gra
uaminis appellatō que erat aliqua fit
nulla. Iuxta. c. cessante. extra de appel
la. Sed hic attendat circumspectus ⁊
prouidus iudex. q' quedam sunt gra
uamina reparabilia ⁊ sunt illa de qui
bus iam dictum est. ⁊ tunc habent lo
cum ea que dicta sunt. Quedam autē
sunt reparabilia. vtpote si delatus fue
rit questionatus realiter et de facto et
post euadens appellat. Vel si Cleno
dia ⁊ aliqua vtilia simul cum vasis ⁊ i
strumentis quibus malefici vtunt̄ fue
runt recepti et combusti ⁊ similia q̄ ne
queunt reparari nec reuocari ⁊ tūc nō
habet locum ꝑdictus modus. s. ꝓces
sum ad statū reducere in quo fuit gra
uamen huius irrogatum. Quarto no
tandum iudici est ꝙ licet a die respon
sionis habeat trigita dies ad aplos ex
hibendum. iuxta. c. de appell. ⁊ possit
petenti assignare vltimum diem iuris
hoc est tricesimum ad aplos recipien
dum. tamen ne videatur ꝙ velit vexare
delatum ⁊ de vexatione indebita red
dat suspectum. ⁊ ne videatur confirma
re grauamen sibi impositum propter
quod extitit appellatum melius est ꝙ
assignet infra tempus iuris terminuȝ
cōpetentem vtpote decimum diem vl
vicesimū et potest postmodum si ex
pedire noluerit aduen iente termino
prorogare. dicendo se fuisse alijs nego
cijs implicatum vl hmōi. Quinto no
tandum iudici ꝙ quando prefigit tmi
num appellanti ⁊ apostolos petenti ꝙ
non assignet solum ad apostolos dan
dum. sed ad dandum pariter ⁊ recipiē
dum quia si assignaret ad dandum tā
tum: tunc iudex a quo appellaret hret
appellanti mittere. Assignabit ergo ei
terminum. hoc est talem diem tal an
ni ad dandum eis ⁊ recipiendum a iu
dice apostolos tales quales dare de
creuerit. Sexto notare debet ꝙ in assi
gnatione huius termini: non dicat re
spondendo ꝙ dabit apostolos negati
nos aut affirmatiuos. sed vt plenius
deliberare possit. dicet ꝙ exhibebit ta
les quales tunc decreuerit exhibēdos
Attendat etiam ꝙ in assignatione h⁹
termini appellanti vt tollatur omnis

cautela ⁊ astutie et malicie appellantis assignet locum in specie diem ⁊ horaꝫ vtpote ꝙ assignet vicesimum diem augusti anni presentis et horam vesperarum et cameram ipsius iudicis in domo tali talis ciuitatis vel loci sitam tali appellanti ad dandum et recipiendum apostolos tales quales decreuerit exhibendos. Septimo notat ꝙ si decreuit in animo suo detinere delatū crimine requirente et iusticia exigēte. In assignatōne termini ponat ꝙ assignat talem terminum ad dandum vel recipiendum personaliter apostolos ipsi appellanti assignetq́ꝫ talem locuꝫ eidem appellanti ad dandum eidem ⁊ recipiendum ab eo apostolos. de quo sit in potestate iudicis appellantem libere retinere. datis tamē prius statim apostolis negatiuis alias non. Octauo notet iudex ne aliquid innouet circa appellantem ipsum capiendo vel questionando seu a carcere liberando vel alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata vsq́ꝫ ad horam qua tradidit apostolos negatiuos. Epylogando. Nota sepe contigit ꝙ delatus qn̄do dubitat ꝙ contra eum feratur sentētia. quia cōstat sibi de culpa sua freqn̄ter recurrit ad appellatōnis remediuꝫ vt sic subterfugiat iudicis sententiam vnde ab ipso appellat ⁊ causas friuolas assignat. vtpote ꝙ iudex eum captum tenuit ⁊ cautioni idonee euꝫ tradere noluit et similia friuola colorata qua appellatione iudici presentata copiam appellationis petat. qua habita statim vel post duos dies responsione. diem horam et locum appellanti ad dandum et recipienduꝫ apostolos tales quales decreuerit prefigat. infra ermінū tamen iuris. vtpote. x. xv. xx vel. xxx. diem talis mensis. infra queꝫ terminum assignatum iudex copiam appellationis ⁊ grauamia seu causas propter quas appellat diligenter discutiat ⁊ cum bono consilio iurisperitorum deliberet an exhibeat appellanti apostolos negatiuos hoc est responsiones negatiuas appellationem non admittendo vel affirmatiuas hoc est responsiones affirmatiuas ⁊ reuerentiales mittendas ad iudicem ad queꝫ appellat appellationi deferendo. Si enim videat ꝙ cause appellatōnis sūt false vel friuole atq́ꝫ nulle et ꝙ appellans non vult nisi iudicium subterfugere seu prorogare det apostolos negatiuos siue refutatorios. Si autem videat ꝙ grauamina suntvera et iniuste sibi illata et non sunt reparabilia vel dubitat si est ita vel alias fatigatu propter maliciam appellantis. vult se a tanto onere liberare exhibeat appellanti apostolos affirmatiuos seu reuerentiales. Adueniente igitur appellāti termino assignato si iudex nondum formauit apostolos seu responsiones vł alias non est dispositus. peremptorie potest prorogare simul vel successiue vsq́ꝫ ad. xxx. diem qui est vltimus terminus iuris ad exhibendum apostolos assignatos. Si autem formauit et est dispositus potest statim dare apostolos appellanti. Si igitur decreuerit dare apostolos negatiuos seu refutatorios adueniēte termino peremptorio assignato exhibebit per moduꝫ qui sequitur in scriptis.

T dictus iudex respondens p̄fate interiecte appellationi si dici appellatio mereatur. dicit ꝙ ipse fuisse ⁊ s̄m canonicas sanctiones seu etiam imperialia statuta seu leges processit ⁊ procedere intendit et a iuris vtriusq́ꝫ tramite nō discessit. nec discedē itēdit. minꝰq́ꝫ ipꝫ appellātē agg-

graua/uit nec aggrauare intendit aut itel-
lexit. q̄d pȝ ꝑ causas coloratas allega-
tas singulas decernēdo. Non em̄ gra-
uauit in hoc ꝙ eū cepit ⁊ captū tenuit
qꝛ cū sit sibi delatꝰ de tali heretica pra-
uitate ⁊ testes multos habeat cōtra eū
merito ip̄m tanq̄ȝ conuictū de heresi.
vel sibi vehementer suspectū captū te-
nere debuit atq̄ȝ debȝ. nec grauauit eū
qꝛ dare ip̄m noluit cautioni. nā cū cri-
men heresis sit crimē de maioribꝰ ⁊ ip
se appellās esset conuictus ⁊ statim in
negatiua nequaq̄ȝ erat. nec est cautōni
etiā maxime dādus. sed est ⁊ erat i car-
ceribus detinendꝰ. Et sic discurrat per
alias rationes. Quo facto dicat sic q̄-
re apparet ꝙ ip̄e iudex debite ⁊ iuste ꝓ
cessit ⁊ a iuris semitis minime devia-
uit. minusq̄ȝ ip̄m in aliq̄ aggrauauit. ȝ
ip̄e appellans per causas coloratas at
q̄ȝ fictas nititur subterfugere iudiciuȝ
iniuste ⁊ indebite appellando. propter
que eius appellatio ē friuola atq̄ȝ nul-
la vtpote a nullo grauamine interiecta
peccans in materia ⁊ forma. Et cū ap-
pellationibus friuolis nec iura defe-
rant nec sit a iudice deferendum. Jdō
dicit ip̄e iudex ꝙ interiectam appella-
tionem non admittit nec admittere in
tendit. nec ei defert nec deferre propo-
nit. Et hanc responsionem offert dicto
tali sic indebite appellanti pro aposto
lis negatiuis. ⁊ mandat inseri statim i-
mediate post appellationem p̄dictaȝ
eidem presentatam. Et sic tradat nota
rio qui appellationem eidē p̄sentauit.

q Vibus apostolis negatiuis sic
adhibitis appellanti. statim iu
dex continuando ip̄m suum of
ficium exequatur. mandando eundē
capi seu detineri. vel ip̄m arrestādo vel
terminum ad comparendum coram
se eidem assignando vel aliquod simi
le propter quod appareat quod nō de
sinit esse iudex. continuabitq̄ȝ proces-
sum suum contra appellantem quous
q̄ȝ a iudice ad quem est appellatuȝ sit
prohibitus ne procedat. Caueat tamē
iudex ꝙ nullam nouitatem faciat con
tra appellantem personam. nec ipsuȝ
capiendo nec si captus est a carcere li-
berando nec alias ab hora qua fuit si-
bi appellatio presentata. quousq̄ȝ apo
stolos ei tradiderit negatiuos. ȝ extūc
vt predicitur poterit si iusticia hoc re-
quirat. quousq̄ȝ sit prohibitus a iudice
ad quem fuerat appellatum. ⁊ tunc cū
processibus clausis ⁊ sigillatis ⁊ cum fi
de ac tuta custodia idonea cautione si
oportuerit remittat eum ad iudicē an
tedictum. Si autē iudex exhibere de
creuerit apostolos affirmatiuos et re-
uerentiales adueniente eidem t̄mino
peremptorio assignato ad dandum et
recipiendum apostolos. Exhibebit ꝑ
modum qui sequitur in scriptis.

e T dictus iudex respondendo
prefate interiecte appellatōni si
dici appellatio mereatur. Dic
ꝙ ipse iuste et prout debuit in cā p̄sen-
ti processum et non alias nec dictuȝ ag
grauatum se appellasse aggrauare in-
tendit. quod patet ad allegatas ratio-
nes singulas discurrendo. Non enim
ipsum aggrauauit in hoc ꝙ dicit ⁊c̄. di
scurrat per causas singulas appellati
onis meliori modo et cum veritate q̄
poterit respondendo. Concludendo
sic. quare apparet ꝙ ipse iudex dictuȝ
appellantem nullatenus aggrauauit
nec causam dedit eideȝ appellanti me
tuens ne scd̄m eius demerita ad iusti-
ciam procedatur. propter quod eius
appellatio est friuola atq̄ȝ nulla. quia
a nullo grauamine interiecta. nec ei ē
iure a iudice deferendum. Verum ꝓ
pter reuerentiam sedis apostolice ad
quam extitit appellatum dicit ipse iu

dex q dictā appellatōnē admittit eiq
defert & deferre intēdit. totū pn̄s nego
ciū ad sctiſſimū dn̄m nr̄m papā & san-
ctā ſedē aplicā. remittēdo aſſignando
eidē appellanti certū tp̄s. s. tot mēſes
prime ſubſeq̄ntes. Infra q̄s cū pceſſi
bus clauſis & ſigillatis ſibi p ip̄m iudicē
tradēdis. vel alias data idonea cautōe
de preſentando ſe in romana curia. vl
cū fida & tuta cuſtodia eidē p ip̄m iudi
cē exhibēda. habeat ſe i romana curia
pn̄tare dn̄o nr̄o pape. Et hāc reſponſi-
onē offert ipe iudex eidē appellāti pro
aplis affirmatiuis & mādat eā iſeri im
mediate post inſerctā appellatōz eidem
preſentatā. et ſic tradet eā notario qui
appellatōz eidē preſentauit.

a Attēdat autem prudēs iudex q
mox vt aplos reuerentiales ap-
pellāti exhibuit in cā illa p q̄ il
le appellauit ſtatim ipe deſinit eē iudex
Nec pt amplius de illa cognoſcere niſi ſi
bi cā remiſſa p ſctiſſimū dn̄m nr̄m pa-
pā qre de cā illa ſe amplius non itromit
tat niſi mittēdo dictū appellantem p
modū pdictuz ad dn̄m nr̄m papā aſſi-
gnādo eidē terminū cōpetentē. vtpote
vnius menſis duorum vel triū q̄tenus in
terim poſſit ſe ad eundē diſponere et
parare recipiatq ab eo de cōparendo & ſe
preſentando in romanā curiā infra eū
dem terminū aſſignatū idonea cautōe
Vel ſi appellās nō pt illā pſtare. mit-
tat cum fide et tuta cuſtodia. Vel
obliget ſe melius q̄ poterit quatenus
ſe infra terminū aſſignatū in romanaz
curiā pn̄tabit dn̄o nr̄o pape vel p ip̄m
nō ſtabit. Si aūt iudex hʒ cām aliā ac
pcedit cō eā in alia cā in q̄ delatus nō ap
pellauit. In ipa illa cā iudex remanet
put aū iudex. Etiā ſi poſt admiſſaz ap
pellatōz & datis aplis reuerētialibus ipe
appellās accuſat & denūciat iudici de
aliis hereſis criminibus. de qbus nō agit
in cā p q̄ appellauit nō deſinit eſſe iu

dex imo pt p ſe ad informādū & teſtes
examinādū libere put prius. Et finita
pria cā i romana curia vel ad iudicem
remiſſa pt pcedere libere in ſecunda.
Aduertāt aūt iudices q pceſſus clau
ſos & ſigillatos ad romanā curiā mit-
tāt iudicibus aſſignatis q iuſticiā faciāt
pceſſus meritis actitatis. nec inq̄ſito-
res ibi curent agere cō appellātes ſʒ di
mittāt eos pdictis ſuis iudicibus iudicā
dos. q iudices ſi inq̄ſitores nolūt face
re ptē cō appellātes pcedent ex officio
ad pcuratōz appellātiū ſi voluerit ex
pediri. Aduertant etiā iudices q ſi ad
appellātiū inſtātiā citent pſonaliter &
cōpeant. caueant tn̄ oīno litē nō iurare.
ſʒ attēdāt pceſſus exhiberet & totā cām
ad illos reducere & pcurēt vt citius pote
rūt remeare ne ibi tediis miſeriis labo
ribus & expēſis dānabiliter fatigent. ſequū
tur nāq dāna eccleſie & heretici cōforā
tur. & ex post nō inueniūt iudices tantū
fauorē & reuerētiā nec timent put eorū
pn̄tia facit. Itē ipi heretici alii q̄cūq vi
dētes iudices i romana curia fatigari
& detineri erigēt ſibi cornua & cōtēnēt
ac malignabūtur & audacius hereſes
ſeminabūt. & vbi agit cō eos ſīli mō ap-
pellabūt. Alii etiā iudices efficiunt de
biliores ad negocia fidei pſequēduz et
ad hereticos extirpādū metuētes ne
p cōſiles appellatōnes tediis & miſeriis
fatigētur & ſʒ oia cedēt i magnū piudi
ciū fidei & eccleſie ſcte dei a qbus ſingulariter
ſpōſus ipius eccleſie eā pſeruare dignet.

Anno deitatis. M.cccc.xciiij.
preſens liber quē editor Mal-
leū malleficarū intitulauit per
Antonium koberger Nurber-
gen. ciuē eſt ipreſſus & ad hūc
finem perductus. xvij. die mē-
ſis Marcij.


BIBLIOTHECA
UNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] obtinuit [illegible]

filo [illegible] [illegible]

[illegible] sacerdote

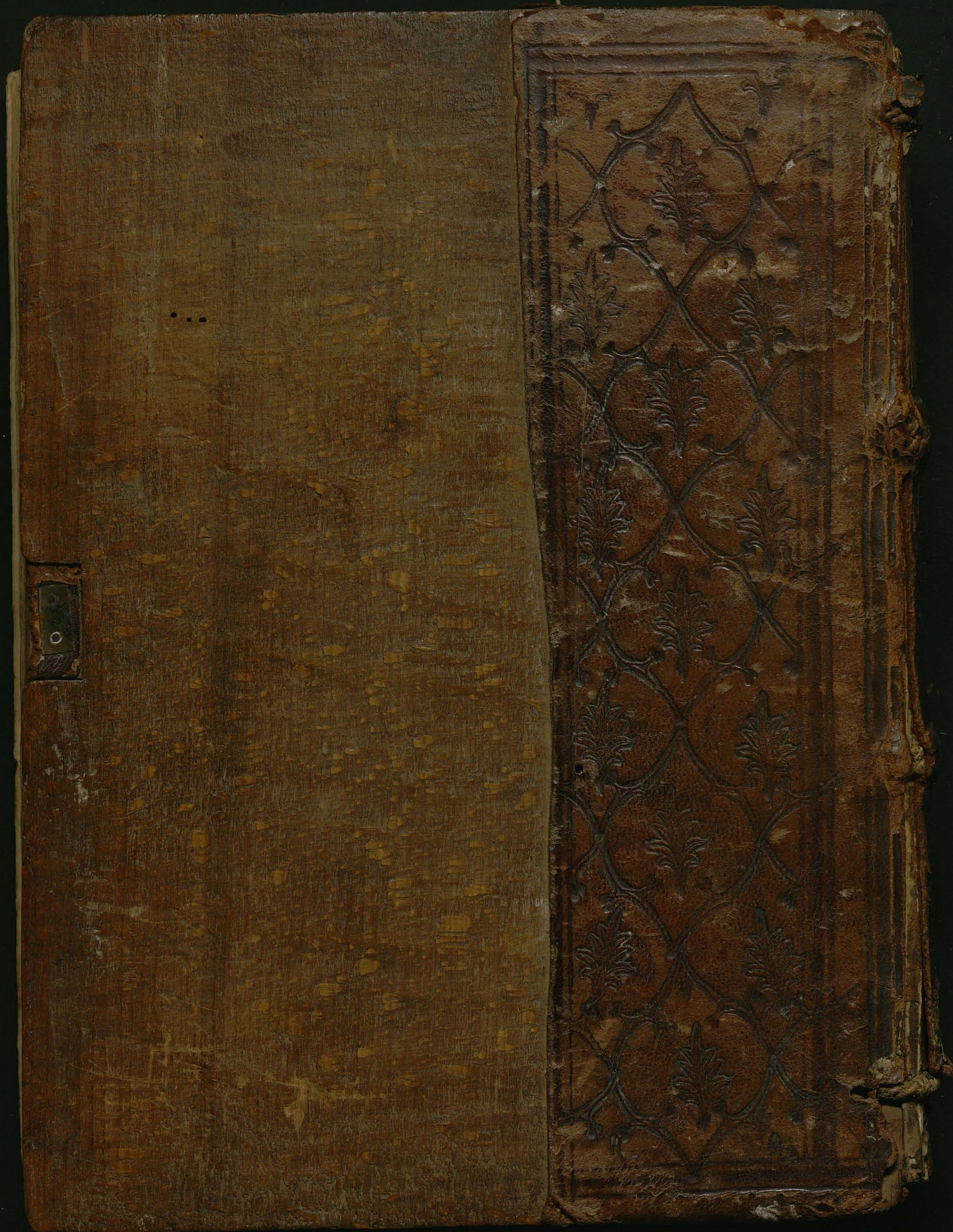
[illegible]

...uc / pli lo / plur compe togi
...los repetit imita si imita pibit
...uli dat pallo palli / ppallo ppalli
...o dto tuum / sed sum gerata pupme
...l tua dat alo / carne ...

Vi ue, ri dat. dui. vi tum facit / excipia
Excipienda docet que / dat veo / norma
Dant mum disto compesto posto supi
Impi de. istit ri perge longa preibit
Ante de vocalis / cum si sim ce pe cum rem
Vee facium cadit semper cessi ceadit







Lyra
[illegible]
Postilla
1494